Iulian Boldea
Cornel Sigmirean
Dumitru-Mircea Buda
(Editors)

The challenges of communication. Contexts and strategies in the world of globalism

SOCIAL SCIENCES

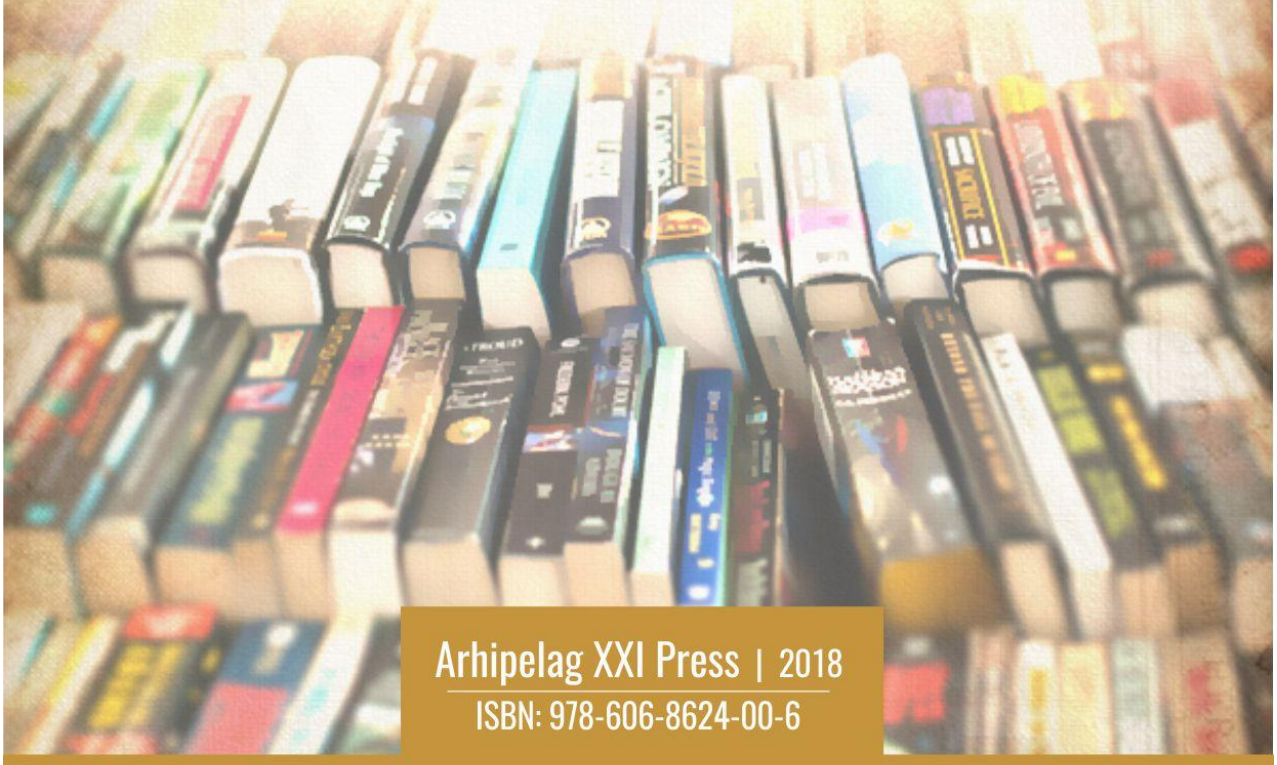

Arhipelag XXI Press | 2018
ISBN: 978-606-8624-00-6

Date: 20-21 October 2018

Location: „DIMITRIE CANTEMIR" University, Tîrgu Mureș

THE CHALLENGES OF COMMUNICATION
Contexts and Strategies in the World of Globalism

Section: Communication, Education Sciences, Psychology and Sociology

ISBN: 978-606-8624-00-6

Edited by:
The Alpha Institute for Multicultural Studies
Moldovei Street, 8
540522, Tîrgu Mureș, România
Tel./fax: +40-744-511546
Email: iulian.boldea@gmail.com
Published by:
"Arhipelag XXI" Press, Tîrgu Mureş, 2018
Tîrgu Mureş, România
Email: tehnoredactare.cci@gmail.com

CONTENTS

THE STRATEGIC MANAGEMENT OF RURAL TOURISM SUSTAINABLE DEVELOPMENT
Romulus Iagaru
Prof., PhD, "Lucian Blaga" University of Sibiu 9

RURAL TOURISM AS A MEANS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT FOR THE ROMANIAN RURAL SPACE
Romulus Iagaru
Prof., PhD, "Lucian Blaga" University of Sibiu 14

LINEAR ECONOMY AND FOOD WASTE
Alexandru Tasnadi and Cosmin Viziniuc
Prof., PhD , PhD Student, Bucharest University of Economic Studies 19

THE CONTRIBUTION OF THE HIGHER EDUCATION SYSTEMS OF THE EU COUNTRIES TO ECONOMIC GROWTH
Anna A Firsova and Aleksander P. Tsypin
Prof. PhD, Saratov State University, Russia, Assoc. Prof., PhD, Samara State University, Russia 24

THE PROPHYLAXIS OF JUVENILE DELINQUENCY
Lucreția Dogaru
Prof., PhD, UMFST Tîrgu Mureș 31

ABOUT THE CONTRIBUTING FACTORS OF CRIMINALITY
Lucreția Dogaru
Prof., PhD, UMFST Tîrgu Mureș 38

NEGOTIATIONS AND CHALLENGES REGARDING THE BREXIT OR RETHINKING THE FUTURE OF EUROPE BEYOND THE BREXIT
Luminița Vochița, Assoc. Prof., PhD, University of University of Craiova, and Andra Maria Găină, Lecturer, PhD, University of Craiova 44

KANT AND THE PROBLEM OF MATHEMATICAL JUDGEMENTS
Mircea Oancea
Prof., PhD, Politehnica University of Bucharest 51

ASPECTS CONCERNING THE COMPETITION OF BUSINESS OPERATORS IN THE CONTEMPORARY BUSINESS ENVIRONMENT
Roxana Ștefănescu
PhD, Spiru Haret University 56

DEVELOPING THE STRATEGY OF START-UP ORGANIZATIONS IN THE CONDITIONS OF THE CURRENT COMPETITION
Elena Doval
Prof., PhD, Spiru Haret University, Braşov 61
EFFICIENT MANAGEMENT OF TAX PAYMENT IN CASH BY LEGAL ENTITIES IN ROMANIA
Silviu Ilie Săplăcan, Leonard Sergiu Bălan, Ramona Lile , Lavinia Denisia Cuc
Assist., PhD, Assoc. Prof., PhD, Prof., PhD, Lecturer, PhD 68
THE FIELD OF PRACTICE OF THE LAW NO.151/2015 CONCERNING THE INSOLVENCY OF THE INDIVIDUAL
Viorel Găină and Alexandru-Mihnea Găină
Prof., PhD, Lecturer, PhD – University of Craiova 75
THE SUSPENSION OF EMPLOYMENT RELATIONSHIPS OF PUBLIC SERVANTS IN THE ADMINISTRATIVE CODE
Adrian Boantă
Lecturer, PhD, UMFST Tîrgu Mureş..... 87
IDEAS, POLITICAL-LEGAL CONCEPTS IN TRANSYLVANIA DURING THE 18TH CENTURY AND THE BEGINNING OF THE 19TH CENTURY
Adrian Boantă
Lecturer, PhD, UMFST Tîrgu Mureş..... 92
ARGUMENTS FOR THE RECONSTRUCTION OF THE INSTITUTION OF DELICTUAL CIVIL RESPONSIBILITY
Lacrima-Rodica Boilă
Assoc. Prof., PhD, UMFST Tîrgu Mureş 98
LOGISTICS AS A METHOD OF MANAGEMENT OF BUSINESS STRUCTURES CULTURAL SERVICES
P. Garnov
PhD, ”G.V. Plekhanov” Russian Economic University..... 109
THE OIL TANKERS' PROSPECTS IN THE INTERNATIONAL SEABORNE TRADE EVOLUTION
Romeo Boşneagu
Assoc. Prof., PhD, ”Mircea cel Bătrân” Naval Academy, Constanţa 114
THE INTERNATIONAL SEAFARERS MARKET FUTURE EVOLUTION
Romeo Boşneagu
Assoc. Prof., PhD, ”Mircea cel Bătrân” Naval Academy of Constanţa..... 125

TOWARDS AN INTERPRETATION OF CONCEPTUAL AMBIVALENCE IN ROMANIAN LAW

Cosmin Dariescu, Assoc. Prof., PhD, ”Al. Ioan Cuza” University of Iași and Daniela Gifu, ”Al. Ioan Cuza” University of Iași/ Romanian Academy, Iași Branch, Institute of Computer Science/ Cognos Business Consulting SRL, Bucharest..... 134

ECONOMIC COMPLEXITY AT WORLD LEVEL: DIAGNOSIS AND IMPACT ON ECONOMIC GROWTH

Olimpia Neaguand Mircea Constantin Teodoru

Assoc. Prof., PhD, Assoc. Prof., PhD, ”Vasile Goldiş” Western University of Arad 145

THE EVOLUTION OF THE CONCEPT OF CONSUMMER FROM THE ORIGINS OF THE POLITICS RELATED TO THE CASE MAXIMILIAN SCHREMS AGAINST FACEBOOK IRELAND LIMITED (CASE C-498/16)

Anda Ileana Dușcă

Assoc. Prof., PhD, University of Craiova 153

PUBLIC FINANCES DURING THE FORMATION OF THE ROMANIAN UNITARY NATIONAL STATE

Anișoara Băbălău

Assoc. Prof., PhD, University of Craiova 167

THE NUMERICAL EVOLUTION OF TRANSYLVANIA'S RURAL POPULATION IN POSTDECEMBRIST PERIOD

Ramona Flavia Rațiu, Talita Pascu, Dumitru Lucian Moldovan

Assoc. Prof., PhD, Assist., PhD, PhD Student, ”Dimitrie Cantemir” University of Tîrgu Mureș..... 172

RISK ASSESSMENT IN AUDIT OF FINANCIAL STATEMENTS

Gabriela Ignat

Assoc. Prof., PhD, ”Ion Ionescu de la Brad” University of Agricultural Sciences and Veterinary Medicine, Iași..... 180

RESEARCHES ON HUMAN RESOURCES MANAGEMENT IN THE COOPERATIVE BANKING SYSTEM IN ROMANIA

Ioana-Raluca Diaconu and Bogdan-Andrei Tiliuță

Assist. Prof., PhD, Student , ”Al. Ioan Cuza” University of Iași 185

PUBLIC – PRIVATE INTERACTION IN EDUCATION

Maria Moldovan and Ioan Moldovan

PhD, UMFST Tîrgu Mureș, Lecturer, PhD, ”Dimitrie Cantemir” University of Tîrgu Mureș 191

MEDICAL HISTORIOGRAPHY-SYNCRETISM OF PHILOLOGY AND SCIENCE
Mirela Radu
Lecturer, PhD, ”Titu Maiorescu” University of Bucharest 198
DELIMITATION OF THE TRAFFICKING OF MINORS OF OTHER INFRACTIONS
Gheorghe Buzescu
Lecturer, PhD, ”Ovidius” University of Constanța 204
THE CONCEPT OF HUMAN RIGHTS AND FREEDOMS
Gheorghe Buzescu
Lecturer, PhD, ”Ovidius” University of Constanța 212
CONVERGENCES AND DIVERGENCES IN BUSINESS INTERCULTURAL COMMUNICATION. THE ITALIAN GERMAN PERSPECTIVES
Angelica Capraru
Lecturer, PhD, Technical University of Cluj-Napoca 218
THE COMPETITIVE ADVANTAGE OF THE ORGANIZATION IN CORRELATION WITH THE POWER OF STAKEHOLDERS: A CHALLENGE FOR MANAGERS
Oriana Helena Negulescu
Lecturer, PhD, ”Transilvania” University of Brașov 230
THE FEATURES OF LOCAL PUBLIC ADMINISTRATION AND ITS ROLE IN THE SOCIAL SYSTEM
Andrea Kajcsa
Assist., PhD, UMFST Tîrgu Mureș 240
IT PROFESSIONAL KNOWLEDGE-LEVEL AT ITS PEAK. A QUALITY STUDY
Agota-Aliz Birtalan
PhD Student, ”Babeș-Bolyai” University of Cluj-Napoca 246
THE CONCEPT OF FREEDOM IN THE PERSPECTIVE OF PHILOSOPHY OF THE LAW IN THE MODERN PERIOD, THE XV-XVIII CENTURIES
Lucian Verdeş
PhD Student, Technical University of Cluj-Napoca - Baia Mare Northern University Center 256
THE MORPHOMETRIC CHARACTERIZATION OF THE HYDROGRAPHIC NETWORK ON THE CALIMANI MOUNTAINS USING GIS TECHNIQUES
Lucian Moldovan
Teaching Assist., PhD Student, ”Dimitrie Cantemir” University of Tîrgu Mureș/ ”Babeș-Bolyai” University of Cluj-Napoca 266

JUSTICE AS CONTRACT, CONVENTION, AND DUTY IN MODERN POLITICAL PHILOSOPHY
Andrei Claudiu Dipşe
PhD Student, Technical University of Cluj-Napoca - Baia Mare Northern University Center 276
ASPECTS CONCERNING THE COMPETITION OF BUSINESS OPERATORS IN THE CONTEMPORARY BUSINESS ENVIRONMENT
Roxana Ştefănescu
PhD, Spiru Haret University 285
”NATIONAL” AND ”SOCIAL” CONCEPTS IN THE 1848-1849 ROMANIAN REVOLUTION
Florin Nacu
Scientific Researcher III, PhD, ”C.S. Nicolăescu-Plopşor” Reserch Institute, Craiova 294
WHAT IS IT LIKE TO BE A CONSCIOUS MACHINE?
Florin George Popovici
PhD Student, ”Ştefan cel Mare” University of Suceava 299
IT PROFESSIONAL KNOWLEDGE-LEVEL AT ITS PEAK. A QUALITY STUDY
Agota-Aliz Birtalan
PhD Student, ”Babeş-Bolyai” University of Cluj-Napoca 307
CONSIDERATIONS ON THE PROTECTION AND PROMOTION OF THE RIGHTS OF CHILDREN WITH DISABILITY
Izabela Bratiloveanu
PhD, University of Craiova..... 314
THE DECISION, THE ORGANIZATION'S DECISIONAL SYSTEM IN RISK AND INCERTITUDE CONDITIONS, FOR A SUSTAINABLE DEVELOPMENT
Corina Ana Borcoşi
PhD, Researcher II, Constantin Brâncuşi University of Târgu-Jiu 324
MINORITIES FROM TURNU SEVERIN, ECONOMIC PANORAMA
Georgeta Ghionea
Researcher III, PhD, “C. S. Nicolăescu-Plopşor” Institute for Research in Social Studies and Humanities from Craiova 330
EMOTIONAL INTELLIGENCE IN DIPLOMATIC NEGOTIATION
Cristina M. Kassai
PhD Student, ”Acad. Andrei Rădulescu” Legal Research Institute of Romanian Academy, Bucharest .. 336

PERFORMANCE ANALYSIS METHODS WITHIN MANUFACTURING COMPANIES ANS THEIR ROLE IN MANAGERIAL DECISION
Mihaela Hint (Ștefan)
PhD Student, ”1 Decembrie 1918” University of Alba Iulia 341
FACTORS INFLUENCING THE SUCCES OF CROWDFUNDING CAMPAIGNS. A PERSPECTIVE UPON THE USE OF SOCIAL NETWORKS IN ORDER TO ACHIVE THE FINANCIAL OBJECTIVES OF CAMPAIGNS
Raluca Andreea Vidrascu
PhD Student, University of Bucharest 348
PREDICTIVE MODELS OF CRITICAL THINKING
Andreea Buzduga
PhD Student, ”Alexandru Ioan Cuza” University of Iași 358
ANALYTICAL LANDMARKS AND VIEWS ON POLICIES ON AGRI-FOOD SECTOR AND RURAL ECONOMY IN ROMANIA POST-2020
Mirela-Adriana Rusali
PhD., Institute of Agricultural Economics – Romanian Academy 362
DISTINCTIVE FEATURES BETWEEN INSOLVENCY AND BANKRUPTCY
Cristina Gabriela Bubatu
PhD Student, University of of Craiova 367
PROTECTION OF HUMAN RIGHTS AT EUROPEAN LEVEL. THE CONNECTIONS BETWEEN THE EUROPEAN CONVENTION ON HUMAN RIGHTS AND THE EU CHARTER OF FUNDAMENTAL RIGHTS
Oana Elena Gălăţeanu, PhD, Assoc. Prof., Faculty of Legal, “Dunărea de Jos” University of Galati 374
ADMINISTRATIVE REFORMS IN GROWING CITIZENS' LEVEL OF INFORMATION
Mirabela Elena Bubatu
Phd student, University of Craiova 379
THE SOCIAL ECONOMY REGIONAL PROJECT
Avram Tripon, Assoc. Prof. PhD and Petruța Blaga,Prof. PhD, UMFST Târgu UMFST Târgu-Mureș . 385

THE STRATEGIC MANAGEMENT OF RURAL TOURISM SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Romulus Iagaru
Prof., PhD, "Lucian Blaga" University of Sibiu

Abstract:The paper is part of the global research on the issue of rural development oriented towards the development of policies and strategies accordingly. At the bottom of the paper is the general idea that development is always strategic and brings to the fore both the identification of problems and the potential for sustainable development of rural tourism in order to better guide the strategic measures of sustainable development of the community through tourism. To capture the elements of territorial specificity and the achievement of development objectives, the case studies was chosen as a research methodology using several methods, both quantitative and qualitative such as: secondary analysis of statistical data and relevant literature (reports, strategies, studies, monographs), semi-structured interviews with key local factors and PESTEL analysis, respectively SWOT analysis. The information obtained is the basis for developing strategic options for the sustainable development of rural tourism.

Keywords: authentic, sustainable development, rural tourism, relevance, resources

Introducere

Turismul rural este considerat o formă nouă de turism ce a debutat în ultimele 3 decenii ale secolului trecut ca alternativă pentru petrecerea timpului liber. Caracteristica de bază este desfăşurarea de activităţi turistice organizate şi administrate de populaţia rurală, în armonie cu elementele de bază ale mediul (grolleau, 1993). Numeroase personalităţi ale domeniului încearcă să ofere cele mai relevante şi cuprinzătoare definiţii ale turismului rural, fără a se remarca, cel puţin în prezent, un consens general acceptat (Gopal și colab., 2008). Dintre definițiile relevante ne oprim asupra celei oferite, în anul 1997, de către Organizaţia Mondială a Turismului (O.M.T.) unde turismul rural este considerat o alternativă a petrecerii timpului liber de către consumatorii de turism atraşi de zona rurală, desfăşurată în mod organizat şi condusă de populaţia rurală, cu scopul valorificării potenţialului turistic şi structurilor turistice locale (Nistoreanu, 2003). Literatura de specialitate din ţara noastră defineşte turismul rural ca fiind forma turistică desfăşurată în zona rurală, în scopul valorificării resurselor peisagistice şi structurile turistice locale. Alte definiţii relevante se concentrează asupra faptului că turismul rural conţine un set de activităţi dedicate elementelor ce compun zona rurală conferându-i specificitate" (Roberts și Hall, 2001). Elementele de atracţie turistică în mediul rural sunt grupate în jurul a trei elemente (comunitate, patrimoniu şi mediu) ce-i conferă specificitate. Aceste componente care dau specificitate turismului rural permit realizarea unui diagnostic relevant cu privire la atuurile şi restricţiile unui teritoriu analizat. Zona de interes pentru a deveni atractivă turistic, trebuie să satisfacă minim două din următoarele trei tipuri de nevoi ale turiştilor: imaginar, emoţional şi ludic (Bold și colab., 2003). Produsele turistice trebuie înţelese diferit de orice alt produs în sensul că ele reprezintă rezultate ale unor prestări de servicii de provenienţă diversă care concură la succesul unei întreprinderi comune (comunitatea). Produsele turistice rurale se caracterizează printr-o abordare teritorială, singura capabilă să-i ofere specificitate în cadrul unui proces de

dezvoltare locală. Aceasta face ca unul dintre produsele turistice rurale de bază să fie reprezentat de comunitate, adică de sat, fiind considerat un produs turistic inedit (Nistoreanu şi Ghereş, coord, 2010). Astfel, ruralul (sat) românesc are un aport considerabil la poziţionarea favorabilă a României pe harta viitoarelor destinaţii turistice pentru categoriile de consumatori care apreciază: bogăţia de resurse naturale şi culturale; raportul preţ/calitate bun; trăsăturile de specificitate şi unicitate; diversitatea etnică; istoria, cultura, geografia şi topografia; pitorescul; resursele solului şi subsolului; tadiţia etc. Realizarea produselor turistice rurale trebuie să se facă cu deosebită responsabilitate fără a se omite importanţa motivaţiei în alegerea unei anumite destinaţii. Satul turistic este un areal pitoresc, în general, bine reprezentat în ceea ce priveşte economia, patrimoniu edilitar şi cultural, nepoluat şi conservator a unor modele cultural-tradiţionale. Lucrarea se înscrie în aria cercetărilor manifestate la nivel global faţă de problematica dezvoltării spaţiului rural orientate spre elaborarea de politici şi strategii în consecinţă (Săvoiu şi colab., 2007).

Scop, obiective şi metodologia de cercetare

Scopul lucrării este reprezentat de elaborarea unor măsuri de cercetare relevante pentru dezvoltarea durabilă a turismului rural, care să conducă la o mai bună adaptare şi îmbunătăţire a serviciilor/structurilor turistice prin re/vigorarea activităţilor specifice, diversificarea lor, cât şi creşterea gradului de ocupare. În cadrul cercetării s-a urmărit, atât identificarea problemelor, cât şi a potenţialului de dezvoltare durabilă a turismului rural. Pentru îndeplinirea obiectivului general au fost stabilite cinci obiective strategice, specifice: diagnoza elementelor ce influenţează direct/indirect procesul dezvoltării durabile a turismului rural; identificarea unor alternative de dezvoltare durabilă a turismului rural, conectate la specificitatea teritorială, bazate pe un ansamblu de criterii și principii ale sustenabilității, orientate spre creșterea eficienței utilizării resurselor; promovarea unor forme de turism integrate și adaptate la motivațiile pentru care turistul preferă satul românesc. Pentru evaluarea potențialului de dezvoltare sustenabilă a turismului rural au fost utilizate în paralel metode cantitative și calitative (Kerekes și colab, 2010) deoarece contribuie relevant la „formarea unei imagini de ansamblu şi identificarea factorilor critici cu impact dezvoltării durabile a turismului rural”(David, 2009). Metodologia de cercetare adoptată a constat din: analiza secundară a datelor statistice şi a literaturii relevante (rapoarte, strategii, studii, monografii), analiza PESTEL, respectiv analiza SWOT. Am optat pentru analiza PESTEL deoarece reprezintă un proces de analiză profundă a componentelor ce influenţează direct, respectiv indirect dezvoltarea durabilă a turismului rural. Concret a constat în analiza factorilor: politic, economic, social, tehnologic, de mediu(environment), respectiv legislativ (Garrette și colab., 2009) și a permis identificarea, respectiv înţelegerea forţelor exogene cu impact asupra problematicii abordate. Analiza SWOT a permis studierea concomitentă atât a caracteristicilor endogene cât şi a influenţelor exogene, ceea ce a condus la evidențiarea atuurilor și slăbiciunilor arealului cercetat, respectiv a oportunităților și amenințărilor, îndeplinind un rol de funcție premisă a procesului de elaborare a unor măsuri relevante de de dezvoltare durabilă a turismului rural.

Rezultate şi discuţii

Managementul strategic al dezvoltării durabile a turismului rural este o temă de cercetare complexă și actuală elaborată pe baza a trei elemente fundamentale: impact ecologic redus, presiune cât mai mică asupra populației locale, respect față de tradițiile și cultura locală. Pentru realizarea scopului cercetării – elaborarea de opțiuni de dezvoltare durabilă a turismului rural

relevante, studiul de caz a fost efectuat în comuna Răşinari din județul Sibiu cu posibilitatea extinderii la nivel național. Comuna Răşinari este descrisă drept cea mai mare comună din Mărginimea Sibiului situată la altitudinea de 573 m, la confluența râului Steaza cu pârâul Sibșel numărând la ultimul recensământ 5280 persoane. Utilizarea modelului PESTEL în cadrul metodologiei de cerectare a permis evidențierea unui ansamblu de aspecte specifice ale comunității studiate ce permite actorilor locali ca forțe implicate în procesul dezvoltării să orienteze mai bine procesul de elaborare şi implementare a opțiunilor de dezvoltare durabilă a turismului rural. Analiza factorului politic evidențiază că dezvoltarea durabilă a turismului rural este orientată prin strategia locală care promovează direcțiile de acțiune menționate în Masterplanul investițiilor în turism (HG 558 din 4.08.2017). Dintre acestea reținem atenția asupra valorificării durabile a specificului local şi a elementelor de identitate. De asemenea Programul Național de Dezvoltare Rurală prin anumite măsuri de finanțare contribuie la dezvoltarea durabilă a turismului rural (Iagăru şi colab., 2016). Analiza factorului economic reliefează o revigorare a activităților turistice prin aceea că numărul unităților turistice în prezent, este mai mare cu aproximativ 25% față de anul 2007, revigorare ce influențează pozitiv şi cifra de afaceri. Rolul populației în dezvoltarea durabilă a turismului rural este major, așa cum rezultă din analiza factorului social şi influențează turismul prin număr şi structură demografică, economică, nivel de educație şi pregătire profesională etc. Apropierea de municipiul Sibiu este motivul pentru care populația a înregistrat o scădere nesemnificatică, iar nivelul de educație este unul apreciat ca pozitiv. Analiza factorului tehnologic evidențiază existența la nivelul spaţiului rural din comuna Răşinari a unei infrastructuri turistice relevante, ce arată un nivel relativ ridicat al cheltuielilor privind inovarea şi al numărului de unități turistice, ceea ce înseamnă o receptivitate bună față de importanța valorificării resurselor prin turism. Analiza la nivelul mediului înconjurător întărește necesitatea asigurării unei dezvoltări durabile a turismului rural prin orientarea activității în concordanță cu principiile protecției mediului, controlul poluării şi gestionarea deşeurilor. Analiza factorului legslativ evidențiază susținerea procesului de dezvoltare durabilă a turismului rural prin reglementarea cu ajutorul unei varietăţi de acte normative protecţia mediului, sănătatea umană şi calitatea vieţii. Informaţiile obţinute s-au dovedit relevante, dar pentru completarea caracteristicilor socio-economice surprinse la nivelul ruralului din comuna Răşinari s-a procedat la realizarea analizei SWOT. Aceasta a permis identificarea punctelor tari şi slabe, respectiv oportunităţile şi ameninţările externe ale unei organizaţii sau unităţi teritoriale (Vincze şi colab., 2009). Informațiile obținute a condus la următoarea dispunere a pnctelor tari şi slabe respectiv a oportunităților şi amenințărilor dezvoltării durabile a turismului rural în cadrul matricei SWOT (*Tabelul 1*).

Tabelul 1

Analiza SWOT

Puncte tari		**Puncte slabe**	
1	Potențial turistic valoros pe fondul unor resurse naturale de excepție (solul, apele, pădurile)	1	Cunoştinţe precare privind atragerea fondurilor UE
2	Mediatizare relevantă datorită unor personalități locale renumite (Octavian Goga, Emil Cioran,...)	2	Infrastructură deficitară
3	Stil de viață tradițional	3	Neatragerea tinerilor cu studii superioare
4	Poziţia geografică avantajoasă, în imediata apropiere a municipiului Sibiu	4	Strategii de dezvoltare a turismului rural şi nerelevante
5	Zonă culturală cunoscută, cu conservarea identității locale	5	Valorificarea neadevată a resurselor naturale favorabile turismului rural
Oportunități		**Amenințări**	

1	Surse de finanțare pentru dezvoltare rurală	1	Afectarea patrimoniului turistic prin degradare sau amenajare neinspirata.
2	Surse de finanțare pentru infrastructura fizică și TIC	2	Capacitate scăzută a factorilor de răspundere locală în atragerea fondurilor de dezvoltare
3	Interes crescut manifestat de locuitorii zonei pentru dezvoltarea turismului rural	3	Dezvoltarea slabă a zonelor şi activităţilor de agrement în afara unităţilor turistice.
4	Reabilitarea rețelei de tramvai în scop turistic	4	Lipsa unor acțiuni de sprijin a antreprenoriatului în turism rural
5	Creșterea interesului populației pentru turism rural	5	Timiditatea acțiunilor de promovare și susținere a produselor/serviciilor turistice

Informațiile prezentate în mod succint în cadrul matricei SWOT evidențiază în plan intern existența unor atuuri importante pentru dezvoltarea durabilă a turismului rural în comuna Răşinari (resursele peisagistice, stilul de viață tradițional și conservarea identității locale), dar și a unor slăbiciuni care încetinesc acest proces (adoptarea unor opțiuni strategice nerelevante, valorificarea insuficientă a resurselor peisagistică, infrastructură deficitară etc). La nivelul elementelor exogene se constată manifestarea unor oportunități care pot fi valorificate în beneficiul dezvoltării durabile a turismului rural cu referire la existența unor surse de finanțare relevante, interesul crescut al locuitorilor pentru dezvoltarea turismului rural, dar și a unor amenințări la adresa dezvoltării turismului rural precum lipsa acțiunilor de sprijin a antreprenoriatului, timiditatea acțiunilor de sprijin, lipsa unor acțiuni turistice integrate etc

Sinteza informațiilor oferite de metodologia utilizată recomandă o serie de opțiuni strategice pentru dezvoltarea durabilă a turismului rural în comuna Răşinari, dintre care cele mai relevante considerăm că sunt următoarele: impulsionarea procesului de atragere de fonduri specifice dezvoltării durabile a turismului rural; promovarea unor acțiuni de sprijin a antreprenoriatului în turism; valorificarea superioară a resurselor naturale favorabile turismului rural și agroturismului; dezvoltarea unor acțiuni turistice integrate intra și intercomunitare; creșterea gradului de implicare a actorilor locali în promovarea produselor/serviciilor turistice rurale; dezvoltarea unor servicii de consultanță privind modalitățile de finanțare specifice turismului rural.

CONCLUZII

Analiza economico-socială la nivelul spațiului rural din comuna Răşinari mijlocește identificarea elementelor favorabile, dar şi a celor nefavorabile dezvoltării durabile a turismului rural.

Dezvoltarea durabilă a turismului rural este precedată de realizarea unei diagnoze la nivelul elementelor componente mediului extern, dar și a celui intern.

Impulsionarea procesului de atragere de fonduri specifice dezvoltării durabile a turismului rural contribuie la creșterea interesului pentru consumul de servicii turistice și agroturistice.

Creșterea gradului de implicare a actorilor locali în promovarea produselor/serviciilor turistice rurale are impact pozitiv asupra dezvoltării sustenabile a turismului rural și agroturismului.

Creșterea capacității de integrare a activităților specifice turismului rural la nivel inter și intracomunitar în condițiile protecției mediului reprezintă o cale dezvoltare durabilă a turismului rural în zonă.

BIBLIOGRAPHY

Bold I., Buciuman E., Drăghici M., 2003. Spaţiul rural definire, organizare, dezvoltare. Editura Mirton Timişoara, p. 950;
David, F., R. 2009. Strategic Management, 12th edition, Prentice Hall, New Jersey;
Garrette B., Dussauge P., Durand R., 2009. *Toute la Stratégie d'entreprise. Strategor, 5e édition*, Dunod, Paris.
Grolleau H., 1993. „Preface" la „Le tourisme rural" par Francois Moinet, Editions France Agricole, 1-ere edition;
Gopal R., Varma S., Gopinathan R, 2008 - Rural Tourism Development: Constraints and Possibilities with a special reference to Agri Tourism - A Case Study on Agri Tourism Destination – Malegoan Village, Taluka Baramati, District Pune, Maharashtra, Conference, accesibil online la http://webcache.googleusercontent. com/search?q=cache:Pd6ZxJ8XA_UJ:dspace.iimk.ac.in/bitstream/2259/596/1/512-523.pdf+&hl=ro&gl=ro;
HG 558 din 4.08.2017
Kerekes, Kinga Pakucs, B., Szocs, E., Veres, E., & Vincze, M. 2010. Dezvoltare rurală. Ocuparea forţei de muncă în mediul rural. Editura Accent, Cluj-Napoca, pp. 33;
Romulus Iagăru, Pompilica Iagăru, Gligor Ciortea, Cosmin Chindriş, 2016. The management of resource sustainable valorization by tourism in the inter-ethnic rural area of Sibiu Depression.Lucrări Ştiinţifice, Universitatea de Stiinte Agricole Şi Medicină Veterinară" Ion Ionescu de la Brad" Iaşi, Seria Agronomie, vol. 5, nr. 2, pag. 339-342. Editura" Ion Ionescu de la Brad";
Roberts L., Hall D., 2001 - Rural tourism and recreation: Principles to practice, Editura CABI Publishing, ISBN 0-85199-540-3;
Nistoreanu P., Ghereş Marinela (coordonatori), 2010. Turismul rural. Tratat. Editura C.H.Beck, Bucureşti;
Puiu Nistoreanu coord- Ecoturism si turism rural, Editura ASE, Bucuresti, 2003, pag.190;
Săvoiu, Gh., Manea, C., Manea, C., 2007. The Romanian Rural Economy - a Resource of Growth and Regional Cooperation, or a Source of Conflicts and Insecurity, Romanian Economic Journal, Department of International Business and Economics from the Academy of Economic Studies Bucharest, 10(25), pp. 186-199.

RURAL TOURISM AS A MEANS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT FOR THE ROMANIAN RURAL SPACE

Romulus Iagaru
Prof., PhD, "Lucian Blaga" University of Sibiu

Abstract:Rural tourism makes a major contribution to the sustainable development of rural areas, primarily due to the dynamism and growth of this sector, and secondly because it is based on a direct link between consumers (tourists), industry, the environment and local communities. The paper emphasizes that the environment is a sine qua non condition of tourism for the development and development of its activity without neglecting the importance of other factors such as: human factor, general and specific infrastructure, innovations, technological changes etc., and their harmonious combination can generate development. The analysis of the statistical data on the evolution of some rural development indicators of Romania highlights the status of vector of sustainable rural development.

Keywords: sustainable development, rural tourism, endogenous resources, specificity, capitalization

Introducere

Perioada actuală se evidenţiază prin aceea că dezvoltarea economică reprezintă un obiectiv major al societăţii contemporane care, transpus la nivelul spaţiului rural, face din acesta un factor de producţie. Foarte mult timp valorificarea resurselor endogene în spaţiul rural a fost unidirecţionată spre obţinerea de producţii ale resursei biologice regenerabile, dar în prezent, dezvoltarea spațiului rural ia în considerare și alte elemente precum întinderea geografică, respectiv alura mediului înconjurător (Bold și colab., 2003). Aceasta face ca turismul rural să devină un vector important al economiei rurale știut fiind că turismul creează beneficii economice substanțiale datorită următoarelor caracteristici: dinamism, generator de schimbări și creator de noi locuri de muncă (Drucker, 1985). Este unul dintre sectoarele economice în care antreprenoriatul este încurajat (Ball, 2005) şi orientat, tot mai mult, către protecţia mediului înconjurător în sensul stopării presiunii asupra resurselor naturale (Ioncică şi colab, 2016). Aşadar, se remarcă preocupări faţă de protecţia mediului înconjurător menite să determine o schimbare de atitudine a oamenilor în legătură cu efectele produselor şi proceselor operaţionale asupra mediului (Evans și colab., 2003) și să promoveze o dezvoltare sustenabilă a arealului considerat, la reuşita căreia activitatea turistică poate deţine un rol important. Se sublianiază că promovarea spaţiului rural ca bun de consum este direct dependentă de calitatea mediului, care nu este uşor de asigurat în condiţiile în care economia contemporană este înfăţişată la începutul mileniului al III-lea drept distrugător al sistemelor sale suport (Brown, 2001). Dezvoltarea durabilă reprezintă un concept important și tot mai prezent în literatura de specialitate (Sharpley și Telfer, 2002;), menit să determine o dezvoltare economică subordonată ecologicului adaptată oricărui domeniu de activitate inclusiv turismului în general, dar mai ales, a celui rural recreativ, în special. Turismul sustenabil este o problemă complexă si actuală, tot mai prezentă în mediul economico-social, ceea ce arată conştientizarea legăturii complexe dintre mediu şi economie., ceea ce accentuează nevoia de integrare a acestor două componente, adică fundamentarea pe premisele unei

dezvoltări profunde şi de durată, care să genereze un impact pozitiv asupra societăţii în ansamblu (Pascariu şi colab, 2014).

Rezultate şi discuţii

Turismul rural românesc, a avut o evoluţie ascendentă în economia rurală postdecembristă, datorită implicării progresive atât a grupului de specialişti cât şi întreprinzătorilor, dar dacă suprapunem această evoluţie peste potenţialul turistic ce caracterizează teritoriul românesc constatăm că suntem departe de o valorificarea corespunzătoare a acestuia.

Analiza evoluţiei structurilor turistice evidenţiază pentru perioada 2000 – 2016 (fig. 1.1.) o dezvoltare continuă, de la 201 pensiuni turistice în anul 2000 la 736 în anul 2007 şi la 1530 în anul 2016, respectiv de la 400 pensiuni agroturistice în anul 2000 la 1292 în anul 2007 până la 2028 în anul 2016.

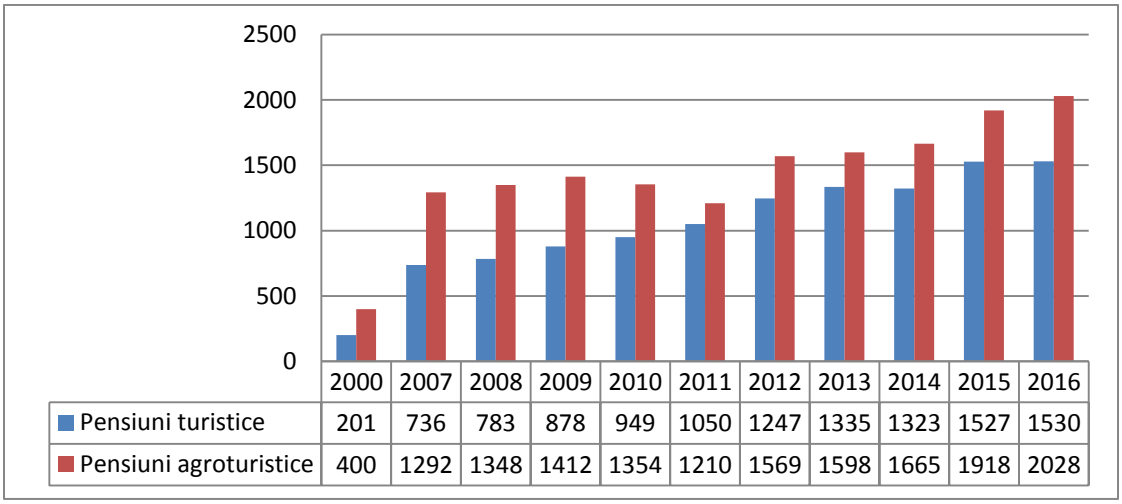

	2000	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Pensiuni turistice	201	736	783	878	949	1050	1247	1335	1323	1527	1530
Pensiuni agroturistice	400	1292	1348	1412	1354	1210	1569	1598	1665	1918	2028

Figura 1.1 Evoluţia structurilor turistice în perioada 2000-2016
Sursa: prelucrări după "Tempo online – INS accesibil onlile la www.insse.ro"

Capacitatea de cazare turistică în funcţiune în cadrul pensiunilor turistice şi agroturistice, evidenţiază tendinţa de creştere pentru perioada 2000-2016 de la 3197 locuri în pensiuni turistice în anul 2000 la 13429 în anul 2007 respectiv 32602 în anul 2016, iar în cadrul pensiunilor agroturistice creşterea este de la 3544 locuri în anul 2000 la 15448 în anul 2007, respectiv 37394 în anul 2016(fig 1.2).

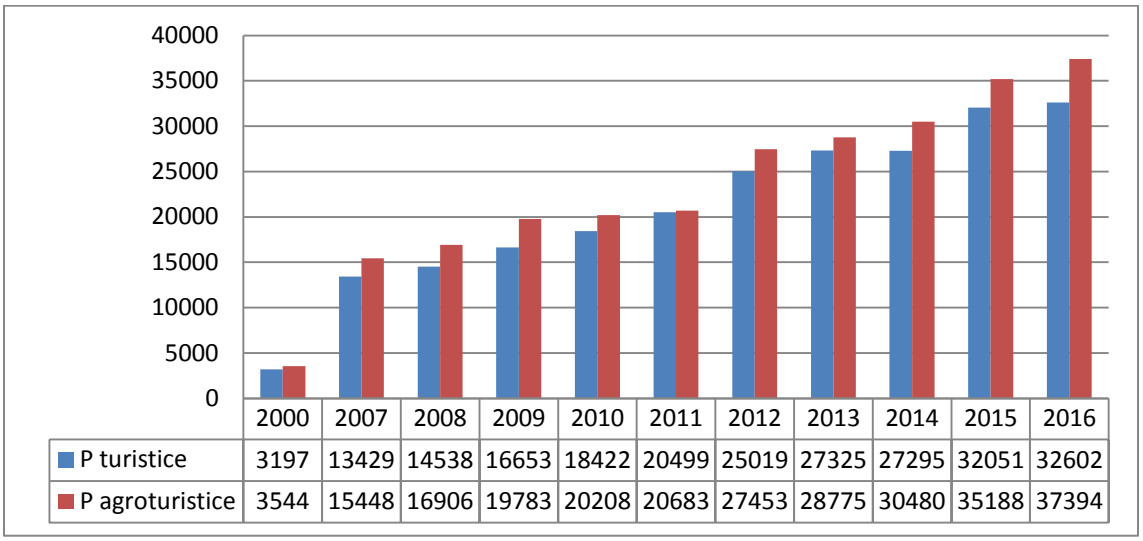

	2000	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
P turistice	3197	13429	14538	16653	18422	20499	25019	27325	27295	32051	32602
P agroturistice	3544	15448	16906	19783	20208	20683	27453	28775	30480	35188	37394

Figura 1.2. Evoluţia capacităţii de cazare în funcţiune (locuri-zile) – pensiuni turistice şi agroturistice – 2000-2016
Sursa: prelucrări după „Tempo online – INS accesibil onlile la www.insse.ro”

Numărul de turişti care au preferat structurile de cazare tip pensiune a avut o evoluţie crescătoare, excepţie fac anii 2009 şi 2010 (scădere pusă pe seama crizei economice) după care se reia tendinţa de creştere de la 479590 turişti în pensiuni turistice în anul 2011 la 1020606 în anul 2016, respectiv de la 360696 turişti în pensiunile agroturistice în anul 2011 la 813454 în anul 2016 (fig. 1.3).
Creşterea numărului de turişti în perioada 2007-2016 a fost superioară în pensiunile agroturistice raportat la total ţară faţă de pensiunile turistice (282% faţă de 225%).

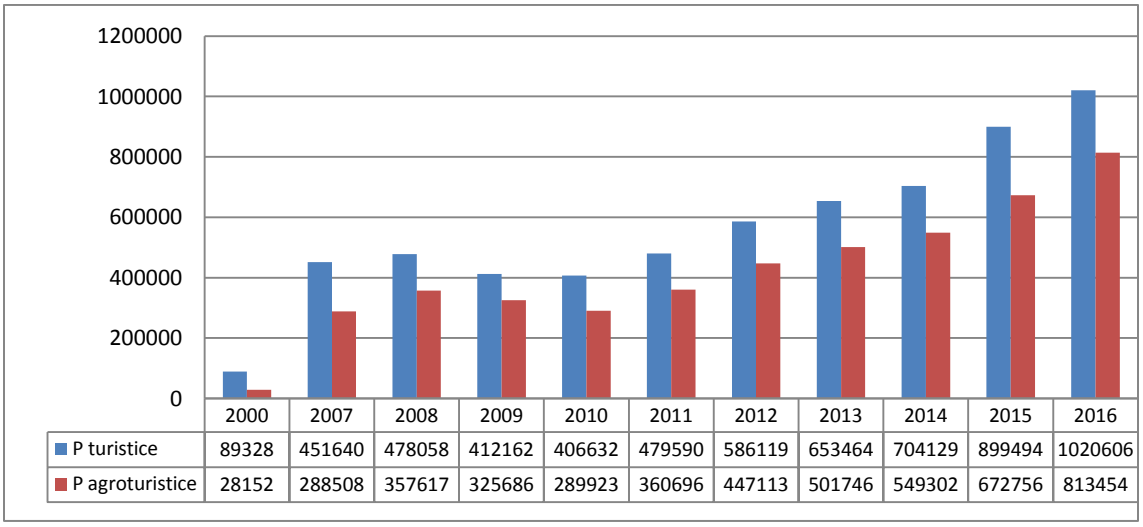

	2000	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
P turistice	89328	451640	478058	412162	406632	479590	586119	653464	704129	899494	1020606
P agroturistice	28152	288508	357617	325686	289923	360696	447113	501746	549302	672756	813454

Figura 1.3. Evoluţia numărului de turişti în cadrul pensiunilor turistice şi agroturistice în perioada 2000-2016
Sursa: prelucrări după „Tempo online – INS accesibil onlile la www.insse.ro”

Indicele de utilizare a capacităţii de cazare în pensiuni turistice şi agroturistice evidenţiază o tendinţă de scădere pentru perioada 2007 – 2010, după care urmează o tendinţă de creştere pentru perioada 2011-2016 fără a atinge nivelul anului 2007, putem vorbi astfel de o scădere a indicelui de folosire a capacităţii de cazare pentru pensiunile turistice. În ceea ce priveşte pensiunile agroturistice indicele de folosire a capacităţii de cazare prezintă aceeaşi tendinţă (fig. 1.4).

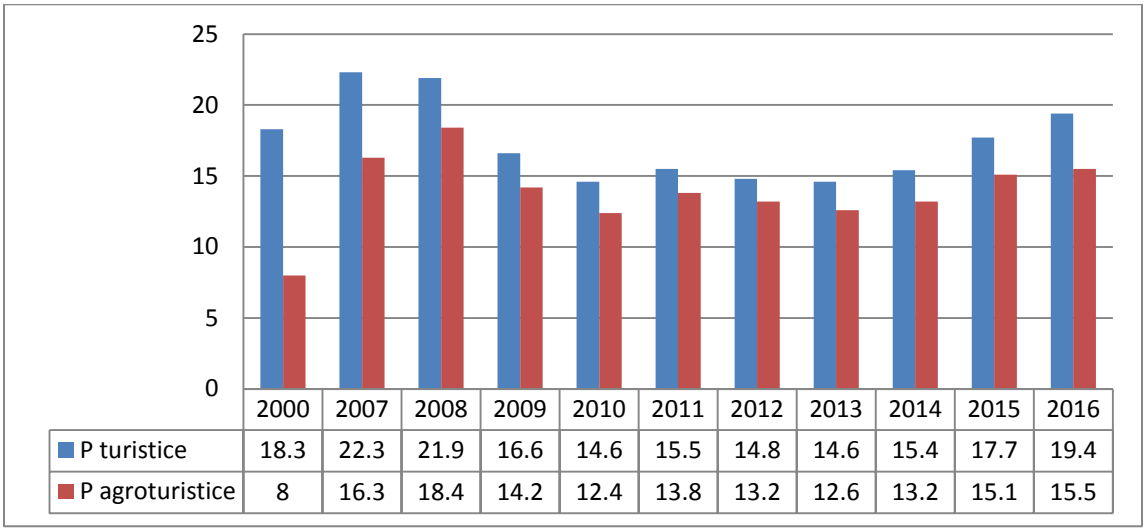

	2000	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
P turistice	18.3	22.3	21.9	16.6	14.6	15.5	14.8	14.6	15.4	17.7	19.4
P agroturistice	8	16.3	18.4	14.2	12.4	13.8	13.2	12.6	13.2	15.1	15.5

Figura 1.4. Indicele de utilizare a capacităţii de cazare în perioada 2000-2016
Sursa: prelucrări după „Tempo online – INS accesibil onlile la www.insse.ro”

În esenţă, turismul rural şi agroturismul sunt activităţi care produc venituri alternative, creând astfel posibilităţi noi de dezvoltare a zonei rurale (Iagăru, 2012). Pentru ca aceste venituri să se materializeze la un nivel cât mai apropiat de potenţialul turistic al zonei este „necesar un amplu proces de modernizare, dezvoltare şi inovare pentru turismul românesc, precum şi de realizare de servicii turistice actuale şi competitive”. În mod deosebit, infrastructura de turism nu se ridică la nivelul cerinţelor turiştilor în ceea ce priveşte structurile de cazare, respectiv cele recreaţionale, atât cantitativ cât şi calitativ. De asemenea o atenţie sporită trebuie acordată sprijinirii promovării turismului rural care printr-un marketing relevant alături de numeroase forme de sprijin să contribuie la o mai bună vizibilitate a potenţialului, diversităţii şi atractivităţii produselor unicat ale turismului rural românesc şi la o mai bună valorificare.

Concluzii

Turismul rural românesc, a avut o evoluţie ascendentă în economia rurală postdecembristă, datorită implicării progresive atât a grupului de specialişti cât şi întreprinzătorilor, dar încă suntem departe de o valorificarea corespunzătoare a acestuia.

Ruralul românesc este sub impactul negativ al unei infrstructuri deficitare ceea ce determină o influenţă negativă asupra dezvoltării şi diversificării economiei rurale, implicit a calităţii vieţii.

Turismul rural reprezintă, alături de alte forme de turism, dar şi alături de alte forme de activitate umană de natură economică, o opţiune şi o alternativă de dezvoltare durabilă a satului românesc.

Turismul se remarcă prin aceea că, practicile sustenabile de dezvoltare coexistă cu practicile convenţionale.

Dezvoltarea turismul fără sustenabilitate poate conduce la deteriorarea gravă a societăţii, dar şi a mediului înconjurător şi a întregii industrii a turismului.

BIBLIOGRAPHY

Ball, S., 2005. The importance of Entrepreneurship to Hospitality, Leisure, Sport and Tourism. London: Hospitality, Leisure, Sport and Tourism Network. ; Hatten, T., 2012. Principles of Small Business Management. 5th ed. China: South-Western Cenage Learning;

Bold, I., Buciuman, E., Drăghici, M., 2003. Spaţiul rural definire, organizare, dezvoltare. Editura Mirton Timişoara, p. 889;

Drucker, P.F., 1985. Innovation & Entrepreneurship: Principle sand Practices. New York: Harper Trade;

Evans, N., Campbell, D. And Stonehouse, G., 2003. Strategic Management for Travel and Tourism. Oxford: Butterworth-Heinemann;

Iagăru Romulus. 2012. Managementul strategic al resurselor de dezvoltare rurală. Edutura Lucian Blaga din Sibiu;

Ioncică, D., Ioncică, D., Petrescu, E., C., 2016. The Environment Tourist Transport and the Sustainable Development of Tourism, Amfiteatru Economic 18 (Special Issue No. 10) pp. 989-912;

Gabriela Carmen Pascariu, Ramona Ţigănaşu, 2014. Turismul şi dezvoltarea regională sustenabilă în România şi Franţa: o abordare din perspectiva noii geografii economice. Revista Amfiteatru economic, vol XVI, nr special 8, nov., pp. 870-890

Sharpley R., , Telfer J.D., Tourism and development: concepts and issues, Channel View Publications, 2002;

www.insse.ro

LINEAR ECONOMY AND FOOD WASTE

Alexandru Tasnadi and Cosmin Viziniuc
Prof., PhD , PhD Student, Bucharest University of Economic Studies

Abstract: The authors consider the linear or "red" economy as being unsustainable. Established on the chain extract - process - consume - throw, it maintains waste at significant levels (and under various forms). The agri-food industry confronts itself with the greatest waste: that of food.
This phenomenon is being analyzed at a global, local and individual level. In the paper, there are highlighted certain anti-waste measures that were adopted by producers / consumers, insisting on responsible consumption. We reconsider the principle that says "consume, consume... throw away" and which sustains the present consumption model.

Keywords: sustainability, linear economy, food waste, responsible consumption, consumption model.
***JEL classification**: A 12.*

″Consumismul ne-a obișnuit să risipim zilnic
mâncarea și să nu mai percepem adevărata
ei valoare. A arunca mâncarea este ca și cum
ai fura de pe masa celor săraci și înfometați.″
Papa Francisc 1

Lanțurile producție-consum, prezente în modelul liniar de dezvoltare economică, susțin în continuare societatea de consum, orientată după sloganul: ″consumați, consumați... aruncați!″ Potrivit unui raport al agenției alimentare a Organizației Națiunilor Unite, în jur de 1,3 miliarde de tone de alimente, adică 1/3 din ceea ce se produce pentru consumul uman, este aruncat sau risipit anual.

În țările industrializate oamenii cumpără prea mult și sunt nevoiți să arunce ceea ce nu reușesc să consume. Pornind de la citatul atașat, să remarcăm faptul că Pap Francisc a atras atenția asupra rezultatelor îngrijorătoare din raportul agenției alimentare a ONU. Într-un discurs din martie 2013, el spunea că ″materialismul″ a transformat suferințele umane și ignorarea celor în suferință, în niște **normalități**. Cu ecel prilej, el a pus în evidență ″principiul rebutului″, adică oamenii sunt aruncați ca și cum ar fi niște gunoaie.

1. Ce este risipa de alimente?

Risipa de alimente înseamnă toate alimentele produse pentru consumul uman care se pierd sau sunt aruncate pe ″distanța″ dintre producerea lor și consumul final. Persistă o diferență relativ mare între cantitatea disponibilă și cea consumată. Rezultă pierderi alimnetare în procesul de pregătire, dar și pentru cel de consum (transport, stocare, păstrare). Produsele alimentare irosite devin deșeuri.

Pe întregul circuit alimentar (producție-consum), pierderile sunt în majoritatea țărilor, relativ la fel. Aceste pierderi diferă însă, în diversele etape ale prelucrării în domeniul industriei alimentare.

Risipa de alimente se diferențiază și în funcție de nivelul dezvoltării țărilor în care este prezent fenomenul. Astfel, în țările bogate, aproape 50% din hrană este aruncată de consumatorul final. În țările mai sărace, deșeurile alimentare sunt reduse pentru că hrana este deosebit de valoroasă. În aceste țări, puțin dezvoltate, pierderile din tărâmul recoltării, depozitării, transportului și prelucrării sunt mai mari, deoarece mașinile de prelucrare, tehnologiile și progresul tehnic sunt relativ învechite și mai puțin performante.

În timpul prelucrării alimentelor se consideră o risipă de circa 30%. Unele produse rezultate nu corespund standardelor și sunt retrase din drumul lor spre consum. Cele furnizate retailerilor nu sunt vândute pe măsura așteptărilor și unele se apropie de data expirării (depășirii termenului de valabilitate). În acest caz, comerciantul trebuie să adopte măsuri pentru valorificarea lor de către consumatori finali ales de el: cămine, persoane cu venituri mici, ferme de animale, grădini zoologice, etc. În acest sens, legislația diferitelor țări care are în vedere diminuarea risipei de alimente, sugerează măsuri concrete de acțiune.

În agricultură se estimează pierderi de circa 20%. În acest domeniu se identifică diverse cauze care generează risipa: condițiile meteo (clima), denivelări ale terenului cultivat, riscul de depreciere, lipsa capacităților de depozitare și păstrare, etc.

Toate aceste pierderi de alimente au afecte asupra mediului și omului. Se consideră că producția de alimente cauzează circa 30% din totalul deșeurilor alimentare, ce au un impact direct asupra mediului. Aceste deșeuri produc pierderi economice sectorului public, sectorului privat și gospodăriilor (menajurilor). Practic, aceste pierderi economice sunt echivalente cu bani aruncați la coșul de gunoi.

Dacă pentru a produce un bun alimentar sunt necesare mai multe resurse, impactul ce-l generează risipa lui asupra mediului este mai mare. este vorba de transformarea lui în deșeuri. Se pot face comparații privind suprafața de teren utilizată, volumul de apă necesar și munca înglobată într-un kilogram de carne, respectiv un kilogram de cartofi.

2. Statistici printre statistici.

În prezent, România se află pe locul nouă în topul risipei alimentare pe continentul european. În fiecre zi, circa 6 mii de tone de alimente iau calea gunoiului. Este o dimensiune alarmantă pentru o țară ce se află pe primul loc în topul sărăciei relative din Uniunea Europeană.

Potrivit studiilor efectuate de organisme ale sănătății publice, 15% din populația țării este obeză, iar peste 30% supraponderală.

Risipa alimentară este o problemă globală, atât pe plan mondial cât și în UE. Astfel, potrivit statisticilor FAO anual circa 1,3 miliarde tone de alimente sunt irosite. De asemenea, la nivelul UE aproximativ 89 milioane de tone se transformă în deșeuri alimentare. Prin urmare, circa 20% din totalul alimentelor produse în țară sunt risipite, iar din mâncarea cumpărată se aruncă peste 10%.

Studii sociologice arată că cei cu venituri mai mari fac și cea mai mare risipă. În același timp, în România peste jumătate dintre copii (51%) trăiesc sub spectrul sărăciei. Un raport elaborat de World Vision Romania arată că peste 225 mii de copii merg la culcare flămânzi. Aceasta, în contextul în care jumătate din populația României este afectată de sărăcie, iar 54% din persoanele din mediul rural nu au o ocupație. Gradul redus de ocupare din mediul rural crește

de 3 ori riscul de sărăcie din aceste zone, față de mediul urban. În același timp, un copil din doi, cu vârstă de până șa 6 ani, se află în risc de sărăcie și excluziune socială[1].

Statistica eurostat plasează România pe primul loc în privința sărăciei, iar dezechilibrul veniturilor este destul de accentuat. La nivelul unei gospodării, venitul mediu se situează în jurul a 580 de euro. Din acest venit 72,4% se cheltuiește pentru hrană și utilități, 19% pe taxe și impozite iar restul pe medicamente, îmbrăcăminte sau investiții. Aceste statistici, arătându-ne că majoritatea banilor se duc pe mâncare, este regretabil faptul că peste 10% din aceasta ajung la gunoi.

Cei care se aprovizionează din supermarketuri aruncă cea mai multă hrană, în jur de 12%.

Potrivit Planului Național de Gestiune a Deșeurilor (PNGD), gospodăriile generează cele mai multe deșeuri elimentare, circa 1,7 milioane de tone. Industria alimentară, comercianții și hotelurile sunt contabilizate anual cu circa un milion de tone deșeuri alimentare.

În Uniunea Europeană se aruncă anual circa 180 de kilograme de alimente pe cap de locuitor. Asta, deși aproximativ 80 milioane de europeni trăiesc sub pragul de sărăcie, iar 16 milioane primesc hrană de la asociațiile caritabile. Cercetarea acestuinfenomen în Europa, a condus la concluzia că restaurantele aruncă peste 3 milioane de tone, iar 15% din hrana din magazine expiră, fiind aruncată la gunoi fără a fi dezambalată.

3. Ce-i de făcut?

Deși legea risipei alimentare a fost votată în România și promovată mediatic ca fiind soluția pentru o problemă gravă a societății, ea nu a devenit activă ca urmare a lipsei normelor de aplicare. Este o amânare cu efecte pe termen mediu și lung, ca urmare a presiunii industriei alimentare la adresa acestor măsuri.

Amânarea normelor de aplicare înseamnă excluderea societății civile și a beneficiarilor direcți de la discuții. Amânarea aplicării legii face să se înțeleagă că Guvernul se poziționează în interesul marilor lanțuri alimentare.

Reducerea deșeurilor este o miză însemnată la nivel național și internațional. Asta, pentru că eliminarea prin depozitare sau îngropare generează emisii de gaze cu efect de seră, poluează solul și pânza freatică, diminuează biodiversitatea și crează dereglări climatice.

Trebuie să precizăm faptul că, în prezenta lucrare, pierderile și risipa alimentară sunt două teme distincte. **Pierderile** se fereră la tot ce se pierde pe lanțul de producție (producător – consumator) iar **risipa alimentară** are în vedere o acțiune negativă a consumatorului final. O cauză principală a pierderilor alimentare constă în stimularea excesivă a consumului anumitor tipuri de alimente. Sectorul agro-alimentar nu va rezolva țelul principal al activităților FAO: eliminarea foametei. Trebuie găsite soluții originale locale, îndeosebi cele care privesc micii fermieri sau fermele familiale.

În contextul dat nu trebuie să sprijinim doar conceptul de alimentație, ci mai mult conceptul de **alimente sănătoase**. În acest sens Guvernul va trebui să sprijine în continuare proiectele agricole și de producție organică. Realizarea lor este deosebit de importantă pentru generațiile viitoare. Este nevoie de **alimente sănătoase**.

Pierderile se distribuie în mai multe faze:

- când consumăm
- când expiră pe raft

[1]Potrivit unui studiu al Ministerului Agriculturii, citat de AGERPRES.

- în procesul prelucrării (pierderi tehnologice).

În opinia Ministerului Agriculturii, risipa alimentară ar putea fi redusă cu 60% prin educație și tehnologie. Cercetările UE arată că responsabilitatea pentru deșeuri alimentare revine:

- 42% gospodăriilor (menajurilor)
- 32% producătorilor de bunuri alimentare
- 5% retailerilor
- 15% sectorului de catering.

Același minister susține că cea mai bună soluție pentru a combate **criza alimentară** este susținerea fermelor de familie. În medie, fiecare român aruncă jumătate de kilogram zilnic. Românii se reântorc la alimente tradiționale ce făceau parte din dieta lor. Pentru aceasta se dezvoltă tot mai mult **fermele familiale**, fermele mici și fermele organice, ca răspuns la pesticide și chimicale. Oamenii încep să caute alimente sănătoase, de calitate.

Pentru reducerea risipei, un rol important o au **băncile de alimente**. Există încă multe de făcut în România în ce privește aceste bănci, inclusiv schimbări de ordin legislativ. Astfel, pentru asemenea alimente, care sunt donații, nu ar trebui **plătite impozite** ca și cum ele ar fi fost vândute.

Și în România, aflată în topul țărilor sărace din UE, există o lipsă de acces la hrană. Pentru majoritatea oamenilor subnutriți, flămânzi există hrană disponibilă, dar aceștia nu au bani ca să o plătească. Cu alte cuvinte, n-au resurse financiare pentru a-și procura hrana și nu pot s-o cumpere pentru că n-au locuri de muncă. O componentă a sărăciei instalate în România este **sărăcia tinerilor**. Există tineri care deși pregătiți nu găsesc un loc de muncă bun. Cel mai adesea se află în câmpul muncii la nivelul salariului minim brut pe economie (1900 lei începând cu 1 ianuarie 2018). Aceasta înseamnă în jur de 1162 lei net.

4. Concluzii

Din cele prezentate, să observăm că risipa de alimente se produce de-a lungul întregului **lanț de aprovizionare**, adică, producție agricolă – depozitare – procesare – distribuire – gestionare – consum. Ca urmare, principala **responsabilitate** pricind securitatea alimentară și adoptarea de măsuri pentru limitarea **risipei de alimente** aparține actorilor din lanțul menționat.

În unele state membre UE este interzisă vânzarea de alimente la un preț sub costuri. Ca urmare, retailerii n-au posibilitatea de a vinde produsele proaspete (spre sfârșitul zilei) la un preț inferior. Această interdicție amplifică **risipa alimentară** din cadrul lanțului prezentat anterior. Măsurile adoptate de guverne împotriva pierderilor și risipei trebuie să aibă în vedere creșterea **eficienței** și **sustenabilității** lanțurilor de aprovizionare cu alimente.

Țările membre UE, începând cu 2011, dezvoltă campanii de sensibilizare/conștientizare a opiniei publice privind cauzele și efectele risipei de alimente. Sunt propuse măsuri de reducere a risipei, sunt comunicate informnații științifice corelate cu sustenabilitatea și solidaritatea populației.

Măsurile legislative și bunele practici promovate de guverne au în vedere îmbunătățirea **eficienței** lanțurilor alimentare. Aceste măsuri sunt **benefice** pentru dezvoltarea sustenabilă a economiilor și echilibrarea fluxurilor din comerțul mondial cu produse agricole.

Există o corelație strânsă între risipa de alimente și starea mediului înconjurător. Pentru fiecare kg de alimente produse (prin procesare) se eliberează în atmosferă 4,5 kg de CO_2. Având în vedere deșeurile alimentare de circa 89 de milioane de tone produse în Europa, ar rezulta un echivalent de 370 de milioane de tone CO_2, având ca rezultat **efectul de seră.**

Drept consecință, **risipa alimentară** n-are doar efecte de natură etică, economică, socială și alimentară ci și implicații ecologice și de sănătate. Mormanele de deșeuri generează metan ce are o contribuție majoră la încălzirea globală.

Ofensiva împotriva risipei alimentare declanșată de numeroase țări, contribuie la o mai bună folosire a terenurilor, o gestionare mai bună a resurselor de apă, la efecte pozitive în lupta împotriva **subnutriției** (foametei). Potrivit statisticilor FAO aproape un miliard de oameni din lume trăiesc sub spectrul subnutriției. Această statistică este strâns corelată cu politicile de combatere a sărăciei, respectiv, a foametei. Combaterea risipei de alimente a devenit o prioritate pe agenda politică europeană și națională. Statele membre UE sunt chemate să adopte strategii și măsuri concrete care să aibă drept efect reducerea până în 2025, la jumătate a cantității de alimente irosite. De asemenea, aceste măsuri vor fi însoțite de campanii pentru sensibilizarea opiniei publice cu privire la subiectul tratat în această lucrare.

BIBLIOGRAPHY

1. Sorin Corneliu Iorga, Dan-Andrei Obreja, Mona Elena Popa, Elena Clementina Dinu, Lavinia Mariana Berca, Oana Mihaela Niculae ,Cauze si dimensiuni ale risipei alimentare in gospodariile din Romania, EDITURA:Editura Universitară, Bucureşti, 2016.
2. *** Legea privind modificarea şi completarea Legii nr. 217 / 2016 privind diminuarea risipei de alimente. Monitorul Oficial al României, Partea I , nr. 934 / 21 noiembrie 2016.
3. RAPORT referitor la evitarea risipei de alimente: strategii pentru creșterea eficienței lanțului alimentar din UE (2011/2175(INI)). Comisia pentru agricultură și dezvoltare rurală. Raportor: Salvatore Caronna. 30.11.2011, PARLAMENTUL EUROPEAN, Document de ședință.
4. Cum poate fi evitată risipa de mâncare şi ce trebuie făcut cu resturile ospăţului de Revelion, https://observator.tv/social/risipa-mancare-evitata-resturi-masa-revelion-236759.html
5 Risipa alimentară în UE: milioane de tone de alimente la gunoi, http://www.europarl.europa.eu/news/ro/headlines/society/20170505STO73528/risipa-alimentara-in-ue-milioane-de-tone-de-alimente-la-gunoi

THE CONTRIBUTION OF THE HIGHER EDUCATION SYSTEMS OF THE EU COUNTRIES TO ECONOMIC GROWTH

Anna A Firsova and Aleksander P. Tsypin
Prof. PhD, Saratov State University, Russia, Assoc. Prof., PhD, Samara State University, Russia

Abstract:The growing importance of universities in recent decades in the development of the economy determines the relevance of research that allows us to assess the impact of higher education on economic growth. Thanks to the creation of the theory of human capital, investments in education in many countries of the world began to be considered as one of the sources of economic growth along with investments in physical capital. The purpose of the research paper is to test the hypothesis of the impact of public spending on higher education on the economic growth of the EU countries. The article analyzes statistics data and compares intercountry research of the main indicators of the education system. The study uses econometric tools to analyze government spending on education and determine the impact of higher education expenses on the of economic growth dynamics . The conclusions of the article contain quantitative results of the evaluation of the educational system in Europe and the impact of higher education on GDP growth.

Keywords: higher education, higher education expenses, economic growth, gross domestic product, European Union

Introduction

Higher education has a very important interdisciplinary significance in the context of sustainable development of economy. The role of education in the development of society determines the relevance of research to assess the impact of education on the national economy, living standards and economic growth.

Quantitative estimates of the impact of higher education spending on economic growth have remained a actual global scientific problem for several decades, justifying or refuting the need for public policies to increase funding for higher education, and leaving this aspect of the study of the contribution of higher education open to debate and discussion in the scientific community.

The purpose of the research paper is to test the research hypotheses of the impact of public spending on higher education on the economic growth of the EU countries and the differentiation of the growth rates in the EU founding countries and in the newcomers to the EU since 2004.

The study used the methods of economic, statistical and econometric analysis.

To achieve this goal, the following main research tasks were set and solved:

- formation of relevant indicators to determine the presence of correlations reflecting the dynamics of higher education;
- collection and preparation of empirical data for research, comparative analysis of quantitative characteristics of educational systems of the EU countries;
- creation of an econometric model and its testing on data from 25 EU countries.

Theoretical analysis

In recent decades the significant impact of human capital on economic growth has been widely recognized. Human capital is a strategic resource of economic progress. It is impossible to achieve competitiveness and sustainable economic development without investment in human capital. In modern conditions of post-industrialization and economic growth, based on the new technologies, the dominant role in the of human capital development is played by the education system, and especially the system of higher education.

The World Bank studies of 192 countries data have shown that their national wealth consists of 16% of physical capital, 20% of natural resources, and 64% of human capital (in Germany, Sweden and Japan the share of human capital reaches 80%).

The contribution of higher education to training, knowledge generation, diffusion of innovation, the creation of new technological structures and socio-economic development is a significant fact of economic growth in all countries.

The development of the theory of human capital and the study of the interaction of education and economic growth allowed to determine the quantitative contribution of education to economic development by the leading researchers of the 20th century.

Easterlin found the connection between the beginning of economic growth and the spread of education in different countries of the world and found that the lag between the reforms in the educational sector and the beginning of significant economic growth is 25-30 years.

Denison considered the relationship between the level of education and income of the economically active population and determined that the difference between the average income of persons of the same age by 3/5 is determined by the level of education, and the rest - personal abilities and other circumstances. According to Denison, the contribution of education to the growth of national income in the US and European countries ranges from 12 to 29%. Improving the quality of the workforce has led to a 14% increase in real national income in the United States.

Madison found that an increasing of 1 % in education expenditure leads to a 0.35 % increase in the country's GDP gross domestic product, and with the growth of the share of educated people in the total population of the country increases the rate of economic growth.

Blankno and co-authors have found that public spending on education by 1% increase the average rate of economic growth by 0.201% on the basis of world Bank data from 1960 to 2000 for 23 developed countries.

The organization for economic cooperation and development (OECD) published in 2004 the results of a study according to which an increase of 1 year of the average period of study for the inhabitants of a certain country leads to an increase in the GDP of the state by 3-6%. OECD experts emphasize that the higher the level of education in the country, the higher GDP and higher economic development indicators, longer life expectancy and better health. This shows that the quality and efficiency of education in the labour market have increased.

Bluestone estimated the economic impact of the university on the state's economy and the additional income from higher education on the materials of the University of Massachusetts in Boston. He established the excess of the level of salaries of workers with higher education over the salaries of workers with only school education. They were the findings that admitted to study in 1991 2572 students will earn during their working life additional $ 1.05 billion for the total income of Massachusetts. This is well in excess of the $ 34.1 million spent by the state while students are studying at this University in Massachusetts.

Thus, literature review in most cases confirms the thesis that one of the levers of accelerating economic growth is to increase spending on education. However, researches on the quantitative assessment of the impact of spending on higher education on the growth of gross domestic product of the country is not so common. This study continues to search for methods to assess the quantitative characteristics and effectiveness of the higher education system using tools of econometrics and statistics.

Ddata

In this study, the term "higher education" is interpreted broadly as a synonym for tertiary education (third-level education) according to The international standard classification of education (ISCED) adopted in the EU. Third-level education includes post secondary education, higher education: undergraduate and postgraduate education, doctoral studies, as well as vocational education and training.

It was tested two main hypotheses in this research:

H1: growth of public expenditure on higher education affects the rate of economic growth in the EU;

H 2: in the EU's founding countries the impact of higher education on economic growth is higher than in the newcomers to the EU since 2004.

For this purpose, a dummy variable Di (i = 1 or 0) was introduced into the calculations:

- D = 1 for newcomer countries BGR, CZE, EST, HUN, LTU, LVA, POL, ROU, SVK, i.e. countries that joined the EU in 2004.
- D = 0 for the founding countries of the EU.

The databases of international organizations as The World Bank, The Organization for Economic Cooperation and Development and Eurostat were used for the study.

Analyzed set consists of 25 EU countries. Greece, Netherlands, Luxembourg were excluded from the population, as there are no data on public expenditure on education for the study period.

The system of indicators was formed, which characterizes the impact of spending on higher education on the development of the economy of the European Union. The main indicator characterizing the development of the country's economy and economic growth is the gross domestic product. To eliminate the economies of scale, the study used GDP per capita (Y).

Government expenditure per tertiary student (% of GDP per capita) theoretically influences the development of the economy and characterizes all expenditure on it (expenditure on teachers, university infrastructure, other educational expenses, etc.).

The study of the impact of spending on 1 student of tertiary education on economic growth, measured as GDP per capita (in USD), was carried out using correlation and regression analysis, which aims to identify significant dependencies and reflect the impact of factors on the result through the econometric model.

Empirical research

It should be noted that the variables "Government expenditure per student, tertiary (% of GDP per capita)" has an impact with a lag (delay) on the growth of GDP of the economy, as the effects of spending on higher education will appear in 4-7 years, when graduates will enter the labor market, adapt to the workplace and begin to create added value. This means that several years must pass between the moment of investment in education and human capital and the moment of its return.

To analyze the lag value, data on the dependent variable Y were taken in the current period (which corresponds to 2017), and the independent variables X were selected with different levels of time delay: 2010, 2011, 2012 and 2013. As a tool for substantiating the conclusions, the correlation method was used (table 1).

Table 1. Matrix of pair correlation coefficients of GDP per capita dependence on factors

Variables	Y	D	X_2010	X_2011	X_2012	X_2013
Y	1,00					
D	-0,64	1,00				
X_2010	0,63	-0,68	1,00			
X_2011	0,72	-0,71	0,93	1,00		
X_2012	0,66	-0,72	0,92	0,90	1,00	
X_2013	0,60	-0,63	0,89	0,88	0,97	1,00

Note: created by authors in STATISTICA package. The coefficients are statistically significant at 5% level.

Table 1 shows that the greatest effect (the strongest relationship) is observed between Y and the variable X_2011, i.e. the lag period is 6 years. This result does not contradict the logic, as the most common form of tertiary education is a bachelor's program (4 years) after which graduates need another 1-3 years to adapt to the labor market.

Also, the analysis of the pair correlation coefficients matrix shows that there is a strong feedback between the quantitative variables and the dummy variable, i.e. in the EU founding countries the investment effect will be higher than in the new countries. This is due to the fact that the education system in these countries had "Soviet roots" on the European system, which led to a decrease in the quality of education in the years of transition and some lagging behind the leaders of the Eurozone.

To confirm this statement, Student's t-test was used for independent samples and the analysis of averages for variables Y and X_2011 for two groups of Eurozone countries was carried out (table 2).

Table 2. The rating values of Student's t-test for mean values for the countries-founders and the newcomers countries of EU

Indicators	Average		t-value t-test	p-significance level
	Founders countries of EU	Newcomers countries of EU		
Y – GDP per capita в 2017 year (current US$)	37495,66	16142,97	3,99	0,00
X_2011 – Government expenditure per student, tertiary 2011 year (% of GDP per capita)	32,93	20,63	4,81	0,00

Note: created by authors in STATISTICA package. The coefficients are statistically significant at 5% level.

The actual values of Student's t-test presented in table 2 are statistically significant. This indicates that there are significant differences between the averages of the two groups compared, which means that we put forward the hypothesis of significant differences. If we compare the obtained averages, the group of founders exceeds the group of newcomers countries 2.3 times in GDP per capital and 1.6 times in public expenditure per tertiary student.

Research result

The study revealed the following dependence of public spending on tertiary education in 2011 on the level of GDP per capita in 2017 (figure 1).

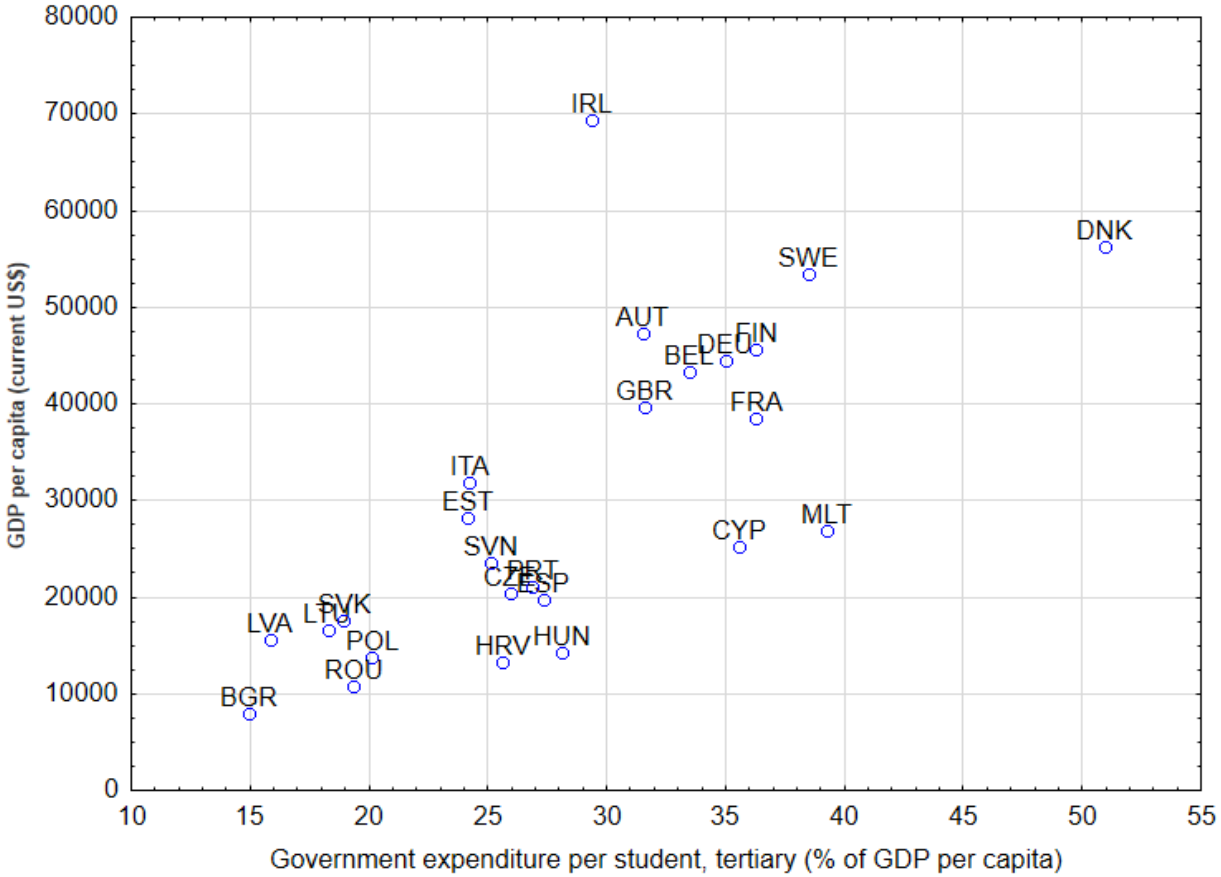

Fig. 1. Dependence of public expenditure on tertiary education in 2011 on GDP per capita in 2017

(Note: created by the authors in STATISTICA package, based on World Bank data.)

According to the data presented in figure 1, there is a direct correlation between the comparable indicators, i.e. with an increase in the share of expenditure on tertiary education, the level of GDP per capita will also increase.

Correlation and regression analysis was used for formalized quantitative description of the established dependence. The inclusion of variable D in the equation did not provide a statistically significant model.

The results of modeling the impact of public spending on tertiary education in 2011 (X) on the level of GDP per capita in 2017 (Y) is an econometric model in the form of a linear regression equation:

$$Y = -9490,39 + 1378,80X\_2011,\ R=0,72;\ F(1,23)=24,33$$

Thus, with an increase in public spending on education of 1 student of tertiary education by 1%, GDP per capita in 6 years will grow by $ 1378.80 per capita, while other factors remain unchanged.

The resulting econometric model shows statistically significant results, since the multiple correlation coefficient (R = 0.72) indicates a high relationship between the features (according to Chaddock scale).

The actual value of Fisher's F-test (F=24.33) indicates that the resulting model is statistically significant at 5% level.

The obtained model is statistically significant. On its basis, the simulation of different values of the dependent variable was carried out:

- the average values of public expenditure were calculated for the group of EU founders (X_2011=32.93) and the group of EU newcomers countries (X_2011=20.63);
- an extreme minimum value of 10% was used, which corresponds to the worst-case scenario;
- the situation was modeled in which the level of public spending will rise to, for example, n value of 60%, which corresponds to the most optimistic forecast (table 3).

Table 3. Projected GDP per capita for different versions of the dependent variable

Variables	Versions of the predicted			
	Realistic		Pessimistic	Optimistic
X_2011	32,93	20,63	10	60
Predicted Y	35914	18954	4298	73238
-95,0%CL	30456	12325	-7436	54399
+95,0%CL	41371	25584	16031	92077
Note: created by authors in STATISTICA package				

According to the presented versions of the forecast, the best option is obtained with an optimistic version at 60% of public expenditure on tertiary education. At the same time, GDP per capita will grow to $ 73000 per person, which is 2.4 times higher than the average level for the considered set of countries in 2017. With the minimization of spending on education and bringing them to the level of 10%, GDP per capita will decrease significantly, and the lower confidence limit is obtained with a negative sign, which contradicts the economic essence of the indicator. It is also worth noting that there are significant differences (exceeding 1.9 times) in the response to the model between the countries founders of the EU and newcomers to the EU.

Conclusion

The application of statistical and econometric quantitative methods to data sets characterizing the relationship between public expenditure on tertiary education and GDP per capita has enabled us to identify a number of important patterns, as outlined below.

First, the correlation analysis showed that the effect of public spending on higher education is manifested after 6 years. This is completely subject to the logic of the process, as the learning process takes an average of 4 years, and then the graduate needs to work for several years to adapt to real workplace and business life.

Second, it was found that in the EU's founders member states, the values of GDP per capita and public expenditure on education are higher than those of the newcomers to the EU since 2004. This fact is associated with the effect of catching-up economy and is fully consistent with the theoretical postulates of economic theory.

Third, the results of building a model of GDP per capita dependence on public spending on tertiary education showed its full adequacy to the actual data. The multivariate projections indicate an increase in the effect of increased expenditure in the future.

Thus, empirical studies show that increased funding for higher education institutions will contribute to economic growth, which should be taken into account in the implementation of higher education policies in the EU countries.

Acknowledgment

The reported study was supported by Russian Foundation for Basic Research, project "Development of methodology and tools for assessing the effectiveness of regional higher education system and modelling its balanced development", № 18-010-01115

BIBLIOGRAPHY

1. Blankenau W. F., Simpson N. B. Public education expenditures and growth. Journal of Development Economics, 2004, Vol. 73, pp. 583–605.
2. Bluestone B. UMASS/Boston: An Economic Impact Analysis. Boston: John W. McCormack Institute of Public Affairs, The University of Massachusetts, 1993, January.
3. Boarini R., Olivera Martines J., Strauss H., Maisonneuve Ch. de la, Nicoletti G. at al. Investment in tertiary education: Main determinants and implications for policy. CESifo economic studies. Oxford, 2008, Vol. 54, No. 2, pp. 277-312.
4. Can a Government Enhance Long-run Growth by Changing the Composition of Public Expenditure?, Discussion Papers, University of Nottingham, Centre for Finance, Credit and Macroeconomics (CFCM), 2013, No. 01.
5. Derunova E. at all. The study of the dynamics of innovative development of economy on the endogenous growth through multi-sector extension of the Solow model. Biosciences Biotechnology Research Asia, 2014, Vol. 11, No. 3, pp. 1581-1589.
6. Easterlin R. Why isn't the whole world developed? Journal of economic history. Wilmington: 1981, Vol. 61, No. 1, pp. 1-19.
7. Education at a Glance, 2017 OECD indicators. URL: http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/45926093.pdf
8. Firsova A., Ogurtsova E., Chelnokova O. Regional higher education systems and sustainable regional economic development: functional approach. In: Proceedings of the International Scientific Conference "Competitive, Sustainable and Secure Development of the Regional Economy: Response to Global Challenges" (CSSDRE 2018), Part of series: Advances in Economics, Business and Management Research (AEBMR), 2017, Vol. 39, pp. 618-622. .
9. Krueger A.B., Lindahl M. Education for growth: Why and for whom? Journal of economic literature. Stanford, 2001, Vol. 39, No. 4, pp. 1101-1136.
10. Maddison A. Dynamic forces of capitalist development: A long-run comparative view. Oxford; N.Y.: Oxford university press, 1991. XVI, 333 p.
11. Mincer J. Schooling, Experience and Earnings/ Behavior & Social Institutions, 1974, No. 2, p. 152.
12. Pankova S., Tsypin A. Modeling the influence of socio-economic factors on gross regional product. Economic Analysis: Theory and Practice, 2015, No. 45 (444), pp. 2-14.
13. Schultz Th. W. Inwestmentin Human Capital. The Role of Edication and Researsch. NY : The Free Press, 1971, 272 p.

THE PROPHYLAXIS OF JUVENILE DELINQUENCY

Lucreţia Dogaru
Prof., PhD, UMFST Tîrgu Mureş

Abstract:The issue of juvenile delinquency prophylaxis is extremely sensitive and complex, and this is mainly done through interventions on the causes, conditions and circumstances that can lead to deviant behavior among minors, acting both on minor offenders and on the social environment of them.
Taking into account the doctrinal guidelines in the field of research, in the present paper we will try to present and analyze the causes, the risk factors, the motivations of the deviant behaviors and in the same time the delinquent profiles of the minors.
The prevention and combat of juvenile delinquency, involves the scientific approach to this complex phenomenon, the improvement of the legal framework for sanctioning the deviant behavior of minors in order to develop a unitary, coherent and effective prevention and sanctioning system.

Keywords: juvenile delinquency, prophylaxis, risk factors, crime, aggressive behavior.

1. Aspecte definitorii şi de analiză[1]

Vom proceda pentru început, la o analiză a conceptului de delincvenţă juvenilă, aspect ce se concentrează asupra unui complex de aspecte, fapt ce determină numeroase accepţiuni dar şi sensuri de natură morală şi normativă. Delincvenţa juvenilă, fiind un fenomen larg dezbătut de cercetători din diverse domenii, îi sunt atribuite o serie de definiţii şi de abordări nu doar în spaţiul doctrinar dar şi în cel legislativ.

Cu toate că există o dificultate a definirii dar şi o varietate a definiţiilor formulate, din punct de vedere criminologic interesează doar acele fapte ilicite ce cad sub incidenţa legii penale, fapte ce au ca autori minorii ce răspund penal şi a căror conduită implică de asemenea un tratament penal. Din această perspectivă, se apreciază că, criminalitatea juvenilă cuprinde totalitatea devierilor, agresiunilor sau faptelor penale comise de minorii responsabili penal, fapte a căror săvârşire antrenează răspunderea şi sancţionarea juridică penală a acestora[2]. Luând în considerare aspectul psihofiziologic al vârstei, perioada minoratului include trei faze sau etape ale dezvoltării psiho-somatice şi anume: copilăria, pubertatea şi adolescenţa. Precizăm că între aceste etape nu se pot trasa graniţe cronologice precis determinate.

Apreciem că termenul de delincvenţă juvenilă indică o creaţie a doctrinei penale dar şi a teoriilor criminologice de sorginte sociologică, ce a fost formulată în încercarea de a grupa şi

[1] Pentru o analiză a mijloacelor de luptă împotriva delincvenţei juvenile, a se vedea, **Sergiu Bogdan**, *Criminologie*, ediţia a II-a, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2009,p. 87-88; **Lucretia Dogaru**, *Criminologie*, Ed. Pro Universitaria, Bucureşti, 2017, p. 165-172.

[2] A se vedea, **Emilian Stancu, Carmina-Elena Aleca**, *Elemente de criminologie generală*, Ed. Pro Universitaria, Bucureşti, 2014, p.159-161;**Dan Banciu, Sorin Rădulescu**, *Evoluţii ale delincvenţei juvenile în România. Cercetare şi prevenţie socială*, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2002, p. 66; **Sergiu Bogdan,** *op. cit.*,2009, p. 82-90; **Romeo Nădăşan,***Destinul dramatic al tinerei generaţii,* Ed. Politica, Bucureşti, 2001, p. 97; **Coca-Cozma Maria, Cristina-Mihaela Crăciunescu, Valeria L. Lefterache**, *Justiţia pentru minori. Studii teoretice şi jurisprudenţă. Analiza modificărilor legislative în domeniu,* Ed. Universul juridic, Bucureşti, 2003, p. 9-54.

clasifica infracţiunile în funcţie de criteriul de vârstă al infractorului. Desigur că, vârsta de la care se angajează răspunderea penală a minorilor pentru faptele lor, precum şi tipul şi cuantumul sancţiunilor penale aplicabile, diferă de la un sistem de drept la altul. În sistemul de drept românesc tratamentul penal al minorilor este diferenţiat în funcţie de vârsta acestora, codul penal român în vigoare stabilind regimul juridic al răspunderii minorilor[3] astfel: minorii până la 14 ani nu răspund penal pentru faptele comise; minorii între 14 şi 16 ani, răspund penal doar dacă se dovedeşte că faptele ilicite au fost săvârşite cu discernământ iar minorii care au împlinit vârsta de 16 ani, răspund pentru faptele lor potrivit legii penale în vigoare.

Cu referire la conduitele delincvente ale minorilor, acestea pot îmbrăca forme diverse, sens în care la nivel doctrinar, se distinge între trei mari categorii de fapte penale şi anume: infracţiuni contra proprietăţii, infracţiuni contra persoanelor şi alte conduite deviante specifice minorilor (cum ar fi, infracţiunile în grup, infracţiunile violente, delincvenţa legată de consumul de droguri ori de alcool).

Majoritatea studiilor de specialitate care au analizat fenomenul delincvenţei juvenile, s-au axat cu prioritatea pe cauzele, factorii de risc, motivaţiile conduitei nelegale dar şi pe profilele delincvente ale minorilor. Desigur că, autorii în raport de orientarea lor, exagerează fie importanţa şi influenţa factorilor sociologici, a celor psihologici şi psihiatrici fie a factorilor economici. Totuşi, majoritatea teoriilor criminologice, susţin ideea potrivit căreia în fenomenul complex al delincvenţei juvenile sunt implicate două mari categorii de factori şi anume: factorii interni, individuali (psihologici) şi factorii sociali externi. La rândul lor, factorii interni individuali sau psihologici se grupează în: factori neuropsihici, tulburări de afectivitate, deficienţe intelectuale şi tulburări caracteriale. Pe de altă parte, factorii externi sociali ce pot influenţa manifestările delincvente ale minorilor pot include: modelele educaţionale din familie (climatul familial conflictual, climatul hiperautoritar sau dimpotrivă hiperpermisiv, familiile dezorganizate etc.);[4] privarea socio-economică; nivelul de instruire socială; anturajul; consumul de droguri;impactul activităţilor cotidiene; urbanizarea excesivă şi stresul indus de oraşe; impactul mass-media.

Profilul psihologic al delincventului juvenil este conturat la nivel de doctrină, astfel[5]: înclinaţia spre agresivitate a minorului, ce este fundamentată pe un fond de ostilitate, de teribilism dar şi de negare a valorilor socialmente acceptate; instabilitatea emoţională a minorului, ce este generată atât de fragilitatea acestuia cât şi de carenţele sale educaţionale; inadaptarea socială a minorului, ce poate proveni din sentimentul de insecuritate pe care acesta vrea să îl suprime (părăsirea domiciliului, vagabondajul, cerşetoria, viaţă dezorganizată etc.); duplicitatea conduitei minorului, manifestată prin discordanţa dintre comportamentul tainic în care se pregăteşte fapta şi nivelul său comportamental cu societatea; dezechilibrul existenţial al minorului, ce este exprimat cu precădere prin pasiuni ori prin vicii.

În definirea fenomenului de delincvenţă juvenilă este utilizat uneori şi conceptul de maturitate socială, înţelegând prin aceasta faptul că delincventul minor indică un individ cu o

[3] Art. 113 din Codul penal român, referitor la Limitele răspunderii penale a minorilor.

[4] Cu referire la rolul familiei asupra conduitei deviante a minorilor, **Anamaria C. Cercel**, *Criminologie*,Ed. Hamangiu, Bucureşti, 2009,p. 123-125.

[5] Cu referire la cauzele creşterii delincvenţei juvenile în ţara noastră, a se vedea, **Dan Banciu, Sorin Rădulescu,** *op. cit.*, 2002, p. 39; **Florentina Grecu, Sorin Rădulescu**, *Delincvenţa juvenilă în societatea contemporană*. *Studiu comparativ între Statele Unite şi România*, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2003.

maturitate socială deficitară, cu dificultăţi de integrare în societate de natură a genera conflicte cu anumite sisteme de valori.

Aproape în unanimitate, se apreciază că studiul cauzalităţii delincvenţei juvenile nu se poate reduce la o singură perspectivă, fie ea biologică, psihologică ori sociologică, comportamentul criminal juvenil putând avea cauze multiple şi complexe[6].

Cu referire la profilaxia crimei, aceasta trebuie diferenţiată şi după vârsta autorului faptei criminale, sens în care se distinge atât la nivel legislativ cât şi la nivel de teorie, între un criminal major şi un criminal minor[7].

Delincvenţa juvenilă[8] este acel tip sau formă de criminalitate ce are o identitate proprie conferită tocmai de categoria de persoane la care se referă. Aceasta constituie una din cele mai alarmante şi delicate probleme cu care se confruntă societatea în prezent, amploarea sa fiind evidenţiată de statisticile oficiale formulate atât la nivel naţional cât şi internaţional.

Astfel cum am expus anterior, elementele definitorii ale delincvenţei juvenile prezintă particularităţi determinate de caracteristicile biologice, psihologice şi sociale ale minorilor delincvenţi, caracteristici luate în considerare de către legiuitor în reglementarea răspunderii penale a acestora.[9]

Reprezentând consecinţa directă a modului de funcţionare a familiei, a şcolii dar şi a altor mecanisme de socializare, de sancţionare şi reabilitare socială a minorilor, delincvenţa juvenilă solicită o abordare multidisciplinară atât cu referire la influenţa factorilor de risc cât şi a măsurilor de prevenţie. Măsurile de prevenire şi combatere a delincvenţei juvenile, sunt stabilite în strânsă corelaţie cu caracteristicile minorilor infractori, de aceea ele se impun a fi coerente, eficiente şi adecvate. La nivelul doctrinei române,[10] s-au conturat opinii potrivit cărora faptele deviante ale minorilor prezintă un grad de pericol social mai redus decât cele ale persoanelor majore, starea de minoritate fiind cauza de diferenţiere nu doar a răspunderii penale ci şi a regimului sancţionator. Această abordare este întărită de grija legiuitorului român, care consacră principiul reeducării minorilor infractori.

Definind conceptul de prevenire a delincvenţei juvenile, acesta reprezintă ansamblul politicilor, instrumentelor, măsurilor şi tehnicilor care au drept scop stoparea, limitarea şi controlul conduitelor deviante ale minorilor. Prevenirea şi combaterea acestui fenomen, presupune şi o abordare ştiinţifică a acestuia, perfecţionarea cadrului legal de sancţionare a conduitei deviante a minorilor dar şi elaborarea unui sistem unitar, coerent şi eficient de prevenţie şi sancţiune.

Expunerea succintă a principalilor factori de risc ai criminalităţii juvenile indică şi modul în care trebuie orientată prevenirea şi profilaxia acestei forme de criminalitate. Majoritatea metodelor de prevenire a faptelor delincvente săvârşite de către minori, includ o diversitate a programelor de prevenţie, tocmai cu scopul de a inhiba dezvoltarea unui potenţial criminogen şi de a identifica atât factorii de risc ai acestui fenomen cât şi factorii protectori.

Cauzele ce pot genera atitudini antisociale sau factorii de risc pentru apariţia comportamentului deviant la minori, se regăsesc în procesele psihice ce au loc la nivelul conştiinţei

[6]**Cristinel I. Murzea,***Delincvenţa juvenilă - abordări teoretice*, Ed. Acta Universitatis George Bacovia, Seria Juridica, Volume 4, nr.2/2015.

[7]**Sergiu Bogdan**, *Criminologie*, ediţia a II-a, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2012, p. 120-121.

[8] Termenul *delincvenţă juvenilă,* provine de la termenul francez *délinquance juvénile,* şi desemnează acele devieri comportamentale ale minorilor sub 18 ani, ce sunt sancţionate de legea penală.

[9]**Anastasiu Crişu**, *Tratamentul infractorului minorîn materie penală. Aspecte de drept comparat,* Ed. C. H. Beck, Bucureşti, 2006, p. 6-9.

[10]**Mihail Udroiu,***Drept penal. Partea generală. Noul cod penal,* Ed. C. H. Beck, Bucureşti, 2014, p. 56.

acestora, în împrejurările concrete de viaţă, în influenţa mediului social dar şi în alte cauze de natură socială. De aceea, luând în considerare astfel de aspecte dar şi faptul că periculozitatea socială a criminalităţii juvenile este alarmant de crescută, profilaxia acesteia trebuie să constituie o preocupare esenţială a politicii penale a statelor. Starea individuală a minorilor, particularităţile lor fiziologice şi psihice, îşi găsesc o reflectare corespunzătoare în reglementările legale, impunând un regim juridic special care să vizeze deopotrivă ocrotirea intereselor minorilor, sistemul lor de educaţie şi răspunderea lor juridică.

Complexul de măsuri de prevenire, de control şi de combatere a delincvenţei juvenile[11] se bazează pe un set de prevederi legale ce au drept scop o protecţie suplimentară a minorilor infractori în raport cu persoanele adulte. Scopul consacrat al sistemului justiţiei juvenile este acela de reducere a delincvenţei minorilor, de asigurare a unei concordanţe şi proporţionalităţi între vârstă şi fapta comisă, de terapie socială a fenomenului precum şi de reintegrare socială a acestora. În acest context, precizăm faptul că, deşi sistemele de justiţie cu referire la minori diferă de la o ţară la alta, acestea fiind fondate pe legislaţii şi principii de drept specifice, există totuşi aspecte comune privind vârsta răspunderii penale a minorilor precum şi standardele din documentele internaţionale ce reglementează practica justiţiei juvenile.

Amintim că, standardele internaţionale şi garanţiile minime pentru justiţia penală a minorilor au fost stabilite în Convenţia ONU cu privire la Drepturile Copilului[12], document care prevede faptul că orice persoană care nu a împlinit vârsta de 18 ani este considerată a fi minor, fiind o personalitate în formare, cu trăsături ce îi pot influenţa universul său psihic şi moral, astfel că interesul superior al copilului trebuie să primeze în orice situaţii. Diferenţierea în cadrul categoriei largi de minori a altor subcategorii este făcută şi la nivelul legislaţiilor naţionale. Astfel, legiuitorul român distinge cu referire la acest aspect, astfel că potrivit legii penale în vigoare[13], minorului infractor i se aplică măsuri de prevenţie socială şi măsuri educative şi numai în subsidiar, măsuri represive. Un astfel de argument este dat de faptul că aceştia au personalitatea în formare, o personalitate ce poate fi încă modelată, spre deosebire de persoanele adulte care au personalitatea formată, astfel că asupra acestora nu se mai poate acţiona în mod eficient şi limitativ decât prin măsuri preponderent represive. Prin astfel de măsuri legislative se creează treptat un nou sistem de tratament al minorului infractor, ce are drept scop menţinerea acestuia în interiorul societăţii şi nu izolarea sa în locuri de reeducare, cu toate consecinţele negative pe care o astfel de măsură le-ar putea cauza. Aşadar, regula instituită cu referire la răspunderea penală a minorilor este reprezentată de aplicarea unui set de măsuri educative neprivative de libertate, excepţia fiind cea a măsurilor privative de libertate pentru infracţiunile grave sau multiple. În categoria măsurilor educative neprivative de libertate reglementate în prezent de legea penală generală sunt incluse: stagiul de formare civică, este un program cu o durată de 4 luni ce se derulează sub monitorizarea serviciului de probaţiune; supravegherea pentru o perioadă de 2-4 luni; consemnarea la domiciliu la sfârşit de săptămână, pentru o perioadă de la 4 la 12 săptămâni şi, internarea într-un centru de detenţie, o instituţie specializată în recuperarea minorilor cu regim de pază şi supraveghere, unde va urma programe de educaţie, de pregătire profesională şi reintegrare socială. Deşi Codul penal român şi Codul de procedură penală cuprind dispoziţii referitoare la cauzele cu infractori minori care răspund penal, principalul act normativ care reglementează statutul infractorilor minori sub 14 ani îl reprezintă

[12] Adoptată la 20 noiembrie 1989 şi ratificată de aproape toate statele lumii (a se vedea, art. 37-40).
[13] Art. 115 din Noul CodPenal român, privind regimul răspunderii penale a minorului.

Legea nr. 273 din 2004, astfel cum a fost modificată şi republicată în 2014, privind protecţia şi promovarea drepturilor copilului.

Factorii implicaţi în determinarea comportamentului deviant al minorilor, precum vulnerabilitatea socială, fragilitatea intelectivă ori carenţele familiale sau educaţionale, sunt factori de risc ce pot declanşa şi menţine o conduită antisocială, asociaţi şi cu aspecte ce trebuie luate în considerare în acţiunile de control şi de profilaxie a criminalităţii juvenile.

Problematica profilaxiei delincvenţei juvenile este una extrem de sensibilă şi de complexă, fiind realizată în principal, prin intervenţii asupra cauzelor, asupra condiţiilor şi circumstanţelor care pot genera acte infracţionale în rândul minorilor, acţionându-se atât asupra minorilor cât şi asupra mediului micro şi macrosocial al acestora. Desigur că, o strategie preventivă a acestui segment infracţional presupune o cooperare interinstituţională şi un complex de măsuri şi aspecte, dintre care amintim: constituirea de organisme naţionale şi locale pentru monitorizarea situaţiei sociale a familiilor cu mulţi copii şi cu dificultăţi materiale; cunoaşterea şi monitorizarea familiilor dezorganizate; educarea părinţilor cu privire la raportul lor cu copiii minori; cunoaşterea stării şi evoluţiei infracţionale în rândul minorilor; pregătirea de specialişti în profilaxia delincvenţei juvenile; înfiinţarea de instituţii speciale pentru supravegherea şi ocrotirea minorilor; cuprinderea în procesul educaţional a copiilor ce provin din medii dezavantajate etc.

În sfera cercetărilor criminologice în materia delincvenţei juvenile sunt propuse unele modele generale de profilaxie ce urmăresc aspecte precum: reducerea neîncrederii şi stimularea motivaţiei şi a capacităţii empatice a minorilor şi tinerilor; consilierea copiilor şi tinerilor victimizaţi; educaţia sexuală în scopul formării unui comportament sexual adecvat; dezvoltarea abilităţilor sociale ale minorilor; controlul stărilor de anxietate şi de izolare; terapia familială şi de grup etc. O mare importanţă se acordă în prezent, programelor specializate de prevenţie socială a acestui tip de criminalitate, programe ce sunt bazate în principal pe cunoaşterea factorilor de risc şi ai celor protectivi, şi care trebuie să cuprindă în principal, următoarele direcţii: programe de intervenţie asupra mediului social al minorului; programe pedagogice şi terapeutice de instruire a minorilor cu comportament agresiv dar şi a celor ce prezintă o stare de retard mintal; crearea de organisme specializate în materie de prevenţie juvenilă; măsuri de reintegrare socială şi culturală a minorilor ce manifestă comportament delincvent; activităţi organizate de informare, monitorizare şi control al minorilor cu potenţial criminal; măsuri de ajutor social pentru familiile sărace; măsuri de reducere şi înlăturare a abandonului şcolar dar şi alte măsuri specifice.

Ordinea socială şi creşterea calităţii vieţii, consolidarea mecanismelor de respectare a legilor şi de aplicare a dispoziţiilor acestora, formarea conştiinţe civice la nivelul comunităţilor în materie de prevenţie, de monitorizare şi evaluare a riscurilor, constituie principalele obiective ale prevenirii fenomenului criminalităţii minorilor. Totodată, în scopul reducerii comportamentului delincvent al minorilor sunt necesare strategii naţionale pe termen mediu şi lung, fundamentate pe legislaţii penale adecvate, pe statistici coerente şi uniforme, strategii care să fie coordonate de către specialişti ai organelor puterii publice. Desigur că, pentru obţinerea de rezultate eficiente se impune ca toate părţile interesate din societate (statul, autorităţile, responsabilii comunităţii, societatea civilă, cetăţenii), să fie implicate în conceperea şi punerea în aplicare a unor astfel de strategii integrate.

Prin proporţiile de masă pe care delincvenţa juvenilă le atinge dar şi prin varietatea faptelor şi modalitatea de comitere a acestora, precum şi luând în considerare toate aspectele ce ţin de acest tip de criminalitate, problematica prevenţiei a devenit un imperativ nu doar la nivel naţional ci şi la nivel regional şi internaţional. Astfel, la nivel european se acordă o deosebită atenţie identificării soluţiilor de control, de reducere şi prevenţie a acestui fenomen, sens în care s-au

adoptat strategii integrate ce cuprind următoarele principii directoare: prevenţia prin intermediul măsurilor judiciare şi extrajudiciare, integrarea socială şi reabilitarea delincvenţilor minori. De asemenea, s-au adoptat norme şi principii directoare în domeniul delincvenţei juvenile ce sunt comune tuturor statelor membre ale Uniunii Europene, şi care au drept scop soluţionarea şi gestionarea eficientă a acestui fenomen social[14]. În activitatea complexă de prevenire a criminalităţii, delincvenţa juvenilă şi victimizarea minorilor fiind preocupări majore şi constante la nivelul instituţiilor specializate, constituie nu doar o prioritate naţională dar şi una internaţională. Astfel, obiectivul prevenirii criminalităţii juvenile, care a înregistrat în prezent o dinamică şi noi forme de manifestare, presupune o abordare multidisciplinară în cadrul unei cooperări interinstituţionale şi internaţionale.

Uniunea Europeană s-a preocupat constant de prevenirea şi combaterea eficientă a infracţiunilor comise împotriva valorilor fundamentale pe care le apără, sens în care a emis o serie de documente ce statuează importanţa şi necesitatea activităţii de prevenţie. Acestea constituie baza legală a prevenirii criminalităţii în spaţiul comunitar, fiind reprezentate de următoarele documente relevante:Tratatul privind Uniunea Europeană (Titlul VI intitulat Prevederi privind cooperarea poliţienească şi juridică în materie penală, art. 29-32); Concluziile Consiliului European de la Tampere (din octombrie 1999, nr. 41, 42 şi 45), privind acţiunile împotriva criminalităţii; Tratatul de la Nisa din 2001 intrat în vigoare în 2003, a înfiinţat organismul Eurojust; Comunicări ale Comisiei către Consiliul şi Parlamentul European (din perioada 2001 - 2015); Decizia Consiliului European din 2001, privind instruirea şi cooperarea pentru prevenirea criminalităţii în spaţiul comunitar; Programul de la Haga din 2004, privind consolidarea securităţii în Uniunea Europeană, a stabilit priorităţi în combaterea criminalităţii organizate; Tratatul de la Lisabona din 2007, invocă necesitatea combaterii şi prevenirii criminalităţii în spaţiul european; Programul de la Stockholm, privind protecţia cetăţenilor în spaţiul european, din 2010; Regulamentul Parlamentului European şi Consiliului Europei, nr. 513 din 2014 de instituire a instrumentelor de sprijin financiar pentru cooperarea poliţienească în prevenirea şi combaterea criminalităţii; Regulamentul Parlamentului European şi Consiliului Europei, nr. 794 din 2016, privind activitatea Europol etc. Deosebit de importante şi eficiente s-au dovedit a fi şi instituirea de reţele, organisme şi instituţii de profil, relevante fiind: instituirea Reţelei europene de prevenire a criminalităţii EUPCN, în anul 2001, înfiinţarea în anul 2014 a Centrului european de combatere a criminalităţii informatice, precum şi înfiinţarea de diverse organisme de securitate europeană.

Concluzii

Evoluţia delincvenţei juvenile, ca segment al fenomenului general al criminalităţii, este o consecinţă a evoluţiei societăţii, având cauze multiple şi condiţii ce o determină şi favorizează, impunând măsuri complexe şi variate de prevenire şi de combatere. În prezent, un rol important îl manifestă politica penală preventivă în materie de criminalitate juvenilă, politică ce este guvernată de principii specifice menite să confere rigoare măsurilor de prevenţie, măsuri ce trebuie să răspundă exigenţelor privind coerenţa şi eficienţa lor. Pentru elaborarea unor astfel de măsuri, este extrem de necesară şi importantă atât cunoaşterea factorilor favorizanţi ai criminalităţii juvenile cât şi identificarea resurselor capabile să asigure diminuarea acţiunii acestor factori de risc.

Se poate afirma că, prevenirea criminalităţii, ca ansamblu de măsuri menite să contribuie la reducerea fenomenului criminal, a prejudiciilor cauzate de acesta precum şi a sentimentului de

[14] Stabilite prin Regulile Naţiunilor Unite de la Beijing, cu privire la administrarea justiţiei pentru minori, din anul 1985 şi prin Principiile Naţiunilor Unite pentru prevenirea delincvenţei juvenile de la Riyadh, din anul 1990.

insecuritate a oamenilor, este un proces bazat pe obiective şi principii, un proces ce trebuie să se desfăşoare unitar la nivel naţional, comunitar şi internaţional.

BIBLIOGRAPHY

1. **Anamaria C. Cercel**, *Criminologie*, Ed. Hamangiu, Bucureşti, 2009;
2. **Anastasiu Crişu**, *Tratamentul infractorului minorîn materie penală. Aspecte de drept comparat*, Ed. C. H. Beck, Bucureşti, 2006;
3. **Coca-Cozma Maria, Cristina-Mihaela Crăciunescu, Valeria L. Lefterache**, *Justiţia pentru minori. Studii teoretice şi jurisprudenţă. Analiza modificărilor legislative în domeniu*, Ed. Universul juridic, Bucureşti, 2003;
4. **Cristinel I. Murzea,***Delincvenţa juvenilă - abordări teoretice*, Ed. Acta Universitatis George Bacovia, Seria Juridica, Volume 4, Issue nr.2/2015;
5. **Dan Banciu, Sorin Rădulescu,** *evoluţii ale delincvenţei juvenile în România. Cercetare şi prevenire socială,* Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2002;
6. **Emilian Stancu, Carmina-Elena Aleca**, *Elemente de criminologie generală,* Ed. Pro Universitaria, Bucureşti, 2014;
7. **Florentina Grecu, Sorin Rădulescu**, *Delincvenţa juvenilă în societatea contemporană*. *Studiu comparativ între Statele Unite şi România*, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2003;
8. **Lucretia Dogaru**, *Criminologie*, Ed. Pro Universitaria, Bucureşti, 2017;
9. **Mihail Udroiu,***Drept penal. Partea generală. Noul cod penal,* Ed. C. H. Beck, Bucureşti, 2014;
10. **Sergiu Bogdan**, *Criminologie*, ediţia a II-a, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2009;
11. **Sergiu Bogdan**, *Criminologie*, ediţia a III-a, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2012.

ABOUT THE CONTRIBUTING FACTORS OF CRIMINALITY

Lucreţia Dogaru
Prof., PhD, UMFST Tîrgu Mureş

Abstract:Designating the complex phenomenon of socio-historical nature, which is manifested and maintained in the contemporary society, criminality is presented as a synthesis that reflects the interaction of the sources or criminogenic factors that belong to this society. The totality of these factors, frequently called sources or etiologies, which constantly determine the criminal phenomenon and which maintain its amplification, indicates the concept of criminogenesis.
In this paper we try to prove that, within the framework of criminogenesis there are a series of socio-economic criminogenic factors that trigger, maintain and at the same time amplify the criminality, especially the economic one, their involvement being in close interaction with that of other factors, such as those of the physical factors, cultural or educational factors.
We will also invoke and analyze aspects of aggression, an important feature of the criminal personality, which involves a kind of unnatural and harmful, destructive and violent behavior, a tendency to dominate and destroy by any means, a situation that can push him in the psychopathological sphere.

Keywords: criminogenic factors, criminality, criminogenesis, aggression, criminal phenomenon.

1. Aspecte prealabile

Desemnând acel fenomen socio-istoric complex ce se menţine şi se manifestă în societatea contemporană asemenea unei sinteze ce reflectă interacţiunea izvoarelor sau factorilor criminogeni endogeni şi exogeni ce sunt proprii acestei societăţi, criminalitatea este o realitate ce escaladează şi devine tot mai complexă. Tocmai ansamblul factorilor criminogeni proprii ce sunt denumiţi frecvent şi izvoare sau etiologii, ce declanşează în mod constant fenomenul criminal şi întreţine amplificarea acestuia, desemnează conceptul de criminogeneză. Prin formele sale diverse şi complexe de manifestare, crima reflectă atât multitudinea acestor factori criminogeni potenţiali cât şi relaţionarea sau interacţiunea lor[1].

Încercând să conturăm criminogeneza exogenă, aceasta include ansamblul factorii fizici sau mediul fizic natural precum şi o serie de alţi factori ce reprezintă constante şi variabile ale stării de criminalitate. În acest context, menţionăm că sunt asociaţi categoriei factorilor mediului natural şi factorii sociali, factorii economici, cei educativi ori cultural-politici, factori ce pot să constituie premise criminogene. De asemenea, luând în considerare şi variatele categorii de criminali, desigur că faptele criminale variază de la un autor la altul.

La nivelul doctrinei române se apreciază că ar exista trei categorii de factori esenţiali ce pot determina şi menţine un comportament criminal, factori aflaţi în interdependenţă dar cu o

[1]**Emilian Stancu, Carmina Elena-Aleca**, *Elemente de criminologie generală*, Ed. Pro Universitaria, Bucureşti, 2014; **Alin Leş,***Psihologie Fenomenologică,* Ed. Pro Universitaria, Bucureşti, 2016, p. 112 şi urm.

incidenţă ce diferă de la un individ la altul, şi anume: factorul social sau de mediu, factorul individual şi factorul relaţional.[2]

2. Implicarea factorilor de natură socio-economică în criminogeneză[3]

Există numeroase teorii criminologice ce susţin ideea potrivit căreia mediul social este cel ce creează criminalul, acesta reprezentând cauza iniţială, indispensabilă şi preponderentă a criminalităţii oricărei societăţi umane.

Dacă abordăm această categorie de factori, menţionăm că un loc important în cadrul acestora îl deţine factorul economic. Cu referire la acest aspect, au fost formulate de-a lungul timpului idei, ipoteze şi teorii care să ateste influenţa cauzelor şi condiţiilor economice asupra genezei şi dezvoltării fenomenului criminal, asupra cantităţii şi calităţii rolului factorilor economici în criminogeneză[4]. Cu toate că, starea sau condiţiile economice dintr-un stat pot influenţa considerabil criminalitatea atât în mod direct cât şi în mod indirect, totuşi influenţa acestora s-a dovedit a fi strâns legată şi condiţionată de influenţa altor factori criminogeni[5].

Primele încercări de stabilire a existenţei unei conexiuni între condiţiile economice generale şi dinamica criminalităţii au apărut în Europa încă de la începutul anului 1600, când o serie de autori au publicat lucrări bazate pe metode statistice ce au atestat acest lucru.

Desigur că, de-a lungul timpului au fost formulate numeroase opinii şi teorii controversate cu referire la categoriile de factori ce generează conduite deviante sau cu privire la rolul şi ponderea acestora. Unele dintre acestea au susţinut de pildă că, sărăcia poate avea un rol preponderent în declanşarea criminalităţii, iar altele dimpotrivă, că bogăţia poate constitui o cauză a faptelor ilicite cu substrat economic[6]. Stabilirea unei relaţii de condiţionare între criminalitate şi sărăcie s-a dovedit a fi însă o problemă nu doar dificilă dar şi confuză, ce a generat controverse, existând chiar autori ce au constatat lipsa unei relaţii directe şi cauzale între cele două fenomene. Amintim de pildă, orientarea statistico-matematică asupra genezei criminalităţii care a surprins interacţiunile acestui fenomen cu alte fenomene sociale precum, concurenţa economică, stratificarea socială şi veniturile populaţiei, crizele economice şi politice. Ulterior, problema rolului factorilor criminogeni de natură socio-economică a fost disputată şi de teoriile ce au aparţinut Şcolii sociologice franceze de criminologie precum şi de teoriile modelului consensual şi ale modelului conflictual.

O serie de studii criminologice recente au încercat să ataşeze criminalitatea nu doar la sărăcie ci şi la inegalitatea economică, ducând la concluzii contradictorii (atât pe forme ale crimei cât şi pe tipuri de criminali), cu referire la relaţia de condiţionare a celor două fenomene. În acest context, au fost exprimate şi opinii ce au raportat la fenomenul criminalităţii aşa-numita

---

[2]**Tudorel Butoi, Grigore Stolojescu, Cristian-Eduard Ştefan,***Analiza comportamentală în procesul penal*, Ed. Pro Universitaria, Bucureşti, 2014, p. 45; **Tudorel Butoi**, *Psihologia Judiciară*, Tratat universitar, Ed. Solaris Print, Bucureşti, 2011, p. 57 şi urm.

[3] Cu referire la rolul unor factori criminogeni, a se vedea, **Tiberiu C. Medeanu,***Crima şi criminalul – Geneza crimelor şi descoperirea criminalilor*, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2006, p. 24 şi urm.; **Lucretia Dogaru**, *Criminologie,* Ed. Pro Universitaria, Bucureşti, 2017, p.146-148.

[4] Pentru o analiză, a se vedea, **Gheorghe Nistoreanu, Costică Păun,***Criminologie,* Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1996, p. 148-158; de asemenea, **Sergiu Bogdan,***Criminologie*, ediţia a III-a, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2012, p. 42-50.

[5] Privitor la rolul condiţiilor economice, favorabile şi nefavorabile asupra criminalităţii, **Gheorghe Mihai, Vasile Popa,** *Repere criminologic*,Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2000, p.155-157.

[6]Sunt consideraţi a fi factori esenţiali în declanşarea şi amploarea sărăciei: nivelul de dezvoltare economică, şomajul, stilul de viaţă, redistribuirea veniturilor.

lipsă relativă, înţelegând prin aceasta asocierea inegalităţii economice cu sentimentele de furie şi de injustiţie ale individului. Cu referire la consecinţele unui alt indicator al condiţiilor economice asupra criminalităţii, respectiv şomajul, au fost de asemenea publicate studii ce cuprind opinii contradictorii în acest sens. Astfel, unele studii au opinat că, infracţionalitatea este direct proporţională cu şomajul, în timp ce altele susţin şi argumentează ideea inexistenţei unei asemenea condiţionări, ori dimpotrivă, insistă pe nevoia de prevenire a şomajului tocmai în scopul unei rate a criminalităţii reduse[7].

Din perspectivă comparativă, o concluzie ce rezidă din analiza acestor studii este aceea că, în cadrul criminogenezelor acţionează un complex de factori criminogeni socio-economici care pot genera, menţine şi amplifica criminalitatea, mai ales cea de natură economică, cu precizarea că implicarea acestora se află în strânsă interacţiune cu cea a altor factori (cum ar fi de pildă, cei ai mediului natural fizic, factorii culturali ori cei educativi).

3. Implicarea factorilor culturali-educativi în fenomenul criminogen

Şi teoriile criminologice ce abordează participarea elementelor cultural-educative în procesul criminogen, au fost deopotrivă variate şi controversate. Amintim teoriile ereditare din secolul al XIX-lea, pentru care rolul factorilor educativi şi instructivi în fenomenul criminogen este nesemnificativ, dar şi ideile aparţinând şcolii de criminologie din secolul al XX-lea, potrivit cărora mediul social influenţează sub aspect formativ-educativ personalitatea individului. Teoriile criminologice moderne au susţinut însă ideea potrivit căreia, factorii socio-economici, cei culturali şi educaţionali aflaţi în corelaţie cu predispoziţiile criminale ereditare ale individului, pot constituie premise reale ale criminalităţii. Astfel, mediului instructiv-educativ şi cultural i s-a atribuit rolul de cadru larg al elementelor ce pot constitui situaţii sau premise ale criminalităţii, acesta cuprinzând: mediul familial; mediul religios; mediul şcolar; practicile tradiţionale; alcoolismul; mediul locului de muncă; mass media şi altele. Vom proceda în cele ce urmează, la o analiză a acestora, tocmai pentru a contura le particularităţile şi condiţionarea conduitei criminale

Mediul familial, poate constitui o situaţie sau o premisă nefavorabilă, întrucât acesta poate exercita şi influenţa negativ conduita copiilor, prin deformarea psihicului şi educarea lor în spiritul infracţionalităţii. Este o realitate aceea că, relaţiile dintre copii şi părinţi precum şi cele dintre fraţi, pot avea un rol esenţial în formarea personalităţii copiilor. Privarea de afecţiune, lipsa de educaţie sau educaţia greşită precum şi brutalizarea copiilor, constituie elemente de criminogeneză ce sunt strict condiţionate de elementele ereditare (pozitive sau negative) caracteristice personalităţii individului precum şi de influenţa altor categorii de factori exogeni sau endogeni[8].

Mediul religios, are de asemenea un rol esenţial în procesul educativ al personalităţii individului, religia reprezentând un puternic şi eficient mijloc formativ al oamenilor. Orice tip de religia practicată, sădeşte în mentalul uman sentimente de iubire, de milă, de iertare şi devotament, preceptele religioase fiind credinţe ce sunt potrivnice oricăror tendinţe criminale. Desigur că,

[7] Pentru detalii, a se vedea, **Valerian Cioclei**, *Manual de criminologie*, ediţia 6, Ed. C. H. Beck, Bucureşti, 2016, p. 225 şi urm.;**Tudor Amza,***Criminologie.Tratat de teorie şi politică criminologică,* Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2002, p. 337-340; **Tudor Amza**, *Criminologie,* Curs pentru uzul studenţilor, Universitatea Hyperion, Bucureşti, 2011, p. 155 şi urm.

[8] Despre influenţa mediului familial asupra comportamentului criminal, a se vedea, **Tudorel Butoi & colectiv autori,** *op. cit*., 2014, p.107-110.

potrivit orizontului generic de valori, oamenii au simţit tot timpul nevoia de educaţie morală creştină pentru a trăi şi convieţui civilizat[9].

Mediului şcolar i se atribuie în plan calitativ, un rol semnificativ la formarea personalităţii umane, tocmaiprin valenţele sale instructiv-educative. Totdeauna educaţia şi instrucţia şcolară au fost apreciate a fi adversare redutabile ale criminalităţii, generând tipul de comportamente civilizate, comportamente conforme cu normele morale şi cu cele legale. Instrucţia şcolară laolaltă cu educaţia familială, cu cea etică şi religioasă, sunt capabile să opună rezistenţă fenomenului criminal, în sensul că îl pot atenua, modifica sau uneori chiar împiedica. De aceea, carenţele instructiv-educative sunt capabile să influenţeze un comportament criminal.

Tradiţionalismul sau practicile tradiţionale,sunt de asemenea implicate în criminogeneză, constituind premisa apariţiei şi menţinerii criminalităţii, bineînţeles în interacţiune cu alţi factori exogeni Fiind variaţi şi cu o arie largă de răspândire, factorii criminogeni tradiţionali sunt situaţii-premise pentru criminalitate în domenii importante (cum ar fi, domeniul proprietăţii, cel al mediului înconjurător, domeniul etnic şi cel religios etc.).

Nu în ultimul rând, alcoolismul şi consumul de droguri ce estedeterminat atât de o dependenţă fizică cât şi psihică, produce consecinţe nefaste generale. Acest fenomen care generează mulţi criminali ce săvârşesc acte criminale dintre cele mai grave, alimentează, promovează şi favorizează criminalitatea, în special cea însoţită de violenţă şi agresivitate. Alcoolismul nu este doar o boală fizică, mentală şi spirituală ci şi o plagă socială primejdioasă, el fiind un factor criminogen mai evident în cadrul categoriilor sociale inferioare. Fiind de natură să zdruncine sănătatea fizică şi intelectuală a oamenilor, consecinţele sale sunt direct legate de structura biopsihică a individului dar şi de alţi factori exogeni, fapt pentru care se impune prevenirea şi combaterea acestuia.

4. Aprecieri despre rolul agresivităţii în plan criminogen

Din perspectivă istorică, primele tipologii temperamentale au fost stabilite încă din Antichitatea greacă, de către celebrul medic filosof Hipocrate, cel care a identificat în opera sa următoarele categorii de temperamente: temperamentul coleric, temperamentul sanguinic, temperamentul flegmatic şi cel melancolic. Ulterior, această gamă temperamentală a fost extinsă în Evul mediu de către cercetătorii sociologi şi psihologi şi cu referire la alte tipologii umane, fiind delimitate alte tipologii agresionale, cu luarea în considerare a unor parametrii cum ar fi de pildă, emotivitatea, anxietatea ori activismul.

Abordând sub aspect etimologic termenul agresivitate, acesta provine din latinescul *agresio,* ce desemnează acel comportament verbal sau acţional fizic ofensiv ce este orientat spre umilirea sau minimalizarea altor persoane, ori spre vătămarea şi suprimarea lor fizică.

În teoria criminologică s-a discutat mult despre natura agresivităţii umane, cu precădere la nivelul teoreticienilor psihologi. Principalele teorii criminologice care au încercat să explice comportamentul agresiv, au fost Teoria impulsului formulată de psihanalistul Sigmund Freud[10], Teoria frustrării[11] şi Teoria cognitivă sau teoria comportamentului criminal învăţat[12]. Majoritatea

[9]**Gheorghe Mihai, Vasile Popa,***op. cit.*, 2000, p. 165.

[10] Freud consideră agresivitatea ca fiindun impuls sau o tendinţă psihică înnăscută, o dispoziţie instinctivă primitivă şi autonomă a fiinţei umane.

[11]Formulată de cercetătorii americani, în opinia cărora agresivitatea este un răspuns la frustrare, care produce supărare, ce indică starea de pregătire emoţională pentru a deveni agresiv.

[12]Teoria învăţării sociale a agresivităţii susţine că un comportament agresiv se învaţă prin diverse modalităţi, din familie, mediu social sau prin intermediul mass-media.

teoriilor criminologice de orientare psihologică au stabilit ca şi trăsătură constantă a personalităţii criminalului atât agresivitatea acestuia cât şi coeficientul scăzut de inteligenţă.
În istoria criminologiei, ilustrul criminolog italian Cesare Lombroso a fost primul care a susţinut că un noncriminal se deosebeşte prin natura lui de un criminal, acesta fiind un tip aparte. Totodată, acestuia îi aparţine şi activitatea de tipologizare sau de de grupare a criminalilor în clase de criminali, pornind de la caracteristicile sau trăsăturile lor comune. Pe de altă parte, sociologul Charles Goring, a susţinut şi demonstrat că multe din trăsăturile criminalului se regăsesc şi la tipul noncriminal. Şi cercetările ştiinţifice ce au aparţinut criminologiei clinice au stabilit, existenţa unor semne distinctive la criminal, aspect identificat şi de criminologul italian Raffaele Garofalo, cel care a susţinut prezenţa unor trăsături psihice şi morale ce inspiră neîncredere dar şi teamă în conduita criminalilor. În acelaşi context, amintim şi pe criminologul italian Giacomo Canepa care în lucrarea sa, Évolution de la personnalité antisociale et délinquance, publicată în anul 1970, aprecia faptul că agresivitatea este mult mai frecventă la indivizii criminali.[13]

Aspectul psihologic al criminalului, a fost completat de către teoreticienii psihologi şi cu alte elemente cum ar fi: lipsa de afectivitate, stare de nervozitate, emotivitate excesivă şi non emotivitate, nivelul redus de cunoştinţe şi de instrucţie, lipsa maturităţii sociale (manifestată prin lipsa răspunderii, dezinteres faţă de alte persoane ori respingerea culpabilităţii), izolarea socială, asocierea individului cu persoane delincvente ori limbajul vulgar.

Constituind una din trăsăturile importante ale personalităţii criminalului, majoritatea teoriilor psihologice ale comportamentului criminal invocă atitudinea agresivă în mod frecvent şi o analizează. Fiind un comportament nefiresc şi dăunător, distructiv şi violent, o situaţie ce poate împinge individul în sfera psihopatologicului, agresivitatea este orientată înspre persoane, obiecte ori poate fi chiar auto agresiune, şi se manifestă în tendinţa de a domina şi a distruge prin orice mijloace[14]. Totdeauna, comportamentul agresiv exprimat fizic sau comunicat verbal ori non-verbal, provoacă daune materiale, morale sau psihologice.

Principalele trăsături de caracter de natură agresivă ale individului, ce au fost conturate la nivelul teoriilor criminologice sunt: Vanitatea sau trufia, stare ce creează o tensiune crescută în viaţa psihică a individului, acesta având tendinţe sociopate şi psihopate; persoanele vanitoase sunt incapabile de cooperare ori prietenie, sunt duşmănoase şi ostile, trufaşe, nesincere şi cu o ambiţie neîntemeiată. Gelozia, este de asemenea, apreciată a fi o formă a aspiraţiei spre dominare, ce se manifestă cu trăsături specifice, precum: simţul agresiv al proprietăţii asupra unor persoane, funcţii ori bunuri dar şi frica obsesivă de trădare. Invidia, care indică acea trăsătură de caracter ce poate genera deseori sentimente de inferioritate, de insatisfacţie ori de frustrare, este o trăsătură de caracter de natură agresivă. Şi zgârcenia, avariţia sau lăcomia, poate fi pusă în slujba unor interese criminale, fiind caracteristică conduitei multor criminali. De asemenea, ura exprimă acel sentiment trăit de multe persoane cu un comportament agresiv, sentimentul de ură generând frecvent o stare de ostilitate a individului, de respingere a integrării sociale, de lipsă de relaţionare a acestuia. Laşitatea, este un viciu, o trăsătură proprie acelor indivizi cărora sarcinile ce le revin spre îndeplinire li se par dificile pe considerent că aceştia nu dispun de o forţă interioară corespunzătoare pentru a le îndeplini. Deseori, izolarea sau singurătatea pot genera o răcire în relaţiile interumane, o îndepărtare de celelalte persoane, o lipsă de motivaţie, de natură să afecteze trăirile individului.

[13] Detalii, **Paul Ştefănescu, Lazăr Cârjan,***Ştiinţă versus crimă*, Ed. Curtea Veche, Bucureşti, 2001, p. 98.
[14] Despre psihologia criminalului agresiv, a se vedea, **Tudorel Butoi,***Psihologia Judiciară*, *op. cit.*,2011.

Cu referire la modalităţile de manifestare a agresivităţii, specialiştii în materie consideră că acest fenomen psihosociologic complex îmbracă constant următoarele forme: excitabilitatea, impulsivitatea şi violenţa. Totodată, luând în considerare coordonatele de definire a agresivităţii se pot identifica, fie direct fie indirect, mai multe criterii de clasificare, astfel: în funcţie de agresor şi de obiectivele urmărite de acesta; în funcţie de mijloacele folosite pentru finalizarea actului agresiv şi de forma de manifestare a agresivităţii.

O problemă esenţială care interesează este aceea de reducere a agresivităţii cu toate consecinţele sale nefaste, fiind promovate la nivel de teorie, mai multe modalităţi sau direcţii de management, unele menite să ofere comportamente alternative la cele agresive, altele să întărească autocontrolul ori să înlăture sursele agresivităţii, precum şi metode ce vizează sancţionarea unor astfel de conduite.

În concluzie, factorii criminogeni ce generează, menţin şi amplifică în mod constant conduitele deviante sunt extrem de variabili, aflându-se într-un raport de relaţionare şi condiţionare. Clasificarea şi stabilirea rolului acestora precum şi interpretarea lor rămâne în continuare dificilă, dar cu toate acestea, îşi îndeplineşte menirea de cunoaştere şi de înţelegere a fenomenului criminal sub toate aspectele şi formele sale de manifestare.

BIBLIOGRAPHY

1. **Alin Leş,***Psihologie Fenomenologică,* Ed. Pro Universitaria, Bucureşti, 2016;
2. **Emilian Stancu, Carmina Elena-Aleca**, *Elemente de criminologie generală*, Ed. Pro Universitaria, Bucureşti, 2014;
3. **Gheorghe Mihai, Vasile Popa,** *Repere criminologic,* Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2000;
4. **Gheorghe Nistoreanu, Costică Păun,***Criminologie,* Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1996;
5. **Lucretia Dogaru**, *Criminologie,* Ed. Pro Universitaria, Bucureşti, 2017;
6. **Paul Ştefănescu, Lazăr Cârjan,***Ştiinţă versus crimă*, Ed. Curtea Veche, Bucureşti, 2001;
7. **Sergiu Bogdan,***Criminologie*, ediţia a III-a, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2012;
8. **Tiberiu C. Medeanu,***Crima şi criminalul – Geneza crimelor şi descoperirea criminalilor*, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2006;
9. **Tudor Amza,***Criminologie.Tratat de teorie şi politică criminologică,* Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2002;
10. **Tudor Amza**, *Criminologie,* Curs pentru uzul studenţilor, Universitatea Hyperion, Bucureşti, 2011;
11. **Tudorel Butoi, Grigore Stolojescu, Cristian-Eduard Ştefan,***Analiza comportamentală în procesul penal*, Ed. Pro Universitaria, Bucureşti, 2014;
12. **Tudorel Butoi**, *Psihologia Judiciară*, Tratat universitar, Ed. Solaris Print, Bucureşti, 2011;
13. **Valerian Cioclei**, *Manual de criminologie,* ediţia 6, Ed. C. H. Beck, Bucureşti, 2016.

NEGOTIATIONS AND CHALLENGES REGARDING THE BREXIT OR RETHINKING THE FUTURE OF EUROPE BEYOND THE BREXIT

Luminița Vochița, Assoc. Prof., PhD, University of University of Craiova, and Andra Maria Găină, Lecturer, PhD, University of Craiova

Abstract:Two years after the Great Britain`s decision it has become very clear that the Brexit implications are overwhelming, because these implications affect all economic sectors, from energy to climate changes, from agricultural policy and aviation to security and justice or foreign affairs and cooperation and development.
This paper tries to analyses both the history of Great Britain`s integration process into European economic and political structures and also the new realities of European Union after the result of the two years ago referendum in United Kingdom. The context of the implications of Great Britain`s exit from European Union is special and rises a wide range of challenges to which both parties will have to face.
Even since the sixties, Great Britain has realized that economic integration is a reality that brings benefits, and on 3rd of May in 1960 joins European Free Trade Association that had as member states Austria, Denmark, Norway, Sweden, Portugal and Switzerland. This was a very good decision for Great Britain because UK benefitted due to lower custom tariffs. In August 1961 Great Britain saw a greater opportunity and applied for joining the EEC, but France under general de Gaulle was against joining for the first time. In 1967 France voted against U.K. joining, but in 1969 de Gaulle resigned from his position as a president of France giving a new opportunity for Great Britain to join EEC. Is it possible that Charles de Gaulle foresaw what was going to happen after almost 50 years? Great Britain finally joined European Union together with Ireland and Denmark on 1st of January 1973.
But, in June 2016 a new event happened. After a new referendum, Great Britain citizens voted for the exit of UK from European Union (51.9% voted for the exit and 48.1% voted against). Great Britain became the first country member of EU that voted for leaving the community area, due to the national conservativism.
The negotiations regarding the Brexit have been organised in two stages. The first stage considered finding the solutions for three problems: protecting the EU citizen's rights in Great Britain and protecting the British citizens in EU; the solutions of the problems regarding the border between Ireland and North Ireland; the financial agreement between UK and European Union. The second stage is concentrated on future of the relationship between EU and Great Britain.
The Brexit negotiation represents a challenge for EU, that after 60 years since the signing of te Treaty of Rome through European Comission has launched the White Paper that envisages the after Brexit European Union.

Keywords: Great Britain, Brexit implications, political structures

1. Integrarea europeană și aderarea Marii Britanii la U.E.

1.1. De la integrarea europeană la Uniunea Europeană – scurt istoric

Europa a reprezentat pentru generații întregi viitorul. În 1946, Winston Churchill susținea ideea unei „Europe Unite" care să asigure pacea, libertatea și crearea unei familii europene[1].Cu

[1] L. M. Stan, Între „Brexit" și „exit". Scenarii ale viitorului Uniunii Europene, Revista Semnele Timpului, p. 1 https://semneletimpului.ro/international/ue/intre-brexit-si-exist-scenarii-ale-viitorului-uniunii-europene.html

șaizeci de ani în urmă, membrii fondatori ai Comunității Europene (Franța, Germania, Italia, Belgia, Olanda, Luxemburg) au pornit în călătoria inconfundabilă și ambițioasă a integrării europene. S-au înțeles să își rezolve problemele la masa negocierilor și au înlocuit folosirea forțelor armate cu puterea legii. Trecutul neliniștit al Europei a fost lăsat în urmă. Imaginile unui continent despărțit de Cortina de Fier și de Zidul Berlinului nu mai sunt de actualitate.

Țările fondatoare au promovat reunificarea Europei și au oferit pentru alte țări posibilitatea de a li se alătura[2]. Astăzi Uniunea Europeană[3] se remarcă drept reper de pace și stabilitate și are cinci sute de milioane de cetățeni, care trăiesc în libertate într-una dintre cele mai înfloritoare economii din lume. Cetățenii europeni se pot bucura de o diversitate de cultură, de idei și tradiții într-o Uniune care măsoară patru milioane de kilometri pătrați. Este locul în care și-au construit legături de o viață cu alți cetățeni europeni și pot călători, studia și lucra în afara frontierelor naționale fără a schimba valută, în care nu doar se vorbește despre egalitate, ci aceasta continuă să fie promovată.

Mulți europeni consideră că Uniunea este fie prea distantă, fie intervine prea mult în viața lor de zi cu zi. Alții pun sub semnul întrebării valoarea adăugată a acesteia și se întreabă în ce fel le îmbunătățește Europa nivelul de trai. Pentru mulți, UE nu s-a ridicat la nivelul așteptărilor lor în momentul în care s-a confruntat cu cea mai gravă criză financiară, economică și socială a sa din istoria postbelică.

Provocările cărora Europa trebuie să le facă față nu par să se diminueze. Economia Europei își revine în urma crizei financiare globale, dar redresarea încă nu se resimte în mod unitar. Unele părți din vecinătatea ei sunt destabilizate, ceea ce a condus la cea mai mare criză a refugiaților de după cel de Al Doilea Război Mondial. Atacurile teroriste au lovit în centrul marilor orașe.

De la Comunitatea Europeană de Apărare, care până la urmă nu a mai văzut lumina zilei, în anii ’50, la șocurile ratelor de schimb din anii ’70, trecând prin aderările la care într-un final s-a renunțat și respingerile prin referendumuri din ultimele decenii, Europa a fost mereu la răscruce de drumuri și întotdeauna s-a adaptat și a evoluat.

Numai în ultimii douăzeci și cinci de ani, Tratatele de la Maastricht, Amsterdam și Nisa au reformat și transformat profund o Uniune care și-a mărit de peste două ori dimensiunile. Tratatul de la Lisabona și dezbaterea desfășurată pe parcursul deceniului care l-a precedat au deschis un nou capitol al integrării europene, care prezintă încă un potențial neexploatat.

Situația actuală nu trebuie neapărat să limiteze viitorul Europei. Deseori Uniunea s-a construit pe fondul crizelor și al debuturilor false. Sacrificiul generațiilor anterioare nu ar trebui uitat niciodată. Demnitatea umană, libertatea și democrația au fost câștigate cu greu și nu pot fi abandonate niciodată. Chiar dacă nu toți europenii de azi se pot raporta în același mod la atașamentul față de pace ca părinții sau bunicii lor, aceste valori fundamentale continuă să ne unească.

1.2. Marea Britanie în U.E. de la aderare la referendumul de ieșire

Încă din anii ’60, Marea Britanie a realizat că integrarea este o realitate benefică pentru economia sa, iar la 3 mai 1960 se alătură Asociației Europene a Liberului Schimb (AELS/EFTA), ce avea ca țări membre pe Austria, Danemarca, Norvegia, Suedia, Portugalia și Elveția. În cadrul AELS, Marea Britanie domină, beneficiind de tarife vamale mai reduse. În

[2] L.C. Andrei, Economie europeană, Ed. Economică, București, 2009, p.68-69
[3] Cartea Albă privind viitorul Europei. Reflecții și scenarii pentru U.E -27 până în 2025, Comisia Europeană COM (2017) 2025 din 1 martie 2017, p.6-7 https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/cartea_alba_privind_viitorul_europei_ro.pdf

august 1961 Marea Britanie cere aderarea la Comunitatea Economică Europeană, dar Franța, sub conducerea generalului de Gaulle se opune primei cereri de aderare. În 1967 are loc cea de-a doua respingere de aderare a Marii Britanii de către Franța, dar în anul 1969 de Gaulle demisionează din funcția de președinte al Franței, lăsând cale liberă Marii Britanii.

Marea Britanie devine membru cu drepturi depline al Comunităţii Economice Europene (CEE) la 1 ianuarie 1973, iar primul referendum privind rămânerea sau ieșirea țării din CEE a avut loc deja în data de 5 iunie 1975.

Tot în iunie, dar de această dată în anul 2016, Marea Britanie[4]a votat să părăsească Uniunea. Votul Brexitului din iunie 2016 a venit ca o surpriză – numeroși analiști au tratat ziua de 23 iunie 2016 cu o convingere consolidată de campaniile din ultimii 40 de ani: britanicii, deși din fire contestatari, vor vota majoritar rămânerea în Uniunea Europeană.

Sondajele indicau un avans de 4 până la 10 puncte procentuale pentru tabăra celor care doreau rămânerea în UE. Dar previziunile nu s-au confirmat: Metropola (Londra) a fost învinsă de Regat (mai ales populaţia vârstnică din teritoriul britanic, cu excepţia Irlandei de Nord şi a Scoţiei). Aura de conservatorism a britanicilor a intrat, în sfârşit (sau, din păcate), în statisticile geopolitice şi economice ale secolului al XXI-lea.

Nu este clar ce formă va lua noua relaţie între Regatul Unit şi partenerii săi din UE. Aceasta va fi subiect de negocieri care ar trebui să înceapă după declanşarea Articolului 50 din Tratatul privind Uniunea Europeană.

2. Negocierile Marii Britanii cu Uniunea Europeană pentru Brexit

2.1. Cauzele care au condus la Brexit

Cauzele care au condus la brexit sunt problemele legate de imigraţie, economie, naţionalism şi democraţie. Ele au avut un rol hotărâtor pe tot parcursul campaniei.

O altă problemă fundamentală este nemulţumirea faţă de instituţia politicului, faţă de modul în care este practicată politica. Sentimentul anti-politică a fost în 2016 mai puternic decât înainte, dar a existat şi o mişcare populistă, cu rol în captarea atenţiei alegătorilor. Când David Cameron a promis, în timpul campaniei electorale generale din 2015, că va organiza un referendum asupra UE, foarte puţini ar fi anticipat că angajamentul său ar avea ca rezultat luni de campanie intensivă în timpul cărora politicienii s-ar întoarce unul împotriva celuilalt în cele mai dificile modurile imaginabile. Nici nu s-a bănuit că raportul ieşire/rămânere ar putea deveni un nou clivaj politic semnificativ. Este tot mai clar că politicienii şi de stânga şi de dreapta nu au reuşit să evalueze care va fi impactul pe termen lung al euroscepticismului din rândul publicului britanic asupra statutului de membru al Marii Britanii în Uniunea Europeană.

Marea Britanie critică[5] statutul de membru al UE prin următoarele aspecte: UE face prea puţin pentru a deschide pieţele de pe continent şi astfel creează puţine oportunităţi pentru exportatorii britanici. Rezultă de aici că ieşirea din UE, ar avea un impact redus asupra comerţului Marii Britanii cu partenerii europeni; normele UE constrângeau Regatul Unit în a atinge, mai rapid, pieţe emergente din afara Europei. O ieşire din UE va stimula producţia prin reducerea nivelului de reglementare a afacerilor şi prin câştigarea de către Marea Britanie a posibilității de a semna mai multe acorduri de liber schimb cu ţările din afara Europei. Dacă Marea Britanie ar părăsi UE, aceasta ar recâştiga contribuţia netă la bugetul UE, sumă pe care

[4] S. Bulmer, L. Quaglia, The politics and economics of Brexit, Journal of European Public Policy, 2018, Vol.25, no.8, p.1089

[5] M. M. Stoica, Fenomenul Brexit. Vechi şi noi oportunităţi şi provocări pentru Regatul Unit şi Uniunea Europeană, Polis, Revistă de Ştiinţe Politice, Vol.V, nr.1 (15), Serie nouă, decembrie 2016-februarie 2017, p.33. http://revistapolis.ro/documente/revista//2017/Numarul_1(15)2017/POLIS%2015_2017_BT.pdf

Trezoreria a estimat-o a fi de 0,5 % din PIB pe an, între 2014 şi 2020. Amploarea fenomenului imigraţionist din UE este văzută ca responsabilă pentru diminuarea perspectivelor de angajare ale britanicilor, şi pentru creterea presiunii fiscale asupra contribuabilului britanic pentru subvenţionarea serviciilor publice şi pentru oferirea de beneficii sociale pentru noii veniţi.

2.2. Efectele asupra relaţiilor comerciale ale Uniunii Europene cu Marea Britanie

Marea Britanie s-a remarcat, alături de Franţa şi Germania ca una dintre cele trei forţe mobilizatoare ale Uniunii Europene, dar în acelaşi timp îşi impunea propriile excepţii. În ciuda poziţiei sale, ea este mai dependentă de UE decât vice versa. 12,6% din PIB-ul Marii Britanii este stâns legat de exporturile în UE. Doar 3,1% din PIB-ul celorlalte 27 de state membre are legătură cu exporturile în Marea Britanie. Astfel, 44% din exporturile Marii Britanii au ca destinaţie UE şi 60% din totalul comerţului Marii Britanii se desfăşoară cu UE şi prin intermediul acordurilor preferenţiale încheiate de UE cu 53 de pieţe extra UE.

Exporturile Marii Britanii în UE reprezintă 44% din totalul exporturilor sale. Celelalte 27 de state membre UE exporta în medie doar 7% din totalul exporturilor în UE. Doar două state din UE, Germania şi Olanda înregistrează surplus în comerţul cu Marea Britanie, unele state înregistrând deficit în relaţiile coemrciale cu Marea Britanie.

Implementarea TTIP (Transatlantic Trade and Investment Partnership) dintre UE şi SUA alături de alte negocieri actuale ar creşte cota comerţului total al Marii Britanii cu 85%.

Acordul TTIP (Transatlantic Trade and Investment Partnership) dintre UE şi SUA ar duce la „liberalizarea a o treime din comerţul mondial", care ar crea milioane de locuri de muncă[6]. Având în vedere că nivelul taxelor vamale între Statele Unite şi UE sunt deja scăzute, Centrul Regatului Unit pentru Politica de cercetare economică estimează că 80% din potenţialele câştiguri economice din acordul TTIP depind de reducerea normelor duplicate dintre UE şi SUA pe diferite domenii, de la siguranţa alimentară la piese auto.

O evaluare economică realizată în martie 2013 de către European Centre for Economic Policy Research estimează că un astfel de acord global ar duce la creşterea anuală a PIB-ului cu 68-119 miliarde de euro în UE până în 2027 şi o creştere anuală a PIB de 50-95 miliarde de euro în SUA, pe acelaşi interval de timp. De asemenea, raportul estimează că o variantă redusă a acordului concentrată numai asupra tarifelor vamale ar genera o creştere anuală a PIB-ului în UE de 24 de miliarde de euro până în 2027 şi o creştere anuală de 9 miliarde de euro în SUA[7].

Marea Britanie este o economie bazată pe servicii, sectorul serviciilor reprezentând 80% din economie. Ea are deficit comercial cu UE, dar în secotrul serviciilor înregistra un surplus comercial net de 10,3 miliarde lire sterline. 36% din totalul exporturilor de servicii se realizează în UE, aceasta fiind unul dintre cei mai mari parteneri.

Marea Britanie este destinaţia cea mai importantă a investiţiilor străine directe, deoarece combină avantajul utilizării unei limbide circulaţie internaţională - engleza şi al unei pieţe a forţei de muncă relativ flexibile cu accesul liber la piaţa unică eurpeană. Mărimea pieţei este de asemenea un determinant major al fluxurilor de investiţii străine directe. Piaţa unică europeană oferă un set de 28 de reguli, prezentate într-o singură cartă şi accesul liber al companiilor la 500 milioane de consumatori. În afara UE, Marea Britanie îşi va pierde cel mai sigur accesul total la piaţa unică europeană, devenind mult mai puţin ataractivă ca destinaţie pentru companiile care doresc să investească în cadrul pieţei unice.

[6]Bollyky, Thomas J. and Anu Bradford (10 iulie 2013). „Getting to Yes on Transatlantic Trade". *Foreign Affairs*, p.6.

[7]https://ro.wikipedia.org/wiki/Acordul_de_liber_schimb_%C3%AEntre_Uniunea_European%C4%83_%C8%99i_Statele_Unite

2.3. Scenarii viitoare şi poziţia Marii Britanii vis-a-vis de Uniunea Europeană după Brexit

Posibilul impact economic şi financiar al Brexitului este ilustrat luând în considerare diferite scenarii, precum şi consecinţele retragerii Marii Britanii din Piaţa Unică cu potenţiale noi acorduri cu UE. Nu se cunoaște dimensiunea reală a impactului retragerii Marii Britanii asupra drepturilor a aproximativ 4 milioane de cetăţeni, ce ar putea fi direct afectaţi de rezultatul negocierilor noilor relaţii dintre Marea Britanie şi UE, incluzând cele 3 milioane de cetăţeni rezidenţi în Marea Britanie şi cele 1,2 milioane de cetăţeni britanici ce trăiesc în UE[8] .

În ceea ce privește previziunile privind creșterea economică[9] pentru anul 2030, Marea Britanie se raportează la natura relației ce se va redefini între Marea Britanie și piața unică europeană.

Previziunile privind creșterea economică sunt foarte variate. Conform celor mai optimiste scenarii, Marea Britanie va menține un nivel ridicat al accesului la piața unică, înregistrând o scădere a PIB-ului de doar 2,2% iar în cel mai bun scenariu PIB-ul chiar va crește cu 1,6% în 2030.

În cazul celui mai pesimist scenariu, Marea Britanie va avea o relație simplă de tipul Organizației Mondiale a Comerțului, iar aceasta arată că va înregistra o scădere a veniturilor între 3,1% (50 miliarde lire sterline) și de 9,5 % din PIB. Dacă avem în vedere criza financiară globală din 2007-2008 PIB-ul Marii Britanii a scăzut cu aproximativ 7%.

Dacă luăm în considerare alte acorduri ale pieței unice europene la care Marea Britanienu va mai avea acces, aceasta ar putea opta pentru un acord cu Norvegia, un acord de comerț liber cu Elveția, cu Canada, cu OMC sau un acord unic negociat cu piața unică europeană. Dacă va dori un acord cu Norvegia sau cu Elveția, Marea Britanie va trebui să plătească pentru accesul la piața unică și să accepte aproape toate regulile UE fără a avea vreun cuvânt de spus. Acordul în stilul OMC este cel mai „rău scenariu” și va atrage după sine costuri economice substanțiale.

Nici un acord de comerț liber cu UE nu va compensa pierderea accesului la piața unică europeană și la uniunea vamală a UE. Pentru accesul la spațiul economic european și la piața unică, Marii Britanii i se aplică regulile UE, inclusiv cele cinci piese ale legislației considerate cele mai costisitoare.

Tabel nr. 1 Modelele UE-Marea Britanie pentru o nouă relaţie

Acces deplin Acces parţial/voluntar/special Niciunul	Dreptul de intrare	Dreptul la ședere	Dreptul la muncă	Drepturile de securitate socială	Dreptul de a face afaceri și a oferi servicii	Drepturile de protecție a consumatorului și drepturile pasagerului	Dreptul la non-discriminare	Drepturi politice și de vot de	Acces la instituțiile europene
Calitatea de membru al UE (scenariul de referință)									
Proiectul pentru un Nou Acord pentru Marea Britanie									

[8] Gower, M. (2016), “Leaving the EU: How might people currently exercising free movement rights be affected?”, Commons Briefing papers CBP-7525, 27 iunie 2016. Disponibil [online] la: http://researchbriefings.parliament.uk/ResearchBriefing/Summary/CBP-7525.

[9] The consequences of a British exit from the European Union, European Movement International; https://europeanmovement.eu/wp-content/uploads/2016/05/EMI_16_PolicyPosition_Brexit_17_VIEW_FINAL.pdf

Opțiunea Norvegia									
Opțiunea Elveția									
Opțiunea Canada									
Opțiunea Turcia									

Sursa: Perspective despre brexit: Conturarea unor posibile scenarii pentru o nouă relație Marea Britanie- UE și impactul lor asupra cetățenilor, p.5, http://ecas.org/wp-content/uploads/2017/04/compiled_RO.pdf

În cazul aplicării celui mai optimist scenariu, cu o creștere a PIB-ului de 1,6% până în 2030, aceasta va trebui să-și reformeze economia pe trei planuri: să-și deschidă piața pentru China, SUA, India și Indonezia; să adopte o politică liberală pentru migrația forței de muncă și să reducă limitările în ceea ce privește mediul, protecția socială, angajarea și regulile servciilor financiare.

3. Impactul Brexitului pe sectoare economice

Cele șapte sectoare afectate de Brexit sunt considerate a fi: serviciile financiare și sectorul asigurărilor; sectorul automobilelor; sectorul chimic și farmaceutic; sectorul aerospațial; sectorul bunurilor de capital; sectorul alimentației și tutunului; sectorul serviciilor profesionale. În total, acestea reprezintă 20,79% din forța de muncă din Marea Britanie și generează 53,2% din totalul exporturilor.

Sectorul cheie este cel al serviciilor financiare și asigurărilor în care este implicată 3,6% din totalul forței de muncă a Marii Britanii. Serviciile financiare au o pondere de 9,6 % în exporturile Marii Britanii, din care 4,1% au ca destinație UE, iar sectorul asigurărilor reprezintă 4,3% din totalul exporturilor Marii Britanii din care 18% au ca destinație UE. Industria asigurărilor este orientată global fiind mai puțin supusă riscurilor, în timp ce serviciile financiare sunt cel mai expus sector și va fi greu de negociat un acord în acest domeniu.

Marea Britanie va fi forțată să aleagă între a fi o țară terță OMC sau să găsească o soluție pentru a-și păstra accesul la piața unică, la fel ca Norvegia.

O altă problemă a Marii Britanii este „pașaportul financiar", prin intermediul căruia firmele financiare, inclusiv bănci, asiguratori și manageri financiari au dreptul de a comercializa servicii financiare oriunde în UE, fără ca alte țări să impună cerințe suplimentare diferite.

Sectorul automobilelor angajează 0,42% din forța de muncă și reprezintă 4,9% din totalul exporturilor Marii Britanii, din care 35% au ca destinație UE. Dacă UE și Marea Britanie nu pot negocia un acord, atunci taxele pe mașini vor fi de 10%.

Sectorul produselor chimice și farmaceutice angajează 0,52% din forța muncă și reprezintă 9,9% din totalul exporturilor Marii Britanii, din care 57% au ca destinație UE. Dacă nu se ajunge la un acord între UE și Marea Britanie, taxele vamale pe produse chimice vor fi de 4,6%.

Celelalte patru sectore și anume cel aerospațial, sectorul bunurilor de capital, sectorul alimentației și tutunului și al serviciilor profesionale angajează de asemenea un procent ridicat de forță de muncă, iar dacă UE nu va ajunge la înțelegeri, taxele vor fi 7,7% în sectorul aerospațial, respectiv 4,5%, 61% și 29, 8% în celelalte sectoare.

4. Concluzii

Prin renunțarea la UE, Marea Britanie ar putea părăsi și politica agricolă comună, care, prin tarife și subvențiile duce la creșterea costurilor de produse alimentare pentru consumatorii britanici, fiind greu să reducă subvențiile agricole la zero. Forma oricărui acord de retragere ar depinde de negocieri și nu există nici o garanție din partea Marii Britanii că ar găsi termenii acceptabili.

Este de menționat o inovație adusă de Tratatul de la Lisabona, în care se introduce o procedură de retragere voluntară din Uniunea Europeană ceea ce subliniază că Uniunea Europeană este fondată pe libertatea de voință a statelor membre.

Retragerea nu este supusă anumitor condiţii, în afara existenţei unei perioade tranzitorii de doi ani, perioadă în care statul membru care doreşte retragerea să poată negocia un acord cu Uniunea Europeană. Tratatele UE ar înceta să se aplice după doi ani Regatului Unit, cu excepţia cazului în care există un acord unanim de a extinde perioada de negociere. Pe parcursul perioadei de negociere de doi ani, legislaţia UE s-ar aplica în continuare în Marea Britanie. Marea Britanie va continua să participe la alte întruniri ale UE, în mod normal, dar nu va participa la discuţiile interne ale UE sau la decizii cu privire la propria sa retragere.

Din partea UE, acordul este negociat de către Comisia Europeană ca urmare a unui mandat din partea miniştrilor UE şi încheiat de guvernele UE, prin hotărâre cu majoritate calificată, după obţinerea aprobării Parlamentului European. Acest lucru înseamnă că Parlamentul European ar fi un factor imprevizibil suplimentar în atingerea unui acord.

Gradul înalt de integrare economică dintre Marea Britanie şi UE va necesita întotdeauna un anumit sistem de guvernare în comun deoarece, este clar că UE nu va permite Regatului Unit ca la plecare să aibă acelaşi nivel de acces pe care îl are acum fără să plătească vreun preţ.

Marea Britanie a fost întotdeauna un membru mai sceptic al Uniunii, ieşirea ei din Uniunea Europeană, a avut ca primă cauză criza economică şi criza datoriei suverane, deficitul democratic şi euroscepticismul care erau în creştere, iar, pe de altă parte, UE a cunoscut un anumit grad de blocaj în domeniul extinderii. Această situaţie a dus la probleme interne în instituţiile UE şi la o lipsa de atitudine clară privind viitorul Europei.

Se poate afirma că una din cauzele principale care au determinat Marea Britanie să părăsească Uniunea Europeană a fost, fără îndoială imigraţia, dar şi „politicianismul" tot mai crescut al clasei politice britanice.

BIBLIOGRAPHY

1. Andrei, L.C., *Economie europeană*, Ed. Economică, București, 2009, p.68-69
2. Bollyky, Thomas J. and Anu Bradford (10 iulie 2013), *Getting to Yes on Transatlantic Trade*, Foreign Affairs
3. Bulmer, S., Quaglia, L., *The politics and economics of Brexit*, Journal of European Public Policy, 2018, Vol.25, no.8;
4. Goodman, Peter S. (20 May 2016), *Brexit, a Feel-Good Vote That Could Sink Britain's Economy*. The New York Times;
5. Gower, M. (2016), *Leaving the EU: How might people currently exercising free movement rights be affected?*, Commons Briefing papers CBP-7525, 27 iunie 2016
6. Stan, L. M., *Între „Brexit" şi „exit". Scenarii ale viitorului Uniunii Europene*, Revista Semnele Timpului;
7. Stoica, M. M., *Fenomenul Brexit. Vechi şi noi oportunităţi şi provocări pentru Regatul Unit şi Uniunea Europeană*, Polis, Revistă de Științe Politice, Vol.V, nr.1 (15), Serie nouă, decembrie 2016-februarie 2017.

KANT AND THE PROBLEM OF MATHEMATICAL JUDGEMENTS

Mircea Oancea
Prof., PhD, Politehnica University of Bucharest

Abstract: The epistemological problem of Kant is to determine the type of mathematical judgment. What is possible the pure synthetic mathematical statements as the a priori statements? What is possible that 12 = 7 + 5?
The mathematical judgment is not analytical tautological judgments. But the mathematical judgment has not the same propriety with other syntactical judgment (the existence judgments). These judgments are in logical view, the ordinary judgments. We find the solution for these problems in the levels of validities of modal logic.

Keywords:Modal, level, apiori, validity, model, logic

Problema fundamentală epistemologică a lui Kant constă în determinarea tipului judecăților matematice. Cum sunt posibile judecățile sintetice apriori ale matematicii pure? Cum este posibil ca

12 = 7 + 5?

Judecățile matematice nu sunt judecăți analitice, care sunt tautologii, și în care conexiunea subiectului cu predicatul este gândită ca identitate(ca în orice tautologie).[1]

Dar judecățile(propozițiile matematice) nu au aceleași proprietăți ca și celelalte propoziții sintetice(implicative, de existență, etc.) care există în celelalte domenii ale științei. Și care din punct de vedere logic sunt propoziții oarecare. Ele nu sunt tautologii, deci nu sunt universal adevărate, ci sunt doar valide într-un domeniu(într-un model logic, formalizat, al unei teorii științifice). Cel care le garantează validitatea, ca axiome(principii) va răspunde cu propria prestanță dacă axiomele se dovedesc a fi false. O axiomă sau o teoremă validă într-o teorie științifică, în altă teorie, poate fi adevărată, sau falsă, sau lipsită de sens.

Propozițiile matematice formal(formalizate) sunt formule oarecare, ca și celelalte propoziții ale științei, dar proprietățile lor nu sunt ale unei formule oarecare. Deci denumirea oferită de Kant, pentru judecățile matematice, nu este o rezolvare, ci doar o clarificare negativă a domeniului: propozițiile matematice, deci propozițiile sintetice apriori nu au proprietățile propozițiilor sintetice, după cum, după formă nu sunt tautologii(propoziții analitice). Clarificare negativă a domeniului de definiție indică faptul că el intuia, în mod corect că nu se poate rezolva problema în timpul său. Și deci definiția este impunerea ei ca problemă care va putea fi rezolvată în viitor. Intuiția lui Kant era corectă: problema sa nu putea fi rezolvată înainte de a fi creată

- *logica predicatelor* de către Frege, și nu putea fi rezolvată înainte de crearea
- *logicii modale clasice* de către Lewis, și nu putea fi rezolvată decât după crearea
- *ierarhiei domeniilor și sistemelor modale*, realizată de noi.[2]

[1]Kant, Critica rațiunii pure, Ed. IRI, B., 1998, p-56.
[2] Oancea M., Domenii și sisteme ale logicii modale, Ed. Printech, B., 2015, p-5.

Primul nivel al logicilor modale, în care se pot construi domenii și sisteme este nivelul tautologic. Noi am demonstrat teorema fundamentală a acestui nivel: Toate tautologiile primare(în forma tautologică explicită) ale logicilor modale provin din tautologii ale logicii propozițiilor prin substituții.

Deci în logicile modale nu se pot construi tautologii primare(în forma tautologică explicită) proprii, care să nu provină din logica propozițiilor prin substituție. În acest nivel, ca și în oricare altul putem construi domenii nivelare(care reprezintă o mulțime consistentă de reguli, principii și norme și chiar formule) care permit în interiorul lor construcția de sisteme.

În ierarhia nivelurilor, domeniilor și sistemelor, funcționează principiul ierarhic: formulele acceptate ca valide la un anumit nivel, își mențin calitatea la toate nivelurile inferioare.

Nivelul tautologic, are un sub-nivel, pe care l-am numit kantian, pentru că el conține soluția problemei kantiene. Și l-am numit sub-nivel pentru că se poate nu numai coborî de la nivelul tautologic la sub-nivelul kantian, dar se poate și urca de la sub-nivelul kantian la nivelul tautologic, prin utilizarea substituției de echivalente cu ajutorul definiției functorilor. După caracteristici, am definit sub-nivelul kantian, ca fiind general valid dependent de definiția functorilor(GVDF) sau sub-nivelul formulelor care au puterea unei tautologii dar formal(după formă) nu provin dintr-o tautologie propozițională. Mai numim aceste formule PT(formule cu puterea unei tautologii).

Iar în final numim aceste formule și tautologii secundare. Tautologiile primare sunt obținute direct din logica propozițiilor prin substituție. Tautologiile secundare, pot fi și ele obținute prin substituție dar în formule oarecare propoziționale. Și pentru că din formule oarecare propoziționale, prin substituții obținem toate celelalte tipuri valide(formule general valide[3], formule semi-general valide, formule oarecare) rezultă că ele nu pot fi definite prin această procedură. Procedura de definiție trebuie să funcționeze numai pentru acel tip. Deci singura procedură corectă de definire a tautologiilor secundare este: selectăm o tautologie primară și realizăm în ea substituția de echivalente care este permisă de definiția functorilor. Deci definiția functorilor este constructorul tautologiilor secundare pornind de la tautologiile principale.

Aici apare conceptul fundamental de validitate: tautologiile sunt universal adevărate, în orice freim(cadrul) și în afară oricărui cadru, deci redau un adevăr ne-condiționat, care se realizează prin structura proprie a formulei. Validitatea este dependentă de definiție, de teorie, de sistem, de context, deci este un adevăr condiționat.

Definițiile functorilor modali

Lp=-M-p,

Mp=-L-p,

apar înainte de a se construi ierarhia, nivelurile, domeniile nivelare și sistemele modale, în ceea ce se numește sistemul generator de limbaj(SGL).

Considerând o tautologie modală(aparținând nivelului tautologic) și realizând o substituție de echivalente cu ajutorul definiției, trecem la o formulă care aparține sub-nivelului kantian, pe care o numim *tautologie secundară*. Spre exemplu, considerând tautologia modală

Lp>Lp

și realizând substituția de echivalente, pentru antecedent, obținem formula

-M-p>Lp

[3] *Mircea Oancea, Axiomatizări gödeliene în domeniul K, Ed. Printech, B., 2018, p-6.*

Această formulă, provine întâmplător și din substituția în formula oarecare
p>q,
a lui p cu -M-p și a lui q cu Lp.
Deci formal, această propoziție nu este o tautologie. Dar aplicând invers definiția functorului, obținem din nou tautologia primară(urcăm la nivelul tautologic).
Dar formula
-M-p>Lp
este real și oarecare? Orice încercarea de a o demonstra ca fiind nevalidă în cel puțin un sistem modal individual meta-axiomatizabil eșuează. Deci ea are puterea unei tautologii fără să fie formal o tautologie și am denumit-o tautologie secundară. Acesta este exact soluția așteptată de Kant. În sistemul generator de limbaj(SGL) al matematicii există definiția functorilor X= Y + Z.
O instanța a ei este 12= 7 + 5.
Formula matematică
12=12
este o tautologie, și deci participă la nivelul tautologic matematic.
Să aplicăm definiția functorilor, celui de-al doilea 12 din tautologia matematică și vom obține formula
12= 7 + 5.
Această formulă nu este o tautologie pentru că provine din substituția într-o formulă oarecare. Dar aplicându-i invers definiția functorilor, obținem din nou tautologia. Iar această formulă are puterea unei tautologii ca și formula logică.
Deci soluția problemei kantiene consta în comportamentul identic al formulelor matematice, cu al celor logice, în sub-nivelul kantian. Dar definițiile sunt utilizate în toate celelalte domenii ale științei.
Să considerăm definiția aristotelică a omului: omul este animal politic. Formalizăm această definiția la nivelul operatorial[4]:
OM=ANIMAL & POLITIC.
Introducem această definiție în sistemul generator de limbaj(SGL) și obținem prima tautologie în domeniul tautologic al științelor sociale:
OM=OM
Aplicând definiția functorilor pentru termenul din dreapta obținem formula
OM=ANIMAL & POLITIC.
Aplicând invers definiția functorilor(realizăm substituția de echivalente), revenim în nivelul tautologic al științelor sociale.
Dar formula
OM=ANIMAL & POLITIC.
aparține sub-nivelului kantian? Dacă ar aparține, Kant ar spune că atunci propozițiile matematice nu ar fi deosebite de propozițiile sintetice din celelalte domenii ale științei. Dar tocmai denumirea lor ca judecăți sintetice apriori, exprimă ideea că au ceva deosebit față de celelalte, care nu sunt decât judecăți sintetice, oarecare.
Formula logică
-M-p>Lp
are puterea unei tautologii pentru că este imposibil de a descoperi un sistem modal individual meta-axiomatizabil în care formula să fie ne-validă.

[4] Mircea Oancea, Domenii și sisteme ale logicii modale, Ed. Printech, B., 2015, p-3.

Propoziția
12=7+5
are puterea unei tautologii, pentru că este imposibil să existe sau ca matematicienii să creeze o teorie(echivalentă cu un sistem modal individual meta-axiomatizabil sau cu un sistem grupal) în care această formulă să fie ne-validă.
Dar pentru formula
OM=ANIMAL & POLITIC
din domeniul științelor sociale, putem construi o teorie în care această formulă să fie falsă.
Deci asemănarea, dintre teoriile logice și matematice și cele ale celorlalte științe, care constă în faptul că utilizează definiții, nu este o garanție a dispariției diferenței. Deci poate urca la nivel tautologic și o formulă oarecare prin aplicarea definiției functorilor. Acest fapt ne permite să precizăm principiul piramidal: și o formulă oarecare poate urca la nivel tautologic, dacă functorul are o definiție în sistemul generator de limbaj(SGL).
Și precizăm și teorema tautologiile: se pot crea formule cu puterea tautologiei, formule secundare, în sub-sistemul kantian, dacă există definiții ale functorilor, prin substituții de echivalență în tautologiile principale.
Iar diferența constă în plasarea formulelor în niveluri: formulele kantiene, logice și matematice se plasează în sub-nivelul kantian, iar formulele celorlalte domenii ale științei se plasează la nivelul grupal sau individual meta-axiomatizabil. Modelul ierarhic este:

- Nivelul tautologic
- Sub-nivelul kantian(nivelul general valid dependent de definiția functorilor)
- Nivelul Lewis(nivelul general valid dependent de freimuri(cadre))
- 2 niveluri semi-general valide, natural și creativ
- nivelul grupal
- nivelul individual meta-axiomatizabil.[5]

Deci cauza acestui comportament diferit, al formulelor matematice față de formulele din celelalte domenii ale științei, constă în faptul că teoriile matematice ocupă în ierarhia domeniilor și nivelurilor sub-nivelul kantian (și nivelul general valid, pe care l-am numit C. Lewis în onoarea creatorului logicii modale, prin proprietățile lor fundamentale numite valuări), iar teoriile celorlalte științe se plasează în nivelul semi-general valid grupal natural sau individual meta-axiomatizabil natural, iar formula obținută prin definiția functorilor coboară exact la nivelul în care se află teoria în care este folosită.
Iar întrebarea: de ce matematica(teoriile matematice) ocupă sub-nivelul Kantian și nivelul Lewis? este forma finală a problemei kantiene: logica și matematica sunt cele două științe ale absolutului. Deci ele sunt singurele științe care pot conceptualiza și teoretiza mulțimi nenumărate de sub-mulțimi infinite. Conform interpretării metafizice, matematica conceptualizează infinitul cantitativ, iar logica conceptualizează infinitul calitativ(un infinit guvernat strict de regulile de construcție). Și tocmai pentru că ele conceptualizează infinitul, le este atât de ușor să înțeleagă finitul, să fie pentru celelalte științe organon, cum spunea Aristotel. Toate celelalte științe sunt captive în finitatea domeniului lor de definiție, sunt deci științe locale. Și deci fără logică și matematică ele rămân în lumea finitului ca simplă opinie(doxa cum spunea Platon). Dar a înțeles Kant, esența problemei, care nu putea fi rezolvată pentru că nu erau create logicile modale ale ierarhiei nivelurilor, domeniilor nivelare și sistemelor? Da a înțeles-o:
Fiecare domeniu al cunoașterii are atâta știință câtă (logică și) matematică are![6]

[5] Oancea M., Domenii și sisteme ale logicii modale, Ed. Printech, B., 2015, p-74.

BIBLIOGRAPHY

1. I. Kant, Critica rațiunii pure, Ed. IRI, B., 1998.
2. L. Blaga, Experimentul și spiritul matematic, Humanitas, B., 1998.
3. Mircea Oancea, Domenii și sisteme ale logicii modale, Ed. Printech, B., 2015.
4. Mircea Oancea, Axiomatizări gödeliene în domeniul K, Ed. Printech, B., 2018.

[6] L. Blaga, Experimentul și spiritul matematic, Humanitas, B., 1998, p-99.

ASPECTS CONCERNING THE COMPETITION OF BUSINESS OPERATORS IN THE CONTEMPORARY BUSINESS ENVIRONMENT

Roxana Ştefănescu
PhD, Spiru Haret University

Abstract: În lucrarea de faţă vor fi analizate aspecte particulare ale unui anumit tip de leadership şi anume leadership-ul de strategic, sau de nivel superior care vizează conducerea de ansamblua unei întregi organizaţii şi nu doar a unui grup restrâns de membrii ai organizaţiei sau chiar a unui departament. În analiza realizată s-a pornit de la următoarele premise:
-Leadership-ul este un fenomen de grup; nu există lideri fără subalterni. De aceea leadership-ul implică întotdeauna influenţa interpersonală şi persuasiunea.
- Leadership-ul este orientat spre atingerea de obiective şi joacă un rol activ în organizaţii. Liderii îşi folosesc influenţa pentru atingerea de obiective.
-Prezenţa liderilor presupune existenţa unei ierarhii în organizaţie. În unele cazuri această ierarhie este formală şi bine definită, liderul situîndu-se în vârful acesteia, iar în alte cazuri este informală şi flexibilă.

Keywords: leadership strategic, microleadership, lider inovator cu control puternic (ICP), lider tip gardian status quo (GSQ), inovatorul participativ (IP)

1. Diferenţele dintre microleadership şi leadershipul strategic sau de nivel superior

Multe procese similare au loc atât la nivelurile superioare ale organizaţiei cât şi la nivelul grupurilor mici. Totuşi leadershipul strategic are un grad ridicat de superioritate datorită faptului că liderul se axează pe întreaga organizaţie şi nu pe un grup mic sau un departament.

Leadershipul strategic se referă la capacitatea unui lider de a anticipa evenimente, de a menţine flexibiltatea şi de a avea o perspectivă de lungă durată în conducerea organizaţiei [13].

Liderii strategici sunt cei responsabili de stabilirea şi schimbarea culturii, strategiei, structurii, conducerii, tehnologiei organizaţiei şi de motivarea angajaţilor de a implementa deciziile. Rolul lor este de a formula viziunea şi strategia organizaţiei şi de a implementa această strategie; ei au un rol dual de formulare şi de implementare a strategiei.

O primă diferenţă dintre microleadership şi leadershipul strategic constă în identificarea liderului. În cazul microleadershipului persoana care conduce grupul, echipa sau departamentul este în mod clar liderul. În cazul leadershipului strategic problema nu mai este la fel de simplă. Liderul poate fi directorul general sau poate fi echipa managerială de ordin superior [14].

O a doua diferenţă dintre microleadership şi leadershipul strategic constă în impactul liderului. Câtă vreme majoritatea microliderilor vizează numai grupuri mici, echipe şi departamente, liderii strategici au jurisdicţie asupra întregii organizaţii care include multe grupuri mici şi departamente.

A treia diferenţă dintre microleadership şi leadershipul strategic se referă la aspectele asupra cărora se concentrează liderul. Microliderii se concentrează pe probleme interne ale organizaţiei respective, pe aspecte care vizează echipele sau departamentele lor. În general nu au nevoie de o vedere externă pentru a-şi îndeplini sarcinile. Prin comparaţie, managementul de

nivel superior trebuie să acorde atenţie atât problemelor interne cât şi celor externe orgnizaţiei. O funcţiune centrală a acestora vizează relaţiile cu acţionarii, cu agenţiile şi cu oficialii guvernamentali, cu clienţii.

O a patra diferenţă constă în criteriile de eficacitate a muncii liderilor. Astfel microliderii se concentrează pe productivitatea departamentului, calitatea produselor şi serviciilor şi moralul angajaţilor. Eficacitatea liderilor de nivel superior este dată de performanţa de ansamblu a organizaţiei, preţul acţiunilor, satisfacţia clienţilor.

Deşi liderii de nivel superior joacă un rol central în crearea şi menţinerea elementelor organizaţionale majore, totuşi influenţa lor este moderată de o serie de factori organizaţionali şi de mediu.

Dintre factorii de mediu extern care moderează influenţa liderilor de nivel superior enumerăm: incertitudinea mediului, tipul domeniului de activitate, evoluţia pieţei, constrângerile legale [8].

Factorii interni organizaţionali care pot restrânge influenţa liderilor de nivel superior sunt structura şi dimensiunea organizaţiei, cultura, stabilitatea, puterea echipei manageriale, gradul de stabilitate al organizaţiei.

2.Caracteristici ale liderilor de nivel superior

2.1. Trăsături personale

Multe din trăsăturile personale studiate ale liderilor au un impact asupra proceselor decizionale, chiar dacă acest impact nu este întotdeauna puternic. Cele cu un efect mai important sunt căutarea provocărilor şi nevoia de control.

Caracteristica de căutare a provocărilor este mai ales relevantă în modul în care liderul formulează strategia. O persoană care caută provocările este mai probabil să se angajeze în strategii riscante şi să caute soluţii noi şi originale. De exemplu un lider poate să se îndrepte spre realizarea unui produs cu grad mare de risc şi o strategie de producţie şi vânzare care să accepte un risc de eşec mare [15].

Liderii care au această trăsătură de căutare a provocărilor sunt apreciaţi în conjunctura actuală de criză din multe instituţii.

Cea de-a doua trăsătură, nevoia de control se referă la măsura în care liderul este dispus să renunţe la control. Gradul de nevoie de control se reflectă în măsura în care delegă şi în participarea subalternilor în procesul decizional, în formularea şi implementarea strategiei. Alţi indicatori sunt gradul de centralizare şi de formalizare precum şi gradul de toleranţă pentru diversitatea de opinii şi proceduri [12].

Liderul cu o nevoie mare de control este probabil că va crea o organizaţie care este centralizată, cu delegare redusă. Cultura organizaţională se va concentra pe uniformitate şi conformitate. Liderul cu nevoie scăzută de control descentralizează organizaţia şi delegă responsabilităţi de luare a deciziilor. Un astfel de lider încurajează o cultură deschisă şi adaptabilă, cu accent pe integrarea diverselor idei mai mult decât pe conformitatea cu o idee comună. Cultura va încuraja implicarea angajaţilor şi toleranţa pentru diversitatea de gândiri şi stiluri.

2.2. Tipuri de lideri strategici

Cele două trăsături importante descrise anterior, căutarea provocării şi nevoia de control influenţează procesul decizional al liderului şi stilul managerial. Aceste două trăsături se combină şi generează patru tipuri de leadership strategic. Fiecare tip reprezintă un caz extrem de stil de management strategic şi fiecare abordează forţele strategice într-o manieră corespunzătoare tendinţelor şi preferinţelor de bază ale liderului [6].

Primul tip strategic este cel de inovator cu control puternic (ICP). Acest tip de lider caută provocările şi îi place să menţină un control ridicat asupra funcţionării organizaţiei. Acest tip de lider caută oportunităţi în mediul extern al organizaţiei şi este dornic să folosească tehnologia avansată pentru atingerea obiectivelor. ICP caută strategii riscante şi inovative care implică intrarea pe noi pieţe sau în noi domenii de activitate.

În opoziţie cu nevoia de inovare când este vorba de factori externi ICP tinde să fie conservator în managementul organizaţiei. Liderul ICP are un grad ridicat de control care duce la crearea unei culturi puternic controlate în care aderarea la obiective şi proceduri comune este încurajată şi recompensată.

Luarea deciziilor este centralizată, iar liderul deleg foarte puţine sau deloc din deciziile majore.

Organizaţia ideală pentru un ICP este una inovativă şi centralizată. Între angajaţi există o legătură puternică.

Spre deosebire de ICP este tipul gardian status quo (GSQ) care nu caută provocări, şi care doreşte să menţină un control strâns. Acest tip de lider are nevoie de control asupra funcţionării organizaţiei şi este împotriva riscului. GSQ percepe mediul extern ca ameninţător şi tinde să protejeze organizaţia de impactul acestuia. Ei nu caută strategii noi şi inovative, ci mai curând preferă strategii verificate deja.

Organizaţiile conduse de GSQ nu sunt lideri ai ramurilor prin dezvoltarea de noi produse şi inovare. Totuşi ele se disting prin eficienţă şi costuri reduse.

Organizaţia ideală pentru un lider GSQ este conservatoare, cu o cultură bine definită în care se aşteaptă ca angajaţii şi managerii să se conformeze practicilor şi procedurilor existente. Luarea deciziilor este centralizată, iar liderul GSQ este perfect informat şi implicat în majoritatea deciziilor.

Cel de-al treilea tip, inovatorul participativ (IP) este diametral opus lui GSQ. În timp ce GSQ are o nevoie crescută de control şi adoptă strategiile cu risc scăzut, IP caută provocarea şi inovarea în ceea ce priveşte mediul extern, şi crează o cultură deschisă, participativă în interiorul organizaţiei. IP vede mediul extern ca oferind multiple oportunităţi, şi este deschis la influenţele externe care pot aduce schimbări în toate domeniile, inclusiv tehnologice. Similar cu ICP acest tip de lider este probabil să opteze pentru strategii cu nivel ridicat de risc. Organizaţiile conduse de IP sunt cunoscute ca novatoare în ceea ce priveşte tehnologia, managementul şi creativitatea.

Organizaţia ideală pentru un lider IP este deschisă şi descentralizată, cu multe dintre decizii luate la cel mai de jos nivel posibil, deoarece nevoia scăzută de control a liderului permite delegarea multora dintre decizii.

Cultura organizaţională este caracterizată de multă toleranţă pentru diversitatea de gîndire şi practică. Angajaţii sunt încurajaţi să-şi creeze propriile proceduri şi li se acordă multă autonomie la implementarea deciziilor.

Cheia leadershipului IP este să permită angajaţilor şi managerilor să vină cu idei care să conducă la produse, servicii şi procese inovatoare.

Ultimul tip de lider strategic, managerul de proces (MP) preferă strategii conservatoare care se rezumă la ceeace este încercat şi testat. El are elementele interne ale liderului IP şi

elemenele externe ale liderului GSQ. Nu îi plac inovaţiile riscante. Totuşi nevoia scăzută de control, este de natură să încurajeze diversitatea şi deschiderea în cadrul organizaţiei. Angajaţilor nu li se cere să adere la obiective şi cultură comune. Ei au autonomie, iar operaţiunile de zi cu zi nu sunt standardizate, condiţia de bază pentru procesul decizional este să nu creeze risc pentru organizaţie.

Concluzii

Liderii din eşalonul superior se concentrează asupra evenimentelor externe cât şi pe mediul intern, şi în acest proces ei trebuie să conducă împreună cu o echipă de alţi conducători.

O abordare integrată a leadershipului de nivel superior consideră liderul ca fiind cel ce formulează şi implementează strategia. Aşadar, în completarea considerării necesităţii potrivirii liderului cu strategia existentă şi alte elemente organizaţionale, abordarea integrată consideră de asemenea rolul caracteristicilor individuasle şi stilului în selectarea diferitelor elemente organizaţionale şi implementarea deciziilor. Acest concept ce vizează potrivirea, îi consideră pe managerii generali în primul rând ca implementatori ai unei strategii existente, dar este de asemenea folositor în selectarea unui lider care să implementeze un nou curs de acţiune.

Două teme majore rezultă din diferite cercetări privind caracteristicile managerilor superiori. Prima temă se referă la măsura în care liderul caută provocarea şi preferinţa pentru risc şi inovare. Cea de-a doua se referă la nevoia de control a liderului asupra organizaţiei. Combinaţia acestor două teme duce la identificarea a patru tipuri de lideri strategici: lider inovator cu control puternic (ICP), lider tip gardian status quo (GSQ), inovatorul participativ (IP) şi managerul de proces (MP). Aceste patru tipuri exprimă diferitele preferinţe pentru direcţionarea şi managementul organizaţiei. Ei îşi exercită influenţa prin decizii directe, alocarea de resurse şi recompense şi stabilirea de norme şi modelarea comportamentelor dorite. Prin aceste procese, liderii strategici obţin putere şi influenţă considerabile.

Pe ansamblu, domeniul leadershipului strategic oferă o perspectivă diferită şi nouă studiului leadershipului. Liderii strategici trebuie să răspundă mai multor provocări decât microliderii. Studiul liderilor strategici este de asemenea un domeniu fertil pentru studii ce leagă factorii micro de cei macro.

BIBLIOGRAPHY

1. Adeyemi – Bello, T. „ The impact of leaders' characteristics on the performance of organizational members: An exploratory study". Work study 52, no.6, 2003
2. Allen, N.J. si Hecht T.D., The "romance of teams": Toward and understanding of its psychological underpinnings and implications. Journal of Occupationasl Organisational Psychology 77, 2004
3. Allen, T.H., "Situational management roles: A conceptual model". Disertation Abstracts International no.42, 21, 1981
4. Anderson D., Anderson M., „Coaching that counts", editura Elsevier Butterworth Heinemann, 2005
5. Cordan A., „Coaching şi leadership în procesele de tranziţie", Editura Codecs, 2006
6. Hughes R., Ginnett R., „Leadership", editura McGraw Hill, 2006
7. Kets de Vries., Manfred F., „Leadership.Măiestria de a conduce",editura Codecs, 2003
8. Nahavandi A. „The art and science of leadership", Editura Prentice Hall, 2006

9. Năstase M, „Lideri, leadership şi organizaţia bazată pe cunoştinţe", editura ASE 2007
10. Năstase M . „Managementul aplicativ al organizaţiei – jocuri şi aplicaţii manageriale, studii de caz" editura ASE, 2005
11. Owen H.,Hodgson V., „Manual de leadership", editura Codecs, 2006
12. Ştefănescu R., „Power and its key role in leadership" revista Metalurgia International ISSN 1582-2214, 2010, special issue no.4
13. Stefanescu R, „Elemente conceptuale privind leadershipul„ revista Calitatea. Acces la succes, ISSN 1582-2559, 2012
14. Ştefănescu R., „Change oriented leadership", Revista de Management general, An 2008, ISSN 1841 -818 x
15. Yukl G., „Leadership in organisations", editura Prentice Hall, 2006

DEVELOPING THE STRATEGY OF START-UP ORGANIZATIONS IN THE CONDITIONS OF THE CURRENT COMPETITION

Elena Doval
Prof., PhD, Spiru Haret University, Braşov

Abstract: The penetration in a market and overcoming the strengths of competitors operating in a particular industry is one of the main tasks for entrepreneurs. The current conditions of the European market call for consideration of all external factors that can influence the future of a new business, but especially the issues related to IT implementation, innovation and the workforce.
In this context, the paper focuses on the analysis of the main concepts regarding the strategy of the organization, and highlighting the main features of the small business strategy initiated by entrepreneurs, on the succinct presentation of the issues facing the start-ups in the elaboration of a strategy and finally we propose several directions of action to bring success to the business.
The methodology used is based on research of bibliographic references and personal observations resulting from the analysis of business plans of entrepreneurs.

Keywords: start-up organization, entrepreneur, management, competition, strategy

1. Introduction

The entrepreneurship is considered to be the engine of economic growth, the one that takes risks and responsibilities. Entrepreneurship in simple terms means launching and managing a small business (Mariotti & Glackin, 2010). Another definition for entrepreneurship is "A mindset or way of thinking that is opportunity focused, innovative and growth-oriented" (Allen, 2006).

The entrepreneur is a person able to overcome the obstacles to put into practice an innovative idea in the new products and services sector.

Not all initiatives to set up a new business (firms) fall within the concept of entrepreneurship. Real entrepreneurs are those who create something different from what has been done before, are those who change or transform values and transfer resources to a high productivity area. Change and innovation are the defining elements of entrepreneurship. In a new business the entrepreneur puts his mark on the organization by looking at both his formal and informal organizational culture.

An entrepreneur setting up a business needs courage, capital (money), space (headquarters), equipment (acquiring), knowledge (learning), experience (accumulates), research (market), and consultants (could be friends) and includes business strategy design for the future.

However, the entrepreneur has certain advantages that he or she does not get as a company employee. These may include: implementing a dream or passion, change, independence, program flexibility, learning many new things, gaining experience, increasing self-esteem. But entrepreneurship is not an easy thing. An entrepreneur faces a series of difficulties and one of these is the development of an initial business plan and includes the definition of a strategy for the future. Dellinger (2006, p.25) has reminded the 2 entrepreneurship paradoxes:

- "If you are so smart, why aren't you rich?" meaning that the intelligence does not always lead to success in business;
- "You wouldn't want to belong to any club that would have you as a member", meaning that if you could get in, then anyone could.

The paper focuses on highlighting some difficult issues in starting a business and illustrating the most important lines of action in start-up business. The methodology used is based on research of bibliographic references and personal observations resulting from the analysis of business plans of entrepreneurs.

2. Strategy and the entrepreneurs

The strategy is defined as "the patterns of decisions that shape the venture's internal resource configuration and deployment and guide alignment with the environment" (Dellinger, 2008, p.112). This definition implies strategy formulation (vision, mission, objectives, planning and analyse) and then putting all of these in practice (implementation). The strategy design is based on assumptions and forecasting. The entrepreneur has to answer the questions: Who are the clients? What the clients want from the business? How to make that the business clients will get value for money?

A good strategy has three goals: strategic resources, capabilities and sustainable competitive advantage. Dellinger (2008, p. 35-36) says that resources can be property based or knowledge based. A capability is a socially complex routine that determines the efficiency of the physical transformation of inputs to outputs. Capabilities are ordinarily not traded in factor markets. They are therefore built internally and can be hard to copy. Organizations in general have three types of capabilities: basic functional capabilities, such as marketing, finance, operations, and research and development; dynamic improvement capabilities that enable the organization to change and be responsive and flexible— the learning and innovation capability and entrepreneurial capabilities are those that use the firm's resources and develop new ones strategically. The sustainable competitive advantage occurs when the firm is able to create and capture value, and protect it against erosion from competition.

The strategy formation may respond to the following questions integrated into the strategy diamond (Hambrick and Fredrickson, 2001):

- Where will we be active? (What arenas: geographic aria, market segmentation, products/services categories, core technology, value chain emphasizes);
- How will we get there? (What vehicles: internal development, franchising, acquisition, joint-venture etc.)
- How will we win? (What differentiators: price, style, reliability, customization, image);
- What will be our speed and sequence of moves? (What staging: sequence, speed);
- How will we obtain our returns (make money)? (Economic logic: Lowest costs via scale advantages? Lowest costs via scope and replication advantages? Premium prices due to unmatchable services? Premium prices due to proprietary product features?).

Because a new business is not known and customers do not trust buying from such a company, the new business should focus on promoting and attracting customers. Because a new business is not known and customers do not trust buying from such a company, the new business should focus on promoting and attracting customers. This requires a marketing strategy, a low but effective budget, and budgeting ways, such as: flyers and brochures spread in familiar places and online advertising (Facebook, Website page, etc.)

3. Start-up strategy design aspects

Designing a strategy for a start-up business is a process that has several steps to be followed.

While entrepreneurs want to earn profits from the money, time, and energy they invest in their firms, they typically also want to make a difference—to individuals who buy their product or service and to the local community in which they operate. To do this though, entrepreneurs need to follow a process to fulfil their dreams and to be successful (Barringer & Ireland, 2019, p.15). To be successful, entrepreneurs must follow a specific set of activities including four interrelated steps: (1) deciding to become an entrepreneur, (2) developing successful business ideas, (3) moving from an idea to an entrepreneurial firm, and (4) managing and growing the entrepreneurial firm.

But, the steps mentioned above are really general. In the deep, having in view several experiences of new starters, the following seven steps could be considered:

- Identify the attributes of strategic resources (physical, human, financial and intangible resources);
- Macroeconomic and industry analyses. It could be used some well-known models such as STEEP (social, technical, economic, environmental and political factors) analyses, The Porter's 5 forces etc.;
- Business environment scanning and analysing;
- Stakeholders identification and prioritization;
- Market and competitors' analyses;
- Select and develop the management and marketing strategy;
- Write a business plan, including the resources (financial, technical, human and intellectual ones), a financial plan forecasting and describe how the strategy will be implemented;
- Feedback and strategy evaluation.

The business plan is an essential and unavoidable part of the business cycle and it includes advice on researching competitors, the ways to present the management skills and experience and how to effectively communicate the strategic vision (Finch, 2010; Fitzgerald, 2010; Becker et al., 2016; Gans et al, 2018). However, the management analysis should include the opportunities for improvement and the need for change in the environmental management system, including the environment policy and the environmental objectives and targets (Negulescu, 2016).

4. Directions for bringing success

In our days four out of five small businesses continue to fail in the US. That's why many authors are advising entrepreneurs with some of the typical problems all entrepreneurs face in starting up their businesses. Advices cover several key arias, from finding new sources of revenue to securing the commitment of their people and the loyalty of their customers (Blanchard et al., 2008).

The main directions for a start-up to gain success could be: critical thinking, competition analyses, market identification, relationship with the employees, communication with all stakeholders, risks assuming, ethical behaviour and social responsibilities (fig. 1).

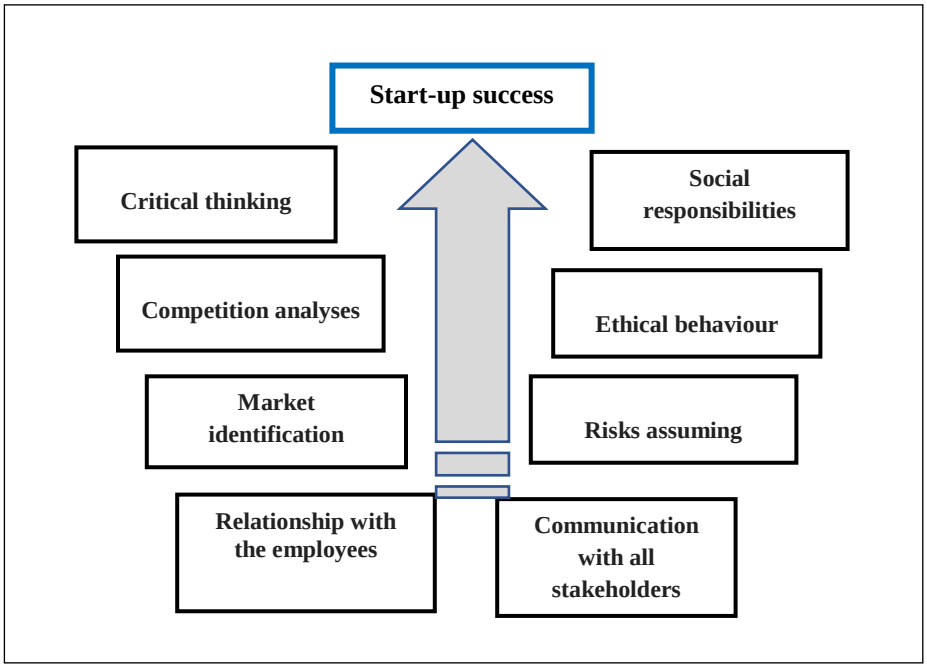

Fig. 1 Directions for the start-up's success

Critical thinking

Designing a strategy for the future firm the entrepreneur needs to have a critical thinking and a "helicopter view" when analysing the industry history and trends, the firm's environment and the future market where the firm will act.

Competition analyses

Also, he or she needs to do a thorough analysis of the competitors, to define their market share, to observe their strengths and weaknesses and to balance all these with the new firm resources and capabilities.

Market identification

Considering the market share the new business wants to address, it is important to define the customers (beneficiaries, consumers or dealers) and to previous search for their needs and desire to make a partnership with the new firm. If there are no clients, there is no business. If what the company creates does not sell or cash, then everything becomes just a hobby.

Relationship with the employees

Another aspect that will bring success to the business is the behavior of the entrepreneur with future employees. The relationship must be partnership and be empowered to make decisions at a certain level. Employees are and must feel important in the new business.

Communication with all stakeholders

The communication with the stakeholders brings understanding and help building the influence and recognition. The entrepreneurs usually need finance to invest in the physical assets, need suppliers' delays for payments, and also have a good impact on the relations with the customers and community's pressure groups. The dialogue helps the entrepreneurs to get feedback for improvements and to discuss the critics.

Assuming risks

When the entrepreneur starts a new business he or she needs to assume several risks that might appear. The main risks could come from the internal or external environment.

Internal risks:

- Supply and sales risks (contracts that could not be met by suppliers, narrowing of the market, etc.);
- Technological risks (the impossibility of acquiring modern technology due to problems mainly related to the financing of investments);
- Human factor risks (incompetence, lack of social skills, lack of experience, etc.);
- Informational risks (the impossibility of keeping up with the new market trends).

External risks are manifested in the environment in which the firm operates:

- Political risks relate to changes that can radically change the economic environment in which the company exports its products in the majority (country risk);
- Financial risks affect the company's results following changes occurring under market conditions. These risks are outside the scope of the firm's control. Hence the necessity of identifying and measuring the conjunctural risks and, first of all, the risk of price and currency risk;
- Contractual risks refer to the partner's failure to fulfil the obligations it has assumed under contracts.

Most methods for assessing environment risk are based on scoring and on the comparison with the average of the variables considered. Depending on the analysis directions, each method has applicability in a certain geographical area or country (Negulescu, 2015, p.194). The organization's management has to lead the entire process of the strategy design having in view the organization's vision and the stakeholders' strategic objectives in the context of the global risks and uncertainty (Negulescu, 2016 b).

Ethical behaviour

In a business setting, being ethical means applying principles of honesty and fairness to relationships with co-workers and customers (Hill, 2018). Ethics will bring customers' loyalty, it helps to retain good employees, it helps to avoid legal problems and creates a positive working environment.

Social responsibilities

If the start-up firm would initiate from the beginning a social responsibility strategy the benefits that are coming out have multiple dimensions. Some of these could be: risks reduction, sales increase, ability to attract and retain employees and increases reputation. It also helps fostering innovation and differentiation and drives competitiveness and using production methods that cut waste and incentivize reuse results in lower production costs (Tavares, 2018).

As the competition in our days is increasing due to the global environment rapid changes, such as the ITC, new materials, new technologies in production and new procedures in services and global companies influence, the eight directions of action proposed for the new entrants in the business could be useful.

5. Conclusions

Entrepreneurship is not an abstract concept. There is growing demand and interest in placing "entrepreneurship" (the creation of new businesses) as a key element in the process of developing and revitalizing less developed areas in Europe.

The start-up business is, in most cases, a new product that, in the absence of contracting and purchasing by the consumer, involves a number of risks for both parties involved (seller and

customer). It has a starting point and is based on the client's needs and requests and is related to the specific needs expressed by the client, which makes it very difficult to reproduce.

The entrepreneurs exercise their interests and functions in the economic system, considering the contractual, competitive, collaborative and trustworthy relationships established with the partners.

The entrepreneur cannot design a strategy, cannot decide if he or she do not know the company's economic and social environment or, of course, the business environment. He or she needs to consider some soft aspects of the business, such as skills, behaviour, knowledge, ethics and risks.

The main directions for a start-up to gain success could be: critical thinking, competition analyses, market identification, relationship with the employees, communication with all stakeholders, risks assuming, ethical behaviour and social responsibilities. However, an entrepreneur should not avoid any opportunity that arises to get success with his or her business.

BIBLIOGRAPHY

- Allen, K. (2006) *Launching New Ventures*, Houghton Mifflin, Boston.
- Barringer, B. R. & Ireland, R.D. (2019) *Entrepreneurship. Successfully launching new venture*, 6th ed., Pearson, New York.
- Becker, J.U., Clement, M. & Noth, M. (2016) Start-ups, incumbents, and the effects of takeover competition, *Journal of Business Research*, Volume 69, Issue 12, December 2016, p. 5925-5933.
- Blanchard, K., Hutson, D. & Willis, E. (2008) *The one-minute entrepreneur: the secret to creating and sustaining a successful business.* 1st edition, Currency Doubleday, New York.
- Dollinger, M. J. (2008) *Entrepreneurship: strategies and resources.* 4th edition, Marsh Publications LLC., Lombard, IL, USA.
- Finch, B. (2010) *How to write a business plan.* 3rd edition, Kogan Page, London, Philadelphia.
- Fitzgerald, K. (2010) *Crafting a business: making money doing what you love,* Hearst Books, New York.
- Gans, J. (2018) Choosing a strategy for your start-up, *Harvard Business Review*, online.
- Hambrick, D. & J. Fredrickson, J. (2001) Are You Sure You Have a Strategy? *Academy of Management Executive*, Nov 2001; 15, 4, p.48-59.
- Hill, B. (2018) The Advantages of Ethical Behaviour in Business, *Chron*, online article, https://smallbusiness.chron.com/advantages-ethical-behavior-business-21067.html.
- Mariotti, S. & Glackin, C. (2010) Entrepreneurship: starting and operating small business, Pearson Prentice Hall.
- Negulescu, O. (2015) *Modelling management decisions in the green industry investment strategy*, PhD Thesis, Transilvania University of Brasov Library, p.11; 28; 194.
- Negulescu, O. (2016a) Approaches on the green industry management strategy in the context of sustainability, *Review of General Management*, Volume 23, Issue 1, p. 104-115.
- Negulescu, O. (2016b) *Using scenarios in management strategy design in the context of the global risks*, in Boldea, I. (editor) "Globalization and Intercultural dialog.

Multidisciplinary Perspective", Ed. Arhipelag XXI Press, ISBN 978-606-93691-3-5, p.435-443.

- Tavares, R. (2018) 10 reasons start-ups should be socially responsible from birth, *GreenBiz*, online article, https://www.greenbiz.com/article/10-reasons-startups-should-be-socially-responsible-birth.

EFFICIENT MANAGEMENT OF TAX PAYMENT IN CASH BY LEGAL ENTITIES IN ROMANIA

Silviu Ilie Săplăcan, Leonard Sergiu Bălan, Ramona Lile , Lavinia Denisia Cuc
Assist., PhD, Assoc. Prof., PhD, Prof., PhD, Lecturer, PhD

Abstract: This article aims to highlight the impact of a tax settlement of urgency, for the taxpayers within the desks revenues of the Romanian State Treasury.
Being a hard topic to address, it is natural to consider a few aspects that may influence the existence and occurrence of such a fee, a direct approach it is hard to be imposed. We present the results of a questionnaire addressed to the persons present at the desks and cash desks revenue for legal persons from the Arad Treasury, about the need of such a charge. Also we will try modeling the results by changing certain variables processed.

Keywords: management, efficiency, tax, duties, cash, legal persons

Introduction

The public sector must keep up with every moment of refurbishment as the transition to a market economy determines profound changes in all areas of social life. Public management is the practical and theoretical support for implementing new technological trends in public institutions. Professionalism and training for a higher standard of public servants is necessary for restructuring and alignment with international technological standards in the public sector [1].

The transition to the market economy has brought many economic, social and political changes in Romania, affecting not only private sector companies but also public institutions as well as local and central public administrations. Public administrations have shown some organic and structural resistance to this change. Only later, public administrations understood the market and the behavior of citizens, but still not entirely. Obviously, the changes made by these institutions have mainly affected technical and legislative issues, their organization and functioning, so that all processes can be aligned with the related European norms [2]. The extent to which public authorities operate on the principle of institutional modernism and the efficiency of the process is not sufficient, since they do not develop a correct relationship with their citizens and their demands, representing another issue that needs to be addressed appropriately.

An important issue, even a challenge, for Romanian public administration is the promotion of a marketing orientation. All departments and institutions of central or local public administration must pursue the full satisfaction of the citizen's needs [3]. However, they are not really oriented towards achieving this goal or concentrating efforts and concerns on the citizen-client. In general, citizens are asking for/or expecting public administrations to find new solutions to increase the efficiency of citizen's services and to improve processes in public administrations, such as reorganizing the work space and services, easier access to services, the possibility of payments online and receiving advice from the staff of these institutions, etc., and in our case the implementation of an emergency fee.

In general, public services are activities that serve the general / public interest, being provided by local authorities or central public administrations. Public services can be regarded as special activities that need to be regulated by local or central empowered authorities. Public service

management is carried out in accordance with current legislation and directives of central or local authorities. It is an activity that serves the general interest of the community for which it is performed. Institutionally, the public service is registered as a private or public legal entity through which an activity of general interest is carried out [4, 5].

Under the traditional bureaucratic system, the public authority directs public activities to the needs of citizens. End-users of public services have experienced many transition periods so they have benefited from the services of public institutions and failures of it without any choice. Things have changed over time, and public service users have taken on the role of "interlocutor" in dealing with public institutions. Therefore, a new type of user has emerged, the consumer who asks questions, asks for explanations and criticizes public institutions when he thinks the decisions taken were not the most advantageous for the general public. Although not all public services generate a direct profit for public administrations, citizens who benefit from these services must be considered as customers because they are contributors to the state budget from which various funding comes.

An important objective of public administrations is to find ways to improve relations with citizens. This implies increasing the quality of public services and increasing the capacity of the local community to identify the needs of the community and make decisions to meet them. Therefore, the use of modern information and communication technology allows public administrations to change the quality of services provided to citizens. For example, this includes the benefits offered by various software applications, but the Romanian citizen still uses the classical method for payments.

The quality of the services provided can generally be defined as a difference between consumer perceptions of the performance of the institution and its expectations. Applying the quality concept for local or central public administration includes service compliance, citizen's requirements, or creating significant benefits, that is, an added value of the service. Thus, the quality of public service is the result of the comparison between what a citizen expects from the public institution and what is actually done. Quality is satisfactory when performance is in line with citizen's expectations. This will make him convey his gratitude and show a favorable attitude towards the public institution and his services [6].

An important objective of many public administrative officials is to change the expectations of citizens so that they can do so, which can be in line with the public service offer. Improving the quality of public services should be an important objective of the state, and decisions made in this regard should address different aspects such as changing the mentality of people working in public administration as decision-makers or officials so as to approach the citizen as a client in accordance with the model set up by private companies; continuous training of civil servants and rationalization of operational logistics; the supply of modern IT technologies that should ensure the smooth development of the processes, the appropriate transfer of information and streamlining of supply; providing the public service with the highest degree of fairness, in accordance with deontological and ethical norms[7, 8].

Methodology and Data

The main objective of the research was to highlight the level of citizen satisfaction about cashing services provided by local administration – Treasury of Arad County. This was done by measuring the time spend by each taxpayer to pay local taxes, the different ways they pay and to find out their opinion on an emergency tax for opening a new counter and cash desk for reducing the time spend at the treasury. To achieve this goal we conducted a study using the face to face questionnaire survey. The survey was conducted using the responses collected from 100 citizens-taxpayers and representatives of legal entities and public institutions that were waiting in queue during working hours at the Treasury of Arad County.

Table no. 1. Importance of time in the life of respondents (by gender)

Time * Gender Crosstabulation					
			gender		Total
			M	F	
time	1,00	Count	1	0	1
		% within gender	3,1%	0,0%	1,0%
	2,00	Count	0	1	1
		% within gender	0,0%	1,5%	1,0%
	3,00	Count	2	2	4
		% within gender	6,2%	2,9%	4,0%
	4,00	Count	29	65	94
		% within gender	90,6%	95,6%	94,0%
Total		Count	32	68	100
		% within gender	100,0%	100,0%	100,0%

The rows represent the importance of time: 1 not important; 2 less important; 3 important and 4 very important.

Table no. 2. Importance of time in the life of respondents (by age)

time * A029 * A30-49 * A49-99 Crosstabulation						
			A029	A3049	A4999	
			1,00	1,00	1,00	Total
time	1,00	Count	1	0	0	1
		% within time	1,0%	0,0%	0,0%	1,0%
	2,00	Count	1	0	0	1
		% within time	1,0%	0,0%	0,0%	1,0%
	3,00	Count	0	4	0	4
		% within time	0,0%	4,0%	0,0%	4,0%
	4,00	Count	15	42	37	94
		% within time	15,0%	42,0%	37,0%	94,0%
Total		Count	17	46	37	100

	% within time	17,0%	46,0%	37,0%	100,0%

The rows represent the importance of time: 1 not important; 2 – less important; 3 – important; 4 – very important. The columns represent the age; first column – respondents up to 29 years, second column 30-49 years old and third column more than 49 years old.

Table no. 3. Satisfaction of respondents regarding the services offered by the cash desk of Arad County Treasury.

Satisfaction * Respondents Crosstabulation

			respondents	Total
			1,00	
satisfaction	1,00	Count	54	54
		% within respondents	54,0%	54,0%
	2,00	Count	30	30
		% within respondents	30,0%	30,0%
	3,00	Count	12	12
		% within respondents	12,0%	12,0%
	4,00	Count	4	4
		% within respondents	4,0%	4,0%
Total		Count	100	100
		% within respondents	100,0%	100,0%

The rows represent: 1 - not at all satisfied; 2 - less satisfied; 3 – satisfied; 4 - very satisfied.

Table no. 4. Preference of respondents as legal representatives about their preferred method of payment

prefpay * respondents Crosstabulation

			respondents	Total
			1,00	
prefpay	1,00	Count	70	70
		% within respondents	70,0%	70,0%
	2,00	Count	15	15
		% within respondents	15,0%	15,0%
	3,00	Count	15	15
		% within respondents	15,0%	15,0%
Total		Count	100	100
		% within respondents	100,0%	100,0%

The rows represent: 1 – cash; 2 – payment order; 3 – online (card or internet banking)

Table no. 5. Preference of respondents regarding the emergency tax proposed for prioritizing tax payers at the counter and cash desk

Respondents * Taxa 5-20 lei * Taxa 20-50 lei * Nu taxa Crosstabulation

		Taxa 5-20 lei	Taxa 20-50 lei	Nu taxa	
		1,00	1,00		Total
respondents	Count	58	25	17	100
	% within respondents	58,0%	25,0%	17,0%	100,0%
Total	Count	58	25	17	100
	% within respondents	58,0%	25,0%	17,0%	100,0%

Research results

From the above we can say that time is very important to legal entities and public institution representatives, 90, 6% of male respondents are saying this. More than 95, 6% of women are saying the same thing. Also from those under 29 years which represent 17% of the questioned, 15% gave an affirmative answer regarding the very important value of time in their lives. 42% of those questioned with ages between 30-49 years old said time is very important and from those above 49, only 37% gave the same response, thus we can say that for 94% of the citizens questioned time is very important.

In terms of respondent's satisfaction on the quality of services provided by the Arad Treasury, 54% revealed that they are not at all satisfied, 30% are somewhat satisfied, 12% are satisfied and only 4% are very satisfied with the performance of these services. Queues at counters and then at cashiers is very long, technical equipment at the Treasury being surpassed both morally, functionally and technically, and collection methods are long outdated.

From the answers given by respondents regarding the preferred method of payment resulted that 70% pay cash, 15% use payment orders and 15% use online instruments, such as cards or internet banking.

Reaching the question of opening a new counter and cash desk by paying an emergency tax to reduce the time spent on queues, 58% of respondents would agree to pay a fee between 5-20 lei and 25% would agree to pay between 20-50 lei.

In Arad County, a number of 7951 companies operate according to [9]. Adding the number of public institutions, we have around 8500 tax payers that have to pay their taxes towards the state at the Treasury of Arad County. From those questioned, 58% agreed to pay a tax between 5-20 lei. Considering that 70% pay their taxes with cash, we estimate that at a tax of 10 lei and reducing the number of taxpayers who pay cash to half meaning 35%, reported to the total number of taxpayers from Arad County of 8500, results that during a month at least 3000 taxpayers would pay a tax of 10 lei at least once, which would result in a minimum 30.000 lei being collected by the state. With that money we could pay new public servants for the new counter and cash desk. Considering that the employment of 4 new public servants would produce a total maximum expenditure on wages of 15.000 lei per month and technical equipment, the rest of counter and cash desk costs would be of a maximum of 5.000 lei. This would satisfy both, taxpayers and the state, which would get an additional 10.000 lei to the budget and creating new jobs.

Conclusions

In conclusion we can say that the implementation of an emergency tax is a major concern for the majority of taxpayers and implementing it would change the satisfaction and the perception of taxpayers regarding the quality of public services in a better way.

Public institutions can benefit from the application of a management approach and quality mentality when defining their mission, solving problems and getting results, with the help from clients and carefully observing and measuring their suggestions and proposals. Also by implementing an emergency tax, taxpayers will be satisfied and the state budgets will see an increase in funds.

Administration can be changed from a traditional institution to a modern institution by establishing a close contact with the public and supplying of quality services in exchange for an additional fee which is not mandatory, being at the latitude of the taxpayer if he pays it or not, based on his needs.

The objective of implementing it is to develop a strong and close bond between its citizens and administrative institution. This relationship can be influenced by different strategic orientations:

- Paying full attention to citizens in order to achieve a greater satisfaction by offering higher quality services;

- Personalization of public services in accordance with the individual needs of the clients and reducing the time necessary to carry out these public services;

- Increased transparency in the relationship with clients, so they can appreciate firsthand the added value and quality of public services;

- Extending partnerships with citizens-clients, and the collaboration with the civil society;

The level of satisfaction of citizens varies by age and the preferred method of payment, which implies constantly applying different strategies by the local administration. We also believe it is necessary and appropriate for the government to achieve a better adaptation targeted to citizens to meet their needs and desires. Therefore, a good starting point might be the adaptation of models of private banking environments and checking awareness of citizens more frequently.

At the same time we look forward to future researches in this area which should underline better on how taxpayers can express their desire on modelling public services, adapting to new market conditions, and the state to invest and improve the public services they offer for the community.

BIBLIOGRAPHY

1. Florin Dobre, *Fiscal changes - 2018*, CECCAR Bucharest;

2. Law no. 227/2015 regarding Fiscal Code, published in the Official Journal of Romania no. 688 from 10 September 2015;

3. Government Emergency Ordinance no.79/2017 for amending and completing the law no. 227/2015 regarding Fiscal Code, published in the Official Journal of Romania 885 from 10 November 2017;
4. www.insse.ro
5. www.bnr.ro
6. E. Burduș, G. Căprărescu, A. Androniceanu, Management of organizational change – third edition (Managementul schimbării organizaționale – Ediția a treia), Editura Economică, București (2008)
7. L. Matei, Public management (Management public), Editura Economică, Bucureşti (2001)
8. Law no. 227/2015 regarding the Fiscal Code - with subsequent amendments and completions - Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal – cu modificările și completările ulterioare
9. www.listafirme.ro

THE FIELD OF PRACTICE OF THE LAW NO.151/2015 CONCERNING THE INSOLVENCY OF THE INDIVIDUAL

Viorel Găină and Alexandru-Mihnea Găină
Prof., PhD, Lecturer, PhD – University of Craiova

Abstract:The existence of an insolvency proceeding with respect to the insolvency of the simple individuals or consumers is a requirement for any state organization. The procedure provided by the Law no.151/2015 applies to the individual debtor whose obligations don't result from the development of an enterprise.
The application of the insolvency procedure of an individual is made if the debtor fulfills certain conditions: has the usual domicile or residence in Romania for at least 6 months prior to the submission of the application; is in a state of insolvency and there is no reasonable likelihood of returning to normal within 12 months; the total amount of its outstanding obligations is at least equal to the limit of 15 minimum wages per economy.
The debtor who has been subject to such a procedure during the last 5 years previous to the filling of the new application is no longer a beneficiary of an insolvency based procedure on a debt drawback project or of an insolvency project through an asset liquidation or by a simplified procedure.
The procedures provided by the Law no.151/2015 are not applicable to the debtor who is in one of the following situations: such a procedure was closed for reasons attributable to the debtor less than 5 years prior to the filling of a new application; he has been definitively convicted of committing tax evasion or forgery or against; he has been fired for imputable reasons over the past two years; he has not taken reasonable care to find a job or has refused such a place or other income-generating activity; he has accumulated voluptuous expenses knowing he is in insolvency; he has determined or facilitated the reaching of insolvency with intent or serious fault; is opened at the time when the application is filled another insolvency proceedings.

Keywords:law, insolvency proceedings, Law no. 151/2015

I. GENEZA, EVOLUȚIA ȘI TENDINȚA ACTUALĂ ÎN MATERIA INSOLVENȚEI PERSOANEI FIZICE ȘI DE CE A FOST NECESARĂ O ASEMENEA REGLEMENTARE ÎN ROMÂNIA

1. Geneza și evoluția

Primele reglementări[1] de drept românesc în materie de faliment se găsesc în Codul Caragea din Muntenia (1818) și în Codul Calimach din Moldova (1817). Ele au fost elaborate sub influența Codului civil francez (1804) și a Codului civil austriac (1811).

Starea de faliment a debitorului era apreciată în Codul Caragea ca o stare de „mofluzenie" pentru care datornicul putea să obțină milostivirea creditorilor (adică să fie scuzat) sau să fie considerat ca falit fraudulos (adică mofluz prefăcut) pentru care trebuia să facă o cesiune de bunuri în favoarea creditorilor, prin care să fie liberat de datorii.

[1] R. Bufan, A. Deli-Diaconescu, F. Moțiu, coord. și colaboratorii, Tratat practic de insolvență, Ed. Hamangiu, București, 2014, p.29.

În Codul Calimach falimentul sau „rânduiala concursului creditorilor" era regula prevăzută de lege privind procedura care trebuia urmată prin chemarea tuturor creditorilor pentru clarificarea și dovedirea pretențiilor lor, pentru împărțirea averii debitorului. Procedura de faliment era deschisă printr-o sentință dată de judecătorie, având ca efect transferul activului debitorului către masa credală.

Prima lege românească asupra falimentului a fost Condica pentru Comerciu apărută în Muntenia în anul 1840 și aplicată și în Moldova din anul 1864 și până în anul 1887 când a fost adoptat Codul Comercial român (în prezent abrogat), care a conturat instituția falimentului comerciantului persoană fizică sau juridică.

Comerciantul care a încetat plățile pentru datoriile sale comerciale este în satre de faliment și trebuia supus acestei proceduri (art. 695 din Codul comercial). Au urmat în această materie și alte reglementări, precum Legea nr.64/1995 privind procedura reorganizării și lichidării judiciare, Legea nr.85/2006 privind procedura insolvenței și Legea nr.85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, această din urmă lege fiind în vigoare și astăzi.

Dacă în materia comerciantului persoană fizică a existat o reglementare și o procedură a insolvenței acestuia, în privința necomerciantului, consumatorului, persoană fizice nu am avut o procedură specială a insolvenței.

Pentru neputința persoanei fizice necomerciant de a-și plăti datoriile, a existat în Codul civil din anul 1864 noțiunea de „deconfitura", adică de novație și delegare a plății (art.1133), pentru care se aplica același tratament ca pentru oricare debitor, adică executarea silită, fără a fi avută în vedere soarta debitorului, dacă rămâne fără mijloace de subzistență[2]. O asemenea concepția ar fi „toxică" astăzi, când dinamica globalizării[3] economice amplifică circulația bunurilor și persoanelor, când afacerile sunt bazate pe credit și când și persoanele fizice necomercianți (consumatori) pot fi prinse în „foarfecele" crizelor economico-financiare cu datorii, care pot depăși capacitatea lor de rambursare, pe fondul unui risc sistemic și al contagiunii unor asemenea crize[4].

Pentru asemenea situații trebuie să existe o protecție care să le permită persoanelor fizice consumatori să supraviețuiască.

2. Tendințe actuale în materia insolvenței persoanei fizice

Regim juridic în materie de insolvență și pentru necomercianți este consacrat prin dispozițiile Regulamentului (U.E.) nr.848/2015 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 mai 2015 privind procedurile de insolvență. În pct.9 din Preambulul Regulamentului 845/2015 se dispune că „prezentul regulament ar trebui să aplice procedurilor de insolvență care îndeplinesc condițiile stabilite în acesta indiferent dacă debitorul este o persoană fizică sau juridică, un comerciant sau un particular".

Prin această prevedere Regulamentul (U.E.) nr.848/2015 recomandă statelor semnatare să stabilească un regim juridic identic debitorilor în cadrul procedurii insolvenței fără diferențiere între persoanele fizice sau juridice, comercianți sau necomercianți.

Un alt act adoptat la nivelul Uniunii Europene cu incidență în materie de insolvență este „Recomandarea nr.135 a Comisiei U.E. din 12 martie 2014 privind o nouă abordare a eșecului în afaceri și a insolvenței". În domeniul de aplicare al Recomandării nu sunt incluse

[2] R. Bufan, A. Deli-Diaconescu, F. Moțiu, op.cit., 2014, p.1006
[3] A. M. Găină, Globalizarea și crizele financiare, Ed. ProUniversitaria, București, 2012, p. 76; A. M. Găină, Comerț internațional, Ed. Universitaria, Craiova, 2014, p. 36
[4] A. M. Găină, op.cit., 2012, p. 84

supraîndatorarea și falimentul consumatorilor, dar sunt invitate statele membre să analizeze posibilitatea aplicării acesteia și necomercianților, consumatorilor, avându-se în vedere că principiile din aceasta ar putea fi valorificate și pentru consumatori[5].

Fără a intra într-o analiză și prezentare privind modul în care au fost adoptate reglementări privind insolvența persoanei fizice în statele membre ale U.E.[6] arătăm că multe dintre acestea au fost adoptate în timp legi în acest sens [ex: Germania (1999); Franța (1989); Austria (1995); Olanda (1998); Danemarca (1997); Suedia (2006); Grecia (2010); Portugalia (2004); Polonia (2009); Lituania (2013); Cehia (1991); Irlanda (2012)].

3. De ce o lege a insolvenței persoanei fizice în România?

Adoptarea unei legi a insolvenței persoanei fizice în România a fost determinată atât de imperative care țin de realitatea economico-sociale de la noi, cât și din imperative de aliniere a legislației noastre la cea europeană. Trăim într-o lume globalizată[7] și suntem în conexiune și interdependență cu celelalte comunități statale, financiare ori de altă natură.

Consumatorii ca participanți la raporturile juridice care se crează în mediul de afaceri, dar și în afara acestuia trebuie să beneficieze de un tratatment specific atunci când din motive obiective sau subiective sunt supraîndatorați.

Este nevoie de un echilibru[8] între debitori și creditori, chiar dacă ei au interese opuse.

Mai mult decât atât o lege eficientă a insolvenței persoanei fizice, împreună cu alte măsuri și bune practici i-ar disciplina pe debitori și ar asigura o mai bună satisfacere a creditorilor și ar preveni supraîndatorarea, cu consecințe în îmbunătățirea calității vieții și reducerii sărăciei[9].

Hazardul, pericolul fraudei, riscul lipsei de disciplină în creditare cu consecința supraîndatorării și întârzierilor la plata ratelor cauzate de disfuncționalități economico-sociale (șomaj; dobânzi mari; risc de curs valutar; inflație; etc) sunt de notorietate în România și dovada cea mai elocventă o reprezintă sutele de mii de litigii dintre creditori și consumatori.

Într-un asemenea context economico-social adoptarea unui act normativ care să reglementeze insolvența persoanei fizice necomerciant (consumatori) a fost mai mult decât o necesitate de moment ci un imperativ care să instituie un cadru de protecție și echilibru în cazul situațiilor de supraîndatorare a consumatorilor de bună-credință.

4. Scopul Legii nr.151/2015

Potrivit art. 1 din Legea nr.151/2015 scopul acestuia este instituirea unor proceduri colective pentru redresarea financiară a debitorului persoană fizică de bună credință, acoperirea într-o măsură cât mai mare a pasivului acestuia și descărcarea de datorii.

Din conținutul textului de lege menționat se poate constata că scopul legii insolvenței persoanei fizice are următoarele componente: redresarea situației financiare a debitorului; acoperirea pasivului acestuia; descărcarea de datoriile acestuia rămase după parcurgerea procedurii.

---

[5] Recomandarea Comisiei U.E. din 12 martie 2014 privind noua abordare a eșecului în afaceri, Preambul pct.15, https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/3d2631f9-ab55-11e3-86f9-01aa75ed71a1/language-ro

[6] R. Bufan, A. Deli-Diaconescu, F. Moțiu, op.cit., 2014, p.1011 și următoarele.

[7] A. M. Găină, op.cit., 2012, p.5; A. M. Găină, op.cit., 2014, p. 36.

[8] M. Comșa, Legea privind procedura insolvenței persoanelor fizice nr.151/2015, Ed. Universul Juridic, București, 2018 p.13.

[9] R. Bufan, A. Deli-Diaconescu, F. Moțiu, op.cit., 2014, p.1019

Prin redresarea situației financiare a debitorului aflat în dificultate se urmărește atât protecția debitorului, prin acordarea șansei de revenire la normal, cât și a creditorilor în a-și recupera creanțele pe fondul acestei redresări. Dacă debitorul are venituri mai mari atunci creditorul are șanse mai mari de recuperare a creențelor.

Acoperirea într-o măsură cât mai mare a pasivului debitorului și în consecință satisfacerea creanțelor creditorilor se face fie prin procedura administrativă pe bază de plan de rambursare a datoriilor (art.13 și următoarele din Legea nr.151/2015), fie prin procedura judiciară de lichidare a activelor (art.46 și următoarele din Legea nr.151/2015).

Descărcarea de datoriile rămase după efectuarea plăților în planul de rambursare sau după valorificarea activelor se face dacă debitorul va continua să facă plăți și va fi supus limitărilor și interdicțiilor prevăzute de lege (art.72 din Legea nr.151/2015).

De remarcat că scopul procedurii de isolvență a persoanei fizice consumator este atât economic, cât și social[10], adică de a oferi protecție creditorului dar și de a-l salva pe debitorul de bună credință.

II. CARE SUNT PERSOANELE CĂRORA LI SE APLICĂ PROCEDURA ȘI ÎN CE CONDIȚII?

1. Persoanele cărora li se aplică procedura insolvenței persoanei fizice

Procedura insolvenței persoanei fizice se aplică debitorului persoană fizică ale cărei obligații nu rezultă din exploatarea de către aceasta a unei întreprinderi, așa cum este reglementată aceasta în art.3 din Codul civil.

Potrivit art.3, alin.2 din Codul civil sunt considerați profesioniști toți cei care exploatează o întreprindere. Prin exploatarea unei întrepridneri se înțelege exercitarea sistematică de către una sau mai multe persaone a unei activități organizate ce constă în producerea, administrarea ori înstrăinarea de bunuri sau în prestarea de servicii indiferent dacă are sau nu ca scop obținerea de profit [art. 3 (3) din Codul civil].

Profesioniștii[11] sunt persoanele fizice sau juridice care exploatează o întreprindere civilă sau comercială.

Ei sunt profesioniști comercianți sau necomercianți în raport de scopul și obiectul întreprinderii. În categoria profesioniștilor comercianți persoane fizice care pot face obiectul unei proceduri de insolvență, în Legea nr.85/2014 sunt cuprinse în art.38, persoanele fizice autorizate, titularul întreprinderii individuale și membrii întreprinderii familiale și altă persoană care desfășoară activități specifice profesioniștilor care nu au autorizația cerută de lege pentru exploatarea unei întreprinderi și nu este înregistrată în registrul comerțului. Procedura prevăzute de Legea nr.85/2014 nu se aplică persoanelor fizice care exercită profesii liberale (avocați; medici; practicieni în insolvență; experți contabili; etc) și care exploatează o întreprindere.

Din conținutul dispozițiilor cuprinse în Legea nr.85/2014 cât și din al celor cuprinse în Legea nr.151/2015 se deduce că procedurile privind insolvența persoanelor fizice reglementate de Legea nr.151/2015 sunt aplicabile numai simplilor particulari sau consumatori ale căror obligații nu rezultă din exploatarea de către aceștia a unei întreprinderi, așa cum este aceasta prevăzută în art.3 din Codul civil.

[10] M. Comșa, op.cit., 2018, p.19; R. Bufan, A. Deli-Diaconescu, F. Moțiu, op.cit., 2014, p.1024

[11] S.D. Cărpenaru, Tratat de drept comercial, Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. 36 ; V. Găină, Drept comercial român, Ed. C.H.Beck, București, 2017, p. 65; V. Nemeș, Drept comercial, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 25.

Deci persoana fizică profesionist nu poate beneficia de o procedură de insolvență prevăzută de Legea nr.151/2015 pentru obligațiile rezultate din exploatarea unei întreprinderi, dar poate să uzeze de această procedură în calitatea de consumator pentru obligații născute din raporturi la care a participat într-o asemenea calitate[12].

În doctrină[13] a fost exprimată opinia bazată și pe practica judiciară[14] că pot accesa procedura insolvenței persoanei fizice și cei care au garantat obligațiile unui profesionist și au plătit datoriile acestuia în baza contractelor de garanția, aceștia fiind considerați consumatori

2. Condițiile pentru deschiderea procedurii insolvenței persoanei fizice

2.1. Care sunt condițiile?

Potrivit art. 4 din Legea nr. 151/2015, debitorul persoană fizică ale cărui obligații nu rezultă din exploatarea unor întreprinderi, ci din raporturi juridice în care a avut calitatea de consumator, poate solicita deschiderea procedurii insolvenței în următoarele condiții: are domiciliul, reședința sau reședință obișnuită în România de cel puțin 6 luni anterior depunerii cererii; este în stare de insolvență și nu există o probabilitate rezonabilă de a redeveni capabil, într-o perioadă de maxim 12 luni, să-și execute obligațiile; cuantumul total al obligațiilor sale scadente este cel puțin egal cu valoarea-prag.

Condițiile pentru solicitarea deschiderii procedurii insolvenței persoanei fizice trebuie să fie îndeplinite cumulativ de către debitorul solicitant.

2.2. Condiția existenței domiciliului, reședinței sau reședinței obișnuite de cel puțin 6 luni în România, anterior depunerii cererii

Persoana fizică necomerciant (consumatorul) poate să solicite deschiderea procedurii insolvenței în România dacă are domiciliul, reședința sau reședință obișnuită de cel puțin 6 luni anterioar în țară.

Cetățenii români au dreptul să-și stabilească ori să-și schimbe în mod liber domiciliul sau reședința în țară sau în străinătate (art. 86 Codul civil).

O persoană fizică nu poate să aibă în același timp decât un domiciliu și o reședință. Potrivit art. 87 din Codul civil „domiciliul persoanei fizice în vederea exercitării drepturilor și libertăților sale civile, este locul unde își are principala așezare".

În privința domiciliului persoanei fizice există și alte prevederi legale, precum cele din art. 27(1) din OUG nr. 97/2005 privind evidența, domiciliul, reședința și actele de identitate ale cetățenilor români, în care se dispune că „domiciliul persoanei fizice este acela unde aceasta declară că are locuința principală".

Noțiunea de domiciliu privită în sens larg este un atribut de identificare a persoanei fizice care o individualizează în spațiu, prin indicarea unui loc cu această semnificație[15].

Reședința persoanei fizice este locul unde își are locuința secundară (art. 88 Codul civil).

Reședința obișnuită este acolo în statul în care persoana își are locuința sau așezarea principală, chiar dacă nu a îndeplinit formalitățile legale de înregistrare (art. 2570 Codul civil). O

[12] M. Comșa, op.cit., 2018, p.68
[13] M. Comșa, op.cit., 2018, p.68
[14] Ordonanța CJUE pronunțată în cauza C-535/16 având ca obiect decizia preliminară formulată în temeiul art. 267TFUEde Trinbunalul specializat Mureș în procedura Michael Tibor Bachman c. FAER IFN SA, menționată de M. Comșa, în op.cit., 2018, p.69.
[15] Gh. Beleiu, „Drept civil român. Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil", Ed. Universul Juridic, București, 2007, p. 406; E. Chelaru, „Drept civil. Persoanele, Ed. C. H. Beck, București, 2012, p. 44; O. Ungureanu, C. Munteanu, „Drept civil. Persoanele", Ed. Hamangiu, București, 2015, p. 275

asemenea concepție privind reședința obișnuită este determinată în chiar Legea nr. 151/2015 unde în art. 4 alin. 2, se dispune că „debitorul are reședință obișnuită în România dacă locuiește în mod statornic în România chiar dacă nu a îndeplinit formalitățile legale de înregistrare, dacă are bunuri și/sau realizează venituri în România.

Stabilirea domiciliului, reședinței sau reședinței obișnuite în contextul reglementărilor privind insolvența persoanei fizice nu comportă dificultăți în dreptul românesc, dar trebuie avute în vedere și prevederile din Regulamentul (UE) 848/2015 privind insolvența transfrontalieră care operează cu noțiunea de „centrul intereselor principale ale debitorului." (pct. 23 din Preambul). Adică pentru a preveni utilizarea abuzivă sau frauduloasă a practicii de căutare a instanței celei mai favorabile, prezumția privind centrul intereselor principale este locul unde se află sediul social, locul principal de desfășurare a activității sau reședința obișnuită, „ nu ar trebui să se aplice dacă debitorul persoană juridică și-a anunțat sediul într-un interval de 3 luni anterioare cererii de deschidere a procedurii insolvenței sau dacă debitorul persoană fizică și-a mutat reședința obișnuită într-un interval de 6 luni anterior cererii de deschidere a procedurii insolvenței".

Apreciem că această condiție de stabilire a competenței terioriale a instanței în raport de stabilitatea domiciliului, reședinței ori reședinței obișnuite de 6 luni, în raza instanței la care se adresează cererea, este impusă pentru a se preveni fraudarea sau abuzul de către debitor prin așa-zisul „turism judiciar".

2.3. Condiția stării de insolvență și inexistența probabilității de redresare

Această a doua condiție pentru solicitarea de către consumator a deschiderii procedurii insolvenței are două componente: existența stării de insolvență; inexistența posibilității rezonabile de redresare în termen de 12 luni cu menținerea unui nivel de trai rezonabil pentru debitor și pentru persoanele aflate în întreținerea sa.

Insolvența debitorului persoană fizică (consumator) este acea stare a patrimoniului acestuia care se caracterizează prin insuficiența fondurilor bănești disponibile pentru plata datoriilor pe măsură ce acestea devin scadente (art. 3, pct. 12 din Legea nr. 151/2015).

Față de conținutul și redactarea dată stării de insolvență, în art. 3 pct. 12 din Legea nr. 151/2015, insolvența debitorului este iminentă în condiția în care fondurile sale bănești disponibile sunt insuficiente pentru plata datoriilor sale pe măsură ce acestea devin scadente. În afară de această situație, debitorul se poate afla și într-o stare de insolvență prezumată.

Insolvența prezumată este prezumată relativ, dacă după trecerea unui termen de 90 de zile de la scadență, debitorul nu a plătit datoria față de unul sau mai mulți creditori (art. 3 pct. 12 din Legea nr. 151/2015).

Cea de-a doua componentă a stării de insolvență a debitorului referitoare la inexistența probabilității rezonabile de redresare a acestuia într-o perioadă de maxim 12 luni are câteva elemente structurale și anume: redobândirea capacității de executare a obligațiilor contractate; menținerea unui nivel de trai rezonabil pentru sine și pentru persoanele pe care le are în întreținere.

Redobândirea capacității de executare a obligațiilor contractate presupune obținerea de către debitor a unor fonduri bănești suficiente din activitatea sa și din valorificarea bunurilor urmăribile pentru acoperirea la scadență a datoriilor, ea fiind cheia de bază a redresării, privită în context cu celălalt element al menținerii unui nivel de trai rezonabil.

Aprecierea probabilității rezonabile de redresare a debitorului trebuie facută cu luarea în considerare a cuantumului total al obligațiilor raportat la veniturile realizate sau prognozate a fi realizate în raport de nivelul de pregătire profesională și de expertiză ale debitorului, precum și la

bunurile urmăribile deținute de acesta. Este evident că o persoană fizică având o pregătire de specialitate superioară și expertiză într-un domeniu are șanse de câștiguri bănești mai mari și posibilități mai mari de acoperire a obligațiilor.

Același lucru se poate afirma și despre o persoană care deține multe și valoroase bunuri care pot fi urmărite. Potrivit art. 727 din Codul de procedură civilă, nu pot fi urmărite următoarele bunuri mobile: bunurile de uz personal sau casnic indispensabile traiului debitorului și familiei sale și obiectele de cult dacă nu sunt mai multe de același fel; obiectele indispensabile persoanelor cu handicap și cele destinate îngrijirii bolnavilor; alimentele necesare debitorului și familiei sale pe timp de 3 luni, iar dacă debitorul se ocupă exclusiv cu agricultura, alimentele necesare până la noua recoltă, animalele destinate obținerii mijloacelor de subzistență și furajele necesare pentru aceste animale până la noua recoltă; combustibilul necesar debitorului și familiei sale socotit pentru 3 luni de iarnă; scrisorile, fotografiile și tablourile personale sau de familie și altele asemenea; bunurile declarate neurmăribile în cazurile și condițiile prevăzute de lege.

Nu pot fi urmărite nici bunurile destinate exercitării ocupației sau poziției debitorului (art. 728 Codul civil).

O asemenea evaluare prevăzută de lege, privind probabilitatea rezonabilă a debitorului de a se redresa, confirmă scopul economic și social pe care îl are procedura insolvenței persoanei fizice.

2.4. Condiția existenței cel puțin egale a cuantumului total al obligațiilor scadente cu valoarea prag

Cuantumul total al obligațiilor scadente ale debitorului trebuie raportat la valoarea-prag pentru care se poate solicita deschiderea procedurii insolvenței persoanei fizice.

Valoarea-prag este cuantumul minim al datoriilor scadente ale debitorului necesar pentru a putea fi introdusă cererea de deschidere a procedurii insolvenței persoanei fizice într-una dintre formele prevăzute de lege, în sumă de 15 salarii minime pe economie.

Calculată la nivelul actual al salariului minim pe economie în România, de 1950 lei, valoarea-prag este la această dată de 29.250 lei, care este o sumă rezonabilă față de starea economiei și de veniturile persoanelor fizice în general.

De ce s-a introdus ca și condiție și o valoare-prag? Considerăm că o asemenea condiție este necesară pentru a se preveni orice abuz al creditorilor de a solicita pentru orice creanță de orice nivel deschiderea procedurii insolvenței persoanei fizice.

Stabilirea valorii-prag se face în funcție de salariul minim pe economie la data introducerii, după caz, a cererii de insolvență la instanță sau la comisia de insolvență.

III. CINE NU POATE BENEFICIA DE PROCEDURA INSOVENȚEI PERSOANEI FIZICE?

1. Debitorul care a mai fost subiect al unei asemenea proceduri cu eliberarea datoriilor reziduale cu mai puțin de 5 ani anterior formulării unei noi cereri [art. 4(3) din Legea nr. 151/2015]

Debitorul care a mai fost subiect al unei proceduri de insolvență a persoanei fizice, cu eliberarea de datoriile reziduale cu mai puțin de 5 ani anterior formulării unei noi cereri de deschidere a procedurii insolvenței nu mai poate beneficia de o procedură a insolvenței pe bază de plan de rambursare a datoriilor, de o procedură judiciară de insolvență prin lichidare de active sau de o procedura simplificată de insolvență [art. 4(3) din Legea nr. 151/2015]. O asemenea interdicție există și în cazul profesioniștilor persoane fizice sau juridice în materie de reorganizare judiciară, în sensul că „nu poate propune un plan de reorganizare debitorul care într-

un interval de 5 ani anterior formulării cererilor introductive a mai fost subiect al procedurii" [art. 132(4) din Legea nr. 85/2014].

Pentru consumator, interdicția de a mai beneficia de o nouă procedură de insolvență în intervalul de 5 ani de la o altă procedură a fost instituită din rațiuni care țin de credibilitatea și capacitatea sa în executarea obligațiilor pe care și le asumă, dar și din motive care se referă la stabilitatea circuitului juridic. O persoană care din când în când în mai puțin de 5 ani nu poate face față datoriilor ori este de rea-credință ori este incompetentă să-și gestioneze existența, nu trebuie să beneficieze în permanență de „clemență" și „protecție socială". Trebuie trezită la realitate și determinată să-și administreze corect veniturile și bunurile și să respecte regulile comunitare de existență.

Perioada de 5 ani este suficientă și rezonabilă pentru a se aprecia în ce măsură șansa de redresare a fost valorificată și și-a produs efectele benefice.

În literatura juridică[16] s-a afirmat că atunci când prin planul de rambursare au fost acoperite datoriile în totalitate, ar fi posibilă pe cale de excepție formularea unei noi cereri de deschidere a procedurii insolvenței mai devreme de 5 ani de la închiderea vechii proceduri nefinalizată, cu o eliberare de datorii reziduale. Este adevărat că în această situație, debitorul a satisfăcut creanțele creditorilor, dar în condițiile stabilite prin plan. Acest fapt nu îi conferă, însă, credibilitate debitorului respectiv pentru a beneficia de o nouă procedură, într-un interval așa de scurt.

2. Debitorul a cărei procedură a fost închisă din motive imputabile cu mai puțin de 5 ani anterior formulării unei noi cereri [art. 4(4) din Legea nr. 151/2015]

Debitorul a cărei procedură a fost închisă din motive imputabile lui, cu mai puțin de 5 ani anterior formulării unei noi cereri de deschidere a procedurii insolvenței, nu mai poate beneficia de o asemenea procedură.

O asemenea interdicție a fost instituită de lege în considerarea lipsei de credibilitate a acestuia în a gestiona corespunzător veniturile și a respecta obligațiile asumate. El trebuie descurajat de a avea un comportament neadecvat și de a se îndatora deoarece conduita sa perturbăr relațiile sociale normale. Acest termen de 5 ani este și un termen de reflecție comportamentală și de revigorare economică și socială a celui care a trecut printr-un „episod de insolvență".

3. Debitorul care a fost condamnat definitiv pentru săvârșirea unor infracțiuni [art. 4(4) lit. b din Legea nr. 151/2015]

Debitorul care a fost condamnat definitiv pentru săvârșirea unei infracțiuni de evaziune fiscală, a unei infracțiuni de fals sau a unei infracțiuni intenționate contra patrimoniului prin nesocotirea încrederii nu poate beneficia de procedura insolvenței persoanei fizice [art. 4(4) lit. b din Legea nr. 151/2015].

Interdicția impusă debitorului care a fost condamnat pentru categoriile de infracțiuni menționate, are ca scop disciplinarea persoanelor fizice consumatori, care au avut o conduită culpabilă penal și care au fost sancționați pentru infracțiuni care privesc protejarea patrimoniului, comise prin nesocotirea încrederii ori nerespectarea obligațiilor fiscale în calitate de contribuabili.

Evaziunea fiscală este o infracțiune care constă în fapte licite sau ilicite ale persoanelor fizice sau juridice prin care se sustrag de la plata obligațiilor fiscale în calitate de contribuabili.

[16] M. Comșa, op.cit., 2018, p. 75

Infracțiunile de fals sunt fapte ilicite care au ca obiect denaturarea adevărului și pot îmbrăca forma falsului de monede (art. 310-316 Codul penal), falsuri în înscrisuri (art. 320-328 Codul penal), etc.

Infracțiunile contra patrimoniului prin nesocotirea încrederii sunt fapte ilicite prin care este lezată încrederea în relațiile sociale reglementate juridic și sunt identificate penal prin abuzul de încredere (art. 238 Codul penal), gestiunea frauduloasă (art. 242 Codul penal), înșelăciunea (art. 244 Codul penal), bancruta frauduloasă (art. 241 Codul penal), etc.

Nu poate beneficia de procedura insolvenței persoanei fizice o persoană care nu este de bună-credință. Până la reabilitarea sa care ar înlătura consecințele condamnării, persoana rămâne sub această interdicție. Nu poate să fie încurajată o persoană de rea-credință, pentru că s-ar contraveni scopului procedurii insolvenței persoanei fizice.

4. Debitorul care a fost concediat în ultimii 2 ani din motive ce îi sunt imputabile [art. 4(4) lit. c din Legea nr. 151/2015]

Debitorul care a fost concediat în ultimii 2 ani din motive ce îi sunt imputabile, nu poate beneficia de procedura insolvenței persoanei fizice.

Motivele de concediere a salariatului sunt prevăzute în art. 61 din Codul muncii astfel: săvârșirea de către salariat a unei abateri grave sau a unor abateri repetate de la regulile de disciplină a muncii ori de la cele stabilite în contractul colectiv de muncă, contractul individual de muncă ori regulamentul intern; arestarea preventivă sau la domiciliu a salariatului pentru o perioada mai mare de 30 de zile; incapacitatea fizică și/sau psihică a salariatului constatată prin expertiză, care nu-i permite acestuia să-și îndeplinească sarcinile la locul de muncă ocupat.

În concepția art. 4(4) lit. c din Legea nr. 151/2015 sunt avute în vedere concedierile salariatului din motive imputabile, adică pentru faptele săvârșite cu vinovăție, ca abateri de la disciplina muncii. De aceea trebuie analizată situația debitorului concediat în ultimii doi ani anterior cererii de deschidere a procedurii, în raport de concedierea care ține de persoana sa, dar numai dacă este vorba de o abatere disciplinară săvârșită cu vinovăție. Este vorba de conduita și atitudinea debitorului față de resura de venituri care este munca, din care să-și poată onora obligațiile, care trebuie să fie una de bună-credință. Dacă s-ar proceda la acordarea beneficiului procedurii de insolvență unei persoane fizice cu o conduită de rea-credință, s-ar înfrânge scopul legii în materie.

5. Debitorul care care stă în pasivitate [art. 4(4) lit. d din Legea nr. 151/2015]

Debitorul care este apt de muncă și nu are un loc de muncă ori alte surse de venituri și care nu a depus diligență rezonabilă pentru a-și găsi un loc de muncă sau a refuzat în mod nejustificat un loc de muncă propus ori o altă activitate aducătoare de venit, nu poate beneficia de procedura insolvenței persoanei fizice. Și în acest caz se pune problema bunei-credințe a debitorului și dovedirea sau prezumarea relei-credințe a acestuia: o persoană aptă de muncă și fără loc de muncă sau altă sursă de venit este prezumată a fi de rea-credință în condițiile în care refuză nejustificat o activitate ori un loc de muncă sau nu a depus diligența rezonabilă pentru a-și găsi un loc de muncă. În privința diligenței rezonabile trebuie avute în vedere demersurile făcute de persoana respectivă în mod constant pentru o anumită perioadă de timp pentru a-și găsi un loc de muncă în funcție de pregătirea sa profesională, de oferta pieței muncii, de vârsta și starea fizică a persoanei respective, care pot avea impact asupra conduitei acesteia.

6. Debitorul care a acumulat datorii noi prin cheltuieli voluptoare știind că este în insolvență [art. 4(4) lit. e din Legea nr. 151/2015]

Debitorul care a acumulat datorii noi prin cheltuieli voluptoare în timp ce știa sau ar fi trebuit să știe că este în stare de insolvență, nu beneficiază de aplicarea procedurii insolvenței persoanei fizice. El este considerat de rea-credință deoarece și-a produs supraîndatorarea prin efectuarea unor cheltuieli de plăcere și nu de necesitate, într-o situație financiară dificilă, care nu i-ar fi permis o asemenea conduită. Deși știa că are venituri reduse și obligații pe care le putea acoperi cu dificultate, el s-a supraîndatorat prin împrumuturi pentru a-și satisface anumite plăceri (ex.: vacanțe costisitoare; achiziționarea unui autoturism de lux; etc.). Acest tip de cheltuieli nu aduc un spor patrimonial și niciun alt beneficiu în dobândirea de competențe (ex.: pregătirea și perfecționarea profesioală) care să-i asigure în vitor un plus de venituri.

Cele două elemente care trebuie analizate în acest caz sunt acumularea de datorii noi (supraîndatorarea) prin cheltuieli voluptoare și cunoașterea stării de insolvență. Considerăm că ele trebuie privite cumulativ pentru a constata reaua-credință a debitorului. Încurajarea unui asemenea debitor prin aplicarea procedurii de insolvență nu ar face decât să dăuneze mersului relațiilor sociale normale, care trebuie să se bazeze pe respectarea ordinii publice și a moralei și nu în ultimul rând pe buna-credință a participanților la raporturile juridice.

7. Debitorul care a determinat sau a înlesnit ajungerea în stare de insolvență cu intenție sau din culpă gravă [art. 4(4) lit. f din Legea nr. 151/2015]

7.1. Elemente preliminare

Debitorul care cu intenție sau din culpă gravă a determinat starea de insolvență este considerat de rea-credință și nu poate beneficia de procedura insolvenței.

Prin conduita sa, debitorul cu intenție s-a supraîndatorat și și-a agravat situația financiară, cu consecința înlesnirii sau ajungerii în stare de insolvență.

Situațiileprezentate de lege că ar avea ca efect înlesnirea sau ajungerea în stare de insolvență privesc: contactarea de datorii noi în ultimele 6 luni; asumarea de obligații excesive; efectuarea de plăți preferențiale; transferarea de bunuri sau valori din patrimoniu cu consecința insolvenței; încetarea raporturilor de muncă prin acordul părților sau prin demisie.

7.2. Situațiile prezentate privind înlesnirea sau ajungerea în stare de insolvență

a. Contractarea în ultimele 6 luni anterior formulării cererii de deschidere a procedurii insolvenței a unor datorii care reprezintă cel puțin 25 % dn valoarea totală a obligațiilor, cu excepția obligațiilor excluse.

Această situație privește acumularea de datorii noi, într-o perioadă scurtă de timp, într-un cuantum destul de mare față de valoarea totală a obligațiilor debitorului. Dacă merge într-un asemenea ritm, în timp de 2 ani debitorul își dublează obligațiile. Este o conduită imprudentă dacă nu rău-intenționată cu consecința „sinuciderii financare" în condițiile în care veniturile unei persoane fizice cu greu ar putea crește cu 50% pe an. O asemenea conduită pare lipsită de obiectivitate și nu poate fi acceptată în evaluarea unei cereri de deschidere a procedurii insolvenței persoanei fizice.

b. Asumarea în ultimii 3 ani anteriori formulării cererii, a unor obligații excesive prin raportarea la starea sa patrimonială, la avantajele pe care le obține din contract ori la ansamblul circumstanțelor care au contribuit semnificativ la incapacitatea debitorului de a-și plăti datoriile, altele decât cele datorate de către acesta persoanelor cu care a contractat astfel.

În această situație, debitorul prin conduita sa a încheiat acte juridice generatoare de obligații excesive, în raport cu starea sa patrimonială și cu avantajele pe care le-ar putea obține

din acestea sau în raport de obligațiile pe care le-ar avea față de alti creditori. Prin încheierea unor asemenea contracte, debitorul a ajuns în incapacitatea de plată față de altă debitori și, în consecință, a înlesnit starea de insolvență. Sunt avute în vedere actele încheiate într-o perioada suspectă de 3 ani anterior formulării cererii de deschidere a procedurii insolvenței. Un asemenea debitor este considerat de rea-credință și nu-i poate fi aplicată procedura insolvenței persoanei fizice.

c. Efectuarea în ultimii 3 ani anterior formulării cererii a unor plăți preferențiale care au contribuit în mod semnificativ la reducerea sumei disponibile pentru plata celorlalte datorii.

În acest caz, sunt vizate plățile preferențiale făcute de debitor prin care se dezechilibrează financiar și acesta nu mai poate face față plății datoriilor curente către alți creditori decât cei preferați. Fiind vorba de plăți preferențiale este vădită intenția și reaua-credință a debitorului în efectuarea de operațiuni care prin efectul lor pot înlesni sau determina starea de insolvență. Un debitor care plătește anticipat un credit cu scadențe pe termen lung sau un credit cu valoarea creanței eșalonate, dar foarte mare înainte de scadențele stabilite, în dauna unor alți creditori curenți, poate ajunge într-o stare de dificultate financiară, pentru că dislocă anticipat o mare valoare petrimonială.

d. Transferarea în ultimii 3 ani anterior formulării cererii de bunuri sau valori din patrimoniul debitorului în patrimoniul altel persoane fizice ori juridice în timp ce știa sau ar fi trebuit să știe că prin aceste transferuri va ajunge în stare de insolvență.

Starea de dificultate financiară a debitorului este prezumată a fi determinată și dacă într-o perioadă suspectă de 3 ani debitorul a transferat bunuri către alte persoane fizice sau juridice, știind sau trebuind să știe că prin aceasta va ajunge în insolvență.

Apreciem că în acest caz este vorba de acele transferuri de bunuri de natura celor aducătoare de venituri sau de transferuri cu titlu gratuit sau cu mult sub valoarea lor reală ori de piață. Suntem în prezența tot a unei diminuări de patrimoniu cu consecința incapacității debitorului de a mai face față obligațiilor asumate. Pentru a fi sancționat într-o asemenea situație trebuie ca la evaluarea stării de insolvență a debitorului să fie avute în vedere cele două elemente ale situației, adică existența unui transfer de bunuri în perioada suspectă și faptul ca debitorul să fi știut sau să fi trebuit să știe că această operațiune îl duce în starea de insolvență.

Dacă nu poate să răstoarne această prezumție relativă, debitorul este considerat de rea-credință și i se va respinge cererea de deschidere a procedurii insolvenței persoanei fizice.

e. Încetarea unui contract de muncă prin acordul părților sau prin demisie în ultimele 6 luni anterior formulării cererii de deschidere a procedurii.

O asemenea situație vizează încetarea contractului de muncă al debitorului prin manifestarea unilaterală de voință a acestuia sau prin acordul părților.

Efectul încetării contractului de muncă poate fi diminuarea sau lipsirea totală de venituri a debitorului, cu consecința ajungerii în insolvență. Dacă o asemenea încetare este nejustificată, atunci prezumția de reducere a veniturilor și reaua-credință sunt dovedite și nu poate fi admisă cererea de deschidere a procedurii insolvenței.

S-a apreciat[17] în literatura de specialitate că o asemenea prezumție ar putea fi răsturnată dacă debitorul dovedește că încetarea contractului de muncă a fost justificată de faptul că acesta a găsit un loc de muncă mai bine plătit sau că a câștigat un concurs pentru ocuparea unei funcții

[17] M. Comșa, op. cit., 2018, p. 84

aducătoare de venituri mult mai mari și care l-ar face și incompatibil cu ocuparea, în continuare, a locului de muncă anterior.

8. Existența unei alte proceduri de insolvență, deja deschisă [art. 4(4) lit. g din Legea nr. 151/2015]

Dacă la momentul introducerii cererii de deschidere a procedurii insolvenței există pentru debitor deja deschisă o altă procedură, potrivit Legii nr. 151/2015, acesta nu mai poate beneficia de deschiderea unei alte proceduri, iar cererea sa va fi respinsă.

Desfășurarea în paralel a două proceduri de insolvență, care privesc aceeași persoană fizică, ar conduce la situații și soluții contrarii și la dificultăți de administrare și supraveghere a procedurii.

Formularea de către debitor a unei noi cereri de deschidere a procedurii insolvenței în timp ce este în desfășurare deja o altă procedură de insolvență a acestuia ar fi o dovadă de rea-credință a debitorului. Este adevărat că în cuprinsul cererii-tip descris în art. 13 din Legea nr. 151/2015 nu se prevede ca mențiune și declarația debitorului că nu mai are o altă procedură deschisă, dar această lacună poate fi acoperită prin crearea unui sistem de evidență la nivelul comisiilor de insolvență și al instanțelor judecătorești în care să poată fi verificat dacă debitorul mai figurează sau nu cu o procedură deschisă la altă comisie sau instanța unde ar fi avut domiciliul timp de 6 luni. În practică, este puțin probabil ca o persoană fizică să aibă deschise în același timp două proceduri de insolvență în regimul aceleiași legi.

BIBLIOGRAPHY

1. **Beleiu, Gh.,***Drept civil român. Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil,* Ed. Universul Juridic, București, 2007
2. **Bufan, R., Deli-Diaconescu, A., Moțiu, F., coord. și colaboratorii**, *Tratat practic de insolvență,* Ed. Hamangiu, București, 2014;
3. **Cărpenaru, S.D.,***Tratat de drept comercial*, Ed. Universul Juridic, București, 2012;
4. **Chelaru,E.**, *Drept civil. Persoanele*, Ed. C. H. Beck, București, 2012;
5. **Comșa, M.**, *Legea privind procedura insolvenței persoanelor fizice nr.151/2015*, Ed. Universul Juridic, București, 2018;
6. **Găină, A. M.,***Comerț internațional*, Ed. Universitaria, Craiova, 2014
7. **Găină, A. M.**, *Globalizarea și crizele financiare*, Ed. ProUniversitaria, București, 2012;
8. **Găină, V.**, *Drept comercial român*, Ed. C.H.Beck, București, 2017;
9. **Nemeș, V.**, *Drept comercial*, Ed. Hamangiu, București, 2012;
10. **Ungureanu, O, Munteanu, C.,***Drept civil. Persoanele*, Ed. Hamangiu, București, 2015;

*** **Recomandarea Comisiei U.E.** din 12 martie 2014 privind noua abordare a eșecului în afaceri, https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/3d2631f9-ab55-11e3-86f9-1aa75ed71a1/language-ro

*** Ordonanța CJUE pronunțată în cauza C-535/16 având ca obiect decizia preliminară formulată în temeiul art. 267 TFUEde Trinbunalul specializat Mureș în procedura Michael Tibor Bachman c. FAER IFN SA

*** **Legea nr. 85/2014** privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență

*** **Legea nr.151/2015** privind insolvența persoanelor fizice

THE SUSPENSION OF EMPLOYMENT RELATIONSHIPS OF PUBLIC SERVANTS IN THE ADMINISTRATIVE CODE

Adrian Boantă
Lecturer, PhD, UMFST Tîrgu Mureș

Abstract:The issue of suspending the employment relationships of public servants has been the center of relatively recent legislative preoccupations, as well as of the Decisions of the Constitutional Court of Romania. Aspects regarding the incidence of suspension cases, the situations that lead to the suspension as well as the forms of suspensions are regulated through the provisions of the Administrative Code.

Keywords: public servant, Administrative Code, suspension, Constitutional Court of Romania

1. *Funcția publică. Suspendarea raporturilor de serviciu*

Funcția publică a reprezentat o preocupare atât pentru legiuitor cât și pentru doctrină, cele mai importante reglementări și puncte de vedere doctrinare conturându-se în perioada interbelică, dar și după 1990. În doctrina interbelică funcția publică era definită ca fiind *mănunchiul de atribuţiuni pe care funcţionarul urmează să le exercite în cadrul unui serviciu public*[1] , iar principalele reglementări referitoare la funcția publică și funcționarul public au fost adoptate în anul 1923, *Legea statutului funcţionarilor publici*, alături de alte acte legislative conexe. Ulterior anului 1990, principalele reglementări în această materie sunt de ordin constituțional și sub forma legii organice. Constituţia României din 1991, revizuită, face referire la un asemenea statut al funcționarilor publici, la articolele 16 și 73. Articolul 73 din Constituție reprezintă în fapt o garanţie în acestă materie, al cărui conţinut este astfel formulat: *reglementarea Statutului funcţionarilor publici se face numai prin lege organică.*

Doctrina[2] postedecembristă a arătat că *noţiunea de funcţie publică reprezintă o noţiune fundamentală a dreptului public în general*, a dreptului administrativ, în special, strâns legată de noţiunea de organ, autoritate, activitate administrativă, etc.[3]

Regimul juridic aplicabil funcţiei publice determinat constituţional şi prin Legea nr.188/1999 este un regim de drept public, regim de altfel aplicabil şi funcţionarului public[4].În prezent, în România, statutul funcţionarilor publici este reglementat prin Legea nr.188/1999, care a suferit mai multe modificări, cele mai importante fiind generate prin adoptarea Legii nr.161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenţei în exercitarea demnităţilor publice, a funcţiilor publice şi în mediul de afaceri, prevenirea şi sancţionarea corupţiei şi prin Legea

[1] Erast Diti Tarangul, *Tratat de drept administrativ român*, Tiparul Glasul Bucovinei, Cernăuţi, 1944, p.28;
[2] Încercarea de a formula o definiție a funcției publice și a regimului juridic al acesteia a condus la definiții prin raportare la diferite ramuri de drept, *patru perspective asupra aceleiași noțiuni - funcția publică*. A se vedea în acest sens, Cristian Clipa *Drept administrativ. Teoria funcției publice.* Ed. Hamangiu, 2013, p.1-24.
[3] Antonie Iorgovan, *Tratat de drept administrativ, Vol. I, Introducere. Organizarea administrativă. Funcţia publică*, ed. a IV-a, Ed. All Beck, Bucureşti, 2005, p.547
[4] A se vedea Antonie Iorgovan, *op. cit.*, p. 300.

nr.251/2006 pentru modificarea şi completarea Legii nr.188/1999 privind Statutul funcţionarilor publici.

Potrivit textului legal, funcţia publică[5] reprezintă *„ansamblul atribuţiilor şi responsabilităţilor, stabilite în temeiul legii, în scopul realizării prerogativelor de putere publică de către administraţia publică centrală, administraţia publică locală şi autorităţile administrative autonome." (articolul 2 alineatul (1) din Statut).* De asemenea, funcţionarul public este definit ca fiind *„persoana numită, în condiţiile legii, într-o funcţie publică*" (articolul 2 alineatul 2).

În ceea ce privește suspendarea raporturilor de serviciu[6] trebuie precizat faptul că această măsură reprezintă o formă de întrerupere temporară a raportului de serviciu, respectiv de încetare temporară a drepturilor şi obligaţiilor ce formează conţinutul acestui raport juridic.

Suspendarea raporturilor de serviciu este reglementată la art. 94-96 din Legea nr. 188/1999, republicată cu modificările şi completările ulterioare. Începând cu anul 1999, au fost aduse modificări de substanţă în privinţa situaţiilor care pot determina suspendarea de drept sau suspendarea la iniţiativa funcţionarului a raportului de serviciu. Principala preocupare a prezentului studiu se referă la suspendarea de drept a raportului de serviciu ca urmare a săvârşirii unor infracţiuni.

Indiferent de modalitatea care determină suspendarea, ea are ca principal efect faptul că funcţionarul public nu îşi mai execută atribuţiile care alcătuiesc conţinutul funcţiei publice şi, ca o consecinţă, acesta nu va mai fi remunerat de autoritatea respectivă. El nu mai beneficiază însă şi de alte drepturi, în situaţia prevăzută expres, cum ar fi vechimea în muncă precum şi posibilitatea ca la terminarea perioadei de suspendare să fie reprimit pe acelaşi post, instituţia respectivă având obligaţia să-i rezerve postul[7].

2. *Iniţiative legislative pentru modificarea Legii nr. 188/1999 privind Statutul funcţionarilor publici cu incidenţă asupra suspendării de drept a raporturilor de serviciu*

Proiectul de lege de modificare a Legii nr. 188/1999 privind Statutul funcţionarilor publici a avut o evoluţie îndelungată în timp având ca punct de pornire anul 2015[8]. Intenţia iniţiatorilor exprimată în expunerea de motive aferentă propunerii legislative viza o serie de articole, scopul propunerii legislative fiind acela de a *„întării respectarea principiului egalităţii de şanse, nediscriminării şi egalităţii între funcţionarii publici".* Printre modificările vizate de legiuitor sunt articolele ce se referă la cariera funcţionarilor publici, suspendarea raportului de serviciu, penru formare profesională, continuarea activităţii după pensionare precum şi *„eliminarea*

[5] *Conceptul de funcţie publică poate fi întâlnit în Franţa - function publique, în Regatul Unit - civil service, Italia - impiegato civile dello stato, Spania - funcionario, Belgia – agent de l'Etat, terminologie ce are relevanţă şi pe planul realităţilor juridice* - Verginia Vedinaş, *Statutul funcţionarilor publici (Legea nr.188/1999, cu modificările şi completările ulterioare, republicată)*, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2009, p. 27

[6] Pentru o prezentare exhaustivă a situaţiilor de suspendare şi încetare a raporturilor de serviciu, a se vedea Alexandru Ţiclea, Laura Georgescu, Ana Cioriciu Ştefănescu, Barbu Vlad, *Dreptul public al muncii,* Ed. Wolters Kluwer, Bucureşti, 2009, pp.347-458.

[7] Andreea Drăghici, *Instituţia suspendării raporturilor juridice de serviciu ale funcţionarilor publici în lumina reglementărilor Legii nr. 188/1999 republicată,* în Reforme administrative şi judiciare din perspectiva integrării europene, în Caietul ştiinţific nr. 6 al Institutului de Ştiinţe Administrative „Paul Negulescu", Sibiu, Ed. Burg, 2004, p. 423.

[8] Caseta tehnică referitoare la modul de adoptare şi parcursul legistativ al proiectului de lege http://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?idp=15082

discriminării între personalul contractual[9] *şi funcţionarii publici sens în care* ***se propune caracterul opţional*** *al măsurii de suspendare a raporturilor de serviciu în conformitate cu art. 86 alin.2 suspendare pentru săvârşirea unor infracţiuni de natura celor prevăzute de art. 54 lit.h".* Atât textul consacrat la art. 86 cât şi cel consacrat la art. 94 alin.1 lit. m) presupune a genera o discriminare între funcționarii publici care *"trebuie suspendați"* și salariații angajați în cadrul unei autorități publice care nu sunt suspendați în exercitarea drepturilor și obligațiilor contractuale, în situații identice.

Ambele texte, coroborate, prevăd suspendarea funcţionarului public în cazul în care acesta a săvârşit o faptă penală. Articolul 86 alin. (2) dispune că, în cazul în care funcţionarul public este trimis în judecată pentru săvârşirea unei infracţiuni de natura celor prevăzute de art. 54 lit. h), persoana care are competenţa legală de numire va dispune suspendarea funcţionarului public din funcţia publică pe care o deţine. Este vorba aici de o suspendare dispusă de persoana abilitată**,** respectiv conducătorul autorităţii sau instituţiei publice[10]. În schimb, potrivit art. 94 alin. (1) lit. m), intervine suspendarea de drept în cazul în care s-a dispus trimiterea în judecată pentru săvârşirea unei infracţiuni de natura celor prevăzute la art. 54 lit. h).

În mod cert, reglementările referitoare la suspendarea de drept a raporturilor de serviciu ca urmare a aplicării dispoziţiilor art. 86 alin.2 coroborat cu art. 94 alin.1 lit m raportat la art. 54 lit h din Legea nr. 188/1999, au generat o serie de dispute doctrinare si jurisprudenţiale referitoare la discriminările existente între un funcţionar public căruia ii vor fi aplicabile dispoziţiile Statutului referitoare la suspendarea de drept şi un salariat in cadrul aceleiaşi autorităţi căruia nu-i va fi suspendat raportul de muncă si căruia ii sunt aplicabile dispoziţiile Codului Muncii cu privire la acelaşi aspect şi anume trimiterea in judecată pentru anumite infracţiuni.

Aceste inechităţi juridice au fost avute în vedere de legiuitor în momentul în care a fost adoptată o propunere legislativă de modificare a Legii nr. 188/1999. În expunerea de motive la această lege autorii au considerat: *„Pentru a înlătura discriminarea între personalul contractual si funcţionarii publici propunem ca la art. 86 alin. 2 .... sa fie opţională si nu obligatorie cu atât mai mult cu cât funcţionarul public işi reia activitatea dupa achitare sau încetarea procesului penal, este obligatorie achitarea drepturilor salariale aferente perioadei de suspendare".*

Proiectul de lege a fost adoptat într-o primă formă în iulie 2016 dar Guvernul României a formulat o sesizare de neconstituţionalitate având ca obiect în principal acordarea unui spor de 50% solicitare neuropsihică personalului Agenţei Naţionale a Funcţionarilor Publici sesizare care a fost soluţionată prin Decizia nr. 667 din 9 noiembrie 2016[11] prin care este admisă sesizarea şi se declară neconstituţional art. prin care se promovează acordarea unor astfel de drepturi. Se poate observa atât din sesizarea de neconstituţionalitate cât şi din Decizia Curţii Constituţionale că problema de neconstituţionalitate nu a fost articolul sau prevederile ce se refereau la suspendarea raporturilor de serviciu ca urmare a săvârşirii unor infracţiuni de natura celor prevăzute din art. 54 lit. h. Ulterior, proiectul de lege a revenit la Senat pentru reexaminare ca urmare a Deciziei Curţii Constituţionale, iar mai apoi proiectul de lege a fost trimis spre

[9] În doctrină au existat și puncte de vedere care propuneau o egalitate de tratament între salariați și funcționarii publici, considerându-se oportun ca regulile de dreptul muncii să fie aplicabile și funcționarilor publici Șerban Beligrădeanu, *Consideraţii asupra raportului juridic de muncă al funcţionarilor publici precum şi în legătură cu tipologia raporturilor juridice de muncă şi cu o viziune monistă asupra obiectului dreptului muncii* în Revista Română de Drept Privat nr. 3/2010, pp. 20-44; idem *Consideraţii –critice – asupra unei viziuni administrativiste învechite în legătură cu natura juridică a raportului de serviciu al funcţionarilor publici,* în Revista Română de Drept Privat nr. 6/2011, pp. 64-81.

[10] Verginia Vedinaș, Statutul funcționarilor publici, ediția a II-a revizuită și adăugită, Ed. Universul Juridic, 2016.

[11] http://www.cdep.ro/proiecte/2015/500/50/6/decizia667.pdf.

promulgare Preşedintelui României. În cererea de sesizare a Curții Constituționale formulată de Președintele României sunt avute în vedere, în principal, prevederile referitoare **la abrogarea** articolului 86 alin.2 şi 94 alin. 1 lit. m din Legea nr. 188/1999 referitoare la suspendarea raportului de serviciu. Principalele motive pentru care a fost formulată o astfel de sesizare de neconstituționalitate au în vedere faptul că abrogarea suspendării raportului de serviciu al funcționarului public ca urmare a trimiterii în judecată **încalcă** dispozițiile art. 1 alin. (3) și (4), art. 16 alin. (1) și art. 54 alin. (2) din Constituția României. Prin decizia Curții Constituționale nr. 32/2018[12] s-a admis sesizarea formulată de președinte și Curtea Constituţională, examinând excepţia, a constatat că s-a mai pronunţat asupra ei şi prin Decizia nr. 481 din 6 mai 2008[13] şi a reţinut, ca şi în decizia precedentă, că măsura suspendării se aplică tuturor funcţionarilor publici aflaţi în situaţia respectivă, astfel că nu se poate pune problema încălcării principiului egalităţii prevăzut de art. 16 alin. (1) din Constituţie. Proiectul de lege și-a urmat parcursul legislativ și s-a finalizat prin adoptarea Legii nr. 156/2018[14] pentru modificarea și completarea Legii nr. 188/1999 fără a rezolva problema suspendării raporturilor de serviciu ale funcționarilor publici în cazurile supuse analizei.

3. *Propuneri de reglementare în Codul administrativ*[15]

Adoptarea unui Cod administrativ a urmărit[16] pe de o parte eliminarea paralelismelor în reglementare, eliminarea inflației de acte normative în domeniul administrativ, iar pe de altă parte realizarea unui cadru legal unitar de funcționare a administrației publice. În ceea ce privește suspendarea raporturilor de serviciu ale funcționarilor publici, această măsură este reglementată de capitolul IX din lege, intitulat *Modificarea, suspendarea şi încetarea raporturilor de serviciu.*

Problematica suspendării de drept, analizată în prezentul studiu, nu a suferit modificări substanțiale fiind menținută situația de inegalitate de tratament între funcționarii publici și alte categorii de angajați în cadrul unei autorități. Propunerea din Cod este abordată de art. 520 – *Suspendarea de drept a raporturilor de serviciu (1) Raportul de serviciu se suspendă de drept atunci când funcţionarul public se află în una dintre următoarele situaţii*: *l) în cazul în care s-a dispus trimiterea în judecată pentru săvârşirea unei infracţiuni de natura celor prevăzute la art. 472 alin. (1) lit. h); m) în alte cazuri expres prevăzute de lege.*

BIBLIOGRAPHY

I. Doctrină

1. Erast Diti Tarangul, *Tratat de drept administrativ român*, Tiparul Glasul Bucovinei, Cernăuţi, 1944;
2. Cristian Clipa *Drept administrativ. Teoria funcției publice.* Ed. Hamangiu, 2013;
3. Antonie Iorgovan, *Tratat de drept administrativ, Vol. I, Introducere. Organizarea administrativă. Funcţia publică*, ed. a IV-a, Ed. All Beck, Bucureşti, 2005;
4. Verginia Vedinaş, *Statutul funcţionarilor publici (Legea nr.188/1999, cu modificările şi completările ulterioare, republicată)*, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2009;

[12] Decizia a fost publicată în M. Of al României nr. 157/20 februarie 2018.
[13] Publicată în M.Of. al României nr. 408 din 30 mai 2008.
[14] Publicată în M.Of. al României nr. 554 din 3 iulie 2018.
[15] Caseta tehnică a Legii de adoptare a Codului Administrativ cu precizarea că în prezent se găsește în faza controlului de constituționalitate http://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?idp=17174
[16] Expunerea de motive http://www.cdep.ro/proiecte/2018/300/60/9/em369.pdf

5. Verginia Vedinaș, Statutul funcționarilor publici, ediția a II-a revizuită și adăugită, Ed. Universul Juridic, 2016;
6. Alexandru Ţiclea, Laura Georgescu, Ana Cioriciu Ştefănescu, Barbu Vlad, *Dreptul public al muncii,* Ed. Wolters Kluwer, Bucureşti, 2009;
7. Andreea Drăghici, *Instituţia suspendării raporturilor juridice de serviciu ale funcţionarilor publici în lumina reglementărilor Legii nr. 188/1999 republicată,* în Reforme administrative şi judiciare din perspectiva integrării europene, în Caietul ştiinţific nr. 6 al Institutului de Ştiinţe Administrative „Paul Negulescu", Sibiu, Ed. Burg, 2004;
8. Şerban Beligrădeanu, *Consideraţii asupra raportului juridic de muncă al funcţionarilor publici precum şi în legătură cu tipologia raporturilor juridice de muncă şi cu o viziune monistă asupra obiectului dreptului muncii* în Revista Română de Drept Privat nr. 3/2010, pp. 20-44;
9. Şerban Beligrădeanu *Consideraţii –critice – asupra unei viziuni administrativiste învechite în legătură cu natura juridică a raportului de serviciu al funcţionarilor publici,* în Revista Română de Drept Privat nr. 6/2011, pp. 64-81.

II. Legislație

1. Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, republicată cu modificările și completările ulterioare;
2. Legea nr. 156/2018 privind modificarea și completarea Legii nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici;
3. Codul Muncii;
4. Codul Administrativ

III. Decizii ale Curții Constituționale

1. Decizia nr. 481 din 6 mai 2008;
2. Decizia nr. 667 din 9 noiembrie 2016;
3. Decizia nr. 32/2018 din 20 februarie 2018.

IV. Resurse electronice

1. http://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?idp=15082;
2. http://www.cdep.ro/proiecte/2015/500/50/6/decizia667.pdf.;
3. http://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?idp=17174;
4. http://www.cdep.ro/proiecte/2018/300/60/9/em369.pdf

IDEAS, POLITICAL-LEGAL CONCEPTS IN TRANSYLVANIA DURING THE 18TH CENTURY AND THE BEGINNING OF THE 19TH CENTURY

Adrian Boantă
Lecturer, PhD, UMFST Tîrgu Mureş

Abstract:In Transylvania, the end of the XVIIIth century and the beginning of the XIXth century are marked by a series of political-legal ideas of west-European influence, ideas that have been transmitted in the legal environment by the precursors and the representatives of the Transylvanian School. The main ideas reflected in the ideas and the work of these representative personalities are: the idea of nation, the idea of justice and the origin of this concept, natural law, historical law.

Keywords:legal ideas, Transylvanian School, rights, law

1. *Legal ideas prior to the Transylvanian School.*

The fight between natural law and divine law at Inochentie Micu Klein. In the second half of the XVIIIth century, the conception of the Diet was profoundly antiquated, militating for maintaining feudal privileges, as results from documents dating from the 1750's: "it is a divine law of nature for the serf to be a slave and any change brought to this ordering would weaken the grounds of these laws and would crumble the rights of feudals"[1]. We can notice the signs of differentiation of divine law "divine law" and natural law "natural law", while in the same time we cannot overpass that there is also a confusion of the two notions "divine law of nature".

The idea of reason. Klein demanded the 1744 Diet to recognize the united Romanians as the fourth political nation, but the answer of the Diet is maintained within the boundaries of the definition of political nations specific to the feudal age, in the sense that only those people that participate in running the state are considered nations: "The united Archbishop demands certain things that no one has ever asked from our ancestors and will not be able to ask either from their descendants …. demands what brings prejudice of the highest degree to the privileges and the oldest sentences gained from the kings and from the principes. Demands something that overturns from the grounds the rights and freedoms that the nations of the country enjoyed in peace so far. Demands what in fact shakes and disturbs the entire system of this country that has so far been kept in good order in both religious matters and political and economic ones. Demands what the Wallachian clergy and plebeians are never owed".[2] Klein uses modern criteria in order to dispute the old fashioned way of thinking and defining political nations. Thus, he makes use of the numeric criteria (mass, number) showing that the Romanian people is greater in number in Transylvania compared to all the other nations combined together and that therefore its contribution money-wise and blood-wise to the state exceed those of other nations and a non-feudal criteria must be applied; whomever has duties and debts must have rights too. The concept of nation at Klein goes through (willingly or non-willingly) numerous transformations throughout his battle, tending towards a modern signification. If initially he

[1]Lucian Blaga, *„Gândirea românească în Transilvania în secolul al XVIII-lea"*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1966, p.46.
[2]*Ibidem*, p.47.

stood for the rights of the united priests and of the united Romanian nobility, at the 1744 synod that took place in Blaj the concept of nation is enlarged and the claims are made also in the name of the serfs, and nations does not anymore refer to merely the united but also includes the orthodox.

In the feudal reasoning, the idea of nation implied the meaning of an organized collectivity that benefited from political rights and participated in running state business. Therefore, following this line of reasoning, of existing political rights, rights that confer this nation trait, we can reach the conclusion according to which only one social class (the nobility) can be a nation. Within this frame-work, the process of creating and forming the national consciousness at Romanians has involved more steps and some historians consider the source of this process to be the activity of the United Bishop[3] Inochentie Klein while others identify the beginning of the fight of orthodox against the unification[4]. Even before the unification a nation-like consciousness is manifested, based in particular on a community of speech, the inhabitation of the same territory and on the community of so many habits or of the patrimony consisting of goods of anonymous culture. Over time, orthodoxy becomes a distinctive characteristic of Romanians compared to other nations from Transylvania, taking over the role of ""Romanian law"[5]. Together with the nation consciousness and forming for a while a common body with it, orthodoxy takes a whole new direction in Transylvania, that of a shield. This process of joining and identifying the nation with a certain religion can be also found at the co-inhabiting nations. A Saxon could no longer be a Saxon before its own consciousness if it wasn't also a Lutheran. Once with the unification, Romanians sense a breach in this shield of orthodoxy, and this is the reason why they try to find other means to not get absorbed in Catholicism and other existing political nations. The found solution was to recognize united Romanians as the forth nation based on the idea of the roman legacy and of the continuity of romans in Dacia: "*if it is about the seniority of a people in the lands where it is localized, to become source of rights, then here it is: we are older than the Saxons. We have been since Traian*"[6].

Gradually, the concept of nation gains new valences, based on a tendency of secularization. This tendency amplified during the age of Joseph the IInd, when the two laws the Greek-catholic and the orthodox, which have disputed the supremacy over the role of shield for the Romanian nation, become neutral content for the new national consciousness even if in the post-Joseph period things fall within a restitution trend[7].

In conclusion, the concept of nations for Romanians in the XVIIIth century "widens and narrows", it changes and becomes richer depending on the political and social aspirations, depending on the political context of the age, depending on the reaction of the receiver. The core of this beginning is represented by the nation consciousness built on the reality of a common speech but also on the fact of inhabiting the same territory, as well as the common habits. During the *Supplex,* both meanings of the idea of nation, the feudal one and the modern one, co-existed,

[3] Augustin Bunea is the author that considers, in his work *„Din istoria românilor. Episcopul Ioan Inochentie Clein"* that the beginnings of the national consciousness or Romanians coincide with the fight for rights initiated by the Bishop - see Lucian Blaga, *op.cit.*, p.89.
[4] Nicolae Iorga in his work „*Istoria Românilor*" sees in the fight of the orthodox against unification the beginnings of the national consciousness.
[5] Lucian Blaga, *op.cit.*, p.90.
[6] The idea or the Roman legacy and its continuity mentioned by Klein proves that these idea were known through the Romanian humanist, as well as the German and Italian ones. - Lucian Blaga, *op.cit.*, p.97.
[7] *Ibidem*, p.105.

interfering one with the other and highlighting, in a confused form, the stage of passing from one concept to the other.

2. Legal philosophy at the Transylvanian School

Samuil Micu. After having been in contact with the *wolffien* philosophical ideas, through the writings of its disciples, Micu desired to "make in Romanian" this philosophy, to rethink it in the language of his people and, thus, making it accessible to it and gifting it to it[8]. The fact that his philosophical work does not have the originality of ideas and concept does not diminish its value. When considering the concept of originality one must take into account the fact that in the XVIIIth century and the beginning of the XIXth century, this notion was not as rigorously defined. The more justified are thus the assessments of historian D. Prodan concerning the Illuminists and their works: "For the Illuminist, from the very beginning, notions such as "originality", "specialization", so familiar to the modern man, are less familiar. The Illuminist does not have the obsession of "originality", for him culture must be a public good, and the ideas a right of all. He does not have either the exclusivism of specialization, for he is still an encyclopedia-phase and takes full liberty to brake boundaries, indecisively drawn, of sciences. Tempted now by the omnipotence of reason, by the human power to put through science, in his service, the forces of nature, attracted by the new lure of culture, his ideal is as much possible light in as many bins of knowledge. The Illuminist ….. starting the general assault against the massive surrounding darkness, doesn't worry about the property of his weapons, doesn't have any available table for specialization never takes care of the property of his weapons, no table available for specialization. Driven by the thought that a culture must not only be made but also given to the masses, the attacks all the areas, not merely the concepts and also takes over, especially takes over, assimilates, passes forward. Before creating an "original" culture, he must at all costs make a culture, pure and simple, as fast as possible."[9]

In his work "Logic"[10], the scholar shows that all human knowledge can be divided into: Historical knowledge, Philosophical knowledge, Mathematical Knowledge.

"*When we know what exists and what is done, then it is said that we have historical knowledge, that the historical science is knowing the things that are or that are done. For example: you know that the magnet attract the iron. You know that thunders and big lightning means bad weather …. All this you historically know … And when you know the cause of things, than your level of knowledge rises and it is called philosophical knowledge which is knowing the cause of things. Thus, if you know that the Roman Empire has fallen because the richness brought greed and the Romans engaged in affections and passions and laziness, and that's how they lost The Empire. Knowing why they lost the Empire is philosophical … Those that, besides the cause of things, also know the measure and the strength of causes, it is said that they have mathematical knowledge, that the mathematical knowledge means knowing the measure of thins, how great or big is something*".

From the works of Samuil Micu we can find ideas on individual freedom as freedom of will. Thus, in his work *Legile Firei* (1800) – *Natural Laws*, free will is defined: "*a doing cannot be*

[8] Dumitru Ghişe, Pompiliu Teodor, *„Fragmentarium iluminist"*, Editura Dacia, Cluj, 1972, p.60.
[9] Foreword for Gheorghe Şincai, *„Învăţătura cea fireasc spre surparea superstiţiei norodului"*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1964, p.6
[10] To a great degree, the philosophical works of Samuil Micu are influence by the philosophy treaty of F.C. Baumaister, published in 1747. Basically, the works of Baumaister transmit the knowledge and methods of Christian Wolf.

called willing except those that are done out of the judgment of will. Willing are those deeds that are done with understanding are skillfulness ... The deeds of those that are crazy and those that walk in their sleep and of those that are very drunk or those that are asleep cannot be called willing[11]."

In the same work, we can find a definition of the notion of law and of that of natural law. It is noticeable the attempt to distinguish between the notion of law applicable to human actions (positive law, applicable to any action) and moral law, that distinguished good from bad[12].

You can find also the fact that the focus is on debts and less on rights. Samuil Micu achieves a ranking of these "debts",that someone has depending of the person of the one owed to (creditor):

- debts towards God. This includes only those debts that result from what reason shows and imposes on a person;
- debts towards its own self, meaning those debts that are towards the soul and the body. "If day and night is with a book in his hands, in order to work its mind and make it more clever, to have a lot of education and to be more well-known than those alike him; and it takes little care of the health of its body or none at all, a person like this can be called a destroyer of self"[13], the author insists upon cultivating the mind even in these conditions.
- debts towards "its will". Exhortations are given toward sobriety and restraint of the passion;
- debts of a person towards its own kind "the best you can try to enhance others happyness". Attempting to define self-defense, Micu talks about the "innocent defense and its temper", proving that even in these situations moderation must characterize the person in relation with its kind;
- mandatory debts and services towards what we have or what we own. Its about the respect shown for the property of another and the care and duty to protect your own property, these being considered **commands of nature** (elements of natural law) "The things that you own you must protect them with all your strength and to stand before those that want to, unlawfully, take them away from you and to send away those that want to spoil what is your"[14];
- debts towards the given word or promise, towards agreements and contract. Discussing the issue of interest, Micu sustains that this should be in such a way constituted that neither the creditor nor the debtor can prejudice;
- debts that arise from marriage. The institution of marriage is the result of instincts rooted in the man: "Of all the cravings that are in the body there is no one as strong as that of men for women and women for men and it is no wonder since craving naturally unites them into having babies"[15];
- debts towards those that "rule, the parents of the homeland". Micu presents in laudatory terms the absolute power of the emperor, who is counted as a "human God" urging obedience to the Emperor. The only limitations on Royal power are natural laws and the

[11]Samoil Clein „Logica", Crăiasca Tipografie, Buda, 1799, apud Lucian Blaga, *op.cit.*, p.141
[12] By law we understand "certain directions and commands towards which we have to act according to and make our willing deeds", and by natural law a more general formula is found "Do good and stay away from the bad and don't do bad", Lucian Blaga, *op.cit.*, p.149.
[13]*Ibidem*, p.151.
[14]*Ibidem*, p.153.
[15]*Ibidem.*

laws of God: "Only the Emperor not to order something, which is either against the natural law or the law of God, for what is natural law and God's law with the loss of life we are in debt to obey, and therefore if the emperor would command something of the sort, something to be against natural law or against God's law, it needs not to listened and the command of the Emperor needs not be obeyed"[16].

- debts towards the maters. The author urges the subjects to fulfill their debts towards their masters, as well as the masters to behave with much understanding and consideration toward the "slaves", which indicates recognition of the feudal system, even though it insists on tempering the regime in accordance with natural law, "laws of nature".

Ion Budai-Deleanu is the proponent of the theory of natural law, comes into contact with the works of Grotius, Puffendorf, and is an opponent of feudal institutions. He declares himself a believer in true sciences instead of "dogmas" which no mind can fully comprehend, fighting religion in all its forms. He represents, from a political perspective, the radical wing of the Transylvanian school: severely criticizing the dominant classes and the feudal rules and appreciating the revolutionary struggle of the masses[17].

He declares himself the adept of the democratic republic, free and independent and condemns the monacrchy[18]. The xth song of the work Ţiganiada represents a confrontation of the main ideas of the age and the proof that these ideas were known in Transylvania. The ideas of Montesquieu from "The spirit of laws", those of Rousseau from the "Social contract" and those of Voltaire from "The modern man" become arguments and counter-arguments in the dispute between Budai-Deleanu's characters.

In the final song from the work Ţiganiada the idea of the struggle from freedom of the serfs intertwines with that of the fight for national liberation. For Budai-Deleanu, nations do not have to stand for slavery and injustice because they have power and reason. Reason helps these understand the means and ways for reaching liberation and the power, if organized, ensures their victory[19]. Through its characters, the writer underlines that only "in republic …/is the homeland its sweet mother/and he to the motherland just like a boy/and not in vain is he called its boy/since it feeds him, gives him life and stat/makes him a free and courageous man"[20].

There can also be found elements of legal philosophy, attempts to define natural law, the concept of nations, the supremacy of law, in works of:

- *Ioan Molnar-Piuariu* campaigns for the role of sciences in people's lives and the elimination of all prejudices, being one of the starters of the periodical publication entitled „Vestiri filosoficeşti şi moraliceşti" (Philosophical and moral news), revue that has a prospect appeared, the only one, in 1795. In a speech related to the establishment of a publication, the Romanian scholar showed: "by polishing the style and gaining teachings the mind of many nations elevated, until reaching

[16]*Ibidem*, p.154.
[17]*Antologia gândirii româneşti*, Partea I, Ed. Politică, Bucureşti, 1967, p.125.
[18] Cântul VI din "Ţiganiada" 101. „Totul după practeca ştiută/ Din monarhia cea mai deplină/Despoţia în urmă fu născută/ Cum naşte din grâul bun neghină"; 112. „De ar fi monarhia cât de bună/ Cu vreme se mută în despoţie/ Care apoi pe tirani încununa;/ Aceşti duc pe norod la şerbie;/ Apasă în ţărână ş-ovilesc/ De-a pururi neamul omenesc".
[19] Cântul XI din „Ţiganiada" 16. „Înveţi dogme care nici o minte/ Le cuprinde, obiceaiuri afară/ De fire şi crezământuri sfinte/ Însă nici o ştiinţă adevărată,/ Nici o precerere şi simţire/ Potrivită cu omeneasca fire; 17. „Tu înveţi pe om ca el să nu vază/ Când vede, să nu ştie când ştie;/ Iar cându-i de a crede, să nu crează;/ Zicându-i că mintea-i nebunie/ Simţirea-i patimă ruşinată/ Firea-i totdeauna necurată".
[20]*Antologia…,* p.126.

the highest stage of immortality"; "that only by gaining these teachings the power of the mind sharpens and we can think enlightened about the in the sky, the things seen and unseen"[21].

- *Paul Iorgovici* proves that he had knowledge about natural law, especially the French influences. The author sustains, in this sense, (ideas taken from Rousseau) that the man comes into the world with good inclinations and instincts that must be cultivated. The law of nature and certain innate rights are expressed by Iorgovici through this phrase "Only the philosophies from the knowledge of beings, take on to know the powers that are innate in these, that are all made after shifting their powers. Thus, from the strengths that are innate in the man, and with which he works and in which his class is included, his debs also arise from, towards these laid principles; like all living creatures through their innate powers to the same end, all run for the sake of all, as such the man also, understanding creature, its his duty for its deeds …. for the sake of all to direct. The man comes from the hands of nature imperfect, but but with an innate inclination towards perfection"[22]. Iorgovici stands for compliance with the law and obedience, showing that in the wake of education people need to become useful to the Kingdom "a slave subject to the laws of the land in which he lives in, useful to the emperor and the Empire: whose welfare derives from obeying citizen laws …. To make a man from this man, a friend, a faithful neighbor, a parent that his children will respect and honor; later on to make a man out of him as nature and the human society demand"[23].

BIBLIOGRAPHY

1. Lucian Blaga, *„Gândirea românească în Transilvania în secolul al XVIII-lea"*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1966;
2. Dumitru Ghişe, Pompiliu Teodor, *„Fragmentarium iluminist"*, Editura Dacia, Cluj, 1972;
3. Gheorghe Şincai, *„Învăţătura cea firească spre surparea superstiţiei norodului"*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1964;
4. *Antologia gândirii româneşti*, Partea I, Editura Politică, Bucureşti, 1967

[21] *Ibidem*, p.136.
[22] *Ibidem*, p.139.
[23] *Ibidem*, p.140.

ARGUMENTS FOR THE RECONSTRUCTION OF THE INSTITUTION OF DELICTUAL CIVIL RESPONSIBILITY

Lacrima-Rodica Boilă
Assoc. Prof., PhD, UMFST Tîrgu Mureş

Abstract: În prezentul studiu ne propunem să prezentăm principalele coordonate ale reconstrucţiei instituţiei răspunderii civile delictuale pentru a concluziona asupra semnificaţilor acestui proces prin actualizarea normei juridice şi impactul pe care îl va avea asupra orientării soluţiilor jurisprudenţiale.Prin valorificarea creatoare a soluţiilor doctrinare şi jurisprudenţiale, reconstrucţia răspunderii civile delictuale va institui o nouă armonie şi coerenţă oferind o altă orientare asupra fundamentelor şi procedând la redimensionarea funcţiei sale reparatorii. Coordonatele acestui proces sunt reevaluarea categoriilor juridice specifice şi stabilirea unor reguli clare privind condiţiile despăgubirii victimei.

Keywords: răspundere civilă delictuală, fundamente: culpa, garanţia, riscul

Fundamentată cu două secole în urmă pe ideea culpei persoanei responsabile, instituţia răspunderii civile delictuale a devenit în prezent tot mai vulnerabilă având în vedere situaţia victimelor inocente expuse pericolelor suportării inechitabile a consecinţelor prejudiciilor anonime. Astfel, dezvoltarea societăţii umane determinată de revoluţia industrială, de cea tehnico-ştiinţifică şi apoi de cea informaţională a contribuit la amplificarea riscurilor şi pericolelor de natură a aduce atingere vieţii şi integrităţii corporale a oamenilor, respectiv a bunurilor acestora. Aceasta a impus creşterea exigenţelor pentru acţiuni privind protecţia cetăţenilor, prevenirea producerii de prejudicii sau restabilirea echilibrului social.

Analiza acestei instituţii prin prisma fundamentelor sale în condiţiile societăţii contemporane ne-a oferit posibilitatea de a constata tendinţa obiectivării acestei răspunderi pentru a corespunde intereselor victimelor faptelor prejudiciabile în demersul lor pentru obţinerea despăgubirilor şi restabilirea echilibrului social. Prin studiul evolutiv şi analitic al normelor dreptului pozitiv, precum şi cercetarea interpretărilor doctrinare am încercat să demonstrăm *necesitatea reconstruirii acestei instituţii importante a dreptului nostru privat,* în raport cu realităţile economico-sociale, prin redimensionarea fundamentului obiectiv al riscului, garanţiei sau echităţii şi reconsiderarea funcţiei reparatorii devenită prioritară în raport cu funcţia educativ-sancţionatorie. [1]

Ideea fundamentală care justifică tragerea la răspundere civilă a persoanei responsabile, respectiv *fundamentul răspunderii*, este un reper esenţial pentru cercetătorul, dar şi practicianul dreptului, care jalonează cele mai importante coordonate în identificarea persoanei responsabile, evaluarea prejudiciului şi stabilirea condiţiilor despăgubirii victimei.

Privită din această perspectivă, e*voluţia instituţiei răspunderii civile delictuale a determinat o modificare radicală a conceptului de culpă, fundament tradiţional al răspunderii civile delictuale*. Doctrina şi jurisprudenţa au nuanţat valenţele psihologice ale imputabilităţii şi au consacrat ideea unei *culpe obiective*, prin raportarea la anormalitatea comportamentului prejudiciabil, transferând analiza în plan obiectiv, cauzal. Conţinutul culpei a fost astfel remodelat potrivit intereselor victimelor, ceea ce a

[1] L.R.Boilă - „*Răspunderea civilă delictuală obiectivă*", ediţia a doua revizuită şi adăugită, Editura C.H.Beck, Bucureşti, noiembrie 2014, p.624 şi urm.

demonstrat supleţea instituţiei juridice a răspunderii civile prin armonizarea normelor sale la cerinţele vieţii sociale.

Pe aceste coordonate, asistăm la *reconstrucţia instituţiei răspunderii civile delictuale,* având la bază valorile juridice tradiţionale consacrate, experienţa laborioasă a jurisprudenţei şi noile interpretări doctrinare privind nevoile social-economice[2].Elementul definitoriu al acestui proces laborios îl constituie *dispariţia coerenţei iniţiale din sânul instituţiei răspunderii civile clădită pe unicul fundament moral al culpei persoane responsabile şi recunoaşterea fundamentelor obiective*. Dar aceasta nu poate conduce la dispariţia armoniei din sânul acestei instituţii juridice, ci impune *instaurarea unei noi coerenţe*, adaptată noilor realităţi sociale.

Prin valorificarea creatoare a soluţiilor doctrinare şi jurisprudenţiale, *reconstrucţia răspunderii civile delictuale va institui o nouă armonie şi coerenţă* oferind o altă orientare asupra fundamentelor şi procedând la redimensionarea funcţiei sale reparatorii. Coordonatele acestui proces sunt *reevaluarea categoriilor juridicespecifice* şi stabilirea unor reguli clare privind *condiţiile despăgubirii victimei.*

În prezentul studiu ne propunem să prezentăm principalele coordonate ale reconstrucţiei instituţiei răspunderii civile delictuale pentru a concluziona asupra semnificaţilor acestui proces prin actualizarea normei juridice şi impactul pe care îl va avea asupra orientării soluţiilor jurisprudenţiale.

1. Obiectivarea conţinutului culpei civile

Ideea culpei ca unic fundament al răspunderii delictuale-consacrat cu secole în urmă-s-a dovedit a fi depăşită de realităţile vieţii sociale[3]. Alături de răspunderea subiectivă, a fost consacrată şi pe deplin recunoscută răspunderea obiectivă, prin fundamentele obiective precum riscul, garanţia,echitatea, veritabile excepţii de la regulile generale consacrate prin art.1349 şi 1357 din actualul Cod civil.

În evolutia instituţiei răspunderii delictuale, Culpa, *eterna doamnă* a fost invocată în justificarea angajării răspunderii pentru propria faptă, cât şi pentru fapta persoanelor şi lucrurilor faţă de care era obligată persoana responsabilă[4]. Au fost considerate culpabile fapte care prin natura sau împrejurările comiterii lor nu puteau să prevadă şi să evite efectele prejudiciabile, în mod obiectiv, prin interpretări artificiale şi iluzorii. Treptat, s-a constatat faptul că imputabilitatea conduitei este dificil de dovedit în anumite situaţii, ceea ce ar conduce la soluţia inechitabilă a suportării prejudiciului de către victima inocentă. În faţa acestui pericol, viaţa socială a impus adoptarea unor măsuri mai eficiente de protejare a victimei, în vederea reparării prejudiciilor, chiar şi în absenţa dovedirii culpei persoanei responsabile.

În aceste condiţii, apariţia ipotezelor de răspundere civilă delictuală obiectivă pentru fapta lucrului, la sfârşitul secolului al XIX-lea, a creat o fisură adâncă în structura instituţiei juridice, prin aceea că a devenit posibilă angajarea răspunderii chiar şi în absenţa culpei persoanei responsabile. Doctrina şi jurisprudenţa au analizat temeiul legal al fundamentării răspunderii civile delictuale independente de culpă, având în vedere dispoziţiile vechiului şi actualului Cod civil. În acest adevărat *şantier arheologic*, cele mai surprinzătoare descoperiri ale unor idei logico-juridice cuprinse în texte încă insuficient explorate, [art. 1000 alin. (l) din vechiul Cod civil C.civ.], au fost considerate a fi adevărate *revirimente*.[5] Dreptul pozitiv a încercat astfel să suplinească această lipsă, prin introducerea unor reglementări speciale ale ipotezelor de răspundere civilă obiectivă, fără a exista, însă, un cadru legal general al fundamentării răspunderii fără culpă. Dar dispoziţiile

[2]*C. Grare*, Recherches sur la cohérence de la responsabilité delictuelle. L'influence de la responsabilité sur la reparation,Dalloz, Paris, 2005, p. 227 şi urm.

[3]*L.R.Boilă* - „Răspunderea civilă delictuală subiectivă", ediţia a doua, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2009, p. 23-40.

[4]*L.R.Boilă, „*Culpa- eterna doamnă a răspunderii civile delictuale", în „Revista română de drept privat, nr.2/2010, p. 31-61.

[5]*L.R.Boilă* - „Răspunderea civilă delictuală obiectivă", ediţia a doua revizuită şi adăugită Editura C.H.Beck, Bucureşti, noiembrie 2014, p. 206-230.

legale speciale sunt de strictă aplicabilitate, nu pot fi aplicate şi altor situaţii, pe de o parte, şi contravin principiului fundamentării subiective instituite de Codul civil, pe de altă parte.

În această situaţie, se pune în mod firesc întrebarea: *Pot coexista în domeniul răspunderii civile delictuale fundamentele obiective alături de culpă, fundamentul tradiţional*? *Este necesară menţinerea culpei civile în actualul sistem al răspunderii civile delictuale?*

În ipoteza răspunderii delictuale pentru fapta proprie în actualul Cod civil român culpa continuă să deţină rolul unei condiţii esenţiale pentru angajarea obligaţiei de reparare a prejudiciului. Cu toate acestea, în doctrina juridică din ultimele decenii se face o distincţie între culpa obişnuită şi culpa gravă, cu referire la exercitarea activităţii profesionale în anumite domenii de activitate. Exigenţele conduitei specialistului în faţa celui care beneficiază de prestaţia sa sunt mult mai mari, ceea ce impune diligenţă şi precauţie maximă. Este o răspundere agravată de ideea asumării riscurilor unor activităţi care, prin natura lor, pot să creeze riscul vătămării sau accidentării persoanelor[6]. Culpa mai gravă a profesionistului poate, în anumite situaţii, să atragă răspunderea acestuia pentru repararea prejudiciului, chiar şi în absenţa unei conduite, apreciate în mod obişnuit culpabile. Asemenea cazuri ar putea exista în domeniul medical, în special al actelor intervenţionale chirurgicale. Medicul poate răspunde chiar şi în absenţa culpei, prin asumarea riscurilor profesiei sale în exercitarea căreia a cauzat vătămări integrităţii corporale a pacientului. Timid, dar ferm, *se afirmă ideea fundamentării obiective a răspunderii civile delictuale pentru propria faptă în ipoteza culpei profesionale, ceea ce constituie una din tendinţele reformatoare ale răspunderii civile contemporane.*

În domeniul răspunderii civile delictuale pentru fapta altei persoane, culpa dobândeşte semnificaţii deosebite. Relaţia stabilită între cele trei persoane – *victimă-autor-persoană responsabilă civilmente* – declanşează mecanismul reparării prejudiciului în două etape succesive, fiecare guvernată de reguli proprii cu privire la fundamentul răspunderii: victima recuperează despăgubirile de la partea responsabilă civilmente, care, la rândul său, se îndreaptă cu o acţiune în regres împotriva autorului faptei pentru a le recupera. Pentru fundamentarea acestei răspunderi trebuie justificată dispoziţia obligării altei persoane decât autorul faptei la plata despăgubirilor. Astfel, persoana civilmente responsabilă, deşi nu a avut o conduită culpabilă şi nu a fost implicată în producerea prejudiciului, este obligată la plata despăgubirilor civile faţă de victimă. Pentru identificarea persoanei responsabile trebuie stabilită legătura dintre aceasta şi persoana care a săvârşit fapta prejudiciabilă. În acest sens, a fost invocată relaţia specială pe care o are cu autorul faptei prejudiciabile, fie îi conduce şi supraveghează modul de viaţă, cum este cazul părinţilor faţă de copiii lor minori, fie îşi desfăşoară activitatea sub autoritatea sa, fiind îndrumată, condusă, controlată de ea, aceasta fiind situaţia comitentului faţă de prepusul său, în funcţiile încredinţate.

Această răspunderea a fost în mod tradiţional fundamentată pe ideea *culpei prezumate sau dovedite,* încercându-se a se preciza în ce constă vinovăţia persoanei responsabile. Astfel, părintele răspunde pentru prejudiciul cauzat de copilul său minor pentru că nu a asigurat o supraveghere, educare şi creştere corespunzătoare acestuia, care ar fi putut să prevină săvârşirea faptei. Comitentul este vinovat pentru că nu a manifestat mai multă diligenţă în alegerea prepusului în momentul încredinţării sarcinilor care au condus la prejudicierea victimei. Având în vedere dispoziţiile alin. (3) al art. 1000 din vechiul Cod civil , s-a apreciat că răspunderea comitentului este o ipoteză de răspundere obiectivă, fundamentată pe ideea garanţiei obiective, deoarece comitentul nu are posibilitatea de a dovedi că a fost în imposibilitatea de a preveni prejudiciul, potrivit art. 1000 alin. (5) din vechiul Cod civil.[7]

Răspunderea părintelui continuă a fi considerată o răspundere subiectivă, în pofida criticilor aduse caracterului artificial al culpabilizării lor cu privire la modul în care şi-au îndeplinit atribuţiile care le revin

[6]*L. Pop, I. Fl. Popa, S. I. Vidu*, „Curs de drept civil.Obligaţiile", Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2015, p.401; *L.R.Boilă*, „Discuţii privitoare la natura juridică a răspunderii profesionale legale a medicului faţă de pacientul său", în „Dreptul" nr.2/2011, p.81-119,

[7]*L. Pop, I. Fl. Popa, S. I. Vidu*, „Curs de drept civil.Obligaţiile", Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2015, p.371.

faţă de copilul lor minor. Cu toate acestea, în jurisprudenţa altor ţări europene, s-a recunoscut *răspunderea de plin drept* a părintelui pentru prejudiciile cauzate de minori, fundamentată pe ideea garanţiei privind riscul exercitării autorităţii părinteşti asupra copilului minor[8]. Posibilitatea fundamentării obiective a răspunderii părinţilor reprezintă una din problemele actuale ale răspunderii delictuale, care este susţinută de ideea necesităţii reparării prejudiciului în toate situaţiile, cu excepţia cazului de forţă majoră, culpei victimei sau faptei unei terţe persoane.

În doctrina clasică, răspunderea pentru fapta săvârşită de o altă persoană a fost apreciată o *răspundere indirectă, accesorie*, întrucât angajarea ei depinde de întrunirea cumulativă a elementelor pentru fapta proprie. Culpabilitatea autorului devine, astfel, o condiţie esenţială pentru angajarea propriei răspunderi, dar şi a persoanei responsabile. Aceasta înseamnă că, după plata despăgubirilor, persoana responsabilă va avea dreptul de a se îndrepta cu o acţiune în regres pentru a recupera ceea ce a plătit victimei împotriva autorului. Acţiunea ar putea fi, însă, respinsă dacă făptuitorul nu răspunde civil pentru propria faptă, fie nu are discernământul faptelor sale, fie nu a avut posibilitatea de prevedea şi evita producerea prejudiciului. În aceste împrejurări, răspunderea pentru fapta altei persoane ar fi inaplicabilă, ceea ce contravine scopului în vederea căruia a fost instituită, de a asigura repararea pagubei suferite de victimă.

În faţa acestei situaţii, jurisprudenţa a propus o reconsiderare a fundamentării răspunderii pentru fapta altei persoane. Producerea prejudiciului reprezintă doar faptul generator de răspundere pentru autor, în temeiul dispoziţiilor art. 1357 C.civ. Persoana responsabilă, în virtutea relaţiei sale speciale cu făptuitorul, trebuie să asigure repararea prejudiciului, independent de orice culpă, pentru a sprijini victima în obţinerea despăgubirilor. Rezultă că răspunderea sa este o răspundere directă, autonomă şi principală, deşi este *o răspundere pentru fapta altei persoane*[9]. Victima poate să se îndrepte numai împotriva sa pentru a fi despăgubită, chiar şi în situaţia în care autorul faptei nu este culpabil. În aceste împrejurări, nu numai că s-a renunţat la fundamentarea subiectivă a răspunderii civile, dar a fost consacrat caracterul său independent de culpa persoanei care a săvârşit fapta.

În domeniul răspunderii delictuale *pentru fapta lucrului*, fundamentul riscului invocat cu peste un secol în urmă a cunoscut noi interpretări, din perspectiva prevederilor legale privind protecţia consumatorului. Producătorul, importatorul sau comerciantul răspunde pentru prejudiciile cauzate de defectul produsului, independent de orice culpă, ca urmare a asumării riscului introducerii pe piaţă a unui produs care prezintă pericolul vătămării consumatorului sau distrugerii bunurilor sale.[10]

Ipotezele de răspundere civilă delictuală obiectivă analizate în cuprinsul studiului nostru au prezentat profundele transformări care au intervenit în interpretarea tradiţională a fundamentului subiectiv, prin adaptarea normei juridice şi orientării jurisprudenţiale în favoarea intereselor victimelor faptelor prejudiciabile. Ideea sancţionării conduitei culpabile este specifică dreptului penal şi nu poate fi aplicabilă în condiţii similare şi în domeniul răspunderii delictuale. Trebuie avut în vedere scopul principal al acestei răspunderi, cel al reparării prejudiciului, indiferent de culpabilitatea autorului faptei, ca un mijloc juridic pentru asigurarea restabilirii situaţiei anterioare.

2.O nouă interpretare a funcţiilor răspunderii civile delictuale

[8]*L.R.Boilă* , „Paza juridică a minorului din perspectiva fundamentării obiective a răspunderii civile delictuale a celor care exercită supravegherea lui”, în „Dreptul” nr.6/2011, p.129-155.

[9]*L.R.Boilă, „*Fundamentul răspunderii civile pentru prejudiciile cauzate de către minori sau de către persoanele puse sub interdicţie”, în „Dreptul” nr.3/2010, p.103-132,

[10]*L.R.Boilă* - „Paza juridică a lucrurilor şi animalelor în lumina Codului civil român actual”, în „Dreptul” nr.9/2014, p.35.

Apariţia fundamentării obiective a răspunderii civile delictuale şi integrarea ei în dreptul pozitiv a bulversat doctrina şi jurisprudenţa în aprecierea conţinutului şi semnificaţiilor funcţiilor răspunderii civile, normativă-sancţionatoare şi cea reparatorie-de despăgubire. Rolul economic al răspunderii civile a crescut, iar funcţia reparatorie a dobândit autonomie, pe când funcţia educativă a fost treptat diminuată, ceea ce a impus modificarea regimului răspunderii civile. Această nouă orientare a avut în vedere faptul că obiectivul angajării răspunderii civile îl constituie repararea prejudiciului şi restabilirea situaţiei anterioare şi, doar în subsidiar, sancţionarea persoanei responsabile pentru a preveni alte fapte similare în viitor.

Dacă la adoptarea actualului Cod civil exista o deplină armonie între funcţia reparatorie şi cea sancţionatoare, fiecare complinind-o pe cealaltă, ideea angajării răspunderii, chiar şi în absenţa culpei persoanei responsabile, a adus în dezbatere problema primordialităţii funcţiei reparatorii, în detrimentul funcţiei normative. Analizele teoreticienilor dreptului se completează cu studiile economice privind eficienţa mijloacelor de despăgubire pentru faptele ilicite prejudiciabile. Se susţine că satisfacerea intereselor victimei prin repararea pagubelor suferite şi restabilirea echilibrului nu este un scop în sine, ci mijlocul cel mai eficient al obligării debitorului pentru a lua toate măsurile de prevenire a prejudiciului[11]. Treptat, dar sigur, se afirmă dimensiunea economică a răspunderii civile prin funcţia sa reparatorie, ca o problemă esenţială în realizarea obiectivelor angajării răspunderii civile.

În acelaşi timp, asistăm la diluarea funcţiei preventiv-educative şi sancţionatorii a răspunderii civile, fundamentată pe ideea de culpă, semnificaţia acesteia fiind mult atenuată. Culpa subiectivă a fost, astfel, marginalizată.

Această nouă orientare aduce în discuţie problema controversată a inutilităţii menţinerii celor două funcţii ale răspunderii civile, existând comentarii cu privire la rolul său preventiv-educativ apreciat ca nefiind actual. Astfel, dacă repararea prejudiciului este obiectivul suprem al angajării răspunderii civile, modelarea comportamentelor indivizilor şi prevenirea comiterii unor fapte prejudiciabile ar părea a fi inutile, chiar un obstacol în calea angajării răspunderii. Dezbaterea este orientată din plan subiectiv spre domeniul cauzal, cel al legăturii dintre fapta ilicită şi paguba produsă. Ceea ce prezintă interes în prezent este mecanismul producerii pagubei, iar nu atitudinea făptuitorului care ar trebui să fie sancţionată prin tragerea lui la răspundere.

Dacă în domeniul răspunderii pentru fapta proprie continuă să acţioneze cele două funcţii, argumentate etico-moral de ideea echităţii, în domeniul răspunderii pentru fapta altei persoane constatăm tendinţa extinderii sferei persoanelor responsabile, independent de poziţia subiectivă faţă de faptă şi consecinţele acesteia, precum şi dorinţa consacrării unei răspunderi directe, autonome, principale a acestor persoane, în scopul garantării reparării prejudiciului suferit.

Astfel, sunt elocvente în acest sens soluţiile jurisprudenţiale privind angajarea răspunderii comitenţilor pentru faptele prepuşilor lor pentru prejudiciile cauzate în timpul executării unor activităţi sub îndrumarea lor, chiar şi în absenţa unui raport contractual, prin exercitarea puterii de direcţie, îndrumare şi control. Dreptul pozitiv, receptiv la această tendinţă, a amplificat prevederile speciale privind desemnarea acestor persoane responsabile de prejudiciile produse, din nevoia antrenării răspunderii lor pentru garantarea reparării pagubelor produse.

Această orientare demonstrează faptul că *ideea centrală a răspunderii civile delictuale o constituie repararea integrală a prejudiciului,* fiind lăsată în planul secund sancţionarea făptuitorului. Condamnarea faptei prejudiciabile legată indisociabil de culpabilitatea autorului sau a persoanei responsabile civilmente a devenit o idee anacronică condiţiilor societăţii moderne.

Astfel, paznicul juridic al unui lucru neînsufleţit sau comitentulfără discernământ, pus sub interdicţie ori minor vor răspunde pentru prejudiciul produs deşi nu au discernământul faptelor lor, deci capacitate

[11]*M. Faure*, „L'analyse économique du droit français: le cas de la responsabilité, în L'analyse économique du droit dans les pays de droit civile", coloque, Ed. Cujas, 2002, p. 114, apud C. Grare, op. cit. p. 244.

delictuală. Raţiunea eliminării condiţiei culpei din structura răspunderii civile rezultă din însăşi fundamentul acestor răspunderi, respectiv *garantarea riscului exercitării pazei juridice asupra unui lucru sau organizarea unei activităţi periculoase*. [12]Faptul că o persoană, fără a avea capacitate de discernământ, poate fi obligată la despăgubirea victimei, constituie demonstraţia fundamentării obiective a răspunderii civile delictuale în domeniul răspunderii pentru fapta altei persoane şi pentru lucruri. Orice altă idee contrară s-a dovedit a fi neconvingătoare, în faţa necesităţii asigurării protecţiei victimei faptei prejudiciabile.

În acest sens, metaforic se exprima autorul francez Jerome Julien[13] „*Este sigur că în prezent culpa s-a evaporat din fundamentul răspunderii civile pentru fapta altei persoane, iar aspectul relativ la sancţiune a dobândit o altă dimensiune*."

Fundamentarea răspunderii civile delictuale pe ideea de culpă este strâns legată de funcţia normativă ale cărei coordonate sunt: *sancţiunea-prevenţia* şi *reeducarea.* Prin invocareaculpei persoanei responsabile se tinde la antrenarea răspunderii acesteia ca o sancţiune pentru comportamentul său ilicit, prejudiciabil. Repararea prejudiciului este principala *pedeapsă* instituită. Culpa este, astfel, asociată sancţiunii, deoarece, potrivit principiului personalităţii răspunderii din domeniul dreptului penal, *numai celui vinovat îi poate fi aplicată o sancţiune.*

Intervenţia asigurărilor şi constituirea fondurilor de despăgubire în domeniul răspunderii civile au determinat declinul funcţiei normative a răspunderii. Transferul obligaţiei de plată a despăgubirilor de la autorul faptei ilicite către asigurator sau o colectivitate aduce în discuţie tema ineficacităţii acestei instituţii juridice. Unii autori au pledat pentru interzicerea asigurărilor de responsabilitate culpabilă, considerate a fi contrare bunelor moravuri.[14] S-a susţinut că asigurarea ar fi incompatibilă cu principiul răspunderii civile pentru culpă, potrivit căruia „(...) *responsabilitatea este regulatorul cel mai perfect al acţiunii umane*"[15].

Dar*, în absenţa vinovăţiei acestuia, mai poate fi pronunţată sancţiunea? Cum vom justifica angajarea răspunderii pentru fapta altei persoane când este evidentă inexistenţa oricărei culpe a persoanei responsabile?*

Diluarea treptată a funcţiei normative a răspunderii civile a dovedit faptul că prin angajarea acesteia nu se urmăreşte *sancţionarea persoanei responsabile* pentru comportamentul său culpabil, ci *prevenirea săvârşirii unor asemenea fapte*, sau repetabilitatea celor deja comise şi *educarea* membrilor societăţii în acest sens. Astfel, din cele trei coordonate se menţine prevenirea şi educarea cetăţenilor, în scopul evitării unor asemenea situaţii în viitor.

Rezultă că răspunderea civilă nu este o replică sancţionatoare a culpabilităţii persoanei, ci mijlocul juridic de obligare a acesteia pentru a preveni producerea prejudiciului. Aceasta este o interpretare nuanţată a funcţiei normative a răspunderii civile care ne permite a constata că, în domeniul dreptului civil, spre deosebire de dreptul penal, *sancţiunea nu prezintă esenţa răspunderii, ci numai ideea de a preveni producerea injustă a unor pagube*. Altfel spus, ansamblul reglementărilor urmăreşte *protejarea membrilor societăţii de pericolul suportării unor prejudicii*, prin însăşi faptul „încriminării" obligaţiei de despăgubire integrală. Ideea prevenţiei este întregită de cea a precauţiei, în adaptarea comportamentului pentru evitarea producerii unor prejudicii incomensurabile pentru mediul înconjurător, pentru generaţia de azi şi cea de mâine a planetei.

---

[12]*L.R.Boilă* - „Consideraţii referitoare la răspunderea delictuală a persoanei lipsite de discernământ reglementată prin art.1368 din actualul Cod civil", în „Dreptul", nr.5/2014, p. 87-111

[13]*J. Julien*, „La responsabilité civile du fait d'autrui. Ruptures et continuités" , Presses Universitaires D'Aix Marseille, Faculté de Droit et de Science Politique, 2001, p. 449.

[14]*F. Ewald*, „L'Etat providence", Grasset, 1986, p. 185, apud *C. Grare,* op. cit., p. 278.

[15]*Ph. le Torneau*, „Le verdeur de la faute dans la responsabilité civile (ou de la relativité de son declin)", R.T.D. civ., 1987, p. 506, apud C. Grare, op. cit. p. 278

Dar aceeaşi faptă poate cauza prejudicii victimelor, diferite de la un individ la altul. Evaluarea acestora se face având în vedere anumite criterii, cum sunt personalitatea fiecăruia, constituţia fizică şi starea sănătăţii acestuia, mediul socio-profesional din care provine, impactul afectiv-emoţional suferit, etc. Prin aplicarea acestor criterii s-a afirmat că „(...) *sistemul funcţionează într-o anumită măsură în profitul celor mai bogaţi şi în detrimentul celor mai săraci*”[16].

3.Impactul dezvoltării ştiinţei şi tehnologiei asupra instituţiei răspunderii civile.Răspunderea preventivă.

Răspundere civilă şi temporalitate, este o nouă abordare care are în vedere extinderea spaţială şi temporală a faptelor producătoare de prejudicii. Constatăm faptul că profundele transformări ale instituţiei răspunderii civile s-au datorat dezvoltării economice a societăţii, prin aplicarea cuceririlor revoluţiei tehnico-ştiinţifice.

Astfel, consacrarea unei răspunderi pentru prejudiciile cauzate de lucruri a fost strâns legată de introducerea maşinilor şi utilajelor în procesele tehnologice, extinderea şi diversificarea activităţilor lucrative care prezentau riscul producerii unor accidente. Fundamentarea obiectivă a răspunderii comitentului a fost justificată de ideea garantării pentru prejudiciile cauzate de prepuşii lor în funcţiile încredinţate, considerându-se că cei care organizează şi conduc o anumită activitate creează un risc în societate pentru care sunt obligaţi a răspunde.[17]

În ultimele decenii, pericolul prejudicierii datorită defectelor produselor fabricate, lansate pe piaţă sau importate, a adus în discuţie pericolele grave care ar putea pune în pericol viaţa şi sănătatea oamenilor. De asemenea, riscul desfăşurării unor activităţi economice poluante pentru mediul înconjurător şi, indirect, vătămătoare pentru populaţie a determinat crearea unui cadru legal pentru o răspundere agravantă, potrivit principiului *poluatorul plăteşte.*

Expresii noi au apărut în limbajul dreptului răspunderii civile: riscul de dezvoltare, protecţia generaţiilor viitoare, dezvoltare durabilă, Principiul Precauţiei, civilizaţia tehnologică.

Jurişti şi filosofi contemporani[18] se confruntă cu o nouă dilemă: *progresele cercetării ştiinţifice din domeniul biologiei, geneticii, roboticii şi inteligenţei artificiale pot să distrugă însăşi esenţa umană? Avantajele tehnicii moderne pot prezenta şi riscuri prin pericolul atingerii dreptului fiecărui cetăţean la securitate?*

Pericolele crescânde care ne ameninţă viaţa şi sănătatea, unele cunoscute, altele încă nedescoperite, dar posibile, de o gravitate deosebită, afectând indivizi sau, mai grav, colectivităţi, generaţia prezentă sau chiar generaţiile viitoare, aduc în prim planul cercetării ştiinţifice necesitatea protejării juridice mai eficiente a celor mai importante valori sociale: *securitatea*[19] *fiinţei umane şi a bunurilor acesteia*. Ritmul implementării noilor cuceriri tehnice şi ştiinţifice în viaţa cotidiană este mult mai alert decât cel al intervenţiilor legiuitorului în reglementarea noilor raporturi juridice, decalaj care, inevitabil, conduce la incertitudine, inechitate şi fatalitate. Victimele inocente şi vulnerabile sunt expuse într-o măsură tot mai mare riscului de a suporta prejudicii corporale, materiale sau morale, iremediabile şi ireductibile, fără a avea la dispoziţie cadrul juridic în care să poată solicita antrenarea răspunderii celor care, la momentul potrivit, nu au luat măsurile necesare prevenirii unor asemenea evenimente.

[16] *G. Viney, B. Markesinis*, „La reparation du dommage corporel. Essai de comparaison des droits anglais et français”, Economica, 1985, n. 31, p. 52, apud C. Grare, op. cit. p. 247.

[17] *L.R.Boilă* - „Discuţii în legătură cu natura juridică si fundamentul răspunderii comitentului pentru prepusul său în lumina doctrinei şi jurisprudenţei”, în „Dreptul” nr.12/2014, p.233-249

[18] *Fr. Terré, Ph. Simler, Y. Lequette*, „Droit civil. Les obligations”, ed. a 9-a, Dalloz, Paris, 2005, n. 693.

[19] Cuvântul *securitate* provine din limba latină, *securitas*, *securus* - reprezentând situaţia unei persoane la adăpost de orice pericol. J-P.Scanaro, „*Dictionnaire de droit des obligations”*, Editura Elipses, Paris, 2004, p.274.

Tema *răspunderii preventive* declaşează astfel o incitantă dezbatere privind angajarea *răspunderii civile pentru încălcarea obligaţiei de securitate a persoanelor şi bunurilor*.[20] Fondată pe obligaţia universală de a respecta integritatea corporală şi sănătatea altuia, precum şi bunurile acestuia, securitatea este apanajul persoanei umane[21]. Din punct de vedere moral şi juridic, noţiunea de securitate este absolută, fiind un concept monolitic, nesusceptibil de divizări sau variaţiuni. Orice atingere adusă fiinţei umane sau bunurilor acesteia reprezintă o încălcare a obligaţiei legale generale de a nu prejudicia altă persoană, care impune adaptarea comportamentului în viaţa socială cu prudenţa şi diligenţa unui om raţional, fiind în primul rând o obligaţie morală, dar şi o obligaţie legală sau contractuală specială preexistentă.[22]

În doctrină securitatea a fost corelată cu ideea de *etică a responsabilităţii* deoarece „(...)*protecţia vieţii şi integrităţii fizice a persoanelor este un drept natural provenit din timpuri străvechi şi care se regăseşte în toate civilizaţiile, filosofiile şi religiile. Acestui principiu etic fundamental al umanităţii îi corespunde formularea juridică a obligaţiei de securitate* (...)"[23].

De-a lungul timpului, securitatea oamenilor şi a bunurilor a fost tot mai des invocată în soluţiile jurisprudenţiale pentru argumentarea dispoziţiilor privind obligarea persoanelor responsabile la despăgubiri ori de câte ori fapta ilicită delictuală sau contractuală a avut un efect vătămător, prejudiciabil. Treptat s-a constatat faptul că obligaţia generală de securitate a depăşit tiparele tradiţionale ale răspunderii civile, contractuale sau delictuale, subiective sau obiective, afirmându-se ca o răspundere specială, orientată spre apărarea victimelor. În acest mod, jurisprudenţa a contribuit în mod creator la recunoaşterea unei obligaţii civile autonome, de natură să asigure o protecţie juridică specifică partenerilor contractuali, cum ar fi salariaţii care prestează munca sub autoritatea unui angajator, pacientului supus unei intervenţii chirurgicale sau unui tratament neadecvat, cumpărătorilor produselor cu defecte, persoanelor care beneficiază de servicii cum ar fi cele de transport, hoteliere, de călătorie etc, sau, în absenţa unui cadru contractual, tuturor celor care sunt expuşi riscului de a fi accidentaţi sau prejudiciaţi.[24]

Construcţia juridică privind *răspunderea civilă pentru încălcarea obligaţiei de securitate* în domeniul protecţiei mediului înconjurător, lansată în deceniul al VIII-lea al secolului trecut în cadrul unor dezbateri privind poluarea Mării Nordului, a propus recunoaşterea unei *răspunderi civile preventive*, alături de cea tradiţională, esenţialmente *reparatorie*, ceea ce a declanşat cu adevărat „(...) *o revoluţie în gândirea juridică*"[25]. Pe aceste coordonate, analiza acestei obligaţii a contribuit semnificativ la transformarea radicală a milenarei instituţii a răspunderii civile, despre care ne-am obişnuit să o abordăm ca fiind o răspundere esenţialmente reparatorie.[26] S-a demonstrat faptul că prevenţia şi precauţia pot antrena răspunderea civilă chiar şi în ipoteza în care prejudiciul nu s-a produs, dar este posibil că se va materializa în viitor. În acest mod, răspunderea preventivă transferă întreg discursul ştinţific în etapa anterioară

[20] *Y.Lambert Faivre, S.Porchy-Simon*, „Droit du dommage corporel. System d'indemnization", Ediţia a 6-a, Editura Dalloz, Paris, 2008, p.505-506.

[21] F.Defferrard, „*Une analyse de l'obligation de sécurité à l'épreuve de la cause étrangère"*, Recuil Dalloz 1999, Chronique 364, p. 364-366.

[22] În acest sens a se vedea M.Planiol, „*Traité élémentaire de drept civil*", volumul II, Paris, 1905, n.806; H. et L.Mazeaud, „*Traité théoretique et practique de la responsabilité civile delictuelle et contractuelle*", primul volum, Paris, 1938, nr.439; R.Savatier, „*Traité de la responsabilité civile en droit français*", Libaririe Générale de Droit et de Jurisprudence, Paris, 1939, p.54.

[23] Y. Lambert-Faivre, „*L'éthique de la responsabilité"*, în Revue trimestrielle de droit civile, nr.1/1998, p.9.

[24] *L.R.Boilă, „*Repere teoretice si practice privind definirea obligaţiei civile de securitate", în „Dreptul" nr.11/2013, p.82-103

[25] Al.D.On , *Un nou concept: răspunderea civilă preventivă"*, publicat în „*Dreptul*" nr.5/2012, p.113.

[26] M.Eliescu, „*Răspunderea civilă delictuală*", Editura *Academiei*, Bucuresti, 1970, p.163-170; L.Pop, „*Teoria generală a obligaţiilor*", Editura *Lumina lex*, Bucureşti, 2000, p.315-316. În literatura juridică franceză, A.Colin, H.Capitant, „*Cours élémentaire de droit civil français*", volumul II, editia a 8-a, Editura Dalloz, Paris, 1933, p.187, H.Mazeaud, L.Mazeaud, „*Traité théoretique et practique de la responsabilité civile delictuelle et contractuelle",* volumul I, Ediţia a 3-a, Editura *Librairie du Recueil Sirey*, Paris, 1938, p.604 şi Fr.Terré, Ph.Simler, Y.Lequette, „*Droit civil.Les obligations*", Editura Dalloz, Paris, editia a 10-a, 2009, p.749;

producerii consecinţelor dăunătoare, în care mai sunt posibile măsuri de evitare şi eliminare a riscurilor, ceea ce reprezintă o interpretare mult mai pragmatică, mai economică şi benefică pentru fiecare dintre noi. Dar, este important să sublinem faptul că aceasta „(...)*nu va înlocui răspunderea clasică, reparatorie, nici nu va reuşi să o eclipseze.Este pur si simplu o a doua formă de răspundere, o altă faţă a aceleiaşi monede*".[27] Se discută despre *răspundere civilă reparatorie*, din perspectiva unei *răspunderi preventive*, anticipative, fundamentată pe Principiul Precauţiei.

Analiza obligaţiei de securitate şi a consecinţelor prejudicierii cetăţenilor este de natură să contribuie, alături de măsurile economice, la îmbunătăţirea caracteristiciilor bunurilor şi produselor, a calităţii serviciilor prestate şi, nu în ultimul rând, la creşterea calităţii vieţii cetăţenilor.Tocmai de aceea recunoaşterea plenară obligaţiei de securitate ca o obligaţie civilă de sine stătătoare este un moment de o însemnătate deosebită în evoluţia instituţiei răspunderii civile, înlăturând tiparele tradiţionale privind formele răspunderii civile, delictuală şi cea contractuală, prin lansarea unei noi răspunderi, denumită *de tipul a III-lea*, în cazul răspunderii pentru prejudiciile cauzate de produsele defectuoase sau *orăspundere a profesioniştilor*, de natură să corespundă intereselor victimelor.[28]

Abordarea obligaţiei de securitate în peisajul teoriei generale a obligaţiilor ne oferă o minunată argumentaţie privind posibilitatea armonizării normei juridice cu realităţile vieţii contemporane, de natură să ofere un cadru juridic echitabil, suplu şi pragmatic pentru apărarea victimelor în faţa pericolelor la care sunt expuse de accidentare, vătămare sau ruinare[29].

4.Socializarea riscurilor producerii prejudiciilor. Rolul asigurărilor

Asistăm, în ultimele decenii, la adoptarea unor soluţii pragmatice, pe cale legislativă, pentru asigurarea despăgubirii victimelor faptelor ilicite prejudiciabile, fie în temeiul contractului de asigurare, fie prin înfiinţarea unor fonduri speciale. Există o dezvoltare fără precedent a activităţilor asigurării de riscuri, în diferite domenii de activitate. Fie că este o asigurare legală sau facultativă, asiguratul urmăreşte ca, în temeiul prevederilor contractului încheiat cu asigurătorul, acesta să preia riscul activităţilor sale şi să achite despăgubirile către victimă. În exercitarea unei activităţi profesionale, cum ar fi cea de medic, avocat, notar, există prevederi legale care impun încheierea unei asigurări de *malpraxis*, stabilind activităţile şi condiţiile în care sunt asigurate, precum şi cuantumul despăgubirilor.

Aceasta presupune *transferul riscului producerii unor prejudicii către alte persoane sau fonduri,* pe alte temeiuri decât cele ale răspunderii, ceea ce presupune o socializare a riscurilor .

Fără îndoială aceste demersuri sunt realizate în beneficiul victimelor faptelor ilicite prejudiciabile care vor fi despăgubite într-un timp mai scurt, integral şi după o procedură mai simplă, ceea ce constituie o înfăptuire a principiului *restitutio in integrum*. Este evitat, astfel, cursul sinuos şi îndelungat al dezbaterilor judiciare şi necesitatea administrării probatoriului, inclusiv sub aspectul dovedirii culpei persoanei responsabile, ceea ce presupune un efort psihic, fizic şi financiar deosebit, agravând situaţia victimei. Dar încheierea asigurărilor impune anumite costuri care intră în sarcina persoanelor care desfăşoară activităţi riscante, periculoase pentru societate. La fel şi constituirea fondurilor presupune identificarea şi alimentarea surselor de finanţare, fiind de notorietate faptul că numai o societate puternic dezvoltată economic, din respect pentru bunăstarea şi prosperitatea cetăţenilor săi, înfiinţează astfel de fonduri.

Darcare este impactul asigurărilor şi fondurilor constituite în scopul despăgubirii victimelor faptelor ilicite prejudiciabile şi obligaţia persoanei responsabile la despăgubirea victimei, prin prisma fundamentului acestei răspunderi?

[27] Al.D.On , articolul citat, p.125.
[28] L.R.Boilă, „*Răspunderea civilă delictuală subiectivă"*, Editura C.H.Beck, Bucureşti, Editia a II a, 2009, p.340-420.
[29] L.Pop, *Consideratii generale privind obligaţiile civile*, în lucrarea L.Pop, I.Fl.Popa, S.I. Vidu, „*Tratat elementar de drept civil. Obligaţiile conform noului Cod civil*", Editura *Universul juridic*, Bucureşti, 2012, p.33.

Problema prezintă relevanţă din perspectiva dezbaterilor privind funcţiile răspunderii civile, respectiv dacă este necesară menţinerea funcţiei normative sau, din contră, trebuie să renunţăm la aceasta. Astfel, dacă există posibilitatea ca, anticipativ, să fie asigurat cadrul juridic al despăgubirii unor persoane pentru eventualele prejudicii care s-ar putea produce într-un anumit domeniu, prin încheierea unui contract de asigurare, ar însemna ca orice comportament delicvent, păgubitor în societate, care poate fi asigurat, să nu mai fie prevenit prin sancţionarea conduitei sau, mai grav, să se urmărească intenţionat producerea prejudiciului. Prin încheierea contractului de asigurare şi achitarea primelor, persoana ar fi liberă să adopte orice conduită, deoarece a desemnat ca plătitor pe asigurătorul său, ceea ce contravine ordinii sociale, care impune tuturor respectarea obligaţiei generale de a nu cauza vătămări sau distrugeri altor persoane.

Dar această interpretare ar fi contrară normelor morale şi juridice potrivit cărora fiecare cetăţean trebuie să adopte un comportament prin care să evite a aduce prejudicii altor persoane. Pentru conştientizarea acestei reguli, instituite ca o obligaţie generală a tuturor membrilor societăţii, fiecare trebuie să respecte drepturile şi interesele legitime ale celorlalţi, ceea ce presupune prevenirea faptelor prejudiciabile. Pe aceste coordonate, în aprecierea noastră, funcţia preventiv-educativă a răspunderii civile delictuale trebuie menţinută, alături de funcţia reparatorie cu rol primordial, pentru a contribui la modelarea comportamentelor persoanelor în societate.

5. Pledoarie pentru fundamentarea răspunderii civile pe ideea solidarităţii dintre generaţii

Ideea atât de nobilă a *răspunderii în faţa generaţiilor viitoare* a fost afirmată în argumentarea fundamentului Precauţiei şi constituie *piatra unghiulară a răspunderii civile* în contextul societăţii contemporane. Noua civilizaţie tehnologică a determinat apariţia de noi riscuri legate de activitatea economico-socială, ceea ce a condus la o diversificare a cazurilor de angajare a răspunderii civile pentru prejudicii. Asistăm la o *denaturarea a conceptului de răspundere,* prin *părăsirea treptată a caracterului sancţionator*, cu o orientare tot mai fermă spre *consolidarea rolului reparator* şi cu o viziune prospectivă, cea a *prevenţiei riscurilor majore*, care pot pune în pericol însăşi existenţa planetei.

Sancţiune – Reparaţie – Prevenţie, acestea sunt coordonatele fundamentelor răspunderii civile delictuale, care demonstrează stadiul evolutiv al acestei instituţii juridice, cu o tendinţă certă spre obiectivare, dar păstrând încă nostalgia Culpei civile, ca etalon etico-moral al societăţii umane. Victima faptei ilicite prejudiciabile, atât de vulnerabilă în faţa pericolului vătămării sale sau distrugerii bunurilor pe care le deţine, trebuie să fie pe deplin protejată, prin evitarea pericolului imposibilităţii angajării răspunderii datorită lipsei unei persoane responsabile sau nedovedirii culpei acesteia.

Doctrina şi jurisprudenţa juridică din ultimele decenii dezbat problematica *viitorului răspunderii* şi *răspunderea viitorului*[30], prin argumentarea necesităţii consacrării unui nou drept al răspunderii având la bază Principiul Precauţiei.

Posibilitatea producerii unor prejudicii incomensurabile oamenilor, bunurilor sau vieţuitoarelor planetei, a căror reparaţie poate fi imposibilă sau deosebit de costisitoare şi îndelungată, constituie un serios semnal de alarmă şi un motiv de reflecţie pentru cercetătorii dreptului. Se afirmă *necesitatea lărgirii funcţiilor răspunderii, prin includerea precauţiei şi prevenţiei*, înţelegând că scopul antrenării răspunderii este mult mai complex decât cel consacrat în prezent. Astfel, angajarea răspunderii pentru producerea unui prejudiciu trebuie să aibă în vedere nu numai efectele imediate şi directe ale acţiunii ilicite, ci consecinţele pe care aceasta le-ar putea avea în viitor, pentru a deveni un veritabil mijloc de a le preveni. Din acest punct de vedere se apreciază că evoluţia instituţiei răspunderii civile a cunoscut trei etape: *responsabilitatea-sancţiune*, fondată pe *ideea de culpă*, orientată asupra comportamentului autorului, *răspunderea-reparatorie*, fondată pe *ideea garanţiei pentru riscul de activitate*, având în vedere în

[30] *C. Thibierge*, Avenir de la responsabilité, responsabilité de l'avenir, Dalloz, Chroniques 4 martie 2004, n. 9-7150.

principal prejudiciul produs şi *răspunderea anticipativă* privind *ameninţarea unor riscuri majore*, urmărind protecţia generaţiei actuale, dar şi a celor viitoare.

Procesul de creare a dreptului trebuie să corespundă unei cerinţe majore, aceea ca norma juridică să corespundă exigenţelor etice ale prevenţiei riscurilor unor pagube majore. Caracterul anticipativ al acestor reglementări conferă suplețe sistemului de drept, prin instituirea unui cadru juridic privind răspunderea civilă pentru prejudicii catastrofale, încă neproduse, dar posibile.

Unii autori[31] susţin ideea solidarităţii umane în faţa pericolelor şi propun constituirea la nivel naţional a unui fond unic de despăgubire a tuturor victimelor faptelor ilicite, ca un mijloc eficient de sprijinire a acestora.

Concluzionând, apreciem că reconstrucţia răspunderii civile delictuale impune *o nouă orientare asupra fundamentelor acestei răspunderi*, prin reevaluarea funcţiilor sale şi stabilirea unei noi coerenţe. Aceasta presupune *renovarea întregului sistem juridic din domeniu*, având în vedere, deopotrivă, *dimensiunea economică a funcţiei reparatorii*, cât şi cea privind *prevenţia şi precauţia*, specifice funcţiilor normative şi anticipative. Textul actualului Cod civil oferă algoritmul punerii în mişcare a mecanismului răspunderii civile, revenind doctrinei şi jurisprudenţei rolul interpretării şi aplicării diferenţiate, în raport de specificul fiecărui caz în parte.

[31] *C. Radé*, op. cit., p. 2254.

LOGISTICS AS A METHOD OF MANAGEMENT OF BUSINESS STRUCTURES CULTURAL SERVICES

P. Garnov
PhD, "G.V. Plekhanov" Russian Economic University

Abstract. This paper focuses on the analysis of business structures of modern socio-cultural services as an open socio-economic system. Their hallmarks – integrity, objective dependence on the state of the external environment, that the properties of adaptation and the desire to find to maintain its steady state of dynamic balance between internal capabilities and the external environment. Advantages of logistics management methods, which are especially clearly manifested in the organizations operating in the constant dynamism of supply and demand. With logistics solved the problem of optimization of linked business processes. Developing integrated logistics systems associated with the solution of complex organizational and technical problems of cultural services.

Keywords: business structures, logistic-oriented management, cultural services

Practice shows that the management of the socio-cultural sphere in market conditions is a significant challenge. There are strategic goals and objectives that previously socio-cultural organizations did not solve themselves and did not initially set. All the problems associated with these goals and objectives cannot be solved without effective logistics-oriented management.

Management of the internal environment of social and cultural institutions involves the implementation of all the basic traditional functions. During the implementation of these functions, in accordance with the requirements of logistics, the strategy and tactics of development should be developed, strategic and operational objectives should be defined, as well as measures to achieve these goals.

In terms of technology, the management process is primarily an organizational process and operations related to the receipt, storage and processing of a variety of information. In General, management is the process of influencing the system to move it to a new state or to maintain it in any given mode. Logistics management implies "the highest level of coordination of all resource flow processes" [3].

The concept of logistics requires the implementation of integrated management and regulation of movement and use of resource flow processes, taking into account the specifics of socio-cultural services provided and consumed by the consumer.

The advantages of the introduction of logistics-oriented methods are clearly evident in organizations operating in an uncertain and poorly predictable supply and demand environment. This applies, for example, to the socio-cultural sector. With the help of logistics-oriented management the problems of optimization of related business processes of services are solved. The development and implementation of integrated logistics methods for the socio-cultural services sector is based on the solution of complex organizational and technological problems.

In solving the problems of social and cultural sphere management, it is of great benefit to take into account and analyze the experience gained in the world practice in previous years. Thus, the Museum boom of 2017 – the opening of new museums and cultural centers, the

implementation of ambitious cultural projects in various cities and countries of the world: "the Louvre Abu Dhabi-an example of the cultural partnership of France and the UAE, the project of the world art scene in Miami, which has a reputation as a strong point of Art Basel Miami, Elevator granary for the needs of Zeitz MOCAA, where the Silo Hotel 5 stars already operates, in the Shekou district of Shenzhen Design Society is the first partner platform of the British Victoria and albert Museum and Chinese colleagues gallery — V&A" [1].

The flow processes of resources (material, information, financial) are considered as an object of management in the logistics component of the socio-cultural sphere. The task of logistics is to link the organizational, technological, economic, social and interests of all participants in the movement of resources as an integrated system. "Rationalization of the activities of individual links of the logistics chain or their combination according to a certain algorithm is an optimization problem"[4].

When managing a specific business structure of the socio-cultural services sector, the application of the logistics approach to each element of the logistics system is improved to the required extent in the required place and time. Based on the structure of paid services in Russia on 29.06.2017, the highest percentage is utilities, transport, communications, household and medical (table.1.)

Table 1. The structure of paid services to the population in 2017 [8]

	2014	**2015**	**2016**	**2017**	
				As a percentage of the total	**Million. RUB**
All services rendered among them:	**100**	**100**	**100**	**100**	**8839020,6**
household	10,8	10,9	10,8	10,3	910931,2
vehicles	18,6	18,4	19,7	20,0	1769069,8
communication	17,0	15,9	14,9		
postal services, courier services				0,7	61918,0
telecommunication services				14,4	1273970,9
housing	5,9	6,5	6,7	6,9	607243,0
utility	21,0	21,1	20,9	21,3	1886216,5
cultures	1,7	1,7	1,8	1,7	151768,1
tourist	2,0	2,0	1,9	1,6	142173,4
hotels and similar accommodation facilities	2,4	2,3	2,5	2,5	224635,1
physical education and sports	0,7	0,8	0,8	0,8	72018,9
medical	6,4	6,6	6,6	6,7	591520,4
Spa and Wellness	1,2	1,4	1,4	1,4	120731,1
veterinary	0,2	0,2	0,2	0,2	17031,4
legal nature	1,2	1,2	1,1	1,1	101593,9
education system	6,5	6,7	6,6	6,7	592911,6
social services provided to elderly citizens with disabilities	0,2	0,2	0,2	0,2	21020,9
other facilities	4,2	4,1	3,9	3,5	294266,5

Today, competition between individual organizations and institutions is already giving way to competition of logistics chains, including international ones, and the task of logistics is to accelerate the movement of material flows through them, which involves the development of integration relations with potential international partners, among which even competitors can act. Global logistics systems are being developed. According to the Logistics Performance Index (LPI) 2016, Russia has deteriorated its position in logistics compared to other countries in many areas – from logistics infrastructure to customs (table 2). "In the top ten of the rating are mainly European countries. The first place since 2007 is held by Germany, which also manages to increase the overall level of LPI every year-if in 2007 it was 4.10 points, in 2016 it already reached 4.23 points out of the maximum possible 5 points. Among the dozens of other countries are Luxembourg, Sweden, the Netherlands and Singapore. In 2016, it also included Hong Kong and Austria" [5].

Table 2. Top 10 countries by logistics performance index (LPI) in 2016

Country	Location 2016 г.	Index 2016 г.	Location 2014 г.	Index 2014 г.
Germany	1	4,23	1	4,12
Luxembourg	2	4,22	8	3,95
Sweden	3	4,20	6	3,96
Netherlands	4	4,19	2	4,05
Singapore	5	4,14	5	4
Belgium	6	4,11	3	4,04
Austria	7	4,10	22	3,65
Britain	8	4,07	4	4,01
Hong Kong	9	4,07	15	3,83
USA	10	3,99	9	3,92

In many ways, the deteriorating situation of countries is influenced by political and economic instability, which has been fully developed in the global crisis situation. In the top ten worst countries for logistics – Syria with an index of 1.6 points, Haiti (1.72), Somalia (1.75) and Mauritania (1.87).

As a result of the study, Russia in 2016 "is on the 99th place with an assessment of 2.57 points. Its closest neighbours today are the Comoros, Nigeria, Bosnia and Herzegovina and Iran. In fact, in comparison with other countries, it returned in 2007, although in 2014 Russia managed to rise to the 90th line of the rating" [5].

The analysis of the world experience of functioning shows that the maximum efficiency both in micro-and macro-economic context, integrated logistics services. Subject to this condition, logistics companies (providers, operators) provide comprehensive and diverse logistics services for the promotion and maintenance of resource flows. "The complex of infrastructure facilities located in the local area, where the integration and coordination of mainly operational logistics activities is implemented, has received the name of the logistics center abroad" [7]. In this situation, in the world practice, the logistics center is considered as "a spatial and functional object together with the infrastructure and the management organization, which implements logistics services related to transportation, acceptance, storage, distribution and delivery of goods, as well as related services provided by independent economic entities in relation to the sender or recipient" [2].

In our opinion, the basic principles of logistics management of the organization of social and cultural sphere in modern conditions are the construction of flexible and adaptive organizational structures, as well as the widespread use in the management of the situational approach, according to which the state of the internal environment of the organization is a response to external factors. Explaining its position on this issue, we note that at the present stage of development, the influence of external factors has increased dramatically due to the complexity, the crisis state of the entire system of social relations (legal, social, political, economic, etc.). It is the external situation today in a crisis dictates the strategy and tactics of management of socio-cultural sphere.

Of course, with the absolute importance of external factors, the achievement of strategic goals and the successful implementation of tactical measures largely depends on the internal conditions of activity: the degree of perfection of the structural and functional complex, the effectiveness of forms and methods of activity, as well as the state of the resource base of the socio-cultural sphere.

The modern sphere of social and cultural services, as an open socio-economic system, is characterized by the signs of integrity, i.e. the dynamic interaction of its constituent elements, is determined by the presence of common goals, for which it is created, it objectively depends on the state of the external environment, has the property of adaptation and seeks to find a dynamic balance between internal capabilities and the external environment in order to maintain its stable state.

The most important factor determining the peculiarity of the management of the socio-cultural sphere in the post-crisis and crisis conditions is a sharp increase in the degree of risk. It is predetermined, first of all, by the high uncertainty of the current situation in the external environment.

When modernizing the management of business structures of social and cultural services, it is of primary importance to take into account the features of the services provided, since they largely determine the structure and tasks of the management subsystem. It seems necessary to build the organizational and economic mechanism of this process in accordance with the principle of orientation to the development of relevant business structures [6, p.57].

The development of microeconomic systems should be characterized by quantitative and qualitative positive changes in its parameters (functional, administrative, social and service subsystems). This has a specific expression in the quantitative and qualitative growth of the service system, improving the quality of the process of formation, package of services, activation of labor activity, as well as increasing income and attracting investment capital.

The results of the implementation of this principle are at the macro-and meso-economic level the development of national and regional complex of socio-cultural services, the development of the market of socio-cultural services, meeting the social needs of society.

The use of logistics methods for integrated business processes should be one of the most important goals of the formation of the system of socio-cultural services in Russia. Long-term logistics partnership in the socio-cultural sphere of services is preferable for the following reasons: they allow to create sustainable channels for the transfer of advanced knowledge; modern organizational and technological breakthroughs, including logistics, are formed at the intersection of Sciences or industries; joint development and innovative projects can reduce the costs and risks of the integration process. In this case, trust is an economic factor that provides a balance of development and competitive advantages to all participants of the logistics system of socio-cultural services. At the heart of the practical implementation of logistics methods of

cultural management for the principle of targeting, involving the definition of activities in relation to certain groups of microeconomic systems, depending on the needs for specific services and implementation within specific models. This principle also implies the development of a system of state guarantees for cultural services.

Based on the proposed principles, the basis for assessing the effectiveness of management of business structures in the sphere of culture in the crisis with the help of logistics methods will be: determination of the meters; verification of the practical implementation of the meters; enabling the use of specific performance indicators; evaluation of the obtained coefficients and indices in accordance with the criteria of the logistics system.

A direct reflection of the results of the activities found in the actual amount of expenses connected with the execution of operational tasks. The definition of expected costs is at the heart of budget planning. The value of logistics costs is expressed either by the amount of cash costs, or the amount of money per unit of production (unit costs), or shares in the volume of sales.

Thus, in the management of business structures of social and cultural services, it is necessary to consider them in the unity and integrity of the components that are inextricably linked with the outside world.

BIBLIOGRAPHY

1. ARTANDHOUSES-URL: http://art-and-houses.ru/2017/07/21/muzejnyj-bum-2017/

2. Gabler-lexicon logistics. Logistics management. Terms and definitions Text. / under the editorship of Professor P. Clauss, Professor V. Krieger. Germany, Weisbaden, Izd-vo "Gabler", 2000. - 449 p.

3. Garnov A. P., Kireeva N. C. Financial, material and information flows: point of interaction in logistics / / RISK: Resources, information, supply, competition. - 2017. - № 2. - P. 48-51.

4. Garnov, N. Kireeva Strategic planning and management as a basis for increasing the value of multi-link logistics chains // logistics. -2012. № 1 (62). - P. 20-23.

5. Logistics performance index 2016 / Logistics portal. - URL: https://www.lobanov-logist.ru/library/353/63185/

6. Malshina N. Conceptual principles of functioning of the organizational and economic mechanism of logistics system of socio-cultural service / Vestnik University. - №5. - 2013. – S. 48-62

7. Sergeyev V. I. General trends in the development of logistics centers abroad / / Scientific and analytical journal "logistics and supply chain management". - October 2012 №5 (52) – URL: http://www.lscm.ru/index.php/ru/avtoram/item/1177

8. Federal state statistics service-URL: http://www.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat_main/rosstat/ru/statistics/enterprise/retail/#

THE OIL TANKERS' PROSPECTS IN THE INTERNATIONAL SEABORNE TRADE EVOLUTION

Romeo Boşneagu
Assoc. Prof., PhD, "Mircea cel Bătrân" Naval Academy, Constanţa

Abstract: The seaborne trade continues to be primarily determined by the evolution of the world economy. Although the relationship between economic output and commodity trade seems to change, with a decline observed in recent years in the growth rate of trade in the total Gross Domestic Product, the demand for maritime transport services remains highly dependent on the performance of the world economy. While the industrial and economic activities, the merchandise trade and shipping expeditions may grow at different rates, these variables remain, however, positively correlated. Today, in the conditions of interdependence and globalization, the seaborne oil trade with regards to efficiency and cost-effectiveness is the engine of economic development and prosperity. The oil and liquefied gas transport market is driven by the world's energy needs, the world economy, demographic situation, industrialization, and most importantly, global energy surplus and shortage. This paper analyzes the latest developments in the oil tanker market, in the light of the historical evolution of oil extraction, oil products transport and, hence, the construction of new types of ships specialized for the transportation of various categories of petroleum products on the sea.

Keywords:oil tanker, seaborne, world trade

1. Introduction

In recent years, international maritime transport has continued to face the prolonged effects of the 2009 recession. The seaborne trade has remained under pressure, the global demand has been weak, and increased uncertainty stemming from factors such as trade policy and prices of the raw materials and oil. Also, several trends with relevant implications for maritime transport have progressively continued to draw attention to the evolution of this field [10], such as digitization, the rapid expansion of electronic commerce systems (e-commerce), increasing concentration on the liner shipping market.

Reflecting the state of the world economy, the demand for maritime transport services moderately increased in 2016. Worldwide the maritime trade grew by 2.6% in 2016, compared to 1.8% in 2015, and is below the average of 3% registered in the last four decades. The total freight volume reached 10.3 billion tons, with over 260 million tons of freight, about half attributed to oil trade. In 2017, the world economy, and commodity trade have improved to some extent. However, uncertainty, but also other factors, both positive and negative, is shaping this outlook in 2018.

UNCTAD projections in the medium term indicate a steady increase in cargo volume transported by sea, with a compound annual growth rate estimated at 3.2% between 2017 and 2022. Freight volumes are on the rise in all segments, containerized, and commodity trade dry bulk will register the fastest growth [10].

2.MATERIALS AND METHODS

The evolution of oil tankers analysis has been carried out in comparison with the evolution of the world oil market, and of the seaborne oil products over a large number of years, using official data of international organizations as well as information published by various private institutions recognized worldwide. The data has been critically analyzed by comparing several alternative sources of information. The data obtained were transposed into tables and graphs, based on which conclusions on the subject were drawn.

The oil tankers were first used by the oil industry to transfer refined bulk fuel from refineries to customers. It was then stored in large tanks on land and delivered in smaller quantities, depending on the requirements. Also, other liquids have begun to be transported in tanks, cheaper transport, even Guinness beer factories used tanks to transport bulk on the Irish Sea. In history, bulk oil was tried in many places and many ways. Modern oil pipelines have existed since 1860. Today it is believed that the MV *Zoroaster* (Figure 1) built in 1878 by Nobel, is the world's first successful oil tanker. He designed the ship in Gothenburg, Sweden, together with Sven Almqvist. The construction contract was signed in January 1878, and she made her maiden voyage after a year, from Baku to Astrakhan [1].

Figure 1 MV Zoroaster - the first oil tanker, 1878
Source: https://www.marineinsight.com/maritime-history/zoroaster-the-worlds-first-tanker-ship/

After 100 years, the first oil tanker to exceed 500,000 tdw was Batillus, built in 1976 at Saint Nazaire in France, with a displacement of 555,000 tdw, length 414,22 m, beam 63.1 m, draft 28.5 m, propulsion 64,800 HP, and a speed of 16 knots. In the last years of the twenty-first century, oil supertankers, called Ultra Large Crude Carriers (ULCC), have been built with a transport capacity of up to 500,000 tdw [2].

Figure 2 ULCC*Knock Nevis (Jahre Viking)*:displacement 564,763 tdw, length 458.45 m, beam 68.8 m, draft 24.6 m, speed 16 knots
Source:http://maritime-connector.com/worlds-largest-ships/

1. Results

1. The seaborne trade continues to be primarily determined by the world economy's evolution, and the international trade evolution. Although the relationship between economic output and commodity trade seems to change, with a decline observed in recent years in the growth rate of trade in Gross Domestic Product (GDP), demand for maritime transport services remains highly dependent on the performance of the world economy. While industrial activity, economic output,

commodities, commerce, and merchant shipping can grow at different rates, these variables remain, however, positively correlated.

The limited activity of the oil-exporting countries in Africa, South America and the Caribbean, Western Asia, and the economies in transition, together with the recession in Brazil and the Russian Federation, continued to grow in the developing economies, as well as in the economies in transition. In LDCs, GDP grew by 3.7% in 2016, well below the growth target of at least 7%, especially in the context of sustainable development objectives.

2. In 2016 the global oil production averaged 1,706 million barrels. Approximately 68% of this production comes from the top ten countries, and 44% from OPEC members. In the last years the first three producers, there have been significant decreases in production over different time periods, but since 2014 all three countries have had a peak of production of 9 to 11 million barrels per day. In 2016 the global oil trade amounted to 218,314 million USD, representing 40.8% of the value recorded in 2011 (Table 1 and Figure 3)

Table 1The value of world oil trade, 2011-2016, in million USD

Year	Export	Import	Total	% previous year
2011	102.180	431.866	534.046	
2012	111.951	408.509	520.460	97%
2013	123.218	363.141	486.359	93%
2014	127.258	326.710	453.968	93%
2015	85.241	177.445	262.686	58%
2016	75.458	142.856	218.314	83%
Total	625.306	1.850.527	2.475.833	

Figure 3 The evolution of the export and import of crude oil between 2011-2016, in a million USD

3. The international trade had a low performance in 2016, with a volume (in value, but adjusted to take account of the evolution of inflation, and exchange rate) up to 1.9% (the average growth rate of import and export) in 2015. Weak trade is both a cause and an effect of slowing down of the global economic activity, given the strong links between investment, growth, and trade. The volume of world export and the import demand accelerated in 2016, as compared to 2015. In 2016, the world's export rose by 1.7%, from 1.4% in 2015, and the world's import demand increased by 2.1% to 1.9%.

4. In line with the development in of the global economy, the demand for maritime transport services improved in 2016, albeit only moderate. The seaborne trade grew by 2.6%, from 1.8% in 2015, which is below the historical average over the last four decades (3%), (Table 2 and Figure 4). The total volumes reached is 10.3 billion tons, reflecting the addition of more than 260 million tons of cargo, about half of which were attributed to tankers. China's strong import demand in 2016 continued to support maritime trade, although global growth was offset by a limited expansion of the import demand from other developing regions.

Table 2 Seaborne crude oil, 1970 to 2016, in millions of tons

1	1970	1440
2	1980	1871
3	1990	1755
4	2000	2163
5	2005	2422
6	2006	2698
7	2007	2747
8	2008	2742
9	2009	2642
10	2010	2772
11	2011	2794
12	2012	2841
13	2013	2923
14	2014	2825
15	2015	2932
16	2016	3055

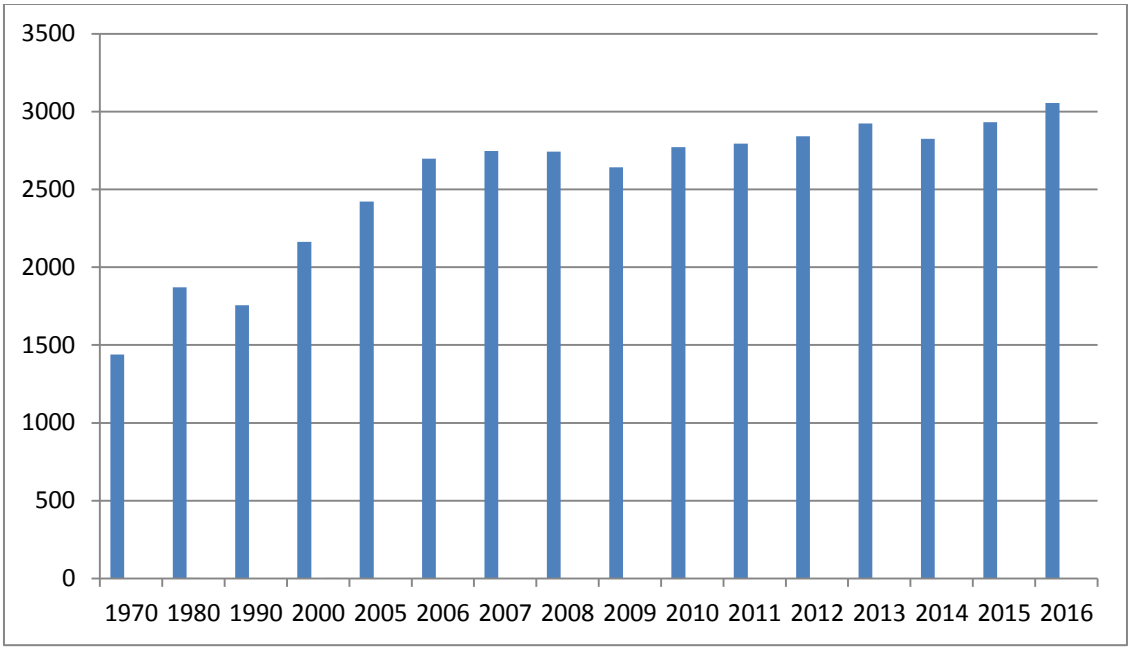

Figure 4 Seaborne crude oil between 1970 and 2016 in millions of tonnes
Source: Review of Maritime Transport 2017

Regarding the volume of oil and oil products transported by sea, the situation is as follows: In 2016, the international trade in crude oil, refined petroleum products, and gas continued to grow

on a surplus supply, and low oil prices. Total volumes reached 3.1 billion tonnes, reflecting an increase of 4.2% over the previous year. The oil import has not been reduced to crude oil, and refined petroleum products, which has led to their storage at a record level. These positive trends were supported by strong demand for crude oil import in China, India and the United States, and a high level of export of petroleum products to China and India. An overview of global players in oil and gas production, consumption and exports in 2016 is presented in Tables 3 and 4, which is reflected in the world seaborne tanker trade – crude oil, refined petroleum products, and gas [10].

Table 3 Major global oil producers and importers,% of the world market (Review of Maritime Transport 2017)

Oil producers	**%**	**Oil consumers**	**%**
West Asia	35	Asia - Pacific	35
North America	18	North America	23
Transition economies	15	Europe	14
Developing America	11	West Asia	11
Africa	9	Developing America	9
Asia - Pacific	9	Transition economies	4
Europe	4	Africa	4
Oil refinery capacity	**%**	**Oil refinery throughput**	**%**
Asia - Pacific	34	Asia- Pacific	34
North America	21	North America	22
Europe	15	Europe	15
West Asia	10	West Asia	11
Economies in transition	9	Transition economies	9
Developing economies in America	7	Developing America	7
Africa	4	Africa	2
World natural gas production	**%**	**World natural gas consumption**	**%**
North America	26	North America	25
Transition economies	22	Asia - Pacific	20
West Asia	18	Transition economies	16
Asia - Pacific	16	West Asia	15
Europe	6	Europe	12
Developing America	6	Developing America	8
Africa	6	Africa	4

Table 4 Oil products world production, 2015 - 2016 (Review of Maritime Transport 2017)

No.	**Product**	**2015**	**2016**	**%**
1	Crude oil	1761	1838	4,3%
2	Oil and gas products:	1171	1218	4,0%
3	LNG	250	268	7,2%
4	LPG	79	87	10,1%
	Total	2932	3055	4,2%

5. Many types of crude oil are transported at sea, with specific characteristics, depending on the area where it is extracted, so there are light and heavy oil. The classification of crude oil is as follows:

- light oil: mineral composed of a mixture of hydrocarbons of natural origin with variable density and viscosity;

- heavy oil, type of crude oil that exists in areas such as Orinoco (Venezuela), Athabasca (Alberta/Canada), Olenik (Siberia/ Russian Federation), with the following characteristics: near or even higher than water density, high viscosity almost stable at ambient temperature, can not be produced, transported and refined by conventional methods, generally has a high sulfur content and some metals such as nickel and vanadium.
- high-quality heavy oil.

The classification of crude oil by origin is as follows: Europe / North Sea - light product, low viscosity, black; West Africa - thicker than the one in northern Europe, becomes more viscous at temperatures below 19 ° C and volatiles rapidly at temperatures > 27° C; South America - hard, viscous product; The Persian Gulf; Asia/China - very hard product.
A wide variety of refined oil products are also transported: white products (petrol; oil; airplane fuel; gasoline; aromatic); black products (diesel; oils; asphalt).
6. The transportation of these types of goods by sea is subject to very stringent international rules under the MARPOL Convention and is done with specialized oil tankers with specific technical facilities. Tankers or oil tanks are used in the transport of crude oil, derived products, liquefied natural gas, chemicals, and other liquids. They play a vital role in international transportation, namely 3,055 million tons out of a total of 10,287 million tons, approximately 30% of the total cargo carried by sea in the world in 2016. Oil tankers are classified by destination and size. However, the oil tanker is a generic name that also includes vessels carrying petrol, gasoline, kerosene, and paraffin. Oil tankers are divided into two main types: tankers for oil products, and crude oil tankers: oil tankers (product tankers) are intended for the transportation of petroleum-based chemical substances; crude oil tankers are correctly used to transport crude oil from the extraction site to the crude oil refining plant.

Oil tankers, due to their constructive specificity, are equipped with the following facilities: the cargo facility; the cargo heating installation; tank ventilation installation; the cargo tank cleaning and washing installation; segregated ballast system; inert gas installation; the stripping plant. In addition to maritime oil tankers, there are specialized tankers for inland waterways, operating on rivers and canals, with an average capacity of thousand tonnes.

7. The oil tankers market analyses show that in the last decades very large vessels have been built, with unique constructive characteristics (Table 5).

Table 5 Top 10 largest oil tankers

No.	Ship	Displacement (tdw)	Length (m)	Service period
1	Seawise Giant	564.763	458, 46	1979-2009
2	Pierre Guillaumat	551.051	454,42	1977-1983
3	Prairial	555.046	412,22	1979-2003
4	Batillus	553.662	414,22	1976-1985
5	Bellamya	553.662	414,22	1976-1986
6	Esso Atlantic	516.891	406,57	1977-2002
7	Esso Pacific	516.421	406,57	1977-2002
8	TI Class (TI Europe, TI Africa, TI Asia, TI Oceania)	441.893	380	2002-present
9	Berge Emperor	423.697	381,82	1975-1986
10	Berge Empress	423.697	381,82	1976-2004

8. Current trends in the construction of oil tankers present new solutions, including one very interesting: the double active tank. The MV Tempera (Figure 5) is the first dual-use tanker (DAT). It was built at the Sumitomo Heavy Industries yard in Japan for the Finum group, Fortum Oil and Gas, and operates mainly in the Baltic Sea area. The DAT design used for this ship was developed by Kvaerner Masa-Yards. The DAT acts on the principle of using a double hull structure - a typical structure and an armed form of the bottom of the aft area. The modern design and the technical solution are used to ensure a period of operation of the ship for about 40 years. For this, a double bottom was provided along with a double cofferdam that also offers greater protection for the pump room.

Figure 5 MV Tempera the first double acting tank
https://www.marineinsight.com/types-of-ships/tempera-the-first-tanker-with-double-acting-tank-design/

9. Given the projected increases in the world GDP, and in the oil products trade, as well as the risks that may arise in the world economy and trade policy, different estimates give a future growth rate of maritime trade since the 2009 crisis. The latest UNCTAD reports [10] show an increase in the number of ships and freight volumes traded between 2017 and 2022. Also, the International Monetary Fund in the global GDP projection for the period 2017-2022 [11] shows that it is expected to increase maritime trade on all segments. Trade in bulk oil products is expected to decline, reflecting the impact of significant oil production cuts by primary producers in early 2017, as well as rising oil prices. Trade in crude oil is expected to grow by less than 1%, while refined petroleum products and gas are projected to increase by 2%.

The medium-term outlook is also positive. UNCTAD estimates growth in global maritime trade with a compound annual growth rate of 3.2% and is consistent with the 3% actual yearly growth rate expected by UNCTAD between 1970 and 2016. Between 2017 and 2022, commodity trade is projected to grow by 5.6%. These rising freight volumes will continue to be supported by significant infrastructure projects such as One Belt, One Road Initiative (China), The North-South International Transport Corridor (India, Russian Federation, and Central Asia). Financing these initiatives remains, however, an urgent desideratum. China has provided initial funding, but more resources are needed to complete the project. The projected increase in volumes of oil products is estimated to remain relatively modest between 2017 and 2022 [24].
The volume of crude oil, refined petroleum products, and natural gas is expected to increase in the coming years by 1.2% and 1.7%, respectively. Future developments in oil trade remain uncertain due to trends in shale gas production and crude oil production and imports in the United States. However, the prospects for gas trade seem to be more positive [23].

10. The evolution of the world tankers fleet over the past two years (2016 and 2017) shows an increase in the displacement of these vessels (Table 6):

Table 6 Oil tankers fleet evolution, 2016-2017 (Review of Maritime Transport 2017)

	2016	**2017**	**2016-2017 %**
Oil tankers	505.736.000	534.855.000	5,76
The world fleet percentage share of dead-weight tonnage	28,0	28,7	4,68

Regarding the age of the oil tankers worldwide at the level of 2017, the situation is as follows (Table 7):

Table 7 Oil tankers age distribution

Age (year)	**Age 0-4**	**Age 5-9**	**Age 10-14**	**Age 15-19**	**Age over 20**	**Average age 2016**	**Average age 2017**	**% 2016-2017**
% number ships from total	16,03	22,51	15,46	7,74	38,26	18,76	18,36	0,40
% displacement (tdw)	22,07	34,74	34,44	12,67	6,09	9,90	9,54	0,36
Average displacement (tdw)	73,274	82,242	84,610	89,498	9,777			

The maximum displacement of VLCC oil tankers was in 2011 (65 new ships) - 20.1 million tons. In 2017, 15.9 million tdw were scheduled for VLCC, while Aframax deliveries would reach 9.4 million dwt. Deliveries for Panamax ships are 2.4 million dwt. With regards to small oil tankers, only 18 Handysize are delivered in 2017. Deliveries and cancellations of contract orders have increased considerably after the oil market fell in 2009 (Poten & Partners Report, 2017). VLCC tankers have the highest ratio delivery environment of 80%, ranging from a high level of 100% in 2006/2008 to a low of 53% in 2013. Based on the historical variability of ship deployments and its apparent correlation with the transport market, 25 -40% of orders for oil tanks and up to 50% of oil tankers scheduled for 2017 may not be delivered on time. However, the number of orders is high, but the prospects for maritime tanks in 2017 are better than suggested by a brief analysis of this issue [20].

At the beginning of February 2017, petroleum product tanker orders declined to the lowest level in the past 17 years as it was equivalent to 10.2% of the capacity of the fleet, a low-level since August 2000 (Clarksons Research, 2017).

At the beginning of February, the order of tanks for oil products for ships with a tire delimitation of more than 10,000 dwt was 321 ships, over 16 million tdw displacement. This is the smallest number of product tanks commissioned since 2001, after a sharp decline in 2016, when it dropped to 9.2 million dwt, a decrease of 35%.

Overall, investing in the construction of new tanks over the period 2013-2015 has led to a rapid increase in the petroleum product fleet by around 6% in both 2015 and 2016. In 2017, the new construction order is at its highest low level in recent years has fallen to 7.7 million dwt, with an estimated fleet growth of 4% [21].

Conclusions

Today, in the conditions of interdependence and globalization, the transport of oil and liquefied gas by sea, with regards to efficiency and cost-effectiveness is the engine of economic development and prosperity.

The oil and liquefied gas transport market is driven by global energy needs, the world economy, demographic, industrial and, most importantly, the "geography" of global energy surplus and shortage.

As a perspective, increasing profitability with an ever-increasing motivation to protect the environment inevitably leads to the use of natural gas or liquefied petroleum gas, and the study of cost-effectiveness leads inevitably to long-distance sea transport.

The current trend in the construction of ships specializing in oil and gas transport at sea is increasing tonnage, specialization and safety in service.

For the years 2017 and 2018, in its latest Allied Shipbroking-2018 report, in the first half of 2018, crude oil shipments with VLCC declined to $ 5,449 a day in the last part of March, a figure reached in 2014, while the average value for the past five months is close to $ 2,100 a day. This is a much lower level than last year, which was around $ 10,200 a day. Following the current downward spiral, a record level of ship scrapping has been recorded over the past year, a phenomenon that can be considered to be in line with the low earnings, but has also significantly been fueled by high demand from the ship recycling market. On the other hand, there was a relatively high level of new construction activity despite the imbalance between supply and demand and the difficulties encountered. It would have been expected that the new ship orders would be smaller, leaving room for a certain rebalancing to take place in the years. Against this logic, new ship orders registered by the end of April have already reached levels close to half of the total volume recorded last year.

The return of the oil tanker market concerning gains is long and complicated, given current trends and visible geopolitical changes. For the time being, the latest upward trend in crude oil prices can be seen as a possible hope for the market, given the potential generated by arbitrariness in rising prices and production potential. However, given that this recent price increase was not the result of changes in demand but rather changes and concerns about possible supply disruptions, we could conclude that this development is less favorable for oil transporters. It may be thought that the general approach adopted by most investors is that the long-term global outlook looks better and that it may be good and on this basis, this most recent investment in this field may inevitably find land fertile in the future (Table 8).

Table 8 Price Index WET NB (mil. USB) (Allied Shipbroking Inc., 2018)

	18 May 2018	**13 April 2018**	**%**	**min**	**average**	**max**
				Last five years		
VLCC	87.0	87.0	0%	80.0	90.5	101.0
Suezmax	58.5	58.5	0%	53.0	59.4	66.0
Aframax	46.0	46.0	1.1%	43.0	49.1	55.0
LR1 (75.000 tdw)	43.8	43.8	0%	40.5	43.8	47.0
MR (56.000 tdw)	35.3	35.3	0%	32.5	34.8	37.3

While a rebound took place in the last month of 2016 and the early days of 2017, the market has recently experienced a further slowdown. The question is now what will happen next, and the

business environment seems somewhat uncertain. To get a clearer picture of short-term prospects, we need to look at the supply and demand side. Crude oil production slowed down by the end of 2016, OPEC group announced a reduction in gross production of 1.2 million bpd in 2017. According to OPEC and IEA (International Energy Agency) estimates, in January 2017, OPEC reached only 90 % of total production compared to planned production reductions. However, the potential for non-compliance with the projected production plan for the rest of the year, given the group's history, is not small and generates excellent uncertainty. At the same time, Iran is exempt from cuts as it attempts to bring production back to levels similar to those of the pre-sanctioning period, backing positive expectations for an increase in Iranian crude oil exports in 2017. Exports from OPEC countries are approximately 60% of global exports, and therefore these reductions can affect world trade. However, with OPEC members, several non-OPEC countries have agreed to reduce their oil production in 2017. It remains uncertain whether these countries, such as Russia, will meet reductions, although current projections show a 1% drop in exports gross crude oil of the former Soviet Union in 2017. Reducing crude oil production creates similar uncertainty in crude oil imports. If OPEC and other countries insist on cuts in production, oil prices will continue to rise, in which case the US will increase its investment in shale gas oil industry. In the case of shale oil production, imports from the US will drop to about 10%. Also, these higher oil prices will reduce European imports, as their profit margins are lower and, subsequently, import activity may be adversely affected. Therefore, we see that all the uncertainty in the oil industry results from the fact that the production cuts will be applied in full or not. Although there is a high degree of difficulty about crude oil production in 2017, which will permanently affect exports and imports, the current projections of global oil exports only refer to an increase of just 0.2% which represents a significant slowdown compared to the 2016 growth [23].

BIBLIOGRAPHY

[1] ***Drewry Shipping Consultants Ltd., The Drewry annual LNG Shippîng Market Review and Forecast 2007-2008, 2007-2016
[2] ***Federal Institute for Geosciences and Natural Resources (BGR), Reserves, Resources, and Availability of Financial Times Ltd., Gas exporters set to hold ‘gas OPEC’ talks, 25 January 2018
[3] ***Energy Resources 2006, 2007, 2009, 2010
[4] ***gecforum.org, Gas Exporting Countries Forum (GECF)
[5] ***utu.fi/en/sites/hazard/publications/
[6] ***Drewry Shipping Consultants Ltd., The Drewry annual LNG Shippîng Market Review
[7] ***Review of Maritime Transport, United Nations Conference on Trade and Development - UNCTAD, United Nations, New York, and Geneva, series 2014
[8] ***Review of Maritime Transport, United Nations Conference on Trade and Development - UNCTAD, United Nations, New York, and Geneva, series 2015
[9] ***Review of Maritime Transport, United Nations Conference on Trade and Development - UNCTAD, United Nations, New York, and Geneva, series 2016
[10] ***Review of Maritime Transport, United Nations Conference on Trade and Development - UNCTAD, United Nations, New York, and Geneva, series 2017
[11]*** World Investment Report, 2015, UNCTAD
[12]*** World Investment Report, 2016, UNCTAD

[13]***Trade and Development Report, 2015, UNCTAD
[14]***Trade and Development Report, 2016, UNCTAD
[15]*** Review of Maritime Review, 2015, UNCTAD
[16]*** Review of Maritime Review, 2016, UNCTAD
[17]***https://www.ceaaacee.gc.ca/050/documents_staticpost/cearref_21799/4234/Attachment_12.pdf
[18]***https://opensea.pro/blog/10-tankers-factsand Forecast 2007-2008, 2007-2016
[19]***http://maritime-connector.com/worlds-largest-ships/
[20] ***https://worldmaritimenews.com/archives/211069/poten-partners-large-tanker-orderbook-not-as-scary-as-it-looks/
[21]***https://worldmaritimenews.com/archives/214032/clarksons-product-tanker-fleet-enters-moderate-growth-era/
[22]***https://www.hellenicshippingnews.com/overwhelming-tanker-orderbook-is-pushing-some-owners-to-retire-ships-well-below-20-years-of-age/
[23]***https://opensea.pro/blog/tanker-market-2017

THE INTERNATIONAL SEAFARERS MARKET FUTURE EVOLUTION

Romeo Boşneagu
Assoc. Prof., PhD, "Mircea cel Bătrân" Naval Academy of Constanţa

Abstract: Today, a seagoing ship is a floating factory that requires qualified crew with an unusually high professional and ethical level. The complexity of ships, the diversification of vessels and cargo types, the increasing number of ships have imposed firm and clear rules on the selection, preparation, employment, promotion and control of the training of seafarers.
Knowing the legacies that govern the international seafarers market is of crucial importance to those who do staff policy at international, national and ship company. The maritime transportation was among the first industries to adopt internationally recognized and widely implemented safety standards. The scientific approach of the international seafarers market is strictly related to the safety of navigation, and the protection of the marine environment.

Keywords:seafarers market, evolution, maritime transport

1. Introduction

Presently the world trade is around 90% carried out by the international shipping industry. Without international shipping, the import and export of goods necessary for the modern world would not be possible. The seaborne trade, with its ups and downs, continues to grow, bringing benefits to consumers around the world through its competitive freight costs. As a result of the increasing efficiency of shipping, the degree of economic liberalization has increased, and the outlook for growth following the recent global crisis (which has not yet exhausted) is still manifesting as a result of the global economic growth trend.

Today, there are more than 50,000 merchant ships in function, carrying all kinds of cargo at sea. The world fleet is registered in more than 150 countries and comprises more than one million seafarers from almost all countries of the world [1].

The world shipping fleet provides not only transport connectivity to global trade but also livelihoods to those working in maritime businesses. In 2016, world fleet capacity increased by an estimated 3.2 percent, down from 3.5 percent in 2015. The deadweight capacity of the world commercial fleet was 1.86 billion deadweight tons (dwt) in early 2017, worth $829 billion [2].

Maritime transportation is considered to be the safest and least aggressive for the marine environment. It is estimated that, almost exclusively, among the industries involving a physical risk, the safety of all shipping operations is well implemented. The maritime transportation was among the first industries to adopt internationally recognized and widely implemented safety standards.

The approach of the International Seafarers Market is strictly related to the safety of navigation and the protection of the marine environment.

Since the 1980s, the economic evolution of the different regions has led to a transition from a bipolar world (Europe and North America) to a tripolar one, including East Asia, with the tendency for it to become a favorite by 2050 with the maritime transport playing a crucial role in sustaining such a trend.

Due to its inherently international nature, the safety of navigation is regulated by various United Nations agencies, in particular, the International Maritime Organization (IMO), which has developed a comprehensive regulatory framework for maritime safety at a global level.

The maritime transport is the least damaging to the environment, and, compared to the land industry, is a relatively minor contributor to marine pollution from human activities.

2. Materials and methods

The maritime transport is one of the best-regulated industries, and it was among the first to adopt internationally implemented safety standards on a large scale. Because the shipping is an international one, it is vital that it is subject to uniform regulations on issues such as construction standards, navigation rules, and crew competence standards. International shipping is mainly regulated by the International Maritime Organization, based in London, United Nations Agency for Safety at Sea and Marine Environment Protection. The International Labor Organization (ILO) is also responsible for developing work standards applicable to seafarers around the world.

The level of ratification and enforcement of the IMO Conventions is generally very high compared to the international rules adopted for shore-based industries.

Today, the world's maritime trade accounts for more than 1.5 million seafarers (seafarer: any person employed and carrying out work on board a vessel to which the MLC Convention applies, 2006. MLC Convention 2006 does not apply to vessels operating exclusively in inland waters and harbors or not engaged in routine fishing, recreational, military and auxiliary vessels). Thus, shipping is a truly international industry: in today's global market there are ships of a particular nationality, registered in countries other than the one of origin, with officers and mixed crews from various other states of the world.

However, the seafaring is one of the most dangerous occupations in the world, with 2,773 victims of accidents at sea (Figure 1 and Figure 2). The suicide rate for seafarers is three times higher than that recorded for land-based workers, and mortality at sea at work is 26 times higher.

The danger of piracy in certain areas is very present. Although the overall trend is decreasing (7% in 2014 as compared to the previous year), piracy is on the increase in some areas: the South-East Asian waters, the Indian subcontinent, and Bangladesh, with an annual increase of 10%.

The international shipping also faces the danger caused by military conflict zones (citing the case of a Greek-flagged oil tanker off the coast of Libya in early 2015).

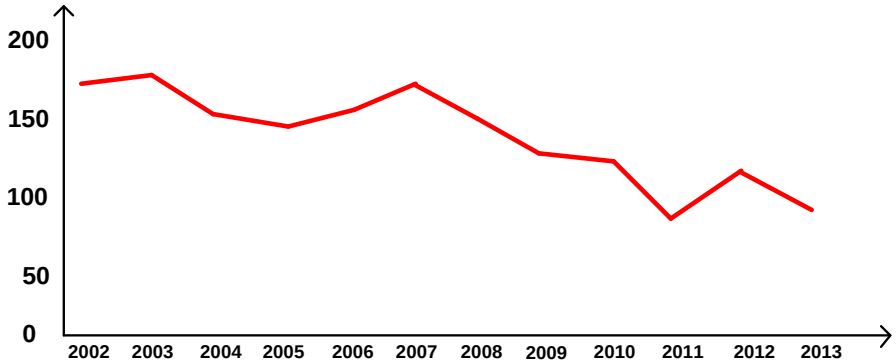

Figure 1 Maritime casualties, number of total losses by year (vessels over 100 GT)

Source: Lloyds List Intelligence Casualty Analysis: AGCS

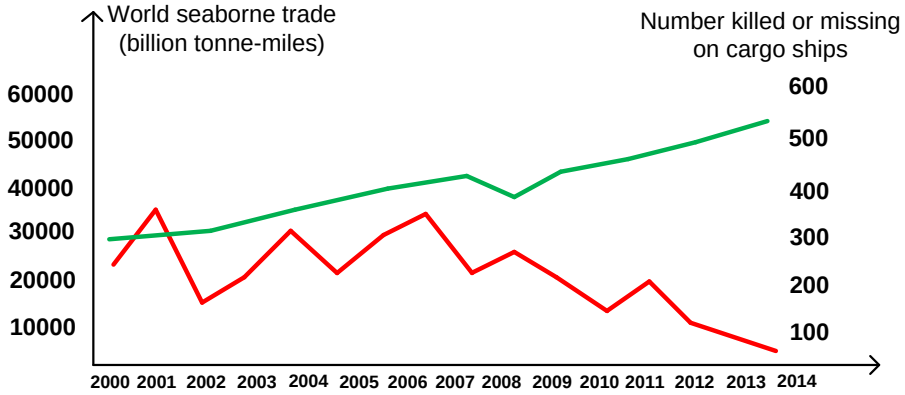

Figure 2 Lives lost on board, the number killed or missing on cargo ships/world seaborne trade

Source: IHS Maritime/UNCTAD

It should be noted that the figures for the number of merchant ships and seafarers are different from one source to another. Thus, the International Chamber of Shipping presents the situation of the world fleet as such (2014) [3], plus a significant number of passenger or special vessels:

Table 1 World commercial fleet in 2014

1	Passenger ships	6597
2	Oil tankers	13157
3	General cargo ships	16224
4	Bulk carriers	8687
5	Container ships	4831
	Total	49496

Worldwide, the number of seafarers working on board commercial vessels engaged in international voyages is estimated at 466,000 officers, and 721,000 ratings [1], with a total of 1,187,000 sailors plus staff serving coastal and technical ships.

Figures available to the European Union show a total of 143,967 officers and 110,152 ratings with a total of 254,119 sailors [4] (Table 2 and Figure 3).

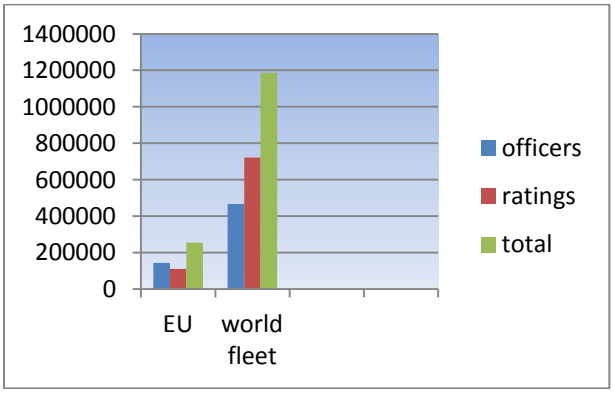

Figure 3 EUs seafarers

The OECD countries (North America, Western Europe, Japan, etc.) remain an essential source for officers, but an increasing number of officers are now recruited from the Far East and Eastern Europe. Most ratings are recruited from developing countries, especially in the Far East and Southeast Asia. The Philippines and India also supply labor force to the maritime and international shipping companies. And China has also witnessed a significant increase in the number of seafarers, but nowadays most Chinese workers work on Chinese-flagged ships. Eastern Europe is a dominant provider of seafarers from a large number of countries, including Ukraine, Croatia, and Latvia. Between the important countries providing a specialized labor force in the maritime field, we mention Greece, Japan, Russia, and the United Kingdom.

The maritime officers are qualified to the standards of competence required by the STCW Convention (*International Convention on Standards of Training, Certification, and Watchkeeping*). Of particular note is that all maritime qualifications (deck, mechanical and electrical) are recognized internationally.

Deck officers have to undergo a year of training at sea, in addition to their primary education. Depending on the country, the training of Maritime Officers lasts between 3 and four years - including onboard training periods, which can take place at the end of a course or intervals between basic classes.

Despite the international standards of training and certification of seafarers considered as minimal for certification by the STCW Convention, there is a wide variety of training procedures and educational institutions for seafarers both at a global level and within the European Union.

Given that the maritime transport industry is currently operating at the same level at the global level, it should be possible to compare and assess maritime education and training. In reality, this comparison is much more difficult to do, as, for example, in the European Union, the maritime education and training in any of the Member States, is part of the curriculum of schools, technical colleges, and universities, but in some countries, education and maritime training are taught in universities. Frequently, in most states, some regulations allow the progress of graduates from schools and technical colleges to universities. For example, in Norway, students aged approximately 16 have the option of attending a vocational school where they can choose the following specializations after the first year of study: navigation, mechanics, or electrician courses. These courses prepare them for the next two years of practice on board the ships, and at the end, they are qualified as unprivileged personnel and can enter a maritime education institution for 2-3 years of study to become qualified officers.

This research has shown that the information on the number of students in maritime universities or naval academies in the European Union participating in the STCW certification courses is not systematically available in each country. The number of students operating on national board ships is rarely mentioned in the documents, although this information is of great importance for assessing the future availability of officers and ratings.

The European Maritime Safety Agency (EMSA) has set up a database to collect certificates issued each year by the Member States for seafarers within the European Union and equivalence of documents for those outside the European Union.

The crew of a ship represents all patented or non-patented sailors who perform a function on board the ship. A crew of a maritime vessel consists of sailors and auxiliary personnel, and its composition is determined according to the type and destination of the ship.

For the qualification, the seafarers are made up of the following categories: officers; seafaring personnel holding capacity certificates.

The maritime labor market is in the midst of this connectivity of the maritime domain because human resources are available globally through a network of ship management companies with subsidiaries and transnational portfolios; knowledge, information strategies, and human resources are an aid to linking labor, companies and institutions. The labor market has access to information on employers and employees, as well as employers know the resources and working practices prevailing in industry; in such conditions of an interconnected world, a single labor market for seafarers is supposed to exist and work - a situation where both labor force and employers are supposed to compete freely for jobs and workers.

Companies can hire seafarers from anywhere in the world with fewer obstacles and operate in a free market environment looking for the highest return on their investment. The workforce is also relatively free to look for jobs globally. The reduction of restrictions allowed the hiring of seafarers from countries other than ship's home. This facilitated the recruitment of seafarers outside the national fleets. Therefore, the development of a market has brought global seafarers' employability by organizing a dynamic system of international crewing companies.

The global maritime seafarers market idea as a space without problems should be recognized as a combination of certain aspects of globalization with an emphasis on neo-liberal policies on the world labor market. The seafarers' work is regulated internationally by the MLC 2006 Convention. The Maritime Labor Convention (MLC 2006) contains the core international maritime labor legislation adopted by the International Labor Conference of the International Labor Organization (ILO-ILO) in Geneva, Switzerland in February 2006. The primary objectives of the MLC 2006 Convention are to ensure the comprehensive global protection of the rights of seafarers and to establish a level playing field for countries and shipowners providing decent working and living conditions for seafarers and protecting them from unfair competition from companies with substandard ships. Starting in October 2015, 67 states, accounting for 80% of world tonnage, have ratified the MLC 2006 Convention [9].

3. Results

The global recruitment and placement system is an essential part of the global maritime labor market. Crewing companies, either as shipping companies' subsidiaries or as independent entities, have the primary responsibility for selecting and recruiting seafarers. The MLC 2006 Convention sets out global minimum standards for the recruitment and placement of seafarers in Regulation 1.4. The purpose of this regulation is to ensure that seafarers have access to efficient and well-regulated recruitment and placement system.

Over the last 25 years, the maritime labor market has been a study topic for prestigious governmental and private institutions around the world. Of all these studies, there are analyzed some of the reference studies below. A first observation is that labor market research in the international maritime sector is labor intensive, involves qualified institutions and staff, takes a relatively long time and is made public, as a rule, every five years.

The most comprehensive study on international seafarers' demand and supply is the ISF (International Shipping Federation)/ BIMCO (The Baltic and International Maritime Council) made for the first time in 1990 and updated on a regular basis. The last update is 2015, for which no data are yet available. The 2010 study made public remains an excellent global assessment tool for maritime employment. Future demand includes fleet evolution (dismantling and new shipbuilding), the age profile of active seafarers, prediction of new entrants. All these elements are processed globally for each of the five geographic areas mentioned above.

Other maritime labor market surveys are Drewry Manning's reports. Drewry estimates worldwide demand and supply with a method developed by Precious Associates Limited. The study divides the workforce into four major geographical areas: Western Europe, Eastern Europe, Far East / India, and others. The scope of each group is not the same as that used by ISF / BIMCO, but cross-correlation between the data of the two types of reports gives a clearer picture of the situation in Europe. The size of the world fleet estimated in two studies is roughly the same as 57,000 vessels for the ISF / BIMCO study and 54,800 for Drewry. Globally, in 2010, Drewry has a larger staffing gap than ISF / BIMCO, but the projection of bid and demand for officers for 2014 is lower than the ISF / BIMCO figures for 2015. Both studies estimate the offer of ratings in balance or higher than demand. The Drewry study contains nine country reports with detailed employment information, including salaries and other wage costs. These reports include four European countries: Latvia, Poland, Romania, and the United Kingdom.

In 2010, the International Transport Institute of Japan and the Nippon Foundation conducted a study on "*The Global Future of Supply and Supply for Seafarers and Possible Measures to Facilitate Stakeholders to Provide Quality Navigators*." The study is based on the 2010 World Fleet (35,623 vessels, only ships over 2,000 tons), and estimates the demand for officers and ratings in 2010 and its projection for 2020, taking into account some economic issues and qualification needs with qualified staff. The study concludes that it would require about 32,000 officers and 47,000 additional crew members for the worldwide fleet projected for 2020. The study does not provide information on the current and future seafaring offer.

In recent years, some maritime employment surveys (for seafarers) have been carried out in the European Union:

- A first attempt to estimate supply demand in OECD countries was made in a study for this organization in 2003 by Precious Associates Limited in the UK entitled "*Availability and Training of Seafarers*." The study contains useful information on hiring seafarers in OECD member countries and projections on ships of the future.
- in 2005, within the scope of Framework Program 6 of the Maritime Transport Coordination Platform, the World Maritime University produced a study on the offer and demand for officers and unrepresentative staff, but without a final conclusion due to the limited time taken from the EU side and mainly due to the lack of a uniform set of data on seafarers in all Member States;
- in 2006, the UK ECOTEC Consultant developed for DG Fisheries and Maritime a major maritime employment study entitled *"An Exhaustive Analysis of Maritime Employment Tendencies"*;
- in 2007, the ECORYS Consultant in the Netherlands prepared for DG-TREN a study on the impact assessment of the ILO MLC's entry into force, with some staffing considerations entitled *"Impact Assessment on the Entry into Force of Labor Standards of the Consolidated Convention ILO."*
- In 2009, the European Parliament issued a report (*Buck Consultant* –B, and others) on the lack of qualified personnel in maritime and inland waterway transport. This study itself was a compilation of existing data and highlighted the great difficulty of obtaining reliable information on seafarer occupation. The lack of centralized and harmonized data has created problems. All data on current employment in the maritime industry and the additional number of seafarers needed in the coming years are based on data, either incomplete or fragmentary;
- in 2009, the ECORYS Consultant developed a comprehensive study for DG Energy and Transport (Directorate G - Maritime Transport on "*Labor Market and Regime for Employment in*

Regular Community Sea Transport Services by Member State or Third Country Ship" The study was used as a reference for the section on intra-Community employment.
- in 2010, the ETF conducted statistical surveys on seafarers for selected countries for use in the ETF Workshop on "*Recruitment of Seafarers and their Formation in Europe*" (Nathan, University of Groningen, 2010 for Germany, Greece, Norway, Poland, and Great Britain).

The analysis of the current situation and the labor market developments in the maritime field is based on the world economic situation reflected in the situation and evolution of the seaborne trade. The sources used are UN and UNCTAD reports and statistics, as well as specialized publications, including the Review of Maritime Transport.

Conclusions

1. The evolution of the world economy has directly influenced the evolution of the world seaborne trade in recent years, and therefore a synthetic analysis of the latter is necessary. For analysis, we chose three groups of countries: developed, transition and developing countries, and China compared to the evolution of the world economy.

2. The seaborne trade is indissolubly linked to the evolution of the world economy, the development of current production and sales areas, and the emergence of new ones, with differences from one region to another. The analysis of official bibliographical sources (UNCTAD, World Bank, IMF), although they present slightly different information on the evolution of the world economy during the period 1990-2015, show the following (Table 1 and Graph 1).

Table 1 Evolution of the world economy in the period 1990 to 2015, annual percentage

Period	World economy	Developed countries	Transition countries	Developing countries	China
1990-1995	2,0	1,8	-6,9	4,1	12,0
1995-2000	3,1	2,9	1,9	3,7	8,3
2000	4,0	3,5	5,6	5,1	8,0
2001	1,3	1,0	2,1	4,3	7,3
2002	1,8	1,2	3,8	2,6	8,0
2003	2,7	2.0	5,1	3,9	9,1
2004	4,1	3,1	7,0	6,2	10,1
2005	3,4	2,4	6,6	6,6	11,3
2006	3,9	2,8	7,5	7,1	12,7
2007	3,8	2,5	8,4	7,3	14,2
2008	1,5	0,0	5,2	5,3	9,6
2009	-2,2	-3,8	-6,6	2,4	9,2
2010	4,1	2,6	4,5	7,9	10,4
2011	2,8	1,5	4,5	5,9	9,3
2012	2,2	1,2	3,0	4,6	7,8
2013	2,1	1,0	2,7	4,7	7,6
2014	2,5	1,7	0,9	4,4	7,3
2015	2,6	2,2	-2,2	3,8	6,9
Average	2,53	1,48	3,4	5,1	9,68

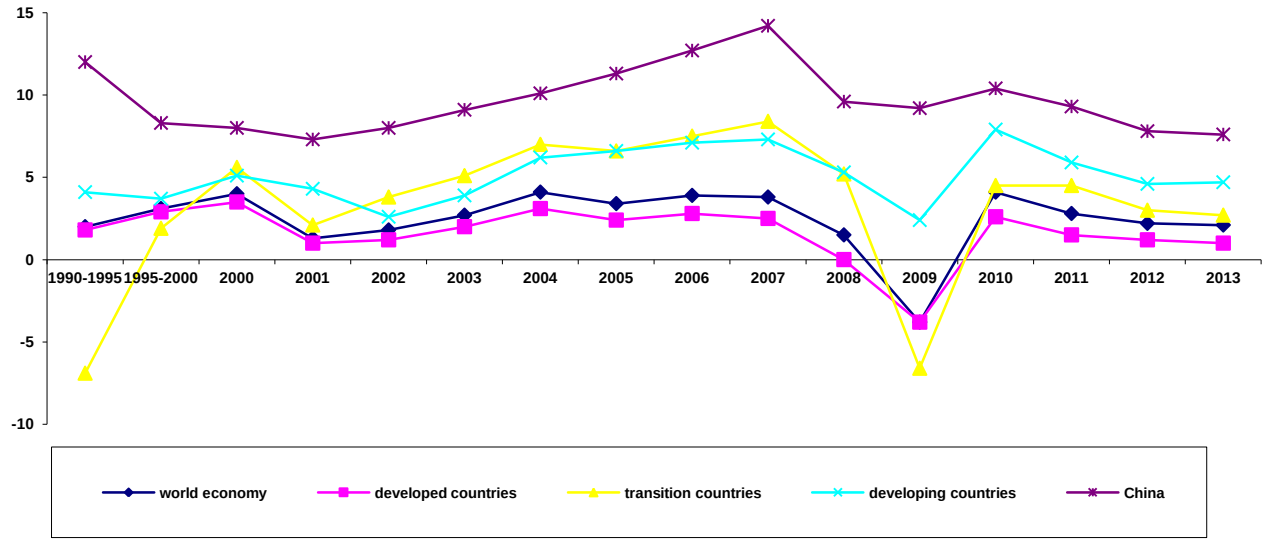

Graph 1

3. Numerous worldwide and regional studies, most incomplete and with relatively old data, show the dependence of maritime transport on the evolution of world economy and international maritime trade, with direct implications for the maritime labor market. But all indicate that the demand for seafarers on the world market is high (of the thousands and tens of thousands of officers and ratings) for another relatively long period.

4. The seafaring profession is still predominantly masculine.
5. Despite an increased interest in the allocation of female seafarers on the international maritime labor market, it still represents a tiny percentage of the total maritime workforce. It appears from the literature that the estimated rate for the presence of female personnel on board ships is between 2 and 4%. In the European Union, the number of women merchant maritime officers is undoubtedly higher than that of the global fleet, although the recruitment system for female seafarers has been tested only in low-level northern Europe. According to the UNATS, NUMAST (Nautilus International), the presence of female personnel on board ships represents only 1.4% of the total of over 19,500 members of the Union. The International Maritime Organization reported that female sailors are a resource for use and development that could provide an initial solution to labor supply issues for the commercial shipping fleet. The same point is supported in a communique from the European Commission which states that efforts are needed to promote and facilitate women's access to maritime professions. It recommends supporting shipowners in the recruitment of female staff in the maritime professions. According to specialty studies based on interviews with managers of large shipping and ship management companies, there has been a reluctance on the recruitment of female sailing personnel on board ships.
An ILO survey conducted by the International Center for the Recruitment of Boarding Staff in Cardiff, UK, shows that female sailors in the Scandinavian countries account for more than 10% of the total maritime workforce, 8.3% in the UK, 4.2% in Germany, figures for the other European countries are negligible. The ILO survey highlighted the fact that female staff is assigned to hotel staff on board passenger ships. The total number of patented and

unrepresentative female staff within the other departments is negligible, although the number of girls in maritime education institutions has increased in recent years. Compared to the figures for 2003, the results for 2010 are low, although shipowners and trade unions have made considerable efforts in the last years to attract the attention of female staff to a career in shipping.

BIBLIOGRAPHY

[1]***http://www.ics-shipping.org/shipping-facts/shipping-and-world-trade, 2016
[2]*** Review of Maritime Transport 2017, UNCTAD
[3] ***http://www.missiontoseafarers.org/media-centre/statistics
[4]***STUDY ON EU SEAFARERS EMPLOYMENT FINAL REPORT, European Commission, Directorate General for mobility and transport, Directorate C – Maritime transport MOVE/C1/2010/148/SI2.588190, May 20th, 2011
[5] http://www.jobselection.ro/en/recrutare-si-plasare-personal-navigant/
[6]http://www.maritimemanpower.com/wp-content/uploads/2014/11/Manpower-Study highlights
[7]http://orca.cf.ac.uk/52229/1/PhD%20thesis%20Priscilla%20Leong.pdf
[8]http://www.itfseafarers.org/files/seealsodocs/40281/Seafarers-bill-of-rights.pdf
[9]http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@normes/documents/normativeinstrument/wcms_090250.pdf
[10]http://www.wilhelmsen.com/services/maritime/companies/barbership/AboutBarber/PressRoom/PressNews/PublishingImages/WManager%201.2011%20web.pdf
[11]https://brage.bibsys.no/xmlui//bitstream/handle/11250/195764/1/workingpaper.pdf
[12]http://www.vtc.edu.hk/uploads/files/publications/maritime_services_training_board/en/2014%20MSTB%20MPS%20Report%2020150722%20(Web).pdf
[13]http://iamu-edu.org/wp-content/uploads/2014/07/The-International-Maritime-Labour-Regulatory-Framework-And-Women-Mariners-A-Legal-Protective-Approach.pdf
[14]https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/33433/1/gupea_2077_33433_1.pdf
[15]http://www.ics-shipping.org/docs/default-source/resources/safety-security-and-operations/manila-amendments-to-the-stcw-convention.pdf?sfvrsn=6
[16]http://www.oecd.org/greengrowth/greening-transport/41380820.pdf
[17]http://www.ics-shipping.org/shipping-facts/shipping-and-world-trade/number-and-nationality-of-world's-seafarers
[18]http://www.ics-shipping.org/shipping-facts/safety-and-regulation/lives-lost-at-sea
[19]http://www.maritimemanpower.com/2014/10/manpower-report-2015-launched/
[20]http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:91:0::NO::P91_SECTION:MLC_Ahttps://webgate.ec.europa.eu/maritimeforum/sites/maritimeforum/files/DG%20EMPL%20-%20Study%20on%20maritime%20labour.pdf
[21]http://ec.europa.eu/transport/modes/maritime/studies/maritime_en.htm
[22]http://orca.cf.ac.uk/52229/1/PhD%20thesis%20Priscilla%20Leong.pdf
[23]http://www.ssi2040.org/wp-content/uploads/2015/04/SSI-Global-Trends-Digital-Final-Report.pdf
[24]https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/49954/20121129_dcdc_gst_regions_sasia.pdf

TOWARDS AN INTERPRETATION OF CONCEPTUAL AMBIVALENCE IN ROMANIAN LAW

Cosmin Dariescu, Assoc. Prof., PhD, "Al. Ioan Cuza" University of Iaşi and Daniela Gifu, "Al. Ioan Cuza" University of Iaşi/ Romanian Academy, Iaşi Branch, Institute of Computer Science/ Cognos Business Consulting SRL, Bucharest

Abstract. As a profession of words, the law is the process of lawmaking (normative area) and interpretation of legal concepts, rules, etc. (descriptive area). Basically, the law, as a social practice, is a connection between obligation and truth based on the meanings of the words. The problem is many legal concepts are not always clear and unequivocal, and they may lend themselves to different interpretations by Lawmaker or any person who wants to make sense of their meaning. When differences in understanding are irresolvable, we can say the legislative document contains "ambiguity". This paper is a modular analysis of ambiguities that arise in the interpretation of Romanian legal language. Using a concrete example (the habitual residence), this survey explain how the language makes the law ambiguous. We are witnessing an explosion of legal conceptual ambivalence that is able to favor the development of Private International Law by means of international treaties or model laws. In other words, we have the most offering possibility to analyse in real time legal language and act accordingly. Also, using welknown language resources we propose a methodology to remove of such ambiguity and talks about how the purposive rule of interpretation helps in correct interpretation of Romanian Private International Law.

Keywords: legal language, Romanian Private International Law, Romanian language resources, ambiguity, purposive rule of interpretation.

1. Introducere

Procesul mental, întâlnit în toate acțiunile întreprinse de oameni (Modrak *et al.*, 2014), include percepția, introspecția, raționamentul, creativitatea, imaginația, memoria, ideea, credința, voința și emoția. În această lucrare propunem un eveniment mental bazat pe un exemplu concret (*reședința obișnuită*) cu scopul de clarificare a sensurilor acestuia. Perceperea diferă în funcție de fiecare eveniment (contextul frazal) în funcție de capacitatea instanței receptoare care caută, încă de pe vremea lui Aristotel, calea către succes, făcând adesea uz de persuasiune (Gifu *et al.*, 2014).

Ca profesie de cuvinte, legea este procesul de elaborare și interpretare a conceptelor juridice, a regulilor etc., devenind o legătură între obligație și adevăr pe baza semnificației cuvintelor. Problema este că multe concepte juridice nu sunt întotdeauna clare și fără echivoc, ele fiind supuse interpretărilor legiuitorului sau oricărei persoane care dorește să pătrundă sensul acestora. Atunci când diferențele de interpretare sunt discutabile, putem spune că documentul legislativ conține "ambiguitate". Lucrarea este o analiză modulară a ambiguităților care apar în interpretarea limbajului juridic românesc.

Opţiunea pentru o asemenea temă vine din nevoia de a demonstra faptul că indiferent de modificările legislative întreprinse de-a lungul vremii și de transformările economice, politice,

socio-culturale ori lexicale, putem obține cu acuratețe bună dezambiguizarea terminologiei specifice pe baza tehnicilor de prelucrare a limbajului natural. Vocabularul rămâne resura lingvistică principală în studierea unei limbi (Gîfu, 2015) acum, în era electronică, reprezentând, în acest caz, vehiculul esențial al dreptului (Mellinkoff, 2014, Sanford, 2018; Sarsenova & Madibekova, 2016; Endicott, 2016).

Din perspectivă juridică, limbajul (învelișul primar al normelor juridice și esența dezbaterilor judiciare) este ambivalent (Mellinkoff, 2014; Onyemelukwe & Alo, 2017) Vorbim de ambiguitatea sa intrinsecă care poate fi exploatată de părți pentru modelarea aplicării legii potrivit propriilor interese, creând impresia generală a unei legi fluide, în funcție de circumstanțe.

Întrebarea legitimă a acestui studiu este: *În ce măsură tehnicile de prelucrare a limbajului natural reușesc să recunoască sensurile terminologiei juridice?*

Convingerea noastră este aceea că analiza automată a limbajului juridic românesc (ex. texte din lege, hotărâri judecătorești, doctrină etc.) va spori claritatea și precizia terminologiei specifice.

Lucrarea este structurată în patru secțiuni. O introducere în problematica analizată în secțiunea unu, urmată în secțiunea a doua de o evidențiere a principalelor studii asupra preocupărilor anterioare cu privire la ambiguitatea conceptuală în aparatul legislativ. Secțiunea a treia oferă o viziune clară despre conceptul de reședință în dreptul internațional privat românesc, propunându-se în secțiunea a patra o analiză lexical-semantică centrată pe o colecție de date juridice, adnotate manual în vederea implementării unui model de limbă pe baza algoritmilor de învățare automată supervizată. Secțiunea a cincea include concluzii și direcții viitoare de cercetare.

2. Preocupări anterioare

De mai bine de un sfert de secol se observă o atenție constantă, cu vădite rezultate din perspectivă lexicală și semantică, în încercarea de a da o identitate lingvistică clară a limbajului natural (aici, juridic). Limbajul juridic, materia prin care dreptul dezvoltă practicile sociale validate axiologic de o societate a constituit obiectul unor ample și fructuoase cercetări. Varietatea materialelor este copleșitoare și ilustrează diverse puncte de vedere.

În principiu pot fi decelate trei moduri de tratare a subiectului: modul lingvistic (limbajul juridic este studiat din perspectiva datelor necesare analizei lingvistice și a testării diverselor teorii privind limbajul), modul juridic (limbajul este doar mijlocul prin care poate fi studiată conformația și funcționarea sistemului de drept) și modul pluridisciplinar al științelor sociale (în care limbajul juridic este studiat din perspectiva sociologiei, antropologiei, psihologiei) (Sarsenova & Madibekova, 2016).

Cercetările din perspectivă lingvistică au evidențiat trăsăturile limbajului lingvistic: limbajul juridic este conservator și arhaic (domeniul în care funcționează este înrădăcinat în tradiția și cultura juridică, care din epoca Imperiului Roman au cunoscut prea puține inovații), are un înalt grad de dificultate (ai nevoie de inițiere pentru a-l utiliza corect), alunecos și ambiguu (multe arhaisme, multe concepte abstracte) dar și extrem de precis, incongruent, pompos și plictisitor (Mellinkoff, 2014; Onyemelukwe & Alo, 2017). Cu alte cuvinte, limbajul juridic este ambivalent: precis și ambiguu, în același timp (Sanford, 2018).

În sens larg, ambiguitatea este aptitudinea unui trop de a avea două sau mai multe înțelesuri (Sanford, 2018). În sens restrâns, lingvistic, ambiguitatea poate fi lexicală, gramaticală și structurală. Ambiguitatea lexicală se referă la multiplele înțelesuri ale unui cuvânt, cea gramaticală izvorăște din utilizarea incorectă a semnelor de punctuație, iar cea structurală din

sintaxă (Onyemelukwe & Alo, 2017). În esență, înțelegerea discutabilă a sensurilor tropilor utilizați de emițător de către receptor dă naștere ambiguității figurilor lingvistice (Sarsenova & Madibekova, 2016). Ambiguitatea în drept generează viziuni diferite ale legiuitorului și ale părților asupra drepturilor și obligațiilor, deci imagini diferite, adesea ireconciliabile asupra dreptății. Iată de ce orice sistem de drept trebuie să-și construiască un sistem jurisdicțional capabil să hotărască definitiv asupra diverselor versiuni ale dreptății pe care le comunică actorii sociali (Endicott, 2016). Din fericire, ambiguitatea nu este o dominată a limbajului juridic contemporan, așa cum este precizia, ci doar o trăsătură ocultată, foarte discretă a lui (Onyemelukwe &Alo, 2017).

În privința cercetărilor asupra limbajului efectuate din perspectivă juridică, ne vom opri la cele privind limbajul dreptului internațional privat (Yankova, 2014). Această ramură de drept reglementează raporturile juridice de drept privat cu element străin dintre persoanele fizice sau/și juridice (Yankova, 2014). Inițial, s-a dezvoltat ca ramură de drept pe calea tratatelor internaționale, pentru ca odată cu descoperirea problemei calificării de către Etienne Bartin și Franz Kahn (în fond un efect al ambiguității normelor juridice străine înțelese și aplicate de către judecătorii forului) (Lorenzen, 1941), să se dezvolte pe calea legislațiilor naționale, în cea mai mare parte a secolului trecut. După al doilea război mondial, apariția calificărilor autonome (adică a definirii înțelesurilor conceptelor în textul tratatului), convențiile internaționale și legile model au redevenit izvoare importante formale ale dreptului internațional privat. Cercetările recente au arătat că limbajul juridic utilizat în instrumentele internaționale ale acestei ramuri de drept se caracterizează prin neutralitate terminologică, stil neutru, concis, definiții simple ale conceptelor, completate prin negocieri directe dar și ambiguitate ce permite, pe de-o parte, adaptarea dispozițiilor juridice contextelor sociale diferite impuse de istorie dar care, pe de altă parte, diminuează în timp eficacitatea respectivei norme. Mai mult, limbajul de drept internațional privat este strâns legat de sistemul de drept, existând deosebiri între limbajul din spațiul de *common law* și cel romano-germanic (Yankova, 2014).

Ambiguitatea și specificitatea limbajului de drept internațional privat în funcție de tipul de sistem de drept o vom ilustra, în cadrul ramurii omonime românești, prin studierea sensurilor conceptului de *reședință obișnuită*, utilizat în normele conflictuale ale Codului civil românesc și ale dreptului Uniunii Europene dar și în cele de competență internațională ale Codului de procedură civilă românească. Acest concept, produs al operei de calificare autonomă a Conferinței de Drept Internațional de la Haga, ca o soluție de compromis între conceptul anglo-american de domiciliu și cel romano-german, a fost analizat de doctrina românească de drept internațional privat mai cu seamă după 2011. Unii autori au studiat conceptul conform evoluției sale istorice pe plan european și a definițiilor lui rezultate din Recomandarea (72) 1 din 18 ianuarie 1972, din jurisprudența Curții Europene de Justiție sau din cuprinsul articolului 2570 Cod civil, făcând propuneri de lege ferrenda prin care solicită înlăturarea conceptului de domiciliu și menținerea reședinței obișnuite drept criteriu de competență pe considerentul caracterului ei de fapt, a permanenței și a autonomiei ei de interpretare (Păncescu, 2014; Jugastru, 2015; Dariescu, 2018). Alți autori evită să se pronunțe în legătură cu ambiguitatea conceptului de reședință obișnuită, mulțumindu-se să lege interpretarea noțiunii doar de legea forului, adică de legea română Lupașcu & Ungureanu, 2012, Buglea, 2015, Macovei, 2017).

3. Clarificări conceptuale

Studiul de față își propune stocarea și procesarea unor articole de lege și decizii judecătorești în scopul clarificării conceptului de *reședință obișnuită* din Dreptul internațional privat românesc,

noțiune cu impact substanțial (ca punct de legătură al multor norme conflictuale din Codul civil sau regulamente europene[1]), dar și procedural (fiind utilizat de normele de competență internațională[2] din articolele 1066, 1068 alin. 3, 1080 pct. 3 și 1081 alin. 2, pct. 7 lit. d) Cod procedură civilă sau de cele din convențiile internaționale la care România este parte ori de regulamentele europene). Scopul acestui articol este acela de a pleda, atât pe calea logicii formale, dar și pe calea analizei computaționale a limbajului juridic pentru o unică noțiune de reședință obișnuită care să aibă același conținut și aceeași sferă atât în Cartea a VII-a a Codului civil cât și în Cartea a VII-a a Codului de procedură civilă, ambele dedicate dreptului internațional privat.

1.1.Conceptul de reședință obișnuită în dreptul internațional privat

Potrivit doctrinei (Dariescu, 2018; Păncescu, 2014), noţiunea de *reşedinţă obişnuită* este o noţiune juridică cu o calificare autonomă. Ea a fost inventată şi folosită cu precădere în cadrul convenţiilor internaţionale încheiate sau alcătuite, după 1951, sub egida Conferinţei de la Haga de Drept Internaţional Privat. Prin utilizarea acestei noţiuni s-a dorit evitarea termenului de *domiciliu* care, din pricina numeroaselor înţelesuri (diferite nu doar între state dar chiar şi între ramurile aceluiaşi sistem juridic), dă naştere unei multitudini de conflicte de calificare[3] ce sunt de natură să compromită eficacitatea normelor conflictuale uniforme convenite prin tratatele adoptate sub egida Conferinţei de la Haga (Audit, 2006; Jakotă, 1997). Menționăm că acele comisii speciale însărcinate cu redactarea tratatelor Conferinţei de la Haga au evitat să acorde o definiţie legală acestei noţiuni, mulţumindu-se doar să sublinieze faptul că „reşedinţa obişnuită semnifică o situaţie de fapt, opusă, astfel, *domiciliului*, care este un concept legal". S-a încercat, astfel, să se lase instanţelor sarcina de a decide, pe baza circumstanţelor de fapt disponibile şi a simţului comun, dacă o persoană îşi are reşedinţa obişnuită într-un anumit stat sau nu (de Winter, 1969). În funcţie de circumstanţele fiecărei speţe şi de scopul normei care o foloseşte, reşedinţa obişnuită a fost preluată de regulamentele comunitare. Fiind folosită de dreptul Uniunii Europene, noţiunea de *reşedinţă obişnuită* a atras atenţia Curţii de Justiţie care a definit-o drept „locul unde persoana interesată şi-a fixat, cu intenţia de a-i conferi un caracter stabil, centrul permanent sau obişnuit al intereselor sale". Aceeaşi instanţă recomanda ca pentru aflarea reşedinţei obişnuite să se ţină seama de „toate elementele de fapt constitutive ale acesteia (ale reşedinţei – n.a.)" (Borras, 2010).

1.2.Reședința obișnuită în dreptul internațional privat român

Conceptul de reședință obișnuită a apărut în dreptul românesc pe 30 septembrie 1992, odată cu ratificarea de către România, prin Legea nr. 100/1992 a Convenției de la Haga din 25 octombrie 1980 asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii (a se vedea art. 4 al convenției care utilizează conceptul fără a-l defini)[4]. Pe 1 ianuarie 2007, odată cu aderarea

[1] Normele conflictuale sunt acele reguli de drept ce determină legea aplicabilă diverselor raporturi juridice cu element străin. Norma conflictuală este alcătuită din conținut (partea ce se referă la tipul de raport juridic) și legătură (adică partea ce stabilește, prin intermediul unui element concret, numit punct de legătură, legea aplicabilă acelui raport).

[2] Normele de competență internațională stabilesc, din punctul de vedere al statului forului, categoriile de litigii de Drept civil, cu element de extraneitate (internațional) care pot fi soluționate de instanțele judecătorești proprii.

[3] Dintre aceste conflicte de calificare pe care le naște domiciliul, cel mai evident este cel dintre judecătorii din Marea Britanie și Irlanda și judecătorii din statele Europei continentale.

[4] Traducerea în limba română este disponibilă la: https://assets.hcch.net/docs/8d4676bf-4bea-46d8-9a3d-5f3c7c250e17.pdf (accesată pe 9 octombrie 2018).

României la Uniunea Europeană, a intrat în vigoare pentru țara noastră și Regulamentul (CE) 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000[5], care utilizează și el această noțiune fără a o defini (în articolele 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13). Tot în 2007, a fost ratificată, prin Legea nr. 361, Convenţia de la Haga din 19 octombrie 1996, privind competenţa, legea aplicabilă, recunoaşterea, executarea şi cooperarea cu privire la răspunderea părintească şi măsurile privind protecţia copiilor[6]. Și acest instrument internațional utilizează conceptul fără a-l defini. Prezența noțiunii de reședință obișnuită s-a consolidat în dreptul internațional privat românesc pe 1 octombrie 2011, odată cu intrarea în vigoare a noului Cod Civil (Legea nr. 287/2009). Acest act normativ modern conține, în cartea dedicată Dreptului internațional privat[7], o multitudine de norme conflictuale care utilizează ca punct de legătură reședința obișnuită. Enumerăm cu titlul de exemplu, normele conflictuale din articolele 2568 alin. 2 (Legea națională), 2585 alin.2 (Legea aplicabilă promisiunii de căsătorie), 2589 alin. 1 (Legea aplicabilă efectelor generale ale căsătoriei), Art. 2590 (Legea aplicabilă regimului matrimonial), 2592 (Determinarea obiectivă a legii aplicabile regimului matrimonial), 2597 (Alegerea legii aplicabile divorțului), 2600 (Legea aplicabilă divorțului), 2633 (Legea aplicabilă moștenirii), 2635 (Legea aplicabilă formei testamentului), 2642 (Răspunderea pentru atingeri aduse personalității) etc. Fiind o noțiune-cheie pentru a corecta aplicarea a multor norme conflictuale, legiuitorul a inclus o definiție legală a reședinței obișnuite. Astfel, potrivit art. 2570 Cod civil, reședința obișnuită a persoanei fizice este în statul în care persoana își are locuința principală, chiar dacă nu a îndeplinit formalitățile legale de înregistrare. Cu alte cuvinte, reședința obișnuită a persoanei fizice este în țara unde se află centrul vieții sociale-economice și chiar politice a respectivei persoane fizice. Conform aceluiași articol, reședința obișnuită a profesionistului este la stabilimentul său principal. Dovada reședinței obișnuite se face ținând seama de circumstanțele personale și profesionale ce indică legăturile durabile cu statul respectiv sau intenția de stabili astfel de legături. Pentru persoanele juridice, reședința principală este, ca în cazul profesionistului, la stabilimentul principal, adică în statul unde își are administrația centrală. Pentru dovedirea reședinței obișnuite se pot folosi orice mijloace de probă.

În dreptul intern românesc, o persoană fizică poate avea doar un domiciliu și doar o reședință (art. 86 alin.2 Cod civil). Domiciliul reprezintă, potrivit art. 87 Cod civil, locul în care persoana fizică declară că își are locuința principală. Această definiție a domiciliului este identică cu cea din art. 27 alin. 1 al Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 97/2005 (republicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 719 din 12 octombrie 2011) privind evidența, domiciliul, reședința și actele de identitate ale cetățenilor români. Trăsăturile definitorii ale domiciliului persoanei fizice sunt caracterul principal al locuinței și declararea acestui caracter în fața autorității competente, declarație atestată prin actul de identitate. Reședința persoanei fizice este, conform art. 88 Cod civil, în locul unde își are locuința secundară. Art. 30 al Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 97/2005, republicată definește reședința în același mod cu mențiunea că articolul de lege insistă pe declararea locuinței secundare autorităților competente. Așadar,

[5] Traducerea în limba română este disponibilă la: https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1b50177e-644e-4862-a964-7bff38478439/language-en (accesată pe 9 octombrie 2018).
[6] Traducerea în limba română este disponibilă la: https://assets.hcch.net/docs/1e2dd5d8-0dfb-4ef9-9287-405af1f7f6a6.pdf (accesată pe 9 octombrie 2018).
[7] Este vorba despre Cartea aVII-a, intitulată Dispoziții de drept internațional privat, carte ce grupează articolele 2557-2663 Cod civil.

trăsăturile definitorii ale reşedinţei persoanei fizice sunt caracterul secundar al locuinţei şi declararea acestui caracter autorităţilor competente (declaraţie atestată prin viza de reşedinţă sau permisul de şedere, în cazul străinilor).

Având în vedere cele două concepte din dreptul intern privind adăpostul persoanei fizice, se ridică întrebarea privind locul conceptului de reşedinţă obişnuită în această familie sintactică. Acesta poate fi asimilat domiciliului sau reşedinţei? Sau este un concept separat? Comparând dispoziţiile art. 2570 Cod civil cu cele ale articolelor 87 şi 88 Cod civil şi cu cele ale articolelor 27 alin. 1 şi 30, ambele din Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 97/2005, republicată, afirmăm că reşedinţa obişnuită seamănă foarte mult cu domiciliul persoanei fizice din dreptul intern, singura diferenţa constând în absenţa cerinţei declarării caracterului principal al locuirii autorităţilor locale competente. Aşadar, în dreptul internaţional privat românesc, reşedinţa obişnuită este domiciliul persoanei fizice, indiferent dacă acesta a fost declarat sau nu autorităţilor şi dacă a fost consemnat în actele de identitate.

Conceptul de reşedinţă obişnuită este utilizată şi în Cartea a VII-a (intitulată Procesul civil internaţional) a Codului de procedură civilă (Legea nr. 134/2010, republicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 247 din 10 aprilie 2015). Astfel, potrivit art. 1066 alin. 1, instanţele române sunt competente (sub rezerva unor dispoziţii legale speciale) în toate litigiile cu element internaţional, dacă pârâtul îşi are domiciliul, iar în lipsa domiciliului, reşedinţa obişnuită, respectiv sediul principal, iar în lipsa sediului principal, un sediu secundar sau fondul de comerţ pe teritoriul ţării noastre la data introducerii cererii de chemare în judecată. De asemenea, conform art. 1068 alin.3, instanţa aleasă de părţi nu se poate declara necompetentă dacă una dintre părţi îşi are domiciliul/reşedinţa obişnuită în circumscripţia ei. Art. 1080 pct. 3 dispune că instanţele române sunt exclusiv competente să judece litigii cu element de extraneitate referitoare la contractele încheiate cu consumatori având domiciliul sau reşedinţa obişnuită în România pentru prestaţii de consum curent destinate uzului personal sau familial al consumatorului, fără vreo legătură cu activitatea profesională a acestuia, dacă este îndeplinită una din următoarele două condiţii: fie furnizorul a primit comanda în România, fie încheierea contractului de către consumator a fost precedată de o ofertă sau publicitate făcute pe teritoriul României şi consumatorul a efectuat actele necesare încheierii contractului tot în ţara noastră. Conform art. 1081 alin.2 pct. 7 lit. d), instanţele române sunt competente să judece litigii legate fie de abordajul navelor sau coliziunea aeronavelor, fie de asistenţa sau salvarea persoanelor şi bunurilor din marea liberă, dacă pârâtul are domiciliul sau reşedinţa obişnuită în România. În sfârşit, art. 1111 alin.2 califică un arbitraj drept internaţional şi supus prevederilor respectivului capitol (dacă părţile nu au exclus prin înscris aplicarea codului) acel arbitraj în care sediul instanţei arbitrale se află în România şi cel puţin una dintre părţi îşi avea, la data încheierii convenţiei de arbitraj, domiciliul sau reşedinţa obişnuită în străinătate. Din cuprinsul celor cinci articole de lege se observă că legiuitorul a folosit conceptul de reşedinţă obişnuită ca o formă de adăpost diferită de domiciliu, subsidiară acestuia. Cu alte cuvinte, legiuitorul foloseşte în cuprinsul Codului de procedură civilă conceptul de reşedinţă obişnuită cu sensul de reşedinţă a persoanei fizice din dreptul intern. Dar acest înţeles este complet diferit de înţelesul pe care acelaşi concept îl are în Codul civil. Este posibil ca un concept să aibă două sensuri diferite pentru aceeaşi ramură de drept (dreptul internaţional privat român)? Din cele de mai sus se observă că termenul de reşedinţă obişnuită este ambiguu. Dezambiguizarea acestui concept este posibilă pornind de la principiul logic potrivit căruia aceeaşi noţiune nu poate avea două conţinuturi diferite în cadrul aceluiaşi ştiinţe sau, în cazul nostru, în cazul aceleiaşi ramuri de drept. Vom apela la tehnicile lingvisticii computaţionale pentru a demonstra conţinutul unic al

acestei noțiuni și necesitatea modificării de către legiuitor a textelor amintite din Codul de procedură civilă.

4. Metodologie de lucru

Acest studiu explică modul în care limbajul face legea ambiguă. Suntem martorii unei explozii de ambivalență conceptuală legală care este capabilă să împiedice dezvoltarea dreptului internațional privat prin intermediul unor tratate internaționale sau legi model. De asemenea, folosind tehnicile PLN, propunem o metodologie pentru înlăturarea unei astfel de ambiguități și vorbește despre modul în care regula interpelativă contribuie la interpretarea corectă a dreptului internațional privat din România.

Propunem o metodologie de investigare a conceptului de reședință obișnuită în dreptul internațional privat românesc pentru a detecta diferențele semantice pe care această noțiune le manifestă în textele legale, reflectând diferențele de stil ale autorilor lor. Este un studiu aflat într-o etapă preliminară care urmărește dezvoltarea unui lexicon de cuvinte și expresii specifice limbajului juridic în vederea dezambiguizării lexicale și semantice a conceptelor specifice pentru a se putea dezvolta ulterior un model de limbă pe baza unor algoritmi de învățare supervizată.

4.1. Colecția de date

Din perspectiva distincției conceptuale, corpusul din aceasta lucrare cuprinde un set de articole de lege (izvoare juridice formale internaționale și românești) dar și hotărâri judecătorești românești care folosesc conceptul de reședință obișnuită (Tabelul 1).

Tabel 1. Statistica datelor

Număr total de cuvinte	**Izvoare juridice internaționale**[8]	**Izvoare juridice interne**[9]	**Jurisprudență românească**[10]
	22965	2211	3283

4.2. Metodă

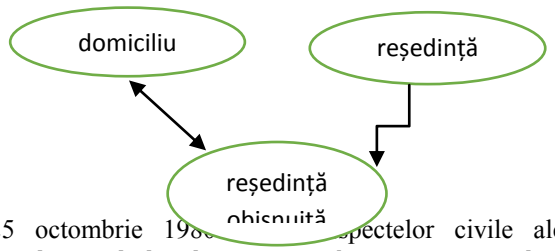

[8] Convenția de la Haga din 25 octombrie 198[illegible]spectelor civile ale răpirii internaționale de copii,Regulamentul (CE) 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000, Convenția de la Haga din 19 octombrie 1996, privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea, executarea și cooperarea cu privire la răspunderea părintească și măsurile privind protecția copii.

[9] Articolele 86-88, 2568, 2570,2585,2589, 2590, 2592,2597,2600, 2633, 2635 și 2642 ale Legii nr. 287/2009, Codul civil, articolele 1066, 1068, 1080, 1081, 1111 ale Legii nr. 134/2010, Codul de procedură civilă, republicată și articolele 27 și 30 ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 97/2005 (republicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 719 din 12 octombrie 2011).

[10]Decizia nr. 373 din 09.07.2015 a Tribunalului Galați, disponibilă la următoarea adresă web: https://www.jurisprudenta.com/jurisprudenta/speta-vcstmxy/ (accesată pe 9 octombrie 2018) și Decizia nr. 128/R din 19.03.2015 a Tribunalului Maramureș, disponibilă la adresa: https://www.jurisprudenta.com/jurisprudenta/speta-vl731u2// (accesată pe 9 octombrie 2018).

Fig. 1 Viziune semantică a conceptului reședință (obișnuită) în dreptul românesc

Figura 1 relevă faptul că în textele juridice românești contemporane (de sorginte internațională sau internațională), domiciliul persoanei fizice și reședința obișnuită a acesteia se aseamănă foarte mult, singurul element de departajare fiind lipsa formalității de declarare în fața autorității publice competente a stabilirii la o anumită adresă. Conceptul de reședință obișnuită se deosebește de cel de reședință semnificativ. În vreme ce reședința obișnuită se referă la locuința principală a persoanei fizice, reședința este întotdeauna locuința secundară a acesteia.

Ilustrăm similaritățile semantice ale acestui concept.

Exemplul 1: domiciliul<=>reședința obișnuită (cf. Fig. 1)

Articolul 87 Cod civil:

Domiciliul

<Domiciliul> persoanei fizice, în vederea exercitării drepturilor si libertarilor sale civile, este acolo unde aceasta declară că își are <locuința principală>.

Articolul 2570 Cod civil:

Determinarea si proba reședinței obișnuite

In sensul prezentei cărți, <reședința obișnuită> a persoanei fizice este în statul în care persoana își are <locuința principală>, chiar dacă nu a îndeplinit formalitățile legale de înregistrare…

Acest exemplu descrie similaritatea (frizând echivalența) a conceptelor de domiciliu și de reședința obișnuită, în dreptul românesc. Astfel, ambele reprezintă locuința principală (<locuința principală>) a persoanei fizice (<Domiciliul>persoanei fizice, <reședința obișnuită>a persoanei fizice).Deosebirea constă doar în încunoștințarea autorităților publice despre situarea locuinței principale: domiciliul este declarat (<<declară>>), în vreme ce reședința obișnuită poate fi și nedeclarată (<<nu a îndeplinit formalitățile legale>>).

Putem ilustra acest exemplu, gândindu-ne la un cetățean chinez care de zece ani trăiește și muncește împreună cu familia lui în România. Deoarece locuința sa principală, adică centrul vieții sale sociale și economice este situat în România, el va fi considerat, din punctul de vedere al dreptului românesc, ca având-și domiciliul și reședința obișnuită pe teritoriul țării noastre. Dacă un cetățean român, domiciliat în țară, se mută în Italia, fără a încunoștința despre aceasta autoritățile române și acolo trăiește și muncește o perioadă îndelungată de timp, revenind în țară doar sporadic, autoritățile române trebuie să-l considere ca având-și locuința principală în Italia, chiar dacă în acte, locuința principală figurează în că în România.

Exemplul 2 reședința obișnuită<≠>reședința (cf. Fig. 1)

Art. 30 al Ordonanței de urgentă a Guvernului nr. nr. 97/2005 (republicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 719 din 12 octombrie 2011)

<Reședința> este acolo unde persoana fizică declară că are <locuința secundară>, alta decât cea de <domiciliu>.

Articolul 2633 Cod civil

Legea aplicabila [succesiunii]

Moștenirea este supusă legii statului pe teritoriul căruia defunctul a avut, la data morții, <reședința obișnuită>.

Articolul 1.066 Cod de procedură civilă

Competența întemeiată pe domiciliul sau sediul paratului

Sub rezerva situațiilor în care legea dispune altfel, instanțele române sunt competente dacă pârâtul are <domiciliul>, iar în lipsa <domiciliului>, <reședința obișnuită>, respectiv <sediul principal>, iar in lipsa <sediului

principal>, un <sediu secundar> sau <fondul de comerț pe teritoriul României>...

Acest exemplu ilustrează diferențele dintre conceptele de reședință și cel de reședință obișnuită. Ambele sunt locuințe ale persoanei fizice (<locuința secundară>,<reședința obișnuită>), dar reședința obișnuită este întotdeauna o locuință principală, care nu poate fi subsidiară alteia (<<legii statului>>), în vreme ce reședința este doar o locuință subsidiară celei principale, de domiciliu (<locuința secundară>, <<în lipsa domiciliului>>). De aceea, prevederea art. 1066 Cod procedură civilă este lipsită de logică. Ilustrăm acest exemplu cu situația unui cetățean italian care decedează în România la locuință unde venea în fiecare vară. Din punctul de vedere al dreptului românesc, această locuință sezonieră reprezintă doar o locuință secundară, auxiliară reședinței sale obișnuite (domiciliului său) care se află pe teritoriul italian.

4.3. Date statistice

În urma analizării documentelor juridice, au fost adnotate cuvintele/expresiile care definesc particularitățile semantice ale conceptului *reședință* (Tabelul 2).

Tabelul 2 Statistica cuvintelor/expresiilor juridice centrate pe *reședință*

Date statistice	Izvoarele juridice internaționale	Izvoare juridice interne	Jurisprudență românească
Total cuv. & expresii juridice centrate pe *reședință*	103	37	43

Observăm faptul că în toate cele trei surse analizate (Izvoarele juridice internaționale, Izvoare juridice interne și Jurisprudență românească) numărul total de cuvinte/expresii centrate pe clasa semantică *reședință* este oarecum echilibrat ca pondere, dacă ne raportăm la numărul total de cuvinte (Tabelul 1). Previzibil, dacă ținem seama de importanța acestui termen indiferent de țara la care ne raportăm.

5. Concluzii

Lucrarea reprezintă un studiu pilot modular al dezambiguizării noțiunii de *reședință obișnuită* în dreptul internațional privat românesc. Din cele relatate, constatăm existența unor expresii tip care au drept nucleu semantic acest concept atât în legislația românească, cât și în cea internațională. Din perspectiva prelucrării limbajului natural, acestea aparţin aceleiaşi clase semantice.

Este un studiu care relevă vădite elemente de ambiguitate conceptual-juridică ce pot fi clarificate în context frazal. O cercetare care își propune să evidenţieze caracteristici de ordin lexical și semantic ale conceptelor juridice ce deschide drumul unor investigaţii viitoare, întreprinse asupra unor corpusuri mult mai mari pe baza căruia să fie devoltat un model de limbă.

Mulţumiri

In realizarea acestei cercetări, autorii au beneficiat de sprjin financiar prin grantul Ministerului Cercetării și Inovării din România, CCCDI - UEFISCDI, numărul de proiect PN-III-P1-1.2-PCCDI-2017-0818 / 73PCCDI, în cadrul PNCDI III și, parțial, prin proiectul README "Interactive and Innovative application for evaluating the readability of texts in Romanian Language and for improving users' writing styles", contractul nr. 114/15.09.2017, MySMIS 2014 cod 119286.

Referințe bibliografice

1. Audit, B.: *Droit international privé*, Quatrème Édition, Ed. Economica, Paris, 2006, p. 129.
2. Borras, Allegria, *Rapport explicatif relatif à la convention établie sur la base de l'article K.3 du Traité sur l'Union Européenne concernant la compétence, la reconnaissance et l'exécution des decisions en matière matrimoniale*, paragraful 32, p. 12. Raport disponibil la următoarea adresă web: http://eur-lex.europa.eu/Lex UriServ/site/fr/oj/1998/c_221/c_22119980716fr00270064.pdf (consultată pe 6 noiembrie 2010).
3. Buglea, C.P.: *Drept internațional privat*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București,2015, pp.183-184.
4. Dariescu, C.; *Fundamentele dreptului internațional privat*, Ediția a V-a revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2018, pp.48-49.
5. Endicott, T.: *Law and Language*, The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Summer 2016 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <https://plato.stanford.edu/archives/sum2016/entries/law-language/>.
6. Gîfu, D, Teodorescu, M., Ionescu, D.: *Pragmatical Rules for Success*. In: International Letters of Social and Humanistic Sciences, 26, 2014, pp. 18-28.
7. Gîfu, D.: *Contrastive Diachronic Study on Romanian Language*. In: Proceedings FOI-2015, S. Cojocaru, C.Gaindric (eds.), Institute of Mathematics and Computer Science, Academy of Sciences of Moldova, 2015, pp. 296-310.
8. Jugastru, C.: *Competența internațională a instanțelor române*. In: Ioan Leș (coord.) Tratat de drept procesual civil, Volumul II, București, Universul Juridic, 2015, pp.764-767.
9. Jakotă,M.V.: *Drept internaţional privat*, vol. I, Ed. Fundaţiei Chemarea Iaşi, 1997, p.225.
10. Lorenzen, Ernest G., "Qualification, Classification, or Characterization Problem in the Conflict of Laws" (1941). *Faculty Scholarship Series*. 4584. https://digitalcommons.law.yale.edu/fss_papers/4584
11. Lupașcu, D., Ungureanu, D.: *Drept internațional privat*, Universul Juridic, București, 2012, p. 299
12. Macovei, I.: *Tratat de drept internațional privat*, Ed. Universul Juridic, București, 2017, p. 387.
13. Mellinkoff, D.: *The Language of the Law, Wipf and Stock Publishers*, Eugene (OR), 2014.
14. Modrak, V., Teodorescu, M., Gîfu, D.: *Highlights on Mental Process*. In: Management in International Letters of Social and Humanistic Sciences, 24, 2014, pp. 56-65.
15. Onyemelukwe N. H., Alo, M. A.: *Aptness and Ambiguity in the Language of Law*. In: American Journal of Linguistics, 2017, 5(3), pp. 57-64.
16. Păncescu, F.G.: *Drept procesual civil internațional*, București, Hamangiu, 2014, pp.103-106.
17. Sanford S.: *Ambiguity and Misunderstanding in the Law*, disponibil la următoarea adresă web: http://idiom.ucsd.edu/~schane/law/ambiguity.pdf ;
18. Sarsenova, A. & Madibekova, D.: *Misunderstanding in language and ambiguity in Law*, 2016.
19. Yankova, D.: *On the language of Private International Law*. In: Cross-linguistic Interaction: Translation, Contrastive and Cognitive Studies., Editors: Diana Yankova, Sofia University Press, Sofia, 2014, pp. 440-448.

20. Winter de, L.I.: *Nationality or Domicile? The present State of Affairs*. In: Recuiel des Cours de L'Academie de droit international de La Haye, vol. 128, 1969/III, p. 428.

ECONOMIC COMPLEXITY AT WORLD LEVEL: DIAGNOSIS AND IMPACT ON ECONOMIC GROWTH

Olimpia Neaguand Mircea Constantin Teodoru
Assoc. Prof., PhD, Assoc. Prof., PhD, "Vasile Goldiş" Western University of Arad

Abstract:Economic complexity is a multidimensional phenomenon with several appraches. It can be defined as the level of interdependence between the component parts of the economy but also as the productive knowledge that a country holds. In the view of researchers from the Center of International Development at Harvard University "the complexity of an economy is related to the multiplicity of useful knowledge embedded it and it is expressed in the composition of a country's productive output and reflects the structures that emerge to hold and combine knowledge".
The paper uses data series on Economic Complexity Index (ECI) provided by the Center of International Development at Harvard University in the period of 1995-2016 for 110 economies and from World Bank Database to examine the dynamics of economic complexity in the world economy and its relationship with economic growth.
The cross-country analysis shows that economic complexity and GDP per capita are positively associated in the sample of 110 economies, suggesting that public policies stimulating the products complexity would produce positive effects on economic growth.

Keywords: economic complexity index, world economy, economic development, GDP per capita, economic growth

Introduction

According to the experts of the Center for International Development at HarvardUniversity, the Economic Complexity Index (ECI) is an expression of how diversified and complex a country's export basket is. It is calculated as the mathematical limit –or eigenvector– of a measure based on how many products a country exports and how many other exporters each product has (Hausmann, Hidalgo et al., 2014). The construction of the index is based on two concepts: diversity and ubiquity.Diversity is related to the number of products that a country is connected and it is equal to the number of links that a country has in the network. Ubiquity is related to the number of countries that a product is connected and it is equal to the number of links that a product has in the network. They calculated this index for 127 countries each year based on data from COMTRADE data base of the United Nations, International Monetary Fund and World Development Indicators.

The ECI reflects the production characteristics of a country, meaning that a higher value of ECI indicates higher level (sophisticated) capabilities of a country in the production process (Hausman, Hidalgo et al., 2011).

The process of economic development can be explained as a process of learning how to produce and export more complex products (Hidalgo et al., 2007; Hidalgo and Hausman, 2009) and also a process that requires more complex capabilities nedeed to develop new activities and get higher level of productivities. Such capabilities are related to the physical and human capital,

the legal system and institutions in a country, as well as the know-how at firm's level and organisational capabilities (management) (Hidalgo and Hausman, 2009).

The positive effect of economic complexity on economic development was detected within the study developed by Felipe et al. (2012). The authors proved thatexport shares of the most complex products increase with income, while the export share of the less complex products decrease with income and a more complex productive structure enables countries to engage in high productivity activities that lead to faster development, in a study including 124 countries.

Economic complexity was also examined in connection with income inequality (Hartman et al., 2017), suggesting that a country's productive structure may limit its range of income inequality.

The present paper intends to provide evidence on the positive association of economic complexity with economic growth in a cross-country analysis including 110 countries.

Methodology and data

In order to investigate the link between economic complexity and economic output, we consider the following regression equation:

$$\ln GDPpc = \alpha + \beta \cdot ECI + \varepsilon \quad (1)$$

where:

α is a constant (the intercept), GDPpc is Gross Domestic Product per capita, ECI is the Economic Complexity Index, β is the regression parameter and ε is the error.

The values of ECI are extracted from the Center of International Development at HarvardUniversitydata base and those of GDP per capita from the World Bank data (GDP per capita in constant 2010 USD). The sample under examination consists of 110 economies; countries without complete data series were excluded. In the equation (1) we use the calculated average values of GDP per capita and of ECI in each country for the period of 1995-2016.

Main findings

In order to explore the evolution of economic complexity in the world economy we divided the 110 countries in three main groups: advanced, emerging and low developed countries, taking into consideration the average values for 1995-2016 of their GDP per capita. 33 countries (GDP per capita from 13523 to 85006 USD) are placed in the advanced group, 39 countries (GDP per capita from 3047 to 12371 USD) in the second group and 38 countries in the third group (GDP per capita from 286 to 2898 USD).

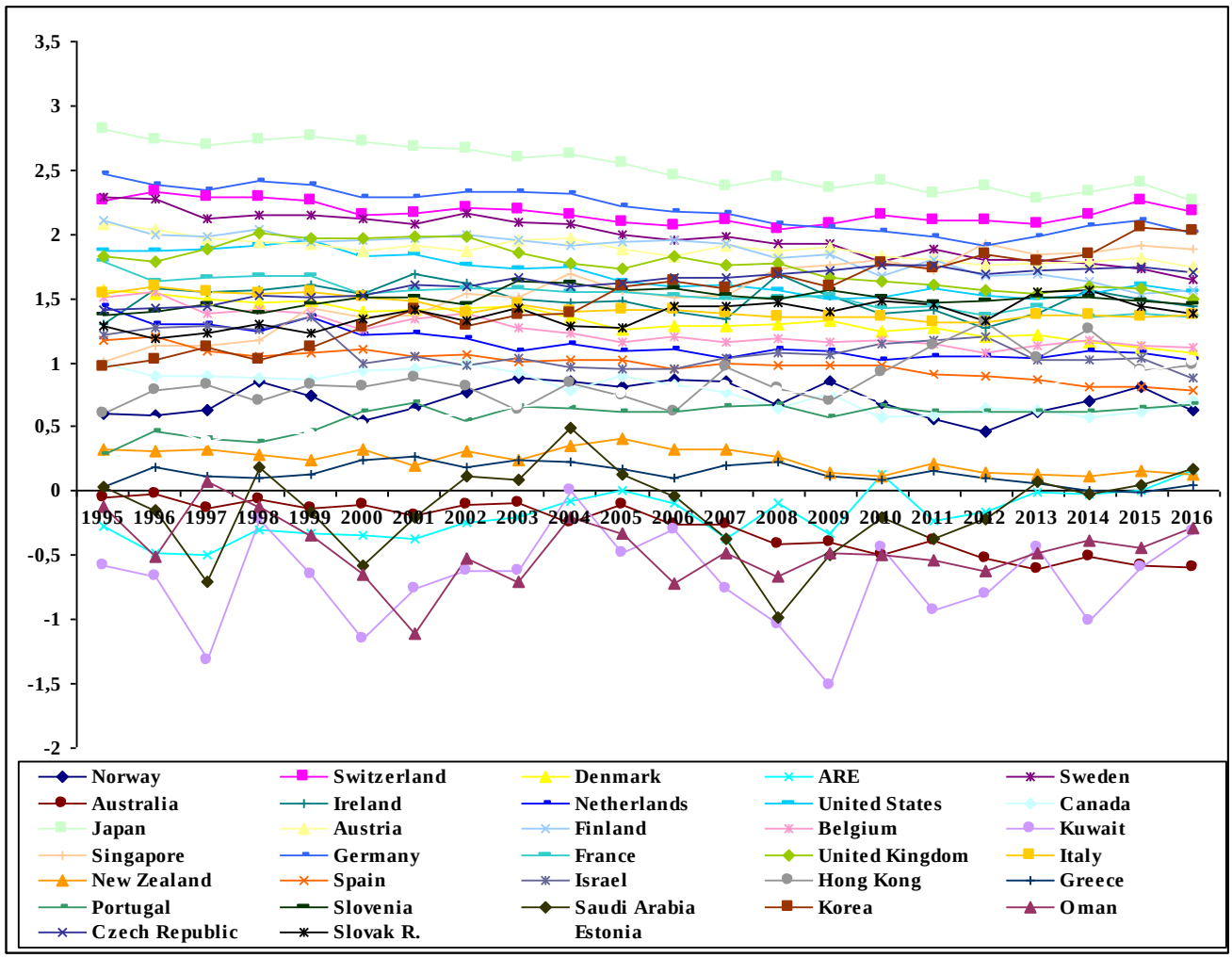

Figure 1 Dynamics of ECI for 1995-2016 in advanced economies

Source: authors' computation based on Center of International Development at HarvardUniversity data

In advanced economies, the values of ECI range from -0,5 in Kuwait to 2,8 in Japan. Kuwait Oman and Australia registered negative values for the whole examined period, as well as United Arab Emirates (ARE) which became positive only in the last 2 years. The highest values of ECI (1.98-2.52) are registered in Japan, Germany, Switzerland and Sweden. New Zealand and Greece have positive near to zero values of ECI and Saudi Arabia positive and negative values around zero. As a general evolution of ECI, we notice that almost all economies have a stationary trend, except Kuwait, Oman, United Arab Emirates and Australia (Figure 1).

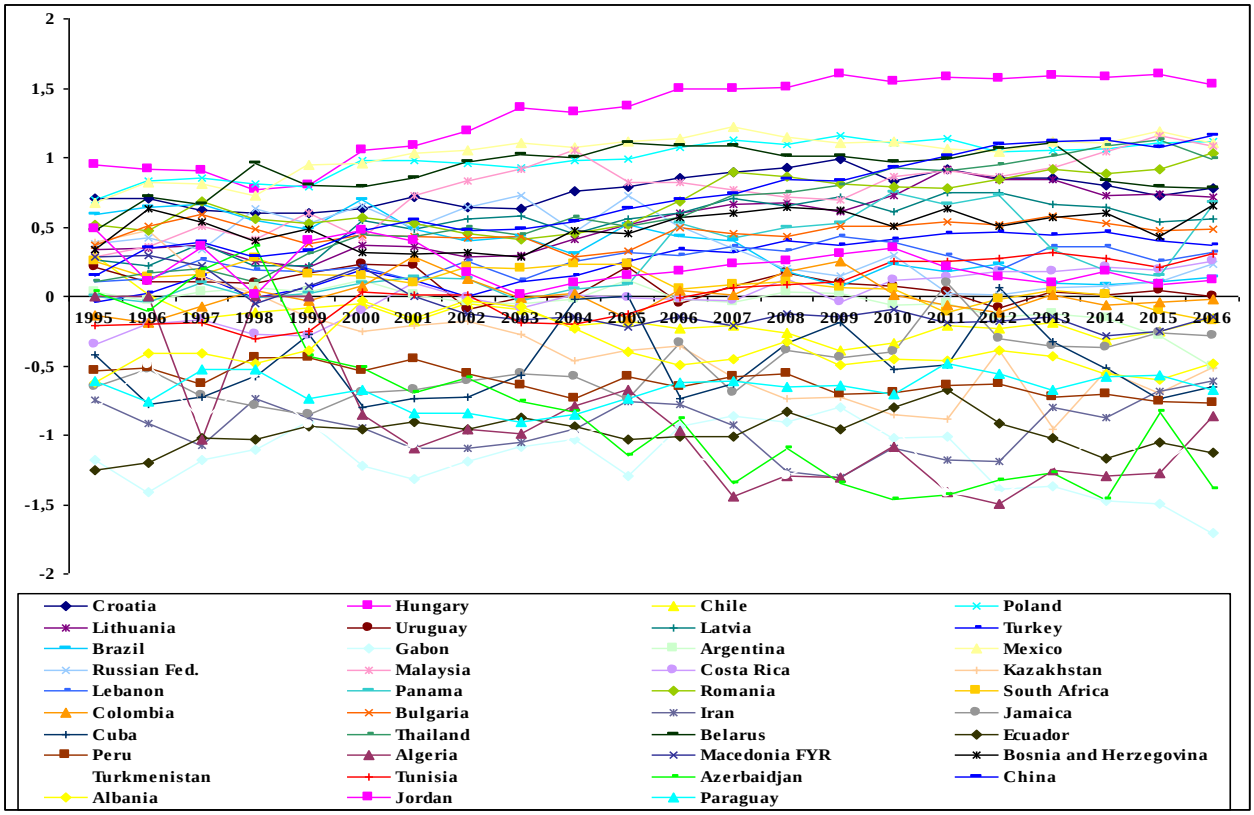

Figure 2 Dynamics of ECI for 1995-2016 in emerging economies

Source: authors' computation based on Center of International Development at HarvardUniversity data

In the group of emerging countries, Hungary is on the top, with the highest values of ECI, followed by China and Poland. Positive values near to zero are registered in India, El Salvador, Brazil, Jordan and Vietnam and negative values near to zero, in Indonesia, Uruguay, Colombia, Macedonia, Moldova, Chile, Egypt and South Africa. The lowest values are registered in Angola, Zambia, Azerbaidjan, Mauritania, Cote d'Ivoire, Nigeria and Gabon (Figure 2) .

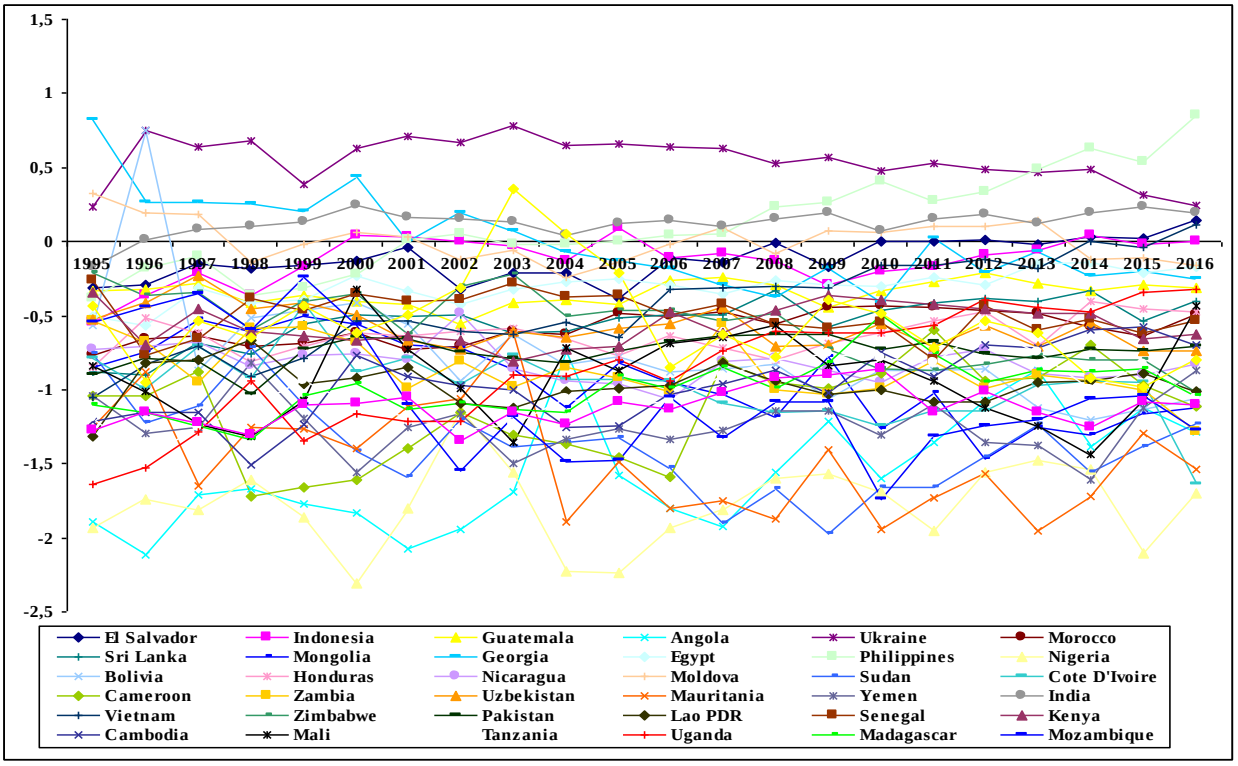

Figure 3 Dynamics of ECI for 1995-2016 in low developed economies

Source: authors' computation based on Center of International Development at HarvardUniversity data

Only three countries of the third grouop have positive values of ECI for the whole period. Almost all of members of this group registered negative values, with high fluctuations from year to year (Figure 3).

The figure 4 displays the graphical dependency between lnGDP per capita and ECI in the sample of 110 economies. We notice that countries are spread on both sides of regression line.

According to the regression results exhibited in the Table 1, the proposed cross-country model is statistically validated due to the fact the Value of Prob is 0.0000 <0.01. The intercept C and the coefficient of ECI are also validated for a significance level of 0.01, taking into consideration that the values of their Prob are 0.000.

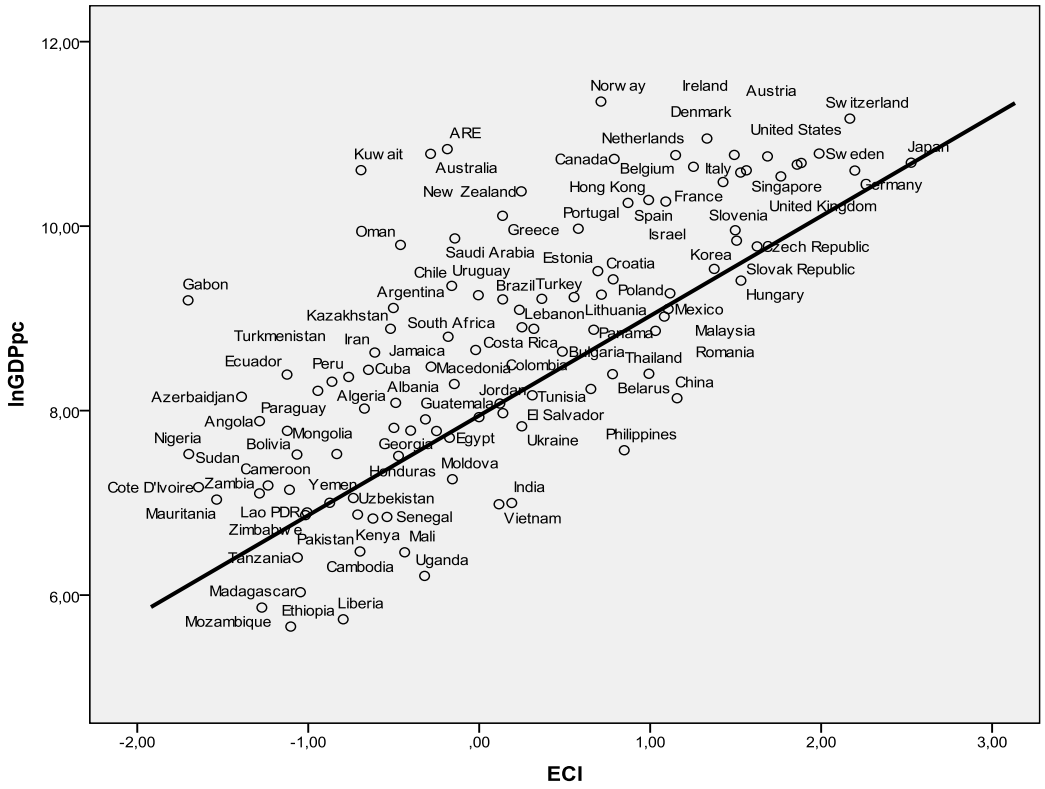

Figure 4 ECI and GDP per capita in 110 economies (average values from 1995 to 2016)
Source: authors' computation based on Center of International Development at Harvard UniversityWorld Bank data

Table 1 Regression estimation results
Dependent Variable: lnGDPpc
Method: Least Squares
Sample: 1 110
Included observations: 110

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	8.554409	0.095697	89.39041	0.0000
ECI	1.025506	0.093746	10.93918	0.0000

R-squared	0.525620	Mean dependent var	8.682809
Adjusted R-squared	0.521228	S.D. dependent var	1.439592
S.E. of regression	0.996102	Akaike info criterion	2.848080
Sum squared resid	107.1597	Schwarz criterion	2.897180
Log likelihood	-154.6444	Hannan-Quinn criter.	2.867996
F-statistic	119.6656	Durbin-Watson stat	1.170110
Prob(F-statistic)	0.000000		

Source: authors' computation by using Eviews 10 software

According to the Table 1, the estimated equation (1) is as follows:

$$\ln GDPpc = 8.55 + 1.02 \cdot ECI \qquad (2)$$

For an increase with one unit of ECI, the lnGDP per capita will increase with 1.02 units.

The value of R-squared is 0.52 (Table 1) indicating that the variation of lnGDP per capita is due in a proportion of 52% to the variation of ECI (when other factors remain constant).

In order to test the heteroskedasticity of errors, we used the White test (Table 2).

Table 2 Heteroskedasticity test

Heteroskedasticity Test: White			
F-statistic	3.141456	Prob. F(2,107)	0.0472
Obs*R-squared	6.100836	Prob. Chi-Square(2)	0.0473
Scaled explained SS	6.522808	Prob. Chi-Square(2)	0.0383

Source: authors' computation by using Eviews 10 software

The value of Obs*R-squared (6.100836)> $\chi^2_{0.05;2}$ =5.99, meaning that the null hypothesis is rejected and the errors are heteroskedastic, for a significance level of 5%: the variation of dependent variable is not constant for any level of independent variable.

We intend to check the autocorrelation of errors by using the Breusch-Godfrey Serial Correlation LM Test (Table 3).

Table 3 Detection of errors autocorrelation

Breusch-Godfrey Serial Correlation LM Test:			
F-statistic	37.76627	Prob. F(2,106)	0.0000
Obs*R-squared	45.76909	Prob. Chi-Square(2)	0.0000

Source: authors' computation by using Eviews 10 software

The value of Obs*R-squared (45.76909) > $\chi^2_{0.05;2}$ =5.99, meaning that the null hypothesis is rejected and the errors are autocorrelated.

We can conclude that we identified a strong validated correlation of GDP per capita with the economic complexity index (ECI). The cross-country regression model is statistically validated for a significance of 1%, but it is not stable due to the heteroskedasticity and autocorrelation of errors.

Conclusions

The aim of the paper was to explore the association economic complexity and economic growth in 110 economies in the period of 1995-2016. We found a positive strong association between economic growth, expressed by lngdp per capita and the Econiomic Complexity Index (ECI) (average values). The cross-country model is statistically validated and reflects the beneficial influence of economic complexity on gross domestic product per capita, suggesting that as complexity of economy improves the gross domestic product per capita increases.

Our findings are in line with conclusion of Hausman, Hidalgo et al. (2014),that economic complexity is related to a country's level of prosperity. They also, identified a tight relationship between economic complexity and income per capita in 128 countries in 2008.

The limits of the study consist on the fact that the analysis is made taking into consideration average values of 1996-2016 of GDP per capita and ECI in a cross-country

regression. The present study represents only a start for further detailed, panel and country analysis, of the link between economic complexity and growth, taking into consideration factors enabling or hindering the positive association between them.

BIBLIOGRAPHY

1.Felipe, J., Kumar, U., Abdon, A., Bacate, M. 2012. Product complexity and economic development, *Structural Change and Economic Dynamics*, 23(1), 36-68.
2. Hartmann, D., Guevara, M.R., Jara-Figueroa, C., Aristar, M., Hidalgo, C.A. 2017. Linking economic complexity, institutions, and income inequality, *World Development* 93,75-93.
3. Hausmann, R. Hidalgo, C.A., Bustos, S., Coscia, M., Chung, S., Jimenez, J., Simoes, A., Yildirim, M.A. 2014. *The Atlas of Economic Complexity.Mapping Paths to Prosperity*, Center for International Development at Harvard University, Cambridge, MA: Puritan Press.
4. Hausmann, R., Hidalgo, C.A, Bustos. S, Coscia. M., Chung. S, Jimenez, J., Simoes, A,, Yildirim, M. 2011. *The atlas of economic complexity.* Cambridge, MA: Puritan Press.
5. Hidalgo, C., Klinger, B., Barabasi, A.L., Hausmann, R., 2007. The product space conditions the development of nations, *Science* 317, 482–487.
6. Hidalgo, C., Hausmann, R., 2009. The building blocks of economic complexity. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 106 (26), 10570–10575.
7. http://atlas.cid.harvard.edu/rankings accessed 20.09.2018
8. https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.KD?view=chart accessed 20.09.2018

THE EVOLUTION OF THE CONCEPT OF CONSUMMER FROM THE ORIGINS OF THE POLITICS RELATED TO THE CASE MAXIMILIAN SCHREMS AGAINST FACEBOOK IRELAND LIMITED (CASE C-498/16)

Anda Ileana Duşcă
Assoc. Prof., PhD, University of Craiova

Abstract :Many were steps which consumer organizations have made to the European Parliament to make consumer policy of "poor relative" of EU policies, in what has become today, namely a policy of self-contained, with targets, values and goals clearly determined. From the EC summit in Paris in 1972, when Heads of State and Government decided that economic development must be accompanied by an improvement in quality of live, much has been made towards an active consumer policy. Promoting human rights, prosperity and wellbeing of consumers today are core values of the European Union and an integral part of its legislation. To this development policy on consumers had an essential contribution to the Court of Justice in Luxembourg, including recent case which we had to analysis.

Keywords: consumer, economic operator, user of a private facebook account, Internet sites

Origine modeste et obscure

« Cendrillon de la construction communautaire »[1], « parent pauvre des autres politiques de la Communauté économique européenne »[2], la politique sur la protection du consommateur n'a pas été mentionnée dans le Traité de Rome[3], en ayant besoin de plusieurs années et de plusieurs démarches des organisations des consommateurs, soutenues par le Parlement européen

[1] D. Leonard, *Ghidul Uniunii Europene*, Teora, 2001, p. 152.
[2] G. Gornig, I.E. Rusu, *Dreptul Uniunii Europene*, ed. a II-a, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2007, p. 212; J. Mc Cormick, *The European Union. Politics and Policies*, 4th ed., Philadelphia, Westview Press, 2008, p.154.
[3] Bien que certains auteurs considèrent que toute une série d'articles du TCEE peuvent être considérés comme précurseurs d'une politique sociale dans laquelle l'on affirme la nécessité de la protection des consommateurs. A. Groza, *Uniunea Europeană Drept material*, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2014, p.206.
Article 2. TCEE: La Communauté a pour mission, par l'établissement d'un marché commun et par le rapprochement progressif des politiques économiques des États membres, de promouvoir un développement harmonieux des activités économiques dans l'ensemble de la Communauté, une expansion continue et équilibrée, une stabilité accrue, un *relèvement accéléré du niveau de vie* et des relations plus étroites entre les États qu'elle réunit.
Article 39. 1. La politique agricole commune a pour but : a) d'accroître la productivité de l'agriculture en développant le progrès technique, en assurant le développement rationnel de la production agricole ainsi qu'un emploi optimum des facteurs de production, notamment de la main-d'œuvre ; b) d'assurer ainsi un niveau de vie équitable à la population agricole, notamment par le relèvement du revenu individuel de ceux qui travaillent dans l'agriculture ; c) de stabiliser les marchés ; d) de garantir la sécurité des approvisionnements ; e*) d'assurer des prix raisonnables dans les livraisons aux consommateurs*.
Article 86. Est incompatible avec le marché commun et interdit, dans la mesure où le commerce entre États membres est susceptible d'en être affecté, le fait pour une ou plusieurs entreprises d'exploiter de façon abusive une position dominante sur le marché commun ou dans une partie substantielle de celui-ci. Ces pratiques abusives peuvent notamment consister à : a) imposer de façon directe ou indirecte des prix d'achat ou de vente ou d'autres conditions de transaction non équitables ; b) *limiter la production, les débouchés ou le développement technique au préjudice des consommateurs*. www.m-pep.org/IMG/pdf/Acte_final_traite_de_Rome.pdf - consulté le 21.09.2018.

pour en arriver à des mesures effectives qui garantissent la prise en compte permanente des problèmes des consommateurs[4].

Le carrefour, la borne sur la voie d'une politique de défense des intérêts des consommateurs a été constituée par le *sommet CE de Paris de 1972* quand les chefs d'États et de gouvernements ont décidé que le développement économique[5] doit s'accompagner d'une amélioration de la qualité de la vie, ce qui s'est traduit par l'imposition d'une politique active du consommateur. On a fait trois grands pas dans cette direction : 1) la création d'un service et d'un directorat général au sein de la Commission pour la protection de l'environnement et du consommateur; 2) la création du Comité consultatif du consommateur[6]; 3) l'adoption, en avril 1975, par le Conseil, d'un premier programme d'information et de protection du consommateur, qui énonçait cinq de ses droits fondamentaux : le droit à la protection de la santé et de la sécurité corporelle ; le droit à un traitement économique équitable ; le droit aux dédommagements ; le droit à l'information et à l'éducation ; le droit à consultation ; ces droits seraient implantés par des programmes spéciaux et, tout comme pour la protection de l'environnement, devraient être pris en compte dans tous les domaines : agriculture, transports, etc.

L'acte unique européen a ouvert la voie de la considération de la protection du consommateur comme objectif autonome, compris dans le programme de réalisation du Marché interne[7]. Quatre directives ont été ainsi inscrites[8] dans cet acte, directives qui ont engendré un développement du droit du consommateur qui avait besoin d'un minimum de règle communautaires pour lui donner confiance dans les marchandises venues de l'étranger[9]. Du droit du consommateur ont fait partie tant des sources primaires, que secondaires. Ainsi, à son époque, TCE prévoyait, dans son article 153: (1) Afin de promouvoir les intérêts des consommateurs et d'assurer un niveau élevé de protection des consommateurs, la Communauté contribue à la protection de la santé, de la sécurité et des intérêts économiques des consommateurs ainsi qu'à la promotion de leur droit à l'information, à l'éducation et à s'organiser afin de préserver leurs intérêts.

Le droit de l'Union européenne. Aspects.

[4] T. Ştefan, B. Andreşan-Grigoriu, *Drept comunitar*, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2007, pp. 596-597.
[5] D. Dănişor, *Le droit au développement comme droit de l'homme*, La Revue des sciences juridiques, nr. 28/2003, p. 233-246; D. Dănişor, A.I. Duşcă, *Consumers and European Contract Law*, The knowlegge-Based Organization the 20th International Conference 12-14 June 2014, Land Forces Academy, Nicolae Bălcescu Land Forces Academy Publishing House, p. 64-69.
[6] En 1989 l'on a renommé le Conseil consultatif des consommateurs. Il comprend 39 membres représentant des quatre grandes organisations européennes des consommateurs, a savoir : le Bureau européen du consommateur (BEUC); le Comité des organisations familiales de la Communauté (COFACE); les Coopératives de consommation de la Communauté européenne (EUROCOOP); la Confédération européenne des syndicats (CEVUC). En 1995 la titulature a changé de nouveau, ce conseil en devenant le Comité des consommateurs qui est consulté par la Commission avant toute initiative qui pourrait porter atteinte aux intérêts des consommateurs. I.C. Voiculescu, *Noţiunea de consumator în legislaţia românească în contextul transpunerii aquis-ului comunitar*, în RSJ nr. 1/2010.
[7] *Article 13* Le marché intérieur comporte un espace sans frontières intérieures dans lequel la libre circulation des marchandises, des personnes, des services et des capitaux est assurée selon les dispositions du présent traité. https://www.cvce.eu/content/publication/1999/1/1/972ccc77-f4b8-4b24-85b8-e43ce3e754bf/publishable_fr.pdf - consulté le 21.09.2018.
[8] 90/314/CE, du 13 juin 1990, concernant les voyages, vacances et circuits à forfait; 93/13/CE du Conseil du 5 avril 1993, concernant les clauses abusives dans les contrats conclus avec les consommateurs; 92/59/CE, du 29 juin 1992, relative à la sécurité générale des produits; 85/577/CEE du Conseil, du 20 décembre 1985, concernant la protection des consommateurs dans le cas des contrats négociés en dehors des établissements commerciaux.
[9] T. Ştefan, B. Andreşan-Grigoriu, *op. cit.*, p. 598.

Le Traité sur le fonctionnement de l'Union européenne comprend des dispositions relatives aux consommateurs : Art. 12 Les exigences de la protection des consommateurs sont prises en considération dans la définition et la mise en œuvre des autres politiques et actions de l'Union. Art. 169: 1. Afin de promouvoir les intérêts des consommateurs et d'assurer un niveau élevé de protection des consommateurs, l'Union contribue à la protection de la santé, de la sécurité et des intérêts économiques des consommateurs ainsi qu'à la promotion de leur droit à l'information, à l'éducation et à s'organiser afin de préserver leurs intérêts. 2. L'Union contribue à la réalisation des objectifs visés au paragraphe 1 par: a) des mesures qu'elle adopte en application de l'article 114 dans le cadre de la réalisation du marché intérieur; b) des mesures qui appuient et complètent la politique menée par les États membres, et en assurent le suivi. 3. Le Parlement européen et le Conseil, statuant conformément à la procédure législative ordinaire et après consultation du Comité économique et social, arrêtent les mesures visées au paragraphe 2, point b). 4. Les mesures arrêtées en application du paragraphe 3 ne peuvent empêcher un État membre de maintenir ou d'établir des mesures de protection plus strictes. Ces mesures doivent être compatibles avec les traités. Elles sont notifiées à la Commission.

Une directive révolutionnaire dans ce sens a été la *Directive85/374/CEE du Conseil du 23 juillet 1985*[10]*, relative au rapprochement des dispositions législatives, réglementaires et administratives des États membres en matière de responsabilité du fait des produits défectueux*. Elle a été révolutionnaire parce que, contrairement à beaucoup de systèmes nationaux, elle a institué une responsabilité objective pour les préjudices provoqués par les produits défectueux. Ainsi, aux termes de la Directive, la responsabilité pour les préjudices provoqués par les produits défectueux revient à celui qui a mis sur le marché le produit respectif et ce quelle que soit sa qualité de producteur et peu importe qu'il a agi de manière diligente ou non[11]. Les raisons d'une telle révolution sont précisées dans les considérants, à savoir, d'une part, « la responsabilité sans faute du producteur permet de résoudre de façon adéquate le problème, propre à notre époque de technicité croissante, d'une attribution juste des risques inhérents à la production technique moderne» et, d'autre part, « la protection du consommateur exige que la responsabilité de tous les participants au processus de production soit engagée si le produit fini ou la partie composante ou la matière première fournie par eux présentait un défaut » ; « ; que, pour la même raison, il convient que soit engagée la responsabilité de l'importateur de produits dans la Communauté ainsi que celle de toute personne qui se présente comme producteur en apposant son nom, sa marque ou tout autre signe distinctif ou de toute personne qui fournit un produit dont le producteur ne peut être identifié »[12]. La Directive commençait par la disposition suivante : « le

[10] JOUE L 210/29, 7 août 1985. Directive 1999/44/CE du Parlement européen et du Conseil du 25 mai 1999 sur certains aspects de la vente et des garanties des biens de consommation. Directive 1999/34/CE du Parlement européen et du Conseil du 10 mai 1999 de modification de la Directive 85/374/CEE du Conseil relative au rapprochement des dispositions législatives, réglementaires et administratives des États membres en matière de responsabilité du fait des produits défectueux. JOUE, L 141/20, 4 juin 1999.

[11] Voir: M. Jozon, *Răspunderea pentru produse defectuoase în Uniunea Europeană*, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2007, p. 7; M. Voicu, *Definirea politicilor economice comune în proiectul Constituţiei Uniunii Europene. Cadrul general şi principiile*, in RDC nr. 1/2004; M. Profiroiu, I. Popescu, *Politici europene*, Ed. Economică, Bucureşti, 2003; I.C. Voiculescu, *Noţiunea de consumator în legislaţia românească în contextul transpunerii aquis-ului comunitar*, RSJ nr. 1/2010; A. Fuerea, *Manualul Uniunii Europene*, ediţia a III-a revăzută şi adăugită, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2006, p.132; C. Gavalda, G. Parleani, *Traité de droit communautaire des affaires*, 2e éd., Litec, Paris, 1992, p.203.

[12] Idée répétée par la CJUE. Par exemple, dans l'Arrêt de la Cour (grande chambre) du *21 décembre 2011, dans l'affaire C-495/10*, ayant pour objet une demande de décision préjudicielle formulée en base de l'art. 267 TFUE du Conseil d'État (France), dans la procédure *Centre hospitalier universitaire de Besançon contre Thomas Dutrueux,*

producteur est responsable pour les dommages causés par le caractère défectueux de ses produits ». Le producteur était défini par l'art. 3 alin. (1) comme « le fabricant d'un produit fini, le producteur d'une matière première ou le fabricant d'une partie composante, et toute personne qui se présente comme producteur en apposant sur le produit son nom, sa marque ou un autre signe distinctif. » De plus, « toute personne qui importe un produit dans la Communauté en vue d'une vente, location, leasing ou toute autre forme de distribution dans le cadre de son activité commerciale est considérée comme producteur de celui-ci au sens de la présente directive et est responsable au même titre que le producteur. »[13]. En outre, quand on ne peut pas identifier le producteur du produit, « chaque fournisseur en sera considéré comme producteur[14], à moins qu'il n'indique à la victime, dans un délai raisonnable, l'identité du producteur ou de celui qui lui a fourni le produit »[15]. De cet article on comprend, d'une part, que pour la Directive il n'est pas important d'établir la base contractuelle ou délictuelle de la responsabilité du producteur, raison pour laquelle l'on parle d'une responsabilité de troisième type[16] et, d'autre part, toute cette énumération des personnes entrant dans la catégorie du producteur montre l'intention de la Directive de faire quelqu'un responsable du dommage subie par la « partie lésée ». La directive reconnaissait la responsabilité solidaire si deux ou plusieurs personnes sont responsables du même dommage, en renvoyant, en ce qui concerne le droit de recours, aux dispositions nationales[17].

En ce qui concerne la notion de *consommateur*, elle a été définie dans le droit de l'Union européenne dans la Convention de Bruxelles concernant la compétence judiciaire et l'exécution des décisions en matière civile et commercial comme étant la *personne qui conclut un contrat en dehors de sa profession*[18]. L'idée dégagée de la législation de l'Union européenne et la jurisprudence de la Cours de Luxembourg est que « les dispositions de protection qui s'appliquent aux consommateurs ont résulté de la préoccupation de les protéger, comme partie

---

Caisse primaire d'assurance maladie du Jura il est précisé : le quatrième considérant de la Directive 85/374 souligne que la protection du consommateur exige que la responsabilité de tous les participants au processus de production soit engagée si le produit fini ou la partie composante ou la matière première fournie par eux présente un défaut et que, pour la même raison, il convient que soit engagée la responsabilité de l'importateur de produits dans la Communauté ainsi que celle de toute personne qui se présente comme producteur en apposant son nom, sa marque ou tout autre signe distinctif ou de toute personne qui fournit un produit dont le producteur ne peut être identifié. La demande a été formulée dans le litige entre *Centre hospitalier universitaire de Besançon*, d'une part, et M. *Thomas Dutrueux et la Caisse primaire d'assurance maladie du Jura*, d'autre part, au sujet de l'indemnisation de brûlures causées à ce dernier par un matelas chauffant lors d'une intervention chirurgicale.

[13] Art. 2.

[14] Dans l'Arrêt *Aventis Pasteur SA c/ OB* la Cour a offert des précisions sur la responsabilité du fournisseur. Dans ce sens, l'art. 3 alin. (3) de la directive doit être interprété dans ce sens que lorsqu'une partie préjudiciée par un produit prétendument défectueux n'a pu identifier de manière raisonnable le producteur du respectif produit avant d'exercer ses droits contre le fournisseur de ce dernier, le respectif fournisseur doit être considéré « producteur », spécialement afin d'applique l'art. 11 de la directive dans la cause, s'il n'a pas communiqué à la partie préjudiciée, de sa propre initiative et rapidement, l'identité du producteur ou de son propre fournisseur, fait qui doit être vérifié par l'instance nationale en fonction des respectives circonstances. *CJUE - Arrêt du 2 décembre 2009, affaire C-358/08. Rec. 2009, p. I -11305.*

[15] Art. 3 alin. (3).

[16] C. Teleagă, *Armonizarea legislativă cu dreptul comunitar în domeniul dreptului civil. Cazul răspunderii pentru produse defectuoase*, Ed. Rosetti, Bucureşti, 2004, p. 179.

[17] Art. 2: Selon la présente directive, « produit » signifie tout bien meuble, à l'exception des produits agricoles primaires et du gibier, même dans le cas où ils sont incorporés dans un autre bien meuble ou immeuble. « Les produits agricoles primaires » représentent les produits du sol, de l'élevage et de pêche, à l'exception des produits soumis à une première transformation. Le terme « produit » se réfère également à l'électricité.

[18] T. Ştefan, B. Andreşan-Grigoriu, *Drept comunitar*, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2007, p. 603.

considérée vulnérable du point de vue économique et moins expérimentée, en matière juridique que l'autre partie contractante »[19]. Le produit[20] est considéré défectueux[21] lorsqu'il n'offre pas la sécurité à laquelle on peut légitimement s'attendre compte tenu de toutes les circonstances, et notamment : a) de la présentation du produit; b) de l'usage du produit qui peut être raisonnablement attendu; c) du moment de la mise en circulation du produit (un produit ne peut être considéré comme défectueux par le seul fait qu'un produit plus perfectionné a été mis en circulation postérieurement à lui)[22]. Le producteur n'est pas responsable en application de la présente directive s'il prouve: a) qu'il n'avait pas mis le produit en circulation[23]; b) que, compte tenu des circonstances, il y a lieu d'estimer que le défaut ayant causé le dommage n'existait pas au moment où le produit a été mis en circulation par lui ou que ce défaut est né postérieurement; c) que le produit n'a été ni fabriqué pour la vente ou pour toute autre forme de distribution dans un but économique du producteur, ni fabriqué ou distribué dans le cadre de son activité professionnelle; d) que le défaut est dû à la conformité du produit avec des règles impératives émanant des pouvoirs publics; e) que l'état des connaissances scientifiques et techniques au moment de la mise en circulation du produit par lui n'a pas permis de déceler l'existence du défaut; f) s'agissant du fabricant d'une partie composante, que le défaut est imputable à la conception du produit dans lequel la partie composante a été incorporée ou aux instructions données par le fabricant du produit.[24]

---

[19] Ibidem, p. 604. Voir aussi S. Deleanu, *Dreptul comunitar al afacerilor şi dreptul consumaţiei: interferenţe şi delimitări*, Studia Universitatis Babeş-Bolyai – Studia Jurisprudentia; A. Fuerea, *Manualul Uniunii Europene, ed. a IV-a*, revăzută şi adăugită după Tratatul de la Lisabona (2007/2009), Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2010; B. Andreşan-Grigoriu, T. Ştefan, *Tratatele Uniunii Europene – actualizat 2010*, ed. a II-a, Ed. Hamangiu, Bucureşti, 2010.

[20] Le « produit » - signifie « tous les biens meubles, même dans le cas où ils sont incorporés dans d'autres biens meubles pu dans un bien immeuble ». C'est l'art. 1 de la Directive 85/374 telle que modifiée par la Directive 1999/34/CE du Parlement européen et du Conseil, du 10 mai 1999 de modification de la Directive 85/374/CEE du Conseil relative au rapprochement des dispositions législatives, réglementaires et administratives des États membres en matière de responsabilité du fait des produits défectueux. Il en résulte que dans la catégorie « produit » entrent également les produits agricoles primaires. La Directive 1999/34/CE précise même, dans son cinquième considérant que « l'inclusion des produits agricoles primaires dans le champ d'application de la directive 85/374/CEE contribuera à restaurer la confiance des consommateurs dans la sécurité de la production agricole; que cette inclusion répond aux exigences d'une protection des consommateurs à un niveau élevé ».

[21] Selon l'art. 6 de la Directive.

[22] Dans l'affaire *Moteurs Leroy Somerc/ Dalkia France*, La Cour a décidé que la directive doit être interprétée dans ce sens qu'elle ne s'oppose pas à l'interprétation d'un droit national ou à l'application d'une jurisprudence interne établie, selon lesquelles la partie préjudiciée peut exiger la réparation des préjudices causés à un objet destiné à une utilisation professionnelle utilisé dans ce sens, du moment où cette partie préjudiciée fait la preuve du préjudice, du défaut du produit et de la relation de causalité entre le défaut et le préjudice. *CJUE – Arrêt du 4 juin 2009, affaire C-285/08. Rec. 2009, p. I- 4733.*

[23] Dans l'affaire *Declan O'Byrne c/ Sanofi*, la Cour s'est prononcé sur la notion de « mise en circulation » du produit prévue à l'art. 11 de la directive et qui constitue le point de départ du délai de prescription de l'action en responsabilité pour les produits défectueux. Ainsi, elle a précisé qu'un produit est mis en circulation lorsqu'il sort du processus de fabrication mis en application par le producteur et est introduit dans un processus de commercialisation où il est offert comme tel au public afin d'être utilisé ou consommé. *CJUE – Arrêt du 9 février 2006, affaire C-127/04. Rec. 2006, p. I -1313.*

[24] Sur l'idée que la directive ne s'oppose pas à une règlementation selon laquelle le fournisseur est tenu sans restriction pour la responsabilité sans faute du producteur, voir *CJCE, arrêt du 10 janvier 2006, affaire C-402/03, in RRDC, n° 1 (janvier, février) 2007*, pp. 113-1217. Dans cette affaire (*Skov c/ Bilka Lavrishvareus)*, la Cour a décide que la directive 85/374/CEE devrait être interprétée dans ce sens qu'elle s'oppose à une réglementation nationale selon laquelle le fournisseur d'un produit défectueux, au-delà des cas énumérés de manière restrictive à l'art. 3 alin. 3, a une responsabilité sans faute institué par la directive et imputée au producteur. Voir le quatrième rapport sur

L'accès des consommateurs à la justice a été aussi régi par la Directive 98/27/CE du parlement européen et du conseil du 19 mai 1998 relative aux actions en cessation en matière de protection des intérêts des consommateurs[25]. La Directive partait également du considérant que « les mécanismes existant actuellement, tant sur le plan national que sur le plan communautaire, pour assurer le respect de ces directives ne permettent pas toujours de mettre un terme, en temps utile, aux infractions préjudiciables aux intérêts collectifs des consommateurs ». La Directive fixait une procédure commune pour permettre à une institution qualifiée d'un État, une entité qui a la capacité d'intenter une action dans ce domaine, d'introduire une action en cessation devant la juridiction d'un autre État membre, avant la solution du fond de l'affaire, par laquelle disposer qu'un commerçant fasse ou s'abstienne de l'action en matière de protection du consommateur[26]. Les États membres désignent les tribunaux ou autorités administratives compétents pour statuer sur les recours formés par les entités qualifiées au sens de l'article 3 visant: a) à faire cesser ou interdire toute infraction, avec toute la diligence requise et le cas échéant dans le cadre d'une procédure d'urgence; b) le cas échéant, à obtenir la prise de mesures telles que la publication de la décision, en tout ou en partie, sous une forme réputée convenir et/ou la publication d'une déclaration rectificative, en vue d'éliminer les effets persistants de l'infraction; c) dans la mesure où le système juridique de l'État membre concerné le permet, à faire condamner le défendeur qui succombe à verser au trésor public ou à tout bénéficiaire désigné ou prévu par la législation nationale, en cas de non-exécution de la décision au terme du délai fixé par les tribunaux ou les autorités administratives, une somme déterminée par jour de retard ou toute autre somme prévue par la législation nationale aux fins de garantir l'exécution des décisions.[27] Aux fins de la présente directive, on entend par «entité qualifiée» tout organisme ou organisation dûment constitué conformément au droit d'un État membre, qui a un intérêt légitime à faire respecter les dispositions visées à l'article 1er et, en particulier: a) un ou plusieurs organismes publics indépendants, spécifiquement chargés de la protection des intérêts visés à l'article 1er, dans les États membres où de tels organismes existent et/ou b) les organisations dont le but est de protéger les intérêts visés à l'article 1er, conformément aux critères fixés par la législation nationale.[28] Chaque État membre prend les mesures nécessaires pour que, en cas d'infraction ayant son origine dans cet État membre, toute entité qualifiée d'un autre État membre, lorsque les intérêts protégés par cette entité qualifiée sont lésés par l'infraction, puisse saisir le tribunal ou l'autorité administrative[29].

---

l'application de la Directive 85/374/CEE du Conseil du 25 juillet 1985 relative au rapprochement des dispositions législatives, réglementaires et administratives des États membres en matière de responsabilité du fait des produits défectueux, telle que modifiée par la Directive 1999/34/CE du Parlement européen et du Conseil du 10 mai 1999 https://eur-lex.europa.eu consulté le 21.09.2018.

[25] La Directive a subi plusieurs modifications, dont on rappelle : la Directive 2009/22/CE du Parlement européen et du Conseil du 23 avril 2009 relative aux actions en cessation en matière de protection des intérêts des consommateurs (version codifiée) (Texte présentant de l'intérêt pour l'EEE), Journal officiel de l'Union européenne, L 110/30, 1.5.2009.

[26] Champ d'application 1. La présente directive a pour objet de rapprocher les dispositions législatives, réglementaires et administratives des États membres relatives aux actions en cessation, mentionnées à l'article 2, visant à protéger les intérêts collectifs des consommateurs inclus dans les directives énumérées en annexe, afin de garantir le bon fonctionnement du marché intérieur. 2. Aux fins de la présente directive, on entend par infraction tout acte qui est contraire aux directives énumérées en annexe telles que transposées dans l'ordre juridique interne des États membres et qui porte atteinte aux intérêts collectifs visés au paragraphe 1.

[27] Article 2 Actions en cessation.

[28] Article 3 Entités qualifiées pour intenter une action.

[29] Article 4 Infractions intracommunautaires.

La *Directive 2009/22/CE du Parlement européen et du Conseil du 23 avril 2009 relative aux actions en cessation en matière de protection des intérêts des consommateurs* prévoit dans son article 6 **Rapports** l'obligation de présenter au Parlement européen et au Conseil un rapport[30] sur l'application de la directive. Dans son premier rapport, la Commission examine notamment: a) le champ d'application de la présente directive pour ce qui est de la protection des intérêts collectifs des personnes exerçant une activité commerciale, industrielle ou artisanale ou une profession libérale; b) le champ d'application de la présente directive tel que déterminé par les directives énumérées à l'annexe I; c) la question de savoir si la consultation préalable prévue à l'article 5 a contribué à protéger effectivement les consommateurs. Le cas échéant, ce rapport est assorti de propositions visant à modifier la présente directive.

Droits reconnus actuellement aux consommateurs

Dans les documents des différentes institutions de l'Union européenne l'on retient que depuis 1987 et jusqu'à présent, l'UE applique les normes les plus strictes de protection des consommateurs dans le monde, un set comprenant les droits des consommateurs en étant en vigueur actuellement[31]. Les dépenses de consommation représentent 56 % du PIB de l'Union européenne[32], et la santé de l'environnement de consommation représente un facteur clé pour la croissance économique[33]. Les droits octroyés par l'UE aux consommateurs assurent une prévisibilité et donnent confiance tant aux citoyens qu'aux entreprises; il s'agit notamment du droit d'acheter des produits sûrs, de renvoyer un produit acheté en ligne dans un délai de 14 jours et de faire réparer ou remplacer un produit pendant la période de garantie[34]. La politique européenne des consommateurs a procuré des avantages réels grâce à des actes législatifs majeurs régissant les droits des passagers, les droits des consommateurs, les pratiques commerciales déloyales et les clauses contractuelles abusives. Les entreprises et les citoyens européens bénéficient de cette manière d'un niveau élevé de protection et de sécurité juridique, mais le marché évolue vite. Pour poursuivre sur cette lancée et faire face aux enjeux qui découlent d'un marché nouveau et en mutation, le président Juncker a réorganisé la Commission afin d'accorder une place plus importante à la politique des consommateurs[35]. Les intérêts des consommateurs ont été au cœur de plusieurs initiatives de la Commission, comme la stratégie pour un marché unique numérique à la suite de laquelle des textes législatifs ont été adoptés pour mettre fin aux frais d'itinérance pour les données et la téléphonie mobile à compter du 15 juin

[30] (1) Tous les trois ans et pour la première fois au plus tard le 2 juillet 2003.
[31] Communication de la Commission au Parlement européen, au Conseil et au Comité économique et social européen, Une nouvelle donne pour les consommateurs, *Bruxelles*, 11.4.2018 COM(2018) 183 final, www.cdep.ro/afaceri_europene/CE/2018/COM_2018_183_RO_ACTE_f.pdf.
[32] Eurostat, PIB et principales composantes (production, dépenses et revenus) https://ec.europa.eu/commission/publications/president-junckers-political-guidelines_ro
[33] Les données des tableaux de bord des marchés de consommation publiées par la Commission indiquent de manière constante une relation positive entre les conditions pour les consommateurs et la situation économique de divers États membres.
[34] Ce sont quelques droits concrets qui changent la vie des hommes chaque jour.
[35] Communiqué de presse: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-984_fr.htm. Depuis le début de son mandat en 2014, la Commission actuelle a présenté plus de 80 % des propositions nécessaires pour mener une action dans les dix domaines prioritaires énoncés dans les orientations politiques du président Juncker Programme de travail de la Commission pour 2018 https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/cwp_2017_fr.pdf https://ec.europa.eu/commission/publications/president-junckers-political-guidelines_fr.

2017, pour interdire le blocage géographique injustifié à partir du 3 décembre 2018[36], afin que les consommateurs puissent accéder à des produits ou à des services ou en acheter à partir d'un site web établi dans un autre État membre et pour assurer la portabilité transfrontière des services de contenu en ligne à partir du 1er avril 2018[37].

La jurisprudence de la CJUE en la matière

Dans quelques arrêts célèbres de la Cour de justice des Communautés européennes, les intérêts des consommateurs ont été considérés comme pouvant justifier la limitation de la libre circulation des marchandises et services. Ainsi, dans l'Arrêt *Cassis de Dijon*, il est affirmé : « *Les obstacles à la circulation intracommunautaire résultant de disparités des législations nationales relatives à la commercialisation d'un produit doivent être acceptés dans la mesure où ces prescriptions peuvent être reconnues comme étant nécessaires pour satisfaire à des exigences impératives tenant, notamment, à l'efficacité des contrôles fiscaux, à la protection de la santé publique, à la loyauté des transactions commerciales et à la défense des consommateurs.* »[38]Ensuite, les directives rappelées, par exemple la Directive 85/374/CEE –

[36]https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/end-roaming-charges-travellers-european-union; https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/eu-negotiators-agreed-end-unjustified-geoblocking Voir aussi : I. Lazăr, *Dreptul finanțelor publice, Volumul I Drept bugetar*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2016.

[37]https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/cross-border-portability-online-content-services
Voir aussi: Communication de la Commission *Une nouvelle donne pour les consommateurs d'énergie*, COM(2015) 339 final, http://eurlex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX:52015DC0339 ; Proposition d'une nouvelle Directive sur l'énergie, COM(2016) 864 final, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=COM:2016:0864:FIN

[38] A. Groza, *Uniunea Europeană Drept material*, Ed.C.H.Beck, 2014, p.206.
Arrêt de la Cour du 20 février 1979, dans l'affaire 120/78, ayant pour objet un demande de décision préjudicielle adressée à la Cour en application de l'art. 177 du Traité CEE par Hessisches Finanzgericht, dans l'affaire pendante entre Rewe-Zentral AG, ayant son siège à Köln, et l'Administration fédérale allemande du monopole de l'alcool. Attendu que, par Ordonnance du 28 avril 1978 , reçue à la Cour le 22 mai suivant, le Hessisches Finanzgericht a posé, en vertu de l'article 177 du Traité CEE, deux questions préjudicielles relatives à l'interprétation des articles 30 et 37 du Traité CEE, en vue d'apprécier la compatibilité, avec le droit communautaire, d'une disposition de la réglementation allemande relative à la commercialisation des boissons spiritueuses fixant un degré alcoométrique minimum pour diverses catégories de produits alcoolisés ;Attendu qu'il résulte de l'ordonnance de renvoi que la requérante au principal a l'intention d'importer un lot de "Cassis de Dijon" originaire de France, en vue de le commercialiser dans la République Fédérale d'Allemagne ; Que la requérante s'étant adressée à l'Administration du monopole des alcools (bundesmonopolverwaltung) en vue d'obtenir l'autorisation d'importer le produit en question, cette administration lui a fait savoir que celui-ci n'a pas, en raison de l'insuffisance de son titre alcoométrique, les qualités requises pour être commercialisé dans la République Fédérale d'Allemagne ; Que cette prise de position de l'administration se fonde sur le paragraphe 100 du "branntweinmonopolgesetz" et sur les réglementations arrêtées par l'Administration du monopole en vertu de cette disposition, a l'effet de fixer des teneurs minimales en alcool pour des catégories déterminées de liqueurs et d'autres boissons alcoolisées (verordnung ueber den mindestweingeistgehalt von trinkbranntweinen du 28 février 195, bundesanzeiger no 48 du 11 mars 1958) ;Qu'il résulte des dispositions citées que la commercialisation de liqueurs de fruits, telles que le Cassis de Dijon, est soumise à l'exigence d'une teneur alcoolique minimale de 25 degrés, alors que le titre du produit en question, commercialisé librement comme tel en France, se situe entre 15 degrés et 20 degrés d'alcool ; Que, selon la requérante, la détermination, par la réglementation allemande, d'une teneur minimale en alcool a pour conséquence que des produits alcoolisés connus, originaires d'autres Etats membres de la Communauté, ne peuvent pas être écoulés dans la République Fédérale d'Allemagne et que cette disposition constitue, dès lors, une restriction àla libre circulation des marchandises entre les Etats membres, dépassant le cadre des réglementations commerciales réservées à ceux-ci ; Qu'il s'agit, selon elle, d'une mesure d'effet équivalant à une restriction quantitative à l'importation, contraire à l'article 30 du Traité CEE.

n'ont pas eu vocation d'harmoniser complètement tous les aspects de droit de la protection des consommateurs, de la responsabilité pour les produits à caractère défectueux de l'UE; c'est la raison pour laquelle la Cour de justice de l'Union, à travers sa jurisprudence, a contribué de manière décisive à la définition du domaine d'application et la mise en œuvre correcte et uniforme de ces directives.

L'arrêt de la Cour (troisième Chambre) du 25 janvier 2018, dans l'affaire C-498/16, a eu pour objet une demande de décision préjudicielle sur le fondement de l'article 267 TFUE introduite par de l'Oberster Gerichtshof (Cour suprême, Autriche), dans la procédure *Maximilian Schrems contre Facebook Ireland Limited***.** La demande au principal a concerné l'interprétation des article 15 et 16[39] du Règlement (CE) n° 44/2001 du Conseil du 22 décembre 2000 concernant la compétence judiciaire, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière civile et commercial[40] et a été formulée dans le litige opposant Maximilian Schrems, domicilié en Autriche, d'une part, et Facebook Ireland Limited, dont le siège social se trouve en Irlande, d'autre part, concernant les demandes de constatation, de cassation, d'information, de fourniture des données comptables, ainsi que le paiement d'une somme de 4 000 euro, concernant les comptes Facebook privés tant de monsieur Schrems, que d'autres sept personnes qui lui ont cédé leur droits liés à ces comptes[41].

[39] Article 15 du règlement n° 44/2001 est rédigé comme suit : « 1. En matière de contrat conclu par une personne, le consommateur, pour un usage pouvant être considéré comme étranger à son activité professionnelle, la compétence est déterminée par la présente section, sans préjudice des dispositions de l'article 4 et de l'article 5, point 5 : a) lorsqu'il s'agit d'une vente à tempérament d'objets mobiliers corporels ; b) lorsqu'il s'agit d'un prêt à tempérament ou d'une autre opération de crédit liés au financement d'une vente de tels objets ; c) lorsque, dans tous les autres cas, le contrat a été conclu avec une personne qui exerce des activités commerciales ou professionnelles dans l'État membre sur le territoire duquel le consommateur a son domicile ou qui, par tout moyen, dirige ces activités vers cet État membre ou vers plusieurs États, dont cet État membre, et que le contrat entre dans le cadre de ces activités. 2. Lorsque le cocontractant du consommateur n'est pas domicilié sur le territoire d'un État membre, mais possède une succursale, une agence ou tout autre établissement dans un État membre, il est considéré pour les contestations relatives à leur exploitation comme ayant son domicile sur le territoire de cet État. 3. La présente section ne s'applique pas aux contrats de transport autres que ceux qui, pour un prix forfaitaire, combinent voyage et hébergement. Article 16 1. L'action intentée par un consommateur contre l'autre partie au contrat peut être portée soit devant les tribunaux de l'État membre sur le territoire duquel est domiciliée cette partie, soit devant le tribunal du lieu où le consommateur est domicilié. 2. L'action intentée contre le consommateur par l'autre partie au contrat ne peut être portée que devant les tribunaux de l'État membre sur le territoire duquel est domicilié le consommateur. 3. Les dispositions du présent article ne portent pas atteinte au droit d'introduire une demande reconventionnelle devant le tribunal saisi d'une demande originaire conformément à la présente section. **Article 17** Il ne peut être dérogé aux dispositions de la présente section que par des conventions: 1) postérieures à la naissance du différend, ou 2) qui permettent au consommateur de saisir d'autres tribunaux que ceux indiqués à la présente section, ou 3) qui, passées entre le consommateur et son cocontractant ayant, au moment de la conclusion du contrat, leur domicile ou leur résidence habituelle dans un même État membre, attribuent compétence aux tribunaux de cet État membre, sauf si la loi de celui-ci interdit de telles conventions.

[40] JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74.

[41]*La situation de fait peut être résumée comme suit :* M. Schrems utilise Facebook depuis 2008. Tout d'abord, il a fait cela exclusivement à des fins privées, sous un faux nom. Depuis 2010, il utilise un *compte Facebook* sous son propre nom, écrit en utilisant l'alphabet cyrillique, pour son usage privé : téléchargement de photographies, affichage en ligne et utilisation du service de messagerie pour converser. Il a environ 250 « amis Facebook ». Depuis 2011, le requérant au principal utilise également une *page Facebook*. Cette page contient des informations concernant les conférences qu'il donne, ses participations à des débats et ses interventions dans les médias, les livres qu'il a écrits, un appel aux dons qu'il a lancé et des informations sur les actions judiciaires qu'il a introduites contre Facebook Ireland.En 2011, le requérant au principal a déposé, devant la commission irlandaise pour la protection des données, vingt-deux réclamations contre la défenderesse au principal. En réponse à ces réclamations, cette commission a rédigé un rapport d'examen, comportant des recommandations adressées à la défenderesse au

La Cour suprême d'Autriche[42]a suspendu la procédure nationale et saisi la Cour de cette question préjudicielle: L'article 15 du [règlement n° 44/2001] doit-il être interprété en ce sens qu'un "consommateur" au sens de cette disposition perd cette qualité lorsque, après avoir utilisé pendant relativement longtemps un compte Facebook privé, afin de faire valoir ses droits, il publie des livres, et donne des conférences qui sont parfois également rémunérées, exploite des sites Internet, collecte des dons afin de faire valoir les droits et se fait céder les droits de nombreux consommateurs en contrepartie de l'assurance de leur remettre le montant obtenu, après déduction des frais de justice, au cas où il obtiendrait gain de cause ?

Sur la première question, la Cour fait ce raisonnement : dans le système du Règlement n° 44/2001, *la compétence des juridictions de l'État membre sur le territoire duquel le défendeur est domicilié constitue un principe général*, édictée à l'article 2, paragraphe 1, de ce règlement.

---

principal, puis un rapport de contrôle a posteriori. En juin 2013, le requérant au principal a déposé une autre réclamation contre la défenderesse au principal, concernant le programme de surveillance PRISM, qui a conduit à l'annulation de la décision de la Commission « Safe Harbour » par la Cour. Le requérant au principal a publié deux livres sur ses actions en justice contre la défenderesse au principal, il a donné des conférences (dont certaines rémunérées), enregistré de nombreux sites Internet (des blogs, des pétitions en ligne, des sites de financement participatif des actions contre la défenderesse au principal), il a fondé le Verein zur Durchsetzung des Grundrechts auf Datenschutz. L'objectif déclaré des initiatives du requérant au principal est de faire pression sur Facebook. Ses activités ont suscité l'intérêt des médias. Ses actions judiciaires contre Facebook ont attiré l'attention de nombreuses chaînes de télévision et stations de radio autrichiennes, allemandes et internationales. Il y a eu au moins 184 articles de presse sur le sujet, y compris dans des publications internationales et en ligne. Son objectif est le soutient des affaires pilotes d'intérêt général contre des entreprises qui menacent potentiellement ce droit, les frais sont couverts par des dons. Le requérant au principal invoque plusieurs violations de la directive 95/46/CE du Parlement européen et du Conseil, du 24 octobre 1995, relative à la protection des personnes physiques à l'égard du traitement des données à caractère personnel et à la libre circulation de ces données. M. Schrems a formulé devant le Tribunal régional de Vienne, Autriche, des demandes détaillées, premièrement afin de constater la qualité de simple prestataire de services de la défenderesse au principal et son obligation de respecter les instructions données ou sa qualité de contrôleur, dans le cas où le traitement est effectué à des fins propres, ainsi que l'invalidité des clauses contractuelles relatives aux conditions d'utilisation ; deuxièmement, des demandes en cessation sur l'utilisation à des fins propres ou en faveur des tiers de ses données ; troisièmement, des demandes d'information sur l'utilisation de ses données et, quatrièmement, des demandes de fourniture des données comptables et des demandes d'exécution sur l'adaptation des clauses contractuelles, dédommagement et enrichissement sans cause. Facebook Ireland a soulevé parmi d'autres l'objection d'incompétence internationale. Le Tribunal régional de Vienne a rejeté le recours de M. Schrems en déclarant qu'au vu des activités mentionnées, le requérant au principal utiliserait Facebook également à des fins professionnelles et cela l'empêcherait d'invoquer le for spécial en matière de contrat conclu par un consommateur Cette juridiction a également déclaré que le for du consommateur que pouvaient invoquer les cédants ne pouvait pas être transféré au cessionnaire. M. Schrems a déclaré appel contre l'ordonnance prononcée en première instance au Tribunal régional supérieur de Vienne, Autriche. La juridiction d'appel a modifié partiellement cette décision. Elle a jugé le recours recevable concernant les prétentions « personnelles » du requérant au principal, liées au propre contrat conclu par M. Schrems en tant que consommateur.Toutefois, la juridiction d'appel a rejeté le recours en ce qu'il concernait les droits cédés. Elle a considéré que les règles régissant le for du consommateur ne bénéficient à un consommateur que lorsqu'il est personnellement partie à un litige. C'est pourquoi le requérant au principal ne pourrait obtenir l'application de l'article 16, paragraphe 1, second cas de figure, du règlement n° 44/2001, lorsqu'il fait valoir des droits cédés. Pour le reste, cette juridiction a rejeté les exceptions de procédure soulevées par Facebook Ireland.

[42] Cette juridiction montre que si le demandeur au principal était qualifié pour « consommateur », la procédure devrait être initiée à Vienne. Il en serait également valable pour les procédures concernant les droits des consommateurs qui habitent à Vienne. Si cette procédure visait et faisait valoir d'autres droits cédé contre elle, ce fait ne représenterait pas une charge supplémentaire significative pour la défenderesse au principal. L'instance de renvoi considère cependant que, vu la jurisprudence de la Cour, il est impossible de répondre avec la certitude nécessaire dans quelle mesure un consommateur auquel on a cédé les droits d'autres consommateurs, pour les faire valoir collectivement, peut invoquer le for du consommateur.

Ce n'est que par dérogation à ce principe que la disposition respective prévoit des cas, limitativement énumérés, où le défendeur peut ou doit être jugé devant un tribunal d'un autre État membre.par conséquent, *les normes de compétence dérogatoire de ce principe général sont de stricte*, dans ce sens qu'elle ne peuvent conduire à une interprétation au-delà des situations expressément prévues par le règlement mentionné[43]. Même si *les notions utilisé par le règlement n° 44/2001*, spécialement celles figurant à l'article15 alin. (1) de ce règlement, doivent être interprétées de manière autonome, par référence principale au système et aux objectifs du règlement mentionné, afin d'assurer son application uniforme dans tous les États membres[44], *il est nécessaire*, afin d'assurer le respect des objectifs poursuivis par le législateur de l'Union dans le domaine des contrats conclus par les consommateurs, ainsi que la cohérence du droit de l'Union, *de tenir également compte de la notion de « consommateur » comprise dans les dispositions du droit de l'Union*[45]. La Cour a précisé que la notion de « *consommateur* », au sens des articles 15 et 16 du Règlement n°44/2001, *doit être interprétée de manière restrictive, par référence à la position de la personne respective dans un certain contrat, par rapport à la nature et à sa finalité, et non pas à la situation subjective de la personne mentionnée, l'une et même personne pouvant être considérée consommateur dans certaines opérations et opérateur économique dans d'autres*[46]. La Cour en a déduit que *seulement les contrats conclus endehors et indépendamment de toute activité ou finalité de nature professionnelle, dans le but exclusif de satisfaction des propres nécessités de consommation privées d'un individus font partie du régime spécial prévu par ce règlement en matière de protection du consommateur*, en tant que partie considérée défavorisée, tandis qu'une telle protection ne se justifie par dans le cas d'un contrat ayant pour but une activité professionnelle[47]. Il en résulte que les normes de compétences des articles 15-17 du règlement n° 44/2001 ne s'appliquent, en principe, que dans l'hypothèse où la finalité du contrat conclu entre les parties est une autre utilisation que celle professionnelle du bien ou du service en cause.[48] Plus précisément, en ce qui concerne une personne qui a conclu un contrat pour une utilisation qui a rapport en partie à son activité professionnelle et qui n'en est, donc, qu'en partie étranger , la Cour a considéré *qu'il n'en irait différemment que dans l'hypothèse où le lien dudit contrat avec l'activité professionnelle de l'intéressé serait si ténu qu'il deviendrait marginal et, partant, n'aurait qu'un rôle négligeable dans le contexte de l'opération pour laquelle ce contrat a été conclu considérée dans sa globalité*[49]. Il faut examiner, à la lumière de ces principes, si un utilisateur d'un compte Facebook ne perd-il pas la qualité de « consommateur », au sens de l'art. 15 du règlement n° 44/2001, dans des circonstances telles la circonstance en discussion dans le litige au principal. Bien qu'il soit de la compétence de l'instance de renvoi d'établir si M. Schrems et Facebook Ireland sont effectivement liés par l'un ou plusieurs contrats et d'agir en conséquence en ce qui concerne la qualité de « consommateur », il faut préciser que ni un éventuelle liaison contractuelle entre le compte

[43] Arrêt du 20 janvier 2005, Gruber, C-464/01, EU:C:2005:32, point 32.
[44] Arrêt du 28 janvier 2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, point 22 et jurisprudence citée.
[45] Arrêt du 5 décembre 2013, Vapenik, C-508/12, EU:C:2013:790, point 25.
[46] Arrêt du 3 juillet 1997, Benincasa, C-269/95, EU:C:1997:337, point 16, et arrêt du 20 janvier 2005, Gruber, C-464/01, EU:C:2005:32, point 36.
[47] Arrêt du 20 janvier 2005, Gruber, C-464/01, EU:C:2005:32, point 36.
[48] Arrêt du 20 janvier 2005, Gruber, C-464/01, EU:C:2005:32, point 37. Voir aussi L. Diega-Walden, *Contracting for the « Internet of Things »: Looking into the Nest*, Queen Mary University, Legal Studies Research Paper, No. 219/2016; J. Malgieri-Custers, *Pricing Privacy: The Right to Know the Value of Your Personal Data*, in Computer Law & Security Review, 34/2018, pp. 289-294.
[49] Arrêt du 20 janvier 2005, Gruber, C-464/01, EU:C:2005:32, point 39.

Facebook et la page Facebook ne porterait atteinte à l'appréciation de la qualité mentionnée au vu des principes rappelés aux points 29-32 de cet arrêt. Selon l'exigence rappelée au point 29, d'interpréter de manière restrictive la notion de « consommateur », au sens de l'art. 15 du règlement n° 44/2001, il faut tenir compte particulièrement, en ce qui concerne les services offerts par le réseau social digital qui peut être utilisé pour une longue période, d'évolution ultérieure de l'utilisation de ces services. Cette interprétation suppose entre autres qu'un requérant utilisateur de pareils services pourrait invoquer la qualité de consommateur seulement si l'utilisation essentiellement non-professionnelle de ces services, pour laquelle un contrat initial a été conclu, n'a pas acquis ultérieurement un caractère essentiellement professionnel. Par contre, *étant donné que la notion de « consommateur » est définie par opposition à la notion d'« d'opérateur économique »*[50] *et qu'elle est indépendante des connaissances et informations dont la personne respective dispose réellement*[51]*, ni l'expertise qu'elle puisse acquérir dans le domaine qui fait partie des services mentionnés, ni son engagement afin de représenter les droits et intérêts des utilisateurs de ces services n'entraîne la perte de la qualité de « consommateur » au sens de l'art. 15 du règlement n° 44/2001*. Ainsi, une interprétation de la notion de « consommateur » qui exclurait de telles activités arriverait à empêcher une défense effective des droits détenus par les consommateurs par rapport à leurs cocontractants professionnels, y compris ceux relatifs à la protection de leurs données à caractère personnel. Une telle interprétation ignorerait l'objectif énoncé à l'art. 169 alin. (1) TFUE sur la promotion de leur droit à s'organiser afin de défendre leurs intérêts. Au vu des considérations qui précèdent il convient de répondre à la première question que « l'article 15, paragraphe 1, du règlement n° 44/2001 doit être interprété en ce sens qu'un consommateur ne perd pas cette qualité lorsqu'il exerce des activités telles que publier des livres, donner des conférences, exploiter des sites Internet, collecter des dons afin de faire valoir les droits concernant son propre compte Facebook utilisé à des fins privées ».[52]

De cet arrêt on retient :

- la notion de « consommateur », au sens des articles 15 et 16 du règlement n° 44/2001, doit être interprétée de manière restrictive, par référence à la position de la personne respective dans un certain contrat, par rapport à la nature et à sa finalité, et non pas par référence à la situation subjective de cette personne, l'une et même personne pouvant être considérée consommateur dans certaines opérations économiques et opérateur économique dans d'autres.

- seulement les contrats conclus en dehors et indépendamment de toute activité ou finalité de nature professionnelle, dans le but exclusif de satisfaction des nécessités de consommation à des fins privées d'un individu, font partie du régime spécial prévu par le règlement mentionné en matière de protection du consommateur, comme partie considérée défavorisée, tandis qu'une pareille protection ne se justifie par dans le cas d'un contrat qui a pour fin une activité professionnelle.

---

[50] Arrêt du 3 juillet 1997, Benincasa, C-269/95, EU:C:1997:337, point 16, et Arrêt du 20 janvier 2005, Gruber, C-464/01, EU:C:2005:32, point 36.

[51] Arrêt du 3 septembre 2015, Costea, C-110/14, EU:C:2015:538, point 21.

[52] http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf;jsessionid=9ea7d2dc30d89cce9962ad074cb6b8fae6aaa28a6601.e34KaxiLc3qMb40Rch0SaxyPaxn0?text=&docid=198764&pageIndex=0&doclang=RO&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1275142 - consulté le 22.09.2018. Voir aussi M. Oppenheimer, *Internet Cookies: When is Permission Consent?*, in Nebraska L. Rev., 85/2006, pp. 383- 389; J. Custers, *Click here to consent forever: Expiry dates for informed consent*, in Big Data & Society, 2016, p.1; J. Lobet-Maris, *Du fétichisme de la donnée personelle. Relecture politique et critique de la vie privée*, in *Law, norms and freedoms in cyberspace* - Liber amicorum Yves Poullet, Bruxelles, 2018, p. 685.

- une personne concluant un contrat pour une utilisation se rapportant en partie à son activité professionnelle et qui en est, donc, seulement en partie étrangère, *pourrait bénéficier des dispositions mentionnées seulement dans l'hypothèse où la liaison entre le contrat rappelé et l'activité professionnelle de la personne intéressée serait tellement faible qu'elle deviendrait marginale et, par conséquent, n'aurait qu'un rôle négligeable dans le contexte de l'opération pour laquelle le contrat respectif a été conclu, considéré dans son ensemble. Étant donné que la notion de « consommateur » est définie par opposition à la notion d'« opérateur économique », et qu'elle est indépendante des connaissances et informations dont la personne en cause dispose réellement, ni l'expérience qu'elle puisse acquérir dans le domaine dont les services mentionnés font partie, ni son engagement afin de représenter les droits et intérêts des utilisateurs de ces services ne le prive pas de la qualité de « consommateur » au sens de l'art. 15 du règlement n° 44/2001*.

BIBLIOGRAPHY

- B. Andreşan-Grigoriu, T. Ştefan, *Tratatele Uniunii Europene – actualizat 2010*, ed. a II-a, Ed. Hamangiu, Bucureşti, 2010;
- J. Mc Cormick, *The European Union. Politics and Policies*, 4th ed., Philadelphia, Westview Press, 2008
- P. Craig, G. de Búrca, Dreptul Uniunii Europene, Comentarii, jurisprudenţă şi doctrină, ed. a IV-a, (în seria Drept comunitar, Control ştiinţific şi revizie traducere – B. Andreşan-Grigoriu), Ed. Hamangiu, Bucureşti, 2009;
- D. Dănişor, *Le droit au développement comme droit de l'homme*, La Revue des sciences juridiques, nr. 28/2003;
- D. Dănişor, A.I. Duşcă, *Consumers and European Contract Law*, The knowlegge-Based Organization the 20th International Conference 12-14 June 2014, Land Forces Academy, Nicolae Bălcescu Land Forces Academy Publishing House;
- S. Deleanu, *Drept european al afacerilor, Piața internă a Uniunii Europene*, Ed.Universul Juridic, București, 2013;
- S. Deleanu, *Dreptul comunitar al afacerilor și dreptul consumației: interferențe și delimitări*, Studia Universitatis Babeș-Bolyai – Studia Jurisprudentia;
- A. Fuerea, *Manualul Uniunii Europene, ediţia a III-a revăzută şi adăugită*, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2006;
- A. Fuerea, *Manualul Uniunii Europene*, ed. a IV-a, revăzută şi adăugită după Tratatul de la Lisabona (2007/2009), Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2010
- C. Gavalda, G. Parleani, Traité de droit communautaire des affaires, 2e éd., Litec, Paris, 1992;
- G. Gornig, I.E. Rusu, *Dreptul Uniunii Europene*, ed. a II-a, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2007;
- A. Groza, Uniunea Europeană Drept material, Ed.C.H.Beck, 2014;
- I. Lazăr, *Dreptul finanțelor publice, Volumul I Drept bugetar*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2016;
- D. Leonard, *Ghidul Uniunii Europene*, Teora, 2001;
- M. Jozon, *Răspunderea pentru produse defectuoase în Uniunea Europeană*, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2007;
- M. Profiroiu, I. Popescu, *Politici europene*, Ed. Economică, Bucureşti, 2003;

- F.C. Stoica, *Dreptul Uniunii Europene • Libertăţile fundamentale*, Ed. Universitară, Bucureşti, 2009;

- C. Teleagă, *Armonizarea legislativă cu dreptul comunitar în domeniul dreptului civil. Cazul răspunderii pentru produse defectuoase*, Ed. Rosetti, Bucureşti, 2004;

- M. Voicu, *Definirea politicilor economice comune în proiectul Constituţiei Uniunii Europene. Cadrul general şi principiile*, în RDC nr. 1/2004;

- I.C. Voiculescu, *Noţiunea de consumator în legislaţia românească în contextul transpunerii aquis-ului comunitar*, RSJ nr. 1/2010.

PUBLIC FINANCES DURING THE FORMATION OF THE ROMANIAN UNITARY NATIONAL STATE

Anișoara Băbălău
Assoc. Prof., PhD, University of Craiova

Abstract:Over time, the notion of finance had several meanings, and in the usual language the term finance is used in the sense of money resources, state revenues, money. This last use is, in fact, a confusion, since the sphere of financial relations is wider and includes the one of financial relations. Thus, financial relations comprise monetary relations that express a transfer of value. After the achievement of the Romanian unitary national state in 1918, the main problems concerned the adoption of a balanced budget, the unification of the fiscal system, the good functioning of the financial system and a radical tax reform. The budget, the main instrument of the budgetary organization, was considered to be the legislative act that provided for and approved the annual revenues and expenditures of the state and public servants. The tax reform was initiated by Nicolae Titulescu and was based on the idea of cedular tax, taxed with a global income tax on a progressive basis and on luxury, on turnover, but also on minimum subsistence.

Keywords: public finance; taxes; taxes; unifying the tax system; budget.

Apariția finanțelor publice este strâns legată de apariția statului și dezvoltarea relațiilor marfă-bani, care au permis formarea și utilizarea resurselor sub formă bănească. De la apariția primelor elemente de finanțe-sfârșitul orânduirii comunei primitive și începutul orânduirii sclavagiste- și până în zilele noastre, finanțele au fost o componentă a sistemului relațiilor economice.

Expresia finanțe publice derivă din latinescul *financia pecuniaria* și vizează o tranzacție patrimonială prin plata unei sume de bani. Inițial, această expresie a fost utilizată în Franța. Astfel, prin sec. al XV lea, se foloseau expresiile hommes de finances și financiers, prin care se desemnau termenii de arendași de impozite și persoanele care încasau impozitele regelui[1].

În Germania, au fost utilizate expresiile Finanz, care însemna plată în bani și Finanzer, care se referea la cămătar. În dreptul englez, noțiunea de finanțe se folosește în mai multe sensuri,însemnând administrarea(mai ales publică) a banilor, suportul financiar al unei întreprinderi sau resursele financiare ale unui stat, companii sau persoane[2].

Pe teritoriul României, apariția și dezvoltarea finanțelor publice a fost un proces complex și de durată, care a început cu destrămarea comunei primitive, apariția proprietății private și împărțirea societății în clase sociale, dezvoltarea producției și a relațiilor marfă-bani, nașterea statului și crearea unui aparat de constrângere a statului, menit să apere interesele celor puternici din punct de vedere economic[3].

În timp, noțiunea de finanțe a căpătat mai multe sensuri, iar în limbajul uzual termenul de finanțe este folosit în sensul de resurse bănești, venituri ale statului, de bani. Această ultimă utilizare este , de

[1] Iulian Văcărel și colaboratorii, *Finanțe publice*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1997, p.17.
[2] Ioan Gliga, *Drept financiar și fiscal*, Editura Tribuna Economică, București, 1996, p.51.
[3] Vasile Ciuvăț, Anișoara Băbălău, *Drept financiar*, Editura Universitaria, Craiova, 2001,p.23.

fapt, o confuzie, deoarece sfera relațiilor bănești este mai largă și o include pe cea a relațiilor financiare. Astfel, relațiile financiare cuprind relațiile bănești care exprimă un transfer de valoare.

Considerăm relațiile financiare ca fiind relații sociale de natură economică, exprimate sub formă bănească, care se manifestă în procesul de repartiție a produsului intern brut, în strânsă legătură cu îndeplinirea sarcinilor și funcțiilor statului[4].

După încheierea primului război mondial și în preajma formării statului național unitar român, finanțele publice erau și ele puternic afectate, datorită dimensiuni ridicate a datoriei externe și a dezordinii din domeniul circulației monetare(circulau în același timp patru feluri de monede). În aceste condiții, bugetele erau deficitare, iar inflația era crescută și datorită emisiunilor de bani de hârtie fără acoperire monetară.

Dimensiunea finanțelor publice din perioada menționată mai sus a fost influențată și de nivelul de dezvoltare economico-socială a țării. Astfel, producția industrială a României din anul 1919 nu depășea 20-25% din nivelul celei antebelice. Pagubele materiale suferite de poporul român în primul război mondial au fost evaluate la peste 72 de miliarde de lei aur. Domeniul industrial a avut puternic de suferit; astfel că din cele 845 de întreprinderi care funcționau în anul 1915, doar 215 își mai desfășurau activitatea între aniii 1917-1918. Agricultura se confrunta și ea cu probleme, datorită lipsei forței de muncă și ca urmare a devastării unor întinse suprafețe de teren în urma desfășurării operațiunilor militare; la care se adăugau nemulțumirile populației privind împărțirea inechitabilă a suprafețelor de pământ.

După formarea statului național unitar român s-au luat măsuri pentru dezvoltarea economico-socială a țării. În perioada anilor 1924-1929, industria a avut, în medie, o creștere anuală de 5%. Aceasta a crescut în anul 1929 cu 66% față de anul 1924, a stagnat în timpul crizei și a revenit cu o creștere de 219% în anul 1934.

Accentul a căzut pe dezvoltarea industrială din domeniul extractiv, de prelucrare și din industria grea. Uniunile monopoliste, cum au fost Reșița, Titan-Nădrag-Călan, în industria metalurgică, Mica în industria aufiferă, Petroșeni în industria carboniferă, au cunoscut un amplu proces de consolidare. Dar România a rămas în continuare a piață de desfacere a produselor, în special al utilajelor și al mașinilor, și o sursă de materii prime, agroalimentare și combustibil pentru țările capitaliste dezvoltate. Era, de asemenea, o țară importatoare de capital și subiect de dispută al capitalului internațional în lupta pentru împărțirea și reîmpărțirea sferelor de influență.

Dezvoltarea industriei a determinat creșterea numărului de muncitori, având drept consecință creșterea ponderii participării acesteia la formarea veniturilor. Numărul muncitorilor din industrie se ridica, în această perioadă, la un milion (în jur de 60 000 de muncitori lucrau în industria extractivă, circa 370 000 în industria prelucrătoare, 90 000 în domeniul transportului, peste 200 000 de oameni munceau permanent sau sezonier în industria forestieră)[5].

În domeniul agricol, prin reforma agrară din 1921, a fost expropiată circa 66% din suprafața agricolă a țării, formată din moșii și domenii ale coroanei. Exproprierea a fost urmată de împărțirea suprafețelor de teren către țărani (mai ales, către cei care au luptat pe front). Această acțiune a determinat formarea unei mase mici și mijlocii de proprietari de pământ, fără însă a se rezolva definitiv și echitabil lipsa de pământ a întregii populații rurale. Acest aspect nu a oprit procesul de diferențiere și de sărăcie din rândul țărănimii.

Desăvârșirea unității naționale a determinat modificări importante și în forma de organizare a statului, precum și în **organizarea politică a societății românești** în general.

[4] Idem, p.21.
[5]Dumitru Firoiu, Liviu Marcu și colaboratorii, *Istoria dreptului românesc*, vol. II/2, Editura Academiei, București, 1987, p. 233.

Parlamentul, ca autoritate legiuitoare, a desfăşurat o activitate remarcabilă, mai ales sub aspectul unificării sistemului de drept şi prin adoptarea de coduri bazate pe un conţinut şi tehnică modernă. Activitatea sa însă va fi subminată de luptele politice ale acelor vremuri.

Organele administraţiei de stat şi **cele din poliţie** şi-au sporit atribuţiile, inclusiv prin încercarea de a crea un drept poliţienesc[6]. Serviciul de informaţii şi contrainformaţii a dobândit, în timp, o organizare proprie, subordonat, la început, Marelui Stat Major, apoi secretariatului general al Ministerului de Război (1934), iar din anul 1940 Consiliului de Miniştri. Regele şi şefii principalelor partide politice aveau un serviciu personal de informare şi se recurgea frecvent la filajul convorbirilor telefonice şi al corespondenţei.

Armata a fost şi ea inclusă în rândul aparatului administrativ, dar a constituit principala instituţie care a apărat independenţa şi integritatea teritorială a României. În momente de criză, însă, puterea a folosit unităţi ale armatei împotriva maselor (Piaţa Teatrului Naţional, Atelierele Grivita, Lupeni). Sosirea armatei pentru restabilirea ordinei publice constituia *un act de de o solemnă şi impresionantă gravitate, de natură a zgudui conştiinţele, a trezi mulţimea de rătăcire ... prin operaţiuni rapide, de mână forte, fără ezitări şi fără exagerări, dar îndeplinite cu toată energia necesară.*

Justiţia şi Parchetul aveau rolul de a apăra ordinea de drept existentă, dar se bucurau şi de privilegii şi poziţii importante, la fel ca în perioadele anterioare. În mod constant, Curtea de Casaţie s-a pronunţat pentru considerarea ca **agitaţiune în contra siguranţei statului***organizarea de greve şi demonstraţii de stradă, întruniri spontane (zburătoare), răspândirea de manifeste, adunări în case conspirative etc*[7]**.** În schimb, faptele Gărzii de Fier erau considerate de aceeaşi Curte de Casaţie ca fiind acţiuni ce nu corespund noţiunii legate de pericol pentru siguranţa statului, în timp ce pentru apărarea cetăţenilor dispoziţiunile dreptului comun constituie o suficientă apărare. O astfel de interpretare a legii era menită să creeze confuzie şi să pună sub semnul întrebării însăşi noţiunea de stat de drept, deoarece era tot mai clar că în faţa marilor transformări, prevederile Constituţiei erau încălcate chiar de cei care au scris-o[8].

Revenind la importanţa finanţelor publice,se impune precizarea că după realizarea statului naţional unitar român din 1918, principalele probleme se refereau la **adoptarea unui buget echilibrat, unificarea sistemului fiscal,** pentru o bună funcţionare a sistemului financiar şi o **reformă fiscală radicală**.

Bugetul, instrumentul principal al organizării bugetare, era considerat ca fiind actul legislativ prin care se prevedeau şi se aprobau veniturile şi cheltuielile anuale ale statului şi ale sreviciilor publice[9]**.**

Procedura de elaborare a bugetului respecta aceleaşi reguli din perioada antebelică. Astfel, ministerele sau administraţiile publice comunicau Ministerului de Finanţe propriile propuneri de buget, până cel târziu la 1 decembrie.

Ministerul de Finanţe supunea aceste propuneri **comisiei tehnice legislative,** iar apoi comunica decizia luată către ministerul sau administraţiile publice. După echilibrarea şi definitivarea proiectelor de bugete, Ministerul de Finanţe, incluzând şi bugetul propriu, elabora

[6]I. Pascu*, O nouă ramură a dreptului public. Dreptul poliţienesc şi procedura poliţienească,* Bucureşti, 1931, p.32, citat de Dumitru Firoiu, Liviu Marcu, *op.cit*,p.247.
[7] Dumitru Firoiu, Liviu Marcu, *op. cit*, p. 249.
[8] Ibidem.
[9] Ioan Condor, *Drept financiar şi fiscal*, Editura Tribuna Economică, 1996, p.30.

bugetul general al statului. Mai departe, proiectul de buget era supus **aprobării Guvernului** și **Adunării Deputaților**, până la 1 martie.

Autoritățile locale aveau bugete locale, aprobate de consiliul județean sau comunal, pe baza proiectelor elaborate de către prefect, respectiv de către primarul comunei[10].

Reforma fiscală a fost inițiată de Nicolae Titulescu și avea la bază concepția de impozit cedular, impozit completat cu unul global pe venit progresiv și pe lux, pe cifră de afaceri, dar și scutiri pentru minim de existență.

Astfel, prin **Legea pentru impozitul progresiv pe avere și îmbogățirea din timpul războiului**, publicată în Monitorul Oicial din !921, se stabileau 8 impozite, din care 7 cedulare și un impozit progresiv pe venitul global:

1. impozitul pe veniturile proprietăților funciare neclădite(cedula A), stabilit la 15%;
2. impozitul pe veniturile proprietăților funciare clădite(cedula B), în cotă de 15%;
3. impozitul pe veniturile exploatărilor agricole (cedula C), stabilit la 12%;
4. impozitul pe întreprinderile industriale și comerciale (cedula D), în cotă de 10% pentru întreprinderile industriale și 12% pentru cele comerciale;
5. impozitul pe venituri din profesiuni și ocupațiuni necomerciale(cedula E), stabilit în cotă de 10%;
6. impozitul asupra lefurilor, indemnizațiilor, pensiilor și rentelor viagere (cedula F),în cotă de 6%;
7. impozitul pe veniturilemobiliare, creanțelor, depozitelor, garanțiilor(cedula G), stabilit în cotă de 15%;
8. impozitul progresiv pe venitul global, perceput asupra veniturilor nete din cele 7 cedulare, începând de la 2% până la 33% dacă venitul trecea de 20 milioane de lei.

Tot prin Legea pentru impozitul progresiv pe avere și pe îmbogățirea în timpul războiului s-a instituit un **impozit extraordinar pe capital**, perceput asupra întregii averi mobile și imobile a contribuabililor aplicat în cotă de 3% până la 33%, iar, în anumite situații, ajungea până la 65% sau chiar 91%. De asemenea, s-a instituit un impozit pe lux și cifra de afaceri, în procent de 15%, asupra produselor considerate ca atare(vânzarea de automobile, bijuterii, cosmetice, parfumuri, mătăsuri, șampanie, lichioruri) și de 10% pentru alte mărfuri, precum și 1% asupra cifrei de afaceri.

Consolidarea unificării sistemului fiscal românesc a fost continuată cu o nouă reformă fiscală în anul 1923, prin adoptarea **Legii pentru unificarea contribuțiilor directe și pentru înființarea impozitului pe venitul agricol** și publicată în Monitorul Oficial nr. 253/23 februarie 1923.

Prin noua lege impozitele cedulare au fost înlocuite cu **6 impozite directe**, cu caracter real, denumite de lege și elementare: **impozitul pe veniturile proprietăților agricole**, în cotă de 12%(iar în caz de arendare a proprietăților agricole, cota era de 14%); **impozitul pe veniturileproprietăților clădite**, a fost redus de la 15% la 12%, iar pentru contribuabili care locuiau în străinătate, cata era de 20%; **impozitul pe veniturile valorilor mobiliare**, diferențiat de categoriile de acte și fapte impozabile; **impozitul pe veniturile comerciale și industriale**, stabilit la 10%; **impozitul pe salariu**, în cotă de 4%, iar pentru sumele mai mari de 4 000 lei, 8%; **impozitul pe veniturile din profesiuni și ocupațiuni** exceptate la plată de celelalte impozite.

[10] Idem, p.35.

În concluzie, după realizarea statului național unitar român din 1918, principalele probleme ale finanțelor publice se refereau la **adoptarea unui buget echilibrat, unificarea sistemului fiscal,** pentru o bună funcționare a sistemului financiar și o **reformă fiscală radicală**, inițiată de Nicolae Titulescu și care avea la bază concepția de impozit cedular, completat cu unul global pe venit progresiv și pe lux, pe cifră de afaceri, dar și scutiri pentru minim de existență.

BIBLIOGRAPHY

1. Iulian Văcărel și colaboratorii, *Finanțe publice*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1997.
2. Ioan Gliga, *Drept financiar și fiscal*, Editura Tribuna Economică, București, 1996.
3. Vasile Ciuvăț, Anișoara Băbălău, *Drept financiar*, Editura Universitaria, Craiova, 2001.
4. Dumitru Firoiu, Liviu Marcu și colaboratorii, *Istoria dreptului românesc*, vol. II/2, Editura Academiei, București, 1987.
5. Ioan Condor, *Drept financiar și fiscal*, Editura Tribuna Economică, 1996.

THE NUMERICAL EVOLUTION OF TRANSYLVANIA'S RURAL POPULATION IN POSTDECEMBRIST PERIOD

Ramona Flavia Raţiu, Talita Pascu, Dumitru Lucian Moldovan
Assoc. Prof., PhD, Assist., PhD, PhD Student, "Dimitrie Cantemir" University of Tîrgu Mureş

Abstract:This paper continues the author's study regarding the Transylvanian settlements (the prevoius one was focused on the urban ones) and it captures the changes in the number of inhabitants in the rural area in the period after the change of the Romanian political regime in the 10 counties that overlap the Colinar Depression of Transylvania. In order to carry out this analysis the statistical data provided by the National Insse.rotitute of Statistics were used, and the obtained result shows that the rural population registered a numerical decrease in the majority of the analyzed area, except for the rural settlements near the urban centers.

Keywords: Postdecembrist, rural settlements, numerical evolution, statistical data, decrease, concentration

Introducere

După anul 1990, România a intrat într-o nouă etapă geo-demografică, determinată de căderea comunismului, sporul natural devenind negativ în mediul rural încă din 1991, iar în mediul urban din 1994 (I. Muntele, 1998). Ca factor determinant în dinamica populației rurale se adaugă modificarea raporturilor rural-urban, migrarea populației urbane spre spațiul rural învecinat (poluare mai redusă, prețuri mai mici ale locuințelor și terenurilor etc), fenomen specific în special orașelor mari.

1. Factori determinanți ai evoluției numerice a populației

Noţiunea de populaţie presupune existenţa unei comunităţi umane bine delimitate în timp şi spaţiu. Această comunitate nu este o concentrare de oameni, ci aceasta funcţionează ca un sistem dinamic, caracterizat de integritate, autostabilitate, autoorganizare şi ierarhizare.

Dinamica demografică se caracterizează la rândul ei prin modificări cantitativ-structurale permanente, datorate mişcării naturale, teritoriale (migratorii), sociale, culturale şi politice.

În condiţiile în care colectivitatea umană evoluează (se reînoieşte) mereu doar sub efectul mişcării naturale (naşteri şi decese), se poate afirma că populaţia respectivă este un sistem demografic închis, fiind caracteristic populaţiei stabile. Populaţia însă poate evolua şi ca un sistem deschis, atunci când numărul şi structura sa este influenţată de mişcarea migratorie (imigrări şi emigrări).

Aşadar, dinamica demografică, respectiv, mişcarea generală a populaţiei, cea care influenţează în mod direct numărul populaţiei este compusă din două elemente - mişcarea naturală şi şi cea migratorie; fiecare dintre acestea sunt subsisteme ale sistemului demografic, ele putând funcţiona atât în mod independent cât şi în comun, cum este cazul unitîții teritoriale analizate.

1.1. Mișcarea populației

Evoluția numerică a populației este determinată de evoluția principalelor componente ale mișcării populației: mobilitatea naturală - exprimată prin bilanţul natural, şi mobilitatea teritorială - exprimată prin bilanţul migratoriu. Acestor factori li se asociază modificările politico-administrative, trecerea unor aşezări rurale dezvoltate în categoria urbanului, precum şi dispariţia unor aşezări. Analizând cei doi indicatori, la nivelul regiunii se poate pune în evidenţă faptul că bilanţul natural este unul negativ în tot intervalul analizat. De-a lungul istoriei, populaţia rurală a reprezentat majoritatea covârşitoare a populaţiei României. Se estimează că la începutul secolului al XIX-lea proporţia era de 84,5%, în populaţia totală, în anul 1912, de 83,7%, pentru ca la recensământul din 1930 să ajungă la 78,6%. Cu alte cuvinte, diminuarea ei s-a produs lent, reflectând trăsăturile procesului de industrializare a ţării.

1.1.1. Mișcarea naturală a populației

În intervalul 1990-2017, județele din Transilvania (Hunedoara, Cluj, Sălaj, Alba, Harghita, Mureș, Bistrița Năsăud, Cluj, Brașov și Covasna) se încadrează într-un regim demografic modern, caracterizat prin existenţa unei rate a mortalităţii cu valori mai mari decât cele ale natalităţii.

Judeţul Alba este caracterizat de un regim demografic modern pe toată perioada analizată, dar rata sporului natural înregistrează scăderi din ce în ce mai mari, reducându-se la aproximativ 2,5 ‰ în anul 1990, până la -2,9‰ în anul 2009 (valoarea cea mai redusă), ceea ce se transpune într-o creştere a deficitului natural. În aceste condiţii, numărul locuitorilor scade continuu în acest județ. În afara arealelor rurale din nordul municipiului Alba Iulia şi vestul oraşului Câmpeni (unde numărul locuitorilor este în creştere datorită sporului migratoriu), în comunele judeţului Alba sunt respectate tendinţele generale de scădere numerică a populaţiei. O serie de comune au înregistrat pierderi semnificative de populație, de peste 30% (tab. 1).

Tabelul nr.1 Bilanţul natural al populației în județele din Transilvania (perioada 1990-2018)

Unitatea teritorială	**Anul**				
	1990	**2000**	**2009**	**2014**	**2017**
Transilvania	0,9	-2,1	-4,2	-4,5	-5,2
Bistrița-Năsăud	4,5	1,3	-1,1	-1,8	-2,9
Cluj	-2,3	-7	-5,4	-4	-3,6
Sălaj	-3,8	-5	-6,8	-5,3	-5,9
Alba	-1,7	-3,5	-6,4	-5,4	-6
Brașov	1,8	0,9	2,7	2,6	1,4
Covasna	1	0,4	-1,2	-1,1	-1,8
Harghita	1,3	-1,6	-1,6	-1,4	-1,7
Mureș	1,1	-,7	-1,9	-2	-2,3
Sibiu	2,9	1,5	1,8	1,4	1,5
Hunedoara	-7,6	-10,7	-9,4	-8,8	-10,2

Sursa: INSSE.RO

Județele Brașov și Sibiu se caracterizează printr-un bilanț natural pozitiv în intervalul analizat, fapt care se datorează faptului că o bună parte a populației oraşelor mari au migrat spre aşezările rurale limitrofe.

Judeţul Mureş este caracterizat de un spor natural negativ în toată perioada analizată.

Pentru Harghita modificările apărute caracteristicile demografice ale populației rurale sunt rezultat al organizării administrativ-teritoriale, iar pe de altă parte de regimul demografic modern caracteristic perioadei de după anul 1991.

În ceea ce privește județele Cluj, Bistrița-Năsăud, Brașov, Covasna și Sălaj lucrurile sunt puțin mai complicate în ceea ce privește regimul demografic, în sensul că există variații ale bilanțului natural în unele situații stabilizându-se la un regim demografic modern, în alte cazuri păstrându-se în regimul de tranziție avansată.

Județul Bistrița-Năsăud înregistrează fluctuații, valorile ratei natalității fiind mai mici decât cele ale mortalității până la nivelul anului 2003, după care depășește natalitatea rămânând mai mare decât acesta. În acest interval au mai existat tendințe de depășire a natalității de către rata mortalității, de exemplu în anul 1996, cei doi indicatori au valori aproximativ egale, pentru ca după acest an să crească natalitatea și să scadă mortalitatea. Un alt interval marcat de modificări este 2001-2002, când mortalitatea depășește natalitatea, după care situația se inversează astfel că după anul 2003 aceasta se stabilizează la valori mai mari ale numărului deceselor decât cel al nașterilor. Transferând aceste fluctuații în regimul demografic am putea spune că până la nivelul anului 1996, județul se află într-un regim demografic de tranziție, în care natalitatea se menține la volori mai mari decât mortalitatea, dar înregistrează scăderi mici, iar mortalitatea se află în creștere; un al doilea interval ar fi 1996-2003 în care putem vorbi despre tranziție demografică avansată în care există tendința ca numărul deceselor să-l depășească pe cel al nașterilor, pentru ca după anul 2003 regimul demografic să se stabilizeze la unul modern caracterizat de un bilanț natural negativ.

Județul Covasna se află într-un regim demografic modern de început, stabilizându-se după anul 2005, când mortalitatea rămâne mai mare decât natalitatea. După anul 1990 rata mortalității scade sub cea a natalității fără ca diferența să fie mare între cei doi indicatori.

Pentru populația rurală a Transilvaniei, în intervalul 1990-2017, singurele județe care nu s-au înscris în regimul demografic modern sunt Sibiul și Brașovul , care se află într-o perioadă de tranziție demografică avansată. Acest fapt este susținut de menținerea unor rate ale mortalității mai mici decât cele ale natalității, cu excepția perioadei 1995-1997 și a anului 2002, când o depășește. În aceste condiții regiunea se află într-o perioadă în care numărul de locuitori rămâne constant sau cel mult crește puțin.

1.1.2. Mobilitatea teritorială

Mobilitatea teritorială a populației a jucat, de asemenea, un rol important în evoluția numerică a acesteia. Dacă, până după cel de-al Doilea Război Mondial, deplasările de populație din acest spațiu au fost forțate de anumite împrejurări istorice, după această perioadă, amploarea și direcțiile migrațiilor au fost determinate de ritmul de industrializare și urbanizare, de intensitatea diferită a dezvoltării economico-sociale. Migrațiile din zonele bine populate, dar cu dezvoltare prioritar agrară, au fost favorizate într-o oarecare măsură de îndesirea și modernizarea căilor de comunicații, ceea ce a permis deplasări rapide și la mari distanțe. Câmpia Transilvaniei se înscrie în ariile clasice de plecare a populației, (Geografia României II, 1987), unde mai numeroase sunt plecările de populație din localitățile mai izolate, situate la distanțe mari față de centrele industriale. În zonele cu specializare agricolă, în culturi de mare rentabilitate (viță de vie, pomi fructiferi) soldul migratoriu are valori mai reduse el datorându-se mai mult atracției exercitate de orașele învecinate.

Tabelul nr. 2 Transilvania. Evoluția bilanțului natural și al celui migratoriu, în perioada 1990-2017 (nr. persoane)

Indicatorul	Anul							
	1990	**1991**	**1992**	**2000**	**2001**	**2007**	**2011**	**2017**

Spor migratoriu	-66821	-17328	-12657	6424	3505	7012	6413	7255
Spor natural	-205	-3706	-5819	-4113	-5346	-5422	-5353	-4966
Bilanțul total	-67026	-21034	-18476	2311	-1481	1590	1060	2289

Sursa: INSSE.RO

Dacă până în anul 1997 fluxul migratoriu era orientat ponderent din rural spre urban, începând cu acel an, acesta capată o nouă direcție, dinspre urbanul cu o industrie în declin spre ruralul mai puțin costisitor pentru populație. Plecarea românilor la muncă în străinătate, stresul oraşelor şi crizele economice accentuează trendul început în 1997: oamenii de la sate preferă să meargă să lucreze în străinătate în loc să accepte o slujbă în oraş şi de aceea numărul celor care își schimbă domiciliul din sat în oraş e mai scăzut, în timp ce corporatiştii încep să-şi dezvolte mici afaceri sau să-şi construiască case la ţară. Analizând caracteristicile demografice în cele doua medii de rezidenţă demografia celor două medii de rezidenţă, se pune în evidenţă faptul că din zona rurală forţa de muncă a migrat în mare parte în străinătate în primul rând din motive economice, iar acest lucru a condus la o diminuare a potenţialului migraţiei de la rural la urban pe plan intern. Oamenii din mediul rural care au migrat au preferat să-şi maximizeze şansele, mergând în exteriorul ţării, decât să emigreze într-un oraş din România.

Pe de altă parte, are loc o migraţie de la urban către rural în principal din două motive: primul motiv, care este valabil pentru toate grupele de vârstă, ar fi dezvoltarea unui mediu rezidenţial periurban, respectiv acele cartiere rezidenţiale care nu sunt administrativ în zona urbană, dar care au toate carcateristicile urbanului. Al doilea motiv este că are loc o migraţie din urban spre rural în rândul populaţiei vârstnice, al pensionarilor, care preferă să se retragă în zona rurală, unde au un trai mai accesibil financiar, în concordanţă cu veniturile lor (cheltuieli mai reduse, confort mai ridicat). Bilanțul migratoriu compensează valorile negative ale bilanțului natural, în Transilvania, astfel încât, începând cu anul 2007, sporul total al populației rurale este pozitiv.

1.1.3. Modificările politico-administrative

Pentru realizarea unei corelaţii corecte între modificările apărute în regimul demografic şi evoluția numerică a rurale este necesară prezentarea succintă a modificărilor apărute în organizarea administrativ-teritorială a regiunii.

Modificările în organizarea administrativă a teritoriului analizat se produc în cea mai mare parte după recensământul din 2002 şi sunt produse de aplicarea legilor: 83/2004 din 5 aprilie pentru declararea ca oraşe a unor comune, 84/ 2004 din 5 aprilie şi din 67/ 2005 din 23 martie pentru înfiinţarea unor comune (tab. 3).

Tabelul nr. 3 Modificări adminisdtrativ-teritoriale în Transilvania după 1989

Nr. Crt.	**Județul**	**Comuna transformată în oraș**	**Anul trecerii din rural in urban**
1.	Alba	Teiuș	1994
		Baia de Arieș	1998
2.	Hunedoara	Geoagiu	2000
3.	Mureș	Ungheni	2004
		Miercurea Nirajului	2003
		Sângeorgiu de Pădure	2003
		Sărmașu	2004
4.	Sibiu	Săliște	2004
		Miercurea Sibiului	2004

5.	Braşov	Ghimbav	2004

Sursa: INSSE.RO

Guvernul a întocmit şi o listă a localităților în care s-au produs scăderi numerie accentuate ale populației**,** precum şi a celor care au în structura lor localități cu populația sub 100 de locuitori. Pentru aceste localități, executivul "încurajează unificarea administrativă" la inițiativa autorităților locale şica urmare a voinței exprimate prin referendum local de către populație. Comunele vizate trebuie să respecte anumite dotări şi indicatori prevăzuți de lege până la sfarşitul anului 2025 dacă vor să îşi păstreze statutul actual. Altfel, începând cu data de 1 ianuarie 2026, aceste localități vor fi unificate prin lege cu altele învecinate, la inițiativa Guvernului.

2. Evoluţia numerică a populaţiei rurale

Corelând modificările cantitativ-structurale permanente, datorate mişcării naturale, teritoriale (migratorii), sociale, culturale şi politice analizate mai sus pentru cele 10 județe ale Transilvaniei, precum şi analizând datele statistice pentru perioada studiată, se poate observa că ponderea populației rurale s-a redus atât la nivel de țară, cât şi în Transilvania (fig. nr. 1). Deşi valorile (tab. 4) ponderii populației rurale din Transilvania erau mai mari decât media națională (83,3 față de 78,6 în anul 1930), după industrializarea şi urbanizarea de la mijlocul secolului trecut, situația s-a inversat, astfel că până în perioada actuală ponderea populației rurale din regiunea studiată s-a păstrat mai mică (42,7 față de 43,6 în 2017).

Tab. nr. 4 Transilvania. Evoluția ponderii populației rurale (România, Transilvania)

Unitatea teritorială	**Anul**								
	1930	**1948**	**1956**	**1966**	**1977**	**1990**	**2002**	**2011**	**2017**
România	78,6	76,6	68,7	61,8	52,5	45,7	46,7	46	43,6
Transilvania	83,3	80,5	64,6	55,2	47,7	42,8	42,2	42,2	42,7

Sursa: INSSE.RO

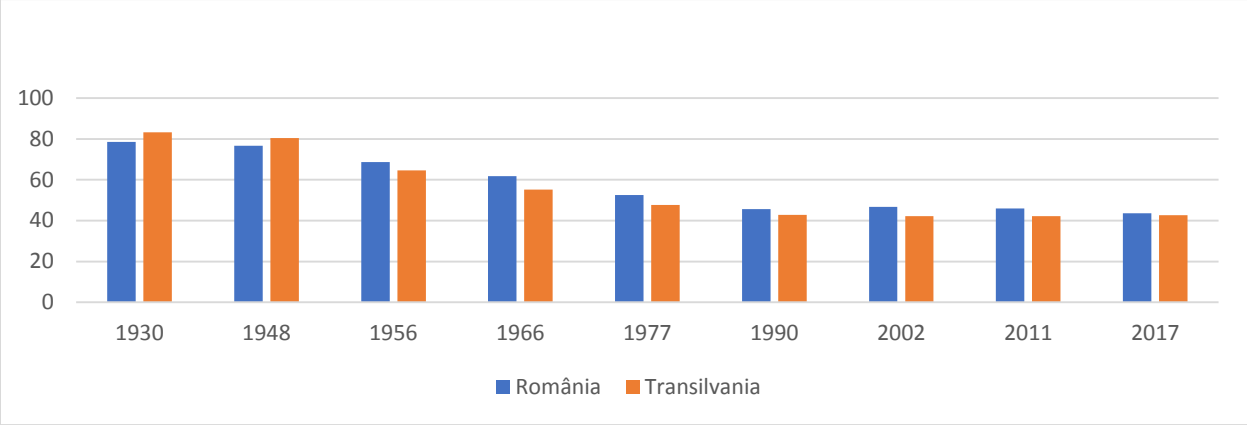

Fig. nr. 1 Evoluția ponderii populației rurale între anii 1930-2017

La nivel de județe, situația este puțin diferită. Astfel, în județele Bistrița-Năsăud, Cluj și Sălaj, imediat după Revoluție, s-a înregistrat o scădere a numărului de locuitori din mediul rural, în timp ce în celelalte județe, se poate observa o creștere numerică. Trendul descendent s-a păstrat pentru întregul interval analizat în județele Sălaj și Bistrița-Năsăud, la care s-au alăturat și Alba și, parțial (pâna în anul 2000) Hunedoara. Celelalte județe au înregistrat fluctuații (Mureș, Sibiu și Cluj), în timp ce în Covasna, Harghita și Brașov trendul ascendent este caracteristic pentru toată perioada analizată. Toate aceste variații pot fi observate în imaginea (fig. 2) care urmărește evoluția numerică a populației județelor din Transilvania de după anul 1989.

Fig. nr. 2 Evoluția numerică a populației rurale din Transilvania între 1990-2017

Din figurile 3 și 4, realizate pe baza datelor preulate de la Institutul national de statistică,

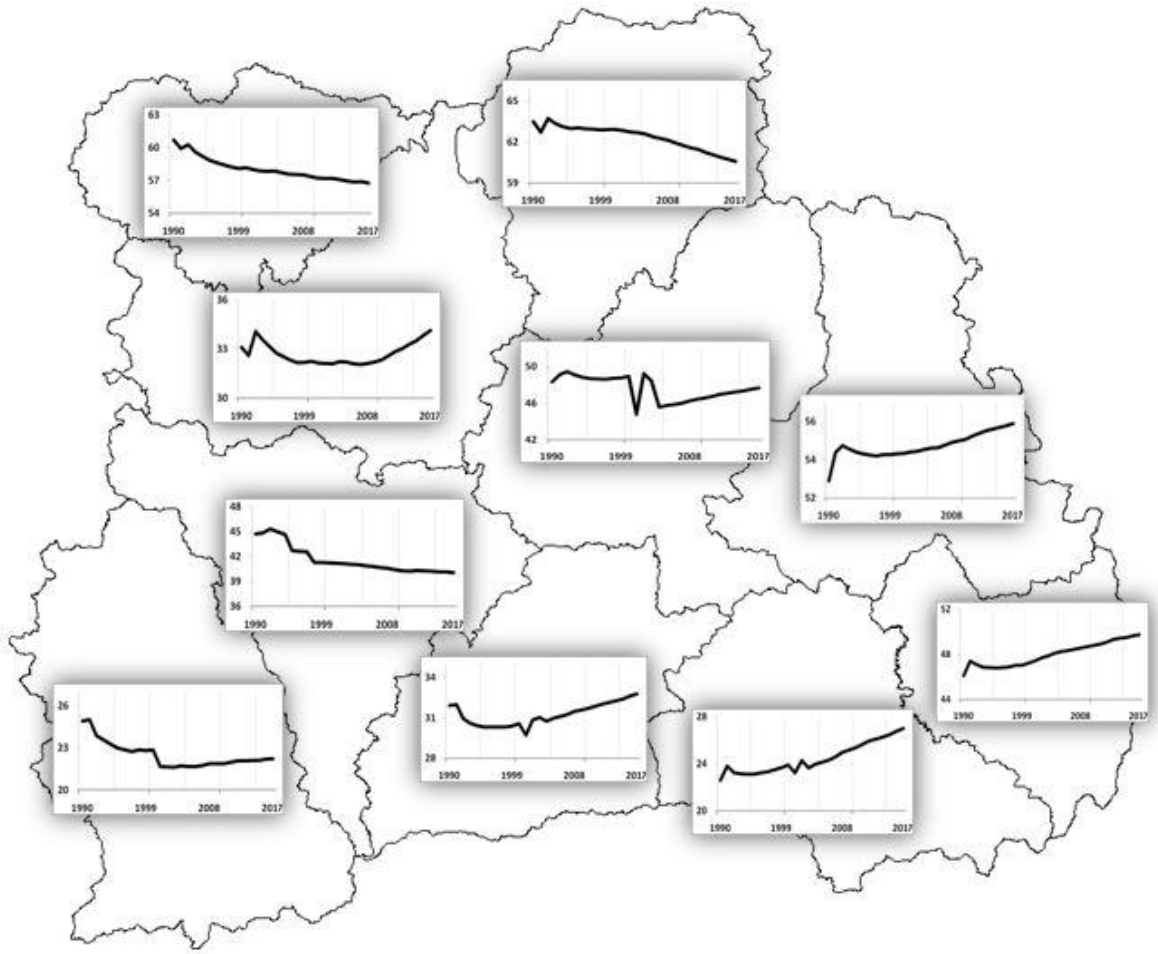

se poate observa faptul că cea mai mare pondere a populației rurale este în județele Sălaj, Bistrița-Năsăud și Harghita (peste 50 % din populația acestpor județe locuiește în mediul rural), în timp ce la polul opus se află județele Hunedoara și Brașov, unde sub 30% din locuitori trăiesc în mediul rural. Valori medii se înregistrează în celealte patru județe. Valorile ponderilor s-au păstrat relativ constante, chiar dacă, așa cum am văzut numărul locuitoilor din mediul rural a variat în intervalul analizat – unele județe au înregistrat creșteri, altele scăderi, în timp ce la nivel de regiune s-a păstrat constant.

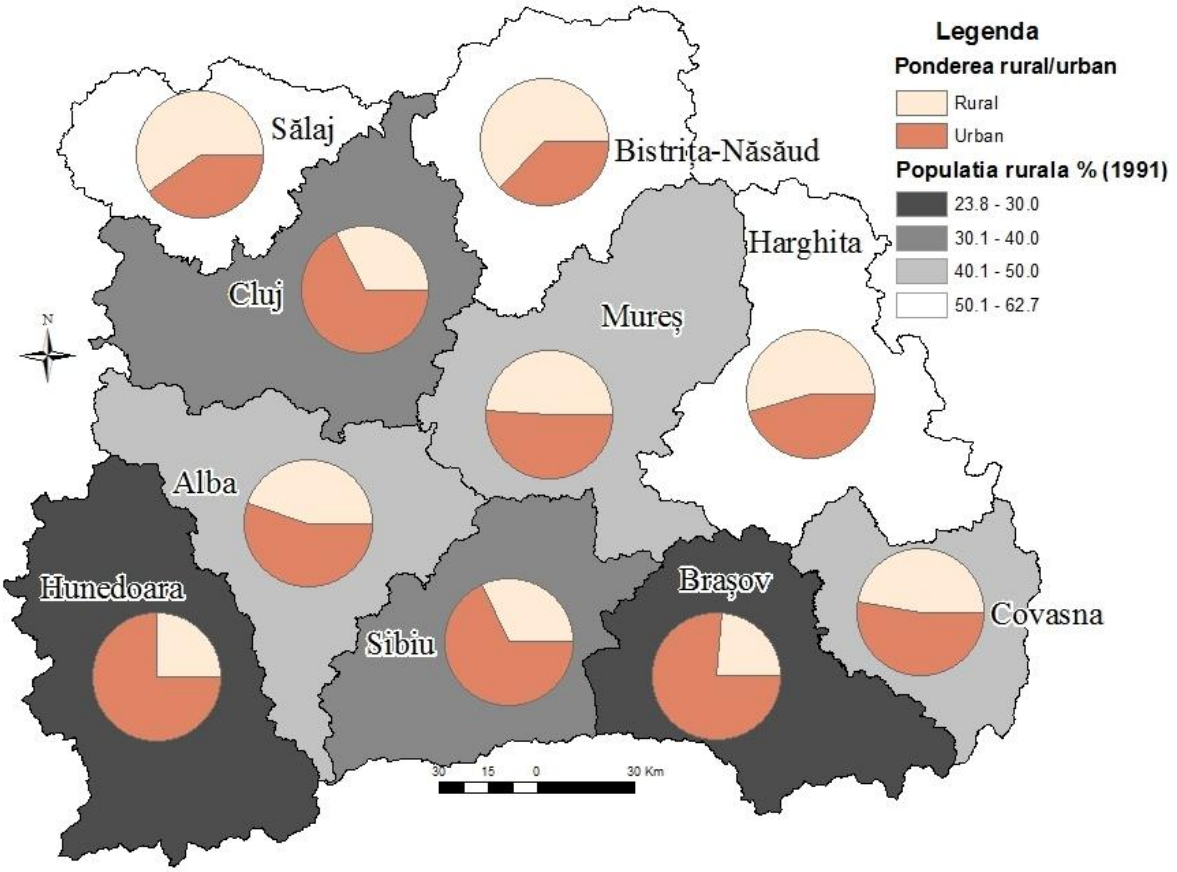

Fig. nr. 3 Ponderea populației județelor Transilvaniei pe medii (1991)

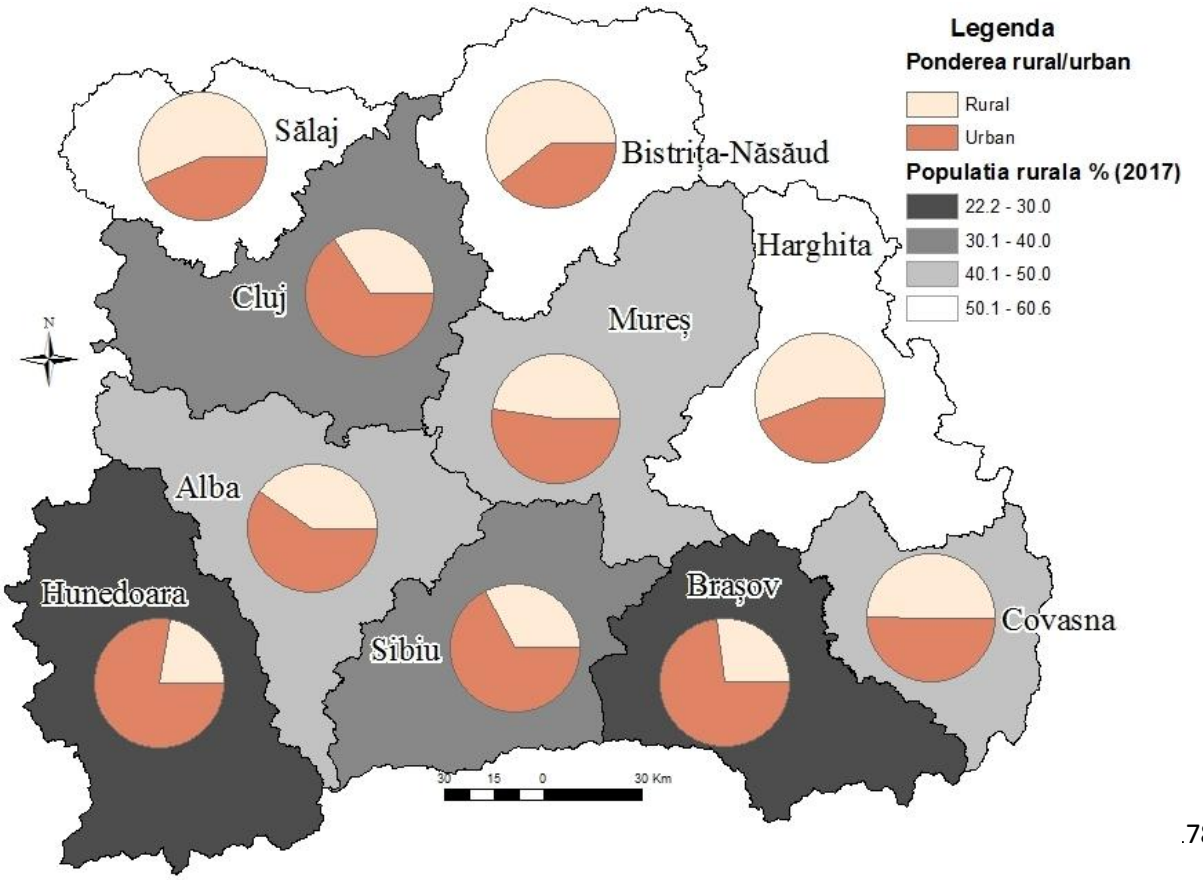

Fig. nr. 4 Ponderea populației județelor Transilvaniei pe medii (2017)

Concluzii

Din analizele întreprinsse.roe la nivelul județelor se pot desprinde mai multe concluzii:

1. Din punct de vedere al regimului demografic, Transilvania se poate împărţii în două sectoare: primul cuprinde estul (cu excepţia judeţului Harghita) şi sudul, caracterizate de o tranziţie demografică avansată, iar cel de-al doilea fiind reprezentat de centrul şi vestul Transilvaniei care se află într-un regim demografic modern caracterizat prin deficit natural;
2. Bilanţul natural și cel migratăriu influenţează schimbările în ceea ce privește numărul de locuitori din aşezările rurale;
3. În afara schimbărilor apărute în evoluția mișcării populației, un rol important în modificarea clasificării îl are şi legislaţia care modifică unităţile administrativ-teritoriale fie prin trecerea unor comune în categoaria aşezărilor urbane;
4. Toate județele și-au păstrat în această perioadă specificul (de ex. Hunedoara și Brașov au rămas preponderent urbane, în timp ce în Sălaj, Bistrița-Năsăud și Harghita populația rurală depășește 50% din numărul total de locuitori).
5. Regimul demografic are un rol important în modificarea clasificărilor rurale din Transilvania, dar nu reprezintă singurul factor care determină aceste modificări.

BIBLIOGRAPHY

1. Mureșan, Cornelia, (1999), *Evoluţia demografică a României,* Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană , p. 27-59
2. Pop, Gr. P., (2001), *Evoluţia populaţiei României în a doua jumătate a secolului al XX-lea*, Studia UBB, Geographia, XLII, 1-2, Cluj-Napoca
3. Rațiu, Ramona Flavia, Pascu Talita, Moldovan L., (2017), *The geodemographic evolution of the population in the cities of Transylvania (period 1989-2016)*, LDMD
4. Raţiu, Ramona Flavia, Rodica Ramona Suciu, Moldovan. L. (2013), *The change of the demographic regime and the implications in the dimensions of the rural settlements from Transylvania,* Journal of Settlements and Spatial Planning, Volum Special No. 2/2013
5. Rotariu, Tr., (2004), *Riscuri demografice*, Riscuri si catastrofe, nr. 1, Cluj-Napoca, p.173-189
6. http://statistici.insse.rose.ro/

RISK ASSESSMENT IN AUDIT OF FINANCIAL STATEMENTS

Gabriela Ignat
Assoc. Prof., PhD, "Ion Ionescu de la Brad" University of Agricultural Sciences and Veterinary Medicine, Iaşi

Abstract:In economic practice, the credibility of economic transactions is a major point of interest for any user of accounting information. Thus, accounting products, accounting information synthesized in annual financial statements must reflect a true and fair view of economic reality. That is why we try to keep a close connection between the financial audit procedures and the fair image in the accounting. During audit, an essential issue is the identification, assessment and management of audit risks. For an auditor the term of risk acquires new valences so that the risk will be treated in terms of mission and audit objectives and thus the audit risk assessment will be the starting point of any audit .In this paper the author try to combine the theoretical and practical elements regarding the risk assessment in a audit.

Keywords:financial statements, audit, risk, international audit standards

INTRODUCTION

The notion of risk for a financial auditor gains a new valence, meaning that the risks are viewed through the mission and audit objectives.

The definition of risk has many variants found in the literature. Thus, it is "the possibility of reaching a danger, having to face a trouble or bear a loss" "the risk is the practical threat that an event will affect a company's ability to function and to pursue its strategic objectives. The risk generally arises not from the probability that something will not happen, but from the possibility of something wrong "(I. Mihuţ et al., 2003).

Also, "economic life is governed by uncertainty and any projection of future events is, by definition, hit by the risk of not being realized in the parameters" He is permanent and does not function The risk is a challenge for managers, which means that they take a clever risk. In fact, leading a successful business means taking advantage of the most correct business opportunities according to the financial and managerial possibilities of the company.

MATERIAL AND METHODS

Thepresentpaperistheresultofthethoroughprocessing ofinformationgatheredafter having takenintoconsiderationa seriesof worksacknowledgedasrelevantfor thechosentopic,aswellas the careful examination of the role of audit. This paper tries to contribute to understanding the risk.assessment in a audit

RESULTSAND DISCUTIONS

At the beginning, audit missions focused on finding errors and fraud by carefully checking the economic transactions of their accounting records that took place during a financial year. Now the audit missions focus on expressing an opinion on the true image of the patrimony , the financial situation and the results obtained by the audited company, so that the possibility that the information recorded in the accounting and especially in the annual financial statements can reflect the economic events that really took place in a certain period of time. The auditor's

mission is intensified to identify possible manipulations of information provided by the financial system, to prevent creative accounting or fraud.

Information provided by specialists in this area is necessary for all categories of users: managers, shareholders and associates, tax authorities, bankers, trade union organizations that sometimes have conflicting interests. That is why the results of the audit work must be accurate and drawn up on the basis of the legal documents in force. They must ensure the quality and consistency of the accounting system and are designed to ensure fair, honest and complete reflection in the balance sheet and the profit and loss account of the heritage, financial position and results of the year.

According to the International Auditing Standards and the National Rules issued by the Romanian Accounting Experts' Corps, the steps to be followed by an auditor prior to the preparation of the audit report on the financing situation would result in the following steps:

- mission acceptance
- mission planning
- evaluation of intense audit
- account verification
- analysis of financial statements
- final mission assignments
- audit report

Each step presupposes, however, cloud clusters of works that contribute to obtaining the evidence needed to form the audit opinion

The objective of a financial statement audit is to enable the auditor to express an opinion on the financial statements.

In accordance with International Accounting Standard 13, Audit Report on the Annual Financial Statements, the audit report must contain the following elements:

- proper title
- recipient identification items
- introductory paragraph
- a paragraph describing the responsibility of the entity's audited entity for the financial statements
- a paragraph describing the auditor's responsibility
- the auditor's opinion
- other reporting responsibilities
- the auditor's signature
- report date
- The auditor's address.

The auditor's obligation to determine whether the financial statements present significant misstatement of presentation also derives from the significance threshold concept. In the audit, the materiality threshold is related to information and decision-making. and is used both in the planning and audit phase and in assessing the effect of the identified distortions on audit and uncorrected errors on the financial statements.

Decisions are taken by users of financial information, and their goals are different, so the audience needs to know the likely users of the information provided by their clients and to imagine what decisions they make on the basis of this information.

The auditor establishes the materiality threshold at a certain level, being convinced that users of the financial statements know that the materiality threshold is an element that influences

the content of the financial statements, the auditor's work and his opinion on the audited financial statements.

The materiality threshold for certain classes of transactions, account balances or presentations is set in situations where it is estimated that amounts lower than the general significance threshold will influence economic decisions.

Risk assessment and materiality are important audit planning activities. Material is determined to determine the acceptable level of misstatement of financial statements that, taken individually or aggregated, should not influence the economic decisions of users made on the basis of the financial statements.

Any audit engagement involves risks, and identifying them from the planning stage of the work is one of the auditor's main objectives. It has to be said that it is a difficult activity and does not provide full security. To provide a risk level result, it is first necessary to identify them. International Auditing Standards address five main categories of risk, namely:

The inherent risk is the possibility that information about an account balance, transaction category, or disclosure is materially misstated, assuming there were no adjacent internal controls At this level, the control activity and its ability to detect irregularities are abstracted. There are risks to which the enterprise is subjected through its work and its actions.

The control risk is the risk of erroneous declaration that could occur in the balance of an account or in a category of transactions and which could be individually or collectively significant with other information cannot be prevented or detected and corrected over time useful for accounting and internal control systems. Control risks are the irregularities and errors that are not discovered during the control. The control risk assessment is based on the information system used, how to organize and maintain the accounting, how to organize the control system, how to organize and apply the procedures, etc. The control risk cannot be zero, as internal control cannot provide full security for preventing or detecting errors.

The inherent risk and control risk exists independently of the audit activity and cannot be audited by the auditor, but it can be evaluated and determined to design substantive procedures that will keep the risk of undetectability to an acceptable level.

The risk of non-detection is the risk that an auditor's procedure does not detect any erroneous information that exists in the balance of an account or class of transactions that could be individually significant or when it is aggregated with erroneous information from other balances or categories of accounts

The sampling risk is the risk that based on a sample, the auditor's conclusion will be different from the conclusion reached if the entire population were subject to the same procedure. Combined risk is sometimes used to designate the assessed risks of material misstatement of the financial statements

The acceptable audit risk determines the extent to which an auditor is willing to accept that the annual financial statements may contain material misstatement. The formula underlying the risk-based audit model is the following

Acceptable audit risk = Inherent risk x Control risk x Risk of non-detection

It is a model used to make the decision on the amount of evidence required for each class of transactions. The auditor must determine the acceptable audit risk level for each mission. There is a close link between the acceptable audit risk and the risk of non-detection. When the auditor decides to reduce the acceptable audit risk, then the risk of non-detection will have to be reduced, which will help to increase the amount of evidence required

The International Auditing Practices Committee has set up a matrix that allows estimation of acceptable non-compliance risk according to inherent risk and control risk (Table 1)

Tab. 1 The risk matrix

The auditor estimated a control risk				
The auditor estimated an inherent risk		high	middle	low
	high	low	low	middle
	middle	low	middle	high
	low	middle	high	high

Sourse Obert R, Manuel & applications , ed. Dunod, Paris

According to this matrix, there must be a relationship of inverse proportionality between the combined degree of inherent risk and control risk and the risk of non-detection set by the auditor.

There are some authors proposing a risk matrix supplemented with the presentation of the amount of evidence required in terms of acceptable data rates of acceptable audit risk

The relationship between the risks and the quantity of samples is shown in tab. 2

Under the relationship between risks, there is equality between the two tables

Table 2 Risks VS quantity of samples

Acceptable audit risk	Inherent risk	Risk of control	Planned undetectable risk	Required quantity of samples
high	low	low	high	low
low	low	low	middle	middle
low	high	high	low	high
middle	middle	middle	middle	middle
high	low	middle	middle	middle

Source Arens A.A., Audit, an integrated approach, Ed. Arc Chisinau

By respecting the relationship that must exist between the components of acceptable audit risk, it can be seen whether the auditor has decided that there is little risk of material misstatement in the financial statements and that the internal control system is sound.

The auditor's role in inherent risk is to try to predict in which segments of the annual financial statements the probability of errors is the least likely to occur and in which segments this probability is greater.

The risk of undetectability cannot be eliminated in any way by the auditor's techniques and procedures. It depends on the other three factors in the model, being a direct proportionality relationship with the acceptable audit risk and the inverse proportionality with the inherent risk, and the risk of control.

Conclusions

It can be concluded that change means insecurity, and uncertainty means risk. The future will be business that is based on effective risk management. The results are worth the effort, because efficient risk management brings important benefits to the company by: increasing

shareholders' confidence; by improving the image of the company and the morale of employees; by increasing productivity.

Risk assessment in financial audit is a complex activity and there is still no consensus on how the issue should be addressed. Practitioners mainly use the model offered by international standards, although it is often criticized in literature, the main arguments against it being the simplistic way in which it deals with the problem and the inability to respond to all auditors' requirements.

On the other hand, probabilistic models are often too complex and require extensive knowledge of other fields such as mathematics, statistics, etc. However, they have experienced a widespread development in recent years, especially in literature.

BIBLIOGRAPHY

1. Arens, A.; Loebbecke, J.,2006 - Audit - O abordare integrata, Editia a 8-a, Editura ARC, Bucuresti
2. Barry J. Epstein, Abbas Ali Mirza, 2005. *Wiley, IFRS 2005 - Interpretarea şi aplicarea Standardelor Internaţionale de Contabilitate şi Raportare Financiară*. Editura BTM Publishing House, Bucureşti.
3. BoyntonWilliam C., Hohnson Raymond N., 2006. *Modern Auditing – Assurance services and the integrity of financial reporting*. Eight edition, John Wiley & Sons, Inc.
4. Bunget C. Ovidiu-Constantin,2010, Finacial-accounting Auditing, Mirton Publisher, Timisoara
5. Ionela Corina Chersan, 2013, Auditul financiar de la normele nationale la standardele internationale, Ed.Universitatii A.I.Cuza, Iasi
6. Dănescu Tatiana, 2007. *Audit financiar, convergenţe între teorie şi practică*. Editura IRECSON, Bucureşti.
7. Dobroţeanu L., Dobroţeanu Camelia, 2002. *Audit, concepte şi practici*. Editura Economică, Bucureşti.
8. Florea I., Florea R., Macovei I.C., Berheci M., 2008. *Introducere în expertiza contabilă şi auditul financiar*. Editura CECCAR, Bucureşti.
9. Horomnea E., 2008. *Audit financiar şi certificarea bilanţului contabil*, Universitatea „Al. I. Cuza", Iaşi.
10. Horomnea E., 2010. *Audit financiar – Concepte. Standarde. Norme*. Editura Alfa, Iaşi.
11. Loebbecke A, 2003. *Audit. O abordare integrată*. Ediţia a 8-a, Editura ARC, Chişinău.
12. Toma M., 2007. *Iniţiere în auditul situaţiilor financiare ale unei entităţi*. Editura CECCAR, Bucureşti.
13. ***, 2005. *International Accounting Standards Board – Standarde Internaţionale de Raportare Financiară*. Editura Corpul experţilor contabili şi a contabililor autorizaţi din România, Bucureşti.
14. ***, 2005. *Standarde de audit intern*. www.cafr.ro.
15. ***, 2006. *Audit financiar 2006. Standarde. Codul etic*. Editura IRECSON, Bucureşti.
16. ***, 2007. Camera Auditorilor Financiari din România. *Audit financiar 2006. Standarde, Codul Etic*. Editura Irecson, Bucureşti.
17. ***2009. *Ghid de utilizare a Standardelor Internaţionale de Audit în auditarea întreprinderilor mici şi mijlocii*. Editura CECCAR, Bucureşti.

RESEARCHES ON HUMAN RESOURCES MANAGEMENT IN THE COOPERATIVE BANKING SYSTEM IN ROMANIA

Ioana-Raluca Diaconu and Bogdan-Andrei Tiliuță
Assist. Prof., PhD, Student , "Al. Ioan Cuza" University of Iași

Abstract:Human resource management has slowly been separated from general management becoming more and more important, because it is the one which keeps the balance between "the performance" and "the health" of an organization. To accomplish this balance, human resource management must answer to the actual challenges, to adapt to the market developments and involve deeper.
Following the research, we would like to present the conceptual framework, but also the importance of human resource management in the Romanian cooperative banking system, which contains credit institutions with a lower market share in our country but with over 167 years of tradition.

Keywords: management, human resources, co-operative banks, performance, prospects

Introducere

Într-o lume a organizațiilor o bună colaborare și implicare a oamenilor și nu neapărat a lucrurilor reprezintă o caracteristică esențială. Resursa umană a devenit tot mai valorasă, mai greu de găsit, înlocuit sau imitat. Angajații sunt cei ce asigură supraveţuirea și dezvoltarea unei orgaizații - sunt o resursă vitală, o gură de aer fără de care aceastea nu ar exista.

Organizațiile implică oameni, iar viitorul acestor entități depinde de efortul persoanelor implicate. Din acest considerent John Naisbitt afirma: „în noua societate informațională, capitalul uman a înlocuit capitalul financiar ca resursă strategică". Prin umare, putem considera că primele resurse strategice din cadrul unei organizații sunt chiar angajații. Mulți dintre aceștia tind să asocieze rezultatele companiei în care lucrează cu reușitele/ eșecurile personale, considerând entitatea în care lucrează ca fiind a lor.

Organizațiile sunt niște invenții sociale create în scopul realizării unor obiective propuse prin mobilizarea și stăruința comună a unor oameni. Prin urmare, putem afirma că investiția în resursa umană reprezintă calea cea mai eficace în garantarea competitivității și a succesului organizației.

1. Literatura de specialitate privind managementul resurselor umane

Ultima decadă a fost plină de schimbări, economia mondială a cunoscut transformări profunde, iar conceptul care a guvernat în acești ani a fost „criza". Anii premergători declanșării au fost caracterizați printr-o dezvoltare accelerată, nesustenabilă, care a condus la acest dezechilibru major ce a răsunat în întrega lume.

Criza financiară globală a surprins pe mulți prin aploarea și urmările economice declanșate. Din cauza acestor incertitudini din mediul financiar și economic, organizațiile s-au văzut nevoite să-și regândească structura resurselor umane și să-și reorganizeze activitatea într-un mod cât mai eficient. Prin urmare, interesul pentru managementul resurselor umane a crescut

exponențial pentru cercetătorii științifici, dar și pentru specialiștii din domeniul resurselor umane.

Managementul H.R. (resurselor umane) este chemat să schimbe lucrurile, să descopere realitatea pentru a asigura o eficiență înaltă a activității umane, să ofere soluții acolo unde se impune pentru a administra cele mai valoroase bunuri ale unei organizații – *angajații* - într-o manieră strategică și coerentă. Aceștia ocupă un loc deosebit de important în cadrul unei organizații, unii cercetători poziționându-i pe același nivel cu clienții.

Donna Murphy, Director al Institutului Adecco susține că noul rol al managementului H.R. este o consecință a convergenței a trei trenduri: globalizare, schimbare demografică și criza talentelor. S-a constatat faptul că fenomenul denumit globalizare, a condus în țările din partea de vest a Europei, la o creștere a cererii de forță de muncă din ce în ce mai calificată, în detrimental cererii tot mai reduse de muncitori necalificați, coroborat și cu creșterea vârstei personalului. Un studiu realizat de acest institut în Marea Britanie pe un eșantion de aproximativ 5000 de specialiști în resurse umane demostrează faptul că lipsa talentelor afectează grav departamentele specializate pe recrutare, prin urmare acestea sunt obligate să-i motiveze din ce în ce mai mult pe angajații talentați, să le ofere bonusuri substanțiale, dar și noi oportunități.

Managementul resurselor umane descrie acea activitate organizațională care permite întrebuințarea cea mai eficientă a oamenilor, în speță a angajaților pentru îndeplinirea cu succes a tuturor obiectivelor organizaționale, dar și individuale.

În „Managementul resurselor umane", Prodan A. (2014) definea managemetul resurselor umane ca fiind „un ansamblu de activități prin care se asigură planificarea, procurarea, menținerea și dezvoltarea celor mai importante resurse ale unei organizații, respectiv cele umane". Acest proces este sprijinit îndeosebi de manageri și de specialiști cu abilități și cunoștințe complexe în domeniu.

Managementul este într-o continuă evoluție. În prezent pentru un management performant este nevoie de lideri talentați și implicați, de manageri cu experiență, responsabili pentru bunăstarea membrilor organizației pe care o coordonează, recunoscuți de colegi, clienți și alți actori ai societății.

Un studiu realizat de Parfenie A. (2009) privind principalele obiective ale managementului resurselor umane susține faptul că cel mai relevant dintre obiective este creșterea potențialul companiei prin valorificarea performanțelor capitalului uman, urmând cinci direcții:

- planificarea, recrutarea, selecția și integrarea personalului
- păstrarea și fidelizarea angajaților valoroși, cu abilități deosebite
- securitatea și sănătatea la locul de muncă
- motivarea personalului prin bonusuri, recompense, reproiectarea posturilor etc.
- dezvoltarea resurselor umane – training, coaching etc.

Mergând mai departe, Cornescu și colaboratorii (2004) au definit această ramură a managemetului ca fiind „un complex de activități orientate către folosirea cât mai eficientă a personalului unei organizații, urmărindu-se atât atingerea obiectivului ei, cât și satisfacerea nevoilor angajaților", de unde putem aprecia complexitatea practicilor și strategiilor de resurse umane.

Principalele activități specifice managementului resurselor umane (MRU) cuprind: selectarea și recrutarea personalului, examinarea și realizarea fișelor de post pentru fiecare angajat, programarea și coordonarea acestuia, consultanța și orientarea în carieră, evaluarea

performanțelor, compensații, bonificații, recompense și avantaje specific locului de muncă, siguranța și sănătatea, relațiile create în organizație, disciplina și controlul.

Mai mult, dorim să aducem în discuție două concepte folosite adesea atunci când vorbim despre managementul resurselor umane: „resursa umană" și „personalul". Spre deosebire de organizațiile ce au drept scop obținerea de profit, organizațiile publice dețin mai puține resurse, iar cea mai importantă, prețioasă și eficientă este chiar resursa umană.

Conceptul de „personal" se referă strict la angajații unei organizații, priviți aidoma unei mașini de scris – adică ca și capitalul mobil sau fix, fiecare cu locul și rolul său bine stabilit, fără mari așteptări. Pe de altă parte, „resursa umană" vizează orice individ care, dacă i se crează anumite condiții și oportunități se poate dezvolta, poate aduce profit organizației și poate crește odată cu aceasta.

Tocmai aceste aspecte și diferențe pot fi considerate esența managementului resurselor umane – managerii de top și liderii învață mereu să creeze angajaților condiții, în așa fel încât să „producă" mai mult. Cu alte cuvinte, managementul resurselor umane încearcă să creeze spațiul organizațional în care salariații să-și poată atinge maximul de potențial.

2. Managementul și importanța resurselor umane în sistemul bancar cooperatist

În vederea conturării contextului în care s-a realizat studiul întreprins am analizat conceptul de cooperație, structura rețelei de bănci cooperatiste Creditcoop, structura de resurse umane ale acestei organizații, precum și importanța managementul resurselor umane din cadrul structurii analizate.

Rețeaua cooperatistă s-a născut ca rezultat la poverile întâmpinate de-a lungul timpului în ceea ce privește rezolvarea unor probleme ce au devenit tot mai vizibile în cadrul economie de piață, cum ar fi: sărăcia din mediul rural, excluziunea socială, rata ridicată a șomajului, nivelul redus de educație, un sistem de sănătate precar, dar și ca urmare a eșecurilor înregistrate în acest sens de programele guvernamentale.

În acest context, au luat ființă germenii unui alt model de sistem financiar, cel orientat spre valori. Cooperativele de credit – actualele bănci cooperatiste - sunt prea economic orientate pentru a putea fi incluse în cadrul sectorului nonprofit și, totodată, prea social orientate pentru a putea fi considerate organizații economice care urmăresc obținerea de profituri (Levi & Davis, 2008), (Borzaga, Depedri, & Tortia, 2009). Tocmai această dualitate reprezintă de fapt cheia dezvoltării acestor organizații a căror „putere și forță" se regăsește în numărul de membri cooperatori.

În România, începând cu anul 2006, *cooperativele de credit* își reînnoiesc titulatura, devenind bănci cooperatiste. În prezent își desfășoară activitatea o singură rețea cooperatistă autorizată de către Banca Națională a României, numită Creditcoop. La nivelul Băncii Centrale Cooperatiste sunt organizate 17 agenții și 41 de bănci afiliate (cu aproximativ 750 de sucursale, marea majoritate a acestora în localități aflate în afara mediului urban), în care activează aproximativ 1800 de angajați.

Un studiu întreprins de R. Diaconu (2014) în care sunt tratate aceste instituții de credit se prezintă

principiile promovate ce stau la baza valorilor cooperatiste și anume: libertatea membrilor de a se asocia, controlul democratic al acestora, participare economică comună la buna funcționare a cooperativei, autonomia și independența față de instituțiile statale, educarea, formarea și informarea care duc la dezvoltarea cooperației, cooperarea între cooperative, preocuparea pentru comunitate (responsabilitatea socială), precum și controlul democratic al membrilor.

Alături de calitatea deosebită a activității de creditare desfășurate de aceste instituții de credit, concretizată într-un număr foarte mic al creditelor neperformante, precum și de acuratețea operațiunilor în parteneriat, băncile cooperatiste prezintă un interes deosebit și datorită specificității acționariatului, fiind entități bancare cu capital privat integral românesc.

Conform actului constitutiv, strategiile și politicile de management, deci implicit managementul resurselor umane intră în sarcina Consiliului de Administrație. Aceste strategii și politici sunt implementate prin activități de organizare și planificare de către top manageri. În cazul băncilor cooperatiste afiliate, activitățile necesare punerii în practică a direcțiilor manageriale sunt realizate prin grija directorului general. La nivelul Băncii Centrale Cooperatiste Creditcoop există totuși un serviciu special de resurse umane prevăzut în organigrama instituției.

Ca și stategie pe anul 2017 s-a avut în vedere creșterea competenței profesionale a personalului, urmărindu-se cu atenție recrutarea de noi persoane, acolo unde acest lucru s-a impus, care să aibă cunoștințele, experiența și probitatea necesară funcțiilor bancare, pe baza unor critrii bine definite privind competența, experiența, reputația, dar și guvernanța. În cadrul rețelei de bănci cooperatiste Creditcoop sunt întocmite și aplicate o serie de politici, norme, coduri, sisteme și proceduri cu privire la modul de aplicare al activităților de managemnt al resurselor umane.

În anul 2017 au avut loc 176 de instructaje, la care au fost prezente 1875 de persoane, 91 de cursuri, ședințe de informare și evenimente menite să ajute la informarea și dezvoltarea profesională, susținute de 10 furnizori: Institutul Bancar Român, Asociația Română a Băncilor, CAFR, Institutul de Control Intern, TransFonD SA, ONPCSB, FGDB, Infologica, Oracle România.

Obiectivul principal a fost acela de a oferi angajaților un program de dezvoltare personală, prin intermediul unei abordări structurate și sistematice, care planifică și prioritizează nevoile acestora de învățare. Prin aceste demersuri, băncile cooperatiste se asigură de strânsa legătură cu obiectivele strategice și responsabilitățile esențiale ale fiecărei poziții din cadrul instituției de credit.

Conform rapoartelor anuale, Consiliul de Administrație al Băncii Centrale Cooperatiste Creditcoop s-a preocupat mereu de dezvoltarea și promovarea standardelor profesionale, de etica ridicată, iar calitatea produselor și serviciilor oferite au fost rezultatul îndeplinirii cu succes a misiunii declarate de bancă.

Într-un interviu susținut de directorul general al rețelei de bănci cooperatiste Creditcoop în anul 2017, acesta declara faptul că sprijină procesul continuu de consolidare a sistemului bancar românesc, amintind de faptul că din cauza unui management defectuos majoritatea băncilor cu capital românesc care s-au înființat după anii 1990 nu mai există în prezent pe piață. De aceea, se cere o îmbunătățire, o reașezare a relației bancă – client pe noi standarde, se dorește creșterea nivelului profesional al angajaților, gradul de instruire și educație a acestora, dar și al clienților, calitate și operativitate în ceea ce privește serviciile bancare oferite.

Conform declarațiilor oferite de Morar A., director general al băncilor cooperatiste ce activează în România, managementul resurselor umane se dorește a fi orientat din ce în ce mai mult spre majorarea productivității muncii angajaților și spre dezvoltarea spiritului corporativ.

În cercetarea efectuată am fost interesați să punctăm și diferențele dintre **eficiență** și **eficacitate**. Prin urmare, eficiența poate fi echivalată cu productivitatea angajaților și se măsoară în profitul realizat de băncile din sistemul cooperatist. Eficacitatea, în schimb, se referă atât la productivitatea angajaților, cât și la satisfacția la locului de muncă, care depinde în foarte mare măsură de managementul resurselor umane implicate.

Principiile ce stau la baza dezvoltării carierei capitalului uman din cadrul sectorului cooperatist se doresc a fi: competența, egalitatea de șanse, profesionalismul, competiția, motivarea și transparența. Toate acestea vor urmări motivarea și menținerea angajaților competenți, cu performanțe superioare.

În acest sens, în perioada 2018 – 2020, banca va pune accent pe perfecționarea continuă a personalului, ca parte a culturii organizaționale, dar și pe asigurarea dezvoltării carierei angajaților în vederea satisfacerii nevoilor de personal în funcțiile de conducere și execuție, cât și în scopul oferirii capitalului uman cu potențial – posibilitatea de avansare în carieră.

3. Concluzii

Din descrierea activității de management al resurselor umane (MRU) nu ar trebui să lipsească trei caracteristici esențiale, care se pliază și pe angajații din cadrul sistemul bancar cooperatist.

- MRU este ***orientat spre acțiune*.** Acest aspect este evidențiat prin găsirea celor mai bune soluții la problemele angajaților din cadrul băncilor cooperatiste. Acestă caracteristică ajută la atingerea scopurilor organizaționale, facilitează dezvoltarea personală, dar conduce și la satisfacția individuală.
- MRU este ***orientat spre individ.*** Pe cât este posibil managementul resurselor umane tratează fiecare individ în parte și încearcă să-i ofere răspunsuri personalizate la problemele apărute.
- MRU este ***orientat spre viitor.*** În cadrul băncii se dorește dezvoltarea carierei angajaților, perfecționarea, motivarea acestora prin oferirea de recompense și beneficii.

Conform rapoartelor anuale, Consiliul de Administrație al Băncii Centrale Cooperatiste Creditcoop s-a preocupat mereu de dezvoltarea și promovarea standardelor profesionale, de etica ridicată, iar calitatea produselor și serviciilor oferite au fost rezultatul îndeplinirii cu succes a misiunii declarate de bancă.

BIBLIOGRAPHY

1. Abstein, A., Heidenreich, S., Spieth, P. (2014). Innovative Work Behaviour: The impact of Comprehensive Hr System Perceptions and the role of Work–Life Conflict. Industry and Innovation, 21 (2), 91-116
2. Armstrong, C., Flood, P., Guthrie, J., Liu, W., Maccurtain, S., Mkamwa, T. (2010). The impact of diversity and equality management on firm performance: Beyond high performance work systems. Human Resource Management, 49 (6), 977–998
3. Armstrong, M. (2003). A Handbook of HR Management Practice", Editura Kogan Page, London
4. Borzaga, C., Depedri, S., & Tortia, E. C., (2009). The Role of Cooperative and Social Enterprises: A Multifaceted Approach for an Economic Pluralism. *Euricse Working Papers*

5. Cornescu, V., Marinescu, P., Curteanu, D., Toma, S. (2004), Management – de la teorie la practică, Editura Universității, Bucureşti
6. Deaconu, A., Podgoreanu, S., Rasca, L. (2004). Factorul uman și performanţele organizației, Editura ASE, Bucureşti
7. Diaconu, I. (2014). The financial stability of the cooperative banks in comparison with the commercial banks. The Proceedings of the International Conference Globalization, Intercultural Dialogue and National Identity, III, 512 - 523
8. Ilieş, L., Osoian, C., Petelean, A. (2002). Managementul resurselor umane, Editura Dacia, Cluj-Napoca.
9. Levi, Y., & Davis, P., (2008). Cooperatives as the "enfant terribles" of economics: Some implications for the social economy. *Journal of Socio-Economics, 37*(6), 2178 - 2188
10. Manolescu, A., (2003). Managementul resurselor umane, Editura Economică, Bucureşti
11. Marchington, M., & Wilkinson, A. (2005). Human resource management at work: People management and development. London, UK: The Chartered Institute of Personnel and Development.
12. Nica, P., Nestian, A., Iftimescu, A., (2014). Managementul organizației, Editura Sedcom Libris, Iași
13. Novac, E., Abrudan, D., (2003). Managementul resurselor umane, Editura Mirton, Timişoara
14. Parfenie, A. (2009). Managementul resurselor umane, Editura Eurobit, Timişoara
15. Prodan, A, Rotaru, A., (2006). Managementul resurselor umane, Editura Sedcom Libris, Iași
16. Prodan, A. (2014). Managementul resuselor umane (suport de curs), Iași

PUBLIC – PRIVATE INTERACTION IN EDUCATION

Maria Moldovan and Ioan Moldovan
PhD, UMFST Tîrgu Mureș, Lecturer, PhD, "Dimitrie Cantemir" University of Tîrgu Mureș

Abstract: Healthy university education must ensure that the choice of profession is of a vocation type, the transmission of knowledge is a type of living in love and an integral understanding of life as "existence in relation", the final assessment being personality type - integrating in the field, and the responsibility of the management of the educational process should take the form of the education partnership, to which should participate students and teachers, the family and the community, the practice environment and the institutions of the society in the field, the church and other stakeholders of interest.
In both education sectors, private and public, the common denominator of training is determined by the need to train people and specialized personalities who work to fulfill their lives rather than live to work. But there is also an integrative performance of education, no matter how it unfolds, including all three imperatives of life, life lived in the community, work based on social division and love, as meaning and purpose of life in harmony.

Keywords: education; public; private; partnership; resources;

Concepte şi interpretări

Învăţământul universitar superior reprezintă prima alegere specializată a indivizilor în educaţia pe sensul vieţii, unde se pun bazele profesiei din perspectiva imperativului muncii, aducătoare de venituri, dar şi generatoare de împliniri umane şi social-comunitare. Educaţia pentru împlinirea muncii este la fel de importantă ca şi educaţia pentru viaţa trăită în comunitate, pentru iubire. Împreună şi în armonie, formează educaţia pentru împlinirea vieţii umane. Prin consecinţele pe care le produce „omul învăţat" pentru împlinirea propriei vieţi ca parte organică a vieţii social-comunitare, a mediului natural în care trăieşte, munceşte şi iubeşte, educaţia este în acelaşi timp de interes individual, dar şi general. Dacă am înţelege care este scopul vieţii noastre aici pe pământ, probabil că am putea să fundamentăm mai adecvat educaţia pe sensul vieţii.[1]

Lumea nouă în care trăim este o lume cosmică, supravieţuirea omului depinde de felul în care se poate adapta la acestă lume, remodelându-şi toate structurile sale economice, sociale şi politice. Nivelul şi calitatea vieţii umane depind de raportul omului cu natura. În epoca actuală el este reprezentat de ştiinţă, astfel, oamenii de ştiinţă au devenit factorii determinanţi ai calităţii vieţii în societate. Un mare om de ştiinţă este considerat de popor mai presus de un mare om de afaceri. Tot ceea ce avem ca lucruri bune, frumoase şi generatoare de speranţă sunt rezultatul *educaţiei întru cunoaştere* a fiinţei umane simţitoare, folosirii cuceririlor ştiinţei pentru binele şi fericirea omului. În acelaşi timp, tot ceea ce avem ca nenorociri, războaie, poluare, sărăcie,

[1] Moldovan M, *Raportul dintre sectorul public şi privat în domeniul învăţământului universitar din România*, teză de doctorat nepublicată, Academia de Studii Economice Bucureşti, 2014, pag 4;

terorism etc, sunt rezultatul comportamentelor umane educate pe contrasens, în afara valorilor vieţii ca „existenţă în armonie”.[2]

Într-un articol intitulat „Educația, un bolnav cu diagnostic controversat”, Soloman Marcus menționa câteva „răni” deschise ale educației: a) ignorarea nevoilor și drepturilor fundamentale ale copilului și adolescentului; b) ignorarea imperativelor societății globalizate actuale; c) absența educării unei frecventări adecvate a televiziunii și internetului, care, din acest motiv, rămân ţn mare masură antieducaționale; d) persistența unei mentalități înapoiate la mulți părinți, educatori și factori de decizie, în ceea ce priveste obiectul educației; e) incapacitatea educării unui comportament bazat pe valori umane; f) incapacitatea depășirii reprezentărilor fragmentare, impuse de organizarea pe discipline care nu prea comunica între ele; g) persistența unor programe de învățământ peste care s-a așezat de mult rugina și care ratează cele mai spectaculoase evenimente ale istoriei științei din ultimii 150 de ani; h) manuale în mare parte plictisitoare, neatractive, uneori neinteligibile; i) val puternic, un adevarat tsunami antieducational pe care strada, mass media, viața publică il produc și care sabotează în mare măsură acțiunea școlii; j) număr crescând de familii incapabile să ilustreze, să confirme înțelepciunea celor « șapte ani de-acasă ». Aceste aspecte patologice ale educației sunt strans legate între ele, teritoriul fiecăruia se intersectează cu teritoriile celorlalte.[3]

„Deficitele ecologice şi sociale ce însoţesc actuala evoluţie la scară globală sunt expresia deficitului de iubire pe care actualul model al educaţiei l-a promovat, prin accentuarea formării specialiştilor rupţi de valorile vieţii în armonie şi omenie, în solidaritate, comuniune socială şi compasiune. Omul din specialistul de astăzi aproape că lipseşte! Aceasta înseamnă de fapt că lipseşte esenţialul din pregătirea oamenilor: să folosească ştiinţa şi experienţa în numele autoguvernării înţelepte a propriei vieţi în armonie cu cine suntem, cu semenii, cu întregul viu comun. O asemenea esenţă a vieţii înseamnă, cum spunea Einstein să o trăieşti în iubire, închinată vieţii altora. „Viaţa omului, afirmă savantul, are sens numai în măsura în care poate să înnobileze şi să înfrumuseţeze viaţa oricărei fiinţe vii. Viaţa e sacră, cu alte cuvinte, e valoarea supremă, căreia i se subordonează toate celelalte valori. Nu merită trăită decât o viaţă în slujba altora. O viaţă îndreptată, în principal, către satisfacerea nevoilor personale, duce întotdeauna, mai devreme sau mai târziu la o deziluzie amară.[4]

Organizarea şi desfăşurarea educaţiei universitare se află, prin consecinţele acţiunii „omului învăţat”, dar şi prin modul în care este susţinută ca strategie şi resurse, atât în responsabilitatea comunităţilor umane, cât şi în cea a familiilor şi indivizilor umani, uneori, chiar şi în responsabilitatea organizaţiilor de afaceri mai mari.

Sectorul public, ca mod de organizare şi desfăşurare a educaţiei universitare, superioare este interpretat în prezent nu numai prin prisma resurselor alocate de către bugetele comunităţilor umane, ci şi din punctul de vedere al regulilor ce consfinţesc exigenţele ce trebuie respectate de părţile angajate în acest contract social. Am putea spune că învăţământul public universitar este o împletire de responsabilităţi comunitare şi individual-umane din prespectiva asigurării utilizării eficiente a resurselor alocate centralizat pentru obţinerea unui „om educat” care să folosească cunoştinţele şi experienţa de viaţă dobândite pentru împlinirea propriei vieţi în respect cu exigenţele ce rezultă din nevoia asigurării „sănătăţii întregului viu comun”, format din mediu, comunitate, organizaţii, familii şi instituţii.

[2]*Idem*, pag 28;
[3]*Idem*, pag 54;
[4]*Idem*, pag 37;

Sectorul privat, ca mod de organizare şi desfăşurare a educaţiei universitare, superioare este interpretat în prezent nu numai prin prisma resurselor alocate de către fiecare participant-cursant, ci şi sub aspectul regulilor ce trebuie respectate în ceea ce priveşte certificarea calităţii „omului învăţat", ca specialist, ce se stabilesc de către comunitate, prin intermediul unor instituţii specializate.

Şi pentru învăţământul privat universitar, organizarea şi desfăşurarea activităţii educaţionale se află sub o dublă responsabilitate: cea a universităţilor private, în parteneriate cu participanţii-cursanţi plătitori de taxe şi cea a instituţiilor comunităţilor social-umane ce stabilesc regulile certificării calităţii „omului învăţat", aceleaşi pentru orice organizaţie universitară.

Prin urmare, indiferent de cine alocă resursele economice limitate – comunităţile sau familiile - indivizi umani – învăţământul universitar, ca de altfel, întreg învăţământul, reprezintă cea mai importantă responsabilitate socială. Aceasta înseamnă că valorile şi regulile ce se află la baza certificării calităţii lui sunt unice pentru că ele decurg din nevoia organică de a împlini viaţa umană în societate, folosind cunoaşterea ştiinţifică, experienţa de viaţă, tradiţiile şi credinţa în certitudinea speranţei în respectul pentru libertate şi responsabilitate, solidaritate umană şi comuniune socială.[5]

Învăţământul, aşa cum se realizează el astăzi, are după părerea noastră un pronunţat caracter public. El se adresează unor segmente sociale, importante din punct de vedere al reprezentării numerice, indiferent dacă se desfăşoară în instituţii de învăţământ de stat sau particulare. Caracterul public al învăţământului reprezintă un numitor comun, care asociat celor două noţiuni – public şi privat – face ca acestea să îşi piardă din particularităţile şi consecinţa semantică, graniţa dintre ele devenind din ce în ce mai greu de identificat.

Învăţământul este un serviciu social, care are prin impactul consecinţelor sale pe termen lung şi foarte lung, individual şi social, un caracter naţional şi strategic.

Datorită faptului că pe piaţă au ajuns să se confrunte oferte educaţionale ale unor universităţi private şi de stat, apreciem şi credem că învăţământul universitar ar trebui lăsat să se dezvolte după legile pieţei libere. Pe de altă parte, statul ca cel mai avizat garant al intereselor naţionale, nu poate şi nici nu trebuie să trateze în mod diferit problematica învăţământului universitar, doar pentru că acesta este organizat şi susţinut de întreprinzători particulari. Dincolo de orice considerente de natura raporturilor de proprietate, apreciem că educaţia reprezintă un bun naţional care trebuie susţinut şi protejat de către stat.[6]

Fenomenul universitar este unul dintre cele mai dinamice şi pline de conţinut procese care prin conţinut şi implicaţii îşi pune pecetea pe dezvoltarea de ansamblu a lumii.

Din acest motiv, probabil, asistăm la dinamica de neimaginat a fenomenului universitar în Europa şi în întreaga lume contemporană. Universităţile s-au restructurat, şi-au schimbat substanţa şi filozofia. De la învăţământul elitist, organizat în trecutul apropiat pentru anumite segmente sociale privilegiate, din care de regulă se selectau viitorii diriguitori ai naţiunilor, s-a trecut la un învăţământ universitar de masă în care sunt cuprinse segmente din ce în ce mai ample ale populaţiei. Actorii sociali implicaţi în procesul educaţiei precum universităţile, statul, studenţii, entităţile economice, conştientizează din ce în ce mai clar că educaţia fără limite de vârstă desfăşurată pe tot parcursul vieţii, reprezintă un mijloc de a ţine pasul cu transformările ameninţătoare pe care lumea de astăzi le asimilează.

Odată cu mărimea capacităţii de a oferi servicii educaţionale, universităţile îşi modifică formele de organizare şi funcţionare. În ultimele decenii, rolul universităţilor a început să se

[5]*Idem*, pag 5;
[6]*Idem*, pag 80;

modifice, trecându-se de la funcţia de satisfacere a nevoilor statului la funcţia de satisfacere a nevoilor sistemului productiv al societăţii.[7]

În ultimul deceniu, finanţarea publică a educaţiei s-a confruntat şi se confruntă cu serioase constrângeri financiare. În faţa acestor dificultăţi, unele ţări au ales să aloce fonduri suplimentare pentru educaţie de la alte activităţi finanţate public, cum ar fi apărarea sau intreprinderile de stat ineficiente ce pot fi gestionate mai bine de sectorul public. Altele au recurs la anumite modalităţi prin care să crească veniturile guvernamentale, şi pe această bază cheltuielile publice. Totuşi, alte ţări au ales să suplimenteze fondurile publice pentru educaţie cu fonduri private. Unele ţări interzic şcolile şi universităţile particulare, astfel încât sistemul educaţional este practic „naţionalizat", altele le reglementează excesiv.

Principalele argumente care susţin suplimentarea cheltuielilor publice pentru educaţie cu fonduri private sunt cele de eficienţă şi echitate, iar un argument în plus pentru şcolile şi universităţile private este că, deşi acestea tind să-şi selecteze clienţii din medii socioeconomice mai avantajate, ele promovează diversitatea şi furnizează o competiţie necesară instituţiilor publice.Astfel de-a lungul timpului, universităţile au devenit instituţii sociale puternice şi dominante ale lumii contemporane. În mod ideal, o universitate este un laborator al democraţiei, în care profesorii şi studenţii participă la un schimb de idei provenite dintr-o lume a informaţiilor mereu mai bogată şi în continuă dezvoltare. [8]

Statele membre ale UE ar trebui să investească în medie peste **10 000 de EUR pe an în plus pentru fiecare student din învăţământul superior pentru a atinge nivelul din SUA** (aproape 200 de miliarde EUR pe an). Această diferenţă se explică în principal prin nivelul investiţiilor private din instituţiile de învăţământ superior din SUA. [9]

Creşterea investiţiilor din surse private şi publice rămâne o provocare, mai ales în contextul unei crize economice. Iniţiativele din unele state membre ale UE în privinţa creşterii resurselor şi a orientării acestora către investiţiile în învăţământul superior sunt binevenite; ar trebui să se continue diversificarea în vederea mobilizării de fonduri suplimentare.

Conform informatiilor publicate pe site-ul Ministerului Educației Naționale, în România funcționează, 55 de universități publice (de stat) și 47 de universități private (particulare) acreditate sau autorizate să funcționeze provizoriu. Avem în vedere aici acele organizații care administrează programe de studii de nivel universitar, sunt acreditate instituțional potrivit legii și au obținut implicit dreptul de a folosi titulatura universitate sau o altă denumire similar.

Ponderea absolvenților de studii superioare este cea mai scăzută din UE. În pofida faptului că ponderea absolvenților de studii superioare (30-34 de ani) s-a dublat în ultimul deceniu — de la 12,4 % în 2006 la 25,6 % în 2016 — aceasta nu a crescut din 2015 și este cea mai scăzută din UE. Obiectivul de 26,7 % până în anul 2020 este realizabil, însă atingerea mediei UE (39,1 % în 2016) pe termen mediu reprezintă o provocare. Acest lucru este cauzat de o combinație de factori care limitează numărul potențial de studenți: rate ridicate de abandon școlar în învățământul preuniversitar, rate de promovare în creștere, însă relativ scăzute pentru examenul de bacalaureat, precum și participarea scăzută a grupurilor dezavantajate la învățământul superior. În 2015, rata de înscriere pentru grupa de vârstă 20-24 de ani, și anume persoanele susceptibile să se încadreze în învățământul superior5, a fost de 28 %. Alături de emigrarea lucrătorilor cu studii superioare, ponderea scăzută a absolvenților de studii superioare riscă să creeze o lipsă de competențe în sectoarele care necesită un grad ridicat de cunoștințe și,

[7] *Idem*, pag 82;
[8] *Idem*, pag 80;
[9] *Idem*, pag 81;

în cele din urmă, să limiteze creșterea economică. Relevanța pe piața muncii a studiilor superioare se îmbunătățește, însă rămân provocări. Rata de angajare a noilor absolvenți de studii superioare crește, fiind susținută de evoluțiile înregistrate atât pe piața muncii, cât și în domeniul educației. Indicatorul a ajuns la 80,7 % în 2016, ceea ce înseamnă o reducere a diferenței față de media UE de 82,8 %, însă rămâne sub nivelurile anterioare crizei; rata a fost de 93 % în anul de vârf 2008, atunci când numărul absolvenților a fost, de asemenea, maxim. România a adoptat o strategie pentru perioada 2015- 2020 pentru învățământul superior în scopul creșterii calității, a relevanței pe piața forței de muncă și a participării grupurilor dezavantajate, însă punerea în aplicare este lentă. [10]

În tabelul 1.1. prezentăm numărul de studenți înmatriculați la programe de studii universitare în perioada 2011-2016, public și privat:

Tabelul 1.1.

Numărul de studenți înmatriculați la programe de studii universitare în perioada 2011-2016

An universitar	Total (public si privat)	Public	Public (MENCS)	din care		Privat
				Buget	Cu taxă	
2016/2017	531.586	464.642	445.048	291.131	153.917	66.944
2015/2016	535.218	465.012	449.152	289.982	159.170	70.206
2014/2015	541.653	464.149	448.939	287.927	161.012	77.504
2013/2014	578.705	485.148	461.582	287.300	174.282	93.557
2012/2013	618.157	501.623	479.876	285.652	194.224	116.534
2011/2012	705.333	543.484	520.853	289.087	231.766	161.849
2010/2011	871.842	598.828	579.290	288.580	287.710	273.014

Sursa: Raport public anual – 2016 Starea finanțării învățământului superior și măsurile de optimizare ce se impun

Tabelul 1.1 evidențiază scăderea dramatică la nivelul studenților înmatriculați în regim cu taxă la toate cele trei niveluri de programe de studii (licență, master și doctorat), ceea ce a condus la reducerea semnificativă a ponderii studenților cu taxă din numărul total de studenți și implicit la diminuarea veniturilor universităților publice și private deopotrivă.[11]

Monitorul educației și formării, publicație de referință a Comisiei Europene, recenzează progresele înregistrate de Uniunea Europeană și de țările membere în raport cu un număr de 6 obiective:

- reducerea sub 10 % a ponderii tinerilor care abandonează studiile;
- atingerea unui procent de 40 % pentru absolvenții de studii superioare cu vârsta între 30 și 34 de ani;
- atingerea unei participări de 95 % la educația și îngrijirea copiilor preșcolari;
- reducerea sub 15 % a rezultatelor slabe la citire, matematică și științe;
- creșterea până la 82 % a ratei de inserție profesională a tinerilor absolvenți;
- obținerea unui procent de 15 % în ceea ce privește participarea adulților la procesul de învățare;

Idei în rezumat

[10] Comisia Europeană, *Monitorul educatiei si formarii 2017-România*, pag 8-9;
[11] Raport public anual – 2016 Starea finanțării învățământului superior și măsurile de optimizare ce se impun, UEFISCDI – CNFIS 2017, pag 11;

- Ca invenţie a societăţii omeneşti, educaţia a devenit o activitate distinctă în care oamenii tineri sunt învăţaţi să trăiască, să muncească şi să iubească de către oamenii-maturi, alocându-se în acest scop energie, timp şi resurse financiar-materiale.
- Ca sector specializat al societăţii omeneşti, educaţia foloseşte resurse limitate pentru a produce bunul numit educaţia pentru viaţă, al cărui consum generează toate celelalte bunuri şi servicii de care are nevoie omul individual şi social.
- Resursele alocate pentru educaţie provin de la indivizi şi familii, de la comunităţi şi organizaţii, de la societate sub formă de energie şi timp, de resurse băneşti şi spirituale ce se utilizează în cadrul unor organizaţii de învăţământ, ce au misiune, obiective, reguli de funcţionare şi finalitate.
- Educaţia, din perspectiva resurselor economice limitate folosite, pentru producerea omului- învăţat în condiţii de raţionalitate este considerat a fi şi un sector al vieţii economice.
- Raţionalitatea educaţiei priveşte relaţia dintre resursele integrale folosite şi formarea omului pregătit pentru viaţă, ca „existenţă în relaţie", fapt pentru care are un caracter individual-uman şi social-comunitar, apreciat cu ajutorul unui sistem de criterii.
- Indiferent de modul în care se face alocarea resurselor economice limitate, ţelul şcolii de toate gradele este de a ajuta indivizii umani să devină persoane umane capabile să-şi autoguverneze înţelept propria viaţă ca „existenţă în relaţie" spre a putea trăi, munci şi iubi în armonie, străduindu-se să învingă suferinţa şi să dobândească fericirea.
- În ambele sectoare ale învăţământului, privat sau public, numitorul comun al pregătirii este determinat de nevoia de a forma oameni şi personalităţi-specializate care să muncească pentru a-şi împlini viaţa şi nu să trăiască pentru a munci.
- Raţionalitatea activităţii de învăţământ, privat sau public, depinde în mod hotărâtor de modul cum se manifestă responsabilitatea familiei în formarea de bază, pentru viaţa tânărului, de natura ocupaţiei dascălilor, de tip vocaţie sau de tip jobs, de parteneriatul şcoală-familie-comunitate în autoguvernarea intereselor implicate.
- Indiferent că este sector privat sau public, educaţia în ansamblul ei este considerată prioritatea alegerilor făcute de indivizi şi familii, comunităţi şi societate.
- Performanţa educaţiei, indiferent de modul în care se desfăşoară se judecă, în mod deosebit, din perspectiva ocupaţiei, productivităţii factorului muncă în lumea afacerilor private sau publice, capacităţii de a asigura venitul bănesc necesar traiului în familie, etc.
- Un învăţământ privat sau public este considerat performant atunci când competenţele ce se manifestă în viaţa trăită, în muncă şi în familia iubirii antrenează acte şi fapte ce coexistă, bazate pe libertate în răspundere, solidaritate umană, comuniune socială şi compasiune.
- Un învăţământ public sau privat cu adevărat sănătos este cel care armonizează responsabilităţile individual-familiale şi comunitar-sociale în organizarea, finanţarea şi desfăşurarea procesului educativ, astfel ca toţi purtătorii de interese educaţionale să participe activ la menţinerea trează a acestei priorităţi social-umane.
- Sub aspectul calităţii pregătirii omului-tânăr, sunt esenţiale ca organizaţia educaţională, privată sau publică să nu aibă caracter dominator şi coercitiv, să fie flexibilă, spre a permite potenţialului uman să se manifeste liber, fără frică, să se bazeze pe respectul reciproc student-profesor, să urmărească formarea unei gândiri independente, creative şi inovative, pe formarea omului-social din fiecare specialist.

- În orice formă de învăţământ public sau privat, nu există substitut pentru nici o formă de responsabilitate, fapt pentru care, la orice nivel de manifestare a purtătorilor de interese educaţionale, prioritatea alocării de energie şi timp, de resurse financiare, spirituale etc., pentru formarea omului-tânăr să se găsească în acte şi fapte concrete de comportament uman şi instituţional.[12]

BIBLIOGRAPHY

1. Moldovan M, *Raportul dintre sectorul public și privat în domeniul învățământului universitar din România*, teză de doctorat nepublicată, Academia de Studii Economice București, 2014;
2. Comisia Europeană, *Monitorul educatiei si formarii 2017-România*, pag 8-9;
3. Raport public anual – 2016 Starea finanțării învățământului superior și măsurile de optimizare ce se impun, UEFISCDI – CNFIS 2017, pag 11;

[12] *Idem*, pag 84;

MEDICAL HISTORIOGRAPHY-SYNCRETISM OF PHILOLOGY AND SCIENCE

Mirela Radu
Lecturer, PhD, "Titu Maiorescu" University of Bucharest

Abstract:Located on the border between humanities and sciences of nature and human being, the history of medicine has become a branch of knowledge on its own. Understanding that medicine is only a part of the society in which it has developed, many important figures of Aesculap's followers have tried to transcend the boundaries of exact sciences and tried the art of writing promoting the history of their domain. A possible explanation would be the pride with which these physicians regarded their profession, but also the creative thrill they felt. Born to quantify, analyze, and observe with detachment, many doctors have felt the need to escape in the world of literature. And history of medicine responded to these feelings, but also to the daily occupation. Only understanding the evolution of medical knowledge we can understand the becoming of human society. The present article aims at briefly presenting some personalities of medicine who fought for a new branch of culture. At the end of 17th century history of medicine started to emerge but as time passed it became stronger and stronger, building its own way in the field of humanities.

Keywords:philology, medicine, history of medicine, literature, culture

Faptul că această ramură a medicii capătă tot mai mult teren în societatea actuală este dovada că sesizăm tot mai mult importanţa acelor medici deschizători de drumuri care au luptat nu doar cu suferinţa fizică ci şi cu prejudecăţile şi dogmatismul pentru a oferi lumii cunoaştere. A scrie istorie a medicinii implică nu doar cunoaştere ştiinţifică pentru a avea capacitatea se selecţia a faptelor cu adevărat inovatoare dar este şi un act de cultură în sine căci reuneşte vaste peripluri pe "meleaguri" străine (artă, literatură, istorie, sociologie, etnografie) reflecţie a însăşi condiţiei umane. Cu atât mai mult trebuie apreciat efortul acestor neofiţi cu cât timpul puţin lăsat la dispoziţie de practicarea profesiei i-a condus către o formă de artă. Rolul istoricului medicinii este, ca al tuturor celor care se ocupă de istoriografie, să scoată în evidenţă continuitatea de gândire, caracterul unic al acestei ştiinţe care vine în lumea artei cu rigoarea specifică ştiinţei dar şi deschiderile uimitoare ce le oferă oricui este interest de actul de cultură.

Medicina este un domeniu de anvergură al cunoaşterii umane. Face parte integrantă din societăţile unde s-a dezvoltat şi, de multe ori, a modelat colectivităţile în slujba căreia era pusă. Istoria medicinii este, în esenţă, însăşi istoria umanităţii. Într-o lume tot mai dependentă de tehnologie, ca cea de astăzi, asistăm la o întoarcere a privirilor către trecutul medical. A îţi cunoaşte devenirea poate influenţa viitorul iar medicina este una dintre valorile perene ale umanităţii. Tehnologia începe să vină în spijinul medicinii tot mai mult. Încă din timpuri străvechi, medicina a îmbrăţişat şi a incorporat şi alte arii ale cunoaşterii umane: astrologie, credinţe religioase, alchimie, chimie, fizică şi chiar practici magice. Medicina nu a existat niciodată de sine stătător, ea a făcut parte integrantă din obşte, a fost un liant al diverselor forme de cunoaştere umană. Tocmai acestei polivalenţe i-au fost dedicate scrieri istorice căci ar fi fost greşit să uităm exact ceea ce ne defineşte condiţia umană: trupul, bolile asociate şi tămăduirea.

Aşa cum societatea a evoluat în corelaţie cu factorii economici şi medicina a primit impulsuri de dezvoltare în perioade de afluenţă sau, din contră, a fost stăvilită în evoluţia sa atunci când societatea a regresat aşa cum s-a întâmplat în Europa după epidemia de ciumă din 1348 care a decimat aproape jumătate din populaţie. Medicina este cea care reflectă cel mai bine, alături de alte arii ale culturii umane, evoluţia conştiinţei umane, dezvoltarea modului în care oamenii se raportează la starea de sănătate şi chiar deciziile politice.

Diferenţe există, firesc, între zona ştiinţelor umaniste care depind mai puţin de cuatificabil, bazându-se mai mult pe subiectiv şi intuiţie. Medicina are ca puncte comune cu alte ştiinţe exacte necesitatea unor legităţi, a unor raţionamente măsurabile ce pot fi determinate precis. Dar medicina este acea ştiinţă care face conexiunea între zona raţională de gândire, ternă a ştiinţelor pure şi zona bazată pe considerente personale şi subiective. Medicina, prin grija pe care o poartă faţă de om, este substanţa de legătură indiferent de diferenţele geografice, culturale, economice sau etnice. Medicina este limbajul comun al tuturor oamenilor iar astăzi, într-o lume a globalizării, devine tot mai puternică.

Unul dintre primii care au abordat subiectul istoriei medicinii a fost **Daniel Le Clerc** (1652-1728). Născut la Genova, Le Clerc a studiat în principal în Franţa dar a practicat medicina în Geneva. El a semnat prima lucrare dedicate acestui subiect (*Histoire de la Medecine*) iar împreună cu alt medic genovez, Jean-Jacques Manget, a editat o lucrare de anatomie în limba latină *Bibliotheca Anatomica*. Le Clerc a fost primul medic care s-a aplecat asupra istoriografiei medicale nu doar enumerând fapte ci prezentând amănunţit evenimente şi lucrări punând accent pe dezvoltarea concepţiilor legate de medicină. Lucrarea sa reprezintă mai mult decât o simplă trecere în revistă a faptelor confraţilor săi, căci evidenţiază evoluţia înţelegerii cunoaşterii medicale.

Medicul german **Johann Carl Wilhelm Moehsen** (1722-1795) este un bun exemplu de polimat al Iluminismului, fiind nu doar un excelent profesionist (a fost medicul personal al lui Friedrich al II-lea din 1778) ci şi un literat şi istoric renumit. În 1745 devenea membru al Academiei Germane de Ştiinţe şi unul din întemeietorii societăţii prusace Mittwochsgesellschaft care avea ca scop dezvoltarea artei şi literaturii având o viziune progresistă. În plină Epocă a Luminilor Moehsen înţelegea nevoia unui demers cultural integrator şi-a elaborat o perspectivă "not only into the problems of health and disease in Brandenburg but also into state history." În partea a doua a lucrării sale *Beschreibung*, medicul a pus laolaltă "interests in state history, erudition and enlightenment."[1] Interesul istoriografic al medicului s-a axat pe propagarea ideilor raţionaliste în diverse teritorii germane. Moehsen percepea istoria ca pe un fenomen necurmat, linear, un fir nevăzut care leagă diverse epoci ale dezvoltării ştiinţifice şi nu numai.

Secolul XVIII debuta cu noi valori sociale, cu scopuri mult mai nobile de emancipare a individului. Un exemplu grăitor al modului în care medicina influenţează pe cei care o studiază, chiar dacă nu o practică, este **Émile Littré** (1801-1881). Deşi şi-ar fi dorit să studieze filologia, căci avea o mare pasiune către limbile engleză, germană şi cele clasice, Littré alege să studieze medicina. Tocmai la terminarea studiilor, în urma decesului tatălui şi pentru a-şi câştiga existenţa, renunţă la medicină şi începe să presea limbile clasice. Jurnalistul Armand Carrel apreciază talentul literar al tânărului şi îl lansează. Începând cu 1836 Littré scrie tot mai multe articole pentru revista lunară de cultură *Revue des deux mondes.* Hrănit la sânul ideilor raţionaliste, Littré descoperă noul positivism promovat de Auguste Comte şi devine fervent adept mai ales că el însuşi studiase medicina, ramură a cunoaşterii fenomenelor naturale. În 1839 Littré

[1]*Traditions* in *Locating Medical History: The Stories and Their Meanings*, Edited by Frank Huisman, John Harley Warner, The Johns Hopkins University Press, Baltimore, 2004, p. 37

semnează o lucrare de anvergură: traducerea operelor complete ale lui Hipocrat iar în 1862 o traducere a Istoriei natural a lui Plinius cel Bătrân. Între 1844 şi 1873 francezul a lucrat la *Dictionnaire de la langue française* iar în 1871 devine membru al Academiei Franceze. Alte lucrări legate de medicină pe care le-a semnat Émile Littré au fost: o traducere a *Manuel de physiologie* (1851) a fiziologului şi anatomistului german Johannes Peter Müller; un dicţionar (*Reprise du Dictionnaire de médecine, de chirurgie*) publicat în 1855; o lucrare care împletea cele două mai interese ale sale (medicina şi filozofia) *La Science au point de vue philosophique* în 1873 şi o lucrare dedicate personalităţilor importante-slujitori ai lui Aesculap: *Médecine et médecins* (1871).

Un alt francez, **Charles Victor Daremberg** (1817-1872), care îşi termina studiile medicale cu teza *Exposition des connaissances de Galien sur l'anatomie, la physiologie et la pathologie du système nerveux* (1841) avea să se consacre noii ştiinţe de graniţă: istoria medicinii. Deşi nu a practicat medicina şi s-a dedicat filologiei, în 1847, Daremberg iniţia la Collège de France o serie de prelegeri (*Cours sur l'histoire de la littérature et des sciences médicales*) care au făcut cunoscute studenţilor legăturile profunde ce au existat între literatură şi medicină. În chiar primul său curs, Daremberg sublinia importanţa acestei noi ramuri a cunoaşterii umane aflată la confluenţa între estetic şi raţionalism despre care afirma că este: "l'exposition critique et systématique du development de la science et de l'art dans la succession des siècles" şi pe care o divide în două mari component: "histoire dogmatique, ou intrinsèque, et en histoire bibliographique et littéraire, ou extrinsèque."[2]

Un an mai târziu, în 1848, Daremberg semna *Résumé d'un voyage médico-littéraire en Angleterre* în care descrie experienţa trăită în Anglia unde fusese trimis de Ministerul instrucţiunii publice să studieze manuscrise medicale aflate în bibliotecile din Londra, Oxford şi Middlehill. Încă din 1844 istoricul vizitase Belgia şi Germania în scopul studierii arhivelor medicale iar aceste călătorii făceau parte dintr-un program iniţiat de *Bibliotèque des Médecins grecs et latins*. Aşa cum spera Daremberg, acest efort avea ca scop descoperirea acelori comori ale medicinii uitate de vreme: "Réparer les ruines, faire revivre ce qui était oublié ou inconnu, diminuer, sinon faire entièrement disparaître les causes d'un abandon fâcheux, tel est le but que je poursuis depuis plusieurs années aves une perseverance que rien ne pour décourager, sûr de l'appui des médecins érudits qui ont à Coeur de venger l'antiquité médicxale de l'oubli."[3]

Respectul pentru munca medicilor antici îl fac pe istoricul medicinii să iniţieze şi o prelegere dedicate vieţii medicale în Antichitate intitulată *Cours sur l'histoire de la littérature et des sciences médicales : essai d'une classification chronologique et systématique des auteurs qui ont vécu entre la fondation de l'école médicale d'Alexandrie et Galien.* Daremberg nu ezită să îşi arate cu orice ocazie deferenţa pe care a purtat-o făuritorilor medicinii, Hipocrat şi Galen. În cel de-al doilea vede chiar mai mult decât un medic ci şi un mare filozof datorită "vaste erudition philologique de Galien, et de l'utilité qu'il y aurait à étudier ses oeuvres pour la connaissance plus complete de la langue grecque classique et médicale."[4]

Daremberg şi-a făcut o meserie de credinţă din a promova medicina şi istoria acestei ştiinţe. Dovadă stau numeroasele lucrări semnate de istoricul-medic:*De secretis mulierum de*

[2] Charles Victor Daremberg, *L'histoire de la littérature et des sciences médicales*, 1ère leçon, Bibliothèque interuniversitaire de médecine (Paris), 1847, p. 1
[3] Charles Victor Daremberg, *Résumé d'un voyage médico-littéraire en Angleterre*, Bibliothèque interuniversitaire de médecine (Paris), 1848, p. 4
[4] Charles Victor Daremberg, *Essai surGalien considéré comme philosophe,* Bibliothèque interuniversitaire de médecine (Paris), Gazette médicale de Paris, 1848, p. 3

chirurgia de modo medendi libri septem (1855); *La médecine, histoire et doctrines* (1865); *La médecine dans Homère* (1865); *Recherches sur l'état de la médecine durant la période primitive de l'histoire des Indous* (1867); *État de la médecine entre Homère et Hippocrate* (1869); *Histoire des sciences médicales* (1870). Împreună cu Edmond Saglio a editat *Dictionnaire des Antiquités Grecques et Romaines* dar lucrarea imensă (căci conţinea zece volume) avea să vadă lumina tiparului după moartea sa între 1877 şi 1919. Întreaga activitate de cercetare în domeniul istoric, filologic şi medical avea să îl lase pe Daremberg ca model de perseverenţă dar şi pasiune pentru meseria aleasă (filologia) şi cea care i-a răpit sufletul (medicina): "He embodies a positivit vision that had enduring consequences for medical historical understanding and for the conduct of medical history through the present day."[5]

Karl Sudhoff (1853-1938) cu toate că nu a fost el însuşi medic este cel care a reuşit să impună în Germania această nouă ştiinţă a secolului XX: istoria medicinii. El a reuşit să pună bazele Institutului pentru Istoria medicinii din ţara sa natală dar a şi reunit în jurul jurnalului *Archiv für Geschichte der Medizin* (care şi-a început activitatea în 1907) diverse personalităţi medicale şi culturale dornice să îşi aducă contribuţia la această publicaţie periodică. Tot sub îndrumarea sa ia naştere şi o serie de monografii dedicate marilor personalităţi medicale (*Studien zur Geschichte der Medizin*). Însă, şi-a atras uitarea prin faptul că a susţinut mişcarea nazistă.

Chirurgul englez **Sir D'Arcy Power** (1855-1941) şi-a adus şi o contribuţie importantă la istoria medicinii. D'Arcy a văzut lumina zilei în familia unui chirurg şi a continuat tradiţia tatălui. D'Arcy fusese pasionat de istorie încă de mic. De fapt, prima sa opţiune era să aleagă calea studiilor istorice dar avea să părăsească această cale în favoarea biologiei. Motivaţia pare să fi fost una materială: nu îşi putea asigura un venit sigur în calitate de istoric.[6]

La doar douăzeci şi şapte de ani devenea membru al Colegiului Regal al Chirurgilor. Trei ani mai târziu, în 1888, acesta a devenit maior în armată iar Primul Război Mondial l-a prins în această funcţie. Ulterior a primit titlu de noblaţe pentru serviciile aduse ţării în acei ani tulburi. Una dintre primele lucrări scrise de chirurgul englez a fost o carte care reconstituia, pe scurt, istoria chirurgiei în Anglia iar după 1893 a tot scris despre personalităţi medicale, muncă care s-a concretizat în paginile *Dicţionarului de Biografie Naţională*. În 1897 D'Arcy semna un nou volum dedicat personalităţilor medicinii: *Masters of Medicine*. Scriitor prolific, mai ales în ultima parte a vieţii. D'Arcy era o personalitate puternică care îşi propusese să atingă perfecţiunea în tot ceea ce făcea şi s-a dovedit a fi "an able surgeon, a popular teacher of medical students, and a ready writer of text books and clinical articles. He was active in the medical societies and as a medical journalist, while his sterling honesty and good sense brought him responsibility as treasurer or president of many of the groups which he joined."[7]

Firea sa jovială şi onestitatea sa i-au adus recunoaşterea colegilor de breaslă care au apreciat la el nu doar integritatea ci şi hotărârea de a dezvălui publicului larg personalităţi marcante ale medicinii: "puckish humour, his natural friendliness and his forthright honesty won him affection and respect from an innumerable host of friends (…)."[8]

D'Arcy semna în 1897 un tratat despre unul dintre marii anatomişti şi fiziologi englezi pentru care a purtat o mare stimă: William Harvey (1578-1657): "the foremost thinker of his

[5] *Charles Daremberg and Positivist Medical History*, in *Locating Medical History: The Stories and Their Meanings*, Edited by Frank Huisman, John Harley Warner, The Johns Hopkins University Press, Baltimore, 2004, p. 54
[6] A se vedea Clive A. C. Charlton, *Sir D'Arcy Poer: surgeon and historian*, în *Journal of Medical Biography*, 1 august 1994, vol. II, p. 137
[7] W.R. LeFanu, *Sir D'Arcy Power* in *Proceedings of the Royal Society of Medicine*, vol. 56, 1 ianuarie 1963, p. 24
[8] Idem, p. 25

age."[9] Cartea se dovedeşte nu doar o biografie amănunţită a celui care a revoluţionat cunoaşterea medicală despre circulaţia sângelui ci şi un periplu amănunţit în alte zone: relatări istorice, documente de arhivă, explicaţii menite să facă omul modern să înţeleagă într-un stil literar, importanţa personalităţii lui William Harvey. Lucrarea are meritul de a reconstrui din documentele oficiale sau chiar personale, ale anatomistului şi fiziologului renascentist, imaginea acestuia ca om şi ca profesionist.

În 1935, D'Arcy semna o altă lucrare istorică despre spitalul unde a şi lucrat: St. Bartholomew. Tot din seria cărţilor dedicate unor figure importante ale medicinii engleze se număra şi reeditarea de către D'Arcy a unui tratat semnat de John Arderne: *Treatises of fistula in ano* (1910). D'Arcy vede în Arderne un personaj născut înaintea timpului său, un vizionar care a deschis calea chirurgiei în sens modern, un adevărat profesionist: "original, thoughtful, observant, and a master of his art both in theory and practice."[10] Alte cărţi semnate de D'Arcy sunt *Foundations of Medical History* (1931); *A Short History of Surgery* (1933) dar şi o antologie *Mirror for Surgeons, an anthology* (1939). El însuşi practicant al medicinii, ilustrul istoric nu a neglijat nici partea de cercetare. Astfel, în 1897 semna o carte dedicată chirurgiei pediatrice: *The surgical diseases of children: and their treatment by modern methods*. Lucrarea este un tratat meticulor organizat care abordează problem întâmpinate în activitatea sa în pediatrie.

Perioada petrecută ca profesor de patologie şi chirurgie la Colegiul Regal al Chirurgilor s-a materializat în strângerea unui material bogat în legătură cu invaginaţia şi care avea sa fie tratată pe larg decătre chirurg în cartea sa *Some points in the anatomy, pathology, and surgery of intussusception* (1898). O altă lucrare biografică îi este dedicată unui oftalmolog britanic din secolul al XVI-lea *Dr. Walter Bayley and his works, 1529-1592* (1907). Urmează o altă lucrare medicală de mare anvergură, în cinci volume, dedicată unei boli cu transmitere sexuală: *A System of syphilis*. De aceasta dată D'Arcy este coautor, alături de J. Keogh Murphy. Cartea se dovedeşte de o mare importanţă nu doar pur ştiinţifică ci şi ca o refacere a traseului istoric al bolii, o cercetare amănunţită a unor documente istorice ce atestă existenţa acestei boli şi un periplu istoric interesant.

Ca parte integrantă a soietăţii prin contribuţia pe care o aduce la sănătatea membrilor ei, medicina a început să fie studiată în ultimul veac şi din punct de vedere al istoriei ei. Trecutul acestei ştiinţe ar trebui conectat mai degrabă cu trecutul însăşi al umanităţii căci cele două sunt interconectate: "medical history not merely as an addendum to the history of science but as the history of the healing arts in their social setting, we find that, side by side with the intellectual factor, or rather interwoven with it (…)."[11]

La finele secolului al XIX-lea România trecea printr-o perioadă de adaptare a valorilor la cele europene. Necesitatea înnoirii era evidentă şi în tara noastră iar unii dintre medicii români au intuit acest lucru nu doar în plan profesional ci şi în cel cultural. Chirurgul **Victor Gomoiu** (1882-1960) semna în 1923 *Din istoria medicinii şi învăţământului medical românesc* iar şase ani mai târziu punea bazele Societăţii Române de Istoria Medicinii Româneşti şi a înfiinţat două muzee dedicate medicinii la Craiova şi Târgu-Jiu. Istoriograful şi chirurgul Gomoiu a înţeles că istoria medicinii devenea un element de legătură nu doar între ştiinţele exacte şi cultură dar şi între diverse naţii. El a insistat asupra aportului pe care cultura populară românească a avut-o în

[9] D'Arcy Power, *William Harvey. Surgeon to the Victoria Hospital for children, Chelsea*, Fisher Unwin, London, MDCCCXCVII, p. 263
[10] D'Arcy Power, *Prefaţă* la *Treatises of fistula in ano*, Henry Frowde, Oxford University press, 1910, p. XV
[11] Sir George Clark, *The History of the medical Profession: Aims and Methods*, în *Medical History*, nr. 10, 1966, p. 216

medicina populară internaţională căci îşi dorea ca medicina românească să ajungă la nivelul cele europene şi să reducă decalajul.

Istoria medicinii ca ştiinţa de sine stătătoare a început să se ivească în secolul al XVII-lea. Medicina intra pe un nou făgaş de dezvoltare, începea să devină o ştiinţa tot mai puternică şi se impunea prin noile cuceriri. Era momentul ca noii ştiinţe emergente să i se dedice pagini care să o popularizeze. În următorul secol această ştiinţă, susţinută puternic chiar de practicanţi ai medicinii avea să devină tot mai puternică pentru ca în secolul trecut nimeni să nu mai conteste necesitatea ei ci, dimpotrivă, să cucerească grupuri tot mai largi de intelectuali.

BIBLIOGRAPHY

1. Clark, George *The History of the medical Profession: Aims and Methods*, în *Medical History,* nr. 10, 1966
2. Charlton, Clive A. C. *Sir D'Arcy Poer: surgeon and historian*, în *Journal of Medical Biography*, 1 august 1994, vol. II
3. D'Arcy Power, *Prefaţă* la *Treatises of fistula in ano*, Henry Frowde, Oxford University press, 1910
4. D'Arcy Power, *William Harvey. Surgeon to the Victoria Hospital for children, Chelsea*, Fisher Unwin, London, MDCCCXCVII
5. Daremberg, Charles Victor *L'histoire de la littérature et des sciences médicales*, 1ère leçon, Bibliothèque interuniversitaire de médecine (Paris), 1847
6. Daremberg, Charles Victor *Résumé d'un voyage médico-littéraire en Angleterre*, Bibliothèque 7. interuniversitaire de médecine (Paris), 1848
7. Daremberg, Charles Victor *Essai surGalien considéré comme philosophe,* Bibliothèque interuniversitaire de médecine (Paris), Gazette médicale de Paris, 1848
8. Huisman, Frank; Warner *John Harley Locating Medical History: The Stories and Their Meanings*, The Johns Hopkins University Press, Baltimore, 2004
9. LeFanu, W.R. *Sir D'Arcy Power* in *Proceedings of the Royal Society of Medicine*, vol. 56, 1 ianuarie 1963

DELIMITATION OF THE TRAFFICKING OF MINORS OF OTHER INFRACTIONS

Gheorghe Buzescu
Lecturer, PhD, "Ovidius" University of Constanța

Abstract: Associated often with the name of "modern slavery", the trafficking of minors, both in terms of its etiology and especially of the effects it presents at the level of society, has become more and more lately in a social phenomenon, in fact, a disease of society whose existence can not be denied, but rather conscious and fought.
Thus, it would be advisable that state authorities, non-governmental organizations and specialists from various areas of professional intervention work together to find the resources and means to combat this phenomenon that has devastating effects and major life-related harm to the minor victim of trafficking in human beings .
Being a serious offense affecting children, both girls and boys of all nationalities, it is necessary to create a working group at the level of the European Union to provide protection and assistance to victims of trafficking in minors as it is imperative to help them recover.
Preventing and combating trafficking in minors is a priority of the European Union and the Member States, recognizing the striking nature of this kind of crime. Placing the victim at the center of the discussion and recognizing the need for a special regime for children must be achieved through coordinated and multidisciplinary action.
It should be emphasized that European Union legislation sets minimum standards, but Member States may, where necessary, impose stricter provisions than these standards, taking into account the best interests of the child.
If the organized crime groups whose "juvenile trafficking" activity is in a continuous development of international relations, the same phenomenon of international relations development also characterizes international relations and the fight against this phenomenon.

Keywords: criminal law, juvenile delinquency, minor, criminal liability, criminal evidence

In investigating the phenomenon of trafficking in human beings, a multidisciplinary approach is required, requiring the involvement of all factors of power and responsibility in a state. The spread of trafficking in human beings and the trafficking of minors in particular, with devastating consequences on victims, but also on society, required the creation of legal instruments to prevent and combat this phenomenon.

Trafficking in minors, as a form of organized crime, must always be seen in connection with all the rules of incrimination of a state in order to be able to make a correct framing of an unlawful act.

The essential differences between the trafficking of persons in general and the trafficking of minors in particular, as compared to other offenses, are the highlighting of the legal content of the juvenile trafficking offenses of all illegal activities, capable of contributing to the trafficking of the juvenile, viewing all forms of exploitation (obedience to performing a job or performing services forcibly or in violation of legal norms, keeping in slavery or other similar procedures of deprivation of liberty or servitude, forced to practice prostitution, pornographic representations,

for the production and dissemination of pornographic materials or other forms of sexual exploitation, the obligation to practice begging, the removal of organs, tissues or cells of human origin forcibly or in breach of legal rules), while the content of the common offenses is revealed only certain criminal activities and certain distinct forms of exploitation of the human being.

As a consequence, "*the distinctions consist in the fact that in the case of human trafficking offenses, in their legal content, all those illegal activities that allow and even contribute to the trafficking of a person are listed, taking into account all forms of exploitation, while the content of other offenses contained in the Criminal Code are highlighted only some criminal activity*"[1] (eg, urging or facilitating prostitution or recruiting a person for prostitution, the crime of pimping or subjecting a person to the provision of work against his will in the case of the offense of forced or compulsory labor or the restriction of the liberty of a person, the deprivation of liberty unlawfully) as specific forms of exploitation of the human being (sexual, labor, rights and freedoms of the person).

I. TRAFFICKING IN MINORS AND LAUNCHING ILLEGAL FREEDOM

In any of the modalities of the material element of the trafficking offense, the victim may be deprived of his / her physical freedom, but this is not necessary.

Deprivation of liberty itself is a means of constraint, through which the recruitment, transportation, transfer, hosting, or receiving of the trafficked person can be achieved.

The kidnapping, as an activity - means of achieving the material element of the juvenile trafficking offense, is also a way of imprisonment.

According to Article 205 (1) of the Penal Code, which penalizes the deprivation of liberty illegally, "the deprivation of liberty of an unlawful person is punished by imprisonment from 3 to 10 years."

It also provides for an assimilated version, in paragraph 2 of the same article, which states that "it is considered a deprivation of liberty and the abduction of a person who is unable to express his will or defend himself", thus the regime the sanctioner is the same unlike the old Code, where deprivation of freedom by abduction was sanctioned as an aggravating variant.

Desiring to live up to the present requirements, the current code assimilates the deprivation of liberty and the abduction of a person unable to express their will or defend themselves (as is the case in practice of taking a newborn child from a maternity).

If the act is committed by an armed person on a minor, endangering the health or life of the victim, the punishment shall be imprisonment of between 3 and 10 years.

The main punishment of the 7 to 15 year prison and the complementary punishment of the prohibition of the exercise of certain rights are sanctioned if the deprivation of liberty of a person has resulted in the death of the victim.

The delineation of the trafficking offense of juveniles must be made in relation to the offense of deprivation of liberty in the simple version provided for by Article 205 (1) and (2) of the Penal Code.

Analyzing the content of Article 211 of the current Penal Code, it is found that trafficking in minors is a complex crime, which absorbs in its constitutive content the simple variant of the offense of deprivation of liberty illegally. In this case, the conditions of Article 35 (2) of the Penal Code are met, according to which "the offense is complex when, in its content, an act or an inaction which itself constitutes an act provided for by the criminal law ".

[1]Mateuț și colectivul (2004), p. 116

Of course, this happens in situations where deprivation of liberty is necessary, being an intrinsic condition for achieving the material element of the juvenile trafficking offense.

The assessment of the required length of time during which the trafficked person is deprived of his liberty, in order for the perpetrator to commit the juvenile trafficking offense, will be made on a case-by-case basis, depending on the circumstances in which the act is committed, in all cases the victim having to be effectively prevented from moving according to their own will.

The deprivation of liberty that exceeds this necessity, however, achieves the constitutive content of the offense of deprivation of liberty illegally, which is in concert with the trafficking offense of juveniles.

Since deprivation of liberty has exhausted its purpose and ceases to be a condition attached to the material element of trafficking, the deprivation of liberty after that moment is autonomous and dissociates from the previous activity of the perpetrator.

The offense of deprivation of liberty is absorbed in the trafficking offense of juveniles and when trafficking is carried out by abduction.

The kidnapping appears as an element of the crime of trafficking in minors, and the provisions of Article 35 (1) of the Penal Code are also incidents.

If the deprivation of liberty has exhausted its purpose and ceases to be a condition of the material element, the deprivation of liberty continues to be autonomized, dissociating from the previous activity of the perpetrator and realizing the content of an independent offense, in this case the offense trafficking of minors is in competition with the crime of deprivation of liberty illegally.

In order to strengthen the above, we can imagine the hypothetical situation in which the victim is recruited, transported to another location and accommodated against his will.

As long as the victim is held there to prostitute, the juvenile trafficking offense is continuous.

If she is still deprived of liberty, not being used as a prostitute, but for example, not to go to claim the facts, we are in the presence of the deprivation offense in the real competition with the traffic offense minors.

II. TRAFFICKING IN MINORS AND TRAFFICKING IN MIGRANTS

Knowing the distinction between juvenile trafficking and migrant trafficking is of particular importance, especially as regards the correct application of the law.

Trafficking in migrants mainly means the organized movement of some people in order to make a profit.

Sometimes, the specific elements that distinguish human trafficking from the illegal introduction of migrants are obvious, but sometimes they are hard to prove without thorough investigation.

The need for differentiation is necessary in order to avoid that trafficked victims, who were most likely subjected to abusive abuses and whose rights were seriously violated, would be confused with migrants who for economic reasons were illegally entered into the country destination or crossed the border on their own and will be deported as such.

Migration trafficking and child trafficking, both being forms of illegal migration, are internationally distinct crimes agreed internationally and defined by the international community through the United Nations as part of the effort to combat them.

We could highlight in this sense some elements of differentiation of these phenomena:

1. Trafficked migrants always travel voluntarily, while trafficked persons can start their journey voluntarily, or are abducted and constrained;

2. Trafficked persons are used and exploited for a long time - this is the end of trafficking in human beings, while in the case of migrant trafficking, as a general rule, violence and exploitation are missing;

3. Trafficking in migrants can only take place internationally, and trafficking in human beings can be both international, ie it goes beyond national and domestic borders;

4. both crimes are criminalized in the Penal Code in Article 211 and 263 respectively, but trafficking in minors is a crime against the person while the trafficking of migrants is a crime against the state border;

5. The exploitative relationship between the trafficker and the victim of the two offenses is distinct: in the case of migrant traffic, it disappears with the illegal entry into the country of destination, whereas in the case of juvenile traffic the relationship is maintained even after the illegal crossing of the border.

Although in most cases the trafficking of minors is of a transnational character, the recruitment of the victims is done on the territory of Romania, while the exploitation abroad has also encountered situations in which the victims are recruited abroad and exploited in Romania.

Crossing the borders of the countries of origin, transit or destination can be done legally or illegally.

In such situations involving the transport of victims across the border, it is necessary to establish delimitations between offenses related to trafficking in minors and trafficking in migrants.

The juvenile trafficking offense is committed in order to oblige the victim to practice prostitution, while offenses related to the trafficking of migrants are committed, as appropriate, for the purpose of fraudulently crossing the border of Romania or a foreign state, the migrants being free after they reach their destination .

What is characteristic of trafficking in human beings is exploitation as a goal, not just migration from one country to another, as is the case with migrant trafficking.

The defining element in determining the difference between trafficking in human beings and migrant trafficking is to determine whether the migrant has used violence, threats or other forms of coercion, in which the investigator has to take a position to protect and support the victim win collaboration and define the deed of the trafficker. It is therefore essential to establish the person's status: an immigrant or a trafficked person[2].

As a consequence, trafficking in persons with specific regulation in national law is all the more necessary as the trafficking itself involves, in its content, the facilitation of the illegal crossing of the border, where the trafficked person should not be deported , but guided to a care center and treated as a victim of trafficking.

III. TRAFFICKING IN MINOR AND SCLAVIA, SUPPORT TO FORCE OR MANDATORY

According to Article 209 of the Penal Code, "putting or holding a slave person as well as slave trafficking is punishable by imprisonment from 3 to 10 years and the banning of rights."

This offense is "the deed of a person who slaughters another person, that is, the perpetrator who brings the victim into total dependence on him, becoming the owner of the injured person, a person who was previously free, being now assimilated to a simple object

[2] Mateuț și colectivul (2004), p. 124

animated. By being in the state of slavery is meant exercising on one person one or all of the powers deriving from the right of property"[3].

The purpose of trafficking in human beings and trafficking in minors is the exploitation of victims.

Article 182 (a) of the Criminal Code provides that the exploitation of a person is also meant to be subjected to the execution of a work or to the performance of services, and in paragraph (b) of the same article it is foreseen that exploitation also means and "keeping in slavery or other similar procedures of deprivation of liberty or servitude".

Such incriminations would seem unnecessary for the separate crimes of slavery referred to in Article 209 and forced or compulsory labor under Article 212 of the Criminal Code, since at first sight there might be an interpretation of an overlap between these crimes, namely trafficking minors (trafficking being done for the purpose of exploiting the victim, the meaning of exploitation being limited and incriminated by the Romanian legislator in a separate article) and slavery on the one hand and forced or forced labor on the other.

But "there can be no overlap between these crimes, they actually enter the contest, because there is an etiological connection, because one crime is committed in order to commit another."

Everyone has the freedom to freely choose the work they want to do, in terms of their acquired skills and training. Any contrary act of forcing a person to forced labor is a serious violation of human freedom.

According to Article 182 (a) of the Criminal Code, the execution of a job or the forced service is the exploitation of that person. The problem to be put into practice is to differentiate situations where the subjection of a person to forced or compulsory labor constitutes the crime provided by Article 212 of the Criminal Code or one of the crimes of human trafficking.

If a person is forced to perform a task, a job he would not normally have done or is in a position to perform a job he was not obliged to, as if he had had the duty to do so and the execution of the respective work is forced, by the means and means incriminated by Articles 210 and 211 of the Criminal Code, the perpetrator will be responsible for the crime of trafficking in human beings and of trafficking in minors.

IV. TRAFFICKING IN MINORS AND EXPLOITATION OF THE CEREMONY

As regards the link between trafficking in minors and the crimes covered by the Criminal Code in Articles 214 and 215, the same legal logic applies as in the case of the previous link, the link between juvenile trafficking and slavery on the one hand and the trafficking of minors and the submission to forced or compulsory labor, on the other.

On begging, it ceased to be criminalized in the Criminal Code, the person who obtains the primary means of financial support to repeatedly appealing to the mercy of not being punished, the punishment applying to the person who exploits the former.

Taking into account that in Romania grew phenomenon of exploitation of begging practiced by children as well as those of people with physical or mental legislator was forced to govern such situations, criminalizing the Criminal Code offense exploitation of begging.

Traffickers are the ones behind these people, and in most cases they are the ones who appropriate the money or property received from the passers-by, the exploited persons reverting to them in the happiest cases an insignificant percentage.

[3] Curtea Internațională de Drept Penal, Statutul de la Roma, art. 72 lit. c).

The legal content of the crime of exploitation of begging is contained in Article 214 of the Criminal Code. According to him, "(1) Any person who causes a minor or a person with physical or mental to appeal repeatedly to the mercy of asking for material aid or benefit from property from this activity is punished with imprisonment 6 months to 3 years or fine. (2) If the deed is committed in the following circumstances:

a) parent, guardian, curator, or caregiver;

b) By coercion, the punishment is imprisonment from one to five years ".

It is very common for people to appeal to the public, using children for this purpose.

The situation was notified to the legislator prior to the adoption of the Criminal Code, sanctioning it by means of Article 133 of the Law no. 272/2004 on the protection and promotion of children's rights, the action of the parent or the legal representative of a child to use it to repeatedly appeal to the public, asking for financial or material assistance.

However, there was a legislative vacuum, but the act of the major who was not the parent or legal representative of the child but who used it to appeal to the public was not incriminated. Thus, Article 215 of the Criminal Code comes to remedy this shortcoming by penalizing the deed of any major person who uses a minor for begging.

The legal content of the offense of using a minor for begging is set out in Article 215 of the Criminal Code. According to him, "the deed of the major who, having the capacity to work, repeatedly appeals to the public, asking for material help, using for this purpose the presence of a minor, is punished by imprisonment from 3 months to 2 years or with fine".

V. TRAFFICKING IN MINORS AND PROXENTITISM

The Criterion underlying the distinction between trafficking in minors (Article 211 of the Criminal Code) and pimping (Article 213 of the Criminal Code) is, as claimed by the High Court of Cassation and Justice, in the social interest protected by the said provisions.

In the case of juvenile trafficking, the protected social interest is the freedom of will and action of minors, while in the case of pimping, the protected social interest consists in the morality of the society and in the provision of licit means of existence.

These issues are reflected in the Supreme Court decision set out below.

High Court of Cassation and Justice, United Sections, Decision no. XVI, 19 March 2007 [4].

By this decision, the Court established the distinction between the trafficking offense incriminated (at that time) in Articles 12 and 13 of the Trafficking Law and the offense of punitive criminality (at that time) in Article 329 of the Criminal Code. According to the court, the distinction is given by the generic difference of the legal object of the two offenses, namely the different social value protected by the legislator. In the case of an offense under the anti-trafficking law, the protected value is the right to freedom of will and action, while in the case of punitive offense, the value protected is the moral value of social life.

That is why the offense of pimping exists in situations where the acts of hosting, transporting, transferring are carried out without the coercion of the injured party.

Under Article 211 of the Penal Code, recruitment involves attracting the human raw material to be exploited in order to obtain profit.

The ways of recruiting can take different forms, identifying various recruitment techniques, from kidnapping and fictitious marriage to the victim's total or partial deception, misleading the nature of the work he will perform, or financial or work conditions.

[4] www.scj.ro

I note that the previously exemplified modalities imply a violation of consent and sometimes even the lack of consent of the trafficked person.

In the case of a punitive offense committed by the recruitment of persons for the prostitution, the recruited person gives his / her consent, freely and always agrees with the recruiter to practice prostitution in order to obtain mutual benefits.

Consequently, "the significant, essential element of differentiating between the offense of pimping and the recruitment of persons and the trafficking offenses under Article 211 of the Criminal Code, carried out in the same manner of committing, consists in the unlawful character of the consent, in the case (which does not meet the conditions of a validly expressed consent of the recruited person) in the case of trafficking offenses [5]".

This is also the reason for which the criminal responsibility of the trafficker and, moreover, the trafficking of minors is not removed by the consent of the trafficked person, in Article 211 (3) of the Criminal Code expressly stating: "the consent of the victim of trafficking is not a justifiable cause. "

The legislator understood to criminalize the deed despite the consent of the injured person, since he felt that this consent was always vitiated, the modalities enumerated by the aforementioned law having the inherent capacity to defeat the consent of the trafficked person.

From the comparative analysis of the offense of trafficking in juveniles provided by Article 211 Penal Code and the punitive act, in the version provided by Article 213 of the Criminal Code, we note the following:

- in the case of punitive offenses, criminal prosecution is supervised by the prosecution bodies supervised by the prosecutors and the jurisdiction in the first instance is given to the judiciary. As regards the trafficking of minors, the prosecution is obligatorily carried out by the prosecutor and is tried in the first instance by the tribunal;

- other than the offense of trafficking in minors (and trafficking in persons in general), in the case of punitive offense, recruitment and trafficking in human beings are not made for the purpose of prostitution, the person recruited or trafficked voluntarily practicing prostitution; with regard to pimping in the form of constraint to prostitution, it does not imply implicitly the recruitment or trafficking of persons for that purpose, being regulated in this form as an aggravating variant in the constitutive content of the offense of pimping provided for by Article 213 of the Penal Code ;

- the offense of pimping restricts the exploitation of the person only to the specific form of sexual exploitation, while the juvenile trafficking offense also focuses on forced labor, enslavement, slavery, and other similar imprisonment.

BIBLIOGRAPHY

- Donadoni Sergio, Loprieno Antonio, Egyptian Man, Pyramid Texts, Polirom Publishing House, Iasi, 2001;

- Firoiu D., History of Romanian State and Law, Didactic and Pedagogical Publishing House, Bucharest, 1993;

- Giardina Andrea, Thebert Yvon, The Roman Man, Polirom Publishing House, Iasi, 2001;

[5] Mateuț și colectivul (2004), p. 124

- Gilescu Gheorghe, History of Political and Legal Thought, Part I, Didactic and Pedagogical Publishing House, Bucharest, 1968;
- Gogeanu P., History of State and Law, vol. I and II, University of Bucharest Multiplication Center, 1970;
- Hanga Vladimir, Great Lawmakers of the World, Scientific and Enciclopedic Publishing House, Bucharest, 1977;
- Ichim I.C., Minor - in European regulations, Timpul Publishing House, Iasi, 2003;
- Legation of Caragea, Publishing House of the Romanian People's Republic, Bucharest, 1985;
- Mateuț Gh. and the collective - Trafficking in human beings. Offender. Victim. Offense, Association of Magistrates Iași, 2004;
- Pascu Ilie and the collective - The New Penal Code commented - General Part, Publishing House Universul Juridic, Bucharest, 2014;
- Pascu Ilie and the team - The New Penal Code commented - The Special Part, The Universul Juridic Publishing House, Bucharest, 2014;
- Mihail Freedom, Criminal Law. General. New Penal Code, Editua C.H.Beck, Bucharest, 2014;
- Mihail Freedom, Criminal Law. The Special Party. New Penal Code, Editua C.H.Beck, Bucharest, 2014;
- Vernant Jean Perre, Cambiano Giuseppe, Greek man, Polirom Publishing House, Iasi, 2001.

Legislation:
- Romanian Constitution, republished;
- Penal Code;
- Code of Criminal Procedure;
- Law no. 678/2001 on preventing and combating trafficking in human beings;
- O.U.G. No.143 of 24 October 2002 amending and completing certain provisions of the Criminal Code and some special laws in order to protect minors against sexual abuse;
- Law no. 301 of 29 June 2004 on the adoption of the New Criminal Code;
- Law 508/2004 on the establishment, organization and functioning within the Public Ministry of the Directorate for the Investigation of Organized Crime and Terrorism Offenses (DCI);
- O.U.G. No.79 of 14 July 2005 amending and supplementing Law No.678 / 2001 on preventing and combating trafficking in human beings;
- Order of the Minister of Justice no. 1226 / C / 2009 for the approval of the Regulation on the organization and functioning of the Directorate for the Investigation of Organized Crime and Terrorism.

THE CONCEPT OF HUMAN RIGHTS AND FREEDOMS

Gheorghe Buzescu
Lecturer, PhD, "Ovidius" University of Constanța

Abstract: In the literature, human rights are divided into "three generations". The first generation of rights includes civil and political rights, the second generation of rights encompasses social, economic and cultural rights, and the third generation of rights, encompasses the collective rights of peoples and communities. This latter category of rights arose from disasters caused by war, environmental disasters, and poverty. These phenomena have triggered an alarm system in terms of the right to development, peace, disarmament, the right to a healthy environment, and the right to self-determination.
It is difficult to formulate a definition of human rights. From a legal point of view, a right is a claim that man is justified in demanding for the simple reason that he is a human being. Human rights are based on fundamental values, such as dignity, equality, interpersonal existence, freedom, non-discrimination, tolerance, responsibility.
Protection of human rights is achieved through legal mechanisms through civil society. At international level, there are treaties, conventions that impose rules of conduct on states in the matter of asserting human rights and fundamental freedoms.
In Europe, the European Court of Human Rights is the institution empowered to ensure that States have fulfilled their human rights obligations.
In Romania, the regulation of human rights and fundamental freedoms is achieved through the Constitution of Romania, these being interpreted and applied in accordance with the Universal Declaration of Human Rights. The Constitution provides for the prior application of international regulations if there are inconsistencies between the international acts regarding the human rights and fundamental freedoms of which Romania is a signatory and the internal laws governing the rights of the citizen.
Therefore, the primary role in securing human rights and freedoms lies with the state, using its internal mechanisms, and when these prove to be inappropriate, international human rights protection systems ultimately intervene.

Keywords: Universal Declaration of Human Rights, Constitution, Rights, Freedoms, Equality

The simplest definition of human rights is represented by the rights a person has due to being a human being. It is not a complete definition, to which we add elements of Enlightenment: universality, equality, fundamental, do not depend on historical moments.

The Oxford Dictionary defines the minimum conditions for the definition of human rights, being inalienable moral rights, which are equally attributed to all persons, irrespective of race, gender, nationality.

The Declaration of Human and Citizen Rights, adopted in 1789, is the document that contains a synthesis of human rights.

Human rights are "usually understood as fundamental inalienable rights to which a person has an inherent right simply because he or she is a human being"[1].

Thus, human rights are defined as universal rights, which are applicable anywhere, regardless of territory, and equality, which are applicable to any person, irrespective of race, gender, nationality etc.

There are two types of human rights: natural rights and legal rights. Legal rights are applicable both in national law and international law.

Public policies around the world in the field of human rights have been strengthened by the doctrine of human rights in international practice, at international level, and by regional institutions in state policies.

The doctrine of human rights in international practice provokes, even today, debates about the nature, justification and content of human rights.

Many ideas arose from two events in the history of mankind, namely the Second World War and the Holocaust, which led to the subsequent adoption by the United Nations General Assembly of Universal Declaration of Human Rights in 1948.

The concept of human rights has developed in the early modern age. The forerunner of this concept was the concept of natural rights, which emerged as part of the medieval tradition and became prominent during the Enlightenment period.

"All human beings are born free and equal in dignity and rights. They are endowed with reason and conscience and must act one another in the spirit of brotherhood"[2].

The definition of human rights stems from their associated characteristics, so that human rights are:

a) Inalienable - can not be granted to another individual arbitrarily;

b) Indivisible - can not be removed in favor of others;

c) Interdependent - the guarantee of a right depends on the observance of other rights, human rights being bound together;

d) Individual - human rights and fundamental freedoms are held by one person, whether they are exercised in a group or individually.

Man has rights and he also has the right to expect others to respect his rights.

The State can not adopt restrictive measures that hinder the human right to exercise its fundamental rights and freedoms, and human rights are guaranteed internationally.

Human rights and freedoms are recognized by states as fundamental, as they contribute to the development of human beings.

I. The subject of human rights

Human beings are subjects of law. Professor Rudolf von Jhering said, "The recipient of every right is man, for every right corresponds to a man's interest."

The person who participates individually or collectively in legal relationships is referred to as a subject of civil law. The subject of civil law is civil rights and obligations, according to

[1]Sepulveda, Magdalen; van Banning, Theo; Gudmundsdóttir, Gudrún; Chamoun, Christine; van Genugten, Willem J.M. (2004). Human rights reference handbook (ed. 3rd ed. Rev.). Ciudad Colon, Costa Rica: University of Peace, page3

[2]Article 1 of the Universal Declaration of Human Rights of the United Nations

Article 25 of the New Civil Code: the man, viewed individually as a holder of civil rights and obligations. "

Each individual is a subject of law. In Romanian history, this term has undergone changes, given that in society, not every person is recognized as a subject of law. In order for a person to participate in a legal relationship (to be a subject of law), he should have legal capacity, have rights and obligations, which, according to Roman law, man was not born with such capacity. As evidence, slaves were not considered to be subjects of civil law, they were considered as things.

In Rome, though, although the Slav was not considered a subject of law, when he claimed his freedom, he had a representative who defended his interests in justice.

During the time of Emperor Claudius (41-54), the act of killing an innocent slave was sanctioned.

The distinction between person and objects was made by Roman law. The subsequent evolution of Rome determined the emergence of the notion of human person. But for a while, human rights have been dominated by inequality and dependence.

The abolition of slavery took place only in the 19th century. Today, it is international to ban slavery. According to the Universal Declaration of Human Rights of 1948, "No one shall be held in slavery or bondage; slavery and slave trade are forbidden in any form"[3].

The civil death, provided in the code of Napoleon, was also removed in the middle of the nineteenth century, a punishment that also removes the status of a person's civil law subject. Civil death results from a criminal conviction with the imprisonment for life or voluntarily from religious practices. Although they were living beings, the civilian deaths were dead to the world, so he opened his succession, his marriage unfolded, and could no longer exercise his civil and political rights.

After 1864, this provision was removed, and the only form of loss of personality was natural death.

Throughout the 20th century, the notion of the subject of law and the development of human rights have been influenced by sociological, philosophical and psychological trends.

The evolution of these notions has been a significant momentum with the Universal Declaration of Human Rights, which treats the existence of the individual, his rights and ways of identifying him as a subject of law.

"Rule of law is any person to whom legal personality is conferred"[4].

An important role in the development of human rights and the strengthening of the notion of a civil law issue has been played by the United Nations, by providing information on human rights, by providing means and tools, informing the subject of law - man - civil rights.

II. The universal nature of human rights

All people are entitled to exercise their fundamental rights and freedoms, regardless of time and space. The universal nature of human rights and freedoms stems from the fact that "they apply to all human beings, that state regulations must conform to universal principles when referring to Human Rights"[5].

In the literature, it is stated that the universality of human rights and fundamental freedoms is applied at national, temporal and spatial level. Gregorio Peces-Barba Martínez, a

[3]Universal Declaration of Human Rights, 1948, art. 4
[4] M. DOUCHY-OUDOT, Civil Droit. Introduction. Personnes. Famille, Dalloz, 2006, p. 141
[5] Dan Claudiu Dănişor, Constitutional Law and Political Institutions, ed. SITECH, Craiova, 2002, p. 617

lawyer and a Spanish politician, considered that the universality of human rights and fundamental freedoms on a national level, human rights and freedoms are national and abstract, generally valid due to the moral criteria they are founding, thus being attributed to all beings human.

On a temporal basis, the universality of human rights and freedoms presupposes that human rights and freedoms are valid at all times.

Space-based, the universality of human rights and freedoms presupposes their extension to all political societies.

The constitutional system of Romania defines distinctly the rights, supreme values of man in art. 1, paragraph 3 of the Romanian Constitution of 1991: "Romania is a state of law, democratic and social, in which the dignity of man, citizens' rights and freedoms, the free development of human personality, justice and political pluralism are supreme values in the spirit of traditions the democratic people of the Romanian people and the ideals of the Revolution of December 1989, and are guaranteed"[6].

Therefore, according to the Constitution of Romania, the supreme values are: human dignity, citizens' rights and freedoms, the free development of human personality, justice and political pluralism.

While it is stated that the universality of human rights limits their nationalization by means of supreme values, at the same time the specific character of the supreme values is supported by their constitutionalization.

In the legal space, universality is observed from different perspectives, that is why we can speak of universality, not universality in the dream of its uniqueness.

In the philosophical space, there are different directions that characterize universality, generating different social structures, proposing types of similar social ties that meet specific values.

Dan Claudiu Danisor, states that human rights and freedoms are timeless: "So all the criteria of the legal restraint of rights and freedoms must be judged by this timelessness. Necessity and proportionality, which ultimately is the key to the whole issue, should not therefore be time-dependent. As they are now judged, it must be possible to apply judgment at any time. This must be a limit to the judging of the pertinent legal character of any decision of constitutional jurisdiction in the field. The contextual nature of the decision must be merely procedural, never substantial, so supreme values would no longer have any normative meaning"[7].

Michel Villey, however, said that although Human Rights are universal, they can become discerning, "human rights are never for all"[8].

M. Walzer, a professor at Princeston, invoked surplomb universalism, stating moral values based on a passage in the Bible, expressing the Christian vision of humanity "is but God, one law, one justice, one concept of a good life, or of a good society or a good regime. "

The final statement of the Vienna Conference stated that "all rights are universal, interdependent and intimately linked. The international community must treat human rights in a global, equitable and balanced manner on the same footing of equality and giving them the same importance".

III. Current human rights problems

[6] Romanian Constitution of 1991, art. 1, paragraph (3)
[7] Dan Claudiu Danisor - Constitutional Law and Pulse Insitutions, ed. SITECH, Craiova, 2002 p.619
[8]Michel Villey 0 Philosophie du droit, Dalloz, 2001, p. 115

International Law on Human Rights has evolved, starting from tools outlined in the 18th and 19th centuries, evolving in the face of concrete regu- lations. Following the conventions adopted by the United Nations and specialized bodies, different types of rights have been regulated, with a punctual nature:

- Specific rights regarding non-discrimination and equal treatment, social rights, cultural rights etc .;
- Rights of special categories of persons (children, women, refugees, foreigners, etc.);
- Rights of persons belonging to collectives (rights belonging to ethnic, religious, linguistic minorities).

The third generation of Human Rights also regulates other categories of rights, such as the category of complex rights, sustainable development, solidarity, etc.

Human rights are one of the most important issues of the United Nations. One of the UN's activities, in parallel with the process of universalisation of Human Rights, is to define the process of contextualizing them, trying to regulate human rights through the concrete situations of individuals and groups, referring, for example, to the situation of children during conflicts armed practices, practices that affect women's health, the sale of children, camouflaged by international adoption, etc.

Positive discrimination is one of the issues that the UN regulates, the documents in the field ensure the protection of people belonging to marginalized groups. On Art. 27 "In countries where there are ethnic, religious or linguistic minorities, the persons belonging to these minorities can not be deprived of the right to share their own cultural life with the other members of their group, to practice and practice their own religion or use their own language "contained in the International Covenant on Human Rights, the Human Rights Committee stated that" the use of these rights could entail positive legal protection measures and measures aimed at ensuring effective participation of members of minority communities in taking decisions in matters that concern them directly. "

Another document that regulates positive discrimination is, for example, the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women.

The contextualization of Human Rights does not mean, therefore, the waiving of standards, but, on the contrary, their strengthening. Some regulations in the field have responded to violations of human rights in different areas and cultures of the globe.

In the matter of Human Rights, there are confrontations about the relation between universalism and cultic relativism.

The debates on cultural relativism of Human Rights have emerged in several directions: some authors consider that the cultural relativism of Human Rights is identified in community studies and research, which "advocates defending a certain way, idealized life, against individualism and alienation on which liberalism of human rights is trying to impose on it"[9].

Another direction for the universality of Human Rights belongs to the Asian countries, which outlines the fact that human rights would be easier to respect if they "reflect the cultural tradition" (Abdullahi An-Na'im, Sudanese, university professor).

Reactions to feminist movements have also been one of the ways in which the debate of universalism - cultural realism in the matter of promoting human rights is manifested. Universalism was accused of trying to impose the characteristics of the universal woman, ignoring the traditions and cultural concepts of women, especially in Africa and Asia. On the

[9] E.R. Howard - "Human Rights and the Search for Community", Westview Press, 1994, p. 51

other hand, relativism was accused of trying to adapt human rights to various cultural conditions, favoring discrimination against women, especially in societies where traditions outline different roles of man and woman.

British sociologist N. Mouzelis said that "universal religions in the sphere of cultural life, the nation-state system and the more recent trend of global democratization in the political sphere, the massive migration of capital in international production and the economic sphere - all these, as well as the technologies that are linked, have led to a reality that is exactly the opposite of self-sufficient, culturally isolated society"[10].

Nowadays, the central values of late modernity revolve around productivity in the economic sphere, democracy in politics, solidarity in the social sphere, autonomy and self-reliance in the cultural sphere. These values are not transistoric, their gerneral is a practical one, being used by as many people in different parts of the world as values that can overcome cultural relativism and lead to condemnation of the violation of Human Rights, irrespective of local traditions and cultures.

BIBLIOGRAPHY

- Micu, Doina - The Guarantee of Human Rights, All Beck Publishing House, Bucharest, 1998;
- Berger, Vincent - The jurisprudence of the European Court of Human Rights, Publishing House "Romanian Institute for Human Rights", Bucharest, 1996;
- Dr. Ionel CLOŞCĂ, Jr. Marian MIHĂILĂ - Human Rights in the United Nations System (Vol. I), Europa Nova Publishing House, Lugoj, 1997;
- Dr. Ionel CLOŞCĂ, Prof. Univ. Dr. Ion SUCEAVA - Human Rights in the United Nations System (Vol. II), Europa Nova Publishing House, Lugoj, 1993;
- Cloşcă, Ionel - Human Rights and Humanitarian Law in the Contemporary World, "Human Rights" Magazine no.1-4 / 1991;
- Duţu, Mircea - Environmental Law, Bucharest, 1993;
- Mazilu, Dumitru - "Treaty on the Law of Peace", Ed. Lumina Lex, Bucharest, 2006;
- Dănişor, Dan Claudiu - Constitutional Law and Political Institutions, ed. SITECH, Craiova, 2002;
- Istrate, Cristian - The Right of Disarmament. Multilateral Agreements, ed. All Beck, Bucharest, 2005.

Legislation:
- The Universal Declaration of Human Rights, adopted in 1948;
- Law no. 137/1995 on environmental protection;
- The Romanian Constitution of 1991, updated.

[10] N.Mouzelis-„Towards a Transcultural Value System: a New Perspective on Relativism in the Responsive Community. Rights and Responsabilities" Vol.10, p.17

CONVERGENCES AND DIVERGENCES IN BUSINESS INTERCULTURAL COMMUNICATION. THE ITALIAN GERMAN PERSPECTIVES

Angelica Capraru
Lecturer, PhD, Technical University of Cluj-Napoca

Abstract: This work brings into focus the business intercultural communication construct. This new construct, imposed by the current socio-economic context, assimilates three complex, polysemic and polyvalent concepts: culture, communication and business. During the interaction between persons or groups belonging to different cultures, the stereotyping phenomenon appears. The stereotypes and the prejudices are major obstacles within the intercultural communication. They create expectations regarding the behavior of another culture's members, being intended to anticipate and interpret the other person's behavior. These factors interfere, distort or limit communication. Our work, part of a broader quantitative research, describes perceptions and stereotypes on the Romanian business environment, from two comparative perspectives, Italian and German. The hypothesis on which this work is based is that „the stereotypes and the prejudices, the perceptions of the Romanian business environment are different, depending on the culture of origin of those involved". The articulated demonstration of such a hypothesis, simply formulated, reveals its complexity because it requires broad interdisciplinary incursions.

Keywords: communication, culture, perceptions, prejudice, stereotypes.

Interacțiunea dintre culturi în mediul de afaceri reprezintă astăzi o temă actuală de dezbatere. A vorbi despre interculturalitate în domeniul afacerilor presupune vehicularea unei palete bogate şi diversificate de concepte, metode, precum şi de abordări interdisciplinare.

Tendința de globalizare în mediul de afaceri, care implică dimensiuni precum interculturalitate şi multiculturalitate, a condus la apariția câtorva probleme manageriale noi (Adler, 1983). Barierele comerciale dispar, dar diferenţele culturale rămân, importanţa acestora fiind majoră în elaborarea de strategii care urmează a fi utilizate pe piaţa internaţională. În contextul unei colaborări de afaceri interculturale este necesară înțelegerea normelor şi valorilor culturii interlocutorului. Conştientizarea acestor valori, deschiderea faţă de diferenţele culturale, joacă un rol important în comunicarea interculturală, care poate deveni astfel o comunicare asertivă şi de succes. Cultura are un rol decisiv în modul în care persoanele codifică mesajul, în maniera în care este transmis, precum şi în modul în care acest mesaj este receptat şi interpretat. Atunci când se operează pe o piaţă străină, Schein (2009) aduce în discuție oportunitatea unei educări asupra elementelor esențiale ale celeilate culturi, cu scopul de a evita fenomenul stereotipării. Comunicând cu persoane aparţinând unei culturi diferite, individul încearcă să-şi confirme propriile imagini stereotipate, percepând în subconştientul propriu doar comportamentul care îi întăreşte convingerile, ignorând comportamentul care ar contrazice propriile aşteptări. Percepția,proces complex studiat de psihologie, reprezintă un proces de analiză, sinteză şi generalizare, nefiind o simplă receptare a unei realități date. Stereotipurile, negative, pozitive sau neutre, pot fi privite ca instrumente utile pentru a evita şocul cultural, însă doar în condițiile în care nu sunt evaluative, ci descriptive.

Corpus-ul prezentei cercetări se constituie dintr-un număr de 170 de chestionare adresate oamenilor de afaceri italieni şi germani care operează pe piaţa din Transilvania. Scalele utilizate în elaborarea chestionarului au fost: nominale, ordinale sau Likert, scale de interval, precum şi scala Osgood. Mediul de afaceri a fost analizat din perspectiva următorilor factori: direcţia înspre care se îndreaptă, preocupările privind mediul de afaceri, caracteristicile mediului de afaceri, legislaţie, administraţie publică. Menţionăm faptul că cercetarea de faţă are un caracter exploratoriu, fiind aşadar un studiu pilot, fără pretenţia de extrapolare. Astfel, se poate vorbi de reprezentativitate doar la nivelul eşantionului studiat.

Rezultatele cercetării

Rezultatele acestei cercetări au condus la identificarea percepţiilor asupra mediului de afaceri, pe mai multe paliere de analiză, precum şi la cunoaşterea gradului de satisfacţie al oamenilor de afaceri italieni şi germani faţă de mediul de afaceri din România.

Referitor la rezultatele înregistrate de către persoanele intervievate, peste 90% din respondenţii italieni se declară multumiţi, în timp ce doar 53% din respondenţii germani sunt multumiţi. Se confirmă astfel prima ipoteză de lucru, conform căreia - Mediul de afaceri este perceput pozitiv, atât din perspectiva italiană, cât şi din cea germană.

Analizând rezultatele obţinute, observăm că respondenţii italieni, cât şi cei germani, îşi exprimă nemulţumirea în ceea ce priveşte implementarea legislaţiei, birocraţia şi calitatea serviciilor oferite de administraţia publică. Astfel, se confirmă cea de-a doua ipoteză de lucru, care afirmă că legislaţia românească şi administraţia publică este percepută mai degrabă defavorabilă mediului de afaceri.

După experienţa profesională în mediul de afaceri românesc, opinia avută înainte s-a schimbat negativ. Datele analizate infirmă această ultimă ipoteză. Dacă imaginea despre România şi mediul de afaceri românesc era una negativă (peste 50% din cazuri), după experienţa profesională în România, această imagine s-a schimbat pozitiv, în peste 70% din cazuri, arată datele. Astfel, ultima ipoteză de lucru se infirmă.

Vom vedea în cele ce urmează o descriere detaliată a demersului de cercetare. Acesta se deschide cu o întrebare generală, vizând direcţia spre care se îndreaptă mediul de afaceri.

În ce direcţie credeţi că se îndreaptă mediul de afaceri din România?

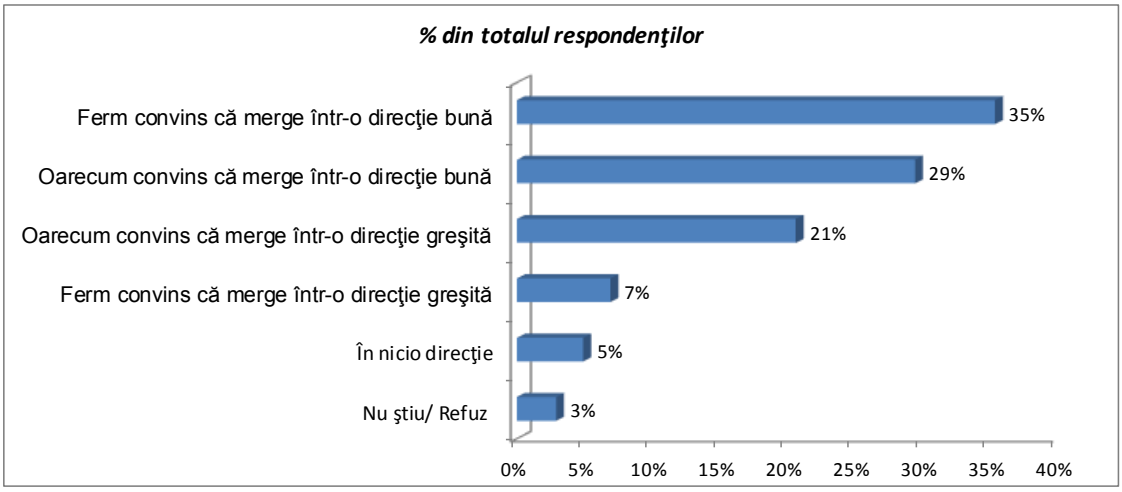

Figura 1. Opinia asupra direcţiei spre care se îndreaptă mediul de afaceri.

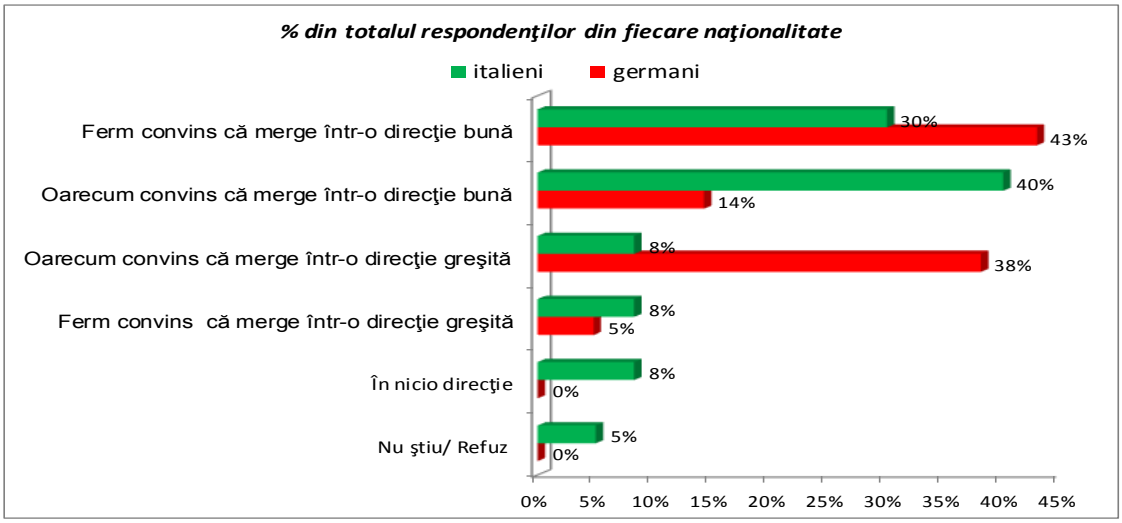

Figura 2. Opinia asupra direcției spre care se îndreaptă mediul de afaceri, în funcție de naționalitate.

Rezultatele obținute ne indică faptul că respondenții percep mediul de afaceri ca fiind unul care merge într-o directie bună (64%). Respondenții italieni sunt mai optimişti privind mediul de afaceri din Romania, 70% dintre aceştia sunt convinşi că acesta se îndreaptă într-o direcție bună, în comparație cu respondenții germani, care consideră acest lucru în proporție de doar 57%. Preocupările cele mai frecvente privind mediul de afaceri, aşa cum reiese din figurile de mai jos, sunt cele legate de infrastructură (47%), urmate de mentalitatea învechită, preocupare care a înregistrat un procent de 41%. Pe al doilea eşalon al preocupărilor se plasează puterea de cumpărare scăzută a populației. Se inregistrează diferențe de percepție între respondenții nemți şi italieni privind stabilitatea mediului de afaceri din România. În timp ce peste 57% din respondenții germani consideră că mediul de afaceri din Romania este instabil şi corupt, italienii cred acest lucru în procent de doar 30%.

Bifaţi cu X două aspecte care vă preocupă cel mai mult la mediul de afaceri

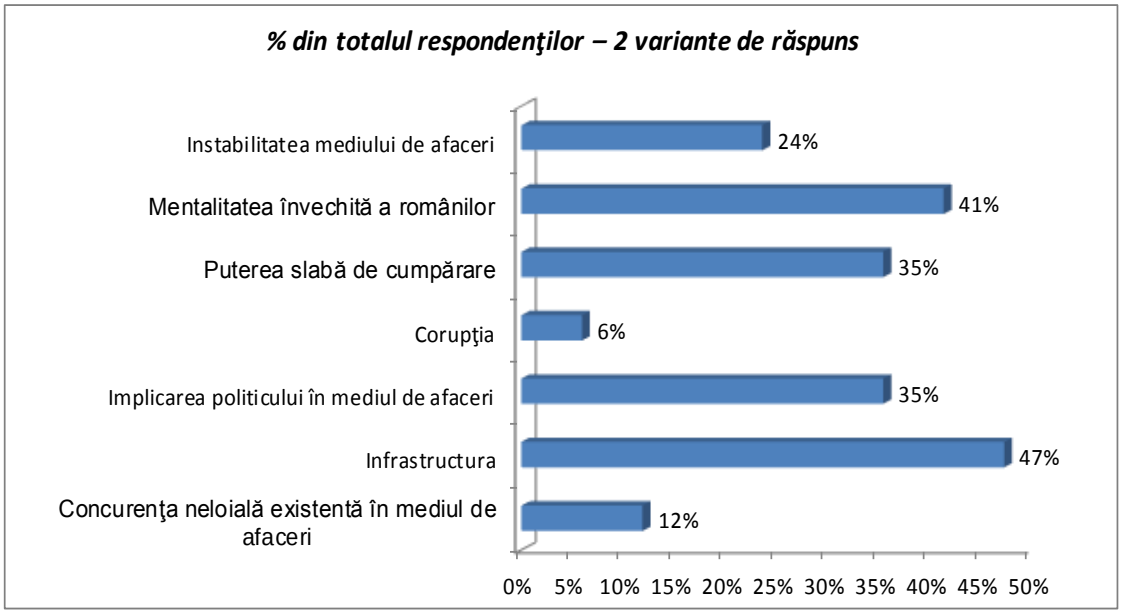

Figura 3. Aspecte problematice în ceea ce priveşte mediul de afaceri românesc.

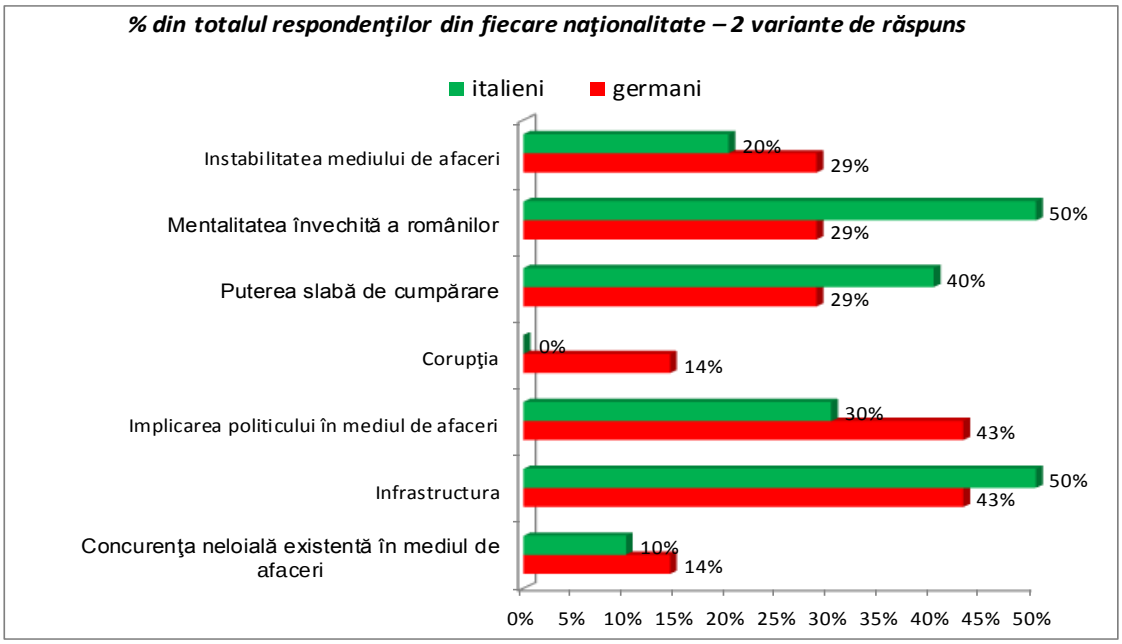

Figura 4. Aspecte problematice în ceea ce priveşte mediul de afaceri românesc, în funcție de naționalitate.

Notaţi opinia Dvs. faţă de următoarele aspecte ale mediului de afaceri, acordând note de la 0 la 10

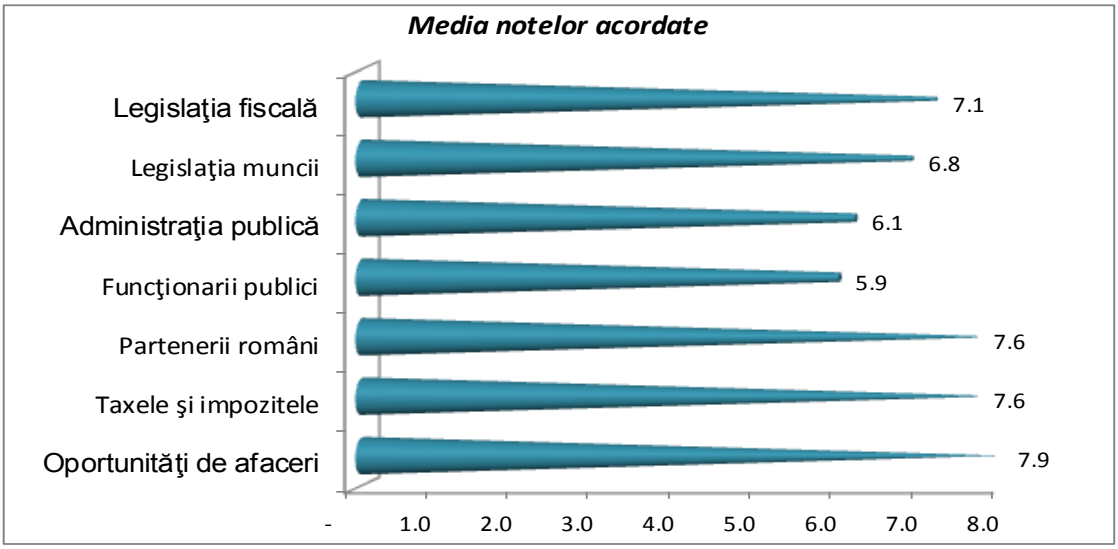

Figura 5. Aspecte problematice în ceea ce priveşte mediul de afaceri românesc – media.

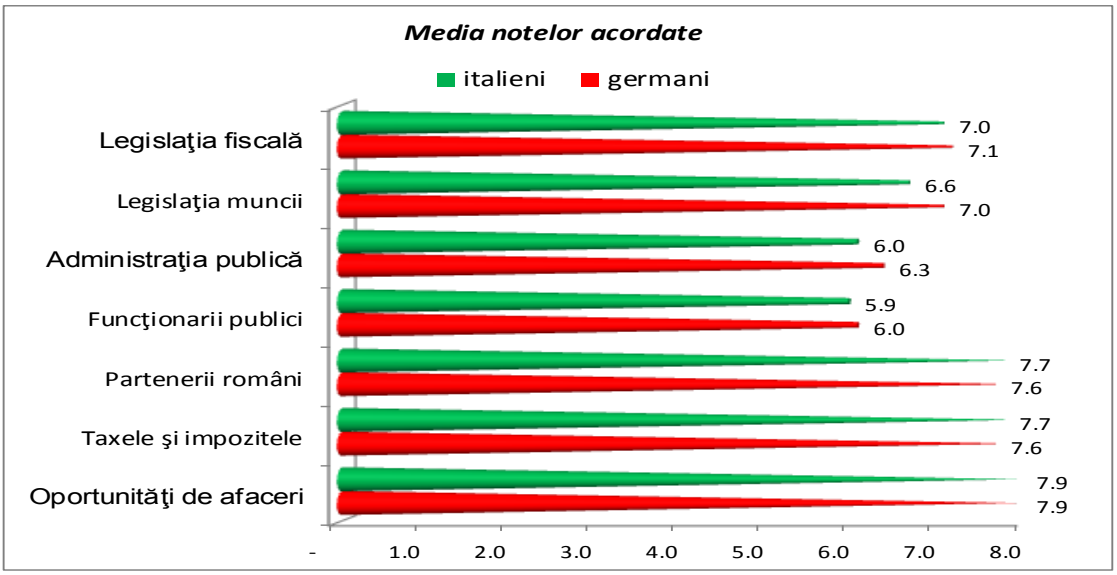

Figura 6. Aspecte problematice în ceea ce priveşte mediul de afaceri românesc - media, în funcție de naționalitate.

Următoarele etape vizează reliefarea gradului de satisfacție privind mediul de afaceri din România la diverse niveluri, precum: legislație, autorități, rezultate înregistrate. Legislația din România este percepută ca fiind greu de implementat şi care limitează antreprenoriatul. Administrația publică este percepută ca fiind birocratică, cu personal nepregatit (89%), care nu oferă servicii de calitate (76%) şi nu este bine organizată (70%). Modul de organizare al administrației şi calitatea serviciilor sunt sancționate de un procent mai mare in cazul italienilor (80%) față de cel al germanilor (57%).

În ce măsura sunteţi de acord cu următoarele afirmaţii privind mediul de afaceri din România?

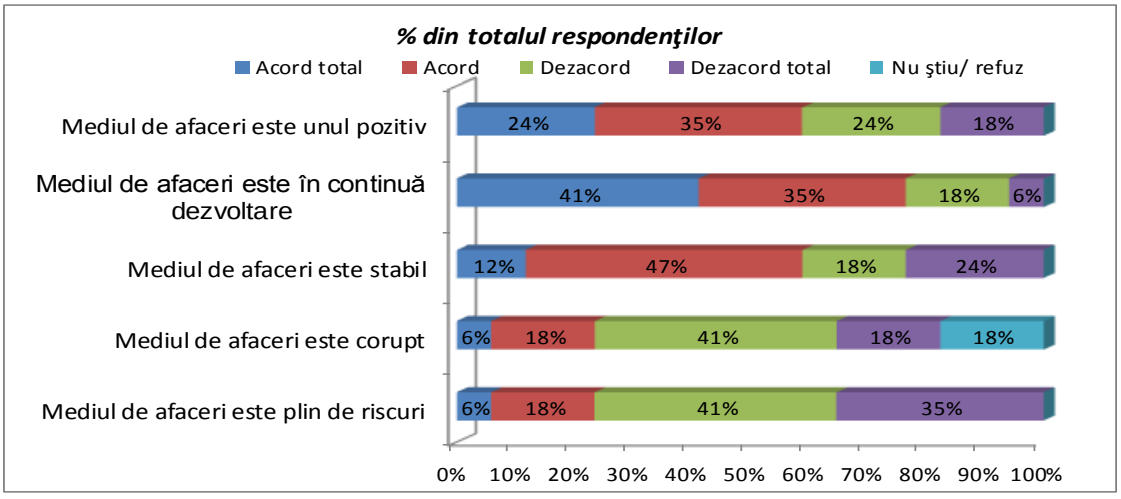

Figura 7. Modul în care este perceput mediul de afaceri.

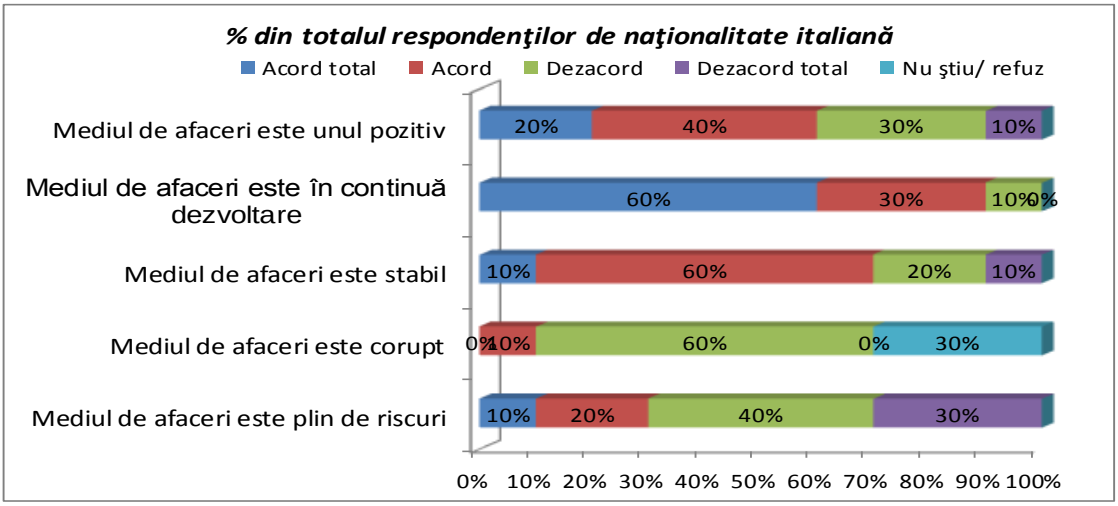
% din totalul respondenţilor de naţionalitate italiană
Acord total
Acord
Dezacord
Dezacord total
Nu ştiu/ refuz
Mediul de afaceri este unul pozitiv
Mediul de afaceri este în continuă dezvoltare
Mediul de afaceri este stabil
Mediul de afaceri este corupt
Mediul de afaceri este plin de riscuri
20% 40% 30% 10%
60% 30% 10% 0%
10% 60% 20% 10%
0% 10% 60% 0% 30%
10% 20% 40% 30%
0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

Figura 8. Modul în care este perceput mediul de afaceri. Perspectiva italiană.

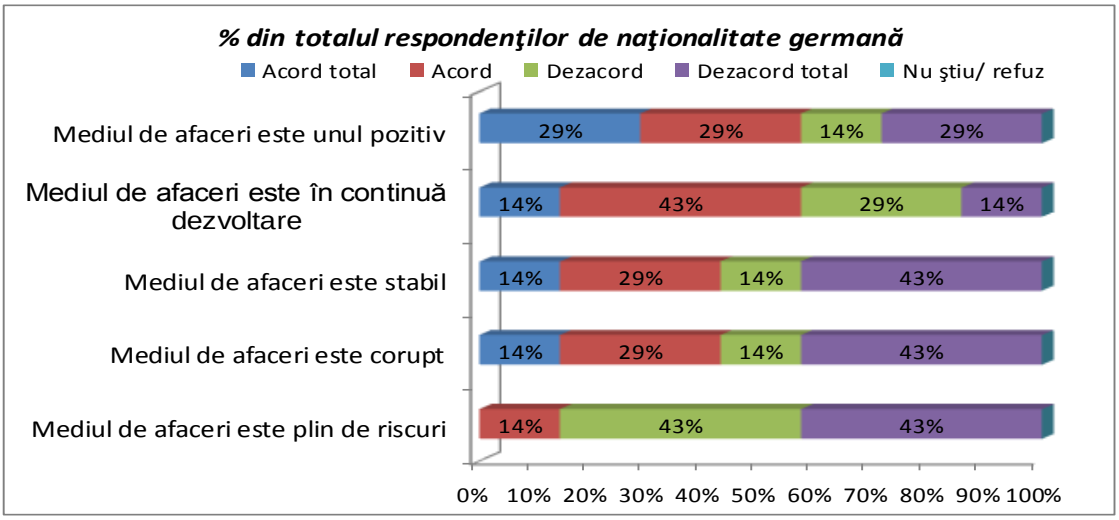
% din totalul respondenţilor de naţionalitate germană
Acord total
Acord
Dezacord
Dezacord total
Nu ştiu/ refuz
Mediul de afaceri este unul pozitiv
Mediul de afaceri este în continuă dezvoltare
Mediul de afaceri este stabil
Mediul de afaceri este corupt
Mediul de afaceri este plin de riscuri
29% 29% 14% 29%
14% 43% 29% 14%
14% 29% 14% 43%
14% 29% 14% 43%
14% 43% 43%
0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

Figura 9. Modul în care este perceput mediul de afaceri. Perspectiva germană.

În ce măsura sunteţi de acord cu următoarele afirmaţii privind legislaţia din România?

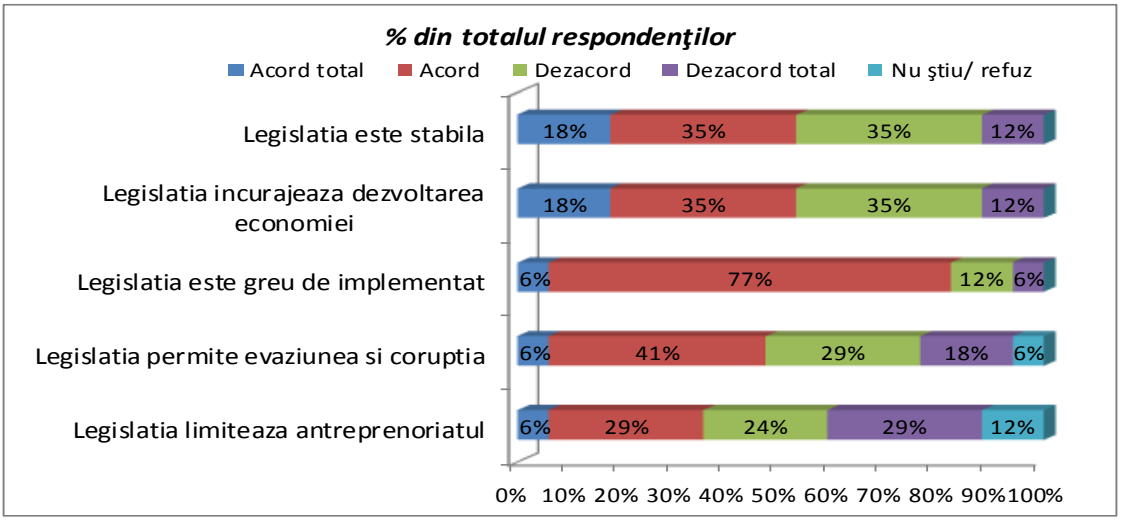

Figura 10. Modul în care este percepută legislația românească.

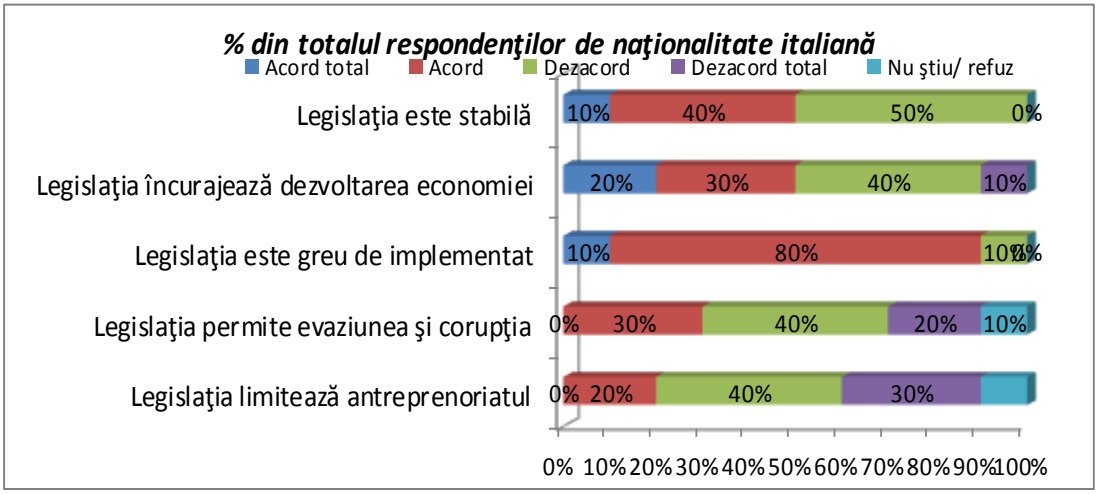

Figura 11. Modul în care este percepută legislația românească. Perspectiva italiană.

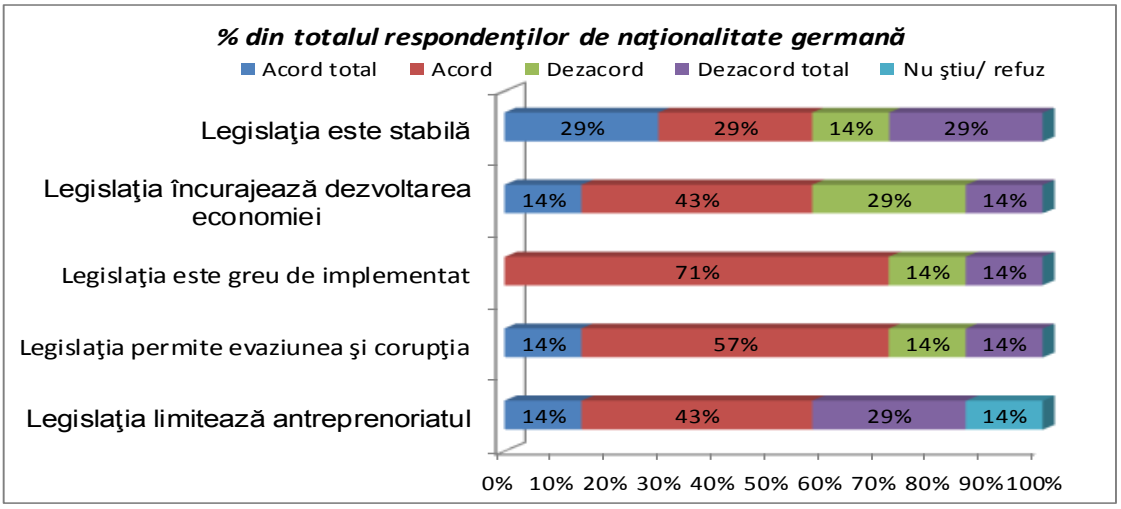

Figura 12. Modul în care este percepută legislația românească. Perspectiva germană.
În ce măsura sunteţi de acord cu următoarele afirmaţii privind administraţia publică?

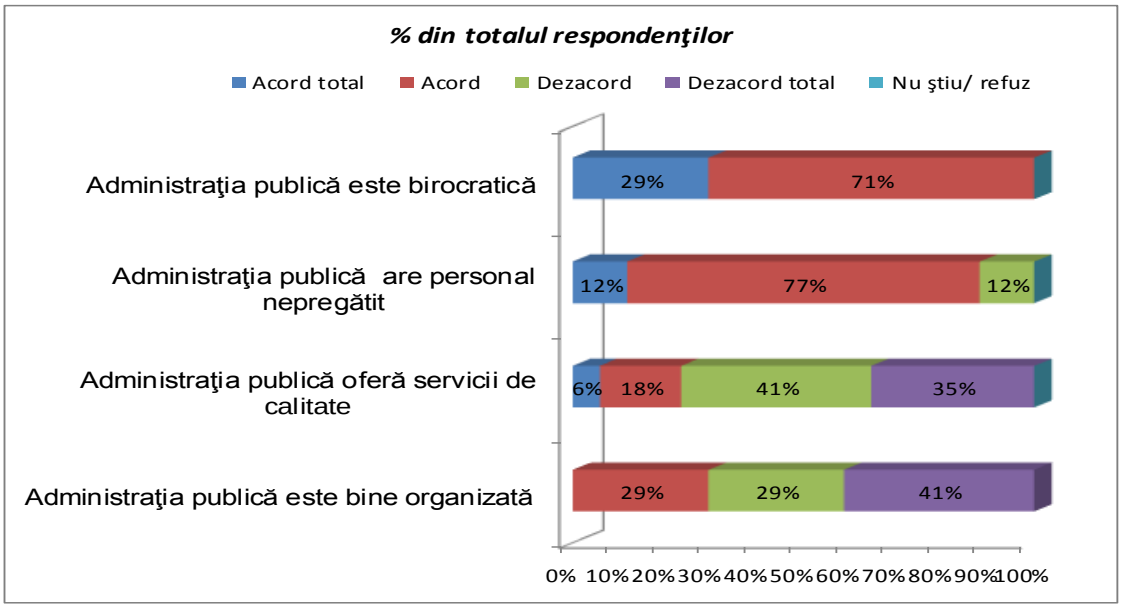

Figura 13. Percepția asupra administrației publice din România.

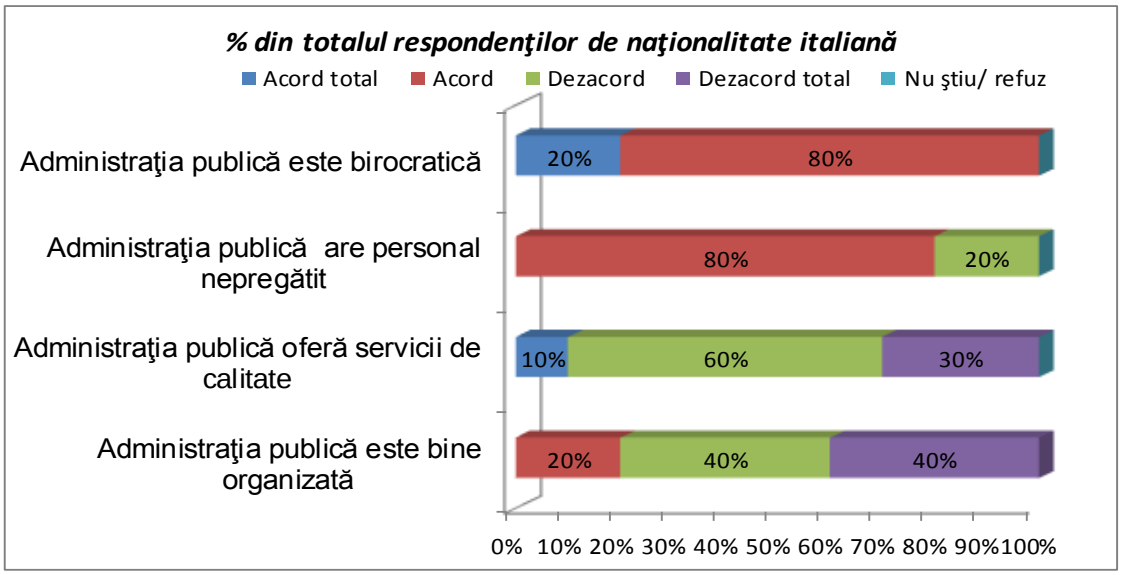

Figura 14. Percepția asupra administrației publice din România. Perspectiva italiană.

În ceea ce priveşte rezultatele înregistrate, peste 90% dintre italieni se declară mulţumiţi, în timp ce doar 53% din respondenţii germani sunt multumiţi. 87% dintre respondenţii italieni ar recomanda conţionalilor mediul de afaceri românesc. Aceeaşi recomandare ar fi facută de 86% dintre respondenţii germani. O analiză mai atentă evidenţiază nuanţe şi permite interpretărea. Totuşi, pe acest palier de analiză, remarcăm o suprapunere a celor două perspective, italiană şi germană.

Cât de mulţumit sunteţi de rezultatele Dvs. înregistrate în România?

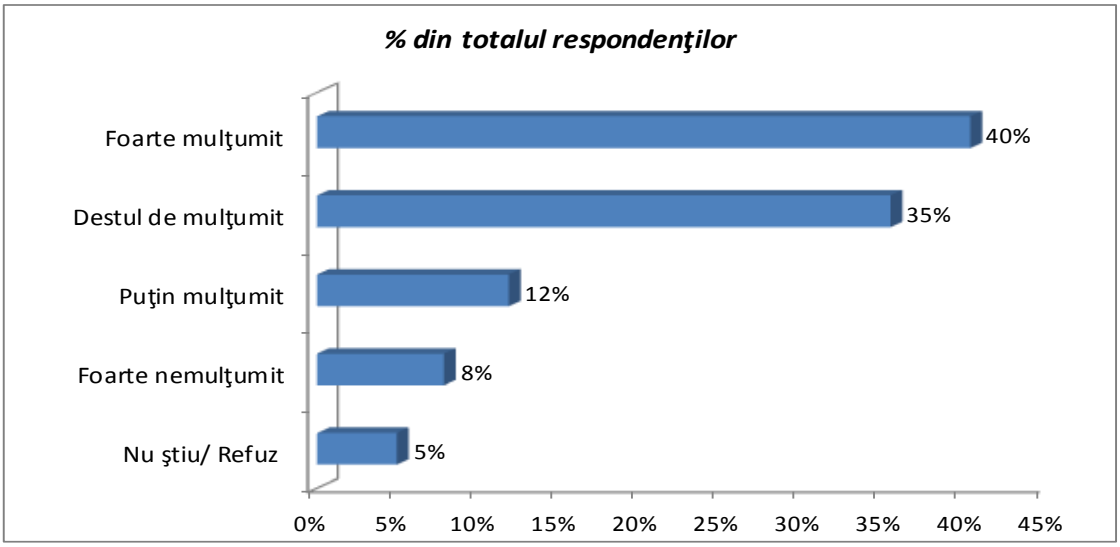

Figura 15. Gradul de satisfacție față de rezultatele obținute în România.

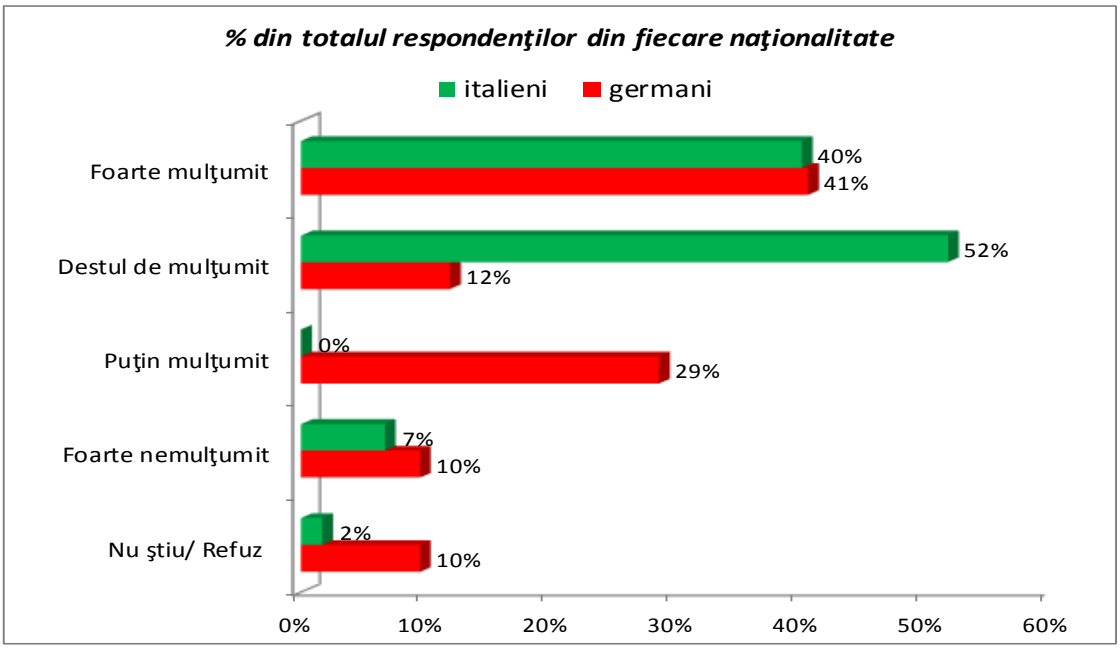

Figura 16. Gradul de satisfacție față de rezultatele obținute în România, în funcție de naționalitate.

Ca urmare a experienţei Dvs., cât de mult i-aţi încuraja pe conaţionalii dumneavoastră să vină în România să dezvolte o afacere?

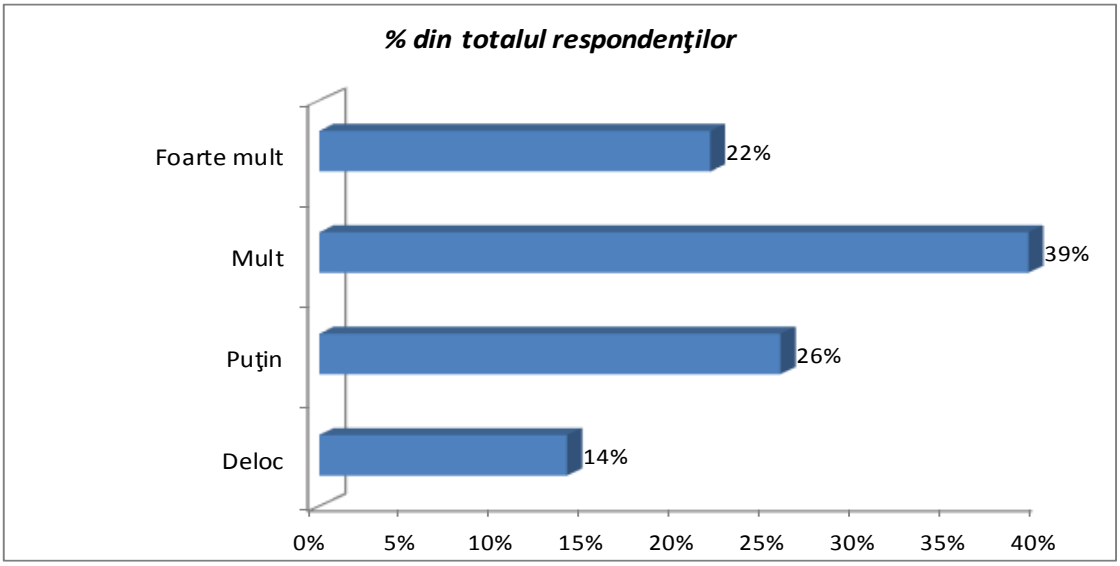

Figura 17. Recomandarea adresată conaționalilor de a investi în România.

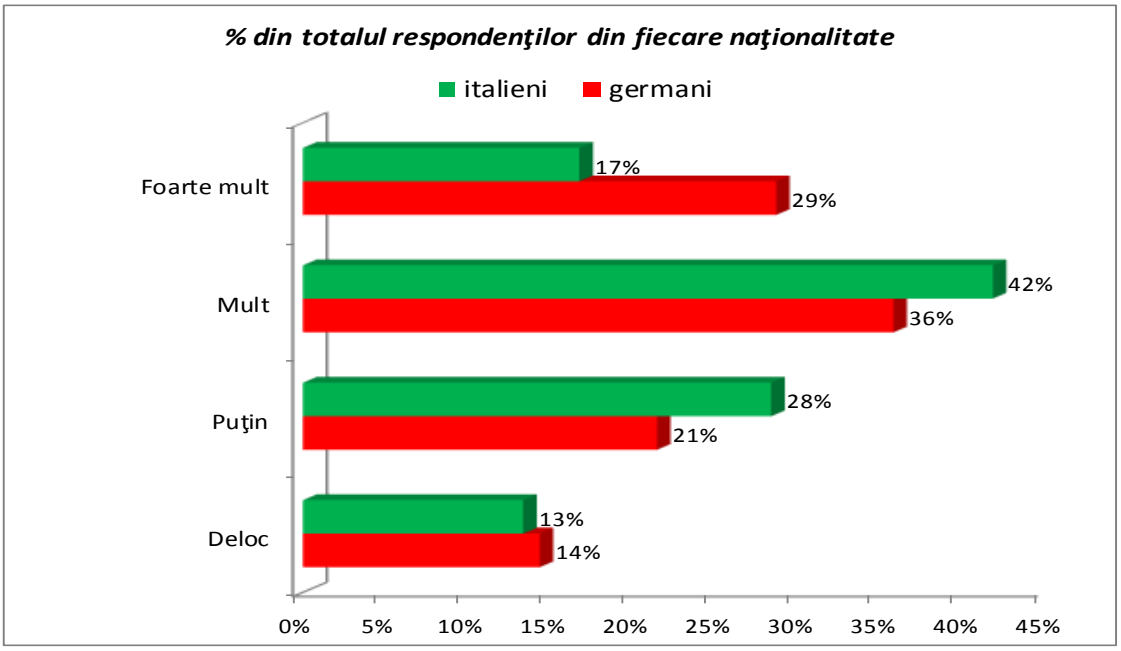

Figura 18. Recomandarea adresată conaţionalilor de a investi în România, în funcție de naționalitate.

Dacă ar fi să o luaţi de la început, în ce măsură aţi mai alege mediul de afaceri din România?

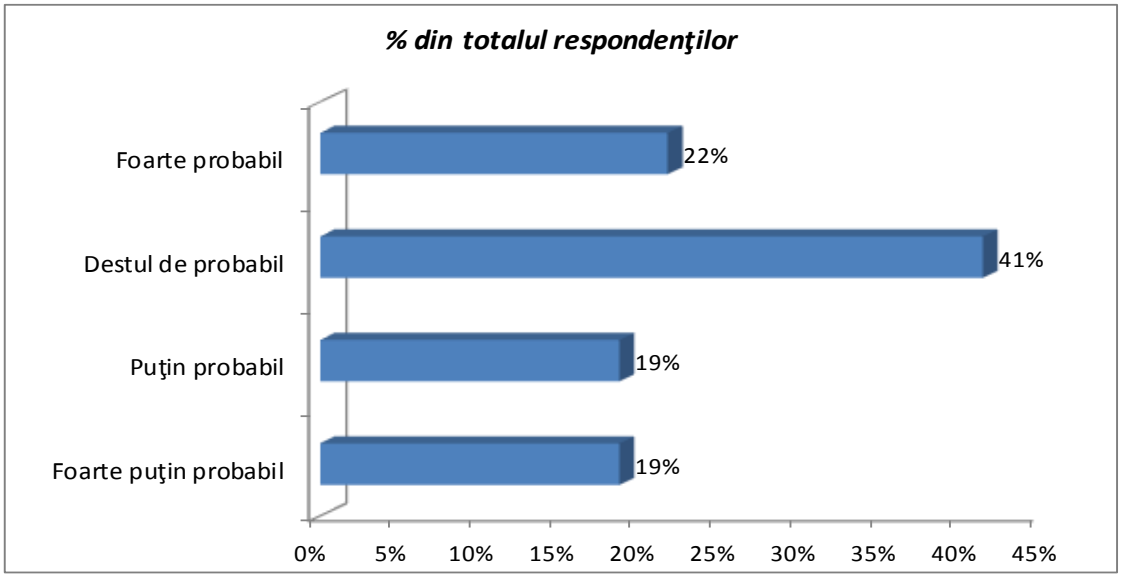

Figura 19. Atitudinea față de mediul de afaceri din România.

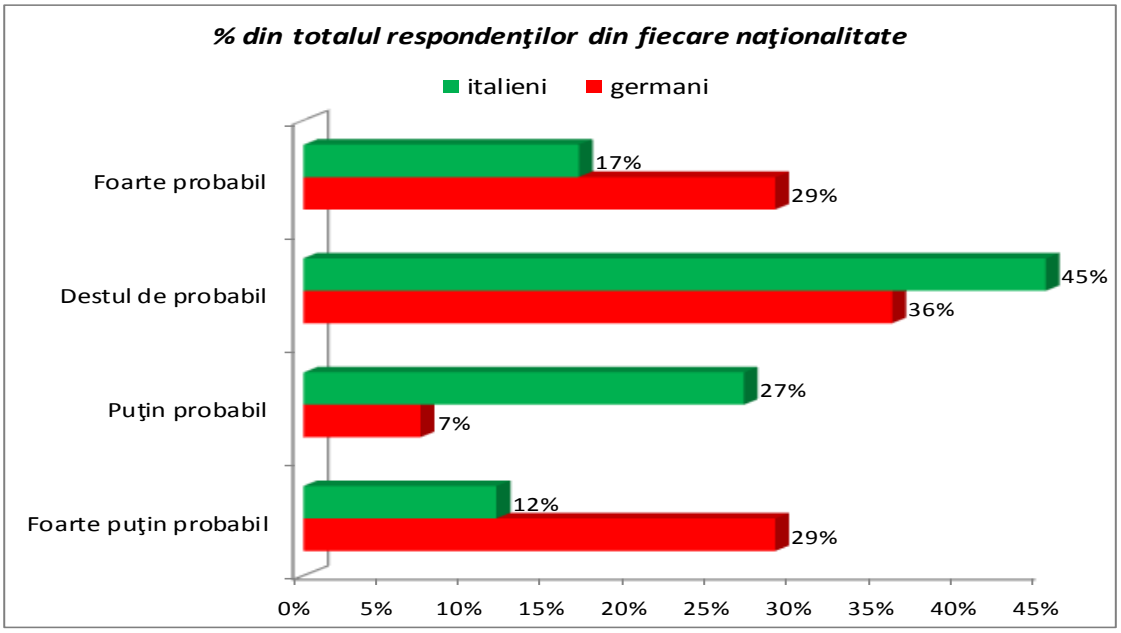

Figura 20. Atitudinea față de mediul de afaceri din România, în funcție de naționalitate.

Concluzii

Rezultatele cercetării cantitative ilustrează diferențe notabile de percepție asupra mediului de afaceri, din cele două perspective, cea italiană şi cea germană. Luând în considerare toate diferențele anterior enunțate, se confirmă ipoteza generală conform căreia ”Stereotipurile şi prejudecățile, percepțiile asupra mediului de afaceri românesc, sunt diferite în funcție de cultura de proveniență a celor implicați.” Reamintim faptul că aceste rezultate se referă doar la eşantionul studiat, neputând fi extrapolate.

Cunoaşterea percepţiei asupra mediului mediului de afaceri, din perspectivă italiană şi germană, poate oferi soluţii în vederea îmbunătăţii acesteia în viitor, dar şi în vederea elaborării unor măsuri coerente, ale căror efecte să se repercuteze în plan practic.

BIBLIOGRAPHY

Kulik, C.T. şi Roberson, L. (2007) Stereotype Threat at Work. Academy of Management Perspectives, vol. 21(2).

MacNab, B.R. şi Worthley, R. (2013) Stereotype awareness development and effective cross-cultural management: An experiential approach. International Journal of Cross Cultural Management, vol. 13(65). Disponibil la: <http://ccm.sagepub.com/content/13/1/65> [Accesat la 13 iunie 2014].

Patten, C. (2009) Removing stereotypes and prejudices from the workplace. Disponibil la: <http://mpelembe.blogware.com/blog/_archives/2009/4/1/4140306.html> [Accesat la 18 noiembrie 2013]

Schein, E.H. (2009) The Corporate Culture Survival Guide. San Francisco: Jossey-Bass.

Taguieff, P.A. (1994) La forza del pregiudizio. Saggio sul razzismo e sull'antirazzismo. Bologna: Il Mulino.

Targowski, A. şi Metwalli, A. (2003) A framework for asymmetric communication across cultures. Dialogue and Universalism, vol. 7-8, p. 49-67.

THE COMPETITIVE ADVANTAGE OF THE ORGANIZATION IN CORRELATION WITH THE POWER OF STAKEHOLDERS: A CHALLENGE FOR MANAGERS

Oriana Helena Negulescu
Lecturer, PhD, "Transilvania" University of Braşov

Abstract:Continuous scanning of a company's environment is an attribute of an organization's management in order to create or sustain its competitive advantage on the market. Often the stakeholders of the organization support the manager's efforts but sometimes some of them have other options on behalf of the organization's interests. Although businesses are economic activities, they are in close interdependence with society, with so-called social responsibility towards stakeholders (investors, employees, clients, creditors, etc.). Nevertheless, businesses need the stakeholders' support to work. The paper aims to present the main aspects of the stakeholder concept and to highlight the main sources of the competitive advantage in relation to the stakeholder power. Finally, a conceptual model is proposed whereby the strength of the stakeholders can increase the competitive advantage of the organizations and its success. The methodology used is based on the research of bibliographic references and personal observations.

Keywords: competitive advantage, stakeholder, management, organization's success, conceptual model

1. Introduction

Every organization acts in an environment that includes a number of stakeholders.They influence the activity of the organization in different degrees of importance and have different power depending on their position towards the organization, interests and management acceptance.

Based on strict criteria of efficient organization activity, focusing on its polyvalent competencies, the management of the organization must ensure that the interests of its stakeholders are met.

The competitive advantage, as an invisible component of the company's strategy, derives from the ability of the organization's management to combine basic and secondary resources and capabilities in the form of well-synchronized activity systems. But in turn, the stakeholders can help increase the competitive edge of the organization.

The paper aims to present the main aspects of the stakeholder concept and to highlight the main sources of the competitive advantage in relation to the stakeholder power. Finally, a conceptual model is proposed whereby the stakeholders' power can increase the competitive advantage of the organizations and its success. The methodology used is based on the research of bibliographic references and personal observations.

2. The competitive advantage: general view

A competitive advantage is the designation by a firm of superior products or services from a significant point of view for consumers compared to similar offers of most competitors. "Competitive advantage is the ability of the firm to have superior performance to its competitors in terms of the basic purpose of the organization's existence: profitability" (Grant, 1997, p. 174).

Competitive struggle has been and is defined as a struggle for competitive advantage or competitive advantage, therefore, action that does not lead to competitive advantage for the management of the organization is not of strategic interest.

In an organization, competitive advantage can be obtained from internal sources, from an external organization, or obviously from both sources simultaneously.

Among the external sources of the competitive advantage we mention: changes in customer or beneficiary demand; price changes; changes in the technical and technological level; capability of scanning the environment and obtaining information; flexibility to respond to change, involving the structure, culture and equipment of software, etc.

The role of external factors in creating competitive advantage does not consist in conferring passive advantage but results from the firm's ability to respond to the change. Any change in the external environment gives the company new opportunities to create profit, so the response to change and the opportunities is an attribute of strategic management, of top managers.

Responding to change generally includes anticipating changes over time, so companies need to change strategy and take their capabilities as success factors for the future.

Internal sources of competitive advantage generally refer to new business approaches that exist or can be created within the organization, to technical aspects of new ideas, and generally to all aspects of the organization that can create an edge compared to competition. The main internal sources for obtaining the competitive advantage are: the creativity of the company's members; innovation capacity; advanced technology owned by the firm; learning ability of company members; experience gained in a certain direction of activity; all the competencies of the company's members and others (Doval, 2009, p.47).

Michael Schumpeter, the reputed theoretician of micro-economics (in Mc Craw, 2007), defines innovation as one of the following: the emergence of a new product (service); introducing a new production method; the emergence of a new outlet market; conquering a new source of supply and generating a new form of organization for the industry.

The innovation is about reconfiguring the company, rearranging the "value chain", changing the rules of the game, so the company needs to capitalize on distinct skills and create barriers to protect the created advantage (Marc de Jong and Menno van Dijk, 2015).

The created competitive advantage must be sustained in order not to erode in competition. The speed with which the competitive advantage is undetermined as a stretch over time depends on the ability of competitors to provoke through innovation or imitation. In essence, the imitation of the strategy used by competitors brings advantages, so firms that have already created a competitive advantage have to put barriers against imitation.

According to the famous specialist Michael Porter (1985), the competitive advantage of a company is essentially reduced to a low cost or a product or service that is distinguished by its qualities, by similar products offered by others or most competitors. The vast majority of specialists reluctantly reject the possibility of introducing competitive advantages in the sources of competitive advantage, the competitive advantage through the lowest price without having the advantage of reduced cost.

Conventional sources of competitive advantage are concretized by the low-cost advantage, i.e. the leading position in terms of cost in an industry, and differentiation, that is, what the firm offers as "unique", except for the lower price then competition.

The strategic management concerns are focused on bringing low-cost differentiation back into the top, despite the growing gap that low price pricing tends to take without respecting a

certain quality. For this reason, the principles of total quality management (TQM) have been implemented, which implies high quality with low costs.

The sources of competitive advantage based on reduced costs are (Grant, 1997, p.200-209): economics of scale; the economy through learning; process technology; product design; designing the process; capacity utilization; entry costs; efficiency of residues.

The desire to promote unfair methods of competition using unconventional competitive advantage is not accepted in the literature as a form of competitive advantage.

The second conventional source of competitive advantage is the differentiation. The differentiation in the competitive environment refers to the promotion of what is "unique" (Grant, 1998, p.217-232), except for a lower price. Differentiating as a strategy does not mean to promote "uniqueness" for the sake of being "unique" but to create value by: understanding products and services; understanding customers and consumers and identifying unique opportunities and their creative exploitation. Differentiation is created in two ways: (1) the way of supply on the market (to customers and consumers) by examining the resources and capabilities that can create uniqueness; (2) the way of market demand by examining the needs and preferences of consumers. Success consists in correlating the demand for differentiation with the firm's ability to provide differentiation (Doval, 2009, p.51).

Domestic demand plays an essential role in understanding competitive advantages despite the increasing internationalization of national economies. A detailed analysis of this determinant will include three things: the composition of demand, the size and pace of demand growth, and the mechanism by which domestic consumption preferences are transmitted to markets outside.

After analyzing the factors that can support the creation of uniqueness, Porter (1995, p. 124-125) identifies the following factors:

- the intensity of marketing activities;
- the characteristics and performance of products and services;
- complementary services (repairs and assistance, delivery methods, credit, etc.);
- the technological level embedded in design and production,
- the quality of inputs - supplies;
- procedures that influence the management of each activity;
- the skills and experience of employees;
- location of the organization's point of view or location in relation to its market;
- degree of vertical integration, etc.

The Swedish School of Management specifically promotes the identification of "niche opportunities" (Ridderstrale & Nordstrom, 2007) as a source of competitive advantage. In theory, there is no limit for a company to offer its customers and consumers a wide range of opportunities, which, moreover, are associated with the characteristics of products and services.

The competitive advantage has its existential source in the very functions of competition. In their attempt to differentiate themselves from competing firms, organizations seek a niche, seek to speculate on a permanent basis and to a large extent their own skills and innovation in the field. In practice, competitive advantage based on differentiation is infinite in size, and as tightly as the competitive environment in which the organization operates, the diversity of supply that generates a competitive advantage will be high. According to Michael Porter (1985), the competitive advantage of a company is essentially reduced to a low cost or a product or service differentiated by its qualities, by similar products offered by others or by most competitors.

3. The stakeholders' power

Stakeholders are "those groups without the support of which the organization would cease to exist" (Stewart, 1963). In the 1970s, Russel Ackoff highlights the importance of these groups of partners who can play a role in the firm and proposes that they be considered for the general interest of the firm. "Stakeholders are any group or individual that the firm depends on for its survival" (Freeman and Reed, 1983). The definition considers that the company has limited resources, the stakeholders can supplement these resources. However, the most common definition is: "stakeholders are groups or individuals who, directly or indirectly, are affected by the achievement of an organization's objectives or which may affect the achievement of those objectives" (Freeman, 1984, p.46).

More recent approaches concern the stakeholders as:

- Investors who have made a risky investment in the firm and have something to gain or lose, depending on the behaviour of the firm (Clarkson et al., 1994).
- Groups or individuals who have moral or legal claims against a firm, which it can, by its actions, respect or, on the contrary, cannot respect them (Langtry, 1994). This explanation of the term emphasizes the role of ethics in business conduct, the action of one party having a favourable or negative effect on the other parties involved.
- Those on whom the firm has unfair non-contractual effects, which they would like to change, or individuals with their own values and purposes, with which the firm interacts to obtain a mutual benefit (Slinger, 1999). The definition combines the ethics and economic interest of the firm.
- Those individuals or entities contributing voluntarily or involuntarily to the organization's activities, contributing to its ability to create well-being, risk taking and potential beneficiaries (Post et al., 2002). The definition shows the possibility of gain or loss in the stakeholder organization relationship.

Although the definitions presented (representing only a small part of the existing literature) are different in the enunciating way, they have as a common element the delimitation of the stakeholders from the rest of the organization, as well as the emphasis on the importance they have in the company, influence exercised over it and the relationship of mutual economic and moral interest established between them and the organization.

The stakeholders of the organization are in their internal and external environment. The most common internal and external stakeholders are summarized in the following (Agle, Mitchel & Sonnenfeld, 1999; Freeman 2010; Chinyio et al., 2010; Weak, 2014):

• Internal stakeholders: Owners, customers, employees, shareholders, trade unions, management, board of directors, investors

• External stakeholders: Competitors, interest groups, government, media, environmentalists, local community, financial community, activist groups, suppliers, trade associations, academic institutions, regulators.

The role of the stakeholders is different depending on their interests towards the organization, interests that can be financial, non-financial, collaboration etc. One of the most important stakeholder roles is support for organizations for social integration and environmental protection (Medland, 2015).

The organization's management must identify which stakeholders are involved, how much power they have, how much influence they can exert within the organization, what

interests they have and how much they can get involved in the organization's work (Usmani, 2012).

The literature offers a wide range of approaches in stakeholder analysis. The stakeholders' analysis is a useful process for managing the organization to assist in decision-making situations where the various stakeholders have competing interests, resources are limited, and stakeholders' needs have to be properly balanced (Mayers, 2005). The author proposes a six-stage process: (1) Developing the purpose and procedures of initial analysis and understanding of the system; (2) Identification of key stakeholders; (3) Investigating the interests, characteristics and circumstances of Stakeholders; (4) Identification of patterns and interaction between stakeholders; (5) Evaluating the power and potential roles of the stakeholders and (6) Evaluate options and use findings to make progress.

The organization's management is interested in the power, influence and impact of stakeholders. In general, the relations we are looking at relate to: power / interest, power / influence, influence / impact and model of advantage (Unsmani, 2012; Usmani, 2015). The author explains that stakeholder advantage can be defined as "the extent to which managers prioritize competing claims of stakeholders in their decision-making process." The advantage model or the concept of *Stakeholder Salience* highlights three attributes of the stakeholders: power, legitimacy and urgency (Mitchell et al., 1997, p.853-854).

- Power is the possibility for a party to cause another party to do what it would not have done in the absence of power. Stakeholders who have this attribute can influence decisions so that their interest is considered despite the resistance of others. Stakeholders can have power and use or have power and not exercise it.
- Legitimacy is the correspondence between the options and objectives of an entity and those of an organization. From this perspective, stakeholders are defined as the legitimate interest that is not against the organization's development goals.
- Emergency is defined as the degree to which stakeholders require immediate attention. Sometimes they just want to draw attention to them by formulating urgent requests.

The stakeholder's dimensions are stressed by Banks et al., 2016, as being:

• Core or peripheral competitiveness versus exploration & exploitation

• Strategic or tangential innovator versus strategic or tangential maintainer

If a firm's engagement with a stakeholder is intrinsically linked to the ability of the firm to possess a cost or differentiation advantage, then the stakeholder's relationship is core to competitiveness. Nevertheless, the most useful techniques in management's practice is and remains the Mitchell et al. (1997) four's dimensions of the stakeholders' power against interest:

- Low interest and low power – apathetic stakeholders – those who should be monitored by the project manager in case their interest or power changes but which require almost no attention at that point in time
- Low interest and high power – latent stakeholders – those who need to be satisfied by the outcome of the project but who may not require regular attention during the project itself
- High interest and low power – defender stakeholders – those who will support the project and its aims and should be given regular updates to keep them included and motivated
- High interest and high power – promoter stakeholders – the group of stakeholders on which the project manager must devote their attention to managing closely. These are the stakeholders with the largest capacity to promote the project within the business but also have the largest capacity to derail it if not carefully handled.

This model is showing how the organization's management should act with the stakeholders (Gudavajhala, 2017):

- High power-high interest: manage closely;
- High power-low interest: keeping them informed;
- Low power-high interest: keeping them satisfied;
- Low power-low interest: monitoring.

The same author underlined other three aproaches of stakeholders analyze, as the followings:

1) Influence versus Impact Grid: Influence is how actively a stakeholder is involved or, the extent to which a stakeholder can persuade/force others in decision making. Impact is the ability to bring a change or result by the stakeholder.
2) Power versus Influence Grid: Influence is how actively a stakeholder is involved while power is the level of authority
3) Importance versus Influence Grid: The order in which the interest and needs of each stakeholder should be addressed is defined by 'Importance'.

Using the power-interest matrix the players with the higher power and interest in an organization are the owners, investors, customers, employers, suppliers and competitors that are influencing the economic, legal, social and ethical dimensions of company's responsibility (Staba, 2014).

However, De Jan Ruecker (2011) reminds the Clarkson's 7 principles of strategic management that includes the stakeholder's importance (Clarkson, 1995): (1) Acknowledge and monitor all the concerns; (2) Listen and correspond to all the apprehensions; (3) Adopt relevant practices and modes of behaviour; (4) Treat the stakeholders fairly; (5) Collaborate with the public and private entities; (6) Avoid any activities that might endanger human rights and (7) Take notice of the potential conflicts that may possibly occur.

4. A conceptual model the stakeholders' power is supporting the organization's competitive advantage

In the management theory and practice it is seen that the concept of competitive advantage and the concept of stakeholders' power are both parts of the strategic management.

Having in view the main sources of the competitive advantage and the main stakeholders we analyzed the relationship among these items. We have qualified the stakeholders' power with H (high power), M (medium power), L (low power) and N (lack of power) and generally attributed them to the sources of the organization's competitive advantage (table 1). The qualitative attribute is given using the different organizations' data and own observation.

Table 1 The relations between the stakeholders' power and the sources of competitive advantage

Stakeholders/ Sources of competitive advantage	Share-holders/ investors	Managers	Employee	Unions	Suppliers	Clients	Competitors	Public institutions	Media	Community
Creativity	L	H	H	L	M	M	M	L	L	L
Innovation	L	H	H	L	M	M	H	L	L	L
Advanced tech investments	H	H	M	L	M	H	H	L	M	M

Competencies capitalization	N	H	H	L	M	M	M	M	N	N
Cost control	L	H	L	M	H	H	H	M	N	L
Reconfiguration	H	H	L	M	N	N	M	N	L	N
New market share	N	H	H	N	L	H	H	N	L	L
Barriers against imitation	N	H	M	N	M	H	M	N	M	L
Entrance-purchasing quality	N	H	N	N	H	L	M	N	L	L
Prices changing on the market	N	M	N	N	M	M	H	M	N	M
Branding & promotion	L	H	H	M	M	H	H	N	H	M
Information tech	M	H	H	L	M	M	L	M	H	M
Social responsibility	H	H	M	M	M	H	H	N	H	H

Depending on the industry the organization is running its activity the stakeholders' power could be different regarding the competitive advantage' sources.

This table could be a useful instrument to prioritize the stakeholders on their power to influence the management decisions in order to increase the organization's competitive advantage.

The general model could be drafted as in fig. 1.

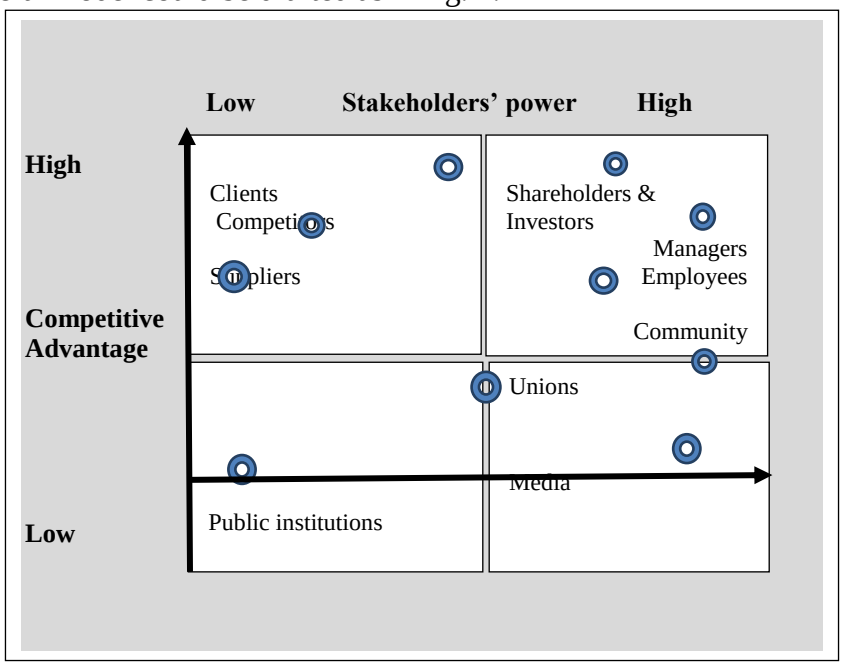

Fig. 1 The general conceptual model of the competitive advantage and stakeholders' power correlation

It is no doubt that exerting their power on the organization the stakeholders could influence its development, bringing success, such as supporting the high technology investments

(by shareholders or investors), or leading to the failure, such as the Unions that may claim huge salaries that increase the costs.

Conclusions

Following the definitions selected in the paper, it can be appreciated that the organization has an ethical obligation towards its stakeholders. The organization-stakeholder relationship is reciprocal: the organization can affect the stakeholders, but they can also influence the organization.

Stakeholders are delineated by the rest of the organization and have a particular importance within the firm, exert an influence on the organization and a relationship of mutual economic and moral interest that is established between them and the organization (Doval, 2018).

Depending on the importance of the relationship with the organization, there are key stakeholders - without their continued and constant participation, the organization would cease to exist, being vital to its survival (shareholders, employees, creditors, suppliers, customers) and secondary stakeholders - are affected by the company without directly causing the cessation of its existence (the community, the media).

For this, the company's strategy must be directed towards creating new advantages that will lead to increased customer satisfaction and asymmetry towards competitors. In doing so, it is possible to extend the advantage, while reducing or eliminating the advantages of competitors.

Searching for the competitive advantage itself does not necessarily lead to success in the competition. The explanation is given by the lack of a stimulating internal environment for firms. They can do a good job depending on how they appear, they are organized and run, and the intensity of rivalry in the market

Defining the company's strategy is to analyze the competitive advantage of the business. Companies have a range of competitive advantage analysis models, but they can also create other models if those used in the literature do not reflect the competitive environmental conditions in which they correlate business characteristics and company strategy.

Depending on the competitive advantage owned or targeted to be held by the firm, its strategy will be geared in such a way that it can effectively use the competitive advantage to meet the interests of the stakeholders and the needs of the company's clients, to obtain additional profit competitors and ultimately to develop a successful business. As business rediscover and higher sense of purpose, it can create a value for all stakeholders (Mackey & Sisodia, 2017).

The paper is a synthesis of the main aspects of the stakeholder concept and can be a useful guide for managers to improve their work towards different stakeholder categories in terms of the support they can give to the organization.

BIBLIOGRAPHY

- Agle, B.R., Mitchel, R.K., Sonnenfeld, J.A. (1999). Who Matter to CEOs? An Investigation of Stakeholder Attributes and Salience, Corporate Performance, and CEO Value, *Academy of Management Journal*, 42(5), 507-525. ISSN 0001-4273.
- Banks, M.A, Vera, D., Pathak, S., Ballard, K, (2016) Stakeholder management as a source of competitive advantage, A relationship and portfolio perspective, *Organizational dynamics*, Elsevier, no.45, p. 18-27; DOI: 10.1016/j.orgdyn.2015.12.003.
- Chinyio, E. et al. (2010) *Construction Stakeholder Management*, Chicheser, Blackwell Publishing.

- Clarkson, M.B.E., Starik, M., Cochran, P., Jone,s T.M. (1994), The Toronto Conference: Reflections on Stakeholder Theory", *Business and Society*, Vol. 33, Issue 1, p. 82.
- De Jan Ruecker (2011) *Total Stake-holding: Leading stakeholder networks to sustainable success*, Diplomica Verlag GmbH, p. 59.
- Doval, E. (2009) *Analiza strategică a mediului concurenţial, (Strategic analyses of the competitive environment,)* Editura Fundaţiei România de Mâine, Bucureşti, p.47, 51.
- Doval, E. (2018) *Stakeholders power in the organization's management*, in Olteanu, C. et al, Justice and management in modern society, 3rd edition, SITECH Craiova.
- Freeman, R.E. (1984*) Strategic Management: A Stakeholder Approach*, Boston, Pitmann.
- Freeman, R.E., Reed, D.L. (1983) *Stockholders and Stakeholders: A New Perspective in Corporate Governance*, California Management Review, Volume XXX, No. 3, p. 88-106.
- Grant, R.M. (1997) *Contemporary Strategy Analysis*, Blackwell Business, UK, p.174, 192, 200-209.
- Gudavajhala, S., Top 5 Stakeholder Analysis Techniques in Projects | Stakeholder Analysis in Project Management, 12 February, 2017, *Master of project Academy*, https://masterofproject.com/blog/510874/top-5-stakeholders-analysis-techniques-in-projects-stakeholder-analysis-in-project-management
- Langtry B. (1994). Stakeholders and the Moral responsibilities of Business, *Business Ethics Quarterly*, Vol. 4, Issue 1, p. 431-443.
- Mackey, J. & Sisodia, R. (2017) *Conscious capitalism liberating the heroic spirit of business*, PDF, ePub, Book
- Mayers, J. (2005) *Stakeholder power analysis, International Institute for Environment and development*, (IIED), www.policy-powertools.org.
- Medland, D. (2015) Managing 'Stakeholder Interaction' For Better Business Strategy, *Forbes*.
- Mitchell, R. K., B. R. Agle, and D.J. Wood. (1997). Toward a Theory of Stakeholder Identification and Salience: Defining the Principle of Who and What really Counts, *Academy of Management Review*, 22(4): 853 - 888.
- Porter, M. (1995) *Competitive Advantage of Nations*, Free Press NY, USA, p. 68-70; 124-125.
- Post, J.E., Preston L.E., Sachs S. (2002) *Redefining the Corporation. Stakeholder Management and Organizational Wealth*, Stanford University Press.
- Slinger, G. (1999) Spanning the Gap – The Theoretical Principles That Connect Stakeholder Policies to Business Performance, *Corporate Governance: An International Perspective*, Vol. 7, No.2, p-. 136-147.
- Staba, M. (2014) *Stakeholder power-interest matrix and stakeholder-responsibility matrix in corporate social responsibility*, The 8th International Days of Statistics and Economics, Prague, September 11-13, 2014, p.1366-1374. (https://msed.vse.cz/msed_2014/article/358-Slaba-Marie-paper.pdf)
- Stewart, R. F., Allen, J. K., and Cavender, J. M. (1963) *The Strategic Plan*, Research Report no. 168, Stanford Research Institute, Long Range Planning Service, Industrial Economics Division.
- Usmani, F. (2012) Stakeholder Classification and Management Strategy, Web article, *PM Study Circle*, https://pmstudycircle.com/2012/06/stakeholder-analysis-stakeholder-management-strategy/.

- Usmani, F. (2015) Salience Model to Analyze Project Stakeholders, Web article, *PM Study Circle*, https://pmstudycircle.com/2015/09/salience-model-to-analyze-project-stakeholders/.

THE FEATURES OF LOCAL PUBLIC ADMINISTRATION AND ITS ROLE IN THE SOCIAL SYSTEM

Andrea Kajcsa
Assist., PhD, UMFST Tîrgu Mureş

Abstract: The role of the local public administration is, mainly, to solve public matters and to ensure, within this framework, the interests of local collectivities in accordance with the needs and demands expressed by the members of those collectivities, closely linked to the particularities that characterize each administrative-territorial unit. The New Administrative code of Romania, although not yet in force and thus producing no legal effects, creates however the perfect setting for reanalyzing certain fundamental scholarly aspects in the field of the regulations concerning local public administration.

Keywords: social system; law; local public administration, Administrative Code.

Administraţia se regăseşte pretutindeni, în întregul vieţii sociale şi în mai toate aspectele a ceea ce reprezintă pentru noi toţi viaţa cotidiană, având potenţialul de a fi sau deveni una dintre cele mai utile activităţi umane. Administraţia publică în orice stat, indiferent de forma de organizare sau forma de guvernământ, reprezintă principala pârghie prin care se realizează valorile stabilite de către elementul politic, respectiv de materializare a politicilor publice. Administraţia, având în vedere perioada de rapide transformări sociale ce caracterizează global umanitatea, trebuie să fie continuă, omniprezentă, promptă şi energică. În orice compartiment al vieţii sociale, procesul complex al administrării constă într-o activitate raţională şi eficientă de utilizare a resurselor umane, materiale şi financiare în scopul obţinerii unor rezultate maxime cu eforturi minime.

Administraţia publică reprezintă instrumentul necesar pentru atingerea anumitor deziderate, de realizare a unor valori, stabilite politic, şi consacrate prin acte juridice[1]. Administraţia se înfăţişează ca o activitate care îmbină o multitudine de mijloace în vederea obţinerii unui rezultat. Cerinţele colectivităţii umane ridică administraţiei o serie de probleme care impun rezolvare[2]. Societatea impune, în prezent mai pregnant decât oricând poate în istoria umanităţii, un proces continuu de multiplicare şi diversificare a sarcinilor administraţiei, care impune necontenit îmbunătăţiri şi perfecţionări în structura şi activitatea administraţiei, prin utilizarea unor metode şi tehnici moderne. Sfera deosebit de întinsă a administraţiei publice[3],

[1] Corneliu Manda, Cezar Corneliu Manda, „*Administraţia publică din România*”, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 1999, pag. 13.
[2] Termenul de administraţie derivă de la latinescul „administrare” care înseamnă a servi şi este în legătură cu cuvântul „magister” care îl desemnează pe stăpân, căruia i se subordonează servitorul şi pe care acesta trebuie să-l slujească.
[3] După cum sublinia profesorul Tudor Drăganu, dacă controlul constituţionalităţii legilor este o cale de siguranţă chemată doar în cazuri extreme, ţinând cont de faptul că cei mai mulţi dintre cetăţeni nu ajung nici măcar o dată în viaţă parte într-un proces în fata unei instanţe judecătoreşti, în complicatul drum al omului prin viaţa modernă, la fiecare pas şi etapă apare aproape inevitabil un act administrativ. Tudor Drăganu, „*Drept constituţional şi instituţii politice – tratat elementar*”, vol. I, Editura „Lumina Lex”, Bucureşti, 1998.

complexitatea şi varietatea problemelor cu care se confruntă în permanenţă, determină folosirea unor mijloace cât mai complete şi mai eficiente pentru a urmări şi impulsiona realizarea sarcinilor acesteia.

Ca sistem de organizare, administraţia publică cuprinde o multitudine de părţi componente cu denumiri, cu atribuţii, activităţi şi sarcini diferite. Statul, termen care sugerează un „nucleu central", în realitate este o reţea de organizaţii şi instituţii centrale şi locale diverse, care se ocupă cu asigurarea ordinii sociale, politice şi economice a unei colectivităţi determinate.

Administraţia, desemnează atât forma de activitate pentru realizarea funcţiei executive cât şi totalitatea organelor statului prin care se desfăşoară această activitate. De aici, deducem că administraţia poate desemna atât o activitate, cât şi un organ sau sistem de organe, care înfăptuiesc această activitate, termenul având aşadar cel 2 sensuri, primul material și cel de-al doilea organic.

Constituţia din 1991 a consacrat organizarea şi funcţionarea autorităţilor publice centrale şi locale. Distincţia dintre administraţia publică centrală şi cea locală are la bază utilizarea mai multor criterii cumulative, criterii care au în vedere competenţa teritorială şi materială a organelor ce compun administraţia publică şi natura interesului pe care îl promovează. Prin urmare, administraţia publică centrală îşi exercită competenţa teritorială la nivelul întregului teritoriu naţional, iar cea locală doar la nivelul unităţilor administrativ-teritoriale în care au fost alese autorităţile respective. Însă, dacă privim dintr-o altă perspectivă, organele ce compun administraţia publică centrală dispun fie de o competenţă materială generală, precum Guvernul, fie de una de domeniu, cum sunt ministerele, pe când autorităţile locale au o competenţă materială ce se circumscrie în jurul realizării interesului local.

Sensul literar al cuvântului „rol" are în vedere atribuția, sarcina, misiunea care îi revine cuiva în cadrul unei acțiuni, aşadar în conturarea rolului administrației publice locale va trebui identificată misiunea, atribuția acesteia în cadrul structurii puterii de stat. Din analiza prevederilor constituționale în materie, putem deduce că misiunea administrației publice locale constă în a rezolva treburile publice și în a asigura interesele colectivităților locale[4]. Potrivit articolului 3, alineatul 1 din Legea nr. 215/2001, lege cadru a administrației publice locale, „*prin autonomie locală se înţelege dreptul şi capacitatea efectivă a autorităţilor administraţiei publice locale de a soluţiona şi de a gestiona, în numele şi în interesul colectivităţilor locale pe care le reprezintă, treburile publice, în condiţiile legii.*" Deducem cu ușurință de aici rolul administrației publice locale, și anume acela de a soluționa și gestiona treburile publice la nivelul colectivităților locale. Rolul administrației publice locale, constă, aşadar, în principal, în a rezolva treburile publice şi a asigura, în acest cadru, interesele colectivităţilor locale, conform nevoilor şi cerinţelor exprimate de acestea, strâns legate de specificul unității administrativ – teritoriale de care ele aparţin.

Scopul administraţiei este cel de a realiza interesul public, prin utilizarea puterii publice. După cum s-a arătat în literatura juridică de specialitate, apelarea la deciziile unilaterale rămâne procedeul caracteristic şi cel mai des uzitat al acţiunii administraţiei[5]. Asta deoarece urmărirea interesului general poate, şi practica ne arată că acest lucru se și întâmplă adeseori, să contrazică interesul particular iar dacă administrația nu ar putea, prin utilizarea puterii publice, să impună interesul general, însăşi raţiunea de a exista al acesteia ar deveni îndoielnică.

[4] Corneliu Manda, Cezar Corneliu Manda, *op.cit.*, pag. 87.
[5] Lucian Chiriac, „*Drept administrativ. Activitatea autorităţilor administraţiei publice*", Editura Hamangiu, Bucureşti, 2011, pag. 56 și urm.

Constituţia României, revizuită[6], cuprinde în capitolul V din titlul III, consacrat autorităţilor publice, dispoziţiile constituţionale şi principiile fundamentale[7] care stau la baza întregii administraţii publice româneşti. Administraţia publică este aşadar reglementată prin cele două secţiuni ale capitolului V din Constituţie, care determină, după cum s-a statuat în literatura de specialitate, cele două sfere cu regimuri diferite şi anume, sfera administraţiei publice centrale de specialitate şi sfera administraţiei publice locale[8]. În acest context, se impune să reamintim şi dispoziţiile art. 3, alin. (3) din Constituţie care prevăd în mod expres că „*teritoriul este organizat, sub aspect administrativ, în comune, oraşe şi judeţe. În condiţiile legii, unele oraşe sunt declarate municipii*".

Dispoziţiile constituţionale ale articolelor 120 - 123 pun în evidenţă existenţa a două componente: serviciile publice centrale deconcentrate la nivelul unităţilor administrativ-teritoriale şi autorităţile administrative autonome ale comunelor, oraşelor şi judeţelor care constituie administraţia publică locală. Cu alte cuvinte, Constituţia României se limitează să precizeze care sunt autorităţile administrative autonome locale, autorităţile administraţiei publice pe care le regăsim la nivelul teritorial precum şi principiile care se găsesc la baza raporturilor dintre acestea[9].Desigur aici sunt avute în vedere consiliile locale, primarii de la nivelul comunelor şi oraşelor precum şi consiliul judeţean, ca elemente componente ale sferei administraţiei publice locale.[10]

Analizând administraţia publică locală din perspectiva legiuitorului organic, constatăm că acesta a înţeles să o exprime nu numai prin autorităţi administrative alese (consiliile locale, primarii şi consiliul județean), ci şi prin includerea comisiilor mixte formate din consilieri locali, funcţionari publici şi alţi specialişti, a asociaţiilor de dezvoltare intercomunitară, a administratorului public, a instituţiilor, serviciilor publice de interes local şi a aparatului de specialitate a primarului[11]a funcţionarilor publici[12] cât şi a preşedintelui consiliului judeţean.

Administrația publică locală se fundamentează, organic, pe principiului autonomiei locale și al descentralizării serviciilor publice. Prin Legea nr. 215/2001 privind administrația publică locală[13] s-a dat eficiență acestor două principii de bază pentru administrația publică locală. Ori de câte ori autonomia locală se exprimă cu adevărat, autoritățile administrative se înfățișează mai

---

[6] Constituţia României din anul 1991 a fost revizuită în anul 2003 prin Legea nr. 429/2003 şi aprobată prin referendum naţional.

[7]Administraţia publică locală este reglementată prin dispoziţiile constituţionale ale articolelor 120 - 123, patru articole care prevăd principiile de bază (art. 120), autorităţile comunale şi oraşeneşti (art. 121), consiliul judeţean (122) şi prefectul (123).

[8] Ioan Vida, „*Procedura legislativă*", Editura Crater, Bucureşti, 1999, pag 192.

[9] Antonie Iorgovan, „*Tratat de drept administrativ*", vol II, Editura CH Beck, Bucureşti, 2005, pag. 536.

[10] Ioan Vida în lucrarea „*Puterea executivă și administrația publică*" denumeşte judeţele „*grupări teritoriale ale colectivităţilor locale de bază care se află la cel de al doilea nivel al administraţiei publice locale*".

[11] Art. 61 din Legea nr. 215/2001 stabileşte la alin. (3): „*Pentru punerea în aplicare a activităţilor date în competenţa sa prin actele normative prevăzute la alin. (2), primarul beneficiază de un aparat de specialitate, pe care îl conduce*"; art. 73 conform căruia consiliile locale şi consiliul judeţean au dreptul de a înfiinţa instituţii şi servicii publice de interes local, de a organiza servicii publice la nivelul comunei, oraşului şi judeţului, în principalele domenii de activitate, potrivit specificului şi nevoilor locale, precum şi aparatul de specialitate al primarului.

[12] Art. 116 și urm. din Legea nr. 215/2001 reglementează funcția publică de secretar a unității administrativ-teritoriale.

[13] A se vedea art. 2 din Legea nr. 215/2001 privind administrația publică locală: administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se organizează și funcționează în temeiul principiilor autonomiei locale, al descentralizării serviciilor publice, eligibilității administrației publice locale, legalității și al consultării cetățenilor în soluționarea problemelor locale de interes deosebit .

puțin ca organe ale statului, care ar funcționa în cadrul unui sistem centralizat, ci se manifestă ca autorități locale autonome. Într-un sistem descentralizat, organele locale, în limitele unei unități administrativ-teritoriale, desfășoară o activitate de conducere, organizare, gospodărire a unor servicii către populație, însă independent, într-o oarecare măsură, de autoritățile care îndeplinesc pe plan național funcțiile statului, spre deosebire de sistemul centralizat, în care organele locale apar ca piese strict integrate în ansamblul organelor care formează aparatul de stat[14].

Dar, chiar dacă vorbim de descentralizare, sau deconcentrare într-un stat, aceasta nu înseamnă că organele locale nu vor exercita și atribuții legate de funcția legislativă sau executivă a statului. De altfel, orice organ al statului, fie central, fie local, care execută legea, în sens larg, înseamnă că desfășoară o activitate executivă. Prin urmare, organele locale acționează nu numai în temeiul însărcinării primite prin lege, dar au și abilitarea de a emite, pe cale unilaterală, în domenii diferite, acte obligatorii, susceptibile de a fi puse în executare prin forța de constrângere a statului. Astfel de acte unilaterale și obligatorii pot privi stabilirea de impozite și taxe locale, numirea și eliberarea din funcție a membrilor consiliilor de administrație ale regiilor autonome și ale societăților comerciale cu capital integral de stat de interes local, participarea la realizarea măsurilor de protecție socială, asigurarea apărării ordinii publice, respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor[15]. Asemenea activități, autonome, nu se desfășoară însă de către organele locale în temeiul unei puteri originare, proprii, ci în virtutea competențelor impuse de o lege. Autoritățile locale, prin exercițiul acestor atribuții, participă defapt la înfăptuirea politicii generale a statului și nu gestionează doar simple interese locale.

Mai mult, autoritățile administrației publice locale sunt ținute, în activitatea lor legislativă, respectiv de emitere de acte administrative cu caracter normativ, de principiul legalității, consacrat legislative prin prevederile art. 2, alin. (1) din Legea 215/2001 a administrației publice locale, și reprezentând un principiu fundamental aflat la baza oricărei activități administrative. Principiul legalității impune ca autoritățile administrației publice locale, atât cele deliberative – cum este consiliul local – cât și cele executive – cum este primarul – să exercite doar acele competențe pe care legea le atribuie în mod expres. Principiul legalității actului administrativ implică așadar adoptarea sau emiterea acestuia în concordanță cu toate actele normative care au o forță normativă superioară, nefiind permisă instituirea unor reglementări contrare legii sau care adaugă la aceasta. Actele administrative normative (cum sunt hotărârile consiliului local) nu pot ieși din cadrul creat de lege, și trebuie să respecte principiului ierarhiei actelor normative.

Ca atare, oricât de largă ar fi autonomia de care se bucură autoritățile administrației publice locale, acestea se cuprind în structura de ansamblu a organelor statale, care, în totalitatea lor, sunt chemate să îndeplinească funcțiile fundamentale ale statului. Prin urmare, indiferent de poziția lor centrală sau locală, descentralizate sau nu, toate organele administative concură, într-o formă sau alta, central sau local, general sau specializat, la realizarea, prin acte obligatorii, a funcțiilor și a politicilor publice statale.

În contextul analizei noastre de ansamblu asupra administrației publice locale și a rolului acesteia, se impune menționarea proiectului, deocamdată, de Cod administrativ al României. Din analiza Tezelor prealabile ale proiectului Codului administrative, aprobate prin H.G. nr. 196/2016[16], putem identifica cadrul general care a condus către realizarea necesității existenței

[14] A se vedea Tudor Drăganu, „*Drept constituțional și instituții politice - tratat elementar*”, Editura "Lumina-Lex", București, 1998.
[15] A se vedea art. 36 din Legea nr. 215/2001.
[16]Monitorul Oficial nr. 237 din 31 martie 2016.

unui astfel de cod. Principalele disfuncționalități pe care le subliniază Tezele prealabile constau în: dispoziţii legislative paralele în acte normative diferite, necorelări legislative, neclarităţi cu privire la tipul actelor juridice ale autorităţilor publice locale supuse controlului de legalitate al prefectului şi emitenţii acestora, răspunderea juridică aferentă adoptării/emiterii actelor administrative ș.a.

Pornind de la aceste premise, Codul Administrativ, în virtutea obiectului său de reglementare, și a pretenției generalizate în materie de coduri, are menirea de a stabili un regim juridic cadru, unitar, clar și coherent, inclusiv pentru administrația publică locală. Se arată în Tezele prealabile că acest proiect urmărește să asigure cadrul juridic necesar asigurării stabilității și, totodată, supleței și eficienței autorităților administrației publice atât de la nivel central, cât și de la nivel local, astfel încât acestea să răspundă principiilor bunei guvernări. Cu alte cuvinte, își propune să ofere administrației un instrument prin care să răspundă mai pertinent și mai eficient nevoilor tot mai complexe și schimbătoare ale societății.

Principalele soluții propuse prin proiectul Codului administrativ includ: asigurarea unei repartizări optime a competențelor, la nivelul palierelor administrativ-teritoriale și în cadrul acestora avându-se în vedere ca funcția de prestare/furnizare de servicii publice să fie preponderent atributul administrației publice locale; în lumina prevederilor Cartei Europene a Autonomiei Locale, se urmărește clarificarea rolurilor, competențelor și atribuțiilor la fiecare nivel administrativ-teritorial, cu respectarea principiilor descentralizării și subsidiarității (unificarea, cu eliminarea paralelismelor şi a contradicţiilor, a reglementărilor referitoare la organizarea şi funcţionarea autorităţilor administraţiei publice locale, revizuirea procedurii de constituire a autorităților administrației publice locale, reglementarea răspunderii juridice pentru fundamentarea, elaborarea, adoptarea/emiterea actelor administrative, în sensul precizării exprese a răspunderii juridice atât a semnatarilor, cât și a contrasemnatarilor actelor administrative, crearea unui cadru juridic unitar aplicabil asociațiilor de dezvoltare intercomunitară).

Proiectul de Cod administrativ reglementează următoarele aspecte de interes în sfera administrației publice locale: regulile procesului de descentralizare, regimul general al autonomiei locale, organizarea administrativ-teritorială, autorităţile administraţiei publice locale (*constituire, rol, atribuţii, funcţionare, acte administrative*), secretarul unităţii administrativ-teritoriale (*numire, rol şi atribuţii*), administratorul public, inițiativa cetățenească, statutul și răspunderea aleşilor locali.

Proiectul de lege, adoptat de ambele camere ale Parlamentului României, a fost trimis spre promulgare Președintele României, care, în temeiul dispozițiilor art. 146 lit. a) din Constituție și ale art. 15 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a sesizat Curtea constituțională a României cu privire la legea privind Codul administrativ al României. Rămâne de văzut care va fi soluția Curții Constituționale față de obiecțiile de neconstituționalitate cuprinse în sesizarea Președintelui României, multe dintre acestea vizând chiar reglementările Proiectului în sfera administrației publice locale.

BIBLIOGRAPHY

Lucian Chiriac, „*Drept administrativ. Activitatea autorităților administrației publice*”, Editura Hamangiu, București, 2011.

Tudor Drăganu, „*Drept constituţional şi instituţii politice – tratat elementar*”, vol. I, Editura „Lumina Lex”, Bucureşti, 1998.
Antonie Iorgovan, „*Tratat de drept administrativ*”, vol II, Editura CH Beck, Bucureşti, 2005.
Corneliu Manda, Cezar Corneliu Manda, „*Administrația publică din România*”, Editura Lumina Lex, București, 1999.
Ioan Vida, „*Procedura legislativă*”, Editura Crater, Bucureşti, 1999.

IT PROFESSIONAL KNOWLEDGE-LEVEL AT ITS PEAK. A QUALITY STUDY

Agota-Aliz Birtalan
PhD Student, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: In the swirl of the multi-layered factors of opportunities, security, workforce dynamism, knowledge, company cultures and so much more, the skillset one might need in creating a decent work-life balance is at the highest standards. This paper comprise a quality study conducted between 15 subjects from various IT companies, of Cluj-Napoca city, centered around a semi-structured interview guide. The guide contains seven major topics, among which are the educational background, labor experience, training habits, flexicurity in the workplace and future career plans. The aim of this study is to unravel those interconnected factors which shape career path choices, build labor behavioral patterns and predict working models, led by new learning curves dictated by a changing industry at a fast pace.

Key-words: IT professionals, Cluj-Napoca, Life Long Learning (LLL), workforce fluctuation, flexicurity

Introduction

Why quality study? It was the best way to collect nuanced parameters and to get an in-depth look into the layers of an organization. It's a non-intrusive form of inquiring the professionals background and competence and to understand their contribution to the organization's culture and structure.Also, it was essential to see reactions and non-verbal communication from the interviewees.As Marshall and Reason pointed out in their work, a research has different values for all participants, therefore it produces as many inputs as many participants are:

> All good research is for me, for us and for them: it speaks for three audiences…It is for them to the extent that it produces some kind of generalizable ideas and outcomes…It is for us to the extent that it responds to concerns for our praxis, is relevant and timely…[for] those who are struggling with problems in their field of action. It is for me

> to the extent that the process and outcomes respond directly to the individual researcher's being-in-the-world. [1]

The focus of this study was to briefly describe the carrier path of an Information Technology (IT) professional and to evidence the skill-set needed in this domain.More precisely, the aim was to unravel those interconnected factors which shape career path choices, build labor behavioral patterns and predict working models, led by new learning curves dictated by a changing industry at a fast pace.

Research questions

Though the interview guide was developed to serve for a more complex project, some simple research questions could be drawn out of it for this paper, to represent some basic aspects of the IT industry in Cluj-Napoca.

> In what form is the flexibility present in the "bones" of IT companies in Cluj-Napoca?
>
> Where is the overlapping when discussing about career, opportunities and education?
>
> Can an employee achieve employment security nowadays, when knowledge-intensive cultures are at its peak?

Presenting the interview sampling

The interviews were conducted in February 2018, havingfifteen subjects. The sample included six females and nine males from thirteen different IT companies located in Cluj-Napoca city, Romania. The size of the companies wasof all ranges, varying between micro firms (having less than 9 employees) to large enterprises (having above 250 employees). The average age of the subjects was28,66 years, ranking between 24 and 35 years. The job positions occupying inside the companies shows that 86,6% of the interviewees works as a software developer, software engineer and software tester, and only two subjects have other IT-related activities, one of them

[1] Marshall, J. and Reason, P. (1994). Adult learning in collaborative action research: Reflection on the supervision process, Studies in Continuing Education, Research and Scholarship in Adult Education, pp. 113

doing customer support and the other being Product Owner. Also, six out of the fifteen subjects have team leader responsibilities as well, beside their daily software coding tasks.

Methodology and parameter description in a theoretical point of view

The used interviewguide was a semi-structured one, with seven major topics, which included general data, such as demographics, education, professional background of the subjects, legal forms of the labor, benefits at the companies, future career plans, workplace ambience and ergonomics. Beside these parameters, the interview guide covered aspectswell-known in the literature.

Workplace flexibility and security or flexicurity was highly discussed in many papers of Wilthagen et al.[2] and since then used by other authors concerned in the labor market.Another important aspect is the Lifelong Learning (LLL) strategies. This term highlights a significant reality of nowadays labor market, which is strongly linked to the security in the continuous employment. Changing the jobs at a never seen pace makes it necessary for the employees to keep up in their professional life. Due to its importance, Lifelong Learning became a household terminology in the Commission of the European Communities reports.[3]

Another relevant term got its place in this study, namely the Perceived Organizational Support (POS). The term was developed from Eisenberger and Rhoades organizational support theory[4] and it can be defined as the socioemotional needs employees has towards their employer. The more an organization values its workers' contributions and cares about their well-being, the more positive is the reciprocity with them, which reflects in the quality of work they are doing.

Further on, I used the Organizational Ethnography as a method to structure labor-related parameters, toshape organizational structure, ambient and culture. Using interview as a tool to collect data about the IT organizations, made it simple, yet the picture can't be complete without other quality methods. Observatory method would complete the data by structuring behaviors

[2] Ton Wilthagen, Frank Tros, Harm van Lieshout. *Towards "flexicurity"? Flexibility and security in EU member states*(Paper prepared for the 13th World Congress of the International Industrial Relations Association (IIRA), Berlin, 2003).
[3]Commission of the European Communities. (2001, November 21). Making a European Area of Lifelong Learning a Reality. Retrieved from EUR-Lex: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2001:0678:FIN:EN:PDF
[4]Eisenberger, R., Huntington, R., Hutchison, S., and Sowa, D. (1986). Perceived organizational support. *Journal of Applied Psychology*, 71: 500 –507

and internal processes and patterns, which are hardly seen only through the interviewees' eyes. Nonetheless,the range of collected data varied not just in terms of organizational size (number of employees), but in many different and unimaginable ways. In the book entitled the same, 'Organizational Ethnography', the authors point out that the ethnography is about the mystery in the ordinary:

> […] much of the intriguing 'mystery' of organizational life is hidden in the ordinary exchanges of ordinary people on an ordinary sort of day. From this perspective, the intricacies of everyday organizational life can be better grasped not through questionnaires developed and analyzed while sitting in an office, but by going out into the organizational 'field' […] where and when one can closely monitor 'up close and in person' how work is organized and how that organizing organizes people.[5]

The variables were divided into four major groups, which are: demographics, education, financials and work-related. One of the aimsof this study was to "recruit" ideas through the interviews, to understand more in-dept the development of the IT field, particularly in Romania.Obviously, not all the proposed parameters by the interview guide were discussed by all interviewees, but most of them were at least mentioned during each discussion.

The parameters were processed in the quality research tool, Atlas.ti. This generated connections and networks between the variables, which outlined a more complex view of the dynamics inside an organization. It also helped to understand the richness and the multidimensionality of these relations, which find its places in the heart of an organization.

Results

The results show complex interconnections between the variables, but there are also some of them which we would expect to be intercorrelated, but they are – in fact – not. The biggest example in this sense is, that 20 % of the interviewees haven't have IT related bachelor's degree. Those who didn't obtained bachelor's degree in the IT field, claimed that they have learned software programming by themselves or by doing a paid specialization. For the question why,

[5]Ybema, S., Yanow, D., Wels, H., Kamsteeg, F. (2009). Organizational Etnography. Studying the complexities of everyday life, London, Thousand Oaks, New Delhi, Singapore: Sage Publications Ltd, pp. 1

they chose to get a job in a domain that wasn't their profession, the answer was simple, because they became aware that the IT industry is well paid in Romania. Surprisingly 40% of the subjects wasn't aware of the opportunities and wages in this domain, when they started in the labor market. This is most likely due to the fact, that at the time they choose a University to follow, the IT industry wasn't blooming in Romania as much as it does now. One of the subjects even emphasized this aspect:

> There are many opportunities in this field, the labor market is saturated with job opportunities, new IT companies are coming in Cluj-Napoca, and there are not enough professionals to fulfill the needs. This wasn't the case when I started 9 years ago. And I can see this new tendency already formore than 4-5 years.

As in the below figure can be seen, the four major categories –Demographics, Education, Financials and Work – with their belonging parameters, are interrelated. The relations show, that the demographics and education variables did not determine the subject's career path, nor the financial aspects. The only parameter from the education category which influences work-related parameters are the Lifelong Learning strategies, which are determinant in the career development. Also, a foreign language is mandatory in the IT field, especially English, moreover

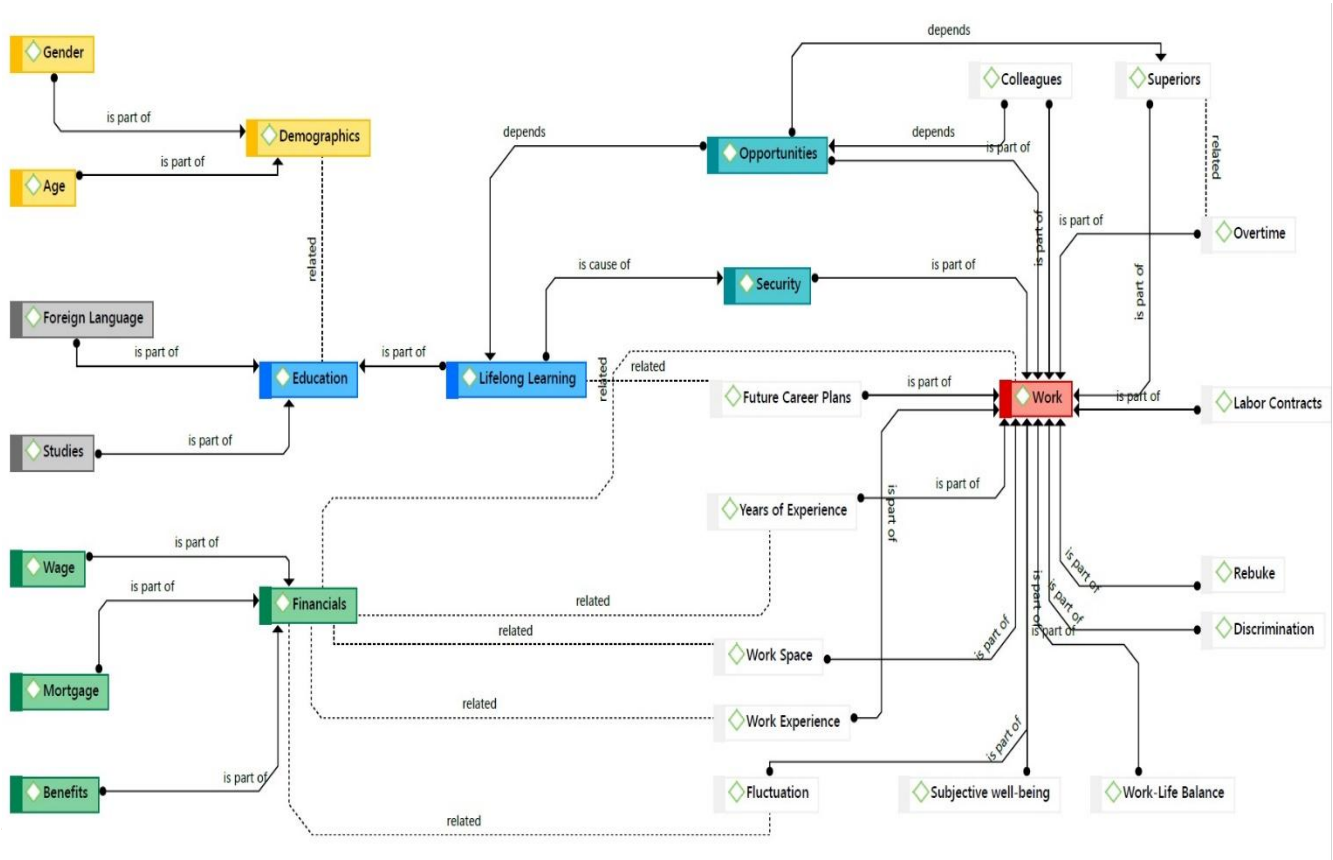

two-thirds of the interviewees speaks, at least at a basic level, a second language as well.

Figure 1

An extremely strong correlation can be observed in the next figure, where parameters like work space, relationship with superior and colleagues, benefits, career opportunities and professional

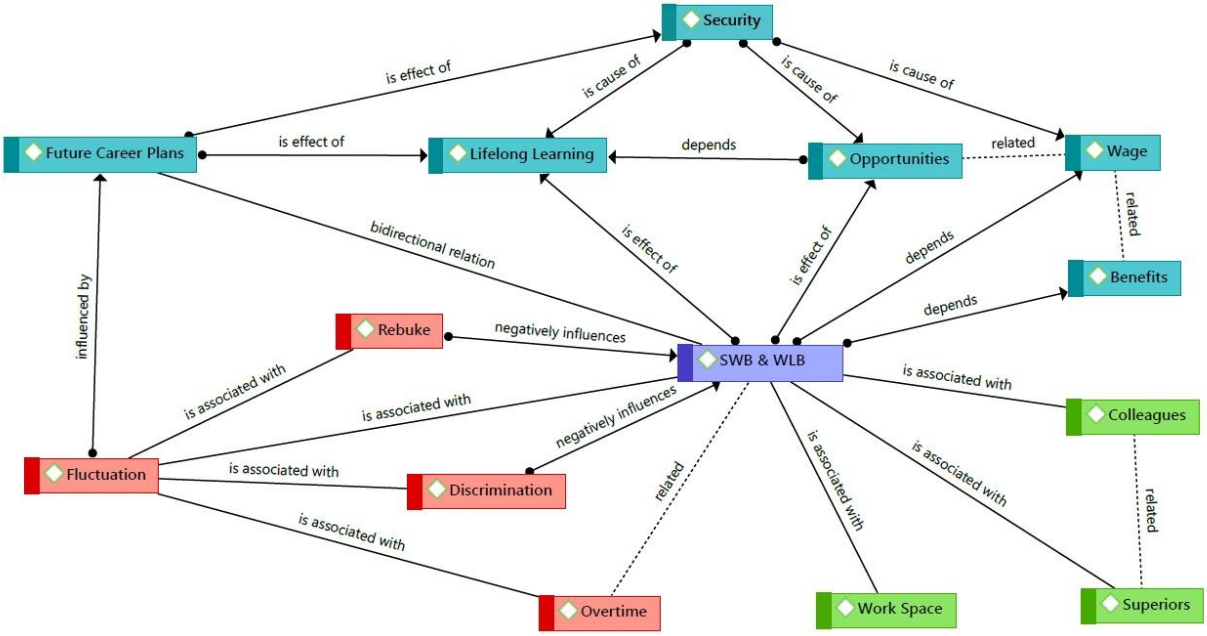

training possibilities, are all contributing to the subjective well-being (SBW), which further on influences the work-life balance (WLB). If only one or two of the above parameters is not accomplished inside the organization it could quickly turn into personnel fluctuation, which is the biggest "pain" of the companies.

Figure 2

Fluctuation can also be provoked if the organizational culture is not solid, or if company is suspected of any forms of rebuke or discrimination. Though the newcomers (meaning not more than 3-4 years working in the labor market) never heard about the last two aspects, those who

had been working in this field before it exploded in Cluj-Napoca, remembers rebukes and describesit as below:

> Doesn't exists something like rebukes in our organization, it's not about threats if you do something wrong. However, I remember the last case of rebuke, like six years ago, when a colleague was internet-surfing too much during the working hours and the company cut his wage with, I think, 20%. But it was for a month, not forever...The person remained in the company, but this incident surely mattered in the next salary negotiation.

Beside the consistent wage an IT employee earn, they also have access to benefits offered by the company on a large scale. Just to mention a few of them, we can list the private health insurance, bonuses for Holidays, gym and swimming cards, vouchers, growing vacation days by the years, at some places profit shares, fruits, coffee, tea at discretion, professional trainings and free participation of international technical conferences. Out of twelve respondents 41,6% have ongoing mortgage, but it doesn't cause them inconveniences in paying it, nor determine them to search for a better paid job. One of the interviewees emphasized the relatively high income she receives after only two years of working in the IT labor market:

> I am earning more than my parents together, after only two years in the labor market. My father works in a slaughter house and my mom is a florist. This is sad, from their perspective.

Discussing the work experience the subjects had, it wasn't a surprise the number of jobs they had in their career, which varied from one job till six jobs, the average being 2,73 jobs per capita. This number will change in the upcoming years, as the IT market will change itself, and the personnel fluctuation will meet new dimensions. Further on, the last discussed subject was referring to the future career plans they have and their learning habits. Most of the companies offer internal training programs, either held by their own staff or by contracted trainers in the technical and soft skills fields. It's also common to send the employees to international technical conferences, supporting the costs of it, if that would help the employee in his day-by-day tasks. 40% of the interviewees also allocate time at home to further develop their technical knowledge,

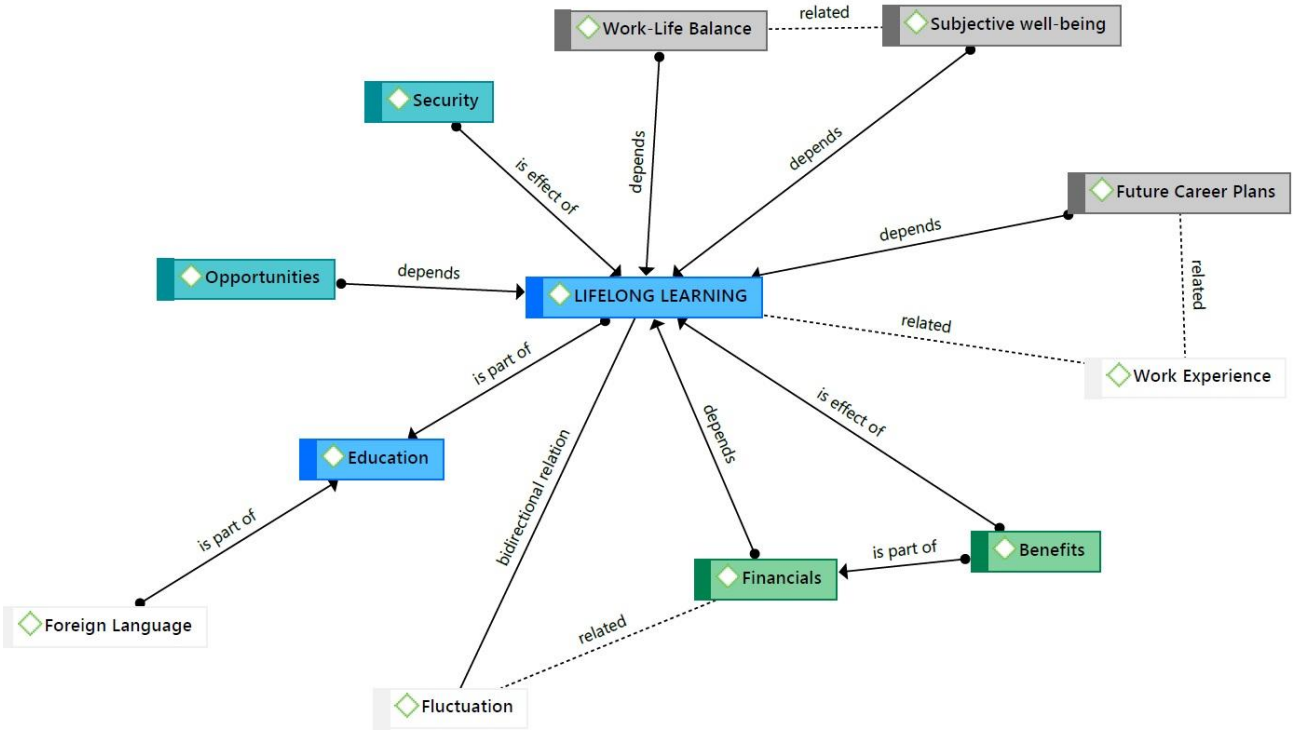

but not necessary to became better at work, but out of passion or seeking for opportunities to become self-employed. This relation-tree can be seen in the below figure.

Figure 3

Particularly, I would like to quote one interviewee, who for more than three years allocated substantial personal time to create a business, where he was a co-founder. The narrative shows

that success can only be achieved by hard working. I only add to this, that one year after our discussion, he succeeded.

> I worked at home for my project after I finished my job, for more than three years. At the beginning I worked around 60 hours per month, but in the last year I worked around 160 hours per month beside my actual job. It was like a second job, I worked in the afternoons and during the nights and every weekend. The aim was to start the business and to get some money out of it. I hope that in the next 2-5 years the business will grow, and I can be a self-employer, still working on the technical part of our business.

Conclusions

The collected data need more in-depth analyzing to show its value. The next step is to take further these parameters and to build up an organization's structure, with its culture, processes, internal behaviors, unwritten rules and extensive flexibility possibilities; to describe in extenso the similarities and particularities of a career path in this domain; to deeply examine and expose the variety of labor practices in Cluj-Napoca's IT field; in other words to let the "mystery" shine in the every day's ordinary. Further going on, this data-set can (and will) be complemented and opposed by the interviews of managers, Human Resource professionals and entrepreneurs to see the "other side" of the coin. Surely, the new data-set would reveal hidden and fragile structures of an organization, patterns in work organization, habits in professionals' recruitment and methods in maintaining them; behind-the-curtain, unseen structures for the eye of employees or outsiders.

As mentioned before in this paper, beside the interviews, the use of other quality methods, like observation at the workplace would as well round the image of the IT sector in Cluj-Napoca. This would be mandatory for a complex research, but it would need more researchers to participate at it.

Bibliography

Commission of the European Communities. (2001, November 21). Making a European Area of Lifelong Learninga Reality. Retrieved from EUR-Lex:

http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2001:0678:FIN:EN:PDF.

Eisenberger, R., Huntington, R., Hutchison, S., and Sowa, D. (1986). Perceived organizational support. Journal of Applied Psychology, 71: 500 –507.

Marshall, J. and Reason, P. (1994). Adult learning in collaborative action research: Reflection on the supervision process, Studies in Continuing Education, Research and Scholarship in Adult Education, pp. 113.

Wilthagen, T.,Tros, F., Lieshout, H. van (2003). Towards "flexicurity"? Flexibility and security in EU member states (Paper prepared for the 13th World Congress of the International Industrial Relations Association (IIRA), Berlin).

Ybema, S., Yanow, D., Wels, H., Kamsteeg, F. (2009). Organizational Etnography. Studying the complexities of everyday life, London, Thousand Oaks, New Delhi, Singapore: Sage Publications Ltd, pp. 1.

THE CONCEPT OF FREEDOM IN THE PERSPECTIVE OF PHILOSOPHY OF THE LAW IN THE MODERN PERIOD, THE XV-XVIII CENTURIES

Lucian Verdeş
PhD Student, Technical University of Cluj-Napoca - Baia Mare Northern University Center

Abstract:The development of absolutism in the 15th and 16th centuries and the fall of feudalism will lead to a period of transition between the medieval and modern conceptions of state and sovereignty. In a period of denial of liberty and fundamental human rights, philosophers' thinking will be directed to subjects such as natural law, natural rights. The idea of the social contract of Calvinist philosopher Johannes Althusius is taken over by Hugo Grotius, Thomas Hobbes, or John Locke in England. The philosophy of the latter, with her empiricism, will influence the European philosophy, the great Enlighteners: Montesquieu, Voltaire, Rousseau or Kant. Starting with the „Century of Light", human reason becomes an instrument of knowledge of the world, in the sense that it is the guarantor of human progress: man will be at the center of philosophical and political, thinking. The notion of freedom was felt in a noisy way on the political and social scene of the revolutions, human rights being for the first time asserted in a clear and concise manner.

Keywords:natural law, natural law, social contract, freedom

În secolele al XV şi XVI-lea se naşte şi se dezvoltă absolutismul monarhic, acest apect influenţând şi teoriile politice din acea vreme întrucât *„schimbările din structura economică, prefacerile sociale, luptele politice care au străbătut secolele XV – XVII au antrenat nu numai meditaţia umanistă, metafizică şi cercetarea ştiinţifică, ci şi pe cea care a poposit, predilect, asupra descifrării cauzelor, motivelor, legilor şi a conducerii politice a societăţii"*[1]. Astfel, în Spania, prin căsătoria dintre Ferdinand al II –lea şi a Izabelei de Castilia se creau premisele formării "statului Spaniol", a absolutismului spaniol, prin unirea regatului Aragon cu cel al Castiliei. În Anglia se ridică dinastia Tudorilor, începând cu domnia lui Henric al VII-lea (1485-1509) care va consolida poziţia puterii monarhice după încheierea Războiului celor Două Roze. În Franţa, după războiul de 100 de ani era deschisă deja calea spre instituirea monarhiei absolutiste care va dura până în vremea Revoluţiei[2]. Dezvoltarea absolutismului va duce la decăderea societăţii feudale şi crearea unei perioade de tranziţie între concepţiile medievale şi cele moderne despre stat şi suveranitate, respectiv despre relaţia stat-biserică. Însă aceasta nu presupune în mod implicit că toate teoriile vor accepta despotismul monarhic.Biserica Catolică nu putea accepta o supunere totală faţă de puterea suverană datorită poziţiei privilegiate a Sfântului Scaun dar şi a sursei puterii, cea divină. Dar teoria dreptului divin al regilor va fi una trecătoare, nefiind în realitate o teorie filosofică. Această sscensiune a absolutismului va da naştere şi la ideea de unitate într-o perioadă de frământări politice, economice şi sociale.În centrul teoriilor politice şi filosofice va fi şi încercarea explicării originii şi naturii societăţii politice, dar şi reflecţii asupra legii naturale ori a drepturilor naturale.

[1] Alexandru Cazan, *Introducere în filozofie. De la antici la Kant*, Editura Actami, Bucureşti 1997, p.302
[2] Care a durat între anii 1789-1799

Calvinistul filosof **Johannes Althusius** (1557-1638) distingea între mai multe tipuri de asocieri umane ori de comunităţi, respectiv familia, comunitatea locală, provinciile şi statul. Fiecare avea ca sursă un contract prin care cei care au format-o urmăreau îndeplinirea unor scopuri defintite. Astfel, fiecare comunitate corespundea unei nevoi naturale ale omului. Comunităţile nu se anulau între ele, o comunitate mai largă nu avea ca şi consecinţă distrugerea celei pe care o îngloba, dar nici subordonarea acesteia din urmă. De pildă, comunitatea locală nu anula comunitatea familiei[3]. Pentru Althusius statul apare ca o consecinţă a contractului intervenit între provincii. Din acest punct de vedere statul şi suveranitatea nu ar depinde de un contract prin care oamenii ar fi renunţat în mod direct la anumite drepturi ale lor în favoarea guvernării statale, ci de un contract dintre mai multe provincii. Pe cale de consecinţă, doar indirect formarea statului s-ar datora libertăţii oamenilor, dar numai a acelora ca au consimţit la crearea proviinciilor, şi ulterior a acelora care din cadrul proviinciilor au consimţit la crearea statului. Ori, acest motiv ar putea constitui şi sursa opoziţiei ce se poate manifesta împotriva suveranităţii, alături de nerespectarea contractului de către suveran. Filosoful se bazează, *„pe sanctitatea contractelor, fundamentată pe legea naturală; iar legea naturală însăşi este considerată, în manieră tradiţională, ca bazându-se pe legea divină*[…] *însă teoria politică a lui Althusius este remarcabilă în special pentru stipularea suveranităţii populare şi pentru felul în care se foloseşte de ideea de contract. Fiind calvinist, el insistă asupra dreptului la opoziţie faţă de conducerea statului, însă nu spune nimic despre libertatea religioasă sau a statului, care să fie, oficial, indiferent faţă de tipurile de religie”*[4].

Hugo Grotius (1583-1645) va reexamina legea naturală, istoricii atribuindu-i *„un rol important în eliberarea ideii de lege naturală de fundamentele şi presupoziţiile teologice şi în naturalizarea ei”*[5].Animal social, precum la Aristotel, omul este incapabil să trăiască singur, este slab şi nu urmăreşte atingerea prpriului scop, ci din contră, prin natura sa, acesta caută colectivitatea .Astfel, deosebirea faţă de animale a omului o constituie şi instinctual social, predispoziţia omului de a trăi într-o societate. Pentru a susţine acest lucru, gânditorul aduce *“două argumente : genetic - înclinarea copilului spre a bucura pe altcineva şi pornirea copilului spre milă - şi structural - omul matur, posesor al uneltei limbajului, care se poate instrui şi este capabil de acţiune, lăsându-se condus de o serie de principii generale”*[6]**.** Dacă pentru Althusius statul era o asociere a acelora din cadrul provinciilor, pentru Groţius crearea statului este o manifestare a libertăţii oamenilor înzestraţi de la natură cu instinctul social. Teoria contractualistă se deosebeşte de cea a lui Althusius şi din alt punct de vedere. Astfel, pentru Groţius transferul drepturilor către un suveran nu este unul total, ci poate presupune ca exerciţiul puterii suverane să fie divizat. Dacă pentru Althusius suveranul exrcita singur, personal, ori prin persoane delegate puterea, transferul acesteia putând opera doar de la suveran , pentru Groţius poporul are dreptul de a-şi rezerva anumite puteri. Transferul drepturilor poate include inclusiv şi pierdere dreptului la opoziţe a poporului faţă de suveran întrucât acesta nu este recunoscut doar în situaţia în care este păstrat prin contractul de instituire a statului, ori când regele acţionează contrar intereselor generale, comune ale oamenilor.

---

[3] Dacă prima avea ca scop binele comun al tuturor familiilor care au constituit-o, cea de a doua avea ca scop binele familiei, a mebrilor care au compus această familie

[4] Frederick Copleston, *Istoria Filosofiei III Filosofia medievală târzie şi renascentistă*, trad. de Ana Maria Datcu şi Sorana Man, Editura All, Bucureşti, 1997, p. 313

[5] *Ibidem*, p. 315

[6] Ion Banu *et all,Istoria Filozofiei moderne şi contemporane I, (De la renaştere la epoca “ luminilor”),* Editura Academiei Republicii Socialiste România, Bucureşti, 1984, p. 528

Mai târziu, **Thomas Hobbes**[7](1588-1679) va folosi teoria contractului social pentru a justifica absolutismul. Gândirea lui Hobbes nu a putut să nu fie influenţată de frământările politice, religioase ori sociale ale timpului în care a trăit, dintre care, poate cel mai mult, trebuie amintit Războiul englez civil[8] ori Războiul de treizeci de ani[9] după cum se afirmă în introducerea cărţii sale *:"trăind în secolul al şaptesprezecelea Hobbes este produsul unei epoci în care vechea ordine socială, politică (în special teologia politică) şi ştiinţifică (mai ales de tip aristotelic) începea să se destrame şi în care se făcea simţită totodată şi o nouă paradigmă la care Hobbes şi-a adus o contribuţie incontestabilă, alături de nume precum Galileo Galilei, Francis Bacon, Rene Descartes, Gottfried W.Leibniz şi, nu în ultimul rând, John Locke"*[10]. Astfel, concepţia filosofică şi politică a sa va fi orientată spre scopuri practice, şi anume fericirea şi pacea omului, care nu pot fi atinse decât într-un cadru organizat, cu reguli precise, cu legi civile şi sub condiţia existenţei unei autorităţi incontestabile, denumită Leviatan (statul). Leviatanul (statul) devine puterea absolută, fără pereche pe pământ, căreia toţi cetăţenii i se supun, dar care cunoaşte la rândul ei supunerea faţă de autoritatea Divină. Acest om artificial se raportează la cetăţeni din mai multe perspective. Pe de o parte, statul încorporează cetăţenii care î-l alcătuiesc, iar pe de pe altă parte acesta este creat tocmai de către cetăţeni prin intermediul unui contract ori convenţii. Ori, statul devine oglinda cetăţenilor din care este alcătuit întrucât cetăţenii constituie modelul realizării acestuia. Interesant este de precizat de ce ajunge omul să accepte crearea statului şi implicit limitarea libertăţii sale, prin semnarea convenţiei, a tratatului. Sheldon Wolin afirma că *„starea de natură este caracterizată de o dublă absurditate, logică şi morală pentru că oamenii sunt în situaţia maximizării drepturilor şi a unei libertăţi perfecte pentru că ei pot face şi spune tot ceea ce vor"*[11]. Evident scopul suprem în această stare de natură este autoconservarea şi dorinţa omului de a-şi atinge propriile scopuri. Pentru fiecare scopul său este cel mai important, ceea ce conduce, în mod inevitabil, la un război continuu în cadrul căruia oamenii vor fi dominaţi de răutate, egoism şi singurătate. Fiecare este duşmanul fiecăruia aşa cum „*la nivelul popular de percepţie, amprenta concepţiei bobbesiene asupra gândirii occidentale post renascentiste se reduce la modelul războiului tuturor împotriva tuturor, model ce rămâne expresia simplă şi clară a unui originar şi caracteristic individualism sălbatic"*[12]. S-a relevat în lucrările de specialitate că marele merit al filosofului este acela de a fi reuşit să „sanctifice"egoismul născut al omului prin absorbirea de sine însuşi a individului solitar *„căci drepturile individuale însele derivă din cele mai puternice pasiuni şi dorinţe egoise ale omului… Întrucât drepturile sunt susţinute de pasiuni, ele pot, într-un sens să se autoimpună.pe măsură de fundaţiile doctrinelor tradiţionale ale constrângerii morale şi ale dispreţului pentru egoism erau discreditate, se deschidea calea pentru o nouă legitimare sau sanctificare a egoismului omenesc"*[13]. De fapt*,"Hobbes a retezat cu ascuţime teoriile care îl slăveau pe om ca pe o fiinţă bună şi a*

[7] Filosof englez ce a trăit între anii 1588-1679

[8] Război purtat între anii 1642- 1651, între parlamanetul englez şi suveranul Carol I, finalizat prin victoria Parlamentului, care a instaurat republica sub conducerea lui Oliver Cromwell şi care a culminat cu decapitarea regelui Carol I.

[9] 1618-1648, denumirea fiind dată mai multor războaie purtate, în special, în Europa Centrală, care a dus, printre altele, la divizarea Germaniei şi la limitarea puterii Sfântului Imperiu Roman

[10] Thomas Hobbes, *Leviatanul*, trad., introd. şi note de Alexandru Anghel, Editura Herald, Bucureşti, 2017, p.vi

[11] Sheldon Wolin, *Politica e visione*, Editura Il Mulino, Bologna, 1996, p. 376 (trad. mea)

[12] Constantin Noica *et. All, Istoria Filosofiei Moderne, De la Renaştere până la Kant*, Societatea Română de Filozofie- Bucureşti, 1937, p. 181

[13] Emanuel Mihail Socaciu (coord.), *Filosofia politică a lui Thomas Hobbes*, Editura Polirom, Iaşi, 2001, p.140

observat, cu luciditate cinică, dar preţioasă pentru coborârea gândirii din imperiile abstractului pe tărâmul faptelor, că omul este animat, în tot ceea ce întreprinde, de interes"[14].

W.H.Greenleaf arăta în studiul său *„O însemnare despre Hobbes şi cartea lui Iov"* că suferinţa lui Iov este reinterpretată ca fiind condiţia naturală a umanităţii. Dacă pentru Iov mijlocul depăşirii condiţiei a constat în supunerea faţă de Dumnezeu, ca putere absolută, pentru oameni depăşirea acestei stări mizerabile naturale o poate constitui doar comunitatea civilă şi supunerea faţă de un suveran[15]. Astfel, conceptul de natură este folosit de filosof precum un mit explicativ, pentru a lămuri de ce oamenii consimt şi trebuie să consimtă la limitările libertăţii personale pe care le presupune supunerea faţă de o autoritate[16]. Datorită raţiunii şi dorinţei de autoconservare omul va căuta pacea, siguranţa, prin încheirea contractul social. Pacea şi armonia pentru oameni este una artificială, şi nu naturală, cum este în cazul unor animale (spre.ex.albinele). Pe de altă parte, în aspectele reglementate de legi, libertatea cetăţeanului este dată de norma de drept, de ceea ce-i permite aceasta. Însă în situaţiile nereglementate de lege, supuşii *"au libertatea de a face ceea ce propria raţiune le sugerează a fi cel mai avantajos pentru ei înşişi"*[17]. Această libertate înglobează şi anumite drepturi la care cetăţenii nu au renunţat prin încheierea convenţiei civile.

Supuşii păstrează dreptul de a-şi conserva viaţa şi a de a se apăra împotriva oricăror acţiuni ori porunci care ar avea ca scop ameninţarea propriei vieţi. Acesta un drept natural al omului la care acesta nu poate renunţa căci însăşi esenţa constituirii statului este asigurarea protecţiei vieţii cetăţenilor. Mai mult, contractul încheiat de cetăţeni are ca ultim scop garantarea fericirii individuale, ori aceasta presupune, în mod necesar, şi protejarea cetăţeanului de orice acţiune care ar putea să-i vatîme corpul acestuia. Din raţiuni expuse anterior, omul păstrează şi dreptul de se opune suveranului oricăror porunci care ar avea ca obiect autorănirea, ori autoschilodirea acestuia. Libertatea instituită în cadrul statului devine, în opinia filosofului, compatibilă cu teama ori cu necesitatea, nici una dintre acestea neputând s-o anuleze.Astfel, omul rămâne liber chiar dacă săvârşeşte o acţiune de teama unei pedepse (instituite de o lege) ori a unei consecinţe care urmează a se producă întrucât acesta avea posibilitatea reală de a nu săvârşi acea acţiune.Mai mult, chiar dacă acţiunea este necesar a se produce (fiind hotărâtă de Divinitate) întrucât izvorăşte din voinţa omului, fiind săvârşită în mod voluntar, ea izvorăşte, în final, din libertate.

Mai mult, libertatea lui Hobbes este o libertate asumată în mod conştient de cetăţeni, şi o formă de eliberare a acestora din starea de război în care se aflau. Mijlocul instituirii acesteia îl constiuie convenţia civilă, iar forma de guvernământ agreată monarhia absolutistă.

Însă acesta va fi combătută drastic de către **John Locke**[18](1632-1704), care va apăra libertatea şi dreptul, şi va opina pentru supremaţia puterii legislative în stat. Starea naturală este definită, precum la Hobbes, ca o stare de libertate. Însă, această *" perfectă libertate, de a-şi hotărâ – oamenii- acţiunile şi de a dispune de posesiunile şi persoanele lor aşa cum găsesc potrivit, în limitele legii naturale, fără a cere permisiunea şi fără a depinde de voinţa altui*

[14] Leo Strauss, Joseph Cropsey, *History of Political Philosophy*, Rand Mc Nally/Co, 1972, p.375 (ed. Electronică)
[15] Wiliam H Greenleaf, *A note of Hobbes and the book of Job*, în *Anales de la catedra Francisco Suarez*, Nr. 14, 1974, p. 28-31
[16] Bertrand Russel, *Istoria filosofiei occidentale*, Vol.II, Editura Humanitas, Bucureşti, 2005, p. 65
[17] Thomas Hobbes, *op. cit.*,p. 172
[18] Filosof ce a trăit în perioada 1632-1704

om"[19]. nu este una absolută, precum apare la Hobbes, ci este supusă unei limitări, adică, *"starea de natură este o stare de libertate, dar nu de libertaj"*[20].

Pentru Locke libertatea nu poate exista decât acolo unde există reglementată o lege. Or, în starea naturală există legea naturală, care îl împiedică pe om *"să se distrugă pe sine sau orice altă vietate aflată în posesia sa"*[21]şi care îi impune obligaţia *„de a conserva restul umanităţii"*[22]. Astfel, lipseşte omului libertatea de a se autodistruge ori de a-şi pricinui sine-şi rău*."Libertatea este pentru Locke strâns legată de existenţa unei reguli cunoscute dinainte şi aplicate arbitrar"*[23]. Aceasta este una morală şi poate fi descoperită şi înţeleasă, doar cu ajutorul raţiunii: starea naturală este cârmuită de o lege naturală care porunceşte tuturor, iar raţiunea, care este această lege, îi învaţă pe cei care ţin cont de ea, că… *„nimeni n-ar trebui să pricinuiască rău altuia, vieţii sănătăţii, libertăţii şi posesiunilor sale"*[24]. Legea naturală este unică pentru toţi oamenii, aceştia nefiind altceva decât *„opera Unui omnipotent şi infinit Creator înţelept, servitori ai unui Stăpân suveran trimişi în lume din voinţa şi din interesul Său."*[25].

Astfel, dacă Hobbes definea legea naturală prin raportare la legea violenţei, a forţei fizice, a a scopurilor egoiste ale omului, Locke vede legea naturală ca şi o *„lege morală obligatorie în mod universal, promulgată de raţiunea umană prin reflecţie asupra lui Dumnezeu şi a drepturilor Sale, asupra relaţiei omului cu Dumnezeu şi a egalităţii fundamentale a tuturor oamenilor în calitate de fiinţe raţionale"*[26].

Pe de altă parte, starea de natură se mai caracterizează şi prin egalitatea politică şi juridică a oamenilor: - starea naturală - *„este o stare de egalitate în care toată puterea şi jurisdicţia sunt reciproce, nici unul neavând mai mult decât altul; nimic nu e mai evident decât faptul că toate creaturile de aceeaşi specie şi rang, fără deosebire, născute cu acelaşi avantaje naturale şi dotate cu aceleaşi facultăţi, ar trebui să fie egale între ele şi fără supunere"*[27]. Astfel este exclusă orice fel de subordonare între oameni, ori existenţa vreunei ierarhii naturale dintre aceştia: „*libertatea naturală a omului înseamnă că acesta este liber faţă de orice putere superioară pe pământ ... alteia adecât aceleia stabilite în comunitate"*[28]. Ideea combaterii existenţei unui conducător, a unui monarh îndreptăţit, din naştere, în baza Dreptului Divin de a exercita conducerea şi supunerea celorlalţi, nu este nouă. Ea a făcut obiectul primului tratat despre cârmuire, care respingea categoric absolutismul monarhic, respectiv îndreptăţirea regelui Adam şi a urmaşilor lui, de a guverna, în baza unui drept divin moştenit, prin naştere[29].

Ideea superiorităţii naturale nega practic dreptul fiecăruia de a dera la contractul care stă la baza societăţii politice, contract încheiat cu guvernanţii şi care legitima dreptul acestora de a

---

[19] John Locke, *Al doilea Tratat despre cîrmuire, Scrisoare de toleranţă*, traducere din lb. engleză de Silviu Culea, prefaţă de Adrian Paul Iliescu, Comentarii de Cătălin Avramescu, Mihaela Czobor şi Radu M.Solcan, Editura Nemira, Bucureşti 1999, Cap.II, p. 53
[20] Frederick Copleston, *op. cit*., p. 128
[21] John Locke, *op. cit*., p. 54
[22] *Ibidem*, p. 55
[23] *Ibidem*, p. 54
[24] *Ibidem*, p.301
[25] *Ibidem*, p. 54
[26] Frederick Copleston, *op. cit.*, p. 128
[27] *Ibidem*, p. 53
[28] *Ibidem*,p. 65
[29] Primul Tratat răspundea lucrării autorului Sir Robert Filmer, *Patriarcha, Puterea naturală a Regilor* apărută împotriva libertăţii nenaturale a poporului, prin argumente teologice, raţionale istorice şi legale, din anul1680, care nu reprezenta altceva decât o apologie a absolutismului monarhic

conduce. A fi de acord cu teza arătată mai sus ar echivala cu acceptarea ideii de inegalitate dintre oameni şi guvernanţi, dar şi, poate cu, lipsa dreptului supuşilor de a se opune guvernanţilor în actul de conducere. Starea de război se naşte doar în situaţia în care se doreşte impunerea puterii de către cineva asupra cuiva, prin intermediul forţei ori violenţei. Aceasta este evident întrucât este de esenţa stării naturale inexistenţa unei autorităţi ori instanţe comune dotate cu autoritate, iar folosirea forţei echivalează cu restrângerea şi încălcarea dreptului la libertate. Idea centrală este aceea că Dumnezeu i-a oferit omului pământul în întregul lui pentru a fi cultivat, însă acesta nu poate rămâne un bun comun. Toate lucrurile şi materialele oferite omului rămân fără valoare în absenţa muncii.dacă legea naturală permite omului exercitarea unui drept de proprietate asupra unor lucruri, totodată aceeaşi lege şi limitează dreptul întrucât Locke respingea doctrina potrivit căreia omul putea să adune proprietăţi fără nici o limită. Omul are dreptul de a obţine prin muncă atâta cât are nevoie pentru a trăi, iar pământul nu i se cuvine decât în măsura în care poate fi lucrat de acesta, fiind util supravieţuirii.

Între timp filosofia sa va deveni cunoscută pe continent, în locul unde a fost exilat, respectiv în Olanda, dar şi în Franţa în anul 1789 avea să aibă loc revoluţia franceză, ca un răspuns la ideile filosofice iluministe apărute şi care s-au caracterizat printr-o critică sistematică şi de substanţă a vechiului regim, a societăţii feudale care era văzută ca un obstacol în faţa progresului, precum cele ale lui Montesquieu, Voltaire ori Jean Jacques Rousseau.

Charles Louis Montesquieu[30](1689-1755)vedea lucrurile diferit faţă de Hobbes ori Locke.pentru acesta în stare naturală nu există o singură lege, ci mai multe legi naturale, toate anterioare constituirii societăţilor. Din aceste legi naturale prima ar fi dată de *"întipărirea în fiinţa omului a ideii unui creator şi de necesitatea urmării acestuia"*[31].Mai mult, *"nu numai natura este supusă legilor cu tot ce cuprinde ea, oameni, animale, fiinţe inanimate, dar şi Dumnezeu trebuie să ţină seamă de legile obiective şi să respecte acele legi ale naturii, care sunt necesare şi nu pot lăsa loc miracolelor"*[32].

Libertatea omului în stare de natură este, aşadar, una limitată, dată de aceste limite ale legilor naturale, şi nu este influenţată de către creator, căci pentru filosof, Dumnezeu, după crearea lumii, nu se mai amestecă în vieţile oamenilor, guvernate doar de acele legi necesare. Din acest punct de vedere s-a prin faptul de a-l considera pe Dumnezeu în spiritul deismului, ca un impuls prim al universului, iar nu ca un agent providenţial permanent, Montesquieu se poate situa pe o poziţie progresistă, spre a arăta că e un non sens să se pună activitatea divină în slujba evenimentelor istorice singulare[33].

Precum filosofii britanici amintiţi mai sus, omul în stare de natură este dominat de dorinţa de a-şi asigura supravieţuirea, conservarea sa.Însă, aceasta nu presupune existenţa stării de război, precum la Hobbes, ci din contră o stare de pace, de linişte continuă, care derivă şi din conştietizarea fiecărui individ că ar putea fi inferior celuilalt, ceea ce conduce la o lipsă a curajului de a-l ataca, de a-l vătăma pe celălalt. Războiul tuturor împotriva tuturor este respins de Montesquieu, întrucât, într-o formă generală ar presupune un conflic al unor idei ori motive complexe, pe care nu le-ar putea avea oamenii anterior constituirii societăţii, întrucât în starea naturală omul ar fi preocupat de asigurarea conservării sale, inclusiv prin procurarea hranei. Raţionamentul nu este lipsit de critici, dacă reflectăm la faptul că tocmai nevoia de hrană, de

[30] 1689- 1755, unul din cei mai de seamă reprezantanţi ai iluminismului francez
[31] Charles L. Montesquieu, *Despre Spiritul Legilor I*, trad. şi note de Armand Roşu, studiu introductiv de Dan Bădărău, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1964, p. 14
[32] *Ibidem,* p. 54
[33] *Ibidem,* p. 51

conservare, alături de sentimentul de teamă au constituit pentru Hobbes motive pentru acea stare de război continuă.

Constituirea societăţii se realizează încetul cu încetul, pe măsură ce oamenii conştientizează faptul că teama care o resimt este reciprocă, aceasta ducând la o apropiere. Crearea societăţii se datorează, pentru filosof dorinţei oamenilor de a trăi într-o societate, această dorinţă reprezentând cea de a patra lege naturală[34].Montesquieu a încercat să stabilească doctrina liberalismului, urmărind u scop practic, şi anume: *"stabilirea unor sisteme de legi, menite să realizeze maximum de libertate, în cadrul dat al condiţiunilor cosmice şi istorice legate de viaţa naţiunilor interesate"*[35]. În privinţa aceasta, el consideră constituţia engleză ca pe modelul cel mai autorizat. Ea îi dă impresia celei mai potrivite legiuiri pentru realizarea libertăţii, prin faptul că, în cadrul ei, *„puterile publice sunt separate între ele, fiecare având raza ei precisă de atribuţiuni, trebuind să se controleze reciproc, şi astfel, putând să realizeze un echilibru sigur al interdependenţei lor mutuale"*[36].

Precum la Hobbes ori Locke, şi în opinia lui Jean Jacques Rousseau (1712-1778) omul se bucură în stare de natură de o libertate naturală, care îi permite să acţioneze liber. *"Starea de libertate este o consecinţă a naturii omului"*[37] şi este guvernată precum în cazul filosofilor englezi de un principiu fundamental, şi anume autoconservarea individului : *„prima sa lege este de a veghea asupra propriei sale conservări, primele sale griji sunt faţă de sine însuşi"*[38]. Astfel, între libertate, autoconservare şi natură există o interdependenţă, în sensul că natura i-a dat viaţă omului, îi asigură conservarea, prin libertatea pe care o are omul de a dispune de natură potrivit voinţei sale, dar de care este şi dependent. Însă starea naturală de război contiunuu dintre oameni a lui Hobbes este respinsă de Rousseau. Pentru acesta omul trăieşte în stare de natură izolat, nepăsător faţă de ceilalţi, oamenii neinteracţionând între ei, întrucât nu-i leagă nimic, nici sentimente comune, nicii obligaţii ori îndatoriri comune.Fiecare este preocupat de propria soartă, de conservarea fiinţei sale. Războiul nu era al oamenilor ci al statelor, întrucât *„prin simplul fapt că oamenii trăind în primitiva lor independenţă, nu au raporturi destul de constante ca să se nască între ei nici starea de pace, nici starea de război, ei nu işi pot fi , în mod natural, duşmani"*[39].

S-a precizat în literatura de specialitate, că pentru Rousseau *„omul este natural şi artificial. Omul natural, deci cel ieşit din mâna Autorului, este o fiinţă fericită.În starea de natură, totul este bine: în această stare omul este liber, de nimeni constrâns, egal cu ceilalţi, se comportă în funcţie de instinctele sale.Ştiinţele, artele au pervertit fiinţa adevărată a omului, l-au transformat în rob al speranţelor."*[40]. Da, dar prin contractul social omul nu renunţă la libertatea sa. Renunţarea la libertate nici nu ar fi posibilă întrucât pentru filosof echivalează cu renunţarea la calitatea de om, la drepturile şi datoriile acestuia, fiind incompatibilă cu natura umană, imposibil de acceptat de cineva de bună voie[41].Libertatea naturală a omului devine astfel, o libertate civilă, convenţională şi necesară. Dacă libertatea naturală devine incertă la un moment

[34]*Ibidem*, p. 15
[35]*Idem*
[36] Constantin Noica, *op. cit.* p. 432
[37]Jean J. Rousseau, *Contractul Social* trad. de H.H.Stahl, Editura Antet XX Press, Filipeştii de Târg, Prahova, 1995, Cartea I, p. 7
[38]*Idem*
[39] Jean J. Rousseau, *Despre Contractul Social sau Principiile Dreptului Politic*, trad.de HH Stahl, Editura Moldova, Iaşi, 1996, p.61
[40]Alexandru Cazan, *op. cit.* p. 430
[41] vezi Jean J. Rousseau, *Contractul...*, Cartea I, cap.IV, "Despre Sclavaj", p.11 şi urm.

dat, pentru motivele relevate mai sus, atunci libertatea civilă este garantată prin pactul civil.Datorită acestei duble calităţi, membrii comunităţii pot avea dorinţe ori scopuri particulare care să intre în contradicţie cu interesul general promovat de suveran, însă, pentru ca pactul social să fie unul efectiv, concret, este necesar ca interesul general să primeze, impunerea acestuia realizându-se prin intermediul legilor, care sunt singurele mijloace de a asigura libertatea civilă[42].

Contemporani Revoluţiei franceze, dintre filosofii moderni, trebuie amintit **Immanuel Kant** (1724-1804) care a formulat cea mai riguroasă filozofie a Dreptului. Considerând subiectul în centrul cunoaşterii, care are ca sursă experienţa, Kant desăvârşeşte întreaga filozofie a Luminilor. Filosoful distinge între două lumi eterogene, la intersecţia cărora „se găseşte" conştiinţa umană : lumea sensibilă la care omul se raportează prin instinctele sale naturale, şi lumea spirituală, pură, la care se poate avea acces doar prin respectarea obligaţiilor morale, guvernate de legi morale universale, necesare, existente în fiecare conştiinţă. Voinţa liberă presupune îndepărtarea a tot ceea ce este empiric, a cauzalităţii ce determină fenomenele, a materiei legii morale, interesând doar forma. Ea este concepută ca *"o facultate de a se determina pe sine însăşi la acţiune în conformitate cu reprezentarea unor anumite legi"*[43].

Libertatea devine cauza voinţei, nu un obiect al cunoaşterii, şi întrucât legea universală morală nu permite determinarea voinţei de către obiect, aceasta devine autonomă. Autonomia voinţei trebuie înţeleasă ca fiind capacitatea acesteia „de a fi ea sieşi lege", fără vreo influenţă, independent de natura obiectului voinţei. Alegerea făcută trebuie să poată reprezenta şi să funcţioneze ca o lege universală: *„acţionează numai conform acelei maxime prin care să poţi vrea totodată ca ea să devină o lege universală"*[44]; *„acţionează astfel ca să foloseşti umanitatea atât în persoana ta, cât şi în persoana oricui altuia totdeauna în acelaşi timp ca scop, iar niciodată ca mijloc"*[45].

Astfel, la orice alegere se naşte întrebarea dacă acţiunea poate fi considerată echivalent al unei legi formale universale a naturii. Or, pentru a putea fi siguri că acţiunea manifestată ca o consecinţă a voinţei libere, este morală, se impune a respecta datoria, obligaţia morală. Acest imperativ categoric, exprimă *„o exigenţă necondiţionată prin care raţiunea determină nemijlocit voinţa. Acest imperativ aparţine autonomiei voinţei, deoarece respectarea ei şi realizarea lui efectivă nu depinde nici un factor exterior."*[46].Exprimând necesitatea obiectivă, imperativul " să-mi fac datoria" nu anulează şi nu exclude libertatea, din contră o recunoaşte ca fiind temelia acestei necesităţi.

Originea datoriei nu se găseşte astfel în necesitatea empirică, ci *"în personalitatea, adică libertatea şi independenţa de mecanismul întregii naturi, considerată totuşi în acelaşi timp ca puterea unei fiinţe care este supusă unor legi speciale, anume unor legi pure practice, date de propria-i raţiune, astfel încât persoana ca aparţinând lumii sensibile este supusă propriei personalităţi, în măsura în care ea aparţine totodată lumii inteligibile"*[47]. De altfel, imperativele ipotetice exprimă, precum imperativele categorice, tot o exigenţă, dar una condiţionată de un anumit scop. Astfel, acestea nu pot constitui legi morale universale pentru toate fiinţele, în

[42] notă: „ascultarea de o lege pe care singur ţi-ai stabilit-o înseamnă libertate" (Jean J. Rousseau, *Contractul...*, Cartea I, cap.VIII, "Despre starea civilă", p. 20 şi urm.
[43] Immanuel Kant, *Întemeierea metafizicii moravurilor*, trad.rom.de Nicolae Bagdasar, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1972, p. 45-46.
[44] *Ibidem*, p. 39
[45] *Ibidem.* p. 47
[46] Carmen Teodora, Radu Ghideanu, *Spiritul legii în iluminismul francez*, , Editura Vasiliana 98, Iaşi, 2006, p. 255
[47] Immanuel Kant, *Critica raţiunii practice*, trad.rom.de Nicolae bagdasar, Ed.Ştiinţifică, Bucureşti, 1972, p. 176

acelaşi timp, sunt *"imperative ale abilităţii, ale prudenţei, ale fericirii personale, pe când imperativul categoric este însuşi imperativul moralităţii"*[48].

Kant opinează pentru o raţiune practică care are ca rol constituirea unei "voinţe în sine", şi nu a unei voinţe, privite ca o cale de a atinge un scop (ca un mijloc). Raţiunea cu voinţa se unesc având la bază un element comun, libertatea, care devine condiţia transcendentă a legilor morale universale. Doar apelând la libertatea voinţei se poate stabili dacă o acţiune este conform datoriei morale, ori este determinată de un scop ori interes anume. Astfel, libertatea devine pentru Kant un postulat, al treilea, alături de existenţa lui Dumnezeu şi de nemurirea sufletului. Libertatea nu este un fenomen ci devine o presupoziţie a datoriei şi a moralei. Celelalte două postulate sunt *„condiţia de posibilitate nu ale legii morale însăşi, ci ale Binelui Suveran, adică a valorii supreme a vieţii morale, care constă în unirea virtuţii cu fericirea."*[49].Însă, doar prin ideea libertăţii celor două postulate li se recunosc valabilitatea întrucât *"raţiunea practică este cea care restabileşte libertatea, nemurirea şi existenţa lui Dumnezeu, asupra cărora speculaţia nu găseşte suficiente argumente"* [50].

Însă dreptul mai vizează şi raportul dintre două libere arbitre, contând nu materia sau scopul final al acestora, ci forma lor care trebuie raportată la legea universal valabilă a libertăţii *:" ... dreptul este totolitatea condiţiilor conform cărora liberul arbitru al unui om se poate uni cu liberul arbitru al altui om, conform unei legi universale a libertăţii"*[51]. Necesitatea conformării libertăţii personale cu libertatea tuturor, conform unei legi universale ne conduce spre imperativele categorice din zona moralităţii *:"este dreaptă acea acţiune conform căreia… libertatea liberului arbitru al unui om poate coexista cu libertatea tuturor, după o lege universală."*[52] . Criteriul universal este cel la care trebuie să te raportezi pentru a stabili ce este drept ori ce este nedrept, şi nu ceea ce există la un moment dat, într-un loc oarecare (legislaţia ori nomele juridice).

Concluzii

În concluzie, la începutul evului mediu, pe fondul absolutismului şi al despotismului, al negării libertăţii şi drepturilor fundamentale ale omului, al frământărilor economice şi sociale ale vremii, noi teme se vor afla în centrul gândirii „filosofice politice", precum: dreptul natural, libertatea supuşilor în raport cu conducătorul, contractul social, legea naturală.Însă începând cu secolul luminilor raţiunea umană devine instrument de cunoaştere a lumii, în sensul că aceasta este garantul progresului umanităţii: omul se va afla în centrul gândirii filosofice, politice, literare. Ideea de libertate s-a făcut simţită într-un mod zgomotos, şi pe scena politică şi socială în cadrul Revoluţiei, drepturile omului fiind pentru prima dată afirmate într-un mod clar, concis.Secolul al XVIII.lea a determinat şi favorizat libertatea în gândire şi a reprezentat sursa pentru toate mişcările ce vor avea loc în secolul al XIX şi XX.

BIBLIOGRAPHY

- Banu Ion *et all*,(1984), *Istoria Filozofiei moderne şi contemporane I, (De la renaştere la epoca " luminilor")*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, Bucureşti

[48] Carmen Teodora, Radu Ghideanu,*op. cit.*, p. 257
[49] Viorel Colţescu, *Immanuel Kant. O introducere în filosofia critică*, Editura de Vest, Timişoara, 1999, p.127
[50] Carmen Teodora, Radu Ghideanu, *op. cit.*, p.25
[51] Immanuel Kant, *Metafizica Moravurilor,* Editura Antet, Bucureşti, 2013, p.87
[52] *Idem*

- Cazan Alexandru, (1997), *Introducere în filozofie. De la antici la Kant*, Editura Actami, Bucureşti
- Colţescu Viorel, (1999), *Immanuel Kant. O introducere în filosofia critică*, Editura de Vest, Timişoara
- Copleston Frederick, (1997), *Istoria Filosofiei III Filosofia medievală târzie şi renascentistă*, trad. de Ana Maria Datcu şi Sorana Man, Editura All, Bucureşti
- Greenleaf Wiliam H, (1974), *A note of Hobbes and the book of Job*, în *Anales de la catedra Francisco Suarez*, Nr. 14
- Hobbes Thomas, (2017), *Leviatanul*, trad., introd. şi note de Alexandru Anghel, Editura Herald, Bucureşti, 2017
- Kant Immanuel, (1972), *Critica raţiunii practice*, trad. de Nicolae Bagdasar, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1972
- Kant Immanuel, (1972), *Întemeierea metafizicii moravurilor*, trad.rom.de Nicolae Bagdasar, Editura Ştiinţifică, Bucureşti
- Kant Immanuel, (2013), *Metafizica Moravurilor*, Editura Antet, Bucureşti, 2013
- Locke John, (1999), *Al doilea Tratat despre cîrmuire, Scrisoare de toleranţă*, traducere din lb. engleză de Silviu Culea, prefaţă de Adrian Paul Iliescu, Comentarii de Cătălin Avramescu, Mihaela Czobor şi Radu M.Solcan, Editura Nemira, Bucureşti
- Montesquieu Charles L., (1964), *Despre Spiritul Legilor I*, trad. şi note de Armand Roşu, studiu introductiv de Dan Bădărău, Editura Ştiinţifică, Bucureşti
- Noica Constantin *et. All, Istoria Filosofiei Moderne, De la Renaştere până la Kant*, Societatea Română de Filozofie- Bucureşti, 1937, p. 181
- Rousseau Jean J., (1995), *Contractul Social* trad. de H.H.Stahl, Editura Antet XX Press, Filipeştii de Târg, Prahova
- Rousseau Jean J., (1996), *Despre Contractul Social sau Principiile Dreptului Politic*, trad.de HH Stahl, Editura Moldova, Iaşi, 1996
- Russel Bertrand, (2005), *Istoria filosofiei occidentale*, Vol.II, Editura Humanitas, Bucureşti
- Socaciu Emanuel Mihail (coord.), (2001), *Filosofia politică a lui Thomas Hobbes*, Editura Polirom, Iaşi
- Strauss Leo, Cropsey Joseph, (1972), *History of Political Philosophy*, Rand Mc Nally/Co (ed. Electronică)
- Teodora Carmen, Ghideanu Radu, (2006), *Spiritul legii în iluminismul francez*, , Editura Vasiliana 98, Iaşi
- Wolin Sheldon, (1996), *Politica e visione*, Editura Il Mulino, Bologna.

THE MORPHOMETRIC CHARACTERIZATION OF THE HYDROGRAPHIC NETWORK ON THE CALIMANI MOUNTAINS USING GIS TECHNIQUES

Lucian Moldovan
Teaching Assist., PhD Student, "Dimitrie Cantemir" University of Tîrgu Mureş/ "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: The study indicates that the analysis of the morphometric parameters using Geographic Information Systems (GIS) is a viable method in identifying the geomorphological characteristics and analyzing the properties of the hydrographic basins in the mountainous area of the Calimani massif. For the morphometric component evaluation we used the global altimetric numerical model Shuttle Radar Topography Mission (SRTM) with a resolution of 25 m. The GIS analysis methods of satellite data provide us with a very efficient and time saving solution, and with an exact technique for the morphometric analysis of extensive areas. For the validation of the obtained results we used the topographic maps 1: 25000 and the ortho-photo-maps offered by the National Agency of Cadastre and Real Estate Advertising (ANCPI). The morphometric parameters of the hydrographic basins were determined by ArcGis computer based mapping programs (ESRI). Of these, the most important are: the length of the basin, the width, the length and density of the hydrographic network, the surface of the basin, etc. The obtained results can be used in the management of the studied area but also in the subsequent studies.

Keywords: GIS, Hydrographic network, Morphometry, Geoprocessing, Watershed Delineation

Introduction

Delimitating river basins, generating hydrographic network and determining the morphometric characteristics of rivers are key factors in hydrological studies. Until three decades ago, these activities have traditionally been done topographically with topographic maps and aerial photographs. Nowadays, with the emergence of new techniques and the development of computer operations, these procedures are much easier to elaborate, being widely deployed using geographic information systems.

Studied area

The studied area occupies the north-western part of the central group of the Eastern Carpathians, being the largest volcanic massif in Romania. To the north it is delimited by the depression area of Dornelor and Bargaului Mountains; to the east - the series of depressions: Şaru Dornei, Păltiniş, Bilbor, Secu separates it from Bistrita Mountains. To the southeast are bounded by Gurghiului Mountains. The southern limit is given by the Mureş defile that separates the Gurghiului Volcanic Mountains. In the west, the hillsides of Caliman make the passage to the Transylvanian Plateau.

Material and methods

The methodology for this study comprised two major stages. The first stage consisted in the preparation of the cartographic material and the extraction of all the elements that are necessary in studying the morphometry of the hydrographic networks. The second stage analyzed the main morphometric elements of a hydrographic basin.

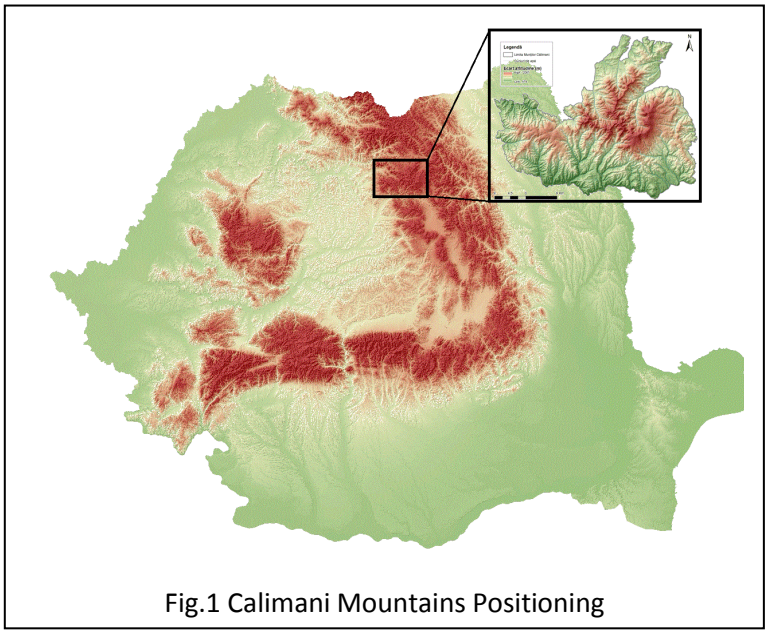

Fig.1 Calimani Mountains Positioning

The geomorphologic aspects were obtained with the Digital Elevation Model (DEM), prepared from SRTM (Shuttle Radar Topography Mission) with a resolution of 25 m. For the correction and validation of the obtained data we used topographic maps with a scale of 1: 25,000 and satellite images provided by Google-maps, and the National Agency for Cadastre and Real Estate Advertising (ANCPI).

For the preparation of the cartographic material and for the morphometric elements analysis (surface, perimeter, density, slope, etc.) we used ArcGIS 10.5.

Results and discussion

Extracting the drainage network from DEM was carried out in three stages:

- correcting errors that may occur in DEM by filling the existing gaps in the pattern or leveling

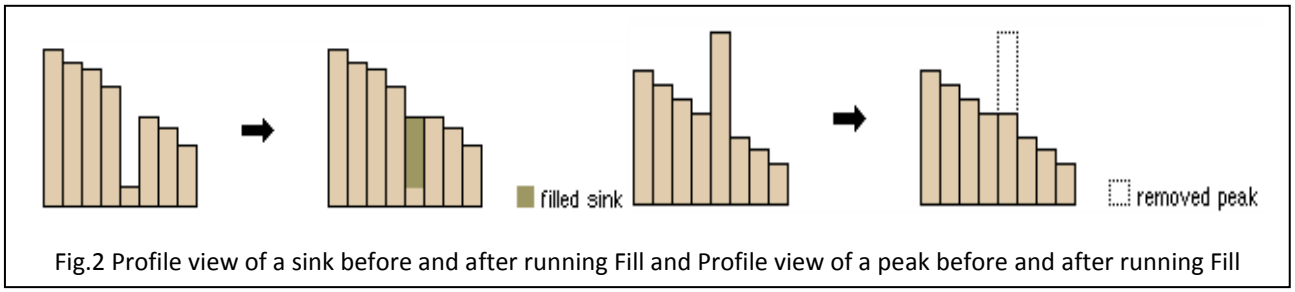

Fig.2 Profile view of a sink before and after running Fill and Profile view of a peak before and after running Fill

the unnatural peaks in DEM; this is done by running the *ArcToolbox - Spatial Analyst Tools-Hydrology – Fill*;

- determining the flow direction which is set by the direction of the steepest descent, or the maximum drop, from each cell. This is calculated as follows: maximum drop = change_in_z-value / distance * 100 with the help of *ArcToolbox - Spatial Analyst Tools-Hydrology- Flow Direction*
- calculating possible flow accumulations: this tool calculates the accumulated flow as the sum of all the cells flowing in each

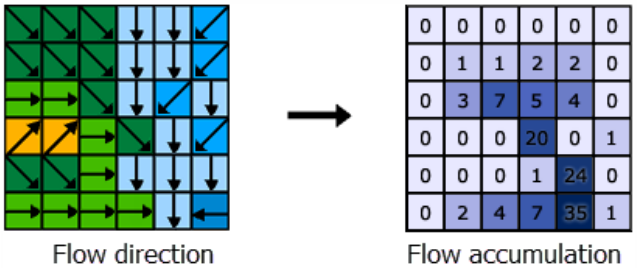

Fig.4 Determining possible accumulation

descending cell in the output raster. Thus, the cell that does not receive water from the other cells receives the value 1, and for cells that receive water from multiple sources, they are added together with the value 1. In order to obtain the raster, use the command *ArcToolbox - Spatial Analyst Tools- Hydrology - Flow Accumulation*

- The Flow Accumulation tool calculates accumulated flow as the accumulated weight of all cells flowing into each downslope cell in the output raster. If no weight raster is provided, a weight of 1 is applied to each cell, and the value of cells in the output raster is the number of cells that flow into each cell (http://desktop.arcgis.com/en/).

- previous results can be reclassified to remove insignificant water streams. The range of values of the raster overlapping on the analyzed territory is 0-5.41. By comparative analysis with topographic maps with the scale of 1: 25000, some water courses were eliminated,

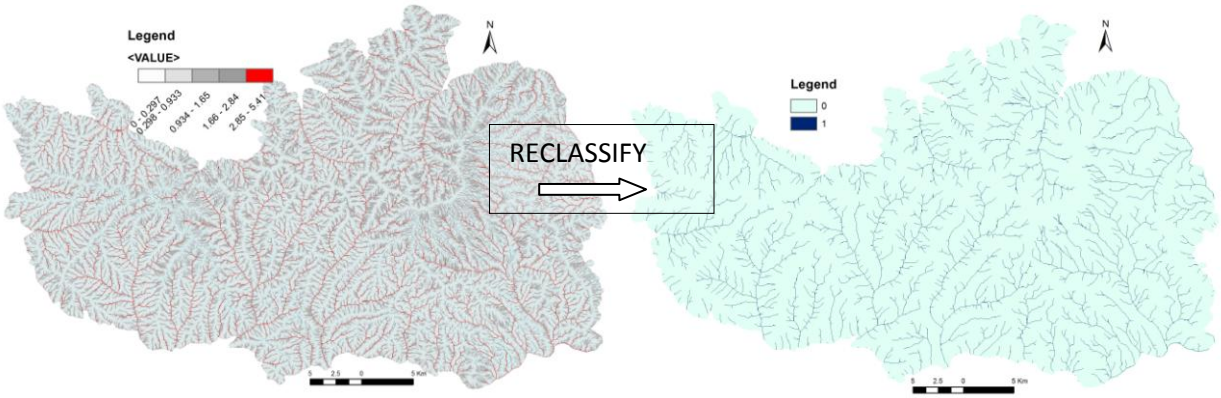

Fig.5 Determinarea acumularii posibile

considered insignificant, ie non-permanent water courses. Using the Raster Calculator tool, the values between 0 and 1.8 were removed, with the help of "Flow_Accumulation" = 1.8, "Flow_Accumulation"), meaning that all cells with an equal or lower value than 1.8 were eliminated. Finally, the hydrographic network from the entire analyzed area was obtained.

- this method is very fast, making the time necessary for these analyzes very effective, the errors being very small. Their removal was done manually by deleting the extra generated points.

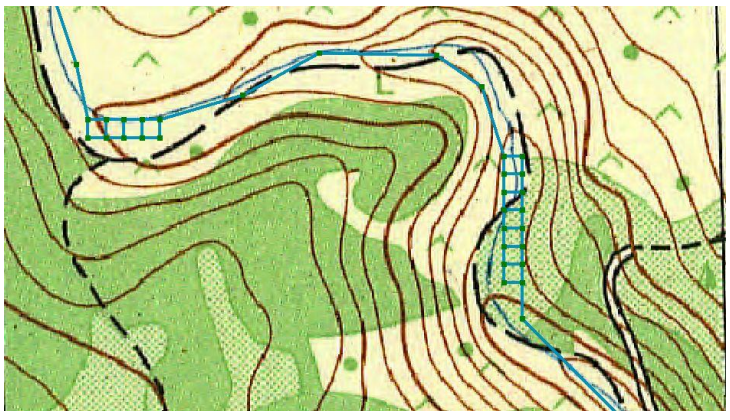
Fig.6 Errors in generating the hydrographic network

- the last step is delimitating the river basins. To obtain this, the accumulation points were determined in a new shapefile file. The points were positioned at the extremity of the analyzed territory in order to enclose the possible maximum. Non-enclosed areas are very small, which actually represent small fragments of the hydrographic basins that do not have their development on

the territory of Calimani Mountains. The command used in ArcGIS to set the limits of river basins is: *ArcToolbox - Spatial Analyst Tools – Hydrology –Watershed*

When you delimit hydrographic basins or map the hydrographic network, go through a series of steps. Certain steps are mandatory, while others are optional depending on the characteristics of the input data. The drainage direction of a stream will always be to the lowest cell. Once the direction in each cell is known, it is possible to determine which and how many cells flow in any given cell. This information can be used to define the boundaries (limits) of the river basin and the hydrographic network. The following diagram shows the process of extracting hydrological information such as river basin boundaries and hydrographic network from a digital terrain model (DEM).

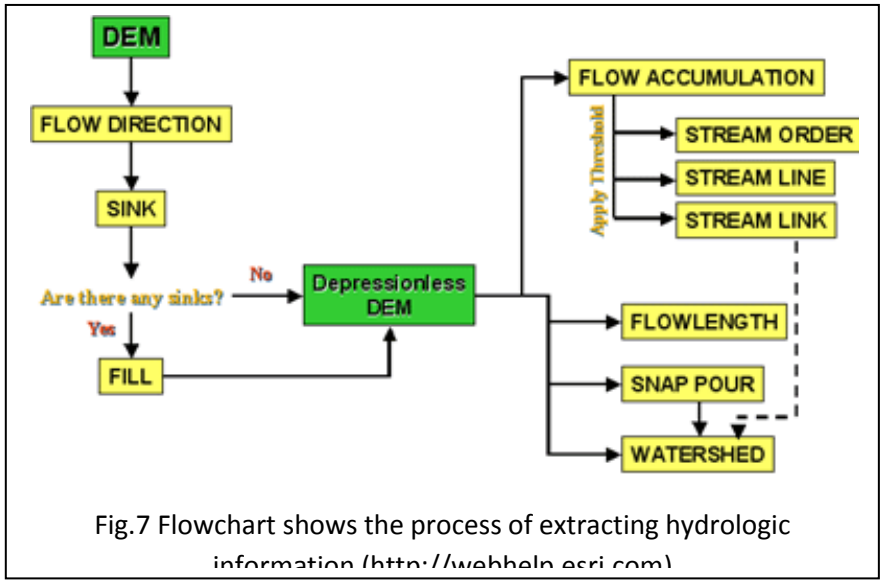

Fig.7 Flowchart shows the process of extracting hydrologic information (http://webhelp.esri.com)

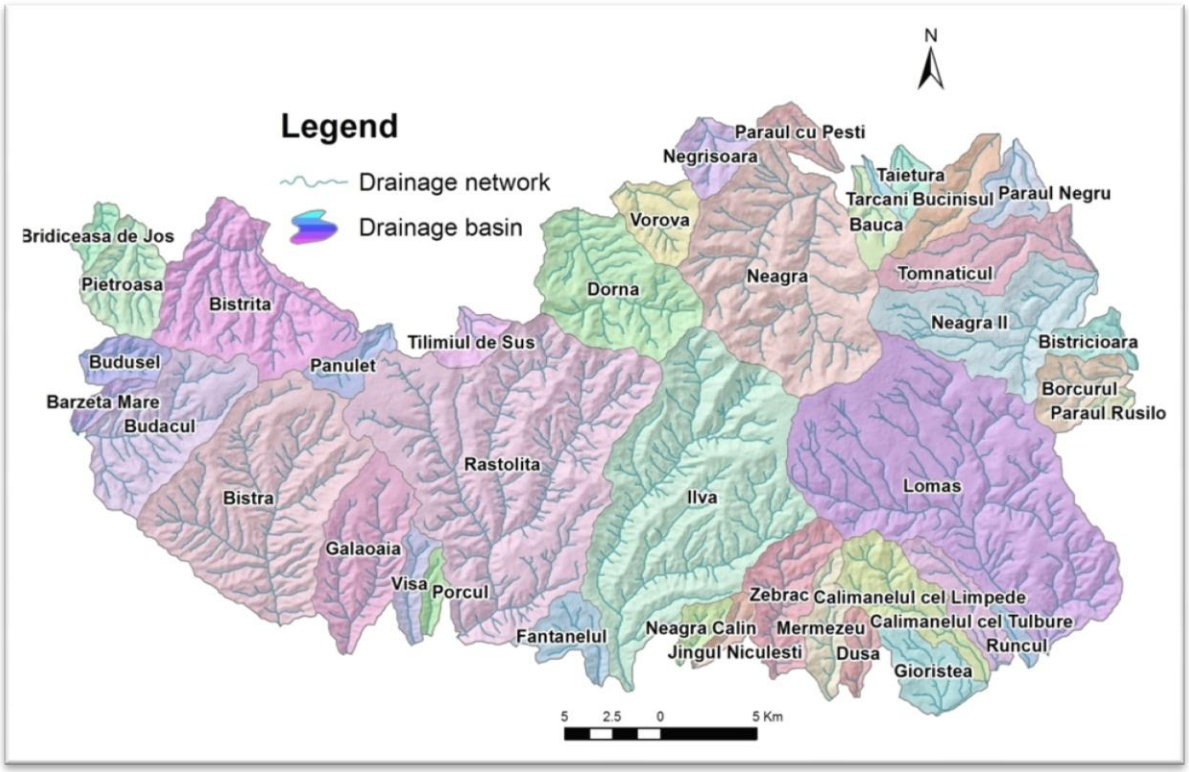

Fig.8 The hydrographic network of Calimani Mountains

Morphometric elements of the hydrographic basins

The peculiarities of hydrological processes and phenomena in a hydrographic basin are determined by the features it represents, namely: surface, length, width, shape, maximum altitude, minimum altitude, etc..

The surface of the hydrographic basin is the size of the territory from which a mainstream collects its water.On the analyzed area there were identified 6 hydrographic basins with surfaces over 50 km^2, 4 with surfaces between 30-50 km^2, 3 with 20-30 km^2, the most numerous being the small ones at the extremity of the massif , i.e. 10 with surfaces between 10-20 km^2 and 17 with surfaces under 10 km^2, totalling 40 hydrographic basins. The hydrographic basins smaller than 2 km^2 resulting from these processes were excluded from the morphological analysis.

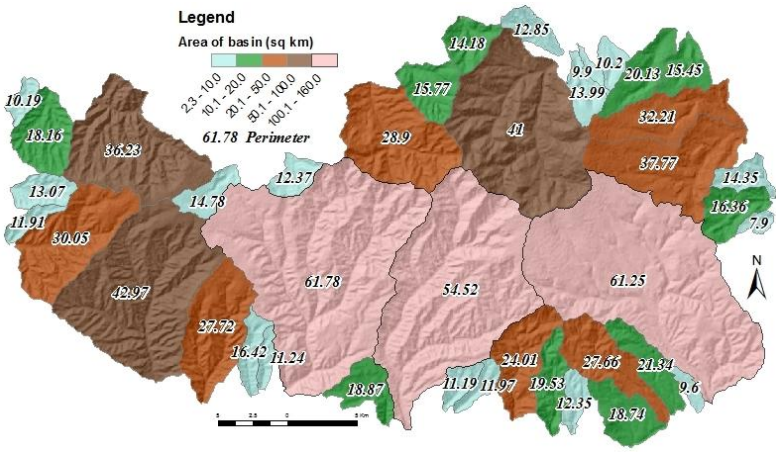

Fig.9 Surfaces and perimeters of hydrographic basins

The surface of the hydrographic basin is one of the basin morphometric indexes commonly used in hydrologic studies due to its important role in water flow. Thus, the lower the reception basin, the better the hydrological regime of the river reflects the contribution of the supply sources (pluvial and nival). With the increase of the surface, the effect of precipitation and melting of the snow layer is slower and the flow variabilitymore attenuated (Pișotă I, Zaharia Liliana, 2003).

The watershed is the line separating neighbouring hydrographic basins, linking the highest elevation points. In a plan, this is the perimeter of the hydrographic basin, with a very important role in calculating the hydrographic basin coefficient. The coefficient of development of the catchment of the basin, introduced by Cebotarev, indicates the shape of the basin and is calculated as follows: Kcum = Lc / Pc where Lc is the length of the catchment of the hydrographic basin and Pc is the perimeter of the circle with a surface equal to the surface of the basin.

The length of the basin, although is an important element in characterizing the size of the river basins, its obtained values are not always conclusive. In practice, this parameter is used to show the distance between the point of sinking or confluence and a point on the watershed, in the direction of the spring(Zăvoianu I, 2006). Two parameters are used:

- The maximum length (Lmax), as the distance between the river's spring and the spill, measured parallel to the main drainage line.
- The average length (Lm) as the ratio between the surface of the basin (Fb) and its width (B): Lm = Fb / B

The width of the river basin, as well as its length, is a morphometric parameter used in defining the shape of the basin.

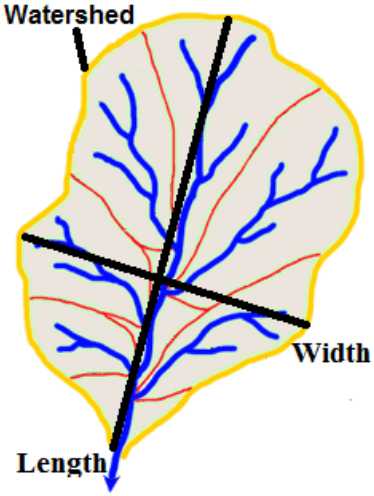

Fig.10 Main components of the hydrographic basin

We can consider a maximum width and an average width. The maximum width is considered to be the line joining the furthest points, perpendicular to the length of the basin. The average width is the ratio between the surface and the length of the hydrographic basin lmed = F / L.

The form factor

RE. Horton considers that a normally developed basin must be in the shape of a pear. Horton proposed the form factor (Ff), having a square as a reference form, calculated according to formula:

$$Ff = \frac{F}{Fp^2}$$

where: F is the surface of the hydrographic basin and Fp is the area of the square whose side is equal to the maximum length of the basin.

In 1953, V.C. Miller proposed, for the appreciation of the shape of the basin, the *circularity ratio* (β) or the degree of deviation from the circular shape. That is, the ratio between the perimeter of the circle (Lc) which has the same surface as that of the hydrographic basin and its perimeter (Lp). It is obtained with the equation:

$$\beta = \frac{Lc}{Lp} = \frac{2\sqrt{\pi F}}{Lp}$$

A circular basin has a maximum efficiency of the movement of runoff, whereas an elongated basin has the least frequency.

The elongation ratio (Ra), Gravelius and Schumm proposed the circle as the reference form, but the elongation ratio was defined by the ratio of the circle diameter with the same surface as the basin (Dc) and the maximum length of the basin (Lb).

$$Ra = \frac{Dc}{Lb} Dc = 2\ \pi\ r \quad r = C\ /\ 2\ \pi$$

Depending on this coefficient, we can have four types of basins: a slightly elongated basin, where Ra is between 1.12 and 1.20, a moderately elongated basin, where Ra is between 1.20 and 1.30, a heavily elongated basin, where Ra is between 1.30 and 1.50 , a very elongated basin, where Ra is over 1.50.

The altitude of the hydrographic basin is a morphometric parameter with a particular influence on hydrological processes. Nearly all meteorological phenomena depend on it, which then reflects on the characteristics of the hydrological elements (Pișotă I, Zaharia Liliana,2003). In characterising a hydrographic basin from an altimetric point of view, the following parameters can be used: maximum altitude, minimum altitude (corresponding to the main river's spout) and average altitude.

The average altitude of the basin (Hm) is a very important parameter used to highlight the particularities of the genesis and water regime, the evapo-transpiration and the flow coefficient, in relation to the average altitude of the basins. It shows at what average altitude the surface of the basin is situated in comparison to the sea level(Zăvoianu I, 2006). In

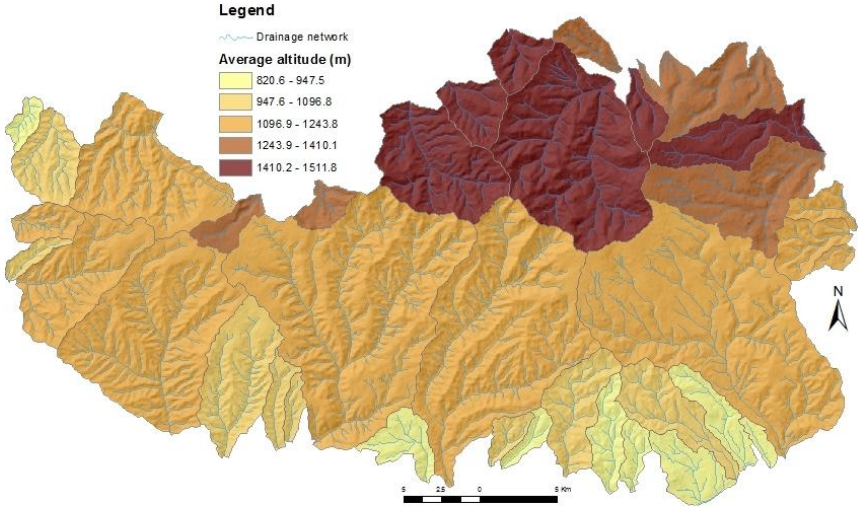

Fig.11 Average altitude

this case, the GIS software was used to automatically determine the average altitude.

The average altitudes of the river basins exceed 800 meters, specific to the mountainous area. Their layout is closely related to the density of the hydrographic network. Thus, just like in the case of density, the highest values of the average slopes are prevalent in the north-eastern part of the massif, in the area of the volcanic caldera.

The morphometry of the hydrographic network

The length of the rivers is given by the distance (L), in km, measured along the water flow from the spring to the the spill. The total length refers both to the main course and to its tributaries.

$$L = Lp + \sum_{i=1}^{n} li$$

The density of the hydrographic network (D) conditions the capacity of rivers to collect and drain rainwater as well as that of the underground waters. The density of the hydrographic network is even more reduced if the terrain is harder and more resistant to erosion (granites, gnose, etc.), while for lands such as clays it is enough to have a low flow to develop a drainage network with a high density. Very permeable terrains (sands, gravel) determine a low density of the hydrographic network due to rapid infiltration, while the practically impermeable terrain determines a high value of its density (Scradaneanu, D., Gheorghe AI., 2007). It is calculated by considering the ration between the total length of the watercourses and the surface of the river basin:

$$D = \frac{\Sigma Lc}{Fb} km/km^2$$

where: ΣLc is the sum of the lengths of all water courses and Fb is the surface of the river basin

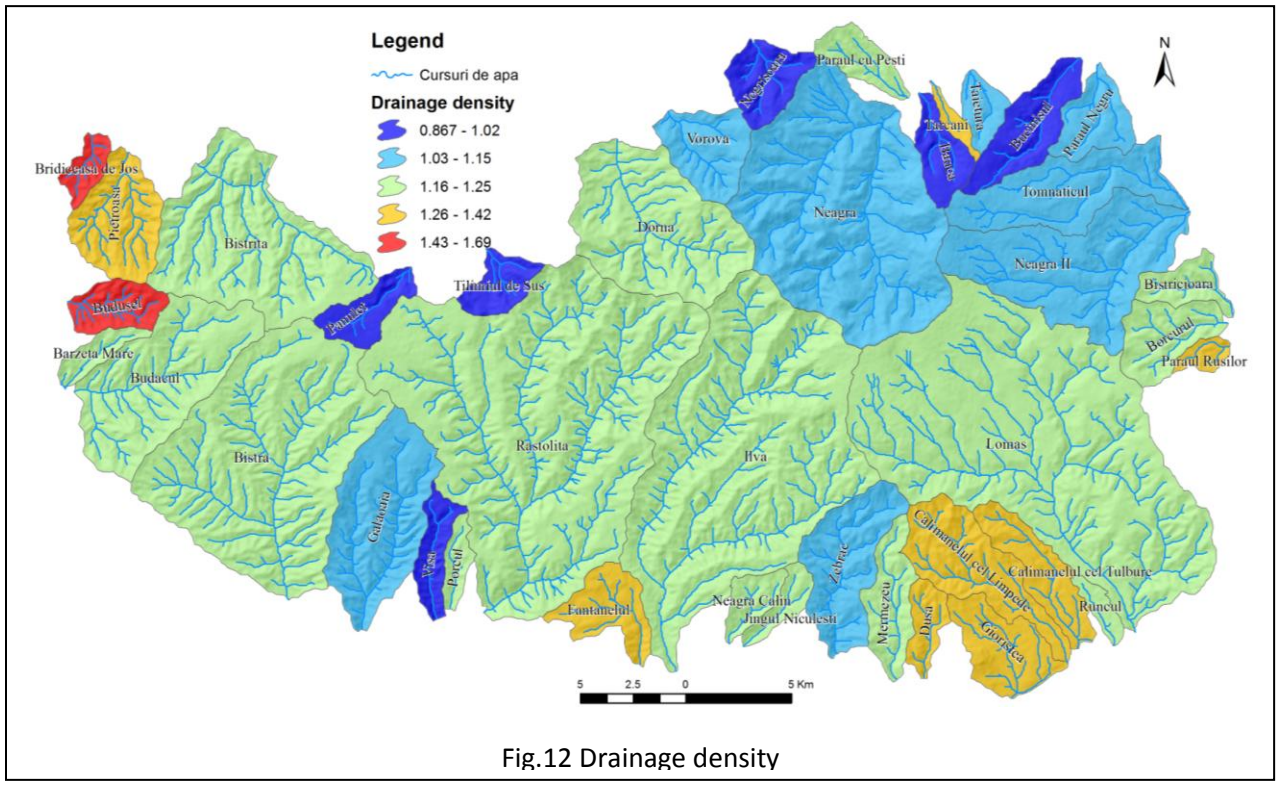

Fig.12 Drainage density

The density of the hydrographic network with a permanent flow regime (see annex) is a uniform one, most of the basins being in the range of 1-1.3 km /km^2 . The hydrographic basins with the highest density are found in the western extremity of the massif (Budusel, Bridiceasa and Pietroasa) and in the southeast of the analyzed area (Calimanel, Giristea, Dusa). The lowest density is prevalent in the north of the Calimani Mountains. Values lower than 1 km / km^2 are found in the elongated basins, these basins having a predominant development near the main course (Bucinisul, Bauca, Panulet). The average density is found on the largest surface of the massif, being characteristic to the large and very large basins (Rastolita, Ilva, Lomas)

Conclusions

The morphometry of river basins is understood as a quantitative analysis of the relief elements. This type of analysis allows the identification of important general characteristics in a basin, especially when considering the relation between geomorphological characteristics and hydrographic network. Thus, morphometric analysis plays an important role in hydrographic studies as it allows a systematic assessment of the physical aspects of a basin and a better understanding of resource dynamics.

Remote sensing and GIS tools are effective techniques in hydrographic network extraction using digital terrain models (DEM). The results are closely related to DEM quality and resolution, a quality that has grown in recent years, fact that enhances such studies. The hydrological analysis carried out for the hydrographic basins located on the Calimani massif confirms that the hydrographic basins have characteristics specific to the mountainous areas. The vast majority of hydrographic networks in large basins have a predominantly dendritic, homogeneous type, and contribute to understanding land parameters such as flow, infiltration capacity, etc..

BIBLIOGRAPHY

1. Grudnicki F. & Ciornei I. (2007) *Amenajarea Bazinelor Hidrografice Torentiale prin Lucrari Specifice.* Universitatea Stefan cel Mare. Suceava.
2. Horton RE (1932) *Drainage basin characteristics Trans Am Geophysics Union*.
3. Horton, R.E. (1945), *Erosional Development of Streams and their Drainage Basins "Hydro-Physical Approach to Quantitative Morphology*", Bull. Geol. Soc. America 56 (1945)
4. Oyatayo Kehinde Taofik, Bello Innocent, Ndabula Christopher, Godwill Geofrey Jidauna, Ademola Sunday James(2017) *A Comparative Analysis of Drainage Morphometry on Hydrologic Characteristics of Kereke and Ukoghor Basins on Flood Vulnerability in Makurdi Town, Nigeria*. Hydrology. Vol. 5, No. 3, 2017, pp. 32-40. doi: 10.11648/j.hyd.20170503.11
5. Pișotă I, Zaharia Liliana,(2003) *Hidrologia uscatului*, Bucureşti, Curs universitar,
6. Ritter, D.F., Kochel, R.C., and Miller, J.R., (1995), *Process Geomorphology 3rd Ed.*: W.C. Brown Publishers, Dubuque, IA, 539 pp.
7. Scrădeanu , D., Gheorghe AI ., (2007), *Hidrogeologie generală* , Editura Universitătii Bucuresti
8. Strahler, A.N. (1952), *Quantitative Geomorphology of Erosional Landscapes*, 19th International Geological Congress, Algiers, Sec. 13, pp.341-359.

9. Zăvoianu I,(2006) *Hidrologie, Ediţia A IV-a*, Ed. Fundaţiei România de mâine, Bucureşti, 2006,
10. Site ESRI - *ArcGIS Online Help*, http://desktop.arcgis.com/en/,

Annex

Den. bazin	Fb	Pc	Pb	Lb	lb	A.mi	A.max	A.med	Pm	Lc	den	β	Kcum
Barzeta Mare	4.85	7.81	11.91	4.94	1.27	763	1478	1096.82	32.41	6.02	1.24	0.66	1.53
Bauca	8.5	10.34	13.99	5.61	2.56	1028	1991	1511.77	32.46	7.75	0.91	0.74	1.35
Bistra	92.16	34.03	42.97	13.36	10.02	568	1587	1134.07	31.18	112.94	1.23	0.79	1.26
Bistricioara	7.23	9.53	14.35	4.48	2.45	967	1464	1191.93	31.51	8.86	1.23	0.66	1.51
Bistrita	55.79	26.48	36.23	10.21	8.42	634	1581	1146.96	34.91	67.31	1.21	0.73	1.37
Borcurul	13.44	13	16.36	5.56	4.19	963	1489	1209.58	29.15	15.87	1.18	0.79	1.26
Bridiceasa	4.62	7.62	10.19	3.75	1.96	634	1122	849.26	29.42	7.16	1.55	0.75	1.34
Bucinisul	15.08	13.77	20.13	8.41	2.95	991	1850	1386.94	24.4	13.08	0.87	0.68	1.46
Budacul	40.84	22.66	30.05	9.69	6.03	759	1566	1232.11	28.86	51.06	1.25	0.75	1.33
Budusel	9.05	10.67	13.07	4.84	2.44	865	1494	1208.88	31.63	15.31	1.69	0.82	1.22
Calimanelul L	22.89	16.96	27.66	10.46	3.82	690	1333	999.94	24.79	28.96	1.27	0.61	1.63
Calimanelul T	13.7	13.12	21.34	8.42	2.36	702	1224	919.32	21.98	17.82	1.3	0.61	1.63
Dorna	45.78	23.99	28.9	9.61	6.39	1106	1931	1477.79	31.74	55.61	1.21	0.83	1.2
Dusa	6.12	8.77	12.35	4.76	1.86	662	1122	911.45	27.76	8.08	1.32	0.71	1.41
Fantanelul	12.1	12.33	18.87	5.28	4.63	614	1066	900.97	18.07	15.36	1.27	0.65	1.53
Galaoaia	34.89	20.94	27.72	10.73	4.54	541	1475	1071.46	29.71	40.23	1.15	0.76	1.32
Gioristea	15.28	13.86	18.74	5.84	3.92	654	1122	820.64	15.23	21.66	1.42	0.74	1.35
Ilva	125.72	39.75	54.52	19.4	11.38	605	2054	1225.46	34.83	151.02	1.2	0.73	1.37
Jingul Niculesti	5	7.93	11.97	4.84	1.59	633	1169	947.46	30.09	5.9	1.18	0.66	1.51
Lomas	152.94	43.84	61.25	19.13	13.23	730	2010	1243.81	23.09	183.28	1.2	0.72	1.4
Mermezeu	12.5	12.53	19.53	7.94	2.35	665	1261	935.58	31	14.75	1.18	0.64	1.56
Neagra	92.55	34.1	41	13.94	9.57	1040	2055	1491	33.89	100.59	1.09	0.83	1.2
Neagra Calin	5.66	8.43	11.19	4.43	2.34	632	1155	968.89	31.03	6.64	1.17	0.75	1.33
Neagra II	45.89	24.02	37.77	12.28	7.95	1030	2013	1368.89	19.17	51.76	1.13	0.64	1.57
Negrisoara	10.95	11.73	14.18	4.28	4.02	1166	1844	1505.39	34.51	10.41	0.95	0.83	1.21

Panulet	8.51	10.34	14.78	5.29	2.83	1004	1587	1410.14	18.94	8.59	1.01	0.7	1.43
Paraul cu Pesti	7.61	9.78	12.85	5.16	2.08	1034	1742	1402.34	33.67	9.19	1.21	0.76	1.31
Paraul Negru	10.61	11.55	15.45	5	3.87	983	1534	1302.7	21.92	11.82	1.11	0.75	1.34
Paraul Rusilor	3	6.14	7.9	3.12	1.71	979	1295	1126.81	19.6	3.78	1.26	0.78	1.29
Pietroasa	19.1	15.5	18.16	6.24	4.49	659	1496	1014.62	32.37	25.19	1.32	0.85	1.17
Porcul	4.29	7.34	11.24	4.79	1.53	672	1225	998.94	29.52	5.28	1.23	0.65	1.53
Rastolita	159.97	44.84	61.78	17.76	15.6	562	1969	1176.99	32.76	196.67	1.23	0.73	1.38
Runcul	3.28	6.42	9.6	3.85	1.28	785	916	854.45	12.04	3.94	1.2	0.67	1.5
Taietura	5.51	8.32	10.2	4.03	2.36	1034	1671	1323.3	26.65	6.22	1.13	0.82	1.23
Tarcani	2.32	5.4	9.9	4.4	0.97	1041	1711	1347.23	22.31	2.93	1.26	0.55	1.83
Tilimiul de Sus	7.33	9.6	12.37	3.26	3.1	999	1877	1315.7	32.63	7.25	0.99	0.78	1.29
Tomnaticul	27.2	18.49	32.21	10.58	4.27	1033	1992	1439.22	16.42	30.22	1.11	0.57	1.74
Visa	7.66	9.81	16.42	6.62	2.16	595	1303	987.99	30.13	7.77	1.02	0.6	1.67
Vorova	14.08	13.3	15.77	5.18	4.34	1166	1862	1510.42	31.28	15.27	1.08	0.84	1.19
Zebrac	22.92	16.97	24.01	8.8	3.87	651	1480	977.32	30.77	25.81	1.13	0.71	1.41

Fb - basin surface, Pc – circle perimeter, Pb - basin perimeter, Lb - basin length, lb - basin width, A.min - minimum altitude, A.max - maximum altitude, A.med - average altitude, Pm – average slope, Lc - Length of watercourses, den - density, β - circularity coefficient, Kcum – the development coefficient of the watershed

JUSTICE AS CONTRACT, CONVENTION, AND DUTY IN MODERN POLITICAL PHILOSOPHY

Andrei Claudiu Dipșe
PhD Student, Technical University of Cluj-Napoca - Baia Mare Northern University Center

Abstract:The issue of Justice is a core preoccupation of the political and philosophical paradigms of modernity. In contrast with medieval thinking systems, focused on introducing Christian revelation into philosophy as well as rationalizing theological truth, in modern times, due to Enlightenment, the epicenter of thinking about Justice moves on man and reason within the individual's relations with the governing system. Through the reference voices of modern philosophical thinking, this study proposes a cross-cutting perspective of Hobbes, Locke, Rousseau, Hume and Kant in the field of Justice, by emphasizing its role within the framework of the contractual and rationalist vision.

Keywords: Justice, Righteousness, Enlightenment, Contractualism, Rationalism

In philosophy the transition to modernity in philosophy has been strongly influenced by a series of magnitude events in the history of the western Europe, which have produced substantial changes in the philosophers' vision of politics, state and individual. Beyond Aquino's contribution to the diversification of medieval thinking (which marks to a certain extent of the separation from the classical Augustinian paradigm and the passage into the antechamber of rationalism[1]) the transition to the new philosophical trends was caused by three major phenomena and historical events: the Protestant Reformation, the Renaissance - Humanistic spirit and also the Enlightenment Movement. The Protestant reform of 1517 in German space had a seismic impact on western christianity, shaking the foundations of western catholicism underpinned by the pillars of unbridled forms and dogmatism. A first impact of this historic event was the production of large changes in the mind and conscience of christians by replacing religious obscuratism with the critical spirit, namely the transition from "revealing faith" to "faith-reason". Renaissance and humanism also had a colossal impact, particularly in the development of the critical spirit and experimental-empirical methodologies about knowing the reality and the world of ideas, which influenced what later constituted the Enlightenment movement.

In a different way, preceding Enlightenment, both the Protestant reform and Renaissance will will emphasize “the man and his concerns”, man being seen from the inside outwards, or from speculation and dogmatism to reason and idea. Furthermore, Enlightenment represented a social-political current that emerged in western Europe and which then spread throughout the continent through the ideals of the French Revolution. This paradigm was totally

[1] Thomas's inheritance was nothing more than the rationalization of Christian revelation by putting into use the Aristotelian philosophy to explain theological truth. This was mainly done by developing the Aristotelian logic of natural law, state, and the ruling process in accordance with the medieval Christian conceptions of politics and the church.

opposed to the "old regime" (the pre-1789 France) - which embodies obscurantism, feudalism and hierarchy among people and does not value man as a rational being ("enlightened"). The plenary manifestation of Enlightenment (1680-1780) and its consequences in forming national, social and political consciousness make this stream, not only the basis of the whole revolutionary spectrum of the 18th-19th centuries, but also the main characteristic of the modern age.

Thomas Hobbes - Justice and Contractualism

Thomas Hobbes is the first thinker of the dawn of the modern age to open the door to a new paradigm in describing human nature and the governing system. The English thinker is the first to come out of the idea of the *common good* based on individual virtue and shows that this common good cannot be assured by the virtuous man, but only by a superhuman entity who manages a contractual relationship between citizens - namely *the state*. Hobbes is, in fact, the first political thinker that opens the way for *contractualist* theories, thus influencing decisively the vision of Hume, Locke, or Rousseau. In order to pursue the idea of justice in this author's view, it is necessary to dissect two fundamental aspects of his paradigm: his conception of the human nature and his vision on the state.

Starting with his conception of the human nature, the author somewhat returns to the "sophisticated method", using empirical observation and being a particularly pragmatic spirit observing only what relates strictly to reality, as one of his postulates - "to what exists" . Through his empirical rationalism, Hobbes manages to make an impressive radiography of human nature and state his vision in his two masterpieces - *The Elements of Natural and Political Law* and *TheLeviathan,* sporadically combining both concepts in each work. However, his fundamental conception of human nature can be synthesized from the first book and his perspective on state from the second.

In the first part of the paper *The Elements of Natural and Political Law*, entitled *Human Nature*, we find more than any in hobbesian writing on the essence of human nature in its conception[2]. For the author, man is an "organic compound", like any other terrestrial being, just like any animal - endowed with natural features and sensorial senses. Consequently, man is "an animal" driven by instinct, appetite and desire to dominate the other. Man is ambitious for a permanent impetus to glory, praise[3] and triumph[4]. The concept of good and evil is a very relative one because *"every man calls good what he likes and delights, and evil what he dislikes ..."* (...) and there is no *good in itself* "[5]. Consequently, the good has the valency of pleasure and the animal's human movement is oriented towards this goal, or to ensure his pleasure[6]. Pleasure in the form of good is the *domination* of the other by "force and war". The conditions of human nature lay the premises of an anarchic society, *the war of all against all*, where man is a wolf for man (as Latins used to say : "homo homini lupus est"). In this general war, the concept of power is central, power that is nothing but a surplus of one over another with the aim of destroying the other[7] and mercy does not exist between combatants (mercy is just *"an imagination or plot of future misfortune"*[8]). In the world of Hobbes, *anger and desire for vengeance* are passions[9], *"to*

[2] Edition used : Thomas Hobbes, *Elementele dreptului natural şi politic*, (eng. *Elements of Natural and Political Law*) Ed. Humanitas, Bucureşti, 2005. (Traducere de Ana-Raluca Alecu şi Cătălin Avramescu)
[3] Humility is just an "awareness of one's own weaknesses*"* – *Ibidem*, p. 84.
[4] *Ibidem*, pp. 83-84.
[5] *Ibidem*, p. 74.
[6] *Ibidem*, pp. 74-75.
[7] *Ibidem*, pp. 80-81.
[8] *Ibidem*, p. 87.
[9] *Ibidem*, p. 85.

take the place of someone, or overturn someone, (...) courage[10]*,"* and *"to constantly overcome the one in front of you means happiness.*[11]"

Given these conditions in which "*every man has the right, from nature, to all things, that is, he has the right to do all he desires, to whom he pleases, to possess, to use and to enjoy all the things he wants and may"*[12]and "*under the conditions of this natural freedom, the state of the people is a state of war"*[13]Hobbes believes that man has to make an agreement in the form of a contract between them in the idea of asking everyone to give up[14]*"the rights they have through nature"*[15] in favor of the government (government takes the form of the state) which, in turn, ensures the censorship (suppression) of disorder, anarchy of war through the climate of supremacy of protection, order and law[16]. This agreement takes the form of a *pact* or *covenant*[17] which is a constrained mutual agreement[18] that takes the form of a general advantage for all in the idea that every citizen receives something better for what he has given[19]. This *pact* is the only way to stabilize society because it is a fixed postulate, not provided by the changing nature of people[20] according to which people can carry out just or unjust actions.

For Hobbes, *the terms "justice" and "injustice" are attributed to actions, they have the same meaning as the terms "prejudice" and "lack of prejudice", thus qualifying an action as "right" or "unjust"*[21]. But *"violation or violation of pacts is what people call prejudice and consists of a certain act or omission called, therefore, unjust*"[22]. In other words, by respecting this contract, man behaves in a just way and by breaching it, he becomes unjust[23]. Only this contractual agreement can fix what is fair and unfair, because in the natural (primary) form, man does not have a point (legitimacy) according to which his actions are judged as being good or bad[24]. But, through this pact, the egalitarian civil society is born (all citizens live according to the same rules) ensuring justice in relation to the law. The law is an artificial agreement that ensures justice (in compliance with the contract) by being the only legal entity that can provide the premises of social equity[25]. In order to obey the law or to comply with the law, a citizen must sacrifice much of his individual freedom, being forced by authority and others to obey jurisprudence since any violation of the law constitutes a crime against the state and all the signatories to the pact . The state is a monopole of absolute power, (power that is legitimate from

[10]*Ibidem*, p. 96.
[11]*Ibidem*, p. 97.
[12]*Ibidem*, p. 124.
[13]*Ibidem*, p. 125.
[14] Hobbes also uses the term "transfer" – cf. *Ibidem*, p. 128.
[15] Except for the right to self-preservation.
[16] Without which man's life would be "solitary, poor, heavy, brutal and short"
[17] Thomas Hobbes, *Hobbes's Leviathan,* Ed. Clarendon Press, Oxford, 1965, p. 102. Electronic edition downloaded from http://files.libertyfund.org/files/869/0161_Bk.pdf , visited at 03. 03. 2017.
[18]*Ibidem*, p. 106
[19]*Idem*
[20]*Ibidem*, p. 107
[21] Elements, *op cit.* p.*137*
[22]*Ibidem*, p. 136
[23] Hobbes's Leviathan, *op. cit.*, p. 111
[24] We recall the previous discussion on human nature, where man considers himself good - anything he likes, and bad - any thing he dislikes. Therefore everything is morally relativized, he can not know in this state whether his actions are right or unfair.
[25] Elements, *op. cit.*,p. 145

the perspective of providing individual security) and in the name of this assurance, the state has absolute control over every citizen.

John Locke and Jean J. Rousseau - The Justice of "Limiting Sovereignty" and "General Will"

The two Enlightenment thinkers, Locke and Rousseau, do not have two social-political theories of justice in their work, but they make some important contributions to the Hobessian heritage, namely the drawing of new valences of the role of human nature and of the contractualist theory in the process of government.

In Locke's vision, the contractualist theory no longer has the saving dimension[26] as in the Hobbesian paradigm, but comes as a tacit agreement between citizens for the purpose of preserving and guaranteeing the right of property. If we were to reduce Locke's perspective in one phrase, it would be: *limiting the absolute sovereignty of the state in the idea of protecting individual freedom.* In the *Two Treaties on Governance*, the author starts from the premise of equality of men and the capacity of each individual to be an executive authority itself and none of them has the right to exercise it on the other than by mutual free consent[27] - the contract being the result of a fair and rational cooperation between citizens. Through this, justice is provided by law protection under the agreement of the parties. The rights stipulated by the law no longer depend on the central authority, as in Hobbes, but on the relations between citizens[28] and the epicenter of respecting the social contract and the rights no longer falls on power but on institutions. Also, a form of justice seen through "justification" is the ability of a man to enjoy a certain thing in his possession if he has previously worked for it. It is also important to remember that justice, in terms of ownership accumulation, is the proportionality between work and goods, or, it is right for an individual to master more than the other if he has done more work[29]. Another form of justice in terms of "justification" is the right of the political society to resist oppression and to abolish government if it no longer respects the constitutional agreement between authority and subjects[30].

Like Locke, the French Enlightenment thinker Jean Jacques Rousseau does not have a proper theory of justice, but in his masterpiece entitled *The Social Contract* he manages to bring some significant additions to the contractualist theory, tangling some fundamental issues about justice. Rousseau reiterates somehow Locke's idea of a well-ordered society, but this time based on the general will of the rational citizens, subscribing to the social harmony. One of the pillars underlying the contract is given by the "patriotism of virtue" in which people willingly[31] submit

[26] Salvation from the evil and destructive nature of man (leading to chaos and anarchy) is ensured by the control and absolute power of the state by contract.
[27] From here we can deduce the idea that Locke sees the social contract as a manifestation of freedom not as a result of a coercive force. – see Gabriela Rățulea, *Dreptatea ca libertate.Locke şi problema dreptului natural,*(eng. *Justice as freedom. Locks and the question of natural law*)Ed. Institutul European, Iași, 2015, pp. 21-23.
[28] That's why Locke is also known to be critical over absolutism and the look for constitutionality.
[29] Locke being considered one of the forerunners of liberalism.
[30] I recommend for additional explanations and other details - Chapter IV . *Teoria Suveranităţii Limitate* (*eng. The theory of limited sovereignty*) in Gabriela Rățulea, *op. cit.*
[31]Rousseau claims on several occasions that *"Force being a physical power, I do not see what morality could result from its effects. By surrendering force, you do an act of need and not of necessity"* (Jean J. Rousseau, *Despre Contractul Social sau Principiile Dreptului Politic* (eng. *About the Social Contract or the Principles of Political*

to the general will. Man has the possibility to be free because it does not only act according to his instincts, but also on reason. On this ground and insisting on the general will, *"anyone who refuses to obey the general will, will be constrained by the whole social body, which means nothing but to be forced to be free."*[32] It is for this reason that Rousseau has drawn strong criticism in the idea that the forcing of an individual to enter into general will has a strong tinge of "regimentation" like totalitarian societies. Compliance with the law is a form of justice because it is made by the legislator for the good of the individual to ensure his freedom with indulgence and without violence[33]. For Rousseau, justice is strictly related to the affective side of the human nature - namely, the feeling[34]. The latter does not contradict human nature because it is something inherent in it. Just like the other virtues, justice comes from the depths of man's soul, where we find consciousness - the place of the inner court by which man judges his action according to the two points: good and evil. If righteousness is born within man, he can not fight against it. Man is just from the constitution of the nature of his soul, but problems with the sense of justice begin because of the external constraints imposed by other men and the political authority.

Returning to the political debate, the two great principles of the treaty: *equality between people*[35] and the *sovereignty of the people*[36] give citizens the right to a proactive attitude towards governance. A central place in the Enlightenment's political philosophy is to support arguments based on "justice and reason" and not on the recourse to history, with *"universal justice emanating from reason"*[37]. In an axiom, Rousseau's fundamental contribution takes into account the size of the general will that generates law by contract, righteousness with rational grounds, and the association of freedom with obedience to the law.

David Hume - Justice and convention in the public interest

David Hume, the famous Scottish philosopher, economist and historian, beyond the English Channel makes another important contribution to the issue of justice in Enlightenment thinking. Adept of empiricism, he attacks contractualism because of the moral and political obligation he exerts on the individual (especially at Rousseau). The author's approach converges to the idea that history shows us in a multitude of examples that bringing the masses to a common denominator is not achieved through a mutual agreement but rather by force.

For Hume, the beginning of the discussion on justice comes from two distinctions - one between *facts* and *values* as a hypothesis and one between natural and artificial virtues as a result. When it comes to justice, the philosopher's attention is heading for virtue, which is a "useful" and / or "agreeable" quality for both the self and others. The debate on the typology of virtues is marked by its conception of *public interest* and, by doing so, it differentiates and

---

Law), Ed. Mondero, Bucureşti, 2007, p. 26), but the thinker realizes a logical omission by refusing to consider that obedience to the general will is by force - see the following note.

[32] *Ibidem* p. 36

[33] *Ibidem*, p. 57

[34] For this reason, in many philosophical debates we don't encounter "justice at Rousseau" but "the sense of justice at Rousseau"

[35] By virtue of the law, people are equal in all aspects - except for their natural limitations

[36] Here we also find the source of the principle of „resistance to oppression" in his conception. It takes the form of rebellion - *"if you can revolt without being punished, revolt is legitimate"– Ibidem*, p. 26

[37] *Ibidem*, p.51

classifies virtues. Justice is a purely artificial virtue because it involves the most the matter of property - which is as practical as possible[38].

For Hume, justice is not the result of our natural burdens, but the outcome of *convention*[39]. In order to explain the defining substance of this concept, Hume uses the well-known example of the boatmen who are in the same boat, but without any law obliging both to row, both have the interest that the boat advances, together having synergic, cooperative and concurrently behaviour to achieve a common goal[40]. Therefore, submission to the convention directly leads to the "fulfillment" of the public interest. Convention is necessary for the sake of reason: the existence of the people's tendency to judge their actions according to their personal interest, whether they are right or not. Man considers it right and just any action in the personal interest.

Returning to property, which is closely linked to the concept of Hume's justice, the first aspect defining the public interest is the mutual respect of the possession and property of each one. However, if justice is the way in which property is managed in the light of the public interest[41] under the convention, then injustice occurs precisely by violating it. The idea is similar to hobbesian contractualism, where injustice occurs in violation of the citizens' pact, while here, it occurs in the violation of possession or property.

In dealing with property issues, justice appears as a central element in respecting the conventions regarding several aspects such as : the steadiness of possession manifested by the individual's right over it; the exchange of property to be achieved by consensus; keeping and protecting possession. In fact, every man acts just to enjoy the benefits that come from the property[42]. For the Scottish philosopher, the property is acquired by : *first-person* (first claiming a good without owner), *prescription* (cancellation of a possible first owner due the fact that a good is not used for a long period of time and the second manager holding it for a long period of time - comes into his possession); *access* (the ability to use a property on someone else's property) and *transfer* (one owner transfers the property to another owner through sale, succession, donation). Concluding with a basic principle of Hume's conception, justice claims its sovereignty over compliance with these rules of ownership - not the disproportionality of goods[43].

Immanuel Kant - Justice as a moral duty

[38]An important aspect of artificial virtues is that they can only be guaranteed by institutions.

[39] For this, the convention differs significantly from the law and is not identifiable because the source of the law has a political core (the law is imposed by a political authority) and has an official character, whereas the convention has as its nucleus the virtue, with no official character.

[40] David Hume, *A Treatise of Human Nature*, Editura Liberty Fund (Online Library of Liberty), Indianapolis, 2011, Third Book, part II, Section 2, p.332 (electronic edition taken from https://people.rit.edu/wlrgsh/Treatise.pdf , visited at 7.04.2017)

[41] For Hume, *public interest* has the following characteristics: the public interest does not arise from the natural state but after the convention; has a public character because the maintenance and defense of this collective interest ceases if a certain relationship in this respect occurs in secret; in practice, people are not right to not directly violate the public interest, but do not violate the conventions that make up it. (see – *ibidem*, p. 326)

[42] The mention that although we are talking about a form of private interest in possession is essential, this private interest of possession being definitively inexistent, as private interest has the propensity to widen private possession and thus violation of property rules.

[43] Hume does not pronounce on the right or wrong of quantity ("commutative justice" - arithmetic) - for example, if one owner has thousands of hectares and the other only one, the thinker does not consider it unfair because the acquired right by observance of the convection achieves the fairness of the distribution)

Without doubt, Kant is a reference voice of Enlightenment and Western thinking that has marked the whole history of philosophy from modernity to present. The great work of the Prussian professor was not only a critique of the ideas that preceded him (or his contemporaries), but by his contribution he managed to lay the foundations of one of the most articulated philosophical systems that history had and a distinct theory of justice and righteousness (which was, of course, central to it).

Unlike Rousseau, where justice appears in the form of a sense detached from the affective side of man, Kant's justice comes from the rational dimension of man. People differ in norms, inclinations, passions etc., but the laws of reason are the same for all, therefore justice should have the same moral and social perception, value and applicability for all. Kantian discourse on justice begins by emphasizing the "moral law" that is of outmost importance and must be fulfilled with absolute necessity[44]. Therefore, for the German thinker, justice is a constituent element of what he calls "moral duty". In other words, *justice is a moral duty*, duty being one of the points around which a large part of the Kantian philosophical system revolves and justice is convergent with the law. For Kant, *"the just or unjust is established only by compliance with the duty,*[45]*,"* a debt that carries a law of universality in itself. By duty we understand "*one of the purposes of reason*[46]*,,"* based on *"moral feeling, consciousness, close love and self-esteem*[47]*"*. The philosopher said that this duty itself is "holy", or "*the finality of man's action"* which must be fulfilled, *"even if vicissitudes, pain or poverty are tempting to violate it*[48]*."*

In this "moral duty" comes the well-known *categorical imperative* characteristic of Kantian philosophy which is *"the obligation to act according to a maximum that at the same time can be of universal value*[49]*"*. The categorical imperative is, in fact, a moral obligation and *"any maxim that does not qualify in this way is contrary to morality,*[50]*"* the maxim being in fact a subjective principle of the will where the "supreme and unconditional good" is[51]. On the other hand, this categorical imperative by which this can be achieved also stipulates the punishment of the transgressors who are an obstacle on the path of harmony - which is seen as a just retribution of justice. The one who murdered a man would be quite right to be killed - it would be unjust to save a life by forgiving it at the expense of the unconditional application of justice. Justice, like freedom, can only be known from this imperative[52]..

As a result of this categorical imperative of moral duty, justice (like other virtues) does not take into account any law other than morality. It comes from reason and applies unconditionally, regardless of circumstances or situation. The virtue of Kant has one of the definitions of the opposite to justice - the injustice - the thinker considering that virtue is a set of moral provisions started from within man as a reaction to injustice, and man has the obligation to

---

[44] Immanuel Kant, *Întemeierea metafizicii moravurilor – Critica raţiunii practice*, (eng. *The foundation of moral metaphysics - Critique of practical reason*), Ed. Antet, Bucureşti, 2013, p. 48
[45] Immanuel Kant, *Metafizica Moravurilor* (eng. *The Metaphysics of Morals*), Ed. Antet, Bucureşti, 2013, p. 29. – Introductory study by Rodica Croitoru.
[46] *Idem.*
[47] *Ibidem*, p. 32.
[48] *Ibidem*, p. 187.
[49] *Ibidem*, p. 68.
[50] *Ibidem*, p. 69.
[51] Immanuel Kant, *Bazele Metafizicii Moravurilor* (eng. *The Basics of the Moral Metaphysics*), Ed. Antet, Bucureşti, 1994, pp. 21-22.
[52] The Metaphysics of Morals...,*op. cit.,* p. 78

oppose resistance against any injustice[53]. In another definition, he reminded that *"virtue is the strength of the people's maximum in fulfilling their duty"*[54].

Also regarding justice, Kant considers that *"any action is right if, according to its maximum, the free will of man can coexist with the freedom of all*.[55]" An important facet of justice seen through the division of the theory of law[56] in terms of universality of legal debts is reduced in the Kantian conception to[57]:

- "Be honest" (*"honest vive"*) behaving with *"honestas iuridica"*, meaning that the other is not just a means for you but a goal.
- "Do not do any injustice to anybody" - *„neminem laede"*
- "Enter (when you are forced by circumstances) in a situation to defend other even if everyone is against you."

Kantian justice is a universal one, stemming from reason, namely the consciousness and moral duty of every human being. It is unconditional. This is done even to your detriment. The goal is cohabitation in harmony, where nobody is doing wrong to anybody. In another passage, Kant recalled that *"the happiness of other people is a purpose*"[58] but let us not to forget that the purpose is *"at the same time a duty"*[59]. Justice is one of the elements of all the good works done by each other[60]. Depicting a general conclusion on the last paragraph, Kant reminds us not to forget that acting as right and just is not only a duty to others[61], but to man himself[62].

Conclusions

After the experience of absolutism manifested through socio-political restlessness, inequality, oppression and domination over the European people, the Enlightenment by reason will awaken man from obscurantism and obedience to the norms and morals of a retarded Middle Ages. The central concern of Enlightenment thinkers was to value man's capacities as a rational being and to take him out of the "chains" of medieval conception in which he was a prisoner. Thus, the theories about how the state should be governed, pass through the light of reason, valorizing the individual as a central element of both the government and society. Through their paradigms, Hobbes, Locke, Rousseau, Hume and Kant do nothing but to bring the society out of the irrational mechanism of an absolutism that cancels the individual as the main entity of the state and to reconfirm his status as a rational, critical and free being of the community which basically form the state. The "rules" of these relationships between the individual and the state, namely the individual and his fellows, must be drawn in the spirit of justice, in the idea of equality between people, without taking into account any characteristic that could bring prejudice to these relationships. Whether justice takes the form of a contract between citizens and governance, a convention between citizens in relation to the state or a moral duty towards oneself or the others, justice remains one of the cardinal ideals of the Enlightenment that will lead to extensive European revolutionary movements to repair the injustice of both people and the governing system.

---

[53] *Ibidem*, p. 29– Introductory study by Rodica Croitoru.
[54] *Ibidem*, p. 191.
[55] *Ibidem*, p. 72.
[56] Or "doctrine of the law"– *„Rechtslehre"* – as the philosopher calls it.
[57] *Ibidem*, pp. 76-77.
[58] *Ibidem*, p. 186.
[59] *Ibidem*, p. 187.
[60] *Ibidem*, p. 196.
[61] *Ibidem*, p. 230 şi urm.
[62] *Ibidem*, p. 221 şi urm.

BIBLIOGRAPHY

- Hobbes Thomas, (2005), *Elementele dreptului natural şi politic*, (eng. *Elements of Natural and Political Law*) Ed. Humanitas, Bucureşti
- Hobbes Thomas, (1965), *Hobbes's Leviathan,* Ed. Clarendon Press, Oxford.
- Hume David, (2011), *A Treatise of Human Nature,* Ed. Liberty Fund (Online Library of Liberty), Indianapolis.
- Kant Immanuel, (1994), *Bazele Metafizicii Moravurilor* (eng. *The Basics of the Moral Metaphysics*), Ed. Antet, Bucureşti.
- Kant Immanuel, (2013), *Întemeierea metafizicii moravurilor – Critica raţiunii practice*, (eng. *The foundation of moral metaphysics - Critique of practical reason*), Ed. Antet, Bucureşti.
- Kant Immanuel, (2013), *Metafizica Moravurilor* (eng. *The Metaphysics of Morals*), Ed. Antet, Bucureşti.
- Răţulea Gabriela, (2015), *Dreptatea ca libertate.Locke şi problema dreptului natural*,(eng. *Justice as freedom. Locks and the question of natural law*)Ed. Institutul European, Iaşi.
- Rousseau Jean Jacques, (2007), *Despre Contractul Social sau Principiile Dreptului Politic* (eng. *About the Social Contract or the Principles of Political Law*), Ed. Mondero, Bucureşti

ASPECTS CONCERNING THE COMPETITION OF BUSINESS OPERATORS IN THE CONTEMPORARY BUSINESS ENVIRONMENT

Roxana Ştefănescu
PhD, Spiru Haret University

Abstract:The competitive, ethical and legal attitude is a powerful element in increasing business development rhythm, but if it is guided towards the level of sublegal and the hits applied to competitors, then it turns into an anti-business, anti-development, anti-cohabitation, anti –productive environment.
The competitive, ethical and legal environment is beneficial for economic activity and social development.
Regardless of the form in which it takes place, business competition is complex in nature, including the development environment, resources, methods, contestants and competitors, directions, market shares, factors and locations.
Competitive complexity includes cultural factors, behaviors, promotional policies, regularities and morality, conjectures and recessions, personnel recruitment and picking up, distribution opportunities and facilities, complex and indispensable utilities, sharing human resources, energy, financial and material resources, policies of selection, cooperation, counteraction, annihilation or removal, procurement policies, dominance in areas or market shares, ingenuity, new products and services, investments and financial availability, capabilities of organization, of presentation, demonstration, of keeping the relations with the consumers.

Keywords: competition, aggressiveness, rivalry, market, competitive environment, participants in the competitive environment

JEL Classification: M10, M16

Introduction

Competition represents the fundamental characteristic of the business environment and materializes in the confrontation of the business operators on the market.

The competition is, therefore, a direct race, linked to the distribution of the market shares, which aggressiveness is full growing.

Under the conditions of the business environment development, there is an intensification of the aggressive nature of the competition, in close connection with the possibilities of the competitors and their abilities of assimilation and processing of information: collection, storage, analysis, intuition, predictability capacity, precision, fairness and rapidity of decision making.

An important factor on which the aggressiveness of competition depends is given by the market share where it is carried out (dominant, with products of general interest, with strict necessity services, with state-of-the-art technologies, fashion products, with time conditioned interest products-seasonal-or events related products), by the competitors' or contestants' images (professionalism, soundness, opportunity, quality of products and services, dominant position, etc.), by their behavioral characteristics (adaptability, flexibility, sincerity), the size and the speed of development of the businesses.

The contestants' rivalry can be of aggressive nature, with undermining and finding fault with each other, or can be beneficial in terms of their differentiation through quality, advertising, utility, warranty, opening, improvement, etc.(Petrova E., 2017)

The intensity of market competition in the business environment depends on the number and power of the competitors, the level of costs and sales, the complementarity of products and services, recession, inflation or economic growth.

1. Structure of the competitive environment

Concerning the structure of the competitive environment, the following fundamental approaches are highlighted:

- The cooperative approach consists of a common activity to achieve objectives of mutual interest; within the cooperative approach, the main manifestation is represented by the cooperation based on the harmonization of capabilities, resources and actions.

- The competitive approach represents elements of competition and partition corresponding to mutually recognized capabilities and resources; competitiveness does not exclude either cooperativity based on hierarchical values or the competition based on principles and tactics analysis within teams to prepare for competitive confrontation.

- The contest approach is based on confrontation, legality and ethics, if it is business spirit oriented, or on direct confrontation and "bloody" exploitation of the elements of sub-domination, lack of solutions, time pressure, doing business with any consequence (last solution), weaknesses, revenge, sabotage, bankruptcy, market blows, or ignorance, if you seek to win at any price.

Among the competitors in the competitive environment, the closest to a cooperative attitude are allies, common interest groups, intermediaries, as well as representative offices of the authorities that pursue social, equilibrium or environmental goals.

The competitive approach is usually established between the organizations that have been doing business for a long time, between privileged suppliers and distributors, between shareholders who have shared fields or areas of influence. The competition does not put brake to the rhythm of businesses, but gives them some stability and security. Competitors rely on each other against unfair competition and associate in organizations or interest groups to defend or give them a certain power of representation. Technological, quality, opportunity, and efficiency competition is beneficial and is part of an emulation for the competitor, beneficiary, and business environment.

We will further use, in the above-shown meaning, the wording competitive business environment.

Concerning the relation between competitors and products, competition may be:

- direct on the same types of products and market shares, including organizations offering the same kind of products and services; however, direct competition includes also, aspects related to quality, price, distribution, service, facilities of use and purchase, maintenance, development, improvement, etc .;

- Indirect, developed in the same utilities market share, including organizations offering variants of products, but also surrogates, counterfeits, etc .; indirect competition, seemingly less conflictual, is particularly fierce, being carried out without agreement, sharing or cohabitation.

A special place in the relation between the competitors is the business in the virtual environment, which is regarded as a third category - virtual competition. However, considering that this type of competition differs from the others by the nature of the business environment and by the negotiation and purchase space only, we consider that it does not change relations, attitudes and competitors and therefore cannot be included as a separate entity.

The Market represents the environment in which competition takes place, not only for products and customers, but also for technologies, strategies, policies, actions, in other words the cultural framework of the business.

The Resources represent particularly active elements of competition and include personnel, financial, energy, matters and materials.

The Competitors encompass the full range of business actors, both active and passive.

The directions of the competition are considered to be defining in the structure of the market, hence the business environment, and in its division per contestants, competitors and consumers. The directions represent both specialization elements and direct or indirect action areas.

The Factors that influence the market are defining in the behavior and orientation of competitors and may be favoring or disadvantaging.

The segments represent competition environments that may be differentiated according to zonal or global nature, but also according to types of products and services or to competitive environment (real or virtual).

In a competitive environment, the threats are grouped into segments (crimes, domination, recession, unfair competition, market saturation, lack of utilities, etc.), while vulnerabilities depend on poor organization, inefficient management, inability, conservatism, over-reliance, bad placements, unfair relations, harmful contracts, unexploited facilities, no technology, lack of information, informational suffocation, poor information processing, low quality, negative behaviors, untrained and uninterested personnel, etc.

2. Aspects concerning the types of behavior of the market players within the competitive environment

Alongside the uncertainties that govern the competitive environment (utilities, costs, resources, decisions, transactions, values, profits, etc.), the uncertainty of the behavior of market players must be highlighted.

Every business is characterized by an accentuated uncertainty and, as such, the training of the players must be appropriate. The objective, the resources, the strategy, the business plan, the team and the type of behavior are elements that cannot be left to chance.

The idea of dealing with opportunistic type of business is not only detrimental, but it represents a vulnerability, often insuperable for the organization.

Analyze in terms of the ratio of their size given by the turnover, profit, personnel, production, number of locations, areas of action, importance of the products and services, etc. and the market share they hold (Petrova E., 2015) the competitors in the business environment may be grouped into four categories:

- The new entrants are small organizations, with small market shares that either have just entered the market or have a singular place on the market for a small group of products or services; these new entrants to the market can be particularly active in the meaning that they can impose high-yielding technologies, products and services with surprise utilities, highly skilled

personnel, special methods of management, bidding, purchasing or presenting, or rapidly operating breaks between segments, of misunderstandings between the competitors or contestants; they may also practice low pricing or intimidation policies; the tendency of new entrants is to become conservative but, depending on strategies and successes, they may disappear or may transform in vulnerabilities, aggressors or conservatives.

- The organizations with vulnerabilities are small organizations which, by various methods, have been imposed on the market and gained an appreciable share; if they do not solve the problem of resources and consumer relations, they may quickly disappear through bankruptcy or absorption, or they may be transformed, due to the accumulation of resources, into conservatives.

- The firms with aggressive behavior are large organizations which, although they have resources and represent a strong economic force, have a small market share either due to a fall, for various external or internal reasons, or are in times of expansion and they are looking for market; in both cases, these organizations have aggressive, conflictual behavior, seeking escape or penetrate the market at all costs; however, the aggressive behavior of these organizations may be of a shorter or longer duration, depending on their tendency to turn into conservatives or firms with vulnerabilities.

- The conservative firms are large organizations with significant market shares; the name of conservatives is not appropriate for the behavior, but only for the position, these organizations leading an active policy to preserve or improve their place and market share; the domination of these organizations is materialized by high-yielding technologies, a good organizing, they have experience, resources, financial standing, reputation, are market leaders, have products, services or utilities, well-developed sales networks and ensure great facilities for customers and collaborator; the position of conservatives, rather of seniors, is getting hard and is kept even harder.

The new contestants and competitors are of particular importance in keeping the market rhythm, while conservatives contribute, especially, to maintaining stability. If the remaining of the conservatives depends mainly on their behavior, adaptability and flexibility, the penetration of new competitors is also conditioned by entry barriers aimed at (Stefanescu R., 2009):

- The economic size of production and sales over which profit can be achieved;
- Differentiating the quality or utility of new products and services;;
- The minimum capital necessary to enter into business on the market;;
- The cost of change and integration;
- The cost of learning and adaptation;
- The cost of communication channels.

The player-environment relation is a variable that must be managed in such a way as to have a good influence on the relations of the competition, identifying the opportunities, but also the threats and vulnerabilities of the respective organization. The evaluation criteria that can be used to manage the relationship are:

- The threats of the business environment that may influence the performance of the organization and the stability of their weight in the relation.

- The performance of the organization, which may create the benefits of dominating the contestants and stimulating the competitors.

- The vulnerabilities of the organization in the competitive relation and the possibilities of counteracting the threats and reducing the vulnerabilities.

- Determining the rationally assumed risk in the business, globally and in the directions of action.

Depending on the conclusions of the analysis of these assessment criteria, the organization needs to reformulate or adapt concerning:

- Increasing market share;
- Improving the quality of products and services;
- Improving the image;
- Efficiency of management and actions;
- Improving the collection and processing of information about competitors;
- Modelling and simulating future businesses;
- Training the negotiation teams;
- Improving maintenance, perfecting and opening capabilities.

3. Elements determining the influence of the competitive behavior

In the business environment - competitive environment - there are two groups of factors that decisively influence the competitive behavior:

- Those who watch the competitive climate;
- The competitive construction.

- The competitive climate represent those elements of the business environment that contribute to the determination of the competitors' behavior in business. The climate refers to the general way of perceiving competitive relations, market manifestations, and the opportunities for players to negotiate and conclude businesses.

Among the elements that influence the competitive environment, we only highlight the following:

✓ The legal business environment represented by the laws, norms, decisions, standards, codes, traditions and morality of the environment;

✓ The size of the market and its orientation on strategic directions or those targeting profit;

✓ Market evolution trends and business profitability, dependent on mature or insufficiently organized structures, new groups of producers, traders and consumers, competitive adaptability, their aggressive, penetrating or cooperative behavior, trends of increase or decrease profitability;

✓ The fields of cooperation, production, compensation, of substituting lack of products and services, relocation to other segments or market directions.

In assessing the importance of the competitive climate in the behavior of the organizations, account must be taken of the fact that all organizations are functionally integrated subsystems in the business environment, and under these circumstances the relations between the organizations and the environment are extremely important. All these links contribute decisively to the establishment of business strategies of organizations and thus their behavior in the environment, both generally and specifically (Stefanescu R., Generic company strategies and their implications, 2014).

An important component for an organization, its relations with the environment, is the organization's dependence of resources. Depending on the trend of information and resources, and especially the correlation between them, the organization needs to shape its behavior according to strategies of making more efficient the business actions, equal at least to the

dynamics of the business environment or to change its strategy and hence its behavior based on informational and resource constraints.

Depending on the potential and organizational capabilities, the organizations need to act fast to change and adapt their behavioral strategies, but also to modify the environment so as to favor their step to make the business more efficient.

The active behavior is often accompanied by success, while the expectant or non-stimulating behavior in the environment economy is particularly damaging and may turn into an acute vulnerability of the organization.

- The competitive construction represents the way of structuring, with the idea of favoring the competition of both the business environment and of the organizations as its subsystems. The competitive construction may be a natural result of the competition in the business environment, but also a consequence of a strategy that aims to increasing market share and make business more efficient.

The competitive construction aims at (Stefanescu R., Changes in the global business environment concerns today's competition, 2014):

- ✓ Organizing market shares and organizations so as to favor value exchanges;
- ✓ The price mechanism corresponding to the value of the products and services that are the subject of business;
- ✓ The legitimacy favoring moral behavior in business;
- ✓ The security of the values that are the subject of business;
- ✓ The mobility in business objectives and methods;
- ✓ The motivation oriented towards achieving the objectives;
- ✓ Adapting to the new requirements;
- ✓ The correctness of the correlation of the business objectives with the objectives of the organizations.

Organizing the business environment must be directed towards meeting the needs of clients (consumers) and ensuring the supply, production and distribution conditions for suppliers (producers). A flexible construction of the business environment ensures both the satisfaction of clients' needs, and also the cultivation of their interests, satisfaction, advantageous value exchanges, increasing the utility of products and services launched on the market. The precise and efficient organizing favors a civilized behavior based on respect for values and competitors.

The achievement of business objectives is also given by the circulation of information, the substantiation of decisions and the opportunity to apply them, which represent important components of the organizational management.

"The most of the management decisions are taken under the influence of external and internal environmental constraints. As the environment is constantly changing and the information is not always complete and available, management decisions can be made in certain, uncertain and risky conditions" (Negulescu O., 2014, p.111-112).

The organizational structures appropriately established ensure elaborating and implementing strategies based on environmental, relations and correlation assessments, objectivization of actions and evaluation of own successes.

An efficient organization must take into account the performance of functional relations, the correct use of resources and the legal framework for stock exchanges.

The price mechanism plays an important role in business, both in organizing area and in their objectivizing, as well as in the correct evaluation of the values in the transaction. The price

mechanism must be particularly flexible and include the full range of payment methods and facilities (classic, electronic, discounts, rebates, promotional prices, bonuses, etc.).

The legitimacy favoring the moral behavior in business must ensure respect for the values and of all competitors and traders and to remove the tendencies to favor unfair conjectures, monopoly and conflictual aggression, unrealistic prices, of promoting surrogates, counterfeit products and services, or party behavior.

The mobility of business goals and methods of carrying out the business represent an important quality of a mature organization with rational experience and behavior. Isolation or freezing of methodologies represents a major organizing vulnerability and the consequence of narrow thinking like "let it go as it went." At the same time, change for the sake of change may be a behavioral failure. Experience has to be cultivated, valued and used, but adapted and shaped according to the specificities of each business (Petrova E., Dimitrova S., 2011). No strategy or business plan guarantees success if they are not tailored and up-to-date according to the concrete development of the business. Consequently, much less a strategy or an old plan may be successfully used.

The elements that fundamentally determine the mobility are environmental changes (legislative, organizational, relational, competitive, etc.), conditions for selling or purchasing products and services, ways and timings of payment, negotiation, utilities and opportunities.

A common element of the two sets of factors is represented by ethics or morality of business. Max Weber shows that economic interests and moral norms coincide and govern human activity.

Ethics and professional activity are the fruit of a vocation that urges to a similar action to what you want from a partner. The respect for business must be based on the recognition of the value of the competitor and of the rational.

The relation between morality and market economy depends on political organizing, territorial administration, structure and objectives of the o organizations, business culture and legality.

Essentially, morals represent the application of principles and skills to facts of life under the observance of good, duty, responsibility, dignity, and equality of chances. Egoism, licit earning, corruption, dishonesty, deception, breach of the given word, disrespect are immoral categories which existence in business cancels the essence - the exchange of values.

Another aspect that has to be considered is “the conflict of interests: situation of incompatibility in which a person is having a personal interest that influences the impartiality and the objectivity of its activities in evaluation, monitoring, realisation and reporting the research and development activities” (Negulescu O.& Doval E., 2012, p.35).

The ethical value of the business must be recorded through normative and deontology provisions, based on the mutual respect of competitors (business partners) and the values traded and obtained.

Conclusions

It is very important for the organizations, during the period of establishing the objectives to use in depth studies and scientific analyzes of the products and services they place on the market. On this basis, strategic options and required resources will be identified as main vectors in achieving the goals, identifying the strengths – opportunities - and the weaknesses - vulnerabilities. However, the complexity of the international environment may be confronted by

implementing the best suitable organizational change strategies and by continuous adaptation to changing of the complex global environment (Doval E., 2016, p.41).

In the confrontation between the competition players, each of them will act specifically depending their own interests, resources and capabilities, trying to attract as much as possible of the profit of the market and to harmonize their interests in supplying products and services at the lowest prices, with the most significant results.

It is also very important that after every successful business or not, the organization to analyze its strategy, plan, actions, results and methods of achieving goals over all horizons of time (long, medium or immediate)[Petrova E., Nichev N., 2012].

A particular problem of the competition and contest climate is the relation between buyers (consumers) and suppliers (producers). This relation must maintain a procedural equilibrium and to be carried out in a safe climate.

The relation is balanced if a stability between demand and offer, utility and quality, preferences and diversity is ensured, and it is unbalanced towards the buyers if the offer is higher and the utility and adaptability are lower or towards the suppliers, if technology is high and profitable, quality, diversity and adaptability of products and services are special.

BIBLIOGRAPHY

1. Campbell D.J., Craig T., Organisations and the Business Environment, Elsevier Butterworth-Heinemann, 2005
2. Doval, E. (2017) Change management strategies related to the global environment complexity, *Annals of Spiru Haret University. Economic Series*, ISSN 2393-1795, Issue 4/2016, p.35-42.
3. Duro, R.B., Winning the Marketing War, John Wiley and Sons, 1989
4. Fernando A.C., Business Environment, Pearson Education India, 2011
5. Hall, W.K., Survival Strategies in a Hostile Environment, Harvard Business Review, Sept-Oct, 1980
6. Hammermesh, R.G. Silk, S.B., How to Compete in Stagnant Industries, Harvard Business Review, Sept-Oct 1979
7. Morrison, J. The International Business Environment, Basingstoke, Palgrave, 2002
8. Negulescu, O., Doval, E, (2012) Ethics issues in the management of the projects, Review of General Management, ISSN 1841-818x, Volume 15, Issue 1/ 2012, p. 36-43.
9. Negulescu O. (2014) Using a decision-making process model in strategic management, Review of General Management, ISSN 1841-818x, 2014, Volume 17, Issue 1, p. 111-123.
10. Petrova, E., Dimitrova , S., European Citizens Through Lifelong Learning, The 17th International Conference The Knowledge-Based Organization, Nicolae Balcescu Land Forces Academy, Romania, Sibiu, 2011, pp. 416-421
11. Petrova, E., Nichev, N., Impact of War on the Economy, International Conference The Knowledge-Based Organization, Nicolae Balcescu Land Forces Academy, Sibiu, Romania, 14-16 June 2012, pp. 233 ÷ 236, ISSN 1843-6722
12. Petrova, E., Value Investing - Essence and Ways of Finding Undervalued Assets, Sibiu, Romania, The 21st International Conference The Knowledge-Based Organization, Nicolae Balcescu Land Forces Academy, 11-13 June 2015, pp. 344 ÷ 348, ISSN 1843-6722

13. Petrova, E., Genesis of Strategic Management, 1st edition© 2017 Elitsa Petrova & bookboon.com, 2017, ISBN 978-87-403-1843-2
14. Porter, M.E., Competitive Advantage, New York: The Free Press, 1985
15. Porter M.E., Competitive Strategy, The Free Press, New York, 1980
16. Porter, M.E., Competition in Global Industries, Boston: Harvard Business School Press, 1986
17. Stefanescu R., Generic company strategies and their implications, Communication, Context, Interdisciplinarity conference,Vol. 3, Petru Maior University Press, 2014
18. Stefanescu R., Changes in the global business environment concerns today's competition, Globalization and Intercultural Dialogue. Multidisciplinary Perspectives conference, Editura Arhipelag XXI, Târgu-Mureș, 2014
19. Ștefănescu R., Competitive behavior and strategies in business environment, Calitatea Acces la success, vol.10 nr.101 special 2009

"NATIONAL" AND "SOCIAL" CONCEPTS IN THE 1848-1849 ROMANIAN REVOLUTION

Florin Nacu
Scientific Researcher III, PhD, "C.S. Nicolăescu-Plopșor" Reserch Institute, Craiova

Abstract:In this year, we celebrate 170 years from the Romanian Revolution of 1848-1849. Having a strong national frame, the Romanian Revolution of 1848-1849 was influenced in its programs, action strategies by the European revolutionary thinking. If in Moldavia and in Wallachia, the 1848 Revolution had a social main purpose and a national strategy, in Transylvania, Banat and Bukovina, the main purpose was national, the social thinking being dependent on the national self-determination of Romanian population considered as being "tolerated" by the imperial authorities. In the spring-summer of 1849, Romanian revolutionaries from Wallachia had tried to influence Avram Iancu, national leader of Romanians from Transylvania, to make a compromise with Kossuth Lajos, the leader of the Hungarian revolution. But, in Walachia, the revolutionaries had failed in materializing the social purpose, because they did not find the way of compromise in eliminating the medieval servitude and making the land property reforms. In this article I will try to present the main elements which influenced the failure of the revolutionary movements from 1848-1849 and in which context, the national purpose was realized in 1859.

Keywords: national, social, revolution, revolutionary programs, personalities

În februarie 1848, revoluția de la 1848 izbucnea în Europa, ca urmare a activității revluționarilor europeni grupați în jurul unor idei ce vizau schimbarea în mod radical a situației interne și internaționale, aceasta din urmă controlată de Sfânta Alianță, organismul reacționar care luase ființă, după înfrângerea lui Napoleon. Congresul de la Viena fusese un triumf pentru Klemens von Metternich, diplomatul austriac pentru care orice abatere de la linia impusă de Congresul de la Viena trebuia reprimată cu asprime.

Perioada 1814-1832 fusese una plină de confruntări politice. Mișcările din Serbia, conduse de Carageorge, cele din Țara Românească, în frunte cu Tudor Vladimirescu, izbucnirea războiului grec de independență cu faza nord-dunăreană (avându-l în prim plan pe Alexandru Ipsilanti) și faza peloponesiacă (Theodoros Kolokotronis, Petros Mavromichalis), războaiele de eliberare din America Latină, revoluția de la Cadiz a colonelului spaniol Rafael Riego, arătau că ecourile războaielor napoleoniene nu se stinseseră, cu toate eforturile Sfintei Alianțe. Franța își dorea locul în prim-planul concertului european (noua paradigmă a relațiilor internaționale, care venea în continuarea celei a echilibrului european rezulat în 1648, la Pacea Westfalică), iar Rusia, după reglementarea problemei suedeze, urmărea înfrângerea Imperiului Otoman și dobândirea accesului la Strâmtori[1].

Internaționalizarea Războiului Grec de Independență, reglementarea independenței Greciei prin Tratatul de la Londra (1827) și succesul militar rusesc în fața otomanilor, valorificat prin Tratatul de la Adrianopol (1829) arătau că noul câmp de bătălie era reprezentat de Balcani și

[1] Academia Română, *Istoria Românilor*, Volumul VII, Tom I, Bucureşti,Editura Enciclopedică, 2003, p.228-229.

de Principatele Române, cărora Imperiul Habsburgic şi Rusia Ţaristă le încălcaseră autonomia, răpindu-le importante provincii, în mod abuziv, prin obligarea Imperiului Otoman de a ceda teritorii care, din punct de vedere al dreptului internaţional, nu-i aparţineau.

Introducerea Regulamentelor Organice, ocupaţia militară rusă din Principate (1829-1834), reglementarea intervenţiei nemijlocite a Imperiului Otoman şi a Rusiei Ţariste în Principate, prin Actul Adiţional votat în 1838 (deşi se dorise introducerea acestuia din 1833) creaseră premisele unei posibile anexiuni ruseşti. Totuşi, Regulamentele Organice reuşiseră să introducă şi unele elemente de modernitate, de care am pomenit anterior, mai ales la nivel administrativ, economic şi politic, având valoarea unor Constituţii, a căror putere era limitată de Rusia ca ”putere protectoare” şi de Imperiul Otoman ca ”putere suzerană”.

Totuşi, în această perioadă, înfiinţarea şcolilor publice în limba română, înfiinţarea armatei naţionale, reglementarea economiei interne, a sistemului juridic au contribuit la crearea elitei politice şi culturale care începuse să se ridice după 1821, prin demersurile unor minţi luminate ca Dinicu şi Iordache Golescu, Ion Heliade Rădulescu, Eufrosin Poteca, Ion Câmpineanu (autor al ”Actului de Unire şi Independenţă” al ”Osăbitului Act de numire a suveranului”). Această elită culturală a putut să îşi desăvârşească pregătirea atât în Occident, la Paris, Padova, Viena, Berlin cât şi prin venirea unor profesori cu vederi revoluţionare în Principate, aşa cum este cazul lui J.A.Vaillant.[2]

În martie 1848, revoluţia cuprinsese Statele Italiene, Franţa, Statele Germane, Imperiul Habsburgic, ajungând şi în Principate. Dacă la Iaşi, în 27 martie-8 aprilie 1848, Petiţiunea Proclamaţiune de la Iaşi, în 35 de puncte, prezentată la Hotelul ”Traian” din capitala Moldovei nu a reuşit să clatine tronul domnitorului regulamentar Mihail Sturdza (1834-1848), la Bucureşti, Lugoj, Cernăuţi sau pe Câmpia Libertăţii de la Blaj, revoluţia română avea să se desfăşoare sub alte auspicii. Indiscutabil, la Iaşi, programul revoluţonar fusese scris sub imperativul prudenţei. Rusia putea oricând să intervină, de aceea înţelegem de ce ”Sfânta Păzire a Regulamentului Organic” fusese înscrisă la primul punct al programului. După ce reuşiseră să se salveze din arest, revoluţionarii moldoveni Vasile Alecsandri, Mihail Kogălniceanu, Alexandru Ioan Cuza se vor regrupa la Braşov şi Cernăuţi unde vor elabora documente precum ”Prinţipiile noastre pentru reformarea patriei” sau ”Dorinţele Partidei Naţionale din Moldova”.

La Bucureşti, revoluţionarii ştiau că Imperiul Otoman poate interveni, trecând Dunărea pe la Giurgiu, la instigarea Rusiei. Aşa cum am arătat într-un studiu anterior Craiova a jucat un rol important în crearea bazei programatice a revoluţiei deşi aici era prefect fratele domnitorului Gheorghe Bibescu. Revoluţionarii din Ţara Românească între care îi amintim pe Nicolae Bălcescu, Alexandru G. Golescu, Alexandru C. Golescu, Nicolae Golescu, Radu Golescu, Ştefan Golescu, Gheorghe Magheru, Ioan Deivos, Ion C. Brătianu, Ioan Maiorescu, Ion Heliade Rădulescu, Nicolae Pleşoianu, Christian Tell, Ion Voinescu îşi propuseseră să pornească revoluţia din mai multe puncte (Islaz, Telega, Ocnele Mari), însă din cauza controalelor impuse de către autorităţi, au putut porni doar dintr-un singur punct, la Izlaz, informările dintre revoluţionari fiind codificate sub pretextul prezenţei la o nuntă, la 9/21 iunie 1848.

În Ţara Românească, domnitorul Gheorghe Bibescu a semnat textul Proclamaţiei de la Islaz, dar, sub presiunea consulului rus acreditat la Bucureşti, a părăsit capitala Ţării Româneşti, ceea ce, pe de o parte putea însemna un succes al revoluţiei, deoarece se putea instala un guvern provizoriu, dar pe de altă parte, însemna acel pretext care putea permite intervenţia Imperiului Otoman, la nordul Dunării, deoarece se încălca acea condiţie prevăzută de Actul Adiţional la

[2] Florin Nacu, *European influences in reforming social structures of modern Romania*, in ”Sociology, Education Sciences, International Relations”, Conference GIDNI 2, ”ARHIPELAG XXI” Press, 2015, p.274-278.

Regulamentul Organic (orice schimbare instituțional-politică se putea face doar cu acordul puterilor suzerană și protectoare).

Revoluționarii din Guvernul Provizoriu au încercat să menajeze suspiciunile Porții, mai întâi acceptând ca Mitropolitul Neofit să prezideze Guvernul Provizoriu, iar coloneii Solomon și Odobescu să fie membri în guvern, deși poziția lor antirevoluționară era cunoscută. După ce acești colonei au reușit să îi aresteze pe ceilalți membri din Guvernul Provizoriu, doar intervenția populației Bucureștilor, mobilizate de către Ana Ipătescu a dus la eliberarea celor arestați. Revoluția intra în faza sa radicală, dar aceasta însemna grăbirea intervenției trupelor otomane. La Râureni, județul Vâlcea, Gheorghe Magheru mobilizase armata revoluționară, dar și aici au fost unele nemulțumiri cauzate de tergiversarea problemei agrare, pe care țăranii care aderaseră, ca și în 1821, la idealurile revoluționare și-o doreau îndeplinită[3].

Se nște întrebarea firească: de ce nu s-a ajuns la un compromis între elementul social și cel național? Un posibil răspuns este acela că revoluționarii nu aveau resurse militare suficiente pentru o confruntare militară cu rușii sau otomanii. Conservatorii, adică adversarii Revoluției știau acest lucru și nu ezitau să răspândească neîncrederea în rândurile românilor. Ei doreau să își pună averile la adăpost în fața unei intervenții militare otomane, pe care într-un fel o așteptau, dar știau că va fi temperată de către ruși[4].

Confruntați cu trecerea Dunării de către otomani, revoluționarii au decis să înlocuiască Guvernul Provizoriu cu o Locotenență Domnească, la 28 iulie/9 august 1848, ceea ce Suleyman –Pașa a acceptat tacit[5]. Presiunile diplomaților ruși și austrieci au determinat ca Sultanul să ordone înlocuirea lui Suleyman –Pașa cu Fuad-Effendi, un om mult mai decis să folosească forța pentru a pune capăt revoluției.

Revoluționarii din Țara Românească, în ultima parte a revoluției au avut o atitudine radicală, arzând Arhondologia, spânzurând Regulamentul Organic.

Cert este că la 21 iulie 1848, Comisia Proprietății cu Ion Ionescu de la Brad în poziția de vicepreședinte își începuse activitatea, fără ca, timp de o lună să ajungă la o soluție privind reforma agrară. În fapt, se dorea ca reforma agrară să se facă prin despăgubire, însă cuantumul acesteia, mărimea loturilor ce urmau a fi date țăranilor[6] și procentul de expropriere al fiecărei moșii nu întruniseră o unitate de vederi, ceea ce a dus la dizolvarea de la sine a Comisiei Proprietății[7].

După lupta din Dealul Spirii, desfășurată la 13 septembrie 1848, când Compania de Pompieri condusă de Pavel Zăgănescu, venită să sprijine trupele române din Capitală, comandate de Nicolae Golescu, s-a angajat în luptă cu forțele conduse de Kerim-Pașa (în urma unii incident în care un locotenent român, lovit cu latul sabiei de un maior turc a tras cu pistoalele, ucigându-l pe maior și împușcând calul lui Kerim-Pașa), revoluționarii munteni s-au refugiat și ei în Ardeal, fugind de sub escorta, care urma să îi ducă la arest. Armata de la Florești a fost demobilizată,

[3]Corneliu Tamaș, P. Bardașu, S. Purece, H. Nestorescu- Bălcești, *Revoluţia din 1848 în judeţul Vâlcea*, Rm. Vâlcea, 1978, p.8 și urm.

[4] Am încercat să prezentăm toate aceste discuții istoriografice pe larg, în Florin Nacu, *Aspecte ale istoriei moderne și contemporane a României din perspectiva cercetării istorice naționale și internaționale a ultimilor 25 de ani (1989-2014)*, Editura Tipo Moldova, Iași, 2015.

[5]Centrul de Studii și Cercetări de Istorie și Teorie Militară, *Istoria Militară a Poporului Român*, Editura Militară, București, 1987, *passim.*

[6]Florin Nacu, *De la "clăcășie" la "neoiobăgie" -repere istoriografice privind evoluția "chestiunii țărănești"* în "Arhivele Olteniei "nr.29 (serie nouă), p.126-137.

[7] Idem, *Împlinirea dezideratului revoluționar pașoptist în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza*Colecția Opera Omnia, Cartea de Istorie, Editura Tipo Moldova, Iași, 2015, p. 10 și urm.

pentru că exista pericolul unei duble intervenţii militare, ceea ce însemna risipirea unor resurse importante.

În Transilvania, atitudinea maghiarilor de a vota în Dieta de la Pojon, la 15 martie 1848, unirea Transilvaniei cu Ungaria şi nerecunoaşterea aspiraţiilor legitime ale românilor i-au determinat pe liderii Avram Iancu Ioan Axente Sever, Ioan Dobra să se întâlnească în aprilie la Blaj unde au decis să organizeze la 3/15 mai 1848 Marea Adunare de la Blaj, de pe Câmpia Libertăţii, unde românii să se organizeze militar şi să se angajeze în luptă cu trupele maghiare conduse de ofişeri ca generalul Iosef Bem, maiorul Hatvany.

Luptele din jurul Apusenilor dintre români şi maghiari, abuzurile lui Lajos Csany, inerţia lui Lajos Kossuth au dus la radicalizarea revoluţiei. Avram Iancu a încercat chiar să ajungă la o înţelegere cu trupele imperiale, cu autorităţile de la Viena, în schimbul recunoaşterii naţionalităţii române şi a confesiunii ortodoxe.

După ce liderii revoluţiei muntene au ajuns în Ardeal, ei au încercat să îl convingă pe Avram Iancu să încheie ostilităţile cu maghiarii, în faţa inamicului comun, Imperiul Habsburgic. Un mediator eficient a fost şi bănăţeanul Eftimie Murgu. Practic, revoluţionarii munteni cereau ardelenilor un compromis politic, adică ceva ce ei nu reuşiseră în Ţara Românească. Ideile naţionale puteau fi materializate dacă dominaţia habsburgică ar fi căzut, susţineau revoluţionarii din Ţara Românească.

Proiectul de pacificare de la Szeged din 2/14 iulie 1849 între Avram Iancu şi Lajos Kossuth recunoştea drepturile românilor, dar istoria a decis altfel. La 1/13 august 1849, lângă Arad, la Şiria, trupele ruseşti au intervenit, salvând Imperiul Habsburgic, Rusia fiind numită atunci ”Jandarmul Europei”.

Dacă Avram Iancu s-a retras dezamăgit, din primul plan al luptei naţionale, nume ca Gheorghe Barițiu sau Simion Bărnuţiu au continuat să activeze şi în anii care au urmat. Revoluţionarii munteni şi moldoveni au peregrinat în exil, Convenţia de la Balta Liman din 1849, în care domnitorii români erau consideraţi ”înalţi funcţionari ai Imperiului Otoman” reglementa durata domniilor la 7 ani şi interzicea accesul în Moldova şi Ţara Românească a numeroşi revoluţionari, pe care autorităţile îi considerau deosebit de periculoşi.

Aşadar, termenii de ”naţional” şi ”social” sunt elementele fundamentale pe care s-au întemeiat ideile revoluţionare de la 1848.

Revoluţionarii europeni au încercat până la proclamarea celui de-al doilea Imperiu Francez de către Ludovic Napoleon Bonaparte, încoronat la 2 decembrie 1852 ca Napoleon al III-lea să realizeze o ”revoluţie europeană”. Îşi dăduseră seama că, acţionând individual, fuseseră izolaţi şi înfrânţi. Evident că unii dintre revoluţionari îşi doreau acţiuni radicale, precum Giuseppe Mazzini sau Giuseppe Garibaldi, alţii mizau pe cartea diplomaţiei precum Camillo Benso di Cavour, Lajos Kossuth, Vasile Alecsandri, Ioan Maiorescu, chiar şi Nicolae Bălcescu[8], în ciuda radicalismului care îl caracteriza. Momentul 1848-1849 a pus capăt politicii lui Metternich, noul împărat de la Viena Franz Joseph fiind adeptul unei politici mai eficiente, orientate către expansiunea Austriei, în special spre Balcani[9].

Evenimente precum moartea lui Nicolae Bălcescu şi încoronarea lui Napoleon al III-lea au pus capăt planurilor ”revoluţiei europene” sau au contribuit la scăderea în intensitate a radicalismului.

[8] Nicolae Bălcescu, *Question economique des Principautés Danubiennes*, în *Opere,* vol. II, Ediţie critică de Gheorghe. şi Elena Zane, Bucureşti, Editura Academiei, 1982, p. 76.
[9] *Ibidem.*

Cert este că în spațiul german, italian, românesc, fuseseră sădite semințele ideii de luptă pentru unitate și independență națională. Nume ca Otto von Bismarck, Mihail Kogălniceanu, Vasile Alecsandri, Alexandru Ioan Cuza, Camillo Benso din Cavour, Giuseppe Garibaldi, Gyla Andrassy, regi și împărați ca Wilhelm, Franz Joseph, Umberto, Napoleon al III-lea au început să construiască imaginea unei Europe a națiunilor care doreau să lupte pentru determinare și a unor imperii expansioniste, dispuse să sprijine cauzele naționale, atât timp cât corespundeau propriilor interese.

Aceasta este cred, cea mai importantă schimbare de paradigmă a momentului 1848. Politicienii adepți ai autodeterminării naționale au înțeles că trebuie să penduleze cu abilitate printre interesele marilor imperii, pentru a realiza interesul național. În plus, fără o materializare a interesului social, orice idee națională era greu să devină realitate.

Congresul de la Berlin din 1878, la trei decenii după evenimentele revoluționare de la 1848-1849, este expresia desăvârșită a noului establishment politic european.

BIBLIOGRAPHY

- Academia Română, *Istoria Românilor*, Volumul VII, Tom I, Bucureşti,Editura Enciclopedică, 2003, p.228-229.
- Centrul de Studii și Cercetări de Istorie și Teorie Militară, *Istoria Militară a Poporului Român*, Editura Militară, București, 1987.
- Bălcescu, Nicolae, *Question economique des Principautés Danubiennes*, în *Opere*, vol. II, Ediție critică de Gheorghe. și Elena Zane, București, Editura Academiei, 1982.
- Nacu, Florin, *European influences in reforming social structures of modern Romania*, in ”Sociology, Education Sciences, International Relations”, Conference GIDNI 2, ”ARHIPELAG XXI” Press, 2015, p.274-278.
- Idem, *Aspecte ale istoriei moderne și contemporane a României din perspectiva cercetării istorice naționale și internaționale a ultimilor 25 de ani (1989-2014)*, Editura Tipo Moldova, Iași, 2015.
- Idem, *Împlinirea dezideratului revoluționar pașoptist în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza*Colecția Opera Omnia, Cartea de Istorie, Editura Tipo Moldova, Iași, 2015.
- Idem, *De la ”clăcășie” la ”neoiobăgie” -repere istoriografice privind evoluția ”chestiunii țărănești”* în ”Arhivele Olteniei ”nr.29 (serie nouă), p.126-137
- Tamaş, Corneliu, Bardaşu, P. Purece, S., Nestorescu- Bălceşti, H., *Revoluţia din 1848 în judeţul Vâlcea*, Rm. Vâlcea, 1978.

WHAT IS IT LIKE TO BE A CONSCIOUS MACHINE?

Florin George Popovici
PhD Student, "Ștefan cel Mare" University of Suceava

Abstract:It is no longer a novelty to claim that technology evolves in an accelerated and yet confusing manner.Whether we are talking about computer science, robotics, neuroscience, Artificial Intelligence or cognitive science, it is natural for us to ask ourselves if at some point across their struggle humans will be able to design and build machines endowed with consciousness. This means an artificial system able not only to represent and describe the world with all its remarkable features, including its own place and the way it functions in the nature, but being able to imagine alternative and possible worlds as well. Also a machine endowed with consciousness should prove the way it understands human interlocutors, the ability to interact, act and react, to operate rationaly but also emotionaly, to evaluate alternatives and make decisions in an autonomous way. For skeptic minds this seems to be just an unfeasible science-fiction scenario, for optimistic creators of thought experiments it is the supreme challenge in the extensive field of the philosophy of mind. I try to argue that the main issue we must address before any attempt to build a conscious device or before we even ask ourselves about its theoretical possibility is to clarify what the human consciousness itself means. This is not an easy task, on the contrary it is the supreme challenge that has attracted endless controversy and debates, more than that, it seems to deliver the philosophical discourse into the desert of the paradoxical thinking. We try to understand better the human consciousness by struggling to design and build conscious systems. The present approach is an ambitious endeavour to analyse, beyond any constraints and limitations, some of the most relevant contributions and arguments established to admit or to reject the machine consciousness paradigm, even if it could be nothing more than just a hypothetical possibility. Knowing what it is like to be a conscious machine could be nothing more than just an intractable and hopeless philosophical problem.

Keywords: machine, consciousness, neural networks, mental states, computation

Ritmul de evoluție și dezvoltare al tehnologiilor este accelerat și deopotrivă deconcertant. Indiferent dacă vorbim despre știința computerelor, informatică, robotică, neuroștiințe, Inteligența Artificială sau despre științele cogniției, ajungem să ne adresăm întrebarea firească dacă, la un moment dat în străduințele noastre, vom ajunge să proiectăm și să construim mașinării înzestrate cu conștiință. Dar oare care sunt trăsăturile pe care un astfel de dispozitiv ar trebui să le dețină? Dacă admitem că o astfel de creație artificială nu este nimic mai mult decât un sistem cognitiv capabil să-și reprezinte și să descrie lumea cu toate trăsăturile sale remarcabile, inclusiv locul său propriu și modul în care funcționează în natură, poate că lucrurile nu sunt deloc departe de a se produce. Dacă însă dăruim unui astfel de sistem și privilegiul de a imagina[1] lumi alternative, scenarii ontologice posibile în care să includă propriul statut epistemic, atunci misiunea noastră întâmpină dificultăți serioase. De asemenea, o mașinărie înzestrată cu privilegiul conștiinței ar trebui să dovedească nu doar capacitatea de interacțiune cu

[1] Igor Aleksander, în cartea *How to Build a Mind. Toward Machines with Imagination* (Columbia University Press, 2001) stabilește o corelație între *imaginație* și *conștiință*, găsind că forța conștiinței se concretizează în însăși capacitatea de a imagina pe care creierul, ca dispozitiv evoluat de o complexitate remarcabilă, o deține.

interlocutori umani, dar și modul în care înțelege partenerii de dialog umani sau non-umani. Ar trebui să fie capabilă să acționeze și să reacționeze, totodată să opereze în mod rațional, pe baza unor raționamente și algoritmi decizionali, dar și emoțional, totodată să evalueze alternative aflate în ambele registre (rațional – emoțional) după care să adopte cea mai potrivită decizie într-un mod autonom. Pentru minţile sceptice atribuirea tuturor acestor însușiri, precum și multe altele, unei mașinării pare a fi doar un scenariu de ficțiune irealizabil. Însă pentru creatorii optimiști ai experimentelor de gândire din domeniul extins al filosofiei minții, aceasta pare să fie provocarea cognitivă supremă. Îmi propun să argumentez faptul că principala problemă pe care trebuie să o abordăm înainte de orice încercare de a construi un dispozitiv conștient sau înainte de a ne întreba chiar despre posibilitățile sale teoretice este clarificarea prealabilă a ceea ce înseamnă însăși conștiința umană. Aceasta nu este o sarcină ușoară, dimpotrivă, reprezintă un aspect care a atras controverse și dezbateri nesfârșite, mai mult decât atât, a purtat discursul filosofic în deșertul gândirii paradoxale, acolo unde locuiesc „zombi" sau ființe lipsite de conștiință[2], totodată lilieci a căror conștiință rămâne un mister insolvabil[3]. Atunci când abordăm problematica atât de complexă a conștiinței și a condițiilor ei de posibilitate într-un dispozitiv artificial, riscăm să devenim prizonierii unei circularități: pe de-o parte, ne străduim să înțelegem și să descriem adecvat conștiința umană, pentru a proiecta și, eventual, a construi sisteme cognitive conștiente, pe de altă parte, intenționăm producerea unor astfel de artefacte cu scopul de a ne înțelege mecanismele de funcționare ale propriului sistem cognitiv. Abordarea prezentă, deloc lipsită de riscuri, reprezintă rezultatul eforturilor de a analiza, dincolo de orice constrângeri și limitări, unele dintre cele mai relevante contribuții și argumente existente pentru admiterea sau respingerea paradigmei conștiinței mecanice, chiar dacă aceasta nu ar putea fi decât o posibilitate ipotetică. Este posibil ca, dobândind achiziții despre cum este să fii o mașinărie conștientă, să nu ai totuși nici cea mai vagă idee despre existența vreunei experiențe desfășurate dincolo de învelișul de silicon. Un astfel de scenariu, oricât de plauzibil, este susceptibil să plaseze ceonceptul de „conștiință mecanică" în lungul șir de subiecte filosofice fără o rezolvare satisfăcătoare. Rândurile următoare dobândesc, în această lumină, statutul unei invitații la reflecție cu privire la condițiile de posibilitate ale mașinilor capabile de privilegiul remarcabil al conștiinței.

Demersul proiectării și producerii mașinăriei conștiente, chiar și sub forma exercițiului mental, presupune clarificarea prealabilă a unui aspect extrem de important, acela al stabilirii semnificației termenului de *conștiință*. Este firesc ca întrebarea cu privire la condițiile de posibilitate ale conștiinței într-un dispozitiv mecanic sau electric (sau de orice altă natură) să fie precedată de descoperirea răspunsului relevant la întrebarea originară, *die Urfrage*, după o expresie heideggeriană: „Ce reprezintă sau ce este conștiința umană?" În ceea ce privește formularea răspunsului la o astfel de interogație, constatăm existența unei serii abundente de perspective și încercări explicative, poziționări teoretice, polemici și controverse mai mult sau

[2] concept sau construct teoretic ce și-a făcut loc în universul de discurs filosofic, caracterizând o ființă identică omului din perspectivă fiziologică (scenariu relativ simplu în privința conceptualizării), însă lipsită în totalitate de experiențe conștiente, de o viață interioară, subiectivă privată. Pentru David J. Chalmersexistența unor astfel de creaturi nu este deloc o dificultate, chiar dacă ea este nimic mai mult decât concretizarea unui experiment mental. Pentru Daniel C. Dennett sau Paul M. Churchland însă existența unor astfel de creaturi este absurdă, în măsura în care conștiința nu poate fi disociată de acțiuni precum mersul, vorbirea, alegerea etc.

[3] Thomas Nagel lansează celebra sa întrebare „oare cum este să fii un liliac?", prin care argumentează imposibilitatea accesului la stările conștiente ale alterității, caracterul eminamente subiectiv al experiențelor mentale, în ciuda oricăror eforturi cognitive sau scenarii imaginative posibile.

mai puțin fructuoase[4]. Eforturile comprehensive provin nu doar din sfera filosofiei, vulnerabilă în fața ispitei speculative, ci vin mai ales dinspre teritoriul cu pretenții de exactitate al științelor, indiferent ce denumire poartă: științele cogniției, neurobiologie sau neurofiziologie, biologie evoluționistă, psihologie cognitivă ș.a.m.d. Domenii ale cunoașterii precum cele enumerate anterior își propun să contureze un înțeles adecvat pentru conștiință, termen a cărui mănunchi de ambiguități (*a cluster concept*) rezultă, după David J. Chalmers, din faptul că înglobează, pe lângă numeroasele fenomene distincte, reunite sub denumirea de *awareness*, și ceea ce numim *fenomenality, conscious experience*[5]. Chiar și așa, clarificarea empirică, întemeiată științific, a unor astfel de fenomene, oricât de incomplete și susceptibile de revizuire ar fi, nu ridică dificultăți insurmontabile, de unde și plasarea explicațiilor sub spectrul generic de *the easy problem of consciousness*. Cu adevărat problematică rămâne însă „experiența conștientă", tradusă prin calitățile pe care le folosim în limbajul descriptiv al stărilor noastre interioare[6] atunci când spunem, de pildă, că avem senzația unei culori oarecare, când descriem o suferință sau împărtășim o bucurie, când ne amintim un eveniment din trecut sau navigăm cu ajutorul imaginației în viitor. Înțelegerea și descrierea stărilor ce însoțesc trăirile noastre reprezintă cel de-al doilea aspect problematic al conștiinței, *the hard problem of consciousness*. Întrebarea privitoare la posibilitatea unei mașini conștiente vizează mai curând aspectul problematic al fenomenalității, adică al experiențelor noastre subiective și a unui eventual transfer al acestora într-un sistem cognitiv produs artificial. David J. Chalmers inventariază modalitățile de abordare a unei astfel de probleme dificile. Prima strategie este ignorarea tezei, eschiva, explicarea altui aspect referitor la conștiință. Cei care asumă o astfel de strategie consideră că este mult prea dificil să traduci în limbaj științific o astfel de „realitate". Cea de-a doua strategie constă în negarea realității conștiinței, problema „experienței" fiind înlocuită cu aspecte observabile, precum accesibilitatea stărilor mentale, tipurile de descriere a acestor stări etc. Se neagă realitatea experienței conștiente pe baza criteriului clasic al verificabilității empirice: există doar ceea ce pot verifica cu ajutorul unor instrumente de observație riguros concepute. O a treia strategie rezidă în pretenția de a explica deplin sau exhaustiv fenomenul conștiinței, chiar dacă se abandonează perspectiva funcționalistă[7], totuși și o astfel de modalitate sfârșește în ceea ce pare a fi un scenariu magic. A patra abordare, plauzibilă, dar limitată, constă în explicarea structurii experienței. Operând un paralelism între structurile diferitelor sisteme cognitive, precum sistemul vizual și structura experienței, cercetătorii din acest areal nu spun ce ar trebui să spună de fapt: cum se produce experiența conștientă? Cel de-al cincilea mod prin care se urmărește „soluționarea" problemei dificile a conștiinței este acela care constă în izolarea substratului

[4] Există în spațiul filosofic, cu privire la conștiință, o abundență deconcertantă de „-isme": dualism, materialism sau fizicalism, interacționism, epifenomenalism, funcționalism ș.a., fiecare orientare având adepții și contestatarii ei.

[5] David J. Chalmers inventariază câteva dintre fenomenele reunite sub denumirea de *conștiință*, în articolul „The Hard Problem of Consciousness", publicat în *The Blackwell Companion to Consciousness*, volum editat de Max Velmans și Susan L. Scheneider, Wiley-Blackwell, 2007, pp.225-235: abilitatea de a discrimina, categoriza și de a reacționa la stimulii mediului extern, intergrarea informației într-un sistem cognitiv, capacitatea de a raporta (descrie) stările mentale, abilitatea sistemului de a accesa propriile stări mentale, concentrarea atenției, controlul deliberat al comportamentului, abilitatea de a diferenția între starea de veghe și aceea de somn.

[6] *qualia* sau *calitățile subiective* inefabile ale experienței noastre, *felul în care lucrurile ne apar nouă*, precum felul în care ni se arată un obiect, ceea ce simțim atunci când vedem o anumită culoare, „proprietățile experienței conștiente" (cf. Daniel C. Dennett, „Quining Qualia", în *Philosophy of Mind. Classical and Contemporary Readings*, volum editat de David J. Chalmers, Oxford University Press, 2002, p.226).

[7] funcționalismul abordează conștiința nu ca pe un adaos extern, un ingredient suplimentar la înzestrările noastre – percepția, gândirea, memoria, afectivitatea etc., ci mai curând ca pe o funcție cerebrală, un proces intrinsec, inseparabil de creierul nostru ajuns la un anumit nivel de dezvoltare și complexitate.

experienței: știm că experiența apare din anumite procese cerebrale, ne propunem chiar să le identificăm și să le descriem cu ajutorul instrumentelor oferite de știință și tehnologie, însă nu dispunem de o explicație rezonabilă cu privire la *cum* și *de ce* survine experiența. Inventarierea unor astfel de „soluții" la problema dificilă a conștiinței este în măsură să ofere repere valoroase atunci când ne propunem să investigăm posibilitatea existenței conștiinței într-un artefact. Conștiința poate fi livrată cu ușurință în zona misterelor supreme, considerând-o o enigmă de nedezlegat rezultată din limitările propriului aparat cognitiv, imposibil de explicat prin raportare la dispozitivele electrice sau mecanice ce constituie un computer[8]. Încurajate de progresul cercetărilor din sfera neurobiologiei, există voci care admit conștiința ca fiind nimic altceva decât un nume convențional pentru o suită de procese informaționale desfășurate la nivelul creierului. Astfel de cercetări dăruiesc studiului conștiinței un suflu nou de optimism epistemologic, invitându-ne să admitem că anumite procese din creier – oricât de greu ar fi de identificat – reprezintă sursa experiențelor noastre subiective, de factură non-fizică sau corporală. Totuși rămâne provocatoare probarea modului în care conștiința survine, fie ca funcție corelată a neuronilor asociați în rețele[9], fie ca proces derulat în structurile informaționale de profunzime ale neuronilor, în microtuburile despre care teoretizează mecanica cuantică[10]. Există și voci care, negând caracterul misterios al conștiinței, dimpotrivă, îi conferă acesteia un rol firesc în scenariul evolutiv, ca particularitate sau fenomen biologic prezent în organismele vii ajunse la un anumit nivel de organizare a activității neuronale. Dintr-un astfel de unghi, conștiința este un fenomen natural explicabil în aceeași manieră în care demersul științific reușește să explice metabolismul, reproducerea, deriva continentală, lumina, gravitația ș.a.[11] Indiferent de suita de poziționări filosofice sau de abordări ce leagă filosofia de științele cogniției, biologia evoluționistă sau neurobiologie, de mecanica cuantică sau de alte domenii epistemice, conștiința rămâne o problemă filosofică extrem de controversată, de nerezolvat de pe pozițiile unui punct de vedere reducționist, fie el materialist sau idealist.

Pentru a evolua în direcția construcției unei mașini conștiente este necesară adoptarea presmisei izomorfismului dintre creier și o mașină de calcul inteligentă. Creierul reprezintă fără îndoială un dispozitiv biologic fascinant, pe care cercetătorii din sfera tehnologiei, în special aceia din sfera Inteligenței Artificiale, îl adoptă ca model pentru posibilitatea construcției a ceea ce se dorește a fi o mașinărie conștientă. O astfel de abordare este relativ nouă, dobândind chiar și un nume: *machine model of consciousness* (MMC), un demers multidisciplinar ce înglobează, pe lângă filosofie, contribuții remarcabile din sfera psihologiei, neuroștiinței, informaticii și matematicii[12]. Construcția unei mașini înzestrate cu conștiință are ca scop nu doar să aducă cercetările din sfera Inteligenței Artificiale cu un pas mai departe, ci să aducă o lumină mai clară

[8] John R. Searle, *The Mystery of Consciousness* (The New York Review of Books, 1997), Colin McGinn, *The Mysterious Flame. Conscious Mind in a Material World* (Basic Books, 1999).

[9] articolul „Towards a neurobiological theory of consciousness" (*The Neurosciences*, Vol.2, 1990: pp 263-275), despre *corelatele neurale ale conștiinței*, semnat de Francis Crick și Christof Koch.

[10] modelul mecanicii cuantice (propus de gânditori precum Henry P. Stapp, Roger Penrose) mută discursul explicativ referitor la conștiință la nivel subatomic, în structurile de profunzime ale neuronului, acolo unde se găsesc fibrele de proteine, numite microtuburi, în interiorul cărora au loc vibrații ce pot adopta o „superpoziție cuantică" (*quantum superposition*), fenomene pentru a căror existență nu există însă suficiente dovezi. Dualismul cuantic se traduce prin aceea că evenimentele ce au loc în creierul nostru sunt perechi deopotrivă fizice și mentale, aflate într-o conexiune dinamică, procesuală.

[11] Daniel C. Dennett, *Sweet Dreams: Philosophical Obstacles to a Science of Consciousness* (MIT Press, 2015).

[12] scopul principal al unui astfel de demers este acela ca prin intermediul construcției unei mașini inteligente să poată „captura" și conștiința (Igor Aleksander, „Machine Consciousness", în *The Blackwell Companion to Consciousness*, ed.cit., p.90.)

în clasica problemă a înțelegerii conștiinței umane. Față de dispozitivele inteligente, o astfel de mașină ar trebui să îndeplinească o serie de criterii[13], cum ar fi: deține o mai mare autonomie în raport cu programatorul, să dobândească libertate de mișcare față de programarea prealabilă, să-și reprezinte propriul rol la nivelul mediului înconjurător, să acționeze pe baza unei activități interioare, contemplative, mai mult decât să reacționeze în urma consultării unei liste de opțiuni sau să acționeze contingent, întemeiat pe asocierea de situații preexistente stocate într-o memorie. Dacă astfel de cerințe nu sunt îndeplinite, atunci dispozitivul, oricât de inteligent, nu poate fi etichetat ca fiind unul conștient. Deși atribuim eticheta de inteligență altor specii, găsim de cuviință să fim sceptici atunci când trebuie să etichetăm ca fiind conștient un artefact sau o mașină pe care o construim. Scenariile și experimentele mentale o apucă în acest sens cu mult înainte realității. Se cuvine să diferențiem, pe baza criteriilor menționate mai sus, între mașina înzestrată cu inteligență și cea căreia îi atribuim privilegiul conștiinței, în măsura în care cele două proprietăți nu se suprapun. O posibilă dificultate în fața proiectării și dezvoltării unei mașinării conștiente ar fi posibilitatea auto-reflexivității sau a monitorizării propriilor procese interne. Ar însemna ca aceste mașini să fie capabile să se scaneze pe ele însele, gândirea care se gândește pe sine ca gândire, cu o expresie consacrată, fapt ce pare paradoxal în cazul unui dispozitiv. Ca sistem biologic cognitiv, creierul este conștient în măsura în care este capabil să se auto-monitorizeze, să se analizeze pe sine. Ca și cum s-ar oglindi, s-ar „privi" din afară și, astfel, ar înțelege propriile mecanisme, operații, structuri, moduri de acțiune și de adoptare a deciziilor etc. Totuși, așa cum admite Drew McDermott, în lucrarea *Mind and Mechanism*, „Dacă un computer se modelează pe sine precum ar modela o piesă de mobilier, modelul ar putea fi destul de detaliat și totuși să nu ducă la conștiință."[14]. Condițiile necesare unui sistem pentru dobândirea atributelor asociate cu conștiința – precum deținerea de un subsistem senzorial-perceptiv ce-i permite să acceseze mediul înconjurător, capacitatea de a adopta decizii în mod autonom, posesia sentimentului propriei identități etc. – se pare că sunt necesare dar nu și suficiente. Oricât de dificilă ar fi implementarea unor astfel de atribute la nivelul unui dispozitiv tehnic, să admitem că aceasta ar fi posibilă. Dificultatea nu constă neapărat în auto-referențialitate – a face din funcționarea proprie un obiect al analizei și interpretării, ci mai degrabă în abilitatea de a decide dacă merită sau nu o astfel de replicare și de a utiliza rezultatele. „Este ușor să creezi un program de computer care reflectează la propria funcționare, la fel de ușor cu a face o plăcintă. (…) Însă majoritatea programelor sunt concentrate pe o arie limitată de sarcini, fapt care le permite să se ignore pe ele însele."[15]. Ceea ce este mai provocator decât inserarea unor astfel de funcții – percepție, reprezentare, gândire, memorie, adoptarea de decizii, acțiune și reacție în raport cu condițiile din mediul extern etc. – este faptul de a face dovada prezenței unor stări ce formează registrul complex al conștiinței. Altfel spus, de a face dovada stărilor subiective ale experienței conștiente. Aici, dificultățile înregistrate deja în universul de discurs al umanului împiedică transferul conștiinței către domeniul artefactelor, ca o consecință inevitabilă.

Dacă ne plasăm în universul de discurs a ceea ce poartă denumirea de *computational models of the consciousness*, atunci se cuvine să operăm o distincție între ceea ce înseamnă o mașină înzestrată cu inteligență artificială și o mașină conștientă. Un dispozitiv capabil să imagineze lucruri care la un moment dat nu sunt prezente în câmpul percepției, totodată să își

[13] Igor Aleksander inventariază criteriile de atribuire a conștiinței unei mașini inteligente, în articolul „Machine Consciousness", din volumul *The Blackwell Companion to Consciousness* (editori: Max Velmans și Susan L. Schneider, Blakcwell Publishning, 2002, pp.87-98).
[14] Drew McDermott, *Mind and Mechanism*, MIT Press, 2001, p.143.
[15] *Ibidem*, p.143.

reprezinte lucruri fără a apela la registrul experiențelor anterioare, poate avea statutul de mașinărie conștientă[16]. Dacă este să analizăm criteriile sau, altfel spus, condițiile pe care ar trebui să le îndeplinească un dispozitiv mecanic sau electronic (artificial) pentru a fi considerat conștient, ar trebui ca acesta să dovedească posesia unor înzestrări suplimentare. De pildă, Igor Aleksander admite că un mecanism, pentru a deține proprietatea conștiinței, trebuie să dispună de o înțelegere suficientă a unui interlocutor uman, să dea dovadă de raționare reactivă, contemplativă, să fie capabilă de mecanisme de nivel scăzut, de genul celor existente într-un organism biologic, să fie capabil să-și reprezinte lumea înconjurătoare, în multitudinea de însușiri pe care aceasta o deține, cu toate celelalte organisme ce o populează, reprezentare a cărei probare rămâne deocamdată problematic. Două aspecte se cuvin semnalate în acest punct: este necesară în ecuația mașinii conștiente existența unui corp? Sau este suficient să gândim conștiința într-un mecanism mai mult sub forma unui *software*, ceea ce exclude condiția corporalității ca suport? Dacă admitem această asumpție, atunci putem tranfera (*download*) conștiința fără probleme în orice dispozitiv cognitiv, indiferent de natura, structura sau calitățile acestuia. Un astfel de scenariu frizează însă deocamdată teritoriul literaturii științifico-fantastice.

Dacă ar fi să concluzionăm, constatăm că, de-o parte a versantului unui proiect îndrăzneț intitulat „mașinăria conștientă", se situează optimiștii. Sunt cei care admit că este posibil să existe, la un moment dat, conștiință în interiorul artefactului, chiar dacă, interogându-i cum vor proceda, nu reușesc să ne convingă cu privire la modul în care se produce experiența conștientă la un astfel de nivel. Există autori care se străduiesc să arate că, pentru a exista conștiință, nu este cazul să existe informații care pătrund în aparatul senzorial și acțiunile pe care acestea le provoacă, atenție selectivă, emoții, memorie, auto-reflectare, limbaj, experimentarea lumii înconjurătoare[17]. De altă parte a versantului conștiinței, se găsesc pesimiștii, cei care deconstruiesc o astfel de asumpție. Chiar dacă admitem ceea ce adepții optimiști ai singularității cred, anume că în câteva decenii se va construi o mașină care să experimenteze subiectiv ceea ce noi resimțim și plasăm sub semnul conștiinței, totuși problema modului în care vom putea face dovada arhitecturii unei astfel de lumi interioare, incapsulată în artefact, va fi destul de greu dacă nu chiar imposibil de soluționat. Ne găsim într-un impas filosofic similar celui de altădată, atunci când am admis imposibilitatea de a resimți ceea ce simte un liliac sau o altă ființă căreia i-am oferit cu îndrăzneală statutul de ființă conștientă. Impasul se datorează existenței hiatus-ului cognitiv (*the explanatory gap*) între ceea ce resimțim noi și ceea experimentează obiectul contemplației noastre. Această neputință ne-a făcut să căutăm tot felul de artificii conceptuale reducționiste prin care fie am negat existența unor astfel de experiențe subiective, fie le-am considerat funcții ale unui dispozitiv biologic, traduceri ale unor algoritmi sau construcții semantice. Tot astfel, este dificil dacă nu chiar imposibil să probăm faptul că acolo, dincolo de carcasa metalică, în structurile de siliciu sau chiar în țesătura biologică pe care sperăm să o reproducem în laborator, poate locui cineva, o entitate menită a proba existența unei vieți interioare. Stările interne ale unei astfel de mașinării riscă să rămână pentru noi private, principial inaccesibile, și chiar dacă am putea să le observăm mișcările, reacțiile, comportamentul, tot ne-ar fi dificil să stabilim o legătură cauzală între conduita lor observabilă și stările lor interioare sau activitatea lor mentală. Asemănarea, transferul imaginar pe care îl folosim ca suport al raționamentului nostru – când ne propunem să justificăm prezența stărilor interioare, a fluxului conștiinței la ceilalți oameni – nu funcționează sau, cel mult, își vădește limitele în cazul în care Celălalt reprezintă un artefact sau o mașinărie.

[16] Igor Aleksander, *How to Build a Mind. Toward Machines with Imagination*. Columbia University Press, 2001.
[17] https://spectrum.ieee.org/biomedical/imaging/can-machines-be-conscious

Poate că răspunsurile nu ar trebui radicalizate, mai curând ar fi cazul să admitem un spectru menit a ne provoaca să concepem lucrurile într-o manieră nuanțată. La nivel principial, ca experiment de gândire valoros prin consecințele pe care le declanșează, conștiința poate fi reprodusă mecanic în interiorul unei mașinării. Aceasta numai în condițiile în care concepem conștiința în manieră biologică, behavioristă sau computațională, ca inventar al unor fenomene, procese sau funcții ce pot fi studiate cu ajutorul instrumentarului generos al științei. Astfel de fenomene sunt cele despre care ne vorbește David J. Chalmers, atunci când disociază între „problema ușoară" și „problema dificilă", insurmontabilă a conștiinței. Dacă concepem conștiința drept o succesiune de operații, algoritmi, calcule de factură logico-matematică, mai puțin un proces ce funcționează după regularitățile biologiei, ale fizicii și chimiei, lucrurile se simplifică iar posibilitatea unui răspuns afirmativ la condițiile de posibilitate ale unei mașinării conștiente dobândește virtuțile unui scenariu cel puțin plauzibil. Dacă însă așezăm între paranteze conștiința ca proces, funcție sau aspect corelativ neuronal-biologic, totodată ca sumă de algoritmi traductibili în limbajul informatic-computațional și, în paralel cu aceasta, admitem în universul nostru de discurs un termen provocator precum cel de *experiență*, atunci consecințele sunt diferite. Ca sumă de înzestrări achiziționate în cadrul unui scenariu evolutiv – gândire, rezolvarea de probleme etc. – creierul poate să nu fie ultimul „adăpost" al conștiinței și, implicit, să o putem transfera în alt „ambalaj", fie el și unul din cabluri sau circuite de siliciu. Înțelegerea conștiinței drept *fenomenalitate, subiectivitate* ridică serioase dificultăți în fața proiectării și construcției unei mașinării conștiente. În acest caz, se cuvine să ne consolăm cu gândul că un computer conștient, o mașinărie înzestrată cu experiențe și stări interne, rămâne deocamdată o problemă de imaginație a cărei oportunitate și utilitate în plan filosofic sau științific se cuvine stabilită prin dialog prolific și schimb de idei.

BIBLIOGRAPHY

- Aleksander, Igor. (2001). *How to Build a Mind. Towards Machines with Imagination*, Columbia University Press.
- Aleksander, Igor. (1996). *Impossible Minds. My Neurons, My Consciousness*, Imperial College Press.
- Bijl, Aart. (1995). *Ourselves and Computers. Differences in Minds and Machines*. MacMillan Education.
- Block, Ned; Flanagan, Owen; Guzeldere, Guven. (ed.). (1997). *The Nature of Consciousness*. Massachussetts, MIT Press.
- Crane, Tim. (2003). *The Mechanical Mind. A Philosophical Introduction to Minds, Machines and Mental Representations*. London, New York, Routledge Taylor & Francis Group.
- Fetzer, H. James. (2001). *Computers and Cognition. Why Minds are not Machines*. Dordrecht, Netherlands, Springer-Science+Bussiness Media.
- Husbands, Philip; Holland, Owen; Wheeler, Michael. (ed.). (2008). *The Mechanical Mind in History*. Massachussetts, The MIT Press.
- Nagel, Thomas. 1994. *Oare ce înseamnă toate astea?* București: All Educational.
- Pagel, J.F.; Kirshtein, Philip. (2017). *Machine Dreaming and Consciousness*. Academic Press, Elsevier Inc.
- Taylor, John. (1999). *The Race for Consciousness*, Massachussetts, The MIT Press.

- Velmans, Max; Schneider, Susan L. (ed.). (2007). *The Blackwell Companion to Consciousness*, Willey-Blackwell.
- Watson, Ian. (2012). *The Universal Machine. From the Dawn of Computing to Digital Consciousness*. Berlin, Heidelberg, Springer Verlag.

Resursă internet:
https://spectrum.ieee.org/biomedical/imaging/can-machines-be-conscious

IT PROFESSIONAL KNOWLEDGE-LEVEL AT ITS PEAK. A QUALITY STUDY

Agota-Aliz Birtalan
PhD Student, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract:In the swirl of the multi-layered factors of opportunities, security, workforce dynamism, knowledge, company cultures and so much more, the skillset one might need in creating a decent work-life balance is at the highest standards. This paper comprise a quality study conducted between 15 subjects from various IT companies, of Cluj-Napoca city, centered around a semi-structured interview guide. The guide contains seven major topics, among which are the educational background, labor experience, training habits, flexicurity in the workplace and future career plans. The aim of this study is to unravel those interconnected factors which shape career path choices, build labor behavioral patterns and predict working models, led by new learning curves dictated by a changing industry at a fast pace.

Keywords: IT professionals, Cluj-Napoca, Life Long Learning (LLL), workforce fluctuation, flexicurity

Introduction

Why quality study? It was the best way to collect nuanced parameters and to get an in-depth look into the layers of an organization. It's a non-intrusive form of inquiring the professionals background and competence and to understand their contribution to the organization's culture and structure. Also, it was essential to see reactions and non-verbal communication from the interviewees. As Marshall and Reason pointed out in their work, a research has different values for all participants, therefore it produces as many inputs as many participants are:

> All good research is for me, for us and for them: it speaks for three audiences…It is for them to the extent that it produces some kind of generalizable ideas and outcomes…It is for us to the extent that it responds to concerns for our praxis, is relevant and timely…[for] those who are struggling with problems in their field of action. It is for me to the extent that the process and outcomes respond directly to the individual researcher's being-in-the-world. [1]

The focus of this study was to briefly describe the carrier path of an Information Technology (IT) professional and to evidence the skill-set needed in this domain. More precisely, the aim was to unravel those interconnected factors which shape career path choices, build labor behavioral patterns and predict working models, led by new learning curves dictated by a changing industry at a fast pace.

Research questions

[1] Marshall, J. and Reason, P. (1994). Adult learning in collaborative action research: Reflection on the supervision process, Studies in Continuing Education, Research and Scholarship in Adult Education, pp. 113

Though the interview guide was developed to serve for a more complex project, some simple research questions could be drawn out of it for this paper, to represent some basic aspects of the IT industry in Cluj-Napoca.

In what form is the flexibility present in the "bones" of IT companies in Cluj-Napoca?

Where is the overlapping when discussing about career, opportunities and education?

Can an employee achieve employment security nowadays, when knowledge-intensive cultures are at its peak?

Presenting the interview sampling

The interviews were conducted in February 2018, having fifteen subjects. The sample included six females and nine males from thirteen different IT companies located in Cluj-Napoca city, Romania. The size of the companies was of all ranges, varying between micro firms (having less than 9 employees) to large enterprises (having above 250 employees). The average age of the subjects was 28,66 years, ranking between 24 and 35 years. The job positions occupying inside the companies shows that 86,6% of the interviewees works as a software developer, software engineer and software tester, and only two subjects have other IT-related activities, one of them doing customer support and the other being Product Owner. Also, six out of the fifteen subjects have team leader responsibilities as well, beside their daily software coding tasks.

Methodology and parameter description in a theoretical point of view

The used interview guide was a semi-structured one, with seven major topics, which included general data, such as demographics, education, professional background of the subjects, legal forms of the labor, benefits at the companies, future career plans, workplace ambience and ergonomics. Beside these parameters, the interview guide covered aspects well-known in the literature.

Workplace flexibility and security or flexicurity was highly discussed in many papers of Wilthagen et al.[2] and since then used by other authors concerned in the labor market. Another important aspect is the Lifelong Learning (LLL) strategies. This term highlights a significant reality of nowadays labor market, which is strongly linked to the security in the continuous employment. Changing the jobs at a never seen pace makes it necessary for the employees to keep up in their professional life. Due to its importance, Lifelong Learning became a household terminology in the Commission of the European Communities reports.[3]

Another relevant term got its place in this study, namely the Perceived Organizational Support (POS). The term was developed from Eisenberger and Rhoades organizational support

[2] Ton Wilthagen, Frank Tros, Harm van Lieshout. *Towards "flexicurity"? Flexibility and security in EU member states* (Paper prepared for the 13th World Congress of the International Industrial Relations Association (IIRA), Berlin, 2003).

[3]Commission of the European Communities. (2001, November 21). Making a European Area of Lifelong Learning a Reality. Retrieved from EUR-Lex: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2001:0678:FIN:EN:PDF

theory[4]and it can be defined as the socioemotional needs employees has towards their employer. The more an organization values its workers' contributions and cares about their well-being, the more positive is the reciprocity with them, which reflects in the quality of work they are doing.

Further on, I used the Organizational Ethnography as a method to structure labor-related parameters, to shape organizational structure, ambient and culture. Using interview as a tool to collect data about the IT organizations, made it simple, yet the picture can't be complete without other quality methods. Observatory method would complete the data by structuring behaviors and internal processes and patterns, which are hardly seen only through the interviewees' eyes. Nonetheless, the range of collected data varied not just in terms of organizational size (number of employees), but in many different and unimaginable ways. In the book entitled the same, 'Organizational Ethnography', the authors point out that the ethnography is about the mystery in the ordinary:

> […] much of the intriguing 'mystery' of organizational life is hidden in the ordinary exchanges of ordinary people on an ordinary sort of day. From this perspective, the intricacies of everyday organizational life can be better grasped not through questionnaires developed and analyzed while sitting in an office, but by going out into the organizational 'field' […] where and when one can closely monitor 'up close and in person' how work is organized and how that organizing organizes people.[5]

The variables were divided into four major groups, which are: demographics, education, financials and work-related. One of the aims of this study was to "recruit" ideas through the interviews, to understand more in-dept the development of the IT field, particularly in Romania. Obviously, not all the proposed parameters by the interview guide were discussed by all interviewees, but most of them were at least mentioned during each discussion.

The parameters were processed in the quality research tool, Atlas.ti. This generated connections and networks between the variables, which outlined a more complex view of the dynamics inside an organization. It also helped to understand the richness and the multidimensionality of these relations, which find its places in the heart of an organization.

Results

The results show complex interconnections between the variables, but there are also some of them which we would expect to be intercorrelated, but they are – in fact – not. The biggest example in this sense is, that 20 % of the interviewees haven't have IT related bachelor's degree. Those who didn't obtained bachelor's degree in the IT field, claimed that they have learned software programming by themselves or by doing a paid specialization. For the question why, they chose to get a job in a domain that wasn't their profession, the answer was simple, because they became aware that the IT industry is well paid in Romania. Surprisingly 40% of the subjects wasn't aware of the opportunities and wages in this domain, when they started in the labor market. This is most likely due to the fact, that at the time they choose a University to follow, the

[4]Eisenberger, R., Huntington, R., Hutchison, S., and Sowa, D. (1986). Perceived organizational support. *Journal of Applied Psychology*, 71: 500 –507

[5] Ybema, S., Yanow, D., Wels, H., Kamsteeg, F. (2009). Organizational Etnography. Studying the complexities of everyday life, London, Thousand Oaks, New Delhi, Singapore: Sage Publications Ltd, pp. 1

IT industry wasn't blooming in Romania as much as it does now. One of the subjects even emphasized this aspect:

> There are many opportunities in this field, the labor market is saturated with job opportunities, new IT companies are coming in Cluj-Napoca, and there are not enough professionals to fulfill the needs. This wasn't the case when I started 9 years ago. And I can see this new tendency already for more than 4-5 years.

As in the below figure can be seen, the four major categories – Demographics, Education, Financials and Work – with their belonging parameters, are interrelated. The relations show, that the demographics and education variables did not determine the subject's career path, nor the financial aspects. The only parameter from the education category which influences work-related parameters are the Lifelong Learning strategies, which are determinant in the career development. Also, a foreign language is mandatory in the IT field, especially English, moreover two-thirds of the interviewees speaks, at least at a basic level, a second language as well.

Figure 1

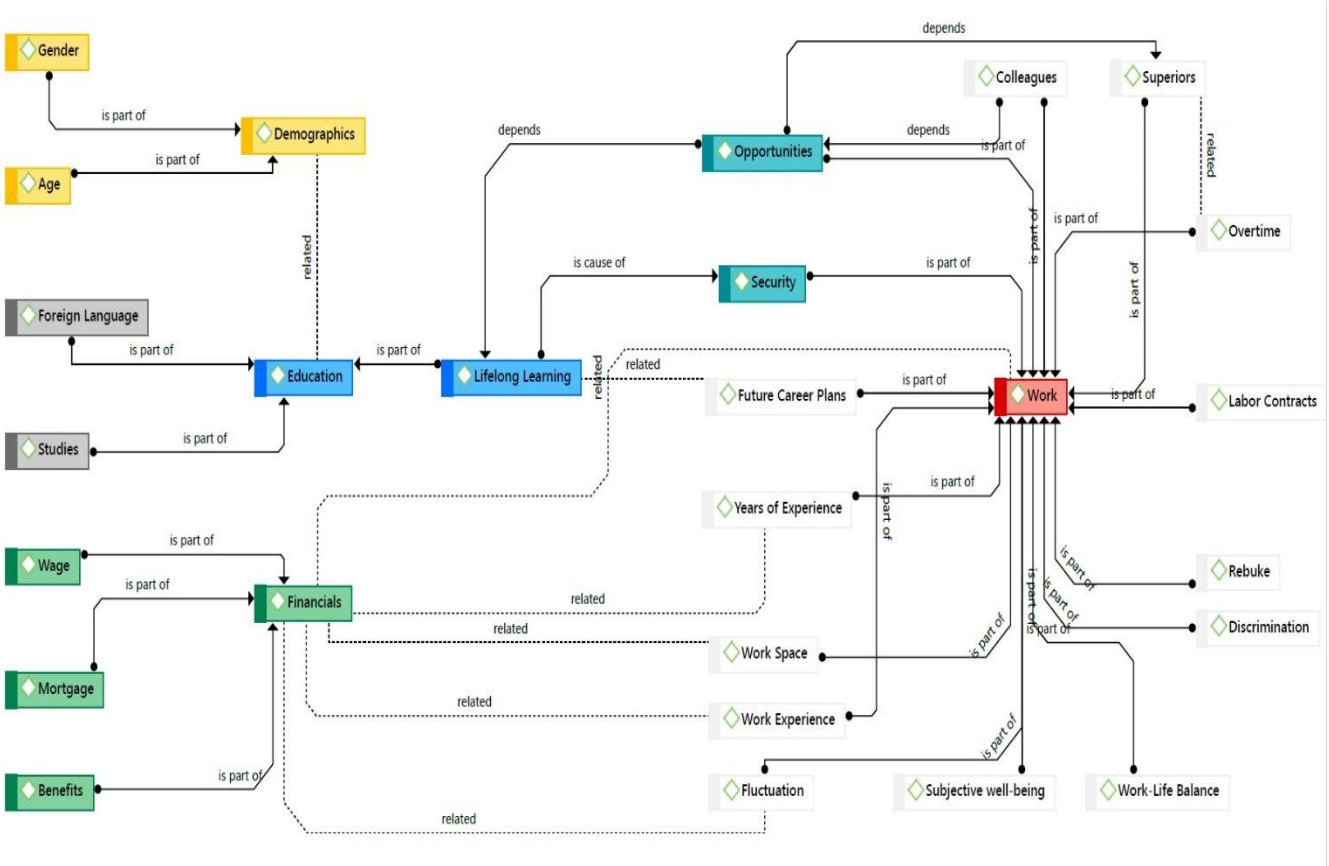

An extremely strong correlation can be observed in the next figure, where parameters like work space, relationship with superior and colleagues, benefits, career opportunities and professional training possibilities, are all contributing to the subjective well-being (SBW), which further on

influences the work-life balance (WLB). If only one or two of the above parameters is not accomplished inside the organization it could quickly turn into personnel fluctuation, which is the biggest "pain" of the companies.

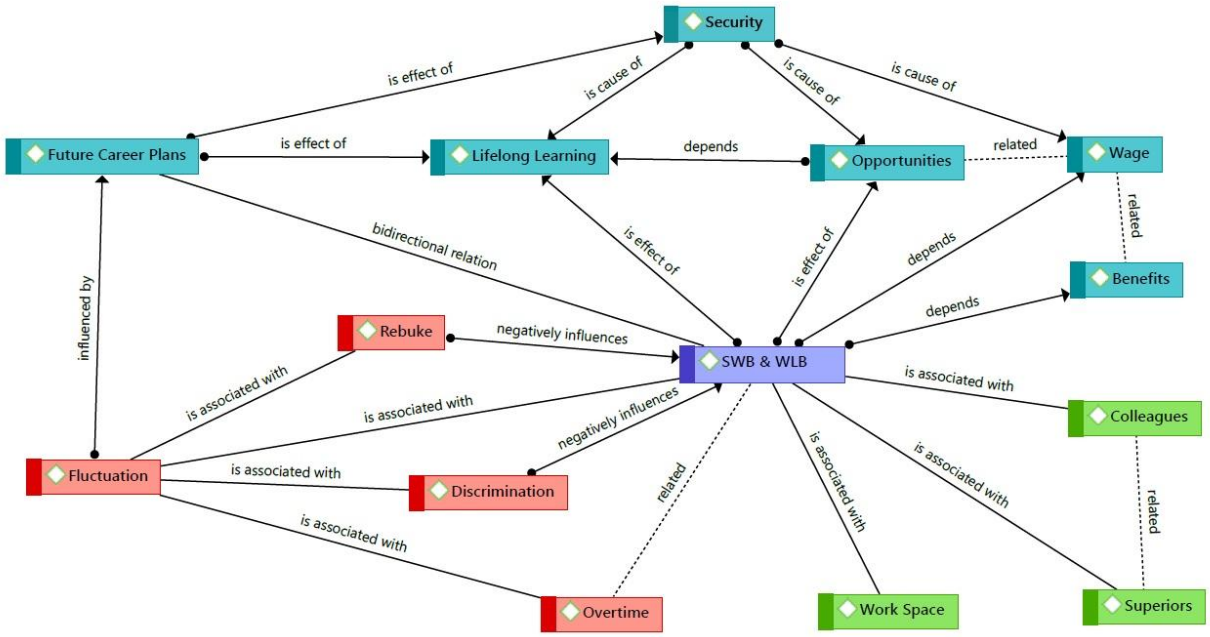

Figure 2

Fluctuation can also be provoked if the organizational culture is not solid, or if company is suspected of any forms of rebuke or discrimination. Though the newcomers (meaning not more than 3-4 years working in the labor market) never heard about the last two aspects, those who had been working in this field before it exploded in Cluj-Napoca, remembers rebukes and describes it as below:

> Doesn't exists something like rebukes in our organization, it's not about threats if you do something wrong. However, I remember the last case of rebuke, like six years ago, when a colleague was internet-surfing too much during the working hours and the company cut his wage with, I think, 20%. But it was for a month, not forever...The person remained in the company, but this incident surely mattered in the next salary negotiation.

Beside the consistent wage an IT employee earn, they also have access to benefits offered by the company on a large scale. Just to mention a few of them, we can list the private health insurance, bonuses for Holidays, gym and swimming cards, vouchers, growing vacation days by the years, at some places profit shares, fruits, coffee, tea at discretion, professional trainings and free participation of international technical conferences. Out of twelve respondents 41,6% have ongoing mortgage, but it doesn't cause them inconveniences in paying it, nor determine them to search for a better paid job. One of the interviewees emphasized the relatively high income she receives after only two years of working in the IT labor market:

> I am earning more than my parents together, after only two years in the labor market. My father works in a slaughter house and my mom is a florist. This is sad, from their perspective.

Discussing the work experience the subjects had, it wasn't a surprise the number of jobs they had in their career, which varied from one job till six jobs, the average being 2,73 jobs per capita. This number will change in the upcoming years, as the IT market will change itself, and the personnel fluctuation will meet new dimensions. Further on, the last discussed subject was referring to the future career plans they have and their learning habits. Most of the companies offer internal training programs, either held by their own staff or by contracted trainers in the technical and soft skills fields. It's also common to send the employees to international technical conferences, supporting the costs of it, if that would help the employee in his day-by-day tasks. 40% of the interviewees also allocate time at home to further develop their technical knowledge, but not necessary to became better at work, but out of passion or seeking for opportunities to become self-employed.

Figure 3

Particularly, I would like to quote one interviewee, who for more than three years allocated

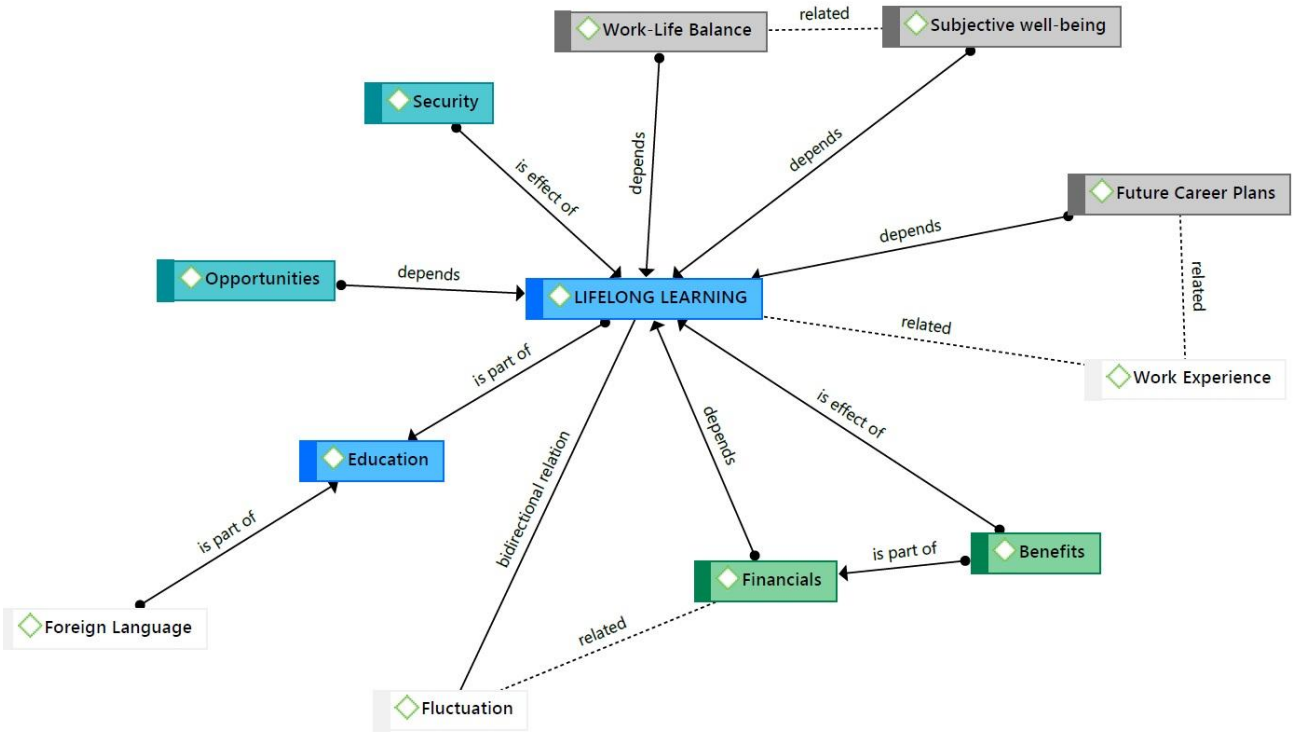

substantial personal time to create a business, where he was a co-founder. The narrative shows that success can only be achieved by hard working. I only add to this, that one year after our discussion, he succeeded.

> I worked at home for my project after I finished my job, for more than three years. At the beginning I worked around 60 hours per month, but in the last year I worked around 160

hours per month beside my actual job. It was like a second job, I worked in the afternoons and during the nights and every weekend. The aim was to start the business and to get some money out of it. I hope that in the next 2-5 years the business will grow, and I can be a self-employer, still working on the technical part of our business.

Conclusions

The collected data need more in-depth analyzing to show its value. The next step is to take further these parameters and to build up an organization's structure, with its culture, processes, internal behaviors, unwritten rules and extensive flexibility possibilities; to describe in extenso the similarities and particularities of a career path in this domain; to deeply examine and expose the variety of labor practices in Cluj-Napoca's IT field; in other words to let the "mystery" shine in the every day's ordinary. Further going on, this data-set can (and will) be complemented and opposed by the interviews of managers, Human Resource professionals and entrepreneurs to see the "other side" of the coin. Surely, the new data-set would reveal hidden and fragile structures of an organization, patterns in work organization, habits in professionals' recruitment and methods in maintaining them; behind-the-curtain, unseen structures for the eye of employees or outsiders.
As mentioned before in this paper, beside the interviews, the use of other quality methods, like observation at the workplace would as well round the image of the IT sector in Cluj-Napoca. This would be mandatory for a complex research, but it would need more researchers to participate at it.

BIBLIOGRAPHY

Commission of the European Communities. (2001, November 21). Making a European Area of Lifelong Learning a Reality. Retrieved from EUR-Lex:

http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2001:0678:FIN:EN:PDF.

Eisenberger, R., Huntington, R., Hutchison, S., and Sowa, D. (1986). Perceived organizational support. Journal of Applied Psychology, 71: 500 –507.

Marshall, J. and Reason, P. (1994). Adult learning in collaborative action research: Reflection on the supervision process, Studies in Continuing Education, Research and Scholarship in Adult Education, pp. 113.

Wilthagen, T., Tros, F., Lieshout, H. van (2003). Towards "flexicurity"? Flexibility and security in EU member states (Paper prepared for the 13th World Congress of the International Industrial Relations Association (IIRA), Berlin).

Ybema, S., Yanow, D., Wels, H., Kamsteeg, F. (2009). Organizational Etnography. Studying the complexities of everyday life, London, Thousand Oaks, New Delhi, Singapore: Sage Publications Ltd, pp. 1.

CONSIDERATIONS ON THE PROTECTION AND PROMOTION OF THE RIGHTS OF CHILDREN WITH DISABILITY

Izabela Bratiloveanu
PhD, University of Craiova

Abstract: According to the Statistical Bulletin issued by the National Authority for Persons with Disabilities, on June 30, 2018, 63,300 children with disabilities were registered, but their real number is much higher because of the reluctance of the parents / representatives of the eighth to issue a certificate of disability grade for their children. Although a number of normative acts are aimed at people with disabilities or children, there are few specific provisions regarding this category of children who are vulnerable due to both age and physical, mental, intellectual or sensory disabilities, and living a difficult-to-understand drama to the fellow. In addition, studies have highlighted numerous gaps and problems in the implementation of the legal framework.

Keywords: child, disability, certificate of disability grade, Commission for Child Protection, legislation

1.Preliminarii

La ora actuală, pe glob, peste un miliard de persoane au o formă de dizabilitate, estimându-se ca pe viitor numărul acestora să crească. Conform Buletinului Statistic emis de Autoritatea Naţională pentru Persoanele cu Dizabilităţi (A.N.P.D.)[1], în România, la data de 30 iunie 2018, s-a comunicat un număr de 805.653 de persoane cu dizabilităţi, dintre care 63.300 copii (7,85%)[2]. În sensul art. 86 din Legea nr. 448/2006[3], gradele de handicap sunt uşor, mediu, accentuat şi grav, iar tipurile de handicap sunt următoarele: fizic, auditiv, surdocecitate, somatic, mintal, psihic, HIV/SIDA[4], asociat şi boli rare. Pe grade de handicap, situaţia se prezintă astfel:

[1]Autoritatea Naţională pentru Persoanele cu Dizabilităţi a fost înfiinţată prin art. 7 alin. (1) din O.U.G. nr. 86/2014 ca organ de specialitate al administraţiei publice centrale, cu personalitate juridică, în subordinea Ministerului Muncii, Familiei, Protecţiei Sociale şi Persoanelor Vârstnice, prin preluarea activităţii din domeniul protecţiei persoanelor cu dizabilităţi de la Ministerul Muncii, Familiei, Protecţiei Sociale şi Persoanelor Vârstnice. (O.U.G. nr. 86 din 17 decembrie 2014 privind stabilirea unor măsuri de reorganizare la nivelul administraţiei publice centrale şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative a fost publicată în M. Of. nr. 920 din 17 decembrie 2014). A.N.P.D. este mecanismul de coordonare a măsurilor pentru implementarea Convenţiei privind drepturile persoanelor cu dizabilităţi. A se vedea în acest sens, art. 15 alin. (1) din Legea nr. 8/2016 privind înfiinţarea mecanismelor prevăzute de Convenţia privind drepturile persoanelor cu dizabilităţi publicată în M. Of. nr. 48 din 21 ianuarie 2016.

[2] Copii care primesc alocaţia de stat dublă (neinstituţionalizaţi) la care se adaugă copii aflaţi în instituţiile publice de protecţia socială pentru persoanele adulte cu handicap coordonate metodologic de Ministerul Muncii şi Justiţiei Sociale – A.N.P.D. (instituţionalizaţi) prin Direcţiile Generale de Asistenţă Socială şi Protecţia Copilului judeţene şi ale sectoarelor municipiului Bucureşti. Conform ultimului Buletin statistic, toţi copii cu dizabilităţi figurează ca fiind neinstituţionalizaţi.

[3] Legea privind protecţia şi promovarea drepturilor persoanelor cu handicap republicată în M. Of. nr. 1 din 3 ianuarie 2008.

[4]De semnalat că România este ţara europeană cu cel mai mare număr de cazuri HIV nou diagnosticate la tineri cu vârsta cuprinsă între 15-24 ani. De aceea, printre acţiunile Planului naţional strategic pentru supravegherea, controlul şi prevenirea cazurilor de infecţie cu HIV/SIDA în perioada 2018-2020 (PNS) se numără şi cele orientate spre conştientizarea tinerilor cu vârste între 15 şi 24 de ani referitor la riscurile de infectare cu HIV prin: informare şi

38.252 copii cu handicap grav (60,42%), 9.466 copii cu handicap accentuat (14,95%), 14.383 copii cu handicap mediu (22,72%), 1.199 copii cu handicap uşor (1,89%). Numărul copiilor cu handicap fizic reprezintă 6,87% din total (4.350 copii), cu handicap somatic 21% (13.296 copii), cu handicap auditiv 2,72% (1.728 copii), cu handicap vizual 4,37% (2.770 copii), cu handicap mintal 15,75% (9.973 copii), cu handicap psihic 22,17% (14.038 copii), cu handicap asociat 24,72% (15.652 copii), HIV/SIDA 0,29% (190 copii), boli rare 2,04% (1.295 copii), surdocecitate 0,01% (9 copii). Numărul real al copiilor cu dizabilităţi din România este însă mai mare decât cel din statisticile oficiale deoarece "unii părinţi refuză să înceapă sau să desfăşoare demersul de încadrare, printre motive aflându-se teama de stigmatizare a copilului, lipsa de informaţii sau de cunoaştere sau faptul că au resurse suficiente pentru serviciile necesare"[5].

De-a lungul timpului, s-au evidenţiat două modele pentru înţelegerea şi explicarea dizabilităţii: modelul medical şi modelul social. Potrivit primului model, dizabilitatea este o problemă a persoanei determinată în mod direct de boală, traumă sau o altă stare de sănătate necesitând îngrijire medicală, în timp ce modelul social explică dizabilitatea ca nefiind un atribut al individului, ci un complex de condiţii create de mediul social. Această din urmă abordare este legată de perspectiva multidisciplinară asupra dizabilităţii: factorii biologici, psihologici, socio-culturali şi de mediu sunt înţeleşi ca având o contribuţie sinergică la sănătatea şi integritatea individului[6]. Odată cu schimbarea de paradigmă de la abordarea medicală la cea socială a dizabilităţii şi adoptarea Convenţiei privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilităţi[7], dizabilitatea intră în categoria problematicii drepturilor omului[8].

Sub aspect terminologic, sunt necesare câteva clarificări. Termenul "handicap" provine din limba engleză unde desemna iniţial un joc de noroc în care două persoane participau la un pariu punând ca miză o proprietate a lor, a căror valoare urma a fi apreciată de către un arbitru. Apoi, banii erau puşi într-o căciulă, iar la semnalul arbitrului, jucătorii îşi retrăgeau mâinile, arătându-şi astfel acordul de a continua sau nu jocul. Jocul a fost denumit astfel deoarece presupunea ascunderea mainilor în căciulă – "hand in cap"[9]. Datorită conotaţiilor peiorative ale acestui termen în limba engleză şi nu numai, în ultima perioadă, există tendinţa de a fi înlocuit în terminologia internaţională. Astfel, Clasificarea Internaţională a Funcţionării, Dizabilităţii şi Sănătăţii (CIF, 2001) utilizează termenul "dizabilitate" ca termen general sau global, şi nu ca

---

educare în cadrul unităţilor şcolare de nivel liceal, derularea unor campanii naţionale şi asigurarea accesului la o linie telefonică gratuită de tip helpline. La data de 30 iunie 2018, Compartimentul pentru Monitorizarea şi Evaluarea Infecţiei HIV/SIDA în România din cadrul I.N.B.I. "Prof. dr. Matei Balş" – Bucureşti a raportat un total de 15.212 pacienţi HIV/SIDA în viaţă dintre care 190 persoane cu vârsta cuprinsă între 0 – 14 ani şi 163 cu vârsta cuprinsă între 15 – 19 ani.

[5] M. Stanciu, *Copiii cu dizabilităţi,* Reprezentanţa UNICEF în România, Raport, Bucureşti, 2013, p. 26. A se vedea şi Reprezentanţa UNICEF în România, *Copii la limita speranţei. O analiză focalizată asupra situaţiei copiilor vulnerabili, excluşi şi discriminaţi în România,* Ed. Vanemonde, Bucureşti, 2006, p. 95 şi urm.

[6] V. Sîrca, *Problematic aspects in applying the judicial norms and their effectiveness in the case of disabled people. A case-study on the tensions between legislators and professionals concerning inclusive education,* în Fiat Iustitia nr. 2/2016, p. 273.

[7] Convenţia, adoptată la New York de Adunarea Generală a Organizaţiei Naţiunilor Unite la 13 decembrie 2006, deschisă spre semnare la 30 martie 2007 şi semnată de România la 26 septembrie 2007, a fost ratificată prin Legea nr. 221/2010 publicată în M.Of. nr. 792 din 26 noiembrie 2010.

[8] I. Moroianu Zlătescu, *Evoluţia protecţiei şi promovării drepturilor persoanelor cu dizabilităţi în România,* Ed. I.R.D.O., Bucureşti, 2015, p. 6.

[9] S. Ponea, *O lume diferita, o lume la fel. Integrarea socială a persoanelor cu dizabilităţi locomotorii*, Ed. Lumen, Iaşi, 2009, p. 11.

denumire a unei componente[10]. În legislaţia internă, s-a optat iniţial termenul "handicap" care apare şi în textul constituţional în art. 50 generic intitulat "*Protecţia persoanelor cu handicap*": "Persoanele cu handicap se bucură de protecţie specială. Statul asigură realizarea unei politici naţionale de egalitate a şanselor, de prevenire şi tratament ale handicapului, în vederea participării efective a persoanelor cu handicap în viaţa comunităţii, respectând drepturile şi îndatoririle ce revin părinţilor şi tutorilor". Potrivit art. 49 alin. (2) din Constituţie, statul acordă alocaţii pentru copii şi ajutoare pentru îngrijirea copilului bolnav ori cu handicap, alte forme de protecţie socială a copiilor şi tinerilor stabilindu-se prin lege[11]. În Legea nr. 448/2006, conceptul de dizabilitate apare o singură dată, fiind definit ca "termenul generic pentru afectări/deficienţe, limitări de activitate şi restricţii de participare, definite conform Clasificării internaţionale a funcţionării, dizabilităţii şi sănătăţii, adoptată şi aprobată de Organizaţia Mondială a Sănătăţii, şi care relevă aspectul negativ al interacţiunii individ-context" [art. 5 pct.16]. Acelaşi act normativ, în art.2 alin. (1) defineşte persoanele cu handicap ca fiind "acele persoane cărora mediul social, neadaptat deficienţelor lor fizice, senzoriale, psihice, mentale şi/sau asociate, le împiedică total sau le limitează accesul cu şanse egale la viaţa societăţii, necesitând măsuri de protecţie în sprijinul integrării şi incluziunii sociale". Potrivit art. III pct. 4 din O.U.G. nr. 51/2017[12], începând cu luna ianuarie 2019, în tot cuprinsul Legii nr. 448/2006, sintagmele "Autoritatea Naţională pentru Persoanele cu Handicap" şi "Autorităţii Naţionale pentru Persoanele cu Handicap" se înlocuiesc cu sintagmele "Autoritatea Naţională pentru Persoanele cu Dizabilităţi" şi "Autorităţii Naţionale pentru Persoanele cu Dizabilităţi". Dezvoltarea şi generalizarea conceptului de "dizabilitate" s-a realizat începând cu Strategia naţională "O societate fără bariere pentru persoanele cu dizabilităţi" 2016 – 2020[13], în prezent cei doi termeni dizabilitate şi handicap fiind folosiţi cu accepţiuni similare[14].

2.Încadrarea în grad de handicap[15]

SPAS/DGASPC de sector declaşează procedura de *evaluare iniţială* a cazului la solicitarea oricărui profesionist[16] care interacţionează cu un astfel de copil şi care este obligat să informeze familia copilului şi să semnaleze situaţia acestuia la SPAS/DGASPC de sector dacă copilul nu este deja încadrat în grad de handicap sau orientat şcolar/profesional. Evaluarea iniţială se realizează în contextul familial al copilului, şi anume printr-o vizită la domiciliul său.

[10] Pentru aceeaşi opţiune terminologică, vezi şi Regulile standard cu privire la egalizarea şanselor persoanelor cu dizabilităţi, Rezoluţie adoptată de Adunarea Generală a O.N.U., sesiunea 48 din 28 decembrie 1993 (Hotărârea 48/96), New York.

[11] Pentru un comentariu al art. 49 şi 50 din Constituţie, a se vedea C. Ionescu, C. A. Dumitrescu (coord.), *Constituţia României. Comentarii şi explicaţii,* Ed. C.H.Beck, Bucureşti, 2017, pp. 583 – 599. A se vedea şi M. Simion, M. Criste, *Constitutional protection of children and youth in Romania,* în Fiat Iustitia nr. 1/2017, pp. 263-272.

[12] Publicată în M. Of. nr. 508 din 30 iunie 2017.

[13] Publicată în M. Of. nr. 737 bis din 22 noiembrie 2016.

[14] Pe parcursul acestui studiu, am păstrat terminologia utilizată de diversele acte normative la care facem referire, însă atragem atenţia asupra conotaţiei negative a termenului "handicap".

[15]Pentru dezvoltări a se vedea Ordinul nr. 1985/1305/5805/2016 privind aprobarea metodologiei pentru evaluarea şi intervenţia integrată în vederea încadrării copiilor cu dizabilităţi în grad de handicap, a orientării şcolare şi profesionale a copiilor cu cerinţe educaţionale speciale, precum şi în vederea abilitării şi reabilitării copiilor cu dizabilităţi şi/sau cerinţe educaţionale speciale publicat în M.Of. nr. 1.019 din 19 decembrie 2016 şi Ordinul nr. 1.306/1.883/2016 pentru aprobarea criteriilor biopsihosociale de încadrare a copiilor cu dizabilităţi în grad de handicap şi a modalităţilor de aplicare a acestora publicat în M. Of. nr. 994 din 9 decembrie 2016.

[16] Precum cadrul didactic, consilierul şcolar, profesorul itinerant şi de sprijin, psihologul, medicul de familie, asistentul social, asistentul medical comunitar, mediatorul şcolar, preotul, membrii structurilor comunitare consultative şi alţii.

În urma evaluării iniţiale, dacă stabileşte că este vorba de un copil cu suspiciune de dizabilităţi şi/sau CES, SPAS/DGASPC de sector pune la dispoziţia părinţilor/reprezentantului legal care optează pentru încadrarea copilului în grad de handicap cererea-tip pe care aceştia urmează să o depună la sediul DGASPC, împreună cu restul actelor necesare.

În continuarea evaluării iniţiale, *evaluarea socială* realizată de către RPC[17] presupune analiza în special a contextului familial, a calităţii mediului de dezvoltare a copilului – locuinţă, hrană, îmbrăcăminte, igienă, asigurarea securităţii fizice şi psihice, inclusiv a factorilor de mediu şi a celor personali. *Evaluarea medicală,* realizată de către medicul de familie şi medicii de specialitate, presupune examinarea clinică şi efectuarea unor investigaţii de laborator şi paraclinice, în vederea stabilirii unui diagnostic complet – starea de sănătate sau de boală şi, după caz, complicaţiile bolii – care va conduce, alături de rezultatele evaluării psihologice, atunci când este cazul, la determinarea tipului de deficienţă/afectare funcţională. *Evaluarea psihologică* se realizează de către psihologi cu drept de liberă practică, cu atestat în psihologie clinică şi are ca scop identificarea unor condiţii sau stări patologice în aria cognitivă, afectivă, de comportament sau a personalităţii. În fine, *evaluarea educaţională* vizează stabilirea nivelului de achiziţii curriculare, a gradului de asimilare şi corelare a acestora cu posibilităţile şi nivelul de dezvoltare cognitivă, psihomotorie şi socioafectivă a copilului, precum şi identificarea decalajelor curriculare, a particularităţilor de învăţare şi dezvoltare.

Criteriile biopsihosociale de încadrare a copiilor cu dizabilităţi în grad de handicap se împart în: *1)* criterii medicale şi medico-psihologice[18]; *2)* criterii sociale şi psihosociale[19].

Analiza datelor rezultate din evaluarea multidisciplinară şi aplicarea criteriilor biopsihosociale în vederea încadrării copiilor în grad de handicap se realizează de către Serviciul de Evaluare Complexă a copilului (SEC) din cadrul direcţiilor generale de asistenţă socială şi protecţia copilului, iar planificarea serviciilor şi a intervenţiilor pentru abilitarea şi reabilitarea acestora de realizează de către managerii de caz, cu sprijinul SEC. Încadrarea în grad de handicap se face de către Comisia pentru Protecţia Copilului (CPC) în baza raportului de evaluare complexă. Trebuie precizat că CPC poate să aprobe propunerea SEC sau o poate schimba, utilizând aceleaşi modalităţi de aplicare a criteriilor biopsihosociale.

Evaluarea şi încadrarea într-un grad de handicap nu sunt un scop în sine, ele trebuie să conducă la creşterea calităţii vieţii copilului, prin îmbunătăţirea serviciilor de asistenţă şi îngrijire şi intervenţii personalizate cu scop recuperator şi de facilitare a integrării sociale[20], care se concretizează în planul de abilitare-reabilitare a copilului cu dizabilităţi în care se precizează beneficiile de asistenţă socială, serviciile şi intervenţiile pentru copilul cu dizabilităţi încadrat în grad de handicap şi familia acestuia. Planul de abilitare-reabilitare a copilului cu dizabilităţi este anexă a certificatului de încadrare în grad de handicap.

---

[17] Responsabil de caz prevenire.

[18] Acestea sunt: *a)* gradul, stadiul, complicaţiile unei boli şi asocierea de afecţiuni derivate din aceasta, stabilite pe baza analizelor şi investigaţiilor corespunzătoare; *b)*răspunsul la tratament şi efectul serviciilor de abilitare şi reabilitare, precum şi al altor intervenţii obiectivate prin documente medicale şi conexe sănătăţii. Calificatorul obţinut prin aplicarea criteriilor medicale şi medico-psihologice reprezintă procentul estimativ al deficienţei/afectării funcţionale a organismului.

[19] Acestea sunt reprezentate de activităţile realizate de copil în mediul său de viaţă, cu barierele şi facilitatorii existenţi. Calificatorul obţinut prin aplicarea criteriilor sociale şi psihosociale reprezintă procentul estimativ al limitărilor de activitate şi restricţiilor de participare.

[20] A. Gherguţ, *Particularităţi ale asistenţei persoanelor cu nevoi speciale/dizabilităţi,* în G. Neamţu (coord.), *Tratat de asistenţă socială,* Ed. Polirom, Iaşi, 2011, p. 986.

Termenul de valabilitate al certificatului de încadrare în grad de handicap este de minimum 6 luni şi de maxim 2 ani în funcţie de situaţia concretă a copilului din punctul de vedere al deficienţelor/afectărilor, limitărilor de activitate şi restricţiilor de participare. O altă noutate binevenită adusă de O.U.G. nr. 51/2017 pentru modificarea şi completarea unor acte normative[21] constă în reglementarea în cazul copiilor a căror afecţiune necesită îngrijiri paleative, a termenului de valabilitate al certificatului până la vârsta de 18 ani.

3.Drepturile copiilor cu dizabilităţi

Deşi o serie de acte normative vizează persoanele cu handicap sau copiii[22], există puţine dispoziţii care se adresează exclusiv acestei categorii de copii vulnerabili atât din cauza vârstei cât şi a deficienţelor fizice, mentale, intelectuale sau senzoriale care "parcurg o dramă existenţială greu de înţeles pentru semenii lor, dramă ce nu poate fi convertită în serviciile şi valorile monetare ale prestaţiilor sociale"[23].

Mai întâi, este de menţionat că România a ratificat atât Convenţia cu privire la drepturile copilului adoptată de Adunarea Generală a O.N.U. la 20 noiembrie 1989[24] cât şi Convenţia privind drepturile persoanelor cu dizabilităţi adoptată la New York de Adunarea Generală a O.N.U. la 13 decembrie 2006[25]. Cadrul legal în materie reflectă principiile şi drepturile prevăzute de cele două convenţii. Strategia naţională "O societate fără bariere pentru persoanele cu dizabilităţi" 2016 – 2020[26] îşi propune să asigure implementarea Convenţiei privind drepturile persoanelor cu dizabilităţi, axându-se pe opt direcţii de acţiune: accesibilitate, participare, egalitate, ocuparea forţei de muncă, educaţie, formare profesională, protecţie socială, sănătate şi statistici, colectarea datelor.

Legea nr. 272/2004 privind protecţia şi promovarea drepturilor copilului[27] stipulează dreptul copilului cu dizabilităţi la îngrijire specială, adaptată nevoilor sale [art. 49 alin. (1)]; dreptul la educaţie, recuperare, compensare, reabilitare şi integrare, adaptate posibilităţilor proprii, în vederea dezvoltării personalităţii sale [art. 49 alin. (2)]; dreptul la asistenţă medicală gratuită, inclusiv la medicamente gratuite, atât pentru tratamentul ambulatoriu, cât şi pe timpul spitalizării, în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate, în condiţiile stabilite prin contractul cadru [art. 50 alin. (1)]. Îngrijirea specială la care face referire actul normativ menţionat se acordă gratuit, atunci când este posibil şi constă în ajutor adecvat situaţiei copilului şi părinţilor săi ori, după caz, situaţiei celor cărora le este încredinţat în vederea facilitării accesului său efectiv şi nediscriminatoriu la educaţie, formare profesională, servicii medicale, recuperare, pregătire, în vederea ocupării unui loc de muncă, la activităţi recreative, precum şi la orice alte activităţi apte să permită deplina integrare socială şi dezvoltare a personalităţii copiilor cu dizabilităţi. Nu în ultimul rând, copiii cu dizabilităţi, infectaţi cu HIV sau bolnavi de SIDA beneficiază de asistenţă socială constând în asigurarea alocaţiei zilnice de hrană, a îmbrăcămintei, materialelor igienico-sanitare, rechizitelor/manualelor, jucării, transport, materiale cultural-sportive şi sume de bani pentru nevoi personale în cuantum majorat cu 50% în raport cu sumele acordate copiilor şi tinerilor pentru care s-a stabilit o măsură de protecţie

[21] Art. I pct. 30 din O.U.G. nr. 51/2017 (M. Of. nr. 508 din 30 iunie 2017).
[22] Potrivit art. 263 alin. (5) C.civ., "prin copil se înţelege persoana care nu a împlinit vârsta de 18 ani şi nici nu a dobândit capacitatea deplină de exerciţiu, potrivit legii".
[23] D. Buzducea, *Aspecte contemporane în asistenţa socială,* Ed. Polirom, Iaşi, 2005, p. 105.
[24] Legea nr. 18/1990 republicată în M. Of. nr. 314 din 13 iunie 2001.
[25] Legea nr. 221/2010 publicată în M. Of. nr. 792 din 26 noiembrie 2010.
[26] Publicată în M. Of. nr. 737 bis din 22 septembrie 2016.
[27] Republicată în M. Of. nr. 159 din 5 martie 2014.

specială, conform art. 129 alin. (3) din Legea nr. 272/2004[28]. Dreptul la prestaţii sociale se acordă începând cu luna următoare celei în care persoana a fost încadrată în grad de handicap şi încetează cu luna următoare celei în care persoana nu mai este încadrată în grad de handicap sau, după caz, a depunerii cererii prin care declară că nu doreşte să beneficieze de prestaţii sociale.

Legea nr. 448/2006 privind protecţia şi promovarea drepturilor persoanelor cu handicap de care se aplică atât copiilor cât şi adulţilor cu handicap[29] prevede la art. 6 că persoanele cu handicap beneficiază de următoarele drepturi: *a)* ocrotirea sănătăţii (prevenire, tratament şi recuperare); *b)* educaţie şi formare profesională; *c)* ocuparea şi adaptarea locului de muncă, orientare şi reconversie profesională; *d)* asistenţă socială (servicii sociale şi prestaţii sociale); *e)* locuinţă, amenajarea mediului de viaţă personal ambiant, transport, acces la mediul fizic, informaţional şi comunicaţional; *f)* petrecerea timpului liber, acces la cultură, sport, turism;*g)* asistenţă juridică;*h)* facilităţi fiscale; *i)* evaluare şi reevaluare prin examinare la domiciliu a persoanelor nedeplasabile de către membrii comisiei de evaluare, la un interval de doi ani.

În România, aceste persoane au dreptul laun bilet gratuit de tratament balnear, în cursul unui an pe baza programului individual de reabilitare şi integrare socială şi a recomandării medicului de familie sau a medicului specialist. Însoţitorul copilului cu handicap grav sau accentuat beneficiază de servicii gratuite de cazare şi masă în unităţile sanitare cu paturi, sanatorii şi staţiuni balneare, la recomandarea medicului de familie ori a medicului specialist, asigurate de la Fondul naţional unic de asigurări sociale de sănătate, conform contractului-cadru privind condiţiile acordării asistenţei medicale în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate. Copiii cu handicap beneficiază de asigurare în sistemul naţional de sănătate publică, fără plata contribuţiei, potrivit art. 224 alin. (1) din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătăţii[30].

În ce priveşte dreptul la educaţie, ne referim mai întâi la art. 24 din Convenţia O.N.U. privind drepturile persoanelor cu dizabilităţi care prevede obligaţia statelor părţi de a asigura *unsistem educaţional incluzivla toate nivelurile,* în îndeplinirea acestui drept asigurându-se că: persoanele cu dizabilităţi nu sunt excluse din sistemul educaţional pe criterii de dizabilitate, iar copiii cu dizabilităţi nu sunt excluşi din învăţământul primar gratuit şi obligatoriu sau din învăţământul secundar din cauza dizabilităţii; persoanele cu dizabilităţi au acces la învăţământ primar incluziv, de calitate şi gratuit şi la învăţământ secundar în condiţii de egalitate cu ceilalţi, în comunităţile în care trăiesc; adaptarea rezonabilă a condiţiilor la nevoile individuale; aceste persoane primesc sprijinul necesar, în cadrul sistemului educaţional, pentru a li se facilita o educaţie efectivă şi că se iau măsuri eficiente de sprijin individualizat în amenajarea mediului care să maximizeze progresul şcolar şi socializarea în conformitate cu obiectivul de integrare deplină.

Constituţia României conţine un articol distinct, art. 32 generic intitulat "Dreptul la învăţătură".

---

[28] A se vedea H.G. nr. 904/2014 pentru stabilirea limitelor minime de cheltuieli aferente drepturilor prevăzute de art. 129 alin. (1) din Legea nr. 272/2004 privind protecţia şi promovarea drepturilor copilului, publicată în M. Of. nr. 763 din 21 octombrie 2014. Dreptul la indemnizaţia lunară de hrană pentru persoanele infectate cu HIV sau bolnave de SIDA este prevăzut şi în art. 7 alin. (4) din Legea nr. 584/2002 privind măsurile de prevenire a răspândirii maladiei SIDA în România şi de protecţie a persoanelor infectate cu HIV sau bolnave de SIDA (M. Of. nr. 814 din 8 noiembrie 2002): "Pentru o alimentaţie corespunzătoare, atât pentru bolnavii internaţi şi instituţionalizaţi, cât şi pentru cei din ambulatoriu, care să asigure eficienţa în tratamentul cu medicamente antiretrovirale, se acordă indemnizaţii lunare de hrană, în cuantum aprobat prin hotărâre a Guvernului".

[29] Conform art. 2 alin. (2).

[30] Republicată în M. Of. nr. 652 din 28 august 2015.

În contextul în care "incidenţa neşcolarizării şi a abandonului timpuriu este de două, respectiv de şapte ori mai mare la copiii cu dizabilităţi faţă de populaţia generală"[31], Strategia naţională pentru protecţia şi promovarea drepturilor copilului 2014 - 2010 propune patru direcţii de acţiune prioritare în vederea includerii şi menţinerii copiilor cu dizabilităţi[32] într-o formă de învăţământ: debutul şcolar al tuturor copiilor în şcoala de masă cea mai apropiată de domiciliul copilului; menţinerea acestora în şcolile de masă prin acordarea serviciilor educaţionale, a terapiilor logopedice şi consiliere psihopedagogică elevilor care prezintă dificultăţi de învăţare, de adaptare, de integrare sau care au abateri comportamentale; transferul în şcoala de masă a elevilor din şcoala specială care nu fac obiectul acestui tip de învăţământ sau a acelora care, fie că au avut un diagnostic greşit, fie că prezintă un progres evident în urma activităţii de educaţie; orientarea către şcolile speciale doar în situaţia în care elevul nu poate să se integreze în colectivul clasei din şcoala de masă, pentru ca şi aceşti elevi să beneficieze de educaţie.

În sensul art. 16 din Legea nr. 448/2006, educaţia persoanelor cu handicap este parte integrantă a sistemului naţional de învăţământ şi se realizează sub următoarele forme: *1)* învăţământ de masă; *2)* învăţământ special integrat, organizat în învăţământul de masă; *3)* învăţământul special; *4)* învăţământul la domiciliu sau pe lângă unităţile de asistenţă medicală; *5)* alte variante educaţionale pe care această lege nu le precizează. Elevii cu handicap şi/sau elevii cu cerinţe educaţionale speciale[33] beneficiază gratuit de masă şi cazare în internatele şcolare, iar studenţii cu handicap, la cerere, beneficiază de reducerea cu 50% a taxelor pentru cazare şi masă la cantinele şi căminele studenţeşti. Preşcolarii, elevii şi studenţii cu handicap, împreună cu asistenţii personali şi asistenţii personali profesionişti, după caz, beneficiază de locuri gratuite în tabere de odihnă, o dată pe an.

Familia sau reprezentantul legal pe perioada în care are în îngrijire un copil cu handicap grav beneficiază de acordarea unei camere de locuit suplimentar faţă de normele minimale de locuit prevăzute de lege, pe baza contractelor de închiriere pentru locuinţele care aparţin domeniului public sau privat al statului sau al unităţilor administrativ teritoriale, pentru aceste suprafeţe locative fiind scutită şi de plata chiriei.

Mai multe acte normative conţin prevederi care facilitează accesul copiilor cu handicap la evenimentele culturale şi sportive. Astel, art. 3 alin. (3) din Legea nr. 69/2000[34] prevede obligaţia autorităţilor administraţiei publice de a asigura condiţii pentru practicarea educaţiei fizice şi sportului de către persoanele cu handicap. În România, Comitetul Naţional Paralimpic (CNP) este structura sportivă de interes naţional care are ca scop crearea condiţiilor care să asigure posibilitatea de practicare a educaţiei fizice de către persoanele cu handicap, precum şi a mijloacelor care să permită sportivilor cu handicap să participe la competiţiile adresate acestora.

Legea audiovizualului nr. 504/2002[35] consacră Cap. III^4 protecţiei persoanelor cu handicap de auz. Serviciile de programe de televiziune cu acoperire naţională sunt obligate să

[31] M. Stanciu, *op. cit.,* p.54.
[32] Şi în sens larg a tuturor copiilor/elevilor/tinerilor cu cerinţe educaţionale speciale.
[33] Cerinţele educaţionale speciale sunt definite ca fiind "necesităţi educaţionale suplimentare, complementare obiectivelor generale ale educaţiei, adaptate particularităţilor individuale şi celor caracteristice unei anumite deficienţe/afectări sau dizabilităţi sau tulburări/dificultăţi de învăţare, precum şi o asistenţă complexă (medicală, socială, educaţională, etc)". (art. 5 lit. c) din Ordinul nr. 1985/1305/5805/2016 privind aprobarea metodologiei pentru evaluarea şi intervenţia integrată în vederea încadrării copiilor cu dizabilităţi în grad de handicap, a orientării şcolare şi profesionale a copiilor cu cerinţe educaţionale speciale, precum şi în vederea abilitării şi reabilitării copiilor cu dizabilităţi şi/sau cerinţe educaţionale speciale).
[34] Publicată în M. Of. nr. 200 din 9 mai 2000.
[35] Publicată în M. Of. nr. 534 din 22 iulie 2002, cu modificările şi completările ulterioare.

interpreteze în limbaj mimico-gestual şi prin titrare sincron: *a)* programele de importanţă majoră în întregime ori rezumatele acestora; *b)* în timpul unei durate programate de cel puţin 30 de minute din programele de ştiri, de analize şi dezbatere pe teme politice şi/sau economice de actualitate din timpul zilnic de emisie.

Potrivit art. 21 alin. (3) din Legea nr. 448/2006, beneficiază de gratuitate la bilete de intrare la spectacole, muzee, manifestări artistice şi sportive atât copilul cu handicap, cât şi persoana care îl însoţeşte. În fapt, după cum se arată într-o analiză vastă a situaţiei copiilor vulnerabili, excluşi şi discriminaţi efectuată de Reprezentanţa UNICEF din România, "Această prevedere nu este însă respectată de toate instituţiile culturale şi nu toate clădirile în care se desfăşoară activităţi culturale sunt accesibile pentru copiii în scaune cu rotile. Copiii care trăiesc în mediul rural au acces foarte limitat la cultură"[36].

Dreptul la transport urban este prevăzut de art. 23 din Legea nr. 448/2006, persoanele cu handicap grav şi accentuat, deci şi copiii cu handicap grav şi accentuat, beneficiind de gratuitate pe toate liniile la transportul urban cu mijloace de transport în comun de suprafaţă şi cu metroul. De asemenea, de aceste prevederi beneficiază însoţitorii copiilor cu handicap grav şi ai celor cu handicap accentuat, în prezenţa acestora.

Gratuitatea transportului interurban, la alegere, cu orice tip de tren, în limita costului unui bilet la tren interregio IR cu regim de rezervare la clasa a II-a, cu autobuzele sau cu navele pentru transport fluvial, este asigurată persoanelor cu handicap grav şi însoţitorilor numai în prezenţa acestora, pentru 12 călătorii dus-întors pe an calendaristic şi persoanelor cu handicap accentuat şi însoţitorilor copiilor cu handicap accentuat numai în prezenţa acestora, pentru 6 călătorii dus-întors pe an calendaristic. Atât persoanele cu afecţiuni renale care necesită hemodializă în alte localităţi decât cele de domiciliu, cât şi asistenţii personali sau însoţitorii acestora, beneficiază de gratuitatea transportului interurban, la alegere, cu orice tip de tren, în limita costului unui bilet la tren interregio IR cu rezervare la clasa a II-a, cu autobuzul sau cu navele pentru transport fluvial şi peste numărul de 6, respectiv 12 călătorii prevăzut de lege, în funcţie de recomandarea centrului de dializă. De menţionat că asistenţii personali sau însoţitorii persoanelor cu handicap călătoresc în baza biletelor speciale de călătorie gratuită acordate persoanei cu handicap, pe care se înscrie menţiunea "asistent personal", respectiv "însoţitor"[37].

În ce priveşte prestaţiile sociale, copiii care posedă certificat de încadrare în grad de handicap, inclusiv cei cu handicap de tip HIV/SIDA beneficiază de alocaţie de stat, în cuantumul prevăzut de lege, majorat cu 100%. Semnalăm modificările aduse de O.U.G. nr. 60/2017[38] cu privire la modalitatea de actualizare a cuantumului prestaţiilor sociale acordate persoanelor cu handicap prin raportare la indicatorul social de referinţă (ISR), prevăzut de Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor de şomaj şi stimularea ocupării forţei de muncă[39], anterior fiind

[36] Reprezentanţa UNICEF din România, *"Copii la limita speranţei. O analiză focalizată asupra situaţiei copiilor vulnerabili, excluşi şi discriminaţi în România",* Ed. Vanemonde, Bucureşti, 2006, p. 101.
[37] Conform art. 3 din H.G. nr. 680/2007 pentru aprobarea Normelor metodologice privind modalitatea de acordare a drepturilor la transport interurban gratuit persoanelor cu handicap publicată în M. Of. nr. 487 din 20 iulie 2007.
[38] Publicată în M. Of. nr. 648 din 7 august 2017.
[39] Publicată în M. Of. nr. 103 din 6 februarie 2002. În sensul art. 5 pct. IX din Legea nr. 76/2002, indicatorul social de referinţă "reprezintă unitatea exprimată în lei la nivelul căreia se raportează prestaţiile băneşti suportate din bugetul asigurărilor de şomaj, acordate atât în vederea protecţiei persoanelor din cadrul sistemului asigurărilor pentru şomaj, cât şi în vederea stimulării anumitor categorii de persoane pentru a se încadra în muncă, precum şi a angajatorilor pentru a încadra în muncă persoane în căutarea unui loc de muncă". Valoarea acestui indicator se poate modifica prin hotărâre de guvern în funcţie de indicele de creştere a preţurilor de consum prognozat an/an anterior. În prezent, valoarea acestui indicator este de 500 RON.

stabilite prin raportare la indicele preţului de consum (IPC). O.U.G. nr. 60/2017 prevede două etape (prima - începând cu 1 ianuarie 2018 şi cea de-a doua - de la 1 iulie 2018) de la care se aplică anumite cote procentuale raportate la indicatorul social de referinţă. Astfel, începând cu data de 1 iulie 2018, părintele, tutorele sau persoana care se ocupă de creşterea şi îngrijirea copilului cu handicap în baza unei măsuri de protecţie socială, stabilită în condiţiile legii, pe perioada în care îl are în îngrijire, supraveghere şi întreţinere beneficiază de prestaţii sociale după cum urmează: *a)* 60% din indicatorul social de referinţă, în cazul copilului cu handicap grav; *b)* 35%din indicatorul social de referinţă, în cazul copilului cu handicap accentuat; *c)* 12% din indicatorul social de referinţă, în cazul copilului cu handicap mediu. În vederea facilitării accesului persoanelor cu dizabilităţi la prestaţiile sociale, plata acestora se face din oficiu, în baza deciziei directorului executiv al direcţiei judeţene de asistenţă socială şi protecţia copilului. Dacă persoana încadrată în grad de handicap nu doreşte să beneficieze de prestaţii sociale, poate depune o cerere în acest sens la autoritatea administraţiei publice locale în a cărei rază teritorială îşi are domiciliul sau reşedinţa persoana cu handicap; cererea se transmite direcţiei generale de asistenţă socială şi protecţia copilului în maximum 5 zile lucrătoare de la înregistrare[40].

Copilul cu handicap grav are dreptul la un asistent personal, persoană care-l supraveghează şi de asemenea îi acordă asistenţă şi îngrijire. Dreptul la asistent personal este prevăzut de art. 35 alin. (2) din Legea nr. 448/2006. Părinţii sau, după caz, reprezentanţii legali ai copilului cu handicap grav, persoana sau familia care a primit în plasament un copil cu handicap grav pot opta între asistentul personal şi primirea unei indemnizaţii lunare al cărei cuantum este egal cu salariul net al asistentului personal gradaţia 0 . Dacă sunt mai mulţi copii în această situaţie într-o familie, potrivit legii se acordă asistent personal pentru fiecare în parte.

Printre facilităţile fiscale se numără: scutirea de la plata impozitului pentru mijloacele de transport aflate în proprietatea sau coproprietatea persoanelor cu handicap grav sau accentuat, cele pentru transportul persoanelor cu handicap sau invaliditate, aflate în proprietatea sau coproprietatea reprezentanţilor legali ai minorilor cu handicap grav sau accentuat şi ai minorilor încadraţi în gradul I de invaliditate, pentru un singur mijloc de transport, la alegerea contribuabilului; scutirea de la plata impozitului/taxei pe clădirea folosită ca domiciliu aflată în proprietatea sau coproprietatea persoanelor cu handicap grav sau accentuat şi a celor încadrate în gradul I de invaliditate, respectiv a reprezentanţilor legali ai minorilor cu handicap grav sau accentuat şi ai celor încadraţi în gradul I de invaliditate, scutirea aplicându-se şi în cazul terenului aferent clădirii de domiciliu.

Dreptul la servicii socialeal copilului cu dizabilităţi şi părinţilor acestuia este prevăzut de art. 71 din Legea asistenţei sociale nr. 292/2011[41] în scopul facilitării accesului în mod efectiv şi nediscriminatoriu al copilului la educaţie, formare profesională, asistenţă medicală, recuperare, pregătire în vederea ocupării unui loc de muncă, la activităţi recreative, cât şi la alte activităţi apte să permită deplina integrare socială şi dezvoltare profesională. De asemenea, copilul cu dizabilităţi are dreptul la servicii de îngrijire personală.

4. Concluzii

Legislaţia care reglementează situaţia acestor copii este perfectibilă, însă apreciem că accentul trebuie pus pe punerea în aplicare a prevederilor legale. În final, subliniem principalele aspecte problematice astfel cum au fost identificate în Raportul de ţară referitor la "Studiul

[40] Conform art. 57 din Legea nr. 446/2006, în redactarea primită după modificarea sa prin art. I pct.19 din O.U.G. nr. 51/2017 pentru modificarea şi completarea unor acte normative (M. Of. nr. 508 din 30 iunie 2017).
[41] Publicată în M. Of. nr. 905 din 20 decembrie 2011.

privind politicile statelor membre ale U.E. pentru copiii cu handicap"[42]: hărţuirea şi integrarea dificilă a copiilor cu handicap, cu precădere a celor cu handicapuri intelectuale, în unităţi de învăţământ din cauza absenţei unui mediu favorabil; lipsa de experienţă a autorităţilor publice[43] în abordarea copiilor cu handicap; absenţa resurselor şi/sau dificultăţi în utilizarea resurselor disponibile.

BIBLIOGRAPHY

1. **Buzducea D.,** *Aspecte contemporane în asistenţa socială,* Ed. Polirom, Iaşi, 2005.
2. **Deteşeanu D.-A.,** *Raport de ţară pentru România referitor la „Studiul privind politicile statelor membre pentru copiii cu handicap",* Bruxelles, Belgia, 2013.
3. **Ionescu C., Dumitrescu C.-A. (coord.),** *Constituţia României. Comentarii şi explicaţii,* Ed. C.H.Beck, Bucureşti, 2017.
4. **Moroianu Zlătescu I. (coord.),** *Evoluţia protecţiei şi promovării drepturilor persoanelor cu dizabilităţi în România,* Ed. IRDO, Bucureşti, 2015.
5. **Moroianu Zlătescu I., Neagoe A., Vida I.C., Farcaş A., Ţepeş D.,** *Nediscriminare, Autonomie, Incluziune. Instrumente privind drepturile persoanelor cu handicap şi jurisprudenţă în materie,* Ed. IRDO, Bucureşti, 2012.
6. **Neamţu G. (coord.),** *Tratat de asistenţă socială,* ediţia a 2-a, Ed. Polirom, Iaşi, 2011.
7. **Ponea S.,** *O lume diferită, o lume la fel. Integrarea socială a persoanelor cu dizabilităţi locomotorii,* Ed. Lumen, Iaşi, 2009.
8. **Preda M. (coord.), Buzducea D., Fărcăşanu D., Grigoraş V., Lazăr F., Rentea G.-C.,** *Analiza situaţiei copiilor din România,* Ed. Vanemonde, Bucureşti, 2013.
9. **Reprezentanţa UNICEF în România,** *Copiii la limita speranţei. O analiză focalizată asupra situaţiei copiilor vulnerabili, excluşi şi discriminaţi în România,* Ed. Vanemonde, Bucureşti, 2006.
10. **Simion M., Criste M.,** *Constitutional protection of children and youth in Romania,* în Fiat Iustitia nr. 1/2017, pp. 263 – 272.
11. **Sîrca V.,** *Problematic aspects in applying the judicial norms and their effectiveness in the case of disabled people. A case-study on the tension between legislators and professionals concerning inclusive education,* în Fiat Iustitia nr. 2/2016, pp. 272 – 282.
12. **Stanciu M.,** *Copiii cu dizabilităţi,* Reprezentanţa UNICEF în România, Bucureşti, 2013.

[42] Disponibil la adresa http://www.europarl.europa.eu/studies , (pagină consultată la 1 octombrie 2018).
[43] Inclusiv a profesorilor din unităţi de învăţământ publice.

THE DECISION, THE ORGANIZATION'S DECISIONAL SYSTEM IN RISK AND INCERTITUDE CONDITIONS, FOR A SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Corina Ana Borcoşi
PhD, Researcher II, Constantin Brâncuşi University of Târgu-Jiu

Abstract:The current society is dominate by uncertainty, every day we need to make choices, make decisions that can influence our future, often in an unexpected way. In the activity of any organization, there may be risks, uncertainties, in any field of activity. The risks that may arise can be economic, political, financial, etc. Adopting the best decisions, in conditions of risk and uncertainty and leading to sustainable development of the organization, is the essence of the activity of each manager, located on any hierarchical level.
The paper presents theoretical aspects of the organization's decision-making system and presents a case study on the adoption of risk and uncertainty decisions for the sustainable development of an enterprise.

Keywords: sustainable development, risk, uncertainty, decision, decisional system

1. INTRODUCTION

The purpose of the decision-making process in any organization is that the organization to thrive. A successful business base on a set of accurate, realistic decisions. Essentially, decisions made under uncertainty conditions. Decisions taken by business executives, as well as by managers in any other field, taken at risk, as all decisions related to people and that influence their future[1].

For making any decision, a process involves choosing the most appropriate option from the set of existing options. In order to choose the best decision, it is necessary carefully determine the positive and negative effects that each decision option generates, taking into account all decisional alternatives. In the decision-making process, the effects of each decision option must anticipated, and, studying all these effects, one can choose the option that is considered to offer the best long-term results, thus being considered the best choice[2].

Risk is an influence that impacts the strategy, for example, and which is due to uncertainty, conditionality that prevents or delays implementation of the strategy. Risks are present in all organizations, in personal life, etc. Therefore, it is important to know and apply risk management in the company where we work and in our personal lives.[3]

The uncertainty is generate by the lack of information or incomplete information and creates a state of uncertainty about the future, what is going to happen, the possible results obtained compared to the predicted ones[4].

The link between risk and uncertainty is that risk is a measurable uncertainty. Sometimes an unmeasurable uncertainty can also mean lack of uncertainty.

[1]Drucker, P. F. - Innovation and entrepreneurship, Harper &Row Publishers, New York, 1985, p. 26
[2] http://www.businessdictionary.com/definition/decision-making.html
[3] https://en.wikipedia.org/wiki/Risk
[4] https://ro.wikipedia.org/wiki/Incertitudine

Sustainable development means growth in the future without compromising future generations. The principles of sustainable development were originally applied to tackle the ecological crisis (due to the industrial exploitation of natural resources, which contributed to the continuous degradation of the environment), to preserve the quality of the environment and for future generations. Today, the concept of sustainable development, its principles have extended to all aspects of social, economic, personal life, etc. We can no longer say sustainable development without associating it with an increase in the quality of life in all its complexity. Sustainable development also means ensuring justice, fairness among the world's states[5].

2. RISK AND INCERTITUDE CONDITIONS IN THE CURRENT PERIOD

We will continue to present the risks and uncertainties present today in the society we live in.

It can said that uncertainty, the risks have increased in the last decades[6].

Legislative uncertainty of the current period affects the business environment, representing a major hindrance to the development of local businesses and to attracting foreign investments in Romania.

Among the issues facing the business environment we have:

• cumbersome administrative procedures;
• high level of bureaucracy;
• frequent changes to business-related regulations.

The high level of corruption remains a major risk to the economy[7].

At European level, Romania continues to catch up with the other European countries and the EU average.

Labor resources not correlated with the needs of the economy. Economic growth will continue to affect by negative demographic trends, limited labor mobility and high emigration[8].

The low performance of the education system leads to graduates without the necessary training for the needs of the labor market, and vocational education is not correlate with the needs of the business environment[9].

Much of the workforce (women, youth, and rural population) continues to remain outside the labor market, negatively affecting the growth of the national economy.

The main challenges of organizations are the implementation of IT solutions, the internationalization of businesses and the growth of start-up businesses.

Although business considers infrastructure investment to be an essential element of economic development, Romania continues to have one of the weakest road, rail and naval infrastructure in the EU. Continuing public efforts to counteract corruption has limited effects in the context of last year's changes, which affects Romania's credibility for international investors, thus posing a risk to the growth of the national economy.

---

[5] https://ro.wikipedia.org/wiki/Dezvoltare_durabil%C4%83

[6]Charpentier, P., Deroy, X., Uzan, O., Marciniak, R., Luong, S., Benoist Du Sablon, G. – Organizarea și gestiunea întreprinderii, Editura Economică, București, 2002, p. 142

[7] *** Comisia Europeană, Raportul de țară din 2018 privind România https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2018-european-semester-country-report-romania-ro.pdf

[8] *** Comisia Europeană, Raportul de țară din 2018 privind România https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2018-european-semester-country-report-romania-ro.pdf

[9] *** Comisia Europeană, Raportul de țară din 2018 privind România https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2018-european-semester-country-report-romania-ro.pdf

Investments expected to increase, but there are still uncertainties. Estimates suggest that public investment will start to recover as result of resuming the implementation of EU funded projects[10]. Poverty remains at a high level. In 2016, the risks of poverty and social exclusion increased, with 38.8% of the population affected.

The quality of public investment still marked by management weaknesses, frequent changes in priorities and difficulties in absorbing EU funds, and private investments are affect by the persistence of legal uncertainty and bureaucracy.

3. THE ORGANIZATION'S DECISION-MAKING SYSTEM FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

The decision is the essence of management, its most active, dynamic expression, through which it exercises its functions [11].

For sustainable development, environmental protection and long-term economic growth considered complementary and mutually dependent [12].

The quality of the decisions taken in a company depends on many variables, ranging from the level training of the managers to the structure of the organization's authority [13].

The managerial decision has several definitions in the economic literature:

- act through which a certain line of conduct is adopted, in order to achieve an objective;
- choosing a course of action;
- the specific form of employing the organization's resources in an action.

Good, fair decisions can, sometimes be denied by the future evolution of economic activity. The decision-making system, the decision itself, cannot called into question, the correctness of the decision-making process remains valid, which results from the fact that the right decisions cannot and does not eliminate the risks, but only reduce the possibility of the risk of their non-implementation with success and consequences of implementation[14].

The external factors that lead to the necessity of making a decision are legal restrictions of a functional or structural nature, etc., economic factors and political aspects of the applied measures.

The personal factors that influencing the decision-making system are the particularities of the manager's logical thinking; manager personality; the degree of understanding of the situations; degree of manager independence; management style. Other important factors influencing the decision-making process: the qualities, the manager's spiritual values, the risks, the uncertainties that can occur both in the decision-making process and during their implementation, the time and the changes in the environment, the informational barriers (not always possible to have all the information), lack of information, distorted or costly information.

[10] *** Comisia Europeană, Raportul de țară din 2018 privind România https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2018-european-semester-country-report-romania-ro.pdf

[11] Niculescu, O., Verboncu, I. - Fundamentele managementului organizațional – cururi în format digital, accesat în data de 04.09.2018 la adresa: http://www.biblioteca-digitala.ase.ro/biblioteca/carte2.asp?id=60&idb=7

[12] *** Strategia Naţională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030

[13] Popa, I. - Management general, cururi în format digital, accesat în data de 04.09.2018 la adresa: http://www.biblioteca-digitala.ase.ro/biblioteca/carte2.asp?id=471&idb=7

[14] Cocioc, P. - Fundamente ale ştiinţei economice, Editura RISOPRINT, Cluj-Napoca, 2001, p. 169

Unforeseen, undesirable consequences may arise from the implementation of decisions taken, for example: to improve quality (decision taken), if growth is necessary, this increase influences the increase in the sales price, which inevitably leads to the loss of those customers who cannot pay the new price higher than the initial one.

Decisions adopted by an organization are interdependent; the quality of current decisions also depends on the decisions taken previously.

Adopting the decision is a complex process involving:

a) perceiving the necessity and the opportunity to decide;
b) determining the problem to be solved;
c) determining the objectives to be achieved;
d) collection, selection and processing of information;
e) formulation of possible directions of action;
f) establishing alternatives;
g) using appropriate methods to detect as many possible variants as possible;
h) quantification of economic and social knowledge for each variant;
i) assessing the benefits of each line of action.

Once the decision adopted, it is implement, and then the results followed.

The concept of sustainable development is the result of an integrated approach of factors: policy and decision-making. For a sustainable development of the organization, it is necessary as decisions, although taken in risk and uncertainty conditions, to assure promote of production and consumption sustainable patterns.

4. CASE STUDY

SC ILIANA SRL has the object of manufacturing wooden layered products, CAEN code 2020 - Manufacture of wooden products: plywood, panel, veneer, chipboard, etc.

The enterprise is a medium-sized enterprise with 120 employees, of which over half are women. The headquarters are located in Târgu-Jiu, Gorj County. The qualified personnel is 70%, having the following specializations: economist-engineer, economist, engineer, carpenter, electrician, mechanical locksmith, auto mechanic. Workers account for 98% of the total staff of the enterprise. SC ILIANA SRL is equipped with advanced machines used in the production of laminated wood windows and doors (numerical control centers, grinding machines, multiple circulars, etc.). The products are of the highest quality and have a great design. Most customers (over 90%) are external customers (Germany, Austria).

In order to cope with the risks and uncertainties of the current period, SC ILIANA SRL must take the timely decisions in order to ensure its sustainable development. Thus, the company has faced more than a year with a constant shortage of workforce.

The company has posted employment announcements to the County Employment Agency of its locality where it has its headquarters, local media, television.

During the last year, SC ILIANA SRL has been employed staff, who have left the enterprise for the most part within the first month of employment.

At the time we refer, the company does not yet have the number of employees it needs to honor all the orders sent by its customers. As decisional variants, for an evolution, sustainable development, the enterprise are:

- require employees to carry out overtime frequently;
- continue to attract new employees;

- seek new ways of motivating employees, hoping that they will bring other employees to be attracted to the new offers;
- reduces the work shifts to ensure the need for personnel.

By designing in time and establishing the effects of implementing each decision variant, in order to ensure sustainable development of the company in the future, the manager of SC ILIANA SRL chose the decisional option with the lowest cost and lowest risks of implementation - reduces the work shifts to ensure the need for personnel. This is a decision that protects SC ILIANA SRL ay:

- the risk of not finding the new employees he needs;
- the risk of no longer recruiting staff from the already employed to make overtime;
- the risk of additional expenses needed to motivate employees, to loyalty and to attract new employees.

5. CONCLUSIONS

In order, to ensure balance and linking between the economic, ecological and socio-cultural components of sustainable development, the European Union Strategy sets out the following guiding principles: promoting and protecting fundamental human rights, solidarity between generations, the cultivation of an open and democratic society. Other principles are involving citizens in the decision-making process; use of modern knowledge to ensure economic and investment efficiency; application of the precautionary principle in the case of uncertain scientific information; applying the "polluter pays" principle.

Considering the principles of sustainable development, the manager of SC ILIANA SRL, in order to ensure the sustainable development of the enterprise, under the conditions of risk and uncertainty of the current period, as a solution to overcome the shortage of personnel crisis, decided to choose the decision with the least risk in implementation. The chosen one is reduction the work shifts to ensure the need for personnel, in order to honor the orders received from clients, mostly foreign, from Germany, Austria, etc.

BIBLIOGRAPHY

1. Cocioc, P. - Fundamente ale ştiinţei economice, Editura RISOPRINT, Cluj-Napoca, 2001
2. Drucker, P. F. - Innovation and entrepreneurship, Harper &Row Publishers, New York, 1985
3. Niculescu, O., Verboncu, I. - Fundamentele managementului organizațional – cursuri în format digital, accesat în data de 04.09.2018 la adresa: http://www.biblioteca-digitala.ase.ro/biblioteca/carte2.asp?id=60&idb=7
4. Popa, I. - Management general, cursuri în format digital, accesat în data de 04.09.2018 la adresa: http://www.biblioteca-digitala.ase.ro/biblioteca/carte2.asp?id=471&idb=7
5. Charpentier, P., Deroy, X., Uzan, O., Marciniak, R., Luong, S., Benoist Du Sablon, G. – Organizarea și gestiunea întreprinderii, Editura Economică, București, 2002
6. *** Strategia Naţională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030
7. *** Comisia Europeană, Raportul de țară din 2018 privind România https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2018-european-semester-country-report-romania-ro.pdf

8. http://www.mmediu.ro/beta/domenii/dezvoltare-durabila/concepte-si-principii-de-dezvoltare-durabila/
9. https://www.cndd.ro
10. http://www.mmediu.ro/beta/domenii/dezvoltare-durabila/strategia-nationala-a-romaniei-2013-2020-2030/
11. http://www.businessdictionary.com/definition/decision-making.html
12. https://en.wikipedia.org/wiki/Risk
13. https://ro.wikipedia.org/wiki/Incertitudine
14. https://ro.wikipedia.org/wiki/Dezvoltare_durabil%C4%83

MINORITIES FROM TURNU SEVERIN, ECONOMIC PANORAMA

Georgeta Ghionea
Researcher III, PhD, "C. S. Nicolăescu-Plopşor" Institute for Research in Social Studies and Humanities from Craiova

Abstract: Either we talk about Germans, Hungarians, Serbians, Greeks, Bulgarians, French people, Albanians, Armenians, Jews, Polish people or Czech people, the "foreigners" who settled in Turnu Severin played a very important part in intensifying the rhythm of urbanization and modernisation of the town. The place, having a significant role in the navigation on the Danube, is built in the second half of the 19th century and immediately attracts a large number of dwellers, many of them foreigners. In the present work, there has been tried the reconstruction, as well as possible, of the trade history from the town of Severin, focusing on the activity of the "foreigner entrepreneurs" who worked in the locality. The reconstitution of the most important moments has been based on the information of known and new sources, and we have the strong belief that the lists will be completed, in the future, with names and facts that were relevant during certain periods of time.

Keywords: Turnu Severin, Mehedinti county, minorities, economic evolution, entrepreneur

Pornind de la date desprinse din surse inedite şi bazându-ne pe câteva surse edite, s-a născut posibilitatea realizării unui material care conţine câteva momente reprezentative ale comerţului practicat de minorităţile naţionale, în localitatea Turnu Severin, judeţul Mehedinţi. Informaţiile oferite de sursele edite ne-au confirmat faptul că, oraşul, cu rol important în navigaţia pe Dunăre, se ridică economic în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. În prima jumătate a secolului XX, în Severin, erau înregistrate unităţi industriale dotate la nivelul cerinţelor tehnicii de atunci. Dintre acestea le putem enumera, pe următoarele: Şantierul Naval[1], fabrica de bere Traian, fabrica de gheaţă, fabrica de bomboane, două fabrici de cărămidă, două fabrici de săpun, o manufactură de tăbăcărie, trei ateliere de lăcătuşerie, trei ateliere de căruţe şi un atelier de turnătorie[2]. Un rol important în formarea şi consolidarea oraşului, şi în evoluţia acestuia l-au avut, alături de români, comunităţile de străini: nemţi, greci, evrei, unguri, italieni, turci, sârbi, bulgari etc. O parte dintre ei apar în sursele studiate de noi, până în prezent şi-i vom aminti, în paginile următoare. Cunoscuţi antreprenori, meşteşugari, negustori, agricultori, „străinii", care „au primit dreptul de a cumpăra locuri de case în oraş"[3], „prin decret domnesc la

[1]În industria metalurgică, Şantierul Naval a reprezentat cea mai importantă întreprindere din Turnu Severin. Acesta a fost înfiinţat în anul 1858 de prima societate privilegiată austriacă de navigaţie cu aburi pe Dunăre (D.D.S.G), în N. Chipurici, *Şantierul de construcţii navale din Turnu Severin,* în „Revista Arhivelor", nr. 2/1969, p. 215.
[2] Gabriel Croitoru, *Oraşele din Oltenia (1859-1916),* Craiova, Editura Sitech, 2011, p. 72.
[3]*Ibidem,* p. 69.

10 iunie 1836”[4] şi-au pus amprenta atât asupra vieţii economice, cât şi asupra obiceiurilor şi farmecului urbei.

Prin vadul comercial al oraşului s-au perindat, de-a lungul anilor, minoritarii **evrei**[5] care au desfăşurat tranzacţii comerciale ce au vizat următoarele domenii: confecţii de bărbaţi şi de dame, comerţ de manufactură şi tricotaje, băcănie, coloniale, tinichigerie, bijuterie, ceasornicărie, cereale etc. Astfel, printre societăţile în nume colectiv, administrate de evrei, în oraşul Turnu Severin a funcţionat o societate al cărei obiect de activitate a fost: „comerţul cu cereale”[6]. Firma a avut parteneri pe Mayer Goldschlaeger şi Leopold Baruch, ambii de profesie comercianţi. Societatea a început să funcţioneze la 16 iulie 1908, sub firma socială: *M. Goldschlaeger&Comp*[7].

În anul 1913 (18 mai), Moritz de Mayo şi Moritz Wilner deveneau proprietarii unei societăţi, care a avut următorul obiect de activitate: „comerţul de cereale şi comision”[8].

În piaţa Tudor Vladimirescu, în anul 1919, Marcu Spiegel figura cu un spaţiu în care practica *giuvaergeria*. Spiegel a administrat un atelier specializat în repararea ceasornicelor şi pendulelor de perete. Totodată, comercializa un bogat sortiment de ceasornice (ceasornice de nichel, de argint cu două capace şi de aur cu două capace), precum şi bijuterii pentru diverse ocazii (toarte de aur cu diamante şi briliante)[9].

La 1 ianuarie 1921, îşi începea activitatea societatea în nume colectiv „Banatu”. Contractul societăţii s-a încheiat între următorii evrei: Iosef Marcus, Mauriciu Loewenstein, Isac Iarchi, Herman Rappaport, Rafael Cohen, Moritz D. Perera, Avram Kaufman, Iosef Nissim, toţi cu domiciliul în Turnu Severin. Scopul declarat al societăţii a fost următorul: „manufactură, bumbăcărie, sticlărie, coloniale, încălţăminte şi în genere orice alt comerţ”[10]. Durata firmei a fost stabilită la 10 ani[11].

Din anul 1924, documentele ne indică o asociere între Achile Sauget, Jac Sabetay, Tibere Axente, Iulian Lubinovici, Nordechal Sabetay, Dr. A. Daniel şi Leon Sabetay, sub firma socială „Dunăreanca”. Scopul declarat al societăţii a fost „de a industrializa şi comercializa metale mai cu seamă fierul şi lemnul, de a vinde şi cumpăra orice fel de maşini”[12]. În baza contractului de asociaţie, firma a început să funcţioneze cu un capital social de 800.000 de lei, pe o durată nelimitată şi cu sediul la atelierul mecanic al societăţii bariera Vârciorova[13].

Dacă este să ne referim la rolul unor firme în viaţa socială a urbei, nu putem trece cu vederea rolul unora care au revigorat comerţul local. În această categorie trebuie inclusă fabrica de pălării „Testa”, societate administrată de Lepold Bauch şi Leon Marcus. Nu cunoaştem cu precizie anul înfiinţării societăţii, am aflat însă că în jurul anului 1931, aceasta a fost închiriată

[4] *Ibidem.*
[5] În Turnu Severin au trăit evrei de rit spaniol (veniţi din Peninsula Balcanică) şi de rit german (veniţi din Austro-Ungaria). Evoluţia numerică a acestei etnii a fost următoarea: în anul 1899, locuiau în Turnu Severin 815 evrei; în anul 1925 – 610 evrei; în anul 1929 – 531 de evrei, în C. Pajură, T. D. Giurescu, *Istoricul oraşului Turnu Severin (1833-1933),* Bucureşti, 1933, p. 91.
[6] Monitorul Oficial, nr. 99/1(14)august 1908, p. 4.482 (în continuare se va cita: M.O.).
[7] *Ibidem.*
[8] M.O., nr. 53/11 iunie 1913, p. 2.411.
[9] C. Pajură, T. D. Giurescu, *op. cit.*, p. 120.
[10] M.O., nr. 250/4 februarie 1922, p. 10.867.
[11] *Ibidem.*
[12] M.O., nr. 22/31 ianuarie 1924, pp. 890-891.
[13] *Ibidem.*

italianului Giacobbe Ciceri[14]. În anul 1932, fabrica avea aproximativ 70 de angajaţi şi producea 162.000 de pălării anual[15].

Parte integrantă a zonei centrale a oraşului Turnu Severin, Calea Traian a cunoscut, în perioada interbelică vadurile unor societăţi comerciale administrate de evrei. Aici, în anul 1919, Moise Sabetay figura cu o societate al cărei obiect de activitate era „manufactură, mărunţişuri şi altele”[16]. Pe aceeaşi arteră comercială, istoriografia a consemnat prezenţa următorilor comercianţi: Solomon Sabetay cu „magazin de manufactură şi mărunţişuri”[17]; Haimicu Covu, Moris Perera, Avram Yarchi, Rudolf Cohen şi Ioşca de Mayo[18].

Prin natura afacerilor practicate au reuşit să se facă cunoscuţi şi următorii evrei: A. H. Medina cu al său „magazin de manufactură şi mărunţişuri”[19]; Josef Fritsch – „confecţii pentru femei, bărbaţi şi copii”; Mauriciu Loewenstein, care a administrat cea mai importantă librărie din oraş; West Fried – stofe; Adolf Metzger[20], proprietarul cinematografului Regal[21], dar şi Arie I. Abram, Arie Iosef, Marcus Iosef, Nenovici Ştefan, David de Mayo, Hermann Mann, Hacek Eugeniu, Setz Siegrfried, Veimnlum Ferd, Leon Avram[22], S. L. Berensohn, Moscu M. Moisescu[23], comercianţi.

Este greu să nu amintim despre populaţia germană care s-a aşezat în această parte a ţării, cu atât mai mult cu cât, în anul 1865, Severinul era „mai mult un oraş nemţesc”[24], dacă luăm în calcul faptul că, la data menţionată, locuiau aici 282 de familii nemţeşti – austrieci şi germani – (54,3%) şi 139 de familii româneşti (27%)[25]. Reprezentanţii acestei etnii au venit în Severin ca funcţionari ai agenţiei vapoarelor austriece şi ca lucrători la Şantierul Naval, dar s-au implicat activ şi în viaţa comercială a localităţii. Iată câteva nume care au rămas în memoria colectivă. Iosef Gradl, (n. 18 februarie 1869), s-a stabilit în Turnu Severin, în anul 1881[26]. Din anul 1902, a înfiinţat şi administrat fabrica de bomboane şi marmeladă, cunoscută cu denumirea „Mercur” şi cu o capacitate de 1.000 kg de bomboane zilnic[27]. Producţia fabricii s-a diminuat în timpul Primului Război Mondial, situaţia aceasta s-a menţinut şi în anii de criză economică (1929-1933), iar în anul 1948 a fost naţionalizată. Între întreprinzătorii germani, de succes, putem aminti şi familia Groff. Sub firma socială *Th. C. Groff et Co*., asociaţii: Tereza C. Groff, Andraş König, Iohan Groff şi Edmund Groff, au administrat în Calea Traian, o „fabrică de salam, şuncă, mezeluri şi untură”[28]. Tot pe Calea Traian, Maximilian Svoboda (austriac), a administrat un

[14]C. Pajură, T. D. Giurescu, *op. cit.,* p. 196; Prof. Eleonora Fischer, Dr. Horia Haim, *Aportul cetăţenilor israeliţi la edificarea oraşului Turnu Severin*, în„Meridian”, Craiova, Serie nouă, an II, nr. 22/1991, p. 9.
[15] C. Pajură, T. D. Giurescu, *op. cit.,* p. 196.
[16] M.O., nr. 38/5 iunie 1919, p. 2.158.
[17]*Ibidem*.
[18] Prof. Eleonora Fischer, Dr. Horia Haim, *art. cit.,* în *loc. cit.,* p. 9.
[19] M.O., nr. 38/5 iunie 1919, p. 2159.
[20] Adolf Metzger, comerciant din Turnu Severin, fiul lui Jaques M. Metzger, s-a căsătorit în anul 1904 cu Erna Lovensohn, fiica lui Iacob şi Berta Lovensohn, în M.O., nr. 255/13(26)februarie 1905, p. 9.603.
[21] Prof. Eleonora Fischer, Dr. Horia Haim, *art. cit.* în *loc. cit.,* p. 9.
[22] S.J.A.N. Mehedinţi, fond Primăria oraşului Turnu Severin, dosar 38/1919, ff. 107-108.
[23] Moscu M. Moisescu (n. 10 aprilie 1905, Caracal), a practicat „comerţul de manufactură, galanterie şi mărunţişuri”, sub firma socială „Moscu M. Moisescu” şi emblema „La Barză”. A început comerţul la 1 iulie 1931, în M.O., nr. 172/28 iulie 1931, p. 9.621.
[24]C. Pajură, T. D. Giurescu, *op. cit.,* p. 88; Mihai Butnariu, *Monografia municipiului Drobeta Turnu-Severin,* Turnu Severin, Editura PRIER, 1998, p. 173.
[25] C. Pajură, T. D. Giurescu, *op. cit.,* p. 87.
[26] M.O., nr. 193/5 septembrie 1924, p. 10.070.
[27]C. Pajură, T. D. Giurescu, *op. cit.,* p. 196.
[28]M.O., nr. 38/5 iunie 1919, p. 2.158.

„atelier de căruţerie”[29], iar în str. Estului, austriacul Gustav Zieger, a condus un „magazin de ceasornicărie”[30]. Până la Primul Război Mondial cei mai mulţi morari şi brutari din Severin au fost austrieci, iar brutăria cea mai mare a aparţinut familiei Graf[31].

Pe lângă naţionalităţile menţionate, mai sus, într-o evidenţă din anul 1920, a cetăţenilor străini rezidenţi în Turnu Severin figurau şi 89 de **unguri.** Dintre aceştia ne-a atras atenţia Rudolf de Artner, administratorul fabricii de bere, gheaţă şi maltz „Traian”, din str. Aurelian, nr. 11[32]. Firma sa a început să funcţioneze în anul 1905, în casele lui Oliver Marinzeller[33]. Până la Primul Război Mondial, a asigurat producţia pentru „întreaga piaţă a Olteniei, fiind singura fabrică de bere din această parte a ţării”[34]. În perioada interbelică fabrica a funcţionat cu o capacitate mult redusă, iar în anul 1948 a fost naţionalizată. În str. Traian, la nr. 203, un alt ungur, Frantz Mihail, a administrat un „atelier de dogărie, cu materiale brute şi mobilier de casă”[35].

Italienii. Date mai exacte privind evoluţia numerică a acestei etnii, ne-au fost furnizate de către Alina Dorojan, în studiul: *Istoria comunităţii italiene înainte de Unirea Principatelor şi până la crearea României Mari*[36].Astfel, pentru localitatea Turnu Severin situaţia înregistrată a fost următoarea: în anul 1890, existau în Turnu Severin 114 italieni[37]; în anul 1899 – 111 italieni[38]; în anul 1912, aproximativ 75 de familii[39]; în anul 1930 – 49 de italieni[40]. În funcţie de pregătirea lor, reprezentanţii acestei comunităţi au fost antreprenori, zidari, tâmplari, meşteri, zugravi, sculptori sau comercianţi. Un antreprenor italian, identificat de noi a fost: A. Darin Miodegnoi Bortolo (n. 7 august 1874, comuna Vigo Di Cadore, Italia). Acesta a administrat o societate sub firma socială „A. Darin” şi următorul obiect de activitate: „lucrări publice, fabrică de măcinat piatră de mozaic şi fabrică de tuburi de ciment”[41]. Sediul societăţii a fost „lângă Gară”, iar activitatea a început-o la 26 februarie 1924[42]. Fabrica producea mozaic alb, galben, roşu şi negru, precum şi praf de piatră. Produsele fabricii se comercializau pe pieţele din Craiova, Caracal, Slatina, Rm. Vâlcea, Piteşti Lugoj[43] etc. În anul 1933, se stabilea în localitatea Turnu Severin, familia Zatti, unde a întemeiat o „antepriză de construcţii, clădiri şi drumuri”[44]. Printre arhitecţii, sculptorii şi pietrarii cunoscuţi din Turnu Severin au fost şi următorii italieni: Giacomini, Molinaro, Fragiacomo, Vanderti, Scotti, dar şi antreprenorii Enrico Cozani şi Caceo Dante.

Cea mai renumită familie de **bulgari** din Turnu Severin a fost familia Damianoff. Fraţii D. Damianoff au deţinut o societate în nume colectiv, al cărei obiect de activitate a fost:

[29] *Ibidem.*
[30] *Ibidem.*
[31] Mihai Butnariu, *op. cit.,* p. 150.
[32] M.O., nr. 38/5 iunie 1919, p. 2.158.
[33] M.O. nr. 78/8 iulie 1905, p. 2.949.
[34] Mihai Butnariu, *op. cit.,* p. 151.
[35] M.O., nr. 38/5 iunie 1919, p. 2.158.
[36] Alina Dorojan, *Istoria comunităţii italiene înainte de Unirea Principatelor şi până la crearea României Mari,* în volumul: TERRA PROMESSA, *Italienii din România,* (coord. Bokor Zsuza), Cluj Napoca, 2017, pp. 13-285.
[37] *Ibidem,* p. 63.
[38] *Ibidem.*
[39] *Ibidem,* p. 97.
[40] *Ibidem,* p. 151.
[41] M.O., nr. 156/9 iulie 1931, p. 8.804.
[42] *Ibidem.*
[43] C. Pajură, T. D. Giurescu, *op. cit.,* p. 195.
[44] Conf. univ. dr. Gabriela Rusu, *Lucian Zatti – recuperarea rădăcinilor,* în (coord. Carmen Ionela Banţa), *Minorităţile din Oltenia. Studii culturale,* Târgovişte, Editura Bibliotheca Târgovişte, 2015, p. 165.

„comerţul de pielărie şi articole de manufactură, precum şi fabricarea de piei”[45]. Societatea şi-a început activitatea la 1 ianuarie 1908, cu o durată de 10 ani, un capital social de 100.000 de lei şi cu două întreprinderi: un magazin de pielărie şi articole de manufactură în Calea Traian, nr. 106 şi o tăbăcărie cu sediul lângă abatorul oraşului[46]. În anul 1912, fabrica avea 30 de lucrători[47]. În preajma Primului Război Mondial, „întrebuinţa în medie 150 lucrători şi producea anual circa 12 vagoane pielărie – box, chevreaux, talpă, toval şi iuft”[48]. Societatea şi-a încetat activitatea în anul 1928[49]. Un alt bulgar cunoscut în localitate a fost Teodor Petcoff, proprietarul fabricii de gheaţă „Gerul”. „Iaurtul cel mai bun îl găseai”[50] la bulgaricare se ocupau şi cu grădinăritul. Cel mai cunoscut grădinar din piaţa Severinului a fost Stoiciu Ivanoff Gataff[51], „proprietar şi comerciant de zarzavaturi din localitate”[52].

De rolul de centru comercial al oraşului au fost atraşi şi **grecii**. Avocaţi, profesori, medici, dar şi brutari, plăcintari şi administratori ai hanurilor şi hotelurilor din Severin, grecii nu au trecut neobservaţi, cu atât mai mult cu cât au figurat „pe listele cu cumpărătorii primelor locuri de case din oraş”[53] şi „pe listele cu taxele ce formau bugetul urbei”[54]. Au reuşit să se facă cunoscuţi de către marea majoritate a populaţiei locale grecii Dimitrie Apostol, Hristea Gheorghiu, V. Maneca, dar şi comercianţii Gh. Lecea, Apostol Ghiculescu şi Mihu Polihroniu[55].

Prin vadul comercial al Severinului s-au perindat, de-a lungul anilor, şi minoritari armeni, turci şi sârbii. Negustori şi meseriaşi, **sârbii** s-au stabilit în zona Severinului, în jurul anului 1865[56]. **Armenii** s-au ocupat cu comerţul de cafea şi dulciuri. S-au bucurat de simpatia şi respectul severinenilor, armenii Sahighian şi Mardirosan[57]. Dintre **turcii** aşezaţi în localitate, Begu, Bairam şi Caraiman au fost cunoscuţi pentru dulciurile comercializate[58]. Totodată, *braga* fabricată de turcii din Severin a fost considerată „cea mai bună din ţară”[59].

În anumite perioade istorice au ajuns în localitatea Turnu Severin reprezentanţi ai unor minorităţi naţionale. Simplii muncitori, funcţionari sau antreprenori de succes modul în care nemţii, evreii, grecii, italienii, bulgarii, sârbii, turcii s-au adaptat, a avut la bază revalorizarea meseriei pe care o practicau. Prin demersul nostru am încercat să aducem, atât cât ne-a fost cu putinţă, în atenţia publicului, câteva unităţi comerciale, administrate de întreprinzătorii străini, care au poposit în localitate. Majoritatea societăţilor, mai sus prezentate au fost radiate în anii celor două mari conflagraţii mondiale sau în anii de criză economică (1929-1933), ca urmare a

[45] M.O., nr. 229/17 ianuarie 1908, p. 8.522.
[46] *Ibidem.*
[47] *Turnu Severin, din punct de vedere economic*, în „Revista economică”, Anul XIV, nr. 23/9 iunie 1912, Sibiu, p. 274.
[48] C. Pajură, T. D. Giurescu, *op. cit.,* p. 196.
[49] *Ibidem.*
[50] Doru Dumitrescu, Carol Căpiţă, Mihai Manea (coord.), *Istoria minorităţilor naţionale din România,* Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică, 2008, p. 218.
[51] Stoiciu Ivanoff Gataff, a primit naturalizarea în anul 1925, pe motiv „că îşi are asigurate mijloacele de trai”, în M.O., nr. 67/24 martie 1925, p. 3.155.
[52] *Ibidem.*
[53] Doru Dumitrescu, Carol Căpiţă, Mihai Manea (coord.), *op. cit.,* p. 218.
[54] *Ibidem.*
[55] C. Pajură, T. D. Giurescu, *op. cit.,* p. 91.
[56] *Ibidem,* p. 90.
[57] Doru Dumitrescu, Carol Căpiţă, Mihai Manea (coord.), *op. cit.,* p. 218.
[58] *Ibidem.*
[59] C. Pajură, T. D. Giurescu, *op. cit.,* p. 92.

desfiinţării unităţii din iniţiativa comerciantului sau din cauza falimentului. La toate acestea s-a adăugat şi naţionalizarea din anul 1948, care a pus capăt reţelei comerciale particulare din localitate.

BIBLIOGRAPHY

Monitorul Oficial, numerele:255/13(26)februarie 1905; 78/8 iulie 1905; nr. 53/11 iunie 1913; 38/5 iunie 1919; 250/4 februarie 1922; 22/31 ianuarie 1924; 193/5 septembrie 1924; 67/24 martie 1925;156/9 iulie 1931; 172/28 iulie 1931.

Butnariu, Mihai, *Monografia municipiului Drobeta Turnu-Severin,* Turnu Severin, Editura PRIER, 1998.

Croitoru, Gabriel, *Oraşele din Oltenia (1859-1916),* Craiova, Editura Sitech, 2011.

Dorojan, Alina, *Istoria comunităţii italiene înainte de Unirea Principatelor şi până la crearea României Mari,* în volumul: TERRA PROMESSA, *Italienii din România,* (coord. Bokor Zsuza), Cluj Napoca, 2017, pp. 13-285.

Prof. Fischer, Eleonora, Dr. Haim, Horia, *Aportul cetăţenilor israeliţi la edificarea oraşului Turnu Severin*, în„Meridian", Craiova, Serie nouă, an II, nr. 22/1991, p. 9.

Pajură, C., Giurescu, T. D., *Istoricul oraşului Turnu Severin (1833-1933),* Bucureşti, 1933.

EMOTIONAL INTELLIGENCE IN DIPLOMATIC NEGOTIATION

Cristina M. Kassai
PhD Student, "Acad. Andrei Rădulescu" Legal Research Institute of Romanian Academy, Bucharest

Abstract:In the 21st century, the borders of state diplomacy are clear. With such huge numbers of the drivers of conflict being transnational in beginning and effect, different adjustments to conventional diplomacy have risen.
The paper aims to have a view on the complexity of the international diplomacy and the importance of emotional intelligence. Diplomatic efforts may conclude in progress far more quickly when both sides are more mindful of the present, impulses and reactions, and ultimate goals. In order to lead with authenticity, mindfulness and emotional intelligence are mandatory for a good preparation.
This point of view challenges the worldview of one winner. Establishing a good foundation will lead to nuanced dialogues, carried on in respect and autheanticity. The role of diplomacy is to become a genuine effort to find the balance of powers.

Keywords: emotional intelligence, diplomatic negotiation

Globalization process, as a process of subjectively more elevated amount of the financial life internationalization, has a few measurements, to be specific: monetary, social, political, educational, additionally cultural. (Schutze, 2015, pp. 241-260) These measurements of globalization process impact human conduct in different ways, and separated from beneficial outcomes, they have likewise a separated effect on the earth.

Monetary measurement of the globalization procedure is connected with the advancement of financial relations identified with the developing significance of the worldwide exchange and capital inflows. (Stuart Bell, 2013, pp. 21-28)

The definition of diplomatic / international negotiation depends on the question of which definition is most suitable to describe and analyze the process as an explanation of its outcome. Maxim Kaplan found 161 different definitions of negotiation. In 115 of these, agreement is the issue that these definitions want to clarify, 71 definitions stress communication as the main factor to be analyzed, 64 focus on conflicting interests, and another 64 perceive negotiation from the point of view of elements such as process and behaviour. Christer Jönsson and Martin Hall, for example, do not attempt to define diplomatic negotiation at all. They just try to approach its meaning, by saying that "While negotiating to further the interests of their particular polities, diplomats typically identify the peaceful resolution of conflicts and the avoidance of war as common interests". (Meerts, 2015, pp. 20-25)

1.THE QUALITIES OF A NEGOTIATOR

The goal of a negotiation is to create a win-win situation. It's a creative way that both you and your counterpart can pick up from the negotiating table feeling you've won. In business it can happen that both partners have equal, or just one, win. The art of negotiation teaches you

how to win at the bargaining table, but leaves the other person the impression they have won. The ability to make others feel they have won is very important. The art of negotiation brings the other sentimental person to win. In the case of a weak negotiator, the feeling is that he lost. The game of negotiation is played after a set of rules, just like chess. The difference between the two is that, at negotiation, the other person does not need to know the rules. His answers will be predictable, depending on your movements.

When playing chess, you know the strategic moves are called gambits. Gambit in negotiation refers to a strategic move that involves some risk. Start gambling directs the game in your direction, the intermediate ones keep your advantage. The end gambit will be used at the end of a business. Start gambling will make you win or lose the game. You have to rely on a careful assessment of the other person, the market and the competing company.

Different obstacles appear in intermediate gambling. Movements made by each party create a flow that circulates among the participants and pushes them through different directions. What is important is how you respond to these pressures and master the game further. The unfair gambit, the negotiation principles and the final gambit closes the negotiation with the attainment of the desired goal and the other person's feeling that he has won. The last moments can count a lot.

2.THE BEGINNING GAMBLES OF NEGOTIATION

If you ask more than your plausible maximum position, it's good to show some flexibility. If your initial position seems to the other person to be exaggerated, and your attitude is "all or nothing," negotiation may not even begin. The answer could be: "Then we have nothing to talk about." When you see flexibility, you can have the surprise of starting a negotiation from a higher position. A positive thought can be a good reason to ask for more than the expected amount - you never know, maybe you will get it. You may get what you want and the easiest way to ask is it can be one of your lucky days.

In addition, if you ask more than you expect to receive, it increases the perceived value of what you offer. For example, if you are applying for more money than you expect to earn, you will induce the staff manager the idea that you are worth as much as you ask for. Another advantage of this technique is that it prevents a deadlock in negotiation.

At the time of negotiation, we create situations without involuntary exit, and that's because we do not have the courage to ask more than we expect to receive. Another reason the negotiators think you need to ask more than you think you will get is creating an atmosphere in which your opponent can feel the winner.

If you enter the game from the beginning with the best offer you have, you can not negotiate with the other party and you can not give him the feeling that he has won. But the unskilled negotiators want to start with the best offer.

In very publicized negotiations, such as those of footballers or airplane pilots, the initial requests are fabulous. For example, when the Sudanese rebels took hostages from three Red Cross employees, they demanded $ 100 million in exchange for their release. Fortunately, nobody took them seriously, so they dropped to $ 2.5 million.

Experienced negotiators know that initial requests in this type of negotiation are always exaggerated, so they do not feel disturbed. They are aware that, as the negotiation progresses, they will find a solution that can be accepted by both parties. Then both parties may hold a press conference announcing that they have won the negotiations.

If you ask more than you expect to receive, then how much more than you think you will receive should you ask? The answer is to establish the negotiating bar or goal setting, ie the response to the initial proposal of the opponent must be located on the other side of the goal value at a distance equal to the proposed value. For example, the car vendor asks for $ 15,000 per car. You want to buy it for $ 13,000. The opening bid must be $ 11,000.

It does not always come to a middle ground solution, but you can count on it when you have nothing to base on your opening position. The reason why you should never accept the first offer (or counter-offer) is that it automatically triggers two thoughts from your counterpart. For example, you want to buy a second car. Neighbors have one for sale and ask for $ 10,000 on it. The price is very good for you and you go quickly to buy it not to miss the offer. By the way, you are thinking of dropping the purchase price to see the owners' reaction, you are bidding for a new $ 8,000. After you've got me a car test and you're telling the owners it's not what you're looking for, but you give them $ 8,000. When you have proposed the offer, other than what you have set, you expect a negative reaction from them. After the owners have decided to get rid of it "as soon as possible" and it does not matter how much I give it, will you jump in what you could do or think you could get a more consistent discount?

In conclusion, experienced negotiators are very careful not to fall into the trap of accepting the first offer, because the following is automatically triggered: "I could get a better price, and next time I will." An experienced person will never recognize that he has lost, but you will think, "The next time I negotiate I will be tougher. I will not yield anything. Experienced negotiators know that you always have to look surprised, that is to be shocked by the offer of the other party. For example, suppose you are in a resort, stop looking at the drawings of a caravan designer. The works have no value on them, so you ask how much it costs, and he tells you $ 15. If that does not seem to shock you, then he raises: "And another $ 5 for colors." And if the price does not surprise you now, it will say, "We also have cartons for transport. Anyway you'll need that. " Often, what you say in the first moments of the negotiation is the tone of the negotiating climate. The other person immediately determines whether you are pursuing a win-win situation, or you are a tough negotiator who seeks to get as much as possible. This is one of the problems that lawyers negotiate - they are very aggressive negotiators.

Experienced negotiators know that the salesperson's hesitant technique forces the bargaining beach before it actually starts. If you succeeded in mastering the other person's desire to buy the boat, they will already have a bargaining limit in mind. He would think, "I would have a set of $ 30,000, $ 25,000 would be correct, and a 20,000 a real bargain." Therefore, his negotiating beach is between 30,000 and 20,000 dollars. Simply by playing this role, you've led the comparator to increase the amount. If you were willing to sell as quickly as possible, it might have offered you only $ 20,000, but this way you can make it reach the middle spot or even the top limit of its bargaining beach just before it you start. One of the most frustrating situations in negotiation is the attempt to negotiate with a person who claims he does not have the final decision power. If you fail to realize that this is just a negotiating tactic, you will have the feeling thaSome have the gift of listening with pleasure, watching with interest, and always watching with admiration in society, while the speech of others sounds from the first word, the ones that appear seem uninteresting, and the silence installed after the end of the exposure becomes a severe replica. you will never get to talk to the person who really has the decision-making power.

3.THE ART OF CONVERSATION. HOW TO DEVELOP YOUR COMMUNICATION SKILLS

Business leaders and outstanding performers are not defined by their IQs or even their job skills, but by their "emotional intelligence": a set of competencies that distinguishes how people manage feelings, interact, and communicate. Analyses done by dozens of experts in 500 corporations, government agencies, and nonprofit organizations worldwide conclude that emotional intelligence is the barometer of excellence on virtually any job. (Goleman, n.d.)

Like any other art, the art of conversation is manifested by elegance and creativity. Without flair, any activity that we carry out turns into a chore, even if it's just a simple conversation. When it comes to communication, people are divided into two main categories: those who manage easily and those who do not. There are some who can talk to anyone, about any subject, in any circumstance as if they know a lifetime and there are others who need to develop their conversational skills. Conversation is a form of communication, though often more spontaneous and less formal. We engage in a conversation for the pleasure of interacting with others and less to pursue a particular goal. As for the types of conversations, they range from intellectual conversations to thoughtful exchanges of ideas on a particular subject.

A conversation does not just focus on expressing one's own point of view, but also on the active listening of the interlocutor. In this sense, in order to develop your ability to communicate, you must also invoke how to listen to the one who speaks to you. A conversation can become tedious if only one speaks - and thus turns into a monologue. The reasons why someone forgets to pause the speech can be varied. The nervousness can lead to locality. If you are a person who often falls prey to emotions, inspire deep, smile beautifully and think for a few seconds what you have to say. Let your interlocutor ask you questions, in which he is curious, and limit himself only to answering.

Be always attentive to the language of the body, which can give clear clues to the degree of discomfort of your interlocutor during the discussion. For example, if you are very bored, you will be looking for it with your lost look around, looking for something more exciting. If you are not a perfect artist in the art of conversation, what can you talk about to get involved in an exciting conversation? People who are not used to reading, informing, and diversifying their knowledge, do not have much to deal with, except for themselves.

Business leaders who maintain that emotions are best kept out of the work environment do so at their organization's peril. Bestselling author Daniel Goleman's theories on emotional intelligence (EI) have radically altered common understanding of what "being smart" entails, and in Primal Leadership, he and his coauthors present the case for cultivating emotionally intelligent leaders. Since the actions of the leader apparently account for up to 70 percent of employees' perception of the climate of their organization, Goleman and his team emphasize the importance of developing what they term "resonant leadership." Focusing on the four domains of emotional intelligence—self-awareness, self-management, social awareness, and relationship management—they explore what contributes to and detracts from resonant leadership, and how the development of these four EI competencies spawns different leadership styles. (Goleman, n.d.)

BIBLIOGRAPHY

Brysk, A. S. G., 2007. *National Insecurity and Human Rights: Democracies Debate Counter-Terrorism.* s.l.:University of California Press.

Goleman, D., n.d. *Primal Leadership.* s.l.:s.n.

Goleman, D., n.d. *Working with Emotional Intelligence.* s.l.:s.n.

Meatdows, Randers & Behrens, 1972. *The Limits to Growth.* s.l.:Potomac Associates.

Meerts, P., 2015. *Diplomatic Negotiation.* s.l.:Clingendael .

Olsen, T. D. P. L. A. A. G., 2010. *Transitional Justice in the Balance: Comparing Processes, Weighing Efficacy.* Washington: United States Institute for Peace.

Schutze, R., 2015. *European Union Law.* Cambridge: Cambridge University Press.

Smith-Cannoy, H., 2012. *Insincere Commitments: Human Rights Treaties, Abusive States and Citizen Activism.* Washington: Georgetown University Press.

Stuart Bell, D. M., 2013. *Environmental Law.* Oxford: s.n.

T.H.Breen, R. F. S. H. J. H., 2004. *The Future of Liberal Democracy.* s.l.:PALGRAVE MACMILLAN.

PERFORMANCE ANALYSIS METHODS WITHIN MANUFACTURING COMPANIES ANS THEIR ROLE IN MANAGERIAL DECISION

Mihaela Hint (Ștefan)
PhD Student, "1 Decembrie 1918" University of Alba Iulia

Abstract: Given all-level economic life transformations occurred altogether with the globalization phenomenon, from legal environment to new technology implementation, these have led to market competitiveness increase and had a massive impact upon companies evolution as their performance means past, present and future. Generally speaking, the purpose of any economic activity is to provide advantages to those involved into it, but due to the aforementioned major transformations the very viability of these advantages may sometimes be questionable. Knowing the market, being able to explain the economic phenomena and the changes they bring about to the purpose of profit obtaining and maximizing… Company managers must have full knowledge of the entire activity, thus leading to getting optimal results under the best possible circumstances.
Accounting, as a main economic language, must ensure a responsibility ratio in tight connection with market demands, being considered the main instrument for analysis to the purpose of implementing a business plan.

Keywords:accounting; cost; value; performance; decision.

1.Introduction: The secret to the success of an economic entity means knowing the sources of value creation and its ability to explore them, in order to create added value not only to products but also to its entire activity. "Gradually, the environment forced the enterprise to act starting from marketing, the growth of size pushed organizations to decentralize autonomy, the scarcity of resources demanded rationality in use, and the consolidation of information needs monetary translation"(Albu N., Albu C., *Instrumente de management al performanței, Vol. II., Control de gestiune,* Editura Economică București, 2003,pag. 12).

2.Methodology of research. Scientific research could be defined as "a process of expanding knowledge in a careful and objective observation, investigation and experimentation, aiming at discovering or interpreting new information " (Groșanu A., *Calculația costurilor pe centre de profit*, Editura Irecson, București 2010), thus ensuring the progress of an economic entity. After analysing the literature, we can observe that the research consists of four parts: the consultation of the specialized literature; developing new theories; testing theories and reflecting and integrating existing notions. In this case, the topic we approached through research, focused on a theoretical approach to the problem, explaining certain mechanisms and concepts at the same time. The approach of the research theme in the paper *Performance analysis methods within manufacturing companies and their role in managerial decision* was achieved through a "methodological study with practical application" approach. In order to obtain information on the topic we studied, I studied the literature in the domain. We used both quantitative research and fundamental research, with the main purpose of deepening the theoretical notions.

Revision of the specialized literature. Performance is an ambiguous notion both from the point of view of the theoretical approaches and the practice of economic entities, encompassing various notions, from efficiency and effectiveness, to measuring the performance of activity and increasing competitiveness: profitability, viability, and productivity. The performance of an economic entity cannot be analysed only from the point of view of "operating result" or "increasing net book value", as profit is the result of all the events that led to its obtaining. So if we talk about performance, we have to take into account all the links of this chain of events. (C.Alazard, S.Separi, 1998; A. Burlaud, C. Simon, 1997; M. Niculescu, G.Lavalette, 1999) (M. Niculescu, G. Lavalette, 1999) consider performance as a "state of competitiveness of the enterprise achieved by a level of effectiveness and efficiency" which ensures a sustainable presence on the market ".Jianu I (2007) appreciates that the one who achieves his objectives is performing. The term performance must be reserved for the description of the evolution of the results over a period of time deemed to be long enough for the decision "(Iulia Jianu, Evaluation, Presentation and Analysis of the Performance of the Enterprise, CECCAR Publishing House, Bucharest, 2007, p.13). Performance means the achievement of organizational objectives (Bourguignon, 1997, quoted by Marinescu 2002. In the opinion of the authors (Albu & Albu, 2005), performance is all that leads to the achievement of strategic objectives in an organization and leads to the creation of wealth and value for it. Niculescu (2003) defines performance by productivity and states that "an enterprise is theoretically performing if it is both productive and effective ..." So we can conclude that performance is a very complex notion, and should not be confused with indicators it describes: profitability, efficiency and effectiveness, as financial return is only a primary indicator of performance analysis and is the main goals set by an economic entity, with the main goal of maximizing the results obtained with a minimal amount of resources. Cost identification in real time can have a major impact on the tracking performance. For the management of economic entities we consider it very important to know both costs and prices for a viable analysis of the activity and the decisions to move forward knowing the level of competitiveness in relation to its economic environment, based mainly on benchmarking. Cost is the main thing that gives priority to the notion of activity and the relationship between cost and volume of activity before calculating the cost of production according to consumption of these activities."*(*Louis Debrulle, *Contabilitate de gestiune*, Editura Economică, Bucureşti, 2002, p.94.).

3.Performance and decision. Performance appraisals. Since productivity is the ratio between the result obtained and the means employed, we can appreciate the performance equal to productivity plus efficiency. If we look at the concept of benchmarking, we can deduce that an economic entity can be productive and at the same time not performing in relation to the market. P. Lorino (1995) appreciates the performance as follows: "Performance for an enterprise is what contributes to improving the value-cost couple, and not just what contributes to lowering costs or increasing value." C. Marmuse (2000) appreciates performance as "allowing a long-term distance to competitors, with a strong motivation (based on reward systems) for all members of the organization." And the importance of employees is considered as a determinant factor in the performance of an economic entity R. Danziger (2000). In fact, we believe that an economic entity is performing if it achieves its objectives. Performance management requires all aspects to be taken into account: efficiency, effectiveness and economy.

Performance = Efficiency + Economy + Effectiveness

Efficiency as an economic notion is the difference between spending and results; effectiveness is the degree to which the objectives of economic entities are being achieved, and economicity is the achievement of objectives with the lowest possible level of spending. Although efficacy is often mistaken for efficiency, they are different goals, meaning that effectiveness measures when objectives have been achieved, and efficiency means how well resources have been used.
Management of an economic entity pursues the efficiency of managerial decisions in order to achieve the highest productivity. In order to be able to appreciate the performance, an appropriate value system is needed to help interpret its specific objectives.
Thus, a management to be performing needs an implement of a set of evaluation indicators to analyse the results obtained from several points of view, as follows:

Performance indicators according to results

Managerial performance	is the result of achieving the objectives proposed as a result of the delegation of authority
Financial performance	is the value created by using the financial resources attracted to the management process
Budget performance	for investment and resource costs is the economic way of obtaining income and efficient results; and from the point of view of the political environment is the way in which the results were obtained according to the political factors on the market.
Professional Performance	is characterized by labour as the main strategic resource of service economic entities.

Source: Own systematization

4.Result and performance. Performance measurement indicators. Financial performance is measured by the accounting result and the financing decision is taken by the manager, so the results are influenced by his decision. Financial performance is measured over several financial years so that the entity's evolution over time can be tracked. The accounting result is a way to predict future results, and management's decisions to move on. Because profit is a measure generally accepted by management, because it allows the merging of results, and this way performance can be evaluated. This indicator can have both advantages and disadvantages, depending greatly on the comparisons between different formulations according to the objective of the analysis we are proposing. This can be: controllable profit; divisional profit; net profit; residual controllable profit; net residual profit.
Besides the fact that the financial performance of an economic entity has long been measured by the accounting result, their shareholders consider that it is performing if it crumbles value. Peter Drucker argued that well-run businesses set their goals in eight key areas for performance:

Means of performance development

Position on the market	indicates the rate of the market according to the areas of interest
Innovation	promoting new products on the market
Productivity	efficiency between allocation of resources and obtaining results according to outputs
Physical and financial resources	the way they are purchased and how to use physical and financial resources
Profitability	level of profitability expressed through financial indicators
Developing managerial performance	indicating evaluation criteria for managers, but also programs to improve the professional potential.
Attitude and performance at work	indicating evaluation criteria for executives and setting up programs to maintain a favourable attitude towards their posts and to improve performance
Public responsibility	indicates the role of the economic entity in meeting social needs and improving public image.

Source: Systematization after C., V., Zefinescu, *Procesul decizional bazat pe performanță, cost și valoare*, Editura Pro Universitaria, 2015, pag.83

5. Methods of calculation and relevant cost analysis to measuring organization performance

5.1. Standard cost method. In the current market economy, the management of an economic entity must be based on a scientific basis, so a program can be predicted so that it can "act on the go", this being a valid argument for any economic entity, because information that is not provided in time is likely to perish and lose its value of use, thus missing an indispensable element in achieving its objectives. Under such circumstances, in order to develop the foreseeable side of managerial accounting, at the beginning of the twentieth century a standard-cost method, also known as the "estimated cost system", emerged in the United States. By means of this method it is possible to obtain information on production costs, both predictive and informational. Depending on the predictions made, the standards become references expressed in predetermined amounts, depending on which indirect costs are allocated, so there is a link between resource consumption and the results obtained. However, the literature shows that there is a link between resource consumption and product unit output, but this hypothesis is invalidated by practice in the field (Plowman B. (1998), Activity Based Management: Improving processes and profitability, Gower, Aldershot). The standard cost method has the advantage of

rationalizing costing because costing is simple due to the use of pre-established costs. These costs are considered as actual costs of production, so the cost of the products is obtained, having as main objective the increase of the responsibility of the economic entities, by comparing the actual expenditures with the predetermined ones, considered as necessary for a scientifically founded decision.

As any method of cost calculation, the standard cost method also has its limits that we need to be aware of when we put it into practice. It consists of a fixed standard that is used as a reference for a period of time. If the elaboration of the standards implies a greater effort for the economic entity, it tends to avoid the costs of redefining them, and if the conditions of activity change in a significant manner, the standards may lose their value of information and at the same time their value and the differences between standard and real are no longer relevant to substantiating decisions and exercising management control. Below we will schematically present the standard cost method:

Figure no. 2.5. Standard Cost Method

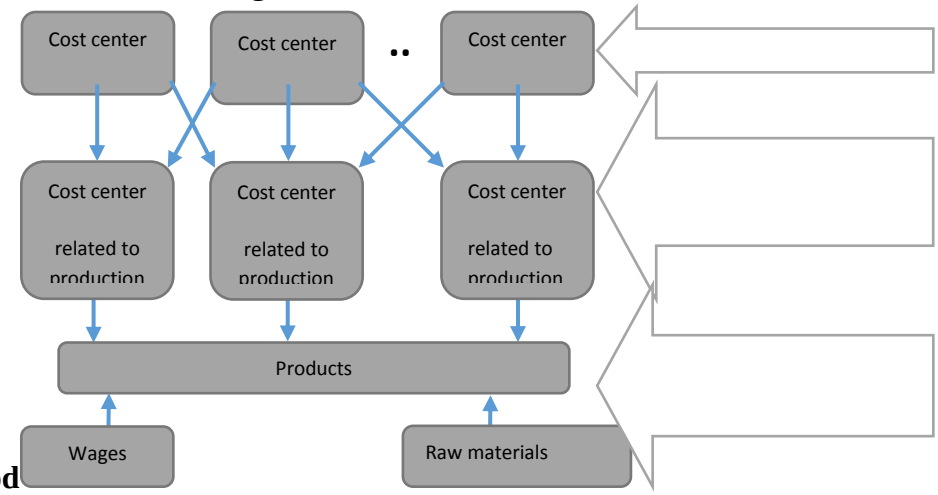

Source: Systematization from D., I., Topor (2014), *Noi dimensiuni ale informației de tip cost aferente procesului decizional în industria de vinificație*, pag.50

5.2 Method (AEV) - Added economic value. AEV is a method that emerged from the need to evaluate financial performance in the mid-1990s with Stern Stewart Corporation, and focuses on providing shareholder value. By using the AEV method, a database is available to managers to compare on-going projects, thereby eliminating the use of performance measurement metrics, as well as implementing the method by using data from the BSC-specific economic and financial indicators.

5.3 Cost-Volume-Profit Method (CVP) is a very useful management tool in analysing the performance of an economic entity by setting the break-even point, analysing vulnerability to the risk factors it surrounds, and sensitivity analysis very useful in making decisions. The Cost-Volume-Profit method involves the separation of costs of an economic entity into variable costs and fixed costs, and the variable cost margin is the difference between turnover and variable costs.

CVP analysis is very often used by managers of economic entities because this can answer to a series of questions like: what is the result if they sell another 2,000 units? What if selling prices

are reduced by a low percentage? What if we expand our sales product areas to other geographic areas?
The CVP analysis is based on the following assumptions: Regarding the level of production, the total costs can be divided into fixed costs and variable costs; Both the cost and revenue behaviour is linear in relation to the production units at a certain stage; Both sales prices and total costs, both variable and fixed, are known; It is assumed that the turnover remains constant at the level of a product regardless of the changes occurred; Allows revenue and cost comparison without having to be recorded in the accounts at the time and their value in cash. According to some authors, I., Jianu (2007), the CVP method is very useful in managing the performance of an economic entity due to the advantages it has: it allows the calculation of the profitability threshold; measures the vulnerability of the economic entity; defines the pricing policy of the economic entity; allows sensitivity analysis.

Conclusions. Efficient approach to a target market and successful market uptake can only be achieved effectively on the basis of a realistic and well-founded management strategy. For most economic entities, the pricing targets on which they set their strategy are maximizing profits and achieving a higher return on equity to achieve the best possible use of capital and attracting the highest profit. In order to know the cost of a long trench, in addition to knowing the costs, we also need a thinking, to achieve the cost-value torque. The methods presented above, like all costing methods, also have their limits because they deal with the nature of the information and make the link between the information and the decision more difficult. The work presents some of the costing and costing methods relevant to measuring the performance of the economic entities. This presents the standard-cost method that is a budgetary control technique. Standard costs are pre-established real costs, which are based on the analysis of future prices and operating conditions. As a rule, these costs serve as programmed or target levels in product cost determination, but can also be used in the distribution and marketing of products. The standard cost method is useful in analysing the performance of economic entities because it allows the finding of deviations by comparing the standard (the fixed objective) with deviations from it in order to search for the reasons that caused them and to take corrective measures to avoid the occurrence of deviations in the future. The EVA (Value Added Unit) method is an important support in making operational and strategic decisions. It is the source of profit improvement and long life for the economic entity.
The main contribution of the EVA method is that it allows for precision in the cost assessment, without competition among other costing methods, in that it directly accounts for more than 90% of the cost of the economic entity. The EVA method faces the costs and revenues invoiced to calculate the profit. Thus, we find the internal value chain or the added value for the client. Cost-volume-profit analysis is also useful in analysing the performance of economic entities by compiling performance ratios following sensitivity analysis. We can conclude that the use of cost-related information makes it easier to take decisions about the volume and structure of the business in order to increase profits.
Cost-volume-profit analysis also has the disadvantage of not considering inventory variation because it starts from the hypothesis that everything that is produced is also sold, and reality shows that these cases are very rare.

BIBLIOGRAPHY

[1]. Achim, M. (2010), „*Analiză economico-financiară*‖, Ed. Risoprint, Cluj-Napoca
[2]. Albu N., Albu C., *Instrumente de management al performanței, Vol. II., Control de gestiune*, Editura Economică București, 2003,pag. 12
[3].Briciu S., Contabilitate managerială. Aspecte teoretice și practice, Editura Economică, București 2006, pag.9.
[4].Briciu S., Contabilitate managerială.Aspecte teoretice și practice, Editura Economică București, 2006.
[5].Bourgoingon A. (2000), „*Performance et controle de gestion*‖*, Encyclopedie de Comptabilite*,
[6].Debiens, J. (1988), „*Comment augmenter la productivité dans le secteur public", Revue de gestion*
[7].Garriga E, Mele D. (2004), ―*Corporate Social Responsibility Theories: Mapping the Territory*‖*,* Journal of Business Ethics 53, p. 51-71.
[8].Griffith A., Bhutto K. (2009), „*Better environmental performance: A framework for integrated management systems (IMS)*‖*, Management of Environmental Quality*: An International Journal Vol. 20 No. 5, p. 566-580
[9].Groșanu A., *Calculația costurilor pe centre de profit*, Editura Irecson, București 2010
[10].Hoffman D. (2006), ―*Getting to world-class supply chain measurement*‖*, Supply Chain Management Review*, Vol. 10 No. 7, p. 18-24.
[11].Jean-Francois H. (2006), ―*Organizational culture and performance measurement systems*, *Accounting*, Organizations and Society, nr. 31.
[12]Jianu,I.,*Evaluarea, prezentarea și analiza performanței întreprinderii,* Editura CECCAR, București, 2007, p.13).
[12].Jianu, I., (2006), „*Performanţa – o noţiune care se caută pentru a se regăsi. Ambiguitate şi claritate*‖, Revista Contabilitatea, expertiza şi auditul afacerilor, nr. 5, Bucureşti, p. 18.
[13].Kaplan, R., Norton, D. (2004), „*Measuring the strategic readiness of intangible assets*", Harvard Business Review, February, p.52-63.
[14].Kaplan, R.S., Norton, D. (2005), „*Creating the Office of Strategy Management.",* Working paper Harvard Business School, 05-071.
[15]. Topor, D., I.,*Noi dimensiuni de tip cost aferente procesului decizional în industria de vinificație*, Editura Universitară, București 2014
[16] Zefinescu,C.,V.,*Procesul decizional bazat pe performanță, cost șivaloare*, Editura Pro Universitaria, Copyright 2015.
[17]Scorțe C.,, *Contabilitate de gestiune*, Editura Universității din Oradea, Oradea, 2010
[14].adevărul.ro/news/politica/nevoia-dezvoltare-durabilă-României-15aOd97745ab6550cb836d16d/index.html.accesat la 21.03.2018

FACTORS INFLUENCING THE SUCCES OF CROWDFUNDING CAMPAIGNS. A PERSPECTIVE UPON THE USE OF SOCIAL NETWORKS IN ORDER TO ACHIVE THE FINANCIAL OBJECTIVES OF CAMPAIGNS

Raluca Andreea Vidrascu
PhD Student, University of Bucharest

Abstract: Year after year the world is changing due to digitalisation that has a great impact in how we communicate day-by-day. In the same time in the financial sector we see a lot of changes. In order to get their idea or project funded young entrepreneurs are choosing more and more alternative financing detrimental to traditional financing mediated by the banking system. At the international level, for more than 10 years crowdfunding campaigns have reached great media awareness for raising big amounts of money through dedicated platforms in a very short time. Financing it's happening by bringing together a lot of people with small amounts of money in order to support one campaign, sometimes by receiveing in return small rewards or shares in the new company.
The process of influencing many individuals from different countries or with different passions it's happening mostly online through a dedicated online communication campaign, well planned in advance that combines different techniques and tools. In this research paper we will try to see which are the factors that influence the most the success of crowdfunding campaigns and how the communication strategy can be planned in order to obtain success.
The study it is based on the Expanding Horizons - The 3rd European Alternative Finance Report issued by Cambridge Center for Alternative Financing in 2017 where we can see the evolution of the alternative financing at the european level, the steps made in order to develop an alternative system, the opportunities for many industries and the need for regulation at the european and international level.
The research it is based on a dataset that gathers the crowdfunding campaigns in Romania during 2016-2017 on the most visible crowdfunding platforms in order to see if and how they used social networks to raise the awareness of the campaign. I will also analyze some successful campaigns from countries that attracted the most funds through alternative funding to observe good practices that can be integrated into Romanian campaigns. The chapters in the paper will highlight an existing literature review, the data corpus and its analysis, and also conclusions and recommendations on the factors that influence the success of campaigns and the achievement of the financial goal.

Keywords: crowdfunding, alternative financing, online communication, digitalisation, financial inclusion

1. Definirea conceptului de finanțare participativă (crowdfunding)

Finanțarea participativă reprezintă o modalitate de a obține fonduri pentru o idee, o cauză socială sau un business, de la mai mulți oameni prin intermediul platformelor dedicate online. Astfel discutăm despre inițiatorul unei campanii, cel care solicită finanțare, și susținătorii campaniei, cei care oferă sume de bani pentru a transforma ideea în realitate, comunicarea dintre ei fiind mediată de o platformă online dedicată.

Finanțarea participativă sau crowdfundingul reprezintă un "apel deschis – de cele mai multe ori intermediat de internet – pentru a obține resurse financiare" (Leimeister et al., 2015). Crowdfundingul este de asemenea definit drept "o formă alternativă de finanțare, ușor de accesat

de un număr mare de antreprenori" (Schwienbacher et al., 2015) sau "o sursă populară de finanțare a proiectelor creative independente" (Duvall, Colistra, 2017). Așa cum De Buysere et al. (2012) menționa în studiul lui, crowdfundingul reprezintă și o "tehnologie diferită pentru intermedierea financiară" bazată pe efortul colectiv al indivizilor de a susține proiecte inițiate de alți oameni, de cele mai multe ori necunoscuți până în momentul lansării proiectului.

Finanțarea participativă sau crowdfundingul se deosebesc de finanțarea tradițională prin numărul surselor de venit. Dacă finanțarea tradițională se bazează pe una sau mai multe surse principale ce oferă sume mari de bani, crowdfundingul atrage sume mici de la foarte mulți susținători. În plus, reprezintă o oportunitate de a strânge într-un timp mai scurt suma de care are nevoie inițiatorul campaniei, fără să fie nevoie de investigații bancare suplimentare. Inițiatorii proiectelor postează ideea pe platforma aleasă, apoi pornesc o campanie de comunicare, desfășurată în special online, pentru a atrage atenția asupra ei. În plus, definesc perioada campaniei și, în cazul strângerii bazate pe recompense, mai multe praguri de finanțări și de recompense asociate acestora. Dacă în timpul desfășurării campaniei se atinge obiectivul financiar vizat, atunci banii sunt transferați către inițiatorul campaniei, acesta urmând să plătească platformei gazdă un comision. În cazul în care targetul nu este atins, inițiatorul campaniei nu își obține finanțarea, iar banii sunt înapoiați în conturile susținătorilor, fără să fie necesară plata unui comision.

Când discutăm despre crowdfunding avem în vedere patru modele financiare. Primul dintre ele este cel prezentat anterior, bazat pe recompense în care motivația susținătorilor de a finanța o idee este acompaniată de câștigarea unei recompense simbolice, fără relevanță financiară, cum ar fi dreptul de a achiziționa un anumit produs înaintea pieței, o invitație la evenimentul de lansare sau un obiect simbolic. Cel de-al doilea tip este bazat pe donații, în care susținătorul unei cauze nu așteaptă nimic în schimbul sprijinului financiar oferit. Cel de-al treilea are la bază susținerea financiară oferită de public în schimbul unei dobânzi la returnarea ei și se numește creditarea de la persoană la persoană. Acest model este similar cu creditarea bancară, având diferența că discutăm despre mai mulți actori care iau rolul unei bănci, iar sumele creditate sunt mult mai mici. Și, în cele din urmă, discutăm despre crowdinvesting sau creditarea bazată pe titluri de capital în care susținătorii obțin participații în cadrul companiei pe care o susțin.

Cea mai populară dintre categorii este crowdfundingul bazat pe recompense care propune două tipuri de campanii menționate de Schwienbacher et al. (2015): *totul sau nimic* (all-or-nothing) sau modelul fix în care banii sunt primiți doar dacă targetul financiar este atins în timpul desfășurării campaniei (în caz contrar sumele se restituie integral susținătorilor) și *păstrează tot ce ai strâns* (keep-it-all) în care inițiatorii campaniei pot păstra suma strânsă chiar dacă nu și-au atins targetul financiar.

2. Evoluția la nivel european a finanțării participative

Având rădăcinile în anul 2005 în Statele Unite ale Americii, crowdfundingul stârnește din ce în ce mai mult interes și pe teritoriul european. Conform raportului *"Expanding horizons: The 3rd European alternative finance industry report"* apărut în anul 2017 "piața totală europeană a finanțării alternative a crescut cu 41% ajungând la 7.671.000 euro în 2016. Excluzând Marea Britanie, care rămâne cea mai dezvoltată piață europeană, industria finanțării alternative europene a crescut cu 101% de la 1.019.000 eur la 2.063.000 euro în 2016. Asta reprezintă o creștere importantă în procentul anual de creștere care era 72% în 2015 și se situează peste creșterea medie anuală de 85% înregistrată între anii 2013 și 2016."

În România finanțarea de tip crowdfunding sau participativă este slab dezvoltată comparativ cu alte țări din cadrul Uniunii Europene. Prima platformă de crowdfunding, multifinantare.ro, a fost înființată în anul 2014 și a asigurat până în prezent finanțarea câtorva zeci de campanii înscrise, prima campanie de succes obținând o finanțare de 1500 eur pentru o idee din sectorul artistic. La finalul anului 2017 puteam identifica opt platforme de crowdfunding în România însumând 1: crestemidei.ro, multifinantare.ro, potsieu.ro, we-are-here.ro, kazuu.ro, bursabinelui.ro, crowdfunding oferit de Universitatea Babeș-Bolyai – Cluj-Napoca și sprijina.ro. Progresul lent este cauzat și de lipsa unui cadru legislativ la nivel european și internațional. Conform studiului emis în 2017 "Percepția privind nevoia de reglementare este asociată cu un volum mai mare de finanțare pe cap de locuitor și cu un procent mai mare de finanțare a noilor business-uri. Având la bază un studiu realizat pe 17 țări, pentru care au existat informații complete, s-a observat o legătură directă între numărul platformelor care admit că actualul cadru legislativ este unul propice, volumul mai mare de finanțare alternativă pe cap de locuitor, precum și un nivel mai mare de finanțare a zonei de business din total finanțare alternativă în cadrul aceleiași țări."

Lipsa reglementării în zona finanțării alternative este evidențiată și de raportul emis în 2017, *"Expanding horizons: The 3rd European alternative finance industry report",* care arată că deși majoritatea platformelor de crowdfunding din Europa oferă posibilitatea unui transfer internațional de bani pentru a susține o campanie, volumul financiar reprezintă o mică parte din volumul total atras. "În anul 2016, 77% dintre platforme au raportat existența unor finanțări venite din exteriorul țării și 44% dintre ele au raportat susținerea de către susținători locali a campaniilor din afara țării. Asta înseamnă o creștere cu 43% a platformelor care raportează venituri din afara țării și 83% a celor care susțin financiar campanii din alte țări." Cu toate acestea, în ciuda procentelor raportate, volumul de susținere financiară primit și transmis rămâne încă unul mic, de până la 10% din volumele realizate.

Preocuparea Uniunii Europene de a oferi un context legislativ rămâne una de actualitate. În luna martie 2018, Comisia Europeană a publicat o propunere legislativă cu privire la crowdfundingul desfășurat în Europa care să permită platformelor să își ofere serviciile pe tot parcursul uniunii. Propunerea este în continuare sub analiză, așteptându-se reacții din partea tuturor celor direct interesați, deopotrivă deținători ai platformelor, cât și susținători ai campaniilor de tip crowdfunding, pentru că vine să stabilească un cadru în care drepturile tuturor să fie reprezentate.

Jyrki Katainen, vicepreședinte pentru Locuri de muncă, Creștere, Investiții și Competitivitate în cadrul Comisiei Europene menționa că "Noile tehnologii transformă industria financiară prin revoluționarea modului în care oamenii au acces la serviciile financiare. Sursele alternative de finanțare, precum crowdfundingul sau creditarea de la persoană la persoană, conectează direct sursele de finanțare cu oportunitățile de investiții, fac piața mai accesibilă pentru antreprenorii inovatori, start-up-uri și companii mici."

România, alături de Ungaria, Letonia, Suedia și Irlanda, se numără printre țările europene care plănuiesc să implementeze la nivel local un cadru legislativ pentru crowdfunding, în timp ce alții așteaptă ca ghidajul pentru realizarea cadrului legislativ să vină de la nivelul Uniunii Europene. Proiectul de lege ce privește dezvoltarea finanțării participative în România a fost inițiat în 2015 și este încă în dezbatere între Camera Deputaților și Senat, ultima reiterare având loc în iunie 2018.

Lipsa de experiență și de cunoștințe în zona de business comparativ cu alte țări mai dezvoltate din UE, lipsa capitalului pentru investiții și veniturile scăzute reprezintă o parte dintre

barierele identificate de reprezentanții Comisiei Europene în ceea ce privește dezvoltarea crowdfundingului în România. Lipsa de încredere crește ezitarea posibililor finanțatori de a participa și a susține campaniile expuse pe platormele dedicate. În plus, experiența națională de la începutul anilor 1990 când, având la bază scheme piramidale, se înființau CARITAS (1992-1994; care avea să păgubească peste două milioane de deponenți) și Fondul Național de Investiții (1996, peste 300.000 de investitori păgubiți), își lasă încă amprenta asupra receptivității naționale cu privire la finanțarea participativă, oricât de validată ar fi metoda alternativă de finanțare în alte țări mai dezvoltate sau mai puțin dezvoltate decât România. Nu în cele din urmă, având în vedere că procesul de finanțare se desfășoară exclusiv online prin activități de plată online, un rol determinant îl are și nivelul de bancarizare al României. În anul 2015, 44% din populația țării trăia în zone rurale, mult mai puțin bancarizate, spre deosebire de Germania și Franța care aveau 29.4%, respectiv 20.7% populație rurală.

3. Elemente care influențează succesul unei campanii de finanțare participativă (crowdfunding)

Înainte de a porni online o campanie de tip crowdfunding, inițiatorul unei idei trebuie să răspundă la câteva întrebări esențiale: care este audiența pe care vrea să o abordeze, care este produsul sau serviciul pe care îl va promova și ce îl diferențiază față de cele existente pe piață, când va începe campania de promovare, pe ce platformă ar fi mai potrivit să o publice și care sunt motivele din spatele proiectului care îl validează. Toate aceste aspecte fac parte din pregătirea campaniei și au impact direct în strategia de comunicare, în convingerea audienței, atingerea targetului financiar propus și lansarea pe piață a produsului sau a serviciului.

Când discutăm despre audiență trebuie să discutăm despre identitatea socială a susținătorilor bazată pe apartenența la grupurile din care fac parte. Astfel, Henri Tajfel, primul profesor de psihologie socială al Universității din Bristol, creiona în 1971 Teoria identității sociale prin care afirma că indivizii au tendința de a evalua favorabil grupul din care fac parte, considerându-l superior. Astfel ei se identifică cu grupurile din care fac parte, preiau valorile pozitive ale acestora, maximizând acele elemente de diferențiere pozitivă, crescându-și încrederea în ei înșisi și simțindu-se parte importantă din acestea. Această viziune îi împarte pe cei din jur în "noi" și "ei", creând două perspective: cea a grupului din care fac parte (de care aparțin) și a celor care nu fac parte din grup, cărora li se vor accentua aspectele negative, tocmai pentru a evidenția valorile pozitive ale grupului de apartenență. De asemenea, Teoria identității sociale are la bază tendința naturală de a clasifica lucrurile evidențiind diferențele dintre grupuri și similaritățile întâlnite în cadrul aceluiași grup. Alături de Turner, studentul lui, Henri Tajfel a observat că sunt parcurse trei procese mentale în evaluarea celor din jur drept făcând parte dintre "noi" sau "ei". Acestea sunt: categorizarea, identificarea socială și comparația socială.

Aplicând această teorie vom observa că în etapa de targetare a audienței în cadrul campaniilor de tip crowdfunding de cele mai multe ori inițiatorul ideii va tinde să atragă prin acțiunile lui o audiență care reacționează la același tip de valori. Spre exemplu, în cadrul campaniei de strângere de fonduri de pe Kickstarter echipa WADO din Spania, care a creat o pereche de pantofi sport din materiale sustenabile, și-a axat întreaga campanie de comunicare pe valori legate de impactul asupra mediului, pe implicare civică și accesibilitate din perspectiva prețului final. În plus, asocierea cu un ONG care planta doi copaci pentru fiecare pereche de pantofi comandată în campania de crowdfunding prin platforma selectată le-a oferit un plus de autoritate și expertiză în domeniul ales. În final, campania bazată pe recompense și pe un model

financiar de tipul "*totul sau nimic*", a obținut o finanțare cu mult peste așteptări de 363.761 euro având un target inițial de doar 11.000 eur.

Conform studiului *"The dynamics of crowdfunding: an exploratory study"* realizat de Mollick în anul 2013 "proiectele calitative atrag susținători financiari care vor promova proiectul altor potentiali susținători sau către media externă, astfel încât să crească șansele de finanțare a proiectului", devenind ambasadori. Astfel, dacă în etapa de pregătire inițiatorii campaniei iau în considerare toate elementele importante, fără să se grăbească să publice o campanie insuficient documentată, pot atrage atât atenția susținătorilor, cât și sume mult mai mari decât cele preconizate inițial.

Depășirea targetului stabilit inițial aduce atât satisfacție, cât și foarte multă presiune inițiatorilor. Bucuria finanțării înseamnă posibilitatea de a porni ideea de business cât mai rapid și de a îl duce la un nou nivel, mult mai profesionist sau chiar industrial decât în faza de pilot în care a fost lansat. Totodată creează presiuni mari echipei pentru livrarea unui număr impresionant de recompense către susținătorii financiari într-un timp scurt, asumat inițial. Aici apar alți doi factori importanți în campaniile de crowdfunding, cei care vizează respectarea promisiunilor și asigurarea unei comunicări transparente cu susținătorii.

O comunicare transparentă, adaptată nevoilor de comunicare actuale, arată despre inițiatorul campaniei că înțelege potențialul și modul în care pot fi folosite instrumente online precum comentarii pe Facebook, răspunsuri rapide la e-mailurile primite sau aprecierea feedback-ului venit de la susținători pe platformele de crowdfunding. Revenind în spațiul online autohton, dintre cele 72 de campanii selectate din perioada 2016-2017 pentru corpus, desfășurate pe trei dintre cele mai vizibile platforme de crowdfunding din România, s-a remarcat campania "Fram, ursul polar" publicată pe platforma crestemidei.ro (Anexa 1). Aceasta a obținut un venit dublu față de cel inițial, depășind cu 83% finanțarea inițial solicitată. Analizând în detaliu campania se evidențiază prin crearea unei pagini dedicate pe Facebook pe care inițiatorul campaniei a întreținut-o constant, asigurând o comunicare directă și rapidă cu susținătorii, oferind mereu informații actualizate despre evoluția proiectului, trimițând publicul direct către campania publicată (link direct), publicând articole și știri în care inițiatorii campaniei au fost intervievați de publicații sau radio-uri recunoscute în universul media românesc. În plus, membri echipei au comunicat constant pe paginile personale de Facebook informații cu privire la proiect, amplificând astfel mesajul și ajungând la persoane deje cunoscute care pot susține campania atât financiar, cât și prin redistribuirea informațiilor pe alte pagini online având astfel rolul de promotori ai proiectului. În plus, crearea și publicarea unui clip video pe pagina platformei de crowdfunding alese arată că echipa proiectului a luat această componentă în considerare în etapa de planificare, a lucrat clipul video în avans și l-a postat în momentul publicării campaniei online pentru a îi ajuta pe posibilii susținători să înțeleagă mai ușor despre ce produs este vorba și să se alăture finanțării ei.

Platforma aleasă permite și încurajează postarea în perioada campaniei a mai multor informații actualizate despre echipă, evoluție, informații detaliate despre cum și când pot avea acces la recompense, ce pasi trebuie urmați de susținători pentru a finanța campania, precum și o adresă de email de contact pentru cei care au nevoie de mai mult ghidaj. În plus, recompensele create au fost strâns legate de tema campaniei și de produsul promovat, 10 cărti ilustrate adaptate dupa romanul "Fram, ursul polar". Așadar consecvența în promovarea aceleiași cauze în toate etapele reprezintă un alt aspect important care vine să susțină succesul proiectelor.

Nu în cele din urmă, menționat pentru prima dată de Alvin Toffler în cartea sa Al treilea val, termenul *prosumer* explicat inițial drept o persoană care își produce bunuri pe care apoi le

folosește în scop personal, a căpătat sensul de îmbinare între producător și consumator, părerea consumatorului auzindu-se mult mai ușor și fiind luată în considerare în procesul de creare și producție. Un exemplu care susține această tendință de a trece de la *consumer* spre *prosumer* este reprezentat chiar de campaniile de tip crowdfunding în care este permisă realizarea de sugestii cu privire la caracteristicile unui produs prin intermediul comentariilor de pe platformele de crowdfunding dedicate.

Așa cum remarca și Mollick în următorul său studiu publicat în anul 2014, cele mai importante motive pentru care inițiatorii campaniilor le publică pe platforme de crowdfunding nu sunt legate de finanțare cum am putea tinde să credem, ci au prioritate testarea ideii, promovarea ei și crearea unei comunități în jurul temei, finanțarea situându-se abia pe locul patru (Fig.1.). În plus, unii investitori propun echipelor cu idei de business să lanseze o campanie de crowdfunding pentru validarea ideii.

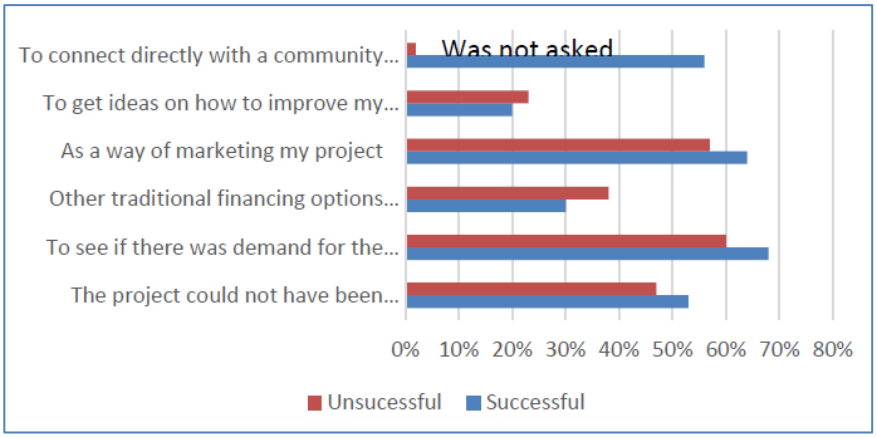
Was not asked
To connect directly with a community...
To get ideas on how to improve my...
As a way of marketing my project
Other traditional financing options...
To see if there was demand for the...
The project could not have been...
0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80%
Unsucessful
Successful

Fig.1. Mollick – Motive pentru lansarea unei campanii

Analizând top cinci campanii din perspectiva numărului de susținători atrași, putem observa următoarele (Tabel 1.1) :

- Campania "Calendarul Științific 2017" a fost concepută pe platforma wearehere.ro de ASUR - Asociația Secular-Umanistă din România. Bunele practici învățate din această experiență au fost folosite în următorul an pentru a concepe campania pe o altă platformă de crowdfunding, crestemidei.ro, urmând ca pentru Calendarul Științific din 2019 să propună o campanie de crowdfunding pe cea de-a treia platformă, sprijina.ro. Pe tot parcursul campaniilor desfășurate, ASUR s-a folosit de instrumentele online publicând informații atât pe pagina dedicată de Facebook ASUR, cât și pe pagina Calendarului Științific posturi și link-uri directe către campanie, având activ butonul "Donează" și promovând mesajele campaniei către o bază deja existentă de peste 28.000 de urmăritori. În cadrul postărilor de pe Facebook au publicat poze cu versiunile anterioare ale calendarului pentru a îi convinge pe potențialii susținători financiari de calitatea proiectului, precum și videoclipuri în care echipa arată demersurile inițiate pentru dezvoltarea proiectului. În plus, comunicarea cu baza de fani existentă a fost una constantă, nefiind centrată doar pe durata campaniilor. Acest aspect este foarte important deoarece creează și întreține relația cu comunitatea celor interesați de proiect.

- JUG Magazine nu a folosit la capacitate maximă puterea rețelelor sociale, în schimb a comunicat către publicul vizat prin intermediul unor bloggeri specializați, asigurându-se astfel că mesajul campaniei și audiența vor împărtăși aceleași valori.
- MegaDojo Timișoara 2017 a folosit atât pagina dedicată proiectului, dar a comunicat și pe paginile celor din echipa de organizare, astfel încât să obțină o acoperire media cât mai bună. Un aspect important este că numărul redistribuirilor către alte pagini (share) depășește de cele mai multe ori numărul aprecierilor, iar asta crește exponențial posibilitatea de a atrage mai mulți susținători și mai multe fonduri.
- Echipa cărții "Doar titi rămâne mică" a folosit de asemenea pagina de Facebook pentru promovarea proiectului, precum și blogul personal al scriitoarei ca mijloc de comunicare, susținere și canal pentru comanda cărții. După finalizarea strângerii de fonduri și expedierea tirajului inițial către susținători, autoarea a înregistrat povestea și a postat-o pe blogul personal pentru a fi ușor de obținut de către oricine, oferind-o de această dată în mod gratuit.

Nr.	Nume proiect	Numar sustinatori	Nume platforma	Target initial (eur)	Suma obtinuta (eur)	Procent finantare
1	Calendarul Stiintific 2018	191	crestemidei.ro	3778	4065	1.08
2	JUG Magazine no.2	178	wearehere.ro	2500	2779	1.11
3	MegaDojo Timisoara 2017	172	crestemidei.ro	4444	5727	1.29
4	Doar titi ramane mica	161	crestemidei.ro	2416	2804	1.16
5	Calendarul Științific 2017	158	wearehere.ro	2500	3075	1.23

Tabel 1.1 – Top 5 campanii din perspectiva numărului de susținători atrași

4. Concluzii

Impactul rețelelor sociale asupra campaniilor de crowdfunding dezvoltate în Romania se traduce prin amplificarea mesajului, precum și prin obținerea unui sprijin financiar mai mare și într-un timp mai scurt decât cel estimat. În plus, promovarea campaniei în cadrul rețelelor sociale precum Facebook favorizează primirea de feedback în timp real direct de la audiența vizată și posibilitatea de a contura mai ușor serviciul sau produsul în raport cu nevoile exprimate de public.

La nivelul țării, rețelele sociale au fost folosite la un nivel mediu, niciuna dintre campanii fiind un exemplu de bune practici, ceea ce lasă loc pentru îmbunătățire în cadrul viitoarelor campanii. Luând în considerare penetrarea exponențial mai mare a rețelelor sociale față de vizibilitatea campaniilor de tip crowdfunding, un prim pas ar fi construirea unei imagini mai clare asupra conceptului de crowdfunding, atragerea atenției media asupra ideilor din campanii, precum și punerea la dispoziția inițiatorului campaniei a unui ghid ușor de aplicat pentru pregătirea, crearea și menținerea unei campanii în care un punct dedicat să atingă subiectul rețelelor sociale. Printre echipele care au învățat din experiențele online avute putem menționa campania "Calendarul Științific" pentru care am putut observa o evoluție de la un an la altul. Echipa testează idei noi, învață bunele practici și încearcă să le aplice la următoarele campanii, realizează importanța planificării și a materialelor dedicate campaniei, precum și a comunicării constante cu publicul vizat, nu doar pe durata unei campaniei.

Anexa 1 – Lista proiectelor selectate

Nr	Nume proiect	Nume platforma	Target initial (eur	Suma obtinuta (eu	Procent finantare	Numar sustinat
1	Fram - Ursul Polar	crestemidei.ro	2844	5225	1.84	121
2	Mappamonde: Huse Troler	crestemidei.ro	444	632	1.42	26
3	Kit-ul Biciclistei Urbane	crestemidei.ro	1333	1866	1.40	48
4	Susține Temps d'Images 2017	crestemidei.ro	3333	4391	1.32	88
5	Istoria Rockului românesc	crestemidei.ro	1889	2452	1.30	86
6	MegaDojo Timisoara 2017	crestemidei.ro	4444	5727	1.29	172
7	Calendarul Științific 2017	wearehere.ro	2500	3075	1.23	158
8	Baricadele	crestemidei.ro	1889	2278	1.21	55
9	Casa din Strada Sirenelor, de Octavian Soviany	crestemidei.ro	1111	1337	1.20	85
10	Scout House	crestemidei.ro	2222	2600	1.17	116
11	Doar titi ramane mica	crestemidei.ro	2416	2804	1.16	161
12	Capra Cu Trei Iezi	crestemidei.ro	3111	3572	1.15	15
13	Cunoaște-ți roadele!	crestemidei.ro	311	356	1.14	9
14	Poliglot în 10 zile!	multifinantare.ro	444	507	1.14	27
15	Fabrica de experimente	crestemidei.ro	1556	1760	1.13	52
16	Studioul Călător	crestemidei.ro	3889	4371	1.12	141
17	JUG Magazine no.2	wearehere.ro	2500	2779	1.11	178
18	Tehnologie	crestemidei.ro	1111	1209	1.09	21
19	Marea Unire 1918 povestită pe șleau	crestemidei.ro	1778	1927	1.08	80
20	Casa cu Brad	crestemidei.ro	1778	1913	1.08	50
21	Calendarul Stiintific 2018	crestemidei.ro	3778	4065	1.08	191
22	Festivalul naţional ,,Serile Teatrului Studenţesc" ediţia a 19-a	crestemidei.ro	1200	1289	1.07	86
23	Spre arbori. Deltă	crestemidei.ro	1467	1569	1.07	52
24	Ziua Cânepii - 6 august 2016	crestemidei.ro	1778	1900	1.07	39
25	Focus Atelier 2016	crestemidei.ro	2000	2127	1.06	117
26	Ceau, Cinema! 2017	crestemidei.ro	2000	2113	1.06	74
27	Noua povesti muzicale	wearehere.ro	2000	2097	1.05	58
28	Open Studio Act	crestemidei.ro	1556	1618	1.04	72
29	Ghidul antreprenorului online - Cum să faci ce-ți place fără să mori de foame	crestemidei.ro	667	691	1.04	50
30	Closer to Shore: album The Glass Fish	crestemidei.ro	5000	5150	1.03	130
31	Zig Zag prin România	crestemidei.ro	4511	4552	1.01	107
32	EUYO meets the Professionals - Viola Edition CD	crestemidei.ro	2000	2017	1.01	25
33	Festivalul OPEN Studio Act, ediția a 2-a	crestemidei.ro	1556	1560	1.00	32
34	Borcanul cu ulei - cucerim campusul UVT	multifinantare.ro	278	278	1.00	17
35	Epoca ratiunii - Thomas Paine	wearehere.ro	1600	1560	0.98	68
36	grafissimo	crestemidei.ro	1200	667	0.56	15
37	Dirty Shirt & Ansamblul Transilvania - FolkCore DeTour	wearehere.ro	5000	2249	0.45	84
38	Trambulina, bat-o vina! - carte pentru copii	wearehere.ro	2000	700	0.35	13
39	Stații de colectare a deșeurilor câinilor	crestemidei.ro	672	233	0.35	2
40	The Change	crestemidei.ro	778	216	0.28	9
41	Ciocîlteul lui Brâncuşi	crestemidei.ro	4169	1113	0.27	127
42	TravelScribus	crestemidei.ro	3000	741	0.25	59
43	VALEA JIULUI BIKE PARK	crestemidei.ro	2222	489	0.22	16
44	Biciclim in Ajutor!	crestemidei.ro	1778	222	0.13	9
45	Centru pasari de prada	crestemidei.ro	2222	273	0.12	15
46	Susţinem supereroii EXCEPŢIONALI de mâine	wearehere.ro	1500	177	0.12	10
47	Zanticus TV	crestemidei.ro	10151	1094	0.11	62
48	Prețul libertății - film documentar	crestemidei.ro	2000	184	0.09	5
49	Transilvania Gastronomică—Food Culture Festival	crestemidei.ro	9278	732	0.08	21
50	Agenda GoDo	crestemidei.ro	1333	94	0.07	6
51	Spiritfest - expoziție de fotografie in aer liber	crestemidei.ro	889	60	0.07	4
52	Sufletul Neamului - GOD The Barbarian Horde	wearehere.ro	5000	318	0.06	11
53	Joc pe Ulita Soporului IV	crestemidei.ro	889	44	0.05	3
54	Cartea Aventurile lui Riki Romana/Franceza	wearehere.ro	3000	145	0.05	3
55	Savo Pavleska - Creații smart	wearehere.ro	8900	307	0.03	3
56	Film documentar - CAND PAMANTUL VORBESTE	wearehere.ro	4500	145	0.03	7
57	Magia Baloanelor - Festival al baloanelor cu aer cald	wearehere.ro	2500	76	0.03	5
58	Dă culoare școlii tale!	wearehere.ro	1000	20	0.02	2
59	Atelier prelucrare lâna manual - Daruri și Mărțișoare mioritice	crestemidei.ro	1933	24	0.01	3
60	Cool Cooking	wearehere.ro	1600	20	0.01	1
61	Delicios de la Anita - Dulciuri sanatoase	wearehere.ro	7000	68	0.01	4
62	PlicPrint - Fotografiile tale printate si livrate prin Posta	wearehere.ro	3000	10	0.00	1
63	Primul album FunCuBello alături de Decebal Bădilă	wearehere.ro	5000	10	0.00	1
64	StareaPresei.ro, pentru presa liberă	crestemidei.ro	1111	0	0.00	0
65	Turneu național de promovare a culturii române contemporane	wearehere.ro	5000	0	0.00	0
66	Gardianul Talismanului Blestemat	multifinantare.ro	444	0	0.00	0
67	Televiziune rock online pentru toti	multifinantare.ro	10000	0	0.00	0
68	Saltele Tatami	multifinantare.ro	1067	0	0.00	0
69	România Multimedia - Academiile Virtuale	multifinantare.ro	222222	0	0.00	0
70	Ajută o casă de copii să-l cunoască pe Moș Crăciun	multifinantare.ro	222	0	0.00	0
71	Athos prin Cecenia: fugind după Becali și Dudaiev	multifinantare.ro	222222	0	0.00	0
72	UN Open	multifinantare.ro	78	0	0.00	0

BIBLIOGRAPHY

Colistra, R.; Duvall, K. (2017). Show Me the Money: Importance of Crowdfunding Factors on Backers' Decisions to Financially Support Kickstarter Campaigns. http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/2056305117736942

Cumming, D.,J.; Leboeuf, G.; & Schwienbacher, A.; (2015) Crowdfunding Models: Keep-It-All vs. All-Or-Nothing. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2447567

De Buysere, K.; Gajda, O.; Kleverlaan, R.; Marom, D.; & Klaes, M. (2012). A framework for European crowdfunding. European Crowdfunding Network (ECN), www.europecrowdfunding.org/european_crowdfunding_framework

Gierczak, M., M.; Bretschneider, U.; Haas, P.; Blohm, I.; & Leimeister, J. M.. (2015). Crowdfunding – The New Era of Fundraising. https://www.inc.com/kimberly-weisul/why-your-crowdfunding-campaign-should-be-all-or-nothing.html

Klaes, M., (2017) Identifying market and regulatory obstacles to cross-border development of crowdfunding in the EU report. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/171216-crowdfunding-report_en.pdf

Mihai A., (2015) Circa 44% din populaţia României trăieşte în mediul rural. Media Uniunii Europene este de 25% http://www.zf.ro/eveniment/circa-44-din-populatia-romaniei-traieste-in-mediul-rural-media-uniunii-europene-este-de-25-14918560

Mollick, E; (2013). The dynamics of crowdfunding: An exploratory study https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S088390261300058X

Mollick, E; (2014). After the Campaign: Outcomes of Crowdfunding https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2376997

Tajfel, H., Fraser, C., (1978) – Introducing Social Psychology, pp 316-318.

Toffler, A., (1980) - The Third Wave

Ziegler, T., Shneor, R., Garvey, K., Wenzlaff, K., Yerolemou, N., Hao, R., Zhang, B., (2017) - Expanding horizons: The 3rd European alternative finance industry report, https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/2479028

Referințe web:

https://adevarul.ro/locale/cluj-napoca/fram-reincarcat-povestea-copilariei-multor-generatii-romani-fost-adaptata-secolul-xxi-capitala-benzii-desenate-1_583c3e4c5ab6550cb8edf956/index.html
http://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck.proiect?idp=14923

http://crestemidei.ro/Doartitiramanemica?locale=ro
http://crestemidei.ro/CalendarulStiintific2018?locale=ro
https://www.entrepreneur.com/article/307250
https://eurocrowd.org/2018/03/13/ec-proposal-regulation-european-crowdfunding-services-providers/
https://www.feeder.ro/2016/07/07/jug-nr-2/
https://www.kickstarter.com/projects/wado/wado-sustainable-sneakers-inspired-by-the-80s
https://www.molecule-f.com/blog/blog/jug-mag-lifestyle-si-design-local/
http://multifinantare.ro/
http://www.neaparat.ro/2016/jug-magazine-crowdfunding-no-2/
https://www.sprijina.ro/cauze/calendar2019
http://www.thefuturepositive.com/projects/loot/
http://visuell.ro/jug-magazine-no-2.html
https://www.wearehere.ro/p/calendar-stiintific-asur-2017

PREDICTIVE MODELS OF CRITICAL THINKING

Andreea Buzduga
PhD Student, "Alexandru Ioan Cuza" University of Iaşi

Abstract: Critical Thinking (CT), a desideratum in education, is often associated with IQ and other psychological attributes. The aim of this study is to identify the predictors of CT into three categories of variables such as: personality, age and general cognitive aptitudes. A sample of 705 participants, with the mean age of 19,61 years (SD= 4,73) of which 463 university students and 242 school students, participated at this study. Data were collected using a set of tests that included the measures for general cognitive aptitudes (East-West IQ - EVIQ), a critical thinking appraisal (Watson Glaser Critical Thinking Appraisal - WGCTA) and a personality inventory (Eysenck's Personality Inventory - EPI). The obtained results suggest that a high level of age and IQ associated with a low level of neuroticism and extroversion (introversion) predicts a high level of CT. The study highlights the predictive role of age, IQ and personality in CT.

Keywords: critical thinking, general cognitive aptitudes, personality, WGCTA, EVIQ, EPI

1. Introduction:

Critical thinking (CT), a desideratum in 21-st century education, can be defined at a basic level, as the possession of a certain sort of skills as reasoning, recognition of assumptions, inference making, evaluation of arguments and so on. A traditional philosophical definition of CT cannot match to the wider areas of CT scholarship applied to disciplines in Higher Education because it is an entire interdisciplinary field (Paulsen, 2014). Therefore, CT can be defined as a skill involving the ability of identifying, evaluating and analyzing propositions and arguments (Paulsen, 2014). In this 21st century or "knowledge era" (Weberg, Porter-O'Grady & Malloch, 2016) educators and employers expect from the students to have CT because it allows to define problems and find good solution (Tsui, 2000). Hence, CT skills are important for the academic achievement of the students, and for their future work performance, but also for the social context, where the decisions are made independently based on a good understanding the context (Ku, 2009; Gunn , Grigg & Pamahac, 2007). Research showed that higher education is doing poorly in improving students' CT. About a half of assessed undergraduates from twenty-four US institutions, revealed no significantly improved skills as complex reasoning or CT, during their two years of college (Arum, Roska, 2011).

The scientific literature about the components or predictors of CT is poor (Yoost & Crawford, 2015). Our study wants to investigate if age, personality factors and the general cognitive aptitudes can predict the CT.

2. Method

2.1. Participants and procedures

In this research were involved university students and learners (*n = 705*, 34% learners, 66% students). The participants' average age was *M* = 19.61 years (*SD* = 4.73). The learners were recruited from a public college and received participation credit as compensation for their

implication in the research. The university students were recruited from a public university and they also received participation credit as compensation. Both groups were specializing in social sciences.

2.2. Instruments and procedures

Participants completed with the help of online technology (via internet), a CT test, a cognitive aptitude test, and a personality assessment inventory. The instruction they received slightly differ. Students had been instructed to fill in all the instruments in one day while learners had to fill in two steps, first the cognitive aptitudes test and then the personality assessment inventory.

2.2.1. Personality assessment inventory

In order to measure the two broad dimensions of personality, Extraversion-Introversion and Neuroticism-Stability The Eysenck's Personality Inventory (EPI) was used, with an additional Lie scale. The inventory was developed by H. J. Eysenck in 57 dichotomous ("yes" or "no") items.

2.2.2. Cognitive Aptitude Test

The short version of East-West IQ test (Sava, Constantin, Maricutoiu, Rusu, 2014) was used to measure the fluid and crystalized intelligence, and visual processing. Based on the Cattell-Horn-Carroll hierarchical intelligence model, EVIQ-S has 30 items with multiple choice questions. The test range was assigned from lower, low, medium, high, higher to very higher IQ.

2.2.3. Critical Thinking Test

For measuring the critical thinking skills, we used a Romanian version of Watson-Glaser Critical Thinking Appraisal (WGCTA). The test has 81 items adapted for the Romanian cultural specificity, divided into five sections, each measuring a particular skill as inference, recognize assumptions, deduction, interpretation and evaluation of arguments. WGCTA has multiple choice questions and dichotomous ("yes" or "no") items.

3. Results

The purpose of this research was to identify the predictors of CT among personality, age and general cognitive aptitudes.

We used hierarchical multiple regression and we statistically controlled the gender (Frost, 1991) and the environment origin of our participants. There were four blocks each one for age, extraversion, neuroticism and the general cognitive aptitudes. The regression analysis revealed the predictive variables of CT (Table 1).

The significant ($p < 0.05$) unique contributions (*Beta*) of each variable are: -0.098 for environment origin, 0.092 for gender, 0.188 for age, -0.165 for extraversion, -0.126 for neuroticism and 0.26 for IQ (general cognitive aptitudes). The final models, containing gender,

environment origin, age, etraversion, neuroticism and IQ, explains 20% of CT variance (R^2 Adj = 0.207).

Table 1. Summary off the results for the hierarchical regression analysis of CT

Models	variables	R^2 Change	Part Correlations
Model 1 (controlled variable)	gender environment origin		
Final model	environment origin gender age extraversion neuroticism IQ	.034* .034* .074* .028* .014* .065*	-.095* .088* .174* -.160* -.118* .254*

*p< 0.05

4. Discussion

Our main purpose of the study was to discover the CT significant predictors. The results shows that age and IQ are related. Adding the age, the predictive model (gender, environment origin) increased from 3% to 10% (gender, environment origin and age). Extraversion brings the model to 13%, neuroticism at 14% and the last predictor IQ completes the final model and explains 20% of the CT variance.

Overall, our study adds to the literature that age, extraversion, neuroticism and general cognitive aptitudes (IQ) are significant predictors for CT. Moreover, it was expected for the emotionally stable students, with more interest in reading and learning than in socializing to develop the CT skill.

Finally, several limitation should be mentioned: this research is exploratory and the results don't lend to any deeper interpretations. Despite these limitations, the current results advance the CT literature on exploring what psychological characteristics critical thinker would have. Future studies can explore the possibility of predictive models where CT predicts other psychological variables, such as academic challenge (Paulsen, 2014), involved in the education field.

BIBLIOGRAPHY

Arum, R., & Roska, J. (2011). Academically Adrift: Limited Learning on College Campuses. Available at: https://press.uchicago.edu/ucp/books/book/chicago/A/bo10327226.html [Accessed 9 Oct. 2018].

Frost, S. H. (1991). Fostering the critical thinking of college women through academic advising and faculty contact. *Journal of College Student Development*. 32, 359–366.

Gunn, T. M., Grigg, L. M., & Pomahac, G. A. (2008). Critical Thinking in Science Education: Can Bioethical Issues and Questioning Strategies Increase Scientific Understandings?. *The Journal of Educational Thought (JET)/Revue de la Pensée Educative*, 165-183.

Ku, K. Y. L. (2009). Assessing students' critical thinking performance: Urging for measurements using multi-response format. Thinking Skills and Creativity, 4(1), 70–76.

Paulsen, M. B. (Ed.). (2014). *Higher education: Handbook of theory and research* (Vol. 29). Springer.

Sava, F. A., Constantin, T., Maricuțoiu, L. P., Rusu, A. (2014*). Proba EVIQ-S de evaluare a inteligenței generale*, Timișoara, Editura ArtPress

Tsui, L. (2000). Effects of Campus Culture on Students' Critical Thinking. The Review of Higher Education, 23(4), 421–441.

Weberg, D., Porter-O'Grady, T., & Malloch, K. (2016). *Leadership for evidence-based innovation in nursing and health professions*. Jones & Bartlett Publishers.

Yoost, B. L., & Crawford, L. R. (2015). *Fundamentals of Nursing-E-Book: Active Learning for Collaborative Practice*. Elsevier Health Sciences.

ANALYTICAL LANDMARKS AND VIEWS ON POLICIES ON AGRI-FOOD SECTOR AND RURAL ECONOMY IN ROMANIA POST-2020

Mirela-Adriana Rusali
PhD., Institute of Agricultural Economics – Romanian Academy

Abstract: Recent research point on existing major shortcomings that draw attention to the need for CAP reform and rethink the European policies for agriculture and rural areas through metamposa of pillar I and II in a rural economy policy - based on a rural economy security strategy. For this purpose Geographic and regional assessments are needed to identify economic, social and environmental specificities of rural areas defined by relief forms and with similar features. The founding principles of this type of strategy are circumscribed to human capital and quality in all socio-economic-bio-cultural areas, the main beneficiary being the consumer. Given the widening economic imbalances between regions, the approach to modernizing and simplifying the CAP results as well from the fact that the bureaucratic and administrative system for the implementation of the current CAP has shown a high degree of inefficiency, while the capacity has progressively increased without succeeding to fulfill the task of absorption the structural funds, thus exposing the agri-food sector to massive financial losses, in Romania and at the EU average level.

Keywords: agri-food sector, policy post-2020, rural economy.

Politica Agricolă Comună include în obiectivele prioritare acela al unui lanţ alimentar mai competitiv şi mai echilibrat, prin susţinerea dezvoltării relaţiilor dintre producător și filiere agroalimentare şi promovarea lanţurilor scurte, dintre producător și consumator pe pieţe locale [1]. Pentru îndeplinirea acestui obiectiv în România este necesară o strategie integrată destinată creşterii competitivităţii industriei de prelucrare a produselor agroalimentare la nivel intern şi pe pieţele de export [2]. Printre obiectivele specifice se impun cele de reducerea decalajelor tehnice şi tehnologice faţă de ţările din Uniunea Europeană pe baza materiilor prime agricole autohtone şi a creării în spaţiul rural a unei clase mijlocii puternice prin dezvoltarea IMM-urilor de prelucrare a acestora, sporirea investiţiilor din surse interne şi externe pentru promovarea inovării şi dezvoltarea echilibrată a economiei între regiuni, dezvoltarea asocierii reglementate contractual, a cooperaţiei şi organizarea interprofesională cu recunoaştere legală în subsectoarele industriei agroalimentare.

Cercetările recente privind dezvoltarea industriei alimentare romaneşti [3] atrag atenţia asupra faptului că industria alimentară românească are dificultăţi în a îndeplini standardele de calitate europene şi trebuie să investească în cercetare, inovare și modernizare. De asemenea, producătorii de materii prime nu sunt în prezent în măsură să concureze cu furnizorii internaţionali, rezultând creşterea importurilor. Tranziţia sectorului industriei agroalimentare româneşti într-un sector modern, capabil să concureze cu competitori internaţionali, conferă argumente atractive și oportunităţi pentru investitori străini în acest domeniu economic.

Potențialul de valorificare a produselor agroalimentare româneşti este important, având în vedere ponderea majoră pe care o ocupă sistematic industria de prelucrare agroalimentară în VAB și forța de muncă din industria naţională prelucrătoare. Cu toate acestea, contribuția în PIB

a industriei agroalimentare a fost sub nivelul celei realizate în sectorul agriculturii în cea mai mare parte din perioada ultimilor 10 ani.

Comparativ cu UE-28, industria agroalimentară a României realizează o pondere majoră în VAB obținută în industria națională prelucrătoare, situându-se printre primele 5 state. Totuși, din cauza decalajelor față de statele membre privind forța de muncă ocupată în sector și **productivitatea aparentă a muncii, România se situează sub media europeană**.

Performanţa pe piaţa externă a produselor agroalimentare româneşti este deficitară, balanţa comerţului exterior fiind sistematic negativă atât la produsele agroalimentare cu prelucrare primară cât şi secundară. Cumulat, **dezechilibrul comerţului exterior cu produse alimentare s-a triplat în perioada postaderare**. Deteriorarea cea mai abruptă a balanţei comerţului exterior faţă de perioada preaderare a avut-o industria produselor lactate (la care deficitul comercial a crescut de 18 ori). În timp ce la import s-a observat un grad scăzut de diversificare, peste jumătate din valoarea importului de alimente fiind concentrat în două grupe, produse zaharoase şi carne, la export s-a evidenţiat specializarea produselor din cele două grupe, produse zaharoase şi carne, cât şi din industria uleiurilor şi grăsimilor.

Evaluările principalilor indicatori ai întreprinderilor au rezultat unele tendinţe negative care necesită atenţie în perspectiva creşterii sectorului industriei alimentare. S-au estimat rate anuale de creştere negativă (medii 2008-2014) la: cifra de afaceri, numărul de întreprinderi, numărul de persoane ocupate şi **scăderea investiţiilor în industria alimentară, care reprezintă o frână importantă a dezvoltării şi creşterii sectorului agroalimentar.**

Structura ierarhică a industriei alimentare nu a evoluat semnificativ în perioada postaderare. După datele disponibile din perioada 2008-2014, principalele contribuţii (peste jumătate, cumulat) la valoarea adăugată a sectorului le-au avut subsectoarele de industrializare cărnii şi a produselor de brutărie, la extrema minimă fiind industrializarea produselor de pescuit şi fabricarea preparatelor pentru hrana animalelor (sub 2% împreună).

Distribuţia teritorială a unităţilor de prelucrare agroalimentară prezintă un dezechilibru al activităţilor intre regiuni, o prevalenţă a micilor întreprinderi (92% unităţi cu până la 50 angajaţi) şi un grad ridicat de dispersie la produsele de brutărie, care ocupă 52% din unităţi cu statut de microîntreprinderi, urmate de unităţile de prelucrarea cărnii, morărit şi băuturilor (câte 9%). Gradul cel mai mare de concentrare este reprezentat de unităţile de prelucrare a tutunului, peştelui şi uleiurilor.

În structura industriei alimentare pe activități, numărul cel mai mare de întreprinderi sunt în subsectorul fabricării produselor de brutărie și a produselor făinoase. În același timp, două treimi sunt întreprinderi mici și mijlocii. Întreprinderile mari domină în subsectorul prelucrării cărnii, numărând împreună cu clasa întreprinderilor mijlocii, 70% din numărul de intreprinderi din industria alimentară. Industria produselor de morărit prezintă cel mai înalt grad de fragmentare, fiind sectorul care domină cu cel mai mare număr de microintreprinderi.

Contribuția majoră la valoarea adăugată realizată în industria alimentară a României au avut-o, cumulat, întreprinderile mici și mijlocii (54%, în anul 2014). Subsectoarele din industria cărnii și a fabricării produselor de brutărie au realizat, cumulat, peste jumătatea valorii adăugate din sector.

Numărul redus al produselor alimentare româneşti cu recunoaştere la nivel european indică o nevoie acută de sprijin pentru obţinerea şi promovarea de produse de calitate ridicată pentru creşterea competitivităţii şi impactului asupra pieţei.

Adoptarea unui plan de reducerea decalajelor față de media UE-28 și orientarea în sensul tendințelor pozitive ale statelor membre sunt argumente măsurabile pentru măsurile de sprijin și compensatorii necesare:

➢ **Dezvoltarea tendințelor pozitive care s-au înregistrat în perioada postaderare:**

- Creşterea valorii producţiei industriale şi a valorii adăugate brute a industriei alimentare.
- Îmbunătăţirea competitivităţii produselor alimentare românești prin creşterea semnificativă a produselor transformate în exportul agroalimentar al României.

➢ **Corectarea tendințelor, aspectelor negative și reducerea decalajelor față de media UE:**

- Îmbunătăţirea raportului dintre VAB obţinută în industria agroalimentară (alimente, băuturi şi tutun) şi VAB din agricultură, încă subunitar şi sub nivelul mediu al UE-28.
- Corectarea indicatorilor structurali din industria alimentară care au înregistrat scăderi și sporirea productivității muncii în subsectoare.
- Redresarea balanţei comerţului exterior cu agroalimentar, având în vedere că:
  - Deficitul comerţului alimentar s-a adâncit de la -1,7 miliarde Euro, în anul 2007, la -2,2 miliarde Euro în anul 2016.
  - România se situează printre ţările UE-28 cu cele mai mici valori ale deschiderii comerţului exterior alimentar şi cu ponderi sub 1% în comerţul alimentar al UE.
- Îmbunătăţirea diversificării activităţilor din sectorul de prelucrare agroalimentară prin creşterea producţiei în subsectoarele cu potenţial din România, având în vedere că:
  - Jumătate din producţia industriei alimentare a României este concentrată în două subsectoare: produse din carne şi brutărie & făinoase.
  - Exporturile şi importurile alimentare sunt concentrate în 3 subsectoare, respectiv, uleiuri & grăsimi, produse din carne şi produsele zaharoase.

▷ **Securitatea alimentară** este una dintre cele mai importante provocări ale viitorului, din perspectiva creşterii cererii globale care se confruntă cu incertitudinile legate de aprovizionare legate de impredictibilitatea evoluţiilor economice şi politice, climatice şi biologice [4]. Prin urmare, preocuparea rezonabilă a UE pentru **menţinerea potenţialului de producţie al agriculturii**, furnizoare pe termen scurt şi lung a producţiei alimentare umane si animale, exprimată prin interesul strategic prevăzut în actuala PAC, trebuie să devină un obiect prioritar în politica post 2020 [5].

▷ Cercetările şi analiza indicatorilor socio-economici [6] avertizează asupra unui proces complex de risc cu care se confruntă **economia rurală** ca preocupare mai largă, incluzând securitatea alimentară şi gestionarea eficientă a resurselor naturale, subliniind **abandonul terenurilor agricole** considerat un risc major fiind un proces condus de o combinaţie de factori sociali, economici, politici şi de mediu. De asemenea, un alt factor cu risc este **sărăcia fermelor** din cauza deficitului de mijloace pentru obținerea veniturilor și de bunuri. Având în vedere că autoconsumul este furnizat în cea mai mare parte de fermele individuale mici tradiționale, acestea trebuie să fie protejate și susținute în continuare din perspectiva stabilității populației rurale, cu argumente bio-socio-culturale, în același timp fiind spații favorizante menținerii biodiversității specifice.

▷ **Dimensiunea socială este de o importanţă cheie care sprijină toate acţiunile din mediul economic**. Printre principalele segmente de risc asupra sustenabilității rurale și siguranței alimentare sunt indicate populaţia tânără şi incluziunea lor socio-economică, cât şi a femeilor. Reducerea drastică de naşteri din ultimele două decenii şi tendinţa de scădere a populaţiei tinere,

mult mai mare în România față de statele UE, subliniază necesitatea intensificării eforturilor politice de susţinere și măsuri de promovare a incluziunii tinerilor, orientate în special spre cele mai sărace şi cele mai izolate zone din mediul rural şi a categoriilor de tineri cu un standard de trai mai scăzut, pe baza analizei fundamentate empiric şi prin proiecte axate pe realizarea **echilibrului socio-economic inter-regional**.

▷ **Nivelul scăzut de pregătire profesională a forţei de muncă din rural, carența serviciilor publice de informare și consiliere**, stau în mare măsură la baza cauzelor productivității scăzute din sectorul agroalimentar. În prezent, serviciile de consiliere agricolă din România sunt insuficiente și nu răspund cerințelor pieței în special pentru următoarele categorii: tinerii și micii fermieri, micii procesatori, cooperativele agricole și grupurile de producători, beneficiari angajamentelor de climă și mediu și agricultură ecologică, microintreprinderi și intreprinderi mici non-agricole din mediul rural. Schemele de finațare prevăzute în planurile actuale de dezvoltare rurală trebuiesc accesate și deschise liniile adresate gratuit fermierilor conform nevoile prioritare pentru dezvoltarea capitalului uman identificate în trei direcții prioritare: **servicii de consiliere și de gestionare a fermei, formare profesională și o mai bună integrare a rezultatelor cercetării.**

▷ Agricultura României nu este foarte intensivă din punctul de vedere al emisiilor de carbon comparativ cu sectorul energetic, cu toate acestea, este al doilea sector poluant al economiei. **Agricultura reprezintă unul dintre factorii ce contribuie semnificativ la producerea emisiilor de gaze cu efect de seră, în special dinsectorul creşterii animalelor şi utilizarea îngrăşămintelor de sinteză**. Tipul şi semnificaţia emisiilor din agricultură depind în mare măsură de modul de gestionare a solurilor, importanţa sectorului zootehnic şi practicile agricole privind biomasa. Un aspect aspect pozitiv pentru România,]n contextul strategiei Europa 2020 [4] a rezultat din analizele recente în această direcţie, care au indicat tendinţe de reducere masivă a emisiilor de gaze cu efect de seră faţă de anul 1990. De asemenea, se subliniază importanţa substanțială a sectorului forestier la reducerea statistică a efectelor poluante din activitățile economice incluzând agricultura. În acest sens *viziunea pentru România în eforturile sale de a combate schimbările climatice este aceea de a deveni o economie rezilientă la schimbările climatice, cu emisii reduse de dioxid de carbon, care şi-a integrat politicile şi acţiunile legate de schimbările climatice într-o creştere economică inteligentă, „verde" şi incluzivă pe termen mediu şi lung* [7].

CONCLUZII

Deficiențele majore existente trebuie să atragă atenția asupra necesității reformei din temelii a PAC și regândirea politicii europene destinată agriculturii și zonelor rurale prin metamofoza PAC cu piloanele I și II, în PER – Politica Economiei Rurale bazată pe o strategie a securității economiei rurale. Sunt necesare în acest scop evaluări la nivel geografic și la nivel regional, care să identifice specificitățile economice, sociale și de mediu ale zonelor rurale definite în funcție de formele de relief, având caracteristici asemănătoare. Principiile fondatoare ale acestui tip de strategie se circumscriu capitalului uman și calității în toate domeniile socio-economic-bio-culturale, principalul beneficiar fiind consumatorul.

Având în vedere dezechilibrele economice între regiuni, care se adâncesc, motivația acestei abordări privind modernizarea și simplificarea PAC rezultă din faptul că sistemul birocratic și administrativ de implementare a actualei PAC a demonstrat un grad ridicat de subeficiență în timp ce capacitatea a sporit progresiv fără a reuși să-și îndeplinească în totalitate

misiunea de absorbție a fondurilor structurale, expunând astfel sectorul agroalimentar la pierderi financiare masive, în România, dar și la nivelul mediei UE.

BIBLIOGRAPHY

[1] European Commission (EC) - *The CAP towards 2020: Meeting the food, natural resources and territorial challenges of the future*, COM(2010) 672 final, Brussels, 2010.
[2] MADR - *Programului Naţional de Dezvoltare Rurală* (PNDR) 2014-2020, varianta 2016.
[3] Rusali, Mirela-Adriana - *Evoluții ale sectorului de prelucrare a produselor agroalimentare - industria alimentară.* În volumul: Cecilia Alexandri (coord.) – 'Impactul PAC asupra agriculturii și spațiului rural – Evoluții la 10 ani de la aderare', Editura Academiei Române, Bucureşti, 2017.
[4] FAO - *The future of food and agriculture – Trends and challenges*. Rome, 2016.
[5] MADR - *Strategia pentru cercetare-dezvoltare-inovare în domeniul agroalimentar pe termen mediu şi lung 2014-2020/ 2020-2030*, 2014.
[6] Rusali Mirela-Adriana - „*Segments of risk in rural socio-economy and cap objectives concerning sustainable food security, in the context of global market challenges".* În volumul:Boldea, I. (coord.) – 'Debates on globalization. approaching national identity through intercultural dialogue studies and articles section: social sciences and management', ARHIPELAG XXI" Press, Tîrgu Mureş, 2015.
[7] Rusali, Mirela-Adriana -*State and outlook of agriculture's pollution with greenhouse gases in Romania*. În volumul: Chivu Luminița et all (coord.) - Proceedings of The 3rd International Conference 'Economic Scientific Research –'Theoretical, Empirical and Practical Approaches' ESPERA '15, Peter Lang Publishing International Academic Publishing Group, Frankfurt, 2016.

DISTINCTIVE FEATURES BETWEEN INSOLVENCY AND BANKRUPTCY

Cristina Gabriela Bubatu
PhD Student, University of of Craiova

Abstract: The confusion created between bankruptcy and insolvency has been the cause of controversy for young entrepreneurs in certain situations. The state of insolvency begins when a company is unable to pay for past term payments, may represent a chance of recovery through the reorganization of the company. Instead, bankruptcy represents the final stage of insolvency and leads to liquidation of the company, covering the liabilities and liquidation of the firm.

Keywords: law, insolvency, legislation, society

Procedura insolvenţei şi, implicit, cea a falimentului[1], sunt reglementate în principal de Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenţei şi de insolvenţă[2] (în continuare Codul insolvenței – s.n.), act normativ ce a suferit, de la intrarea sa în vigoare, mai multe completări şi modificări[3], ultima fiind realizată prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 88/2018[4]. Astfel, Codul insolvenței reprezintă dreptul comun[5] primar în materie de insolvență, fie că este vorba de prevenirea acesteia, fie că este vorba de procedura propiu-zisă, normele sale

[1] De la intrarea în vigoare a Codului insolvenţei, acestei proceduri, în general sau cu privire specială asupra falimentului, i-au fost dedicate o serie de studii, punctuale sau exhaustive, dintre care le amintim, exemplificativ pe: N. Ţăndăreanu, *Codul insolvenţei adnotat. Noutăţi, examinare comparativă şi note explicative*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2014; I. Adam, A.R. Adam, *Codul insolvenţei, Titlul II. Procedura insolvenţei (art.1-5,38-196,197-203) Comentarii şi explicaţii*, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2016; A.R. Adam, *Procedura insolvenţei. Principii. Subiecţii. Organele. Derularea procedurii*, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2016; St.D. Cărpenaru, M.A. Hotca, V. Nemeş, *Codul insolvenţei comentat*, ediţia a II-a, revăzută şi adăugită, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2017; Gh. Piperea (coorodonator), C. Antonache, Al. Dimitriu, I. Sorescu, Al.-Ş Răţoi, R. Dan, L. Hagiu, *Codul insolvenţei. Note. Corelaţii. Explicaţii. Art. 1-203*, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2017.
[2] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I-a, nr. 466 din 25 iunie 2014.
[3] „Codul insolvenței" a fost, succesiv, completat şi modificat de către Legea nr. 312/2015 privind redresarea şi rezoluţia instituţiilor de credit şi a firmelor de investiţii, precum şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative în domeniul financiar (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 920 din 11 decembrie 2015); Legea nr. 62/2016 pentru completarea art. 75 alin. (2) din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenţei şi de insolvenţă (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I-a, nr. 295 din 19 aprilie 2016); Legea nr. 1/2017 privind eliminarea unor taxe şi tarife, precum şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I-a, nr. 15 din 6 ianuarie 2017); Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 9/2017 privind unele măsuri bugetare în anul 2017, prorogarea unor termene, precum şi modificarea şi completarea unor acte normative (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I-a, nr. 79 din 30 ianuarie 2017, ulterior modificată); Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 88/2018.
[4] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I-a, nr. 840 din 2 octombrie 2018.
[5] Al. Dimitriu, în *Codul insolvenţei. Note. Corelaţii. Explicaţii. Art. 1-203*, Gh. Piperea (coordonator), Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2017, p. 1.

completându-se cu prevederile din Codul de procedură civilă și din Codul civil[6] (dreptul comun secundar), în măsura în care acestea din urmă nu contravin dispozițiilor mai întâi indicate. Normele speciale sunt cele aplicabile categoriilor de subiecte de drept excluse din domeniul de aplicarea Codului insolvenței, expres indicate de art. 3 alin.(1) și (3), respectiv profesioniştii ”care exercită profesii liberale, precum şi” cei ”cu privire la care se prevăd dispoziţii speciale în ceea ce priveşte regimul insolvenţei lor”[7], ”unităţile şi instituţiile de învăţământ preuniversitar, universitar şi entităţile prevăzute la art. 7 din Ordonanţa Guvernului nr. 57/2002 privind cercetarea ştiinţifică şi dezvoltarea tehnologică, aprobată cu modificări şi completări prin Legea nr. 324/2003, cu modificările şi completările ulterioare”[8].

Insolvența poate fi privită din două perspective, corespunzătoare normelor de drept material sau de procedură din Codul insolvenței:

- starea de fapt obiectivă[9] care presupune, de regulă, că ”patrimoniul debitorului se caracterizează prin insuficienţa fondurilor băneşti disponibile pentru plata datoriilor certe, lichide şi exigibile, astfel: a) insolvenţa debitorului se prezumă relativ atunci când acesta, după 60 de zile de la scadenţă, nu a plătit datoria sa faţă de creditor; b) insolvenţa este iminentă atunci când se dovedeşte că debitorul nu va putea plăti la scadenţă datoriile exigibile angajate, cu fondurile băneşti disponibile la data scadenţei” (art.5 pct. 29 din Codul insolvenței)[10]. Astfel insolvenţa

[6] Potrivit art.342 alin.(1) din Codul insolvenței, ”Dispoziţiile prezentei legi se completează, în măsura în care nu contravin, cu cele ale Codului de procedură civilă şi ale Codului civil.”

[7] A se vedea spre exemplu, Legea nr. 273/2006 privind finanţele publice locale (publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 618 din 18 iulie 2006 ulterior completată și modificată) și Ordonanța de urgență a Gvernului nr. 46/2013 privind criza financiară şi insolvenţa unităţilor administrativ teritoriale (publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 299 din 24 mai 2013, ulterior completată și modificată, precum și G.C. Frenţiu, în *Executarea silită. Dificultăţi şi soluţii practice*, E. Oprina, V. Bozeşan (coordonatori), vol. I, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2016, p. 705

[8] Procedura insolvenței, astfel cum este acesta reglementată de Codul indolvenței se aplică ”profesioniştilor, astfel cum sunt definiți la art. 3 alin. (2) din Codul civil …”, cu excepțiile sus-menționate. Astfel, în literatura de specialitate (A.-T. Stănescu, *Proceduri de insolvență. Note de curs*, Editura Hamangiu, București, 2017, p.9-15) se arată că, în temeiul art. 3 coroborat cu art. 38 din Codul insolvenței, ”cu caracter general, procedura insolvenței se aplică” .persoanelor juridice şi persoanelor fizice care sunt supuse înregistrării în registrul comerţului, dacă sunt profesioniști, și indiferent dacă urmăresc sau nu obținerea de profit (St.D. Cărpenaru, M.A. Hotca, V. Nemeș, *op. cit.*, p. 26; V. Nemeș, *Drept comercial*, ediția a 2-a revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2015, p. 479; St.D. Cărpenaru, *Tratat de drept comercial român*, ediția a 5-a, Editura Universul Juridic, București, 2016, p. 41).

[9] A. Avram, *Procedura insolventei. Deschiderea procedurii*, Editura Hamangiu, București, 2009, p.6.

[10] Pentru anumite categorii de debitori starea de insolvabilitate se apreciază prin raporater la alte condiții (pct. 30 și 31 ale art.5 din Codul insolvenței), respectiv: ”30. insolvenţa instituţiei de credit este acea stare a instituţiei de credit aflate în una dintre următoarele situaţii: a) incapacitatea vădită de plată a datoriilor exigibile cu disponibilităţile băneşti; b) scăderea sub 2% a indicatorului de solvabilitate a instituţiei de credit; c) retragerea autorizaţiei de funcţionare a instituţiei de credit, potrivit prevederilor legale, ca urmare a imposibilităţii de redresare financiară a unei instituţii de credit;

31. insolvenţa societăţii de asigurare/reasigurare este acea stare a societăţii de asigurare/reasigurare caracterizată prin una dintre următoarele situaţii: a) incapacitatea vădită de plată a datoriilor exigibile cu disponibilităţile băneşti;

constituie rezultatul comparării valorii totale a creanţelor pretinse, în condițiile legii, împotriva debitorului, cu sumele de bani de care cel din urmă dispune[11];

- procedura, în principiu judiciară[12], aplicabilă debitorului aflat în insolvență, care se prezintă în două forme:

A) procedura generală de insolvenţă prin care un debitor, cu excepția celor cărora li se aplică procedura simplificată, intră, după perioada de observaţie, succesiv, în procedura de reorganizare judiciară şi în procedura falimentului sau, separat, numai în reorganizare judiciară ori doar în procedura falimentului (art.5 pct. 46 coroborat cu art.38 din Codul insolvenței);

B) procedura simplificată reprezintă procedura de insolvenţă prin care debitorul care se încadrează în una dintre următoarele categorii:

a) profesionişti persoane fizice supuse obligaţiei de înregistrare în registrul comerţului, cu excepţia celor care exercită profesii liberale;

b) întreprinderi familiale, membrii întreprinderii familiale, pentru aceștia, ca și pentru profesioniștii persoane fizice neexistând varianta reorganizării[13];

c) debitori care fac parte din domeniul de aplicare al Codului insolvenței şi îndeplinesc una dintre următoarele condiţii:

1. nu deţin niciun bun în patrimoniul lor;

2. actele constitutive sau documentele contabile nu pot fi găsite;

3. administratorul nu poate fi găsit;

4. sediul social/profesional nu mai există sau nu corespunde adresei din registrul comerţului;

d) persoane juridice dizolvate voluntar, judiciar sau de drept, anterior formulării cererii introductive, chiar dacă lichidatorul judiciar nu a fost numit sau, deşi numit, menţiunea privitoare la numirea sa nu a fost înscrisă în registrul comerţului;

---

b) retragerea autorizaţiei de funcţionare a societăţii de asigurare/reasigurare, ca urmare a imposibilităţii restabilirii, în cadrul procedurii de redresare financiară, a respectării cerinţei de capital de solvabilitate - în cazul societăţilor supravegheate conform părţii I „Regimul de supraveghere Solvabilitate II“ din Legea r. 237/2015 privind autorizarea şi supravegherea activităţii de asigurare şi reasigurare, cu modificările ulterioare, sau ca urmare a imposibilităţii restabilirii marjei de solvabilitate disponibile cel puţin la limita minimă a marjei de solvabilitate - în cazul societăţilor supravegheate conform părţii a II-a „Regimul naţional de supraveghere“ din Legea r. 237/2015, cu modificările ulterioare; c) retragerea autorizaţiei în cazul asigurătorului rezidual rezultat din procesul de rezoluţie conform prevederilor art. 71 din Legea nr. 246/2015 privind redresarea şi rezoluţia asigurătorilor;”.

[11] A. Avram, *op. cit.*, p.6.

[12] Gh. Piperea, în *op. cit.*, de Gh. Piperea (coordonator), p. 11-12.

[13] C.B. Nasz, în *Tratat practic de insolvență*, de R. Bufan, A. Deli-Diaconescu, F. Moțiu (coordonatori), Editura Hmangiu, București, 2014, p.302.

e) debitori care şi-au declarat prin cererea introductivă intenţia de intrare în faliment;

f) orice persoană care desfăşoară activităţi specifice profesioniştilor, care nu a obţinut autorizarea cerută de lege pentru exploatarea unei întreprinderi şi nu este înregistrată în registrele speciale de publicitate,

intră direct în procedura falimentului, fie odată cu deschiderea procedurii insolvenţei, fie după o perioadă de observaţie de maximum 20 de zile, perioadă în care vor fi analizate condiţiile prevăzute la art. 38 alin. (2) lit. c) şi d) [art.5 pct.47 coroborat cu art.38 alin.(2) din Codul insolvenței].

La rândul său, falimentul este definit de pct. 45 al art. 5 din Codul insolvenței ca fiind ”procedura de insolvenţă, concursuală, colectivă şi egalitară, care se aplică debitorului în vederea lichidării averii acestuia pentru acoperirea pasivului, urmată de radierea debitorului din registrul în care este înmatriculat”.

Și falimentul, asemenea insolvenței, poate fi privit ca stare de fapt dar și ca procedură[14], opiniile din doctrina contemporană fiind orientate spre definirea acestuia ca fiind o cale specială de executare silită asupra tuturor bunurilor debitorului care a încetat plata datoriilor sale[15], procedura de insolvenţă concursuală, colectivă şi egalitară, care se aplică debitorului în vederea lichidării averii acestuia pentru acoperirea pasivului, fiind urmată de radierea debitorului din registrul în care este înmatriculat[16].

În orice caz, din cele expuse mai sus rezultă, în primul rând raportul dintre insolvență și faliment, care este acela de parte și întreg. În literatura de specialitate[17] se afirmă că ”procedura falimentului este una dintre modalitățile procedurii insolvenței”, însă această aserțiune este valabilă numai în ipoteza în care se urmează procedura simplificată de insolvență, cu excepția situațiilor în care procedura debutează cu perioada de observație de maximum 20 de zile, necesară analizării elementelor prevăzute de art.38 alin.(2) lit.c) și d) din Codul insolvenței.

O a doua diferență privește domeniul de aplicare, însă distincția nu se realizează între procedura insolvenței și procedura falimentului, ci între procedura generală (care înglobează sau nu, după caz, și falimentul) și procedura simplificată de faliment, cea din urmă putând viza o sferă mai restrânsă de debitori.

[14] L.C. Gavrilescu, *Falimentul în relațiile comerciale internaționale*, Editura Hamangiu, București, 2013, p. 2-5.
[15] I. Macovei, *Dreptul comerţului internaţional*, vol. I, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2006, p. 181.
[16] A. Birchall, *Procedura insolvenţei. Reorganizarea judiciară şi procedura falimentului*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2010, p. 26.
[17] Al. Dimitriu, *op. cit.*, p. 197; Idem, în *Codul insovenței ... op. cit.*, de Gh. Piperea (coordonator), p.782.

Cele două proceduri se deosebesc, parțial, și prin scopul pe care îl au. Potrivit art. 2 din Codul insolvenței, scopul procedurii insolvenței îl constituie ”acoperirea pasivului debitorului, cu acordarea, atunci când este posibil, a şansei de redresare a activităţii acestuia”, care cuprinde și scopul procedurii falimentului, acela de securizare a activelor debitorului și de distribuire a lichidităților obținute prin valorificarea acestora, în primul rând, către creditori[18]. Dacă procedura insolvenței apare ca o soluție care poate satisface drepturile creditorilor și fără lichidarea debitorului, aceștia fiind interesați de recuperarea într-o proporție cât mai mare și cât mai rapid a creanțelor[19], procedura falimentului are tot această finalitate însă ca regulă activitatea profesională a debitorului nu mai poate continua. Legat de procedura de lichidare, trebuie să menționăm că în literatura română[20] a fost preluată o opinie dn doctrina franceză potrivit căreia ”dreptul de proprietate asupra bunurilor nu mai poate fi considerat unul care conține toate atributele sale, dispoziția, cel mai important atribut, fiind transferată către lichidator, care îl va exerciat în condițiile legii”[21]. Or, înstrăinarea, transferul tuturor puterilor cuprinse în atributul dispoziției înseamnă chiar înstrăinarea a însuşi dreptului de proprietate[22], ceea ce ar putea fi tradus în cazul procedurii lichidării prin aceea că lichidatorul devine proprietarului bunurilor în cauză, deci urmărirea nu s-armai face asupra unor bunuri ale debitorului ci ale altui subiect de drept. Pe cale de consecință, apreciem că nu este vorba despre transferul atributului dispoziției, ci de o exercitare a dreptului de proprietate prin altul, o reprezentare de sorginte legală.

Bineînțeles că, fiind o parte a procedurii procedurii insolvenței, falimentul prezintă aceleași caractere juridice.

De altfel, insolvenţa trebuie delimitată şi faţă de insolvabilitate, cea din urmă fiind definită de art.265 alin.(1) teza I-a din Codul de procedură fiscală[23] ca fiind situaţia în care se află debitorul „ale cărui venituri şi/sau bunuri urmăribile au o valoare mai mică decât obligaţiile fiscale de plată sau care nu are venituri ori bunuri urmăribile.”[24] Astfel, pe când insolvența

[18] Al. Dimitriu, *op. cit.*, p. 197; Idem, în *Codul insovenței ... op. cit.*, de Gh. Piperea (coordonator), p.784.
[19] C.B. Nasz, *Deschiderea procedurii insolvenței*, Editura C.H. Beck, București, 2009, p.145 apud Al. Dimitriu, în *op. cit.*, Gh. Piperea (coordonator), 2017, p. 4.
[20] Al. Dimitriu, *op. cit.*, p. 201.
[21] Ch. Lebel, Limites du dessaissement du debiteur en liquiditation judiciare, în La Semanine Juridique nr.9/2012, 23-25.
[22] C. Bîrsan, *op. cit.*, p.46.
[23] Legea nr. 207/2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I-a, nr. 547 din 23 iulie 2015, completată şi modificată ulterior.
[24] Alin. (1) al art. 265 a fost modificat de pct. 98 al art. I din Ordonanţa Guvernului nr. 30/2017 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, publicată în Monitorul Oficial al României,

presupune lipsa lichidităților necesare plății creditorilor dar și a credibilității economice a debitorului, insolvabilitatea apare drept acea stare a patromoniului în care valoarea pasivului depășește valoarea activului. Starea de insolvabilitatea nu dă naștere dreptului la declanșarea procedurii insolvenței ci, eventual poate influența forma procedurală urmată, spre deosebire de insolvabilitate care indică imposibilitatea certă a debitorului de a-și onora obligațiile, indiferent de valoarea conținutului patrimoniului, condiție necesară la intrarea în insolvență[25].

În concluzie, insolvența și falimentul costituie noțiuni disticte, între care raportul este, ca regulă, acela de parte-întreg (prin excepție procedura insolvenței constând doar în procedura falimentului), cu același scop din perspectiva creditorului celui insolvabil, dar cu finalitați distincte pentru debitor, în funcție de situația concretă, fie ”supraviețuirea”, fie ”lichidarea” afacerii acestuia.

Bibliografie

Adam A.R., *Procedura insolvenţei. Principii. Subiecţii. Organele. Derularea procedurii*, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2016

Adam I., Adam A.R., *Codul insolvenţei, Titlul II. Procedura insolvenţei (art.1-5,38-196,197-203) Comentarii şi explicaţii*, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2016

Avram A., *Procedura insolventei. Deschiderea procedurii*, Editura Hamangiu, București, 2009

Cărpenaru St.D., *Tratat de drept comercial român*, ediția a 5-a, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2016

Cărpenaru St.D., Hotca M.A., Nemeş V., *Codul insolvenţei comentat*, ediţia a II-a, revăzută şi adăugită, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2017

Dimitriu Al., în *Codul insolvenţei. Note. Corelaţii. Explicaţii. Art. 1-203*, de Piperea Gh. (coordonator), Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2017

Frenţiu G.C., în *Executarea silită. Dificultăţi şi soluţii practice*, Oprina E., Bozeşan V. (coordonatori), vol. I, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2016

Gavrilescu L.C., *Falimentul în relațiile comerciale internaționale*, Editura Hamangiu, București, 2013

Partea I-a, nr. 708 din 31 august 2017.
[25] A. Avram, *op. cit.*, p.4-5.

Lebel Ch., *Limites du dessaissement du debiteur en liquiditation judiciare*, în La Semanine Juridique nr.9/2012

Nasz C.B., *Deschiderea procedurii insolvenței*, Editura C.H. Beck, București, 2009

Nasz C.B., în *Tratat practic de insolvență*, de R. Bufan, A. Deli-Diaconescu, F. Moțiu (coordonatori), Editura Hmangiu, București, 2014

Nemeş V., *Drept comercial*, ediția a 2-a revizuită şi adăugită, Editura Hamangiu, Bucureşti, 2015

Piperea Gh. (coordonator), Antonache C., Dimitriu Al., Sorescu I., Răţoi Al.-Ş., Dan R., Hagiu L., *Codul insolvenţei. Note. Corelaţii. Explicaţii. Art. 1-203*, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2017

Stănescu A.-T., *Proceduri de insolvență. Note de curs*, Editura Hamangiu, București, 2017

Ţăndăreanu N., *Codul insolvenţei adnotat. Noutăţi, examinare comparativă şi note explicative*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2014

PROTECTION OF HUMAN RIGHTS AT EUROPEAN LEVEL. THE CONNECTIONS BETWEEN THE EUROPEAN CONVENTION ON HUMAN RIGHTS AND THE EU CHARTER OF FUNDAMENTAL RIGHTS

Oana Elena Gălăţeanu, PhD, Assoc. Prof., Faculty of Legal, "Dunărea de Jos" University of Galati

Abstract: The European Convention on Human Rights and the Charter of Fundamental Rights of the European Union, the two legal documents on protecting the human rights at the level of the European continent, are reviewed on short in this study, aiming at highlighting the real importance of the two documents in the human rights protection area and the existing connections between them.

Keywords: human rights, protection, The European Convention on Human Rights, the Charter of Fundamental Rights of the European Union, distinctions

I. Convenţia Europeană a drepturilor omului

La nivel european cel mai important demers în scopul protejării păcii a fost materializat în Congresul Europei de la Haga din perioada 4-10 mai 1948. Aici s-a pus în discuţia mai multor politicieni şi oameni de cultură constituiţi într-o mişcare proeuropeană, constituirea unei organizaţii în care, pe de o parte, să se adune statele europene democratice- viitorul Consiliu al Europei- şi, pe de alta, să se instituie un sistem juridic internaţional de apărare a drepturilor omului, prin adoptarea unei carte în acest sens.

Primul imperativ conturat la Congresul de la Haga s-a materializat prin semnarea Statutului Consiliului Europei la Londra, la 5 mai 1949. Această organizaţie, ce iniţial a inclus 10 state[1], a evoluat într-una interguvernamentală a statelor europene(regională) ce include 47 de state membre şi o serie de state candidate la aderare.

Al doilea imperativ, de elaborare a unei carte a drepturilor omului care, pe de o parte, să recunoască aceste drepturi, iar pe de alta să instituie şi un sistem internaţional de protecţie reală, concretă a lor, s-a concretizat în data de 4 noiembrie 1950, după ce în 7 august a aceluiaşi an, Comitetul de Miniştri al Consiliului Europei a adoptat proiectul Convenţiei Europene a drepturilor omului. Acesta a fost semnat la Roma de 13 din cele 15 state membre la acea dată[2]. Convenţia a intrat în vigoare în 1953, la 3 septembrie.

Această Convenţie stipulează chiar din preambul obiectivul ei principal. Acesta este de a susţine ţelurile Declaraţiei Universale a Drepturilor Omului şi cele ale Consiliului Europei, acestea fiind: protejarea concretă a drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale oamenilor. Convenţia şi protocoalele adiţionale la ea recunosc drepturile din sfera celor politice şi civile în general. Ea protejează dreptul la viaţă (art.2), dreptul persoanei la siguranţă şi libertate (art.5),

[1] Belgia, Franţa, Danemarca, Irlanda, Italia, Luxemburg, Marea Britanie, Norvegia, Suedia şi Olanda
[2] Belgia, Franţa, Danemarca, Irlanda, Italia, Luxemburg, Marea Britanie, Norvegia, R.F.Germania, Islanda, Turcia Olanda şi Teritoriul Saar care atunci avea calitatea de membru al Consiliului. Ulterior Grecia şi Suedia au semnat şi ele Convenţia de la Paris la 28 noiembrie 1950.

dreptul la un proces public, echitabil şi derulat într-un timp rezonabil (art.6), legalitatea incriminării şi neretroactivitatea legii penale (art.7), dreptul la respectarea vieţii private şi de familie, a corespondenţei şi a domiciliului (art.8), dreptul la libertatea de opinie, religie şi conştiinţă (art.9), libertatea de exprimare (art.10), libertatea de întrunire şi asociere (art.11), dreptul la încheierea căsătoriei de îndată ce a fost împlinită vârsta legală pentru aceasta (art.12), dreptul la o cale de atac efectivă în faţa unei instanţe naţionale în caz de încălcare a drepturilor şi libertăţilor fundamentale recunoscute prin Convenţie (art.13), şi interzice: sclavia şi munca forţată (art.4), supunerea persoanei la tortură ori la tratamente inumane sau degradante (art.3) şi orice discriminare bazată pe sex, rasă, religie, cultură, limbă, opinii politice sau orice alte opinii, origine socială ori naţională, avere, sau orice altă situaţie, cu privire la exerciţiul drepturilor şi libertăţilor statuate în Convenţie (art.14).

În cuprinsul Convenţiei, în partea a doua a ei, sunt referinţe cu privire la sistemul instituţional de aplicare şi de control al modului cum sunt respectate drepturile civile şi politice consacrate de ea.

Consiliul Europei a precizat în cadrul unui studiu întocmit în 1991[3]că respectiva Convenţie nu are rolul de a înlocui sistemul naţional de apărare a drepturilor omului, ci constituie o asigurare internaţională pe lângă dreptul la recurs din sistemul juridic naţional al fiecărui stat.

Convenţia a fost, de-a lungul timpului, completată prin 14 Protocoale adiţionale dintre care unele au adăugat drepturi şi libertăţi, altele au modificat prevederi din textul ei, unul a abolit pedeapsa cu moartea în timp de pace(Protocolul nr.6), iar altele au vizat aspecte procedurale. Protocolul nr.11 (semnat în 10 mai 1994) a constituit Curtea Europeană Unică a Drepturilor Omului, care a înlocuit Comisia Europeană a Drepturilor Omului şi vechea Curte, iar Comitetul de Miniştri nu a mai rămas cu funcţia jurisdicţională pe care o deţinea conform vechiliul art.32 din Convenţie, înlocuit de acest Protocol, limitându-se doar la controlul modului de executare a hotărârilor Curţii.

Protocolul nr.14 a inclus dispoziţii necesare pentru o acţiune mai eficientă a Curţii, incluzând modificări cu privire la: cazuri evident inadmisibile, cazuri repetitive şi criteriile de admisibilitate.

Cu privire la Convenţie, doctrina juridică a apreciat că aceasta are în principal un caracter obiectiv, ea apărând drepturile fundamentale ale oricărui om împotriva acţiunilor statelor contractante, necreând practic obligaţii subiective şi reciproce între statele membre, iar în al doilea rând, Convenţia lasă în sarcina statelor semnatare aplicarea ei şi apărarea contra posibilelor încălcări ale sale în temeiul principiului *pacta sunt servanda*, adică prezintă un caracter subsidiar[4].

II. Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene

Statele membre ale U.E s-au angajat să respecte drepturile fundamentale ale omului şi valorile democraţiei, prin semnarea unor documente internaţionale ca Declaraţia Universală a drepturilor omului (1948), Convenţia Europeană a drepturilor omului (1950), Carta socială europeană(1962) şi Carta comunitară a drepturilor sociale fundamentale ale lucrătorilor(1996)[5]. Respectarea acestor obligaţii e supravegheată şi asigurată de instanţele judecătoreşti naţionale ale statelor membre şi de Curtea de Justiţie a Uniunii Europene, faţă de acele state membre care încalcă drepturile fundamentale şi valorile societăţii democratice putând fi dispuse sancţiuni economice sau politice în măsura în care aceste încălcări au loc cu regularitate şi incontestabil.

[3]Conseil de l'Europe, Consiliul Europei şi Protecţia Drepturilor Omului, Strasbourg 1991, p.7
[4]Eduard Dragomis, Dan Niţă, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Ed. Nomina Lex Bucureşti, 2009, pp.19-31
[5]Mihaela Vrabie, Cetăţenie şi drepturi europene, Ed.Tritonic, Bucureşti 2007,p.16

Totodată și statele care sunt interesate să adere la Uniune au printre principalele condiții necesar a le îndeplini, respectarea acestor drepturi fundamentale.

În art.F al.(2) al Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene se stipula că ″ Uniunea respectă drepturile fundamentale așa cum sunt ele garantate de Convenția Europeană de apărare a drepturilor omului și libertăților fundamentale, semnată la Roma, la 4 noiembrie 1950 și așa cum rezultă ele din tradițiile constituționale comune statelor membre, în calitate de principii generale de drept comunitar.″ Ținând cont de aceste prevederi, la Consiliul European de la Koln din iunie 1999 șefii de state sau de guverne ale statelor membre au concluzionat că se impune, având în vedere stadiul de evoluție a Uniunii de la acea dată, întocmirea unei carte a drepturilor a drepturilor fundamentale, aplicabilă la nivelul întregii Uniuni Europene. Se dorea ca această cartă să cuprindă principiile generale statuate în Convenția Europeană a drepturilor omului și drepturile fundamentale incluse în aceasta, cele din Carta socială europeană adoptată de Consiliul Europei și cele incluse în Carta privind drepturile sociale fundamentale ale lucrătorilor adoptată de Comunități(1989)[6]. Pe lângă acestea, și principiile rezultate din practica Curții de Justiție a U.E și a C.E.D.O. în perioada 13/14 octombrie a anului 2000, Consiliul European de la Biarritz a adoptat cu unanimitate de voturi proiectul de cartă și ulterior, după ce Parlamentul European și Comisia Europeană l-au aprobat, la Consiliul European de la Nisa din 7 decembrie 2000, Carta a fost semnată și proclamată, iar ulterior publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene[7].

Carta include un preambul și șapte capitole care cuprind un total de 54 de articole. În preambul e expus obiectivul Uniunii de a favoriza o dezvoltare durabilă și armonioasă a Europei prin respectarea valorilor umane universale și unice. În capitolul I sunt incluse articole ce vizează demnitatea umană, în Cap. II articole referitoare la libertățile individului, în Cap.III cele cu privire la egalitatea de drepturi. Articolele incluse în Cap. IV vizează solidaritatea, cele din Cap. V cetățenia, cele aferente Capitolului VI privesc drepturile privind justiția ale cetățenilor europeni, iar cele din Cap. VII includ prevederi generale referitoare la interpretarea Cartei și la aplicarea ei.

Valoarea juridică obligatorie a Cartei drepturilor fundamentale a fost recunoscută prin Trattul de la Lisabona(intrat în vigoare în decembrie 2009), prin includerea ei în dreptul primar european[8].

III. Concluzii privind diferențele și raportul dintre Convenția Europeană a drepturilor omului și Carta drepturilor fundamentale ale U.E

Este evident din cele prezentate că în studiu facem referire la două instrumente juridice de sine stătătoare, respectiv: Carta drepturilor fundamentale ale U.E, elaborată în cadrul Uniunii și cu aplicabilitate în teritoriul ei, și Convenția Europeană a drepturilor omului – document elaborat în cadrul Consiliului Europei.

Cele două acte juridice diferă și prin conținut, Carta având unul mai larg față de Convenție. Cea din urmă se limitează doar la drepturile politice și civile, în timp ce prima include, pe lângă acestea, și drepturi economice și sociale.

Există deosebire între ele și sub aspectul instituțiilor care veghează la respectarea lor, Curtea Europeană a Drepturilor Omului(CEDO) și Curtea de Justiție a U.E(CJUE) fiind două

[6]Dan Vătăman, Uniunea Europeană. Ghid practic de specialitate, Ed.ProUniversitaria, București 2015,p.72
[7]J.Of. Comunitățile Europene C364/1 din 18.12.2000
[8] Potrivit art.6 al.(1)TUE, Uniunea recunoaște drepturile, libertățile și principiile cuprinse în Carta drepturilor fundamentalea U.E din 7 decembrie 2000, astfel cum a fost adoptată la 12 decembrie 2007 la Strasbourg, care are aceeași valoare juridică cu cea a Tratatelor- veziDan Vătăman, op.cit., p.98

curți de justiție distincte. Acestea au sedii[9] și atribuții distincte. În ceea ce privește atribuțiile lor, menționăm că CEDO e apreciată drept instanță de recurs, care are în competența sa materială exclusivă protecția drepturilor fundamentale ale omului. CJUE are o competență ce îi este dată prin tratat, generală și mult mai vastă decât protecția internațională a drepturilor omului. În acest sens stau mărturie dispozițiile art.19 ale Tratatului privind Uniunea Europeană care prevede în al.(1) că: ″ CJUE cuprinde Curtea de Justiție, Tribunalul și tribunalele specializate. Acestea asigură respectarea dreptului în interpretarea și aplicarea tratatelor(...)″. Nici dispozițiile cuprinse în tratatul de la Lisabona, și nici prevederile Cartei nu îi lărgesc competența Curții de Justiție Unionale la domenii ce intră în sfera de competență a Curții de la Strasbourg. Sfera de aplicare a Cartei este prevăzută expres în art.51 al ei unde, în al.(1) și (2) se precizează că dispozițiile ei ″ se adresează instituțiilor, organelor, oficiilor și agenților Uniunii, cu respectarea principiului subsidiarității, precum și statelor membre numai în cazul în care acestea pun în aplicare dreptul Uniunii. Prin urmare, acestea respectă drepturile și principiile și promovează aplicarea lor în conformitate cu atribuțiile pe care le au în acest sens și cu respectarea limitelor competențelor conferite Uniunii de tratate″. Deasemenea, Carta nu extinde domeniul de aplicare a dreptului Uniunii în afara competențelor Uniunii, nu creează nicio competență sau sarcină nouă pentru Uniune și nu modifică competențele și sarcinile stabilite de tratate.″ totodată, în art.52 la al.(3) se stipulează că ″ în măsura în care prezenta cartă conține drepturi ce corespund unor drepturi garantate prin Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, înțelesul și întinderea lor sunt aceleași ca și cele prevăzute de Convenția europeană ″, și că, ″ această dispoziție nu împiedică dreptul Uniunii să confere o protecție mai largă.″

În concluzie, Carta se adresează acelor instituții și agenții expuse în articolul menționat, cu respectarea principiului subsidiarității, precum și statelor membre ale U.E. prin aceste dispoziții exprese se realizează o separare dintre domeniul de aplicare a Cartei și cel al Convenției la care ne referim, aceasta din urmă aplicându-se statelor. În temeiul Cartei, CJUE ar fi competentă să acționeze ca instanță de control a respectării drepturilor fundamentale ale omului doar dacă ar fi sesizată de o persoană fizică sau una juridică printr-o acțiune ce ar avea ca obiect anularea unui act provenit de la o instituție unională care o vizează în mod direct. În principal Carta dă posibilitatea oricărei persoane, inclusiv resortisanților unor state terțe, de a se bucura de toate drepturile fundamentale, cu excepția însă a celor cuprinse în Cap.V al ei, ce țin de cetățenie[10] .

Mai este important în evidențierea relației existente între Cartă și Convenția prin care s-a creat la un moment anterior Cartei cadrul legal de protecție a drepturilor omului la nivel european, și art.53 al Cartei. Potrivit acestei dispoziții, ″ nici una dintre dispozițiile prezentei carte nu poate fi interpretată ca restrângând sau aducând atingere drepturilor omului și libertăților fundamentale recunoscute, în domeniile de aplicare corespunzătoare, de dreptul Uniunii și dreptul internațional, precum și de convențiile internaționale la care Uniunea sau toate statele membre sunt părți, și în special Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și prin constituțiile statelor membre.″

În concluzie Convenția e apreciată ca fiind un instrument internațional fundamental pentru protejarea valorilor unei societăți democratice, care dăinuie independent de deosebirile

[9] CEDO la Strasbourg și CJUE la Luxemburg
[10]Eduard Dragomir, Dan Niță, op.cit., p.128

existente între sistemele de drept naționale ale statelor membre la aceasta. Ea constituie cadrul european de bază pentru protecția drepturilor fundamentale ale oamenilor.[11]

Carta include într-un singur text, pentru prima dată în evoluția U.E, totalitatea drepturilor civile, economice, politice și sociale recunoscute cetățenilor europeni și ale tuturor celor care trăiesc în spațiul Uniunii. În conținutul Cartei sunt arătate toate drepturile individuale anterior afirmate. Așa cum s-a evidențiat și în doctrină[12], Carta drepturilor fundamentale este o lege deja stabilită, întrucât adună în cuprinsul ei toate drepturile fundamentale ce au fost statuate de Tratate, de constituțiile statelor membre, de Convenția europeană a drepturilor omului și de Cărțile sociale ale Consiliului European. Are un conținut mult mai vast decât Convenția, incluzând și drepturi și libertăți ce nu se regăsesc în aceasta. Putem da ca exemple în acest sens: libertatea de a derula o activitate comercială, dreptul de azil, diversitatea culturală, religioasă și lingvistică, drepturile copilului, drepturile persoanelor în vârstă și integrarea persoanelor cu handicap, și drepturile cetățenilor europeni.

Referințe bibliografice:

Cărți și monografii:

1.Bîrsan C-tin, Convenţia Europeană a Drepturilor Omului, locul şi rolul ei în cadrul protecţiei internaţionale a drepturilor omului, Revista Română de drept umanitar nr.1/1998

2.Dragomir Eduard, Niţă Dan, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Ed.Nomina Lex, Bucureşti 2009

3.Vătăman Dan, Uniunea Europeană. Ghid practic de specialitate, Ed. ProUniversitaria, Bucureşti 2015

4.Vrabie Mihaela, Cetăţenie şi drepturi europene, Ed. Tritonic, Bucureşti 2007

Alte surse:

5.Carta Drepturilor fundamentale a Uniunii Europene

6.Conseil de l'Europe, Consiliul Europei şi protecţia drepturilor omului, Strasbourg 1991

7.Convenţia Europeană a Drepturilor Omului

8.Tratatul privind Uniunea Europeană

[11]Ctin Bîrsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, locul și rolul ei în cadrul protecției internaționalea drepturilor omului, în Rev.Română de Drept Umanitar nr.1/1998, p.26 și urm.
[12]Eduard Dragomir, Dan Niță, op.cit., p.128

ADMINISTRATIVE REFORMS IN GROWING CITIZENS' LEVEL OF INFORMATION

Mirabela Elena Bubatu
Phd student, University of Craiova

Abstract: *Knowing the legislative procedures is one of the factors that influence citizens' satisfaction with the public administration. In many cases, the way in which administrative procedures or institutional structures are organized affects the basic principles that constitute the reason to exist of the institutional system. Discerning between two perspectives: the first refers to institutional dysfunctions, which may have various causes, identified and presented by Max Weber, mainly due to "goal replacement", while, on the other hand, the level of understanding and involvement of certain categories of citizens is very low. Moreover, the precariousness of citizens' information means contributes to the confusion of citizens at public institutions. In all cases, both at European Union level and at national level, efforts have been made to streamline the relationship between public institutions and citizens. It was a priority to simplify administrative procedures, reduce costs, reduce the number of necessary documents, and develop public information systems for citizens.*

Keywords: public administration, administrative procedures, public information, administrative simplification

1. Socio-legal perspectives for understanding the relationship between citizens and public administration

The dynamic of modern societies have manifested itself in increasing the degree of complexity of social structures. "The expansion of urbanization and modernization in most societies, the multiplication and diversification of structures and areas of social life, shows the reputable jurist-sociologist Renato Traves, determined a correlative growth of legal regulations, which imposed the necessity of studying both lawyers and sociologists, the complex relationship between society and law (legislation) and its role as a means of regulating individual conduct of transformation of social life." [1]The historical and social

[1]Banciu Dan, *Sociologia juridică* în Otovescu Dumitru, *Tratat de sociologie generală*, Editura Beladi, Craiova, 2010 p. 857

conditioning of the sources of law is recognized by both lawyers and sociologists. Thus, the concepts, techniques and methods of research specific to sociology contribute to the creation of norms of law correlated with the needs of society.[2]

The proximity between the two scientific disciplines is revealed by the complementarity of the objects of activity. Thus, "the law protects the main values and social relationships"[3] which constitute the main "rights of individuals and social groups"[4] while sociology "examines and explains the totality of social and individual relationships and actions."[5] Moreover, the predictability of the actions of human individuals is studied by sociology, so that legal rules can be analyzed from the perspective of specific synthetic indicators that can provide information on the usefulness of legal rules and regulations.

From the complementarity of the fields of activity between law and sociology it results that effective regulation can only be achieved by knowing phenomena and social processes through sociological methods and techniques. Although the emergence of legal sociology is due to the work of Eugen Ehrlich[6], who published in 1913 the work *The basis of sociology of law*, the distinction made since this first analysis is valid even today: it considers that "the development and evolution of law lies neither in the legislation nor in the jurisprudence or doctrine, but in society itself."[7] This scientific perspective eases the linking of law and norms of law with society, social groups and the population. The historical retrospective of laws reveals the dynamics of laws according to social organization, social structure, historical age and political power. The principles of governance have been constantly altered, and in advanced societies successive reforms have succeeded in achieving a balanced regulatory system.

The sociological perspective of É. Durkheim has as reference the right understood as a "visible symbol of social solidarity"[8]. Considering the link between social solidarity and justice, Durkheim classifies the legal rules in two broad categories: [9]

a) Repressive law, which forces individuals to subordination, specific to societies based on the mechanical solidarity that derives from the similarity between individuals;

b) Restitutive or rewarding right, which implies prescriptions and norms resulting from "interaction and cooperation" between individuals and groups. It is specific to societies based on organic solidarity, resulting from differences between individuals. It assumes the existence of contracts, statutes, etc.

Between the two types of law, differences are revealed that explain the inclination to oblige regulatory forms. Thus, in the first case, it is the collective will that dissolves individual personality, while in the second case there is an individual social sphere protected by the rule of law.

In Durkheim's view, anything that contributes social solidarity is fair, moral, legal and legitimate, while anything that contributes to the dissolution of cohesion, favoring the emergence of social chaos, is illegitimate and illegal. In the opinion of Jean Carbonnier[10], Durkheim's legal sociology is a sociology of "the genesis of rules, institutions and legal systems […]"

A special contribution belongs to German sociologist Max Weber, who has been studying for a long time the evolution of power systems in different societies.[11] Weberian sociological concepts, such as the ideal type, which underlie the existence of landmarks that can be used to construct a mental construct useful in understanding social reality. The most feasible type of authority in the relationship between legal domination and management through administration: the type of national-legal authority. In *Economics*

---

[2]Renato Treviso, *La sociologia del diritto. Problemi e ricerci*, edizioni di Comunita, Milano, 1966, *apud.* Banciu Dan, *Op. cit.*, p. 857
[3]Banciu Dan, *Op. cit.*, p. 857
[4]*Ibidem*
[5]*Ibidem*
[6]*Ibidem*, p. 858
[7]*Ibidem*
[8]*Idem*, p. 895
[9]*Ibidem*
[10]Carbonnier Jean, *Sociologue juridique*, Armand Collin, Paris, 1972, p. 80 *apud.* Banciu Dan., *Op. Cit.*, p. 860
[11]Banciu Dan., *Op. Cit.*, p. 860

and Society, Weber described the principles of this type of rationality[12], which is based on paid work, positions occupied by competence, hierarchical organization, etc. Weber's sociology is found in various ways and in the current administrative organization. Weber accepted the idea that law "is the form on the basis of which the State organizes by constraint the living conditions of society ..."

The scientific approach of the relations between the political power and the population allows the analysis of the legislative performance of the administrative power and procedures through the degree of their knowledge by the population. In official statistics there is an increase in the number of offenses specific to civil servants: giving and taking bribes, trafficking in influence, etc. These statistics suggest that there are categories of civil servants and citizens who avoid established rational-legal procedures or who, for various reasons, seek to circumvent predetermined rules. By modifying the procedures, simplifying them and analyzing the needs of citizens, in the light of European standards, we can expect to increase performance in the execution of political power and the efficient organization of the administration.

2. The European Union's Perspective on Better Regulation of Administrative Procedures for Citizens

Following the White Paper of the European Commission on Good Governance (2000), a program to improve existing regulations was launched in the European Union to reduce complexity and uncertainty and reduce burdens created by bureaucracy. The ultimate goal is to promote law supremacy, efficiency and an environment conducive to economic growth.

To a large extent, pressures to improve existing regulations overlap with a deregulation trend demanded by the economic environment and supported by international economic bodies such as the World Bank or the Organization for Economic Co-operation and Development (OECD). The Lisbon Agenda of the European Union has included better regulation quality as one of the factors leading to increased competitiveness.

We can see the importance that international bodies attach to the demands of the economic environment by analyzing an indicator named by the World Bank: Quality of Regulation - this refers to the ability of governments to formulate and implement policies and regulations that allow and promote the development of the private sector. Figure 1 shows the value of this indicator in 2013 for EU-28 countries.

More than a mere deregulation (this being an ex-post measure), better regulation requires several levels of action[13]:

1. Regulatory impact analysis;
2. Consultation of citizens and companies;
3. Measuring administrative costs of regulations;
4. Simplification of regulations;
5. Identifying regulatory alternatives (co-regulation, adherence to standards)

The analysis of reglementations impact can be a very powerful tool for improving the quality of regulation, including to avoid excessive multiplication of regulations. Among the requirements that such analysis needs to consider include:[14]

[12]Weber, Max, *Economy and Society*, University of California Press*, 1978*, pg 217
[13]Comisia Europeană, *Better Regulation Simply Explained*, European Communities, 2006
[14]Ellig, J., McLaughlin, P. A. şi Morrall III, J. F. , *Continuity, change, and priorities: The quality and use of regulatory analysis across US administrations*. Regulation & Governance, 7/2013, p. 153–173

- A regulatory proposal must address a failure of the market or institutions or a pressing social need;
- This must be demonstrated on the basis of credible and verifiable empirical data;
- The effects of regulation must be identified as precisely as possible and the way in which the proposed regulation leads to the achievement of these results must be demonstrated;
- Alternative methods of solving the problem must be identified and analyzed;
- Regulation should include methods for measuring effects that can be used to analyze its effectiveness and effectiveness;
- Costs and benefits should be measured and analyzed as well.

Consultation of stakeholders (including citizens and businesses) can lead to a strengthening of these principles. When the issue is well defined and analyzed, the public consultation can be carried out much more on the basis of factual arguments than on personal opinions or individual preferences.

The administrative cost measurement refers to the administrative burden, defined as "the costs incurred by businesses, the non-profit sector, public authorities and citizens in fulfilling legal obligations to provide information about their activities to public authorities or private entities"[15]. Such a definition is appropriate for business rather than for citizens. Reforming the above definition, we consider that the administrative burden for a life event is the sum of all efforts a citizen has to enforce to meet the legal obligations required to complete that life event. Efforts for each event can be: information efforts, costs, journeys, waiting times, number of opinions and agreements to be obtained, documents to be transmitted.

To measure the administrative burden of the business environment and citizens in the European Union, the Standard Cost Model (SCM) is widely used, with two measures: the cost and time it takes to complete an administrative procedure. Data is collected through surveys among businesses / businesses and citizens. SCM has proved to be a tool frequently used in European countries. It has been developed in the Netherlands since 2000 and has been applied since 2003. Tonight, a strictly measurable objective was also imposed: reducing administrative burdens by 25%. The Dutch model of administrative burden reduction was considered a model to follow due to factors that led to success.[16]

- Measurement of administrative burden using SCM

- An ambitious target;

- A strong coordination unit located in the Ministry of Finance;

- Independent monitoring by a Heavily Involved Consultative Task Force;

- Link to the budget cycle (progress towards meeting the administrative burden reduction target being rewarded for budgeting);

- Strong political support.

The European Commission has played a role in extending this model since 2006 by setting up a high-level national regulatory expert group that has helped to promote SCM and set a 25% administrative burden reduction target for the EU in 2007. In As a consequence, the number of countries that have adopted the SCM has steadily increased, in one form or another, each member country applying similar measures (the last one in the EU but also in the club of the countries implementing the SCM is Croatia, which approved in January 2015 the start a pilot study).

[15]Guvernul României, *Strategia pentru o reglementare mai bună la nivelul administrației publice centrale 2008 – 2013*
[16]OECD, *Cutting Red Tape. Administrative Simplification in the Netherlands*, 2007

For Romania, SCM has been proposed for use in business-related regulations (Better Regulation Strategy at the level of the central public administration 2008-2013, issuing the Government of Romania).

SCM, in its initial version, for companies, aims to measure the cost of collecting, storing and reporting business-related information. Of this information, only a part is needed for obtaining permits, permits or licenses, the rest being related to the current activity of the companies. The nature of business activity is very diverse from the start, and consequently the burden or administrative burden is also different - the chemical industry or the pharmaceutical industry have a greater administrative burden.

The basic formula of the model is:

Administrative cost = Price x Time x Quantity

Applying this model to the services provided to citizens becomes difficult given the resources needed to apply it, but also because of the different perceptions of citizens on administrative procedures. The SCM methodology for citizens is often amended by including qualitative elements (Austria, for example) and supplemented by other measures aimed at including citizens 'perceptions such as citizens' surveys (eg the Netherlands). In many other countries, SCM for citizens is not used (example: Czech Republic).

The SCM focuses on information obligations related to each administrative act. However, formal obligations can be applied in different ways at the level of each institution (especially where implementing institutions can introduce their own procedures) and can be treated and felt differently by each citizen.

Other possibilities of measuring the administrative burden have been developed based on the measurement of perceptions of administrative procedures. This measurement is done through surveys conducted among users of public services, following different aspects of existing regulations or the experience of those who have used these services. In France[17], these surveys focus on the life events of citizens and businesses and identify the most complicated stages and possible ways of simplification. Based on these data, action plans are further developed for administrative simplification.

Qualitative methods for measuring the administrative burden can also be used. In Denmark, for the measurement of the administrative burden, observation, focus groups and expert interviews are used to identify regulatory issues or issues and find solutions for simplification. As far as electronic public services in European Union countries are concerned, the mysterious client method is used - people who will observe how the service is provided while trying to obtain it.[18]

Identifying alternatives to regulation is a rather controversial issue. Among the recommendations of the EU[19] was the proposal to identify and use such alternatives. Self-regulation or co-regulation are two possibilities. In the first case, stakeholders (with or without stimulus from governments) can regulate their own field, in the second case adherence to a standard (which the government did not build but adhered to) is a case of co-regulation. There was also a dissenting opinion among members on this proposal (and beyond), expressing skepticism about the possibility that 28 countries could agree on compatible ways of self-regulation or co-regulation.

[17]OECD, *Cutting Red Tape. Why is administrative Simplification so complicated?*, 2010, p. 49
[18]*** *eGovernment Benchmark Framework 2012-2015*, European Communities, 2012
[19]High Level Group on Administrative Burdens, *Cutting Red Tape in Europe. Legacy and outlook*, 2014

3. The European vision of developing public services and informing citizens

At EU level, there is consensus on the need to simplify existing regulations. How this needs to be done is addressed differently at country level. Differences arise from the moment of choosing the coordinator (or coordinators) of the simplification effort. In countries such as Slovenia, Slovakia, Estonia, Lithuania, Spain, Greece, Hungary, Latvia, the Netherlands, Luxembourg, Bulgaria and Austria, the coordinator is the Ministry of Finance (for business) and the Ministry of Administration (for citizens) important in implementing government policies. In Germany, Turkey, France, Portugal or Latvia, coordination is carried out by bodies close to the top of the executive, such as the Government Chancellery or the General Secretariat of the Government, for reasons of better coordination with ministries or greater ease in allocating some resources. The importance of a coordinator for the simplification policy is recognized only in three countries (Croatia, Denmark or Norway), but there are situations in which each ministry is responsible for the field it is responsible for. At the same time, accountability must not be left to the coordinator alone. In only a few countries responsibility for simplification policies lies with only one institution, with other bodies also involved.

We have a wide range of ways of simplification used and actions taken in these countries. However, there are no studies to show the effectiveness of these measures. There is a possibility that a successful measure in a country may not be as effective in other countries. The differences are given by the way of implementation and the specificity of each state. Any correctly implemented implementation or simplification action will lead to good results, especially if there is coordination between them.

The development of ICT solutions and services is the most often mentioned simplification and is seen in many cases as a universal panacea for public administration issues. But the implementation of electronic public services can not be done successfully without resorting to the other ways: Before moving to computerization, their regulations and procedures for implementation need to be improved, data must be shared between institutions and information and counseling for users. Also, knowing that for countries such as Romania the level of digital competence is quite low, the implementation of electronic public services (such as electronic counters) must be doubled by a physical correspondent that allows the access of as many citizens as possible.

Note: This article is based on the doctoral thesis prepared by the author, which is in the process of being finalized.

BIBLIOGRAPHY

Banciu Dan, *Sociologia juridică* în Otovescu Dumitru, *Tratat de sociologie generală*, Editura Beladi, Craiova, 2010
Renato Treviso, *La sociologia del diritto. Problemi e ricerci*, edizioni di Comunita, Milano, 1966
Carbonnier Jean, *Sociologue juridique*, Armand Collin, Paris, 1972
Weber, Max, *Economy and Society*, University of California Press, *1978*
Comisia Europeană, *Better Regulation Simply Explained*, European Communities, 2006
Ellig, J., McLaughlin, P. A. şi Morrall III, J. F. , *Continuity, change, and priorities: The quality and use of regulatory analysis across US administrations*. Regulation & Governance, 7/2013
Guvernul României, *Strategia pentru o reglementare mai bună la nivelul administraţiei publice centrale 2008 – 2013*
OECD, *Cutting Red Tape. Administrative Simplification in the Netherlands*, 2007
OECD, *Cutting Red Tape. Why is administrative Simplification so complicated?*, 2010
*** *eGovernment Benchmark Framework 2012-2015*, European Communities, 2012
High Level Group on Administrative Burdens, *Cutting Red Tape in Europe. Legacy and outlook*, 2014

THE SOCIAL ECONOMY REGIONAL PROJECT

Avram Tripon, Assoc. Prof. PhD and Petruța Blaga,Prof. PhD, UMFST Târgu UMFST Târgu-Mureș

Abstract: *This paper describes a social economy project in the Center Region. It presents the European social model, the social economy situation in Romania – the POCU 2014-2020 approach. The social economy regional project allows, at the completion of 3 steps, to offer: 5 partnerships with relevant actors from the labor market, from education / healthcare / social assistance / employment services systems or from local/central administration in order to increase the involvement in providing services to vulnerable groups; 3 support and cooperation networks, partnerships to disseminate best practices and information, activities to strengthen the capacity and know-how transfer to other communities and relevant actors from our country or other EU Member States; training for 100 people, of which 66 graduates – course Entrepreneur in the social economy (COR 112032); 34 graduates – course Social enterprise manager (COR 112036); social entrepreneurial counseling activities for 100 people; entrepreneurial counseling activities, including the identification of market outlets for 100 people; activities to support the transition to a market economy with low emissions of carbon dioxide and effectiveness from the point of view of the use of resources; social innovation activities; non-discrimination activities; activities on capacity and skill development in various relevant areas. There will be created 18 enterprises with a certificate of social enterprise and 36-90 persons will be employed in social enterprises created within the project.*

Key words: *social economy, project, European social model.*

Introducere

*Economia socială*a crescut în număr și dimensiune în ultimele decenii în statele membre ale Uniunii Europene, în conformitate cu tendințele globale înregistrate în acest domeniu. Cu toate acestea, diferențele în ceea ce privește statutul juridic și rolul jucat de către entitățile din economia socială din fiecare stat membru, precum și atenția relativ redusă care, până recent, a fost acordată acestui domeniu de către birourile naționale și transnaționale de statistică fac dificilă evaluarea dimensiunii economiei sociale în Uniunea Europeană, ca întreg [1].

Economia socială constituie ***un pilon esențial al modelului social european***. Deși situația variază foarte mult între statele membre, entități ale economiei sociale sunt prezente în aproape toate sectoarele economice, cum ar fi: sectorul bancar, sectorul asigurărilor, agricultura, diverse servicii comerciale, servicii medicale și servicii sociale etc. Există și noi extensii comune ale activității economice care răspund nevoilor colective în domenii suplimentare: mediul (adică agricultura ecologică, horticultura, prelucrarea produselor alimentare, serviciile ecologice și protecția mediului) în țări precum

Republica Cehă, Malta și România; deservirea comunității (nevoile de interes general) în țări precum Marea Britanie, Germania și Olanda (de exemplu, locuințe, transport și energie); activități culturale, sportive și de agrement (de exemplu, arte, meșteșuguri, muzică și, din ce în ce mai mult, turism) în Croația, Estonia, Finlanda, Grecia, Ungaria, Malta și Suedia.

Din perspectiva Politicii de Coeziune, în conformitate cu cel de-al șaptelea raport de coeziune (publicat în luna octombrie 2017), *economia socială reprezintă un pilon important în contextul necesității de reducere a disparităților sociale*dintre și în cadrul statelor membre și a regiunilor acestora.

La nivelul României, din punct de vedere conceptual, discuția despre economia socială este de dată oarecum recentă, stimulată, în primul rând, de măsurile de promovare incluse în proiectele finanțate de către Fondul Social European, în special prin Programul Operațional Dezvoltarea Resurselor Umane 2007–2013. Discuția privind generarea de venit de către organizațiile cu scopuri sociale, pentru a susține scopurile lor specifice, este mai veche și este estimat că a început imediat după anul 2000. Atunci, perspectiva integrării europene a făcut ca donatorii internaționali tradiționali, publici sau privați, și beneficiarii lor, în special cei care au dezvoltat servicii sociale, să își pună problema sustenabilității pe termen lung a acestor tipuri de activități [3] .

România înregistrează *un deficit serios față de media UE-25 în domeniul capacității de a furniza servicii sociale, de educație și sănătate*. De asemenea, România are un deficit serios în domeniul protecției mediului, mai ales în ceea ce privește colectarea, reciclarea și depozitarea deșeurilor și administrarea ariilor protejate. Tot acest deficit ar trebui să fie privit ca o zonă firească și necesară în care să fie susținută dezvoltarea întreprinderilor sociale. În domeniul social, statul, la nivel central și local, are o reținere serioasă în a subcontracta partenerii neguvernamentali pentru furnizarea de servicii sociale și de mediu. De asemenea, nu există pentru moment o strategie clară de a privi activitățile din domeniul protecției mediului ca potențiale generatoare de resurse și de creștere economică, situație care ar putea fi, de asemenea, îmbunătățită prin intermediul economiei sociale.

Cadrul legal național a fost instituit prin Legea nr. 219/2015 privind economia socială. Acest act normativ definește economia socială ca ansamblul activităților organizate independent de sectorul public, al căror scop este să servească interesul general, interesele unei colectivități și/sau interesele personale nepatrimoniale, prin creșterea gradului de ocupare a persoanelor aparținând grupului vulnerabil și/sau producerea și furnizarea de bunuri, prestarea de servicii și/sau execuția de lucrări. Economia socială are la bază inițiativa privată, voluntară și solidară, cu un grad ridicat de autonomie și responsabilitate, precum și distribuirea limitată a profitului către asociați. Legea menționată mai sus constituie cadrul pentru definirea unor concepte importante pentru acest domeniu, cele mai relevante fiind: întreprinderile sociale de inserție, marca socială (concept ce include și certificatul cu privire la statutul întreprinderii), mecanismele de finanțare ale întreprinderilor sociale.

Conform Legii economiei sociale, economia socială contribuie la dezvoltarea comunităților locale, crearea de locuri de muncă, implicarea persoanelor aparținând grupului vulnerabil, prevăzut de prezenta lege, în activități cu caracter social și/sau activități economice, facilitând accesul acestora la resursele și serviciile comunității.

Economia socială se bazează pe următoarele principii:

a. prioritate acordată individului și obiectivelor sociale față de creșterea profitului;
b. solidaritate și responsabilitate colectivă;
c. convergența dintre interesele membrilor asociați și interesul general și/sau interesele unei colectivități;
d. control democratic al membrilor, exercitat asupra activităților desfășurate;
e. caracter voluntar și liber al asocierii în formele de organizare specifice domeniului economiei sociale;
f. personalitate juridică distinctă, autonomie de gestiune și independență față de autoritățile publice;
g. g) alocarea celei mai mari părți a profitului/excedentului financiar pentru atingerea obiectivelor de interes general, ale unei colectivități sau în interesul personal nepatrimonial al membrilor.

Abordarea în proiectul de economie socială

Avem în vedere atât înființarea, cât și dezvoltarea a 18 întreprinderi sociale, inclusiv întreprinderilor sociale de inserție, pentru integrarea pe piața muncii a persoanelor din grupurile vulnerabile și combatere a sărăciei. Dezvoltarea economiei sociale va contribui la crearea de noi locuri de muncă și la dezvoltarea serviciilor locale.

Totodată, antreprenorii în domeniul social, atât din entitățile nou înființate, cât și cei din entitățile deja existente, vor putea beneficia de activități de consiliere/ mentorat, precum și de formare inclusiv în domeniul social.

În vederea realizării obiectivului specific, vom susține următoarele tipuri de acțiuni:

- Sprijin pentru înființarea a 18 noi întreprinderi sociale și dezvoltarea celor existente, inclusiv acordarea de sprijin financiar sub forma micro-granturilor pentru înființare cât și a granturilor pentru dezvoltare;
- Crearea și consolidarea a 5 parteneriate cu actorii relevanți de pe piața muncii, din sistemul de învățământ/de asistență medicală/de asistență socială/servicii de ocupare sau din administrația locală/centrală în vederea creșterii implicării în furnizarea de servicii pentru grupurile vulnerabile;
- Crearea a 3 rețele de sprijin și de cooperare, stabilirea de parteneriate, pentru diseminarea de bune practici și informații, activități de consolidare a capacității și transferul de know-how cu alte comunități și cu actorii relevanți la nivel de țară sau din alte State Membre;
- Accesibilizarea locurilor de muncă în vederea desfășurării activității în cadrul întreprinderilor sociale de inserție;
- Dezvoltarea instrumentelor pentru o mai bună cunoaștere a sectorului și îmbunătățirea vizibilității economiei sociale - inclusiv inițiative de promovare a mărcii sociale și de conștientizare a formelor specifice de acțiune ale economiei sociale;
- Dezvoltarea unor soluții de finanțare avantajoase pentru dedicate întreprinderilor sociale, finanțare participativă pentru portofolii de întreprinderi aflate în faza de start-up – crowd-funding, atragerea de donatori, investitori și alți parteneri.

Obiectivul nostru este acordarea de sprijin pentru înființarea a 18 întreprinderi sociale în Regiunea Centru.

Acțiuni care vizează înființarea, dezvoltarea și monitorizarea a 18 întreprinderi sociale

Înființarea de întreprinderi sociale va contribui la crearea de noi locuri de muncă și la dezvoltarea serviciilor locale.

Întreprinderile sociale vizate sunt, în conformitate cu prevederile Legii nr. 219/2015 privind economia socială, întreprinderi organizate independent de sectorul public și care au scopul de a servi interesul general, interesele unei colectivități și/sau interesele personale nepatrimoniale ale membrilor prin producerea și furnizarea de bunuri, prestarea de servicii și/sau execuția de lucrări. Aceste întreprinderi contribuie la dezvoltarea comunităților locale, inclusiv prin implicarea unor persoane aparținând unor grupuri vulnerabile în activități cu caracter social și economic, facilitând accesul tuturor la resursele și serviciile comunității.

Totodată, antreprenorii din domeniul economiei sociale, din cadrul entităților nou înființate, vor putea beneficia de activități de consiliere în domeniul antreprenoriatului și formare inclusiv în domeniul social.

Activitățile specifice sprijinite sunt structurate sub forma unei scheme pentru entități ale economiei sociale, care presupune parcurgerea a *2 etape de implementare*, etape obligatorii în cadrul cărora administratorul schemei va propune activitățile considerate optime pentru atingerea obiectivelor asumate în cadrul proiectului.

De-a lungul activităților proiectului, administratorul schemei pentru entități ale economiei sociale va asigura transparența procesului de selecție a grupului țintă, pe baza unei metodologii clar definite (informarea potențialilor membri ai grupului țintă cu privire la activitățile proiectului, derularea selecției propriu-zise a grupului țintă pentru cursurile de formare, respectiv a beneficiarilor de finanțare pentru înființarea și dezvoltarea unei întreprinderi sociale – inclusiv metodologia de selecție), precum și monitorizarea activității întreprinderilor sociale înființate în cadrul proiectului (modul de desfășurare și rezultatele activității acestora, fluctuația de personal, angajarea și efectuarea de plăți, etc.).

Schema pentru entități ale economiei sociale

În vederea înființării de entități ale economiei sociale, se vor parcurge următoarele etape de implementare [2]:

- Etapa I – Sprijin pentru înființarea a 18 întreprinderi sociale;
- Etapa a II-a – Implementarea planurilor de afaceri și monitorizarea funcționării întreprinderilor sociale

Etapa I – Sprijin pentru înființarea de noi întreprinderi sociale: În această etapă desfășurăm acțiuni de sprijin pentru înființarea de noi întreprinderi sociale pentru persoane care doresc să înființeze astfel de întreprinderi. Acțiunile de sprijin se referă la formare profesională, consiliere în domeniul antreprenoriatului, identificarea de piețe de desfacere, dezvoltarea capacității și abilităților în diferite domenii.

Derulăm cel puțin următoarele activități:

I.1. Informarea publicului cu privire la acțiunile derulate în cadrul proiectului: Prezentăm publicului elementele specifice ale proiectului, cu accent pe oportunitățile oferite și principalele condiții pentru a beneficia de acestea.

I.2. Selectarea grupului țintă ce va participa la acțiunile de sprijin organizate: Selectăm 100 de persoane care doresc să înființeze întreprinderi sociale, în vederea participării la cursuri dedicate dezvoltării competențelor antreprenoriale.

Metodologia de selecție a grupului țintă include prezentarea criteriilor și a modalității de selecție. Procesul de selecție va fi pregătit și desfășurat astfel încât să asigure o procedură decizională transparentă, echidistantă și obiectivă.

I.3. Derularea unui program de formare antreprenorială specifică: Se va derula un program de formare antreprenorială specifică în conformitate cu standardele existente pentru ocupațiile specifice sectorului economiei sociale și anume:

- Antreprenor în economia socială Cod COR 112032;
- Manager de întreprindere socială cod COR 112036.

La finalizarea programului de formare antreprenorială prezentăm următoarele documente:

- cel puțin 90% certificate de absolvire din totalul participanților la cursurile de formare pentru ocupațiile specifice sectorului economiei sociale, recunoscute de ANC;
- planurile de afaceri elaborate individual sau în echipă de participanți în cadrul cursurilor de formare pentru ocupațiile specifice sectorului economiei sociale.

I.4. Alte activități de sprijin oferite în vederea înființării de întreprinderi sociale: Complementar cu activitățile de formare antreprenorială derulăm următoarele activități de sprijin pentru înființarea de întreprinderi sociale:

- dezvoltarea capacității și abilităților în diferite domenii relevante, ținând cont de nevoile identificate ale grupului țintă. În cadrul acestei acțiuni pot fi organizate alte activități de formare profesională (cursuri de perfecționare, specializare în domenii relevante pentru antreprenoriatul social), justificate prin certificate de absolvire. Activitatea poate include și acțiunile specifice pentru acreditarea cursului livrat ulteriori membrilor grupului țintă – la cerere.

Etapa a II-a – Implementarea planurilor de afaceri și monitorizarea funcționării întreprinderilor sociale

Aceasta reprezintă etapa în cadrul căreia derulăm activități ce au ca scop final susținerea grupului țintă în implementarea planului de afaceri selectat în etapa I.

În cadrul acestei etape includem următoarele activități:

II.1. Furnizarea serviciilor personalizate de consiliere ulterior finalizării procesului de selecție a planurilor de afaceri: Derulăm următoarele activități de sprijin pentru înființarea de întreprinderi sociale:

- activități de consiliere în domeniul antreprenoriatului social;
- activități de consiliere în domeniul antreprenoriatului, inclusiv cu privire la identificarea de piețe de desfacere.

Aceste servicii vor fi oferite doar persoanelor selectate în vederea implementării planurilor de afaceri, completând cunoștințele și aptitudinile dobândite de aceștia în cadrul formării derulate în etapa I.

II.2. Asigurarea înființării și demarării funcționării întreprinderilor ce vor implementa planurile de afaceri cu ajutorul minimis în cadrul proiectului: Conform Legii 219/2015 art. 3, 4 și 8 și HG 585/2016 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 219/2015 privind economia socială, întreprinderile de economie socială, inclusiv cele de inserție, pot fi înființate din punct de vedere legal, după cum urmează:

a. societățile cooperative de gradul I;
b. cooperativele de credit;

c. asociațiile și fundațiile;
d. casele de ajutor reciproc ale salariaților;
e. casele de ajutor reciproc ale pensionarilor;
f. societățile agricole;
g. orice alte categorii de persoane juridice care prin actele de înființare și funcționare demonstrează faptul că activitatea desfășurată are scop social, respectă principiile prevăzute la art. 4 din lege, precum și criteriile prevăzute la art. 8 alin. (4) din lege;
h. federațiile și uniunile persoanelor juridice prevăzute mai sus.

Statutul de întreprindere socială se recunoaște prin dobândirea unui ***atestat de întreprindere socială,*** în conformitate cu Legea 219/2015 privind economia socială. Persoanele juridice de drept privat, prevăzute mai sus, pot solicita un atestat de întreprindere socială, dacă actele de înființare și funcționare conțin prevederi prin care se demonstrează faptul că:

- activitatea desfășurată are scop social;
- respectă principiile economiei sociale;
- respectă următoarele criterii:
  - acționează în scop social și/sau în interesul general al comunității;
  - alocă minimum 90% din profitul realizat scopului social și rezervei statutare;
  - se obligă să transmită bunurile rămase în urma lichidării către una sau mai multe întreprinderi sociale;
  - aplică principiul echității sociale față de angajați, asigurând niveluri de salarizare echitabile, între care nu pot exista diferențe care să depășească raportul de 1 la 8.

Ne asigurăm de faptul că ***fiecare întreprindere de economie socială finanțată dobândește un atestat de întreprindere socială***în termen de maximum 4 luni de la semnarea contractului de subvenție cu aceasta.

Verificăm respectare criteriilor de acordare a ajutorului de minimis prevăzute în Regulamentul 1407/2013 și transmitem în acest sens documentele justificative către furnizorul schemei de ajutor de minimis pentru validare. După primirea validării de la furnizor conform prevederilor schemei de ajutor de minimis, semnăm cu beneficiarii de ajutor de minimis contractele de subvenție, în baza cărora acordăm ajutorul de minimis.

Întreprinderile nou înființate vor trebui să aibă sediul social și, după caz, punctul/punctele de lucru în mediul urban sau în mediul rural, în regiunea Centru.

Fiecare beneficiar al ajutorului de minimis va trebui să angajeze, cel târziu la 3 luni de la semnarea contractului de subvenție, cel puțin 2 persoane, corespunzător cunatumului ajutorului de minimis primit.

Persoanele angajate în cadrul întreprinderilor nou înființate vor avea, în mod obligatoriu, domiciliul sau reședința în regiunea Centru, în mediul urban sau rural.

II.3. Decontarea sumelor aferente implementării planurilor de afaceri selectate în cadrul proiectului: Cheltuielile aferente înființării și funcționării întreprinderilor de economie socială finanțate intră sub incidența ajutorului de minimis, conform Schemei de ajutor de minimis aprobată prin Ordinul MFE nr. 772/03.08.2018. Valoarea maximă acordată per întreprindere (pentru un plan aprobat) este de 100.000 euro, reprezentând maximum 100% din totalul cheltuielilor eligibile, și se acordă numai întreprinderilor înființate de persoanele ale căror planuri de afaceri au fost aprobate anterior, în cadrul etapei I. Numărul minim de locuri de muncă create de către entitățile de economie socială înființate depinde de nivelul ajutorului de minimis utilizat, după cum urmează:

- Ajutor de minimis de până la 55.000 euro – minimum 2 locuri de muncă create;
- Ajutor de minimis de minimum 55.000 euro și mai mic de 70.000 euro – minimum 3 locuri de muncă create;
- Ajutor de minimis de minimum 70.000 euro și mai mic de 85.000 euro – minimum 4 locuri de muncă create;
- Ajutor de minimis de minimum 85.000 euro și maximum 100.000 euro – minimum 5 locuri de muncă create.

Acordarea acestei finanțări se va realiza în baza unui contract de subvenție, conform schemei de minimis. Ajutorul de minimis se va putea acorda în maximum trei tranșe, în funcție de opțiunea exprimată de beneficiar în cererea de finanțate, luând în considerare și prevederile planurilor de afaceri depuse de către persoanele din grupul țintă. Prima tranșă va reprezenta maximum 50% din valoarea totală a finanțării nerambursabile solicitate de către întreprinderea socială.

II.4 – Monitorizarea funcționării și dezvoltării afacerilor finanțate: desfășurăm acțiuni care au ca scop monitorizarea activității întreprinderilor înființate, inclusiv exploatarea și sustenabilitatea planului de afaceri asumat în sensul dezvoltării, și nu doar al supraviețuirii în piață, precum și a atingerii tuturor rezultatelor asumate prin proiect, cu acordarea unei atenții deosebite menținerii locurilor de muncă create, precum și funcționalității întreprinderilor create.

La finalul implementării proiectului, indiferent de cauzele care determină eventuala fluctuație a numărului de persoane angajate, ne asigurăm că numărul persoanelor angajate în cadrul întreprinderilor nou înființate este cel puțin egal cu numărul total asumat inițial.

Durata de implementare a acestei etape este de maximum 24 luni de la data transmiterii la AM, respectiv OI responsabil, a dosarelor ce atestă finalizarea primei etape cadru.

La finalul acestei etape, prezentăm un dosar conținând documente justificative privind plata sumelor acordate ca ajutor de minimis întreprinderilor înființate.

Întreprinderile de economie socială înființate vor deveni operaționale (vor obține atestatul de întreprindere socială) în termen de maximum 4 luni de la semnarea contractului de subvenție, dar nu mai târziu de 18 luni de la semnarea contractului de finanțare între beneficiarul proiectului și AM POCU/OI POCU.

După înființare, întreprinderile nou create trebuie să-și continue activitatea, pe durata implementării proiectului, pentru o perioadă de minimum 18 luni de la data obținerii atestatului de întreprindere socială, la care se adaugă o perioada minimă obligatorie de 6 luni de sustenabilitate ulterior finalizării implementării proiectului.

Toate plățile aferente înființării și funcționării întreprinderilor nou create trebuie efectuate în cadrul celor 18 luni de funcționare obligatorie pe durata implementării proiectului.

În perioada ulterioară celor 18 luni de funcționare obligatorie pe durata implementării proiectului, respectiv pe durata celor 6 luni de sustenabilitate obligatorie după finalizarea implementării proiectului, beneficiarul ajutorului de minimis va asigura continuarea funcționării întreprinderii și va menține ocuparea locurilor de muncă create.

Persoanele care fac parte din echipa de proiect, asociații sau angajații din cadrul beneficiarului sau partenerilor săi din proiect nu pot avea calitatea de angajați sau asociați în cadrul întreprinderilor înființate prin proiect.

Observații generale privind implementarea activităților în cele două etape

Delimitarea în timp a celor două etape cadru de implementare a schemei pentru entități ale economiei sociale (prin stabilirea duratelor maxime de implementare si a cerințelor minime pentru a considera încheiată o etapă) are în vedere proiectul în ansamblu, urmărindu-se trasarea unei limite temporale pentru furnizarea activităților specifice fiecărei etape către toți beneficiarii de ajutor de minimis.

Cele două etape se pot suprapune parțial, în sensul că se poate începe implementarea etapei a II-a pentru segmentul de grup țintă care a beneficiat de toate activitățile etapei I.

Acțiuni care vizează dezvoltarea domeniului economiei sociale

Derulăm în cadrul proiectului acțiuni care vizează dezvoltarea domeniului, cum ar fi:

- Crearea și consolidarea de parteneriate cu actorii relevanți de pe piața forței de muncă, din sistemul de învățământ/de asistență medicală/de asistență socială/servicii de ocupare sau din administrația locală/centrală, în vederea creșterii implicării în furnizarea de servicii pentru grupurile vulnerabile;
- Crearea unor rețele de sprijin și stabilirea de parteneriate, în vedere diseminării de bune practici și informații, precum si activități de consolidare a capacității și transferul de know-how cu alte comunități, la nivel de țară sau din alte State Membre;
- Dezvoltarea instrumentelor pentru o mai bună cunoaștere a sectorului și îmbunătățirea vizibilității economiei sociale – inclusiv inițiative de promovare a mărcii sociale și de conștientizare a formelor specifice de acțiune ale economiei sociale.

Teme secundare FSE

Sunt vizate temele secundare prezentate mai jos.

1. Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon și eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor;
2. Inovare socială;
3. Nediscriminare.

Aspecte privind inovarea socială

*Inovarea socială*presupune dezvoltarea de idei, servicii și modele prin care pot fi mai bine abordate provocările sociale, cu participarea actorilor publici și privați, inclusiv a societății civile, cu scopul îmbunătățirii serviciilor sociale1.

Programul Operațional Capital Uman promovează inovarea socială, în special cu scopul de a testa, și, eventual, a implementa la scară largă soluții inovatoare, la nivel local sau regional, pentru a aborda provocările sociale.

Exemple de teme de inovare socială utilizate:

- metode inovatoare de implicare activă a membrilor comunității în operațiunile sprijinite, inclusiv pentru depășirea barierelor de ordin moral sau care țin de cutumele din societate/ etnice;
- metode inovatoare de combatere a discriminării;
- metode inovatoare de organizare a muncii, inclusiv în vederea inserției profesionale a persoanelor defavorizate;
- valorificarea oportunităților locale de dezvoltare în identificarea soluțiilor propuse;

- activități și inițiative care vizează promovarea egalității de șanse, nediscriminarea etc.
- aplicarea de mecanisme de preluare de către agenții economici a unor servicii publice, prin intermediul unor activități comerciale vizând servicii sociale, culturale, de mediu etc. (de ex., alpinism utilitar, peisagistică, îngrijire bătrâni, livrarea la domiciliu de alimente sau alte consumabile etc.).

Teme orizontale

Contribuția proiectului la temele orizontale este asigurată contribuția la temele orizontale de mai jos:

- Dezvoltarea durabilă se referă la vizarea obiectivului de sprijinire a tranziției către o economie bazată pe emisii scăzute de carbon sau a măsurilor care includ aspecte legate de locuri de muncă verzi. Dezvoltarea durabilă reprezintă totalitatea formelor și metodelor de dezvoltare socio-economică care se axează în primul rând pe asigurarea unui echilibru între aspectele sociale, economice și ecologice și elementele capitalului natural.
- Egalitatea de șanse și nediscriminarea – Tema vizează promovarea egalității de șanse, combaterea discriminării pe criterii de origine rasială sau etnică, religie sau credință, dizabilități, vârstă, gen sau orientare sexuală și a dificultăților de acces de orice tip și asigurarea accesului egal la serviciile de interes general.
- Utilizarea TIC și contribuția la dezvoltarea de competențe digitale.

Concluzii

Proiectul zonal de economie socială permite ca, la finalizarea celor trei etape, să ofere:

- Crearea și consolidarea a 5 parteneriate cu actorii relevanți de pe piața muncii, din sistemul de învățământ / de asistență medicală / de asistență socială / servicii de ocupare sau din administrația locală / centrală în vederea creșterii implicării în furnizarea de servicii pentru grupurile vulnerabile;
- Crearea a 3 rețele de sprijin și de cooperare, stabilirea de parteneriate, pentru diseminarea de bune practici și informații, activități de consolidare a capacității și transferul de know-how cu alte comunități și cu actorii relevanți la nivel de țară sau din alte State Membre UE;
- 100 persoane instruite (66 absolvenți curs Antreprenor în economia socială Cod COR 112032; 34 absolvenți curs Manager de întreprindere socială cod COR 112036).
- 18 întreprinderi cu atestat de întreprindere socială;
- 36-90 persoane angajate în întreprinderi sociale;
- activități de consiliere în domeniul antreprenoriatului social pentru 100 persoane;
- activități de consiliere în domeniul antreprenoriatului, inclusiv cu privire la identificarea de piețe de desfacere pentru 100 persoane;
- Activități privind sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon și eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor;
- Activități privind inovare socială;
- Activități privind nediscriminare;
- Activități privind dezvoltarea capacității și abilităților în diferite domenii relevante, ținând cont de nevoile identificate ale grupului țintă.

BIBLIOGRAFIE

1. Ministerul Fondurilor Europene, *Fonduri Europene Structurale și de Investiții, 2018,*http://www.fonduri-ue.ro/orientari-beneficiari.
2. Ministerul Fondurilor Europene, Fonduri Europene Structurale și de Investiții,*Sprijin pentru înființarea de întreprinderi sociale, Ghidul Solicitantului – Condiții specifice,* 2018
3. Institutul de Economie Socială - IES, 2018, http://www.ies.org.ro/ce-este-economia-sociala-1